

A
47
300

A 6150. 11 2x05

C-II-28

12

1-20

A
47
300

A 615. 11 2x005

C-II-28

12

1-20

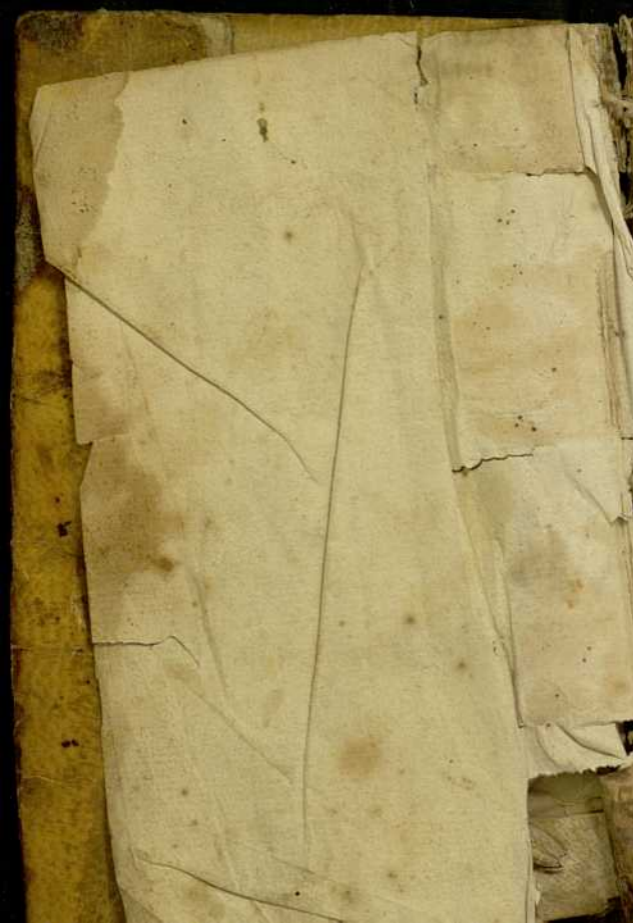
A
47
300

Handwritten text on a small paper fragment, partially obscured and difficult to read.

Fragment of a paper label or page, showing some illegible text.

Fragment of a paper label or page, showing some illegible text.

Fragment of a paper label or page, showing some illegible text.

(3)
ANTONII

MVSAE BRASA-
VOLI FERRARI-
ENSIS MEDICI,

EXAMEN omnium simpli-
cium, quorum vsus in publi-
cis est officinis:

*Opus perinsigne, & Medicinam facientibus per-
utile, ab ipso Authore recognitum & auctum.*

CVM INDICE LOCVM-
PLETISSIMO.

LVGDVNI,

SVBSCVTO CO-
LONIENSI

1 5 4 6.

ANTONII

MVSABERAS

VOLLE FERRARI

ANNO 1611

EXAMEN OTTOMANORVM

AVTENTICVM

AVTENTICVM AVTENTICVM

AVTENTICVM

AVTENTICVM

AVTENTICVM

AVTENTICVM

AVTENTICVM

AVTENTICVM

AD ILLVSTRIS-

SIMOS, ET SERE-

*nissimos Principes Herculem**Estensem, & Renatam**Gallam Ferrariæ**duces, Anto-**nij Musæ Brasauoli*

EPISTOLA NVNCVPATORIA.

LEgitur, Serenissimi Principes, Socratem summum illum sapietem Platonis præceptorem, qui nunquam Athenis, nisi pro patria pugnaturus, discessit, discipulos suos ad speculum mittere consueuisse, illosque admonuisse, vt sese prescius intuerentur: qui si bonis corporis, id est, pulchritudine se ornatos conspexissent, animam pulcherrimis virtutibus exornare conarētur: si autem corporis liniamenta diminuta, obtorta, mutilaque fuissent, extimularentur, excitarenturque, vt quod natura mutilum fecerit, id arte, laboribus, industria, & solitudine exequarēt, & in melius augerēt, animāq; suā copiosissimis vna & perfectissimis virtutibus ornātes antiquissimis proceribus assimilarentur. Nos, Illustriſs. Principes, per Socraticum illud spe-

culum, non materiale quodpiam, aut chalybeum intelligimus, sed speculum quoddam mysticè, & Philosophicis inuolucris designatum. Quippe Socrates discipulos suos animi mores, actionesq; contemplari iubebat, quæ si propriis liniamentis respondissent, & viuide in eorum animis inserta essent totis viribus perseuerare, & in dies melioribus optima addentes exaugere conarentur: si è contrario prauis moribus, & quasi ferinis se ipsos imbutos esse nouissent, eos puderet his maculis deturpatos esse: itaque veris, & exquisitis animæ bonis indui tērent, nec desisterent prius, quàm depositis ineptis moribus, veri, præcipui, & quodam modo diuini egregiè introducti fuissent. Hæc præfatus sum, Illustrissimi Principes, ne assentandi, palpandique vitio argui possim, si nonnihil vestrarum laudum, & probatorum morum enarrare incipiam. Nam vos potius tãquam in Socratico speculo vobis ipsis commōstrare tentabimus, vt, quibus, qualibúsve præstâtissimis virtutibus insigniti sitis agnoscentes, in eisdem perseuerare, eosq; in dies exaugere conemini. Sed alicui fortè stylus noſter humilis nimium, & penè depressus videbitur, ineptusque ad tãtorum principum laudes enarrandas, ac enumerandas. huic statim respondebimus: Satius nobis esse hac tenui,

nui, & serpente vena, Illustrissimos hos Principes sibi ipsis velut in Socratico speculo ostendere, quantum præsertim nuncupatoria Epistola exigit, quàm illos prætermittere, aliàs tamen vbertim de ipsis (vt dignũ est) tractaturis. Viros è bonis potissimum laudavit antiquitas, quorum tria genera apud probatissimos Philosophos inveniuntur, naturæ, fortunæ, & animæ. Naturæ bona corporis pulchritudinem amplectuntur, membrorum symmetriam, concinnam totius suo ordine respondentem cõpositionem, robur immensum: quæ à Stoicis *μείρα* vocantur, & ignavissimis quibusq; cõtingere possunt, ad humanam perfectionẽ, felicitatemque differentia. nullus ex his culpa, vel laude dignus est, sed rerũ effectrix natura. Seneca etiam omnium moralissimo, & penè in virtutibus tetrico admonete, egregiã mentem sub quavis etiã pelle, & cute latere. Cui nec illud Vergilianũ aduersatur, Grator est pulchro veniẽs è corpore virtus. nec poetarũ mos, qui quum viros aliquos virtutibus præstantes adumbrãt, eos pulcherrima formã, & venustissima pingunt, ineptos verò & mēdaces turpi & indecora. Verumenimvero, & si hoc naturæ bonũ sit, in quo ipsa mer potius laude digna est, tamen ad felicitatem humanã mirè adiuuat: philosophorum omnium sapientissimo in

Ethicis dicēte, eum omnino felicem nō esse, qui turpi sit forma, & careat prole. Ad Christianam verò felicitatem, & verè philosophicam, pulchritudo nihil facit, sed inter externa bona numeranda, quæ nec meliorem, aut insigniorem hominem reddunt, quanuis gratior sit pulchro veniens è corpore virtus. In hoc autem bono potissimum naturæ debetis, quæ vos, & pulcherrimos effecit, & pulcherrimis natis, Anna, Alphonso, Lucretia, Eleonora, & Aloisio decorauit. Fortunæ bona diuitiæ sunt, quæ & ipsæ hominem meliorem non faciunt, sed cuique, etiam scelestissimo, contingere possunt, quanuis eorum vsus ad virtutum culmina progredi adiuuet, atque dirigat. Quid enim in se habet egregii, quod in infanda scelera cogit, in furta, homicidia, auaritias, bella, nisi eorum vsus temperatissimus sit? In hoc etiam fortuna ipsa encomio extollenda, quæ vos Principes fecerit, antequam nati essetis, ditiores, quàm in tota Italia regnent. Ex hoc autem vos, Illustrissimi Principes, laude digni estis, quòd his diuitiis perpulchrè vtimini, bonis, honestisque viris impartiendo, vt nullus indonatus à vobis recedat. Magnus ego sum testis, quem (aliis pluribus omisis) nuper amplo prædio donaueritis. Testes sunt omnes alii domestici, quorū neminem absque munere

nere inuenire licet : imò quis ex Ferrariensi
 populo, etiam abiectissimus, Mutinensi, &
 Regiensi, Herculis Illustrissimi Ducis Fer-
 rariæ, hoc nomine secundi, immunitatibus
 non gaudet? Vr hinc colligere liceat, diuitias
 Herculem non perficere, sed ipsum ad sui
 perfectionem, & ad virtutis cumulum diui-
 tiis uti, quibus, cur, quomodo, quando con-
 uenit elargiens. Hoc est in ipso Principe e-
 gregium, non quòd dives sit, quòd omnes
 Italiæ Principes non æquet solùm, sed lon-
 gè superet, gemmis, auro, urbibus, campis,
 mari. Potissimùm verò laude digna sunt &
 encomio decantanda hæc duo fulgentia Ita-
 liæ lumina, & lucidi Soles Hercules, & Re-
 nata ex tertio bonorum genere, hæc vera
 bona sunt, & unicuique propria, & peculia-
 ria, non à natura, vel fortuna tributa, sed à
 nobis ipsis acquisita, primo omnium moto-
 re adiuuante, & ostendente, quæ animæ bo-
 na nuncupantur. hæc non sunt pulchritudo,
 aut membrorum symmetria, non corporis
 dexteritas, non agilitas, non diuitiæ, non
 latæ vrbes, maria & montes, quæ à vobis
 amplè possidentur, non genus Estense, aut
 Gallum, non genitores bellica in re egre-
 gii, Ludouicus duodecimus Galliarum Rex,
 & Alphonsus tertius Ferrariæ dux: sed ea
 sunt animi bona, quæ vos beatos, & in hoc

flatu, & in futuro reddent. hæc ea sunt bona,
 hæc, inquam, quibus proceres, & antiquissi-
 mi heroes iere: hæc, quibus Christianissimi,
 & qui de fide benemeriti sunt, incessere. Fi-
 des in primis, quæ decus est, & animi orna-
 mentum, adeò in vobis splendet, vt pro fidei
 specimine, Hercules, & Renata adducantur.
 De prudentia, magnanimitate, fortitudi-
 ne, munificètia, temperantia, charitate, quid
 referam, quum plura passim nota sint, quàm
 ego referre possim? Nullus enim tam obli-
 uiosus est, qui nõ meminerit: nullus tam ve-
 cors, qui non nouerit: nullus tam inciuilis,
 qui dissimulare possit. Iustitiã quoq; trans-
 gere decreui, quum & ipsimet rei, & crimi-
 ne aliquo correpti vos iustissimos Principes
 esse fateantur, & prædicent. De liberalitate
 autem quid opus est referre? quum nullus
 sit, qui ab Illustrissimo Hercule, & Serenif-
 sima Renata indonatus, aut suis votis (modò
 honesta sint) inexpeditus recedat. Hæc sunt
 vera bona, quibus laudandi, quibus extol-
 lendi, quibus in cælum rapiendi sunt prin-
 cipes, quibus vita perenni viuere datur. Feli-
 ces arbitror, & terque, quaterque beatos no-
 stros ciues, quoties mihi in mentem veniunt
 hi proceres à summo rerum opifice in hoc
 calamitatibus pleno æuo, donatos, vt ini-
 tium sint remittendi aduersa, populos in re-
 ctam

Etiam viam dirigendi. Hoc est Socraticum speculum, excellentissimi Principes, seipsum sibi ipsi qualis sit, ostendere. Vobis autem vos ipsos commōstravi, qui principis exquisitissimi exemplaria estis, vt continuè perseueretis, & in dies exaurescatis, quanquam ad virtutum vestrarum cumulum nihil addi possit. Ne autem videar potius assentandi gratia, quàm vera narrandi præfari, his finem faciemus, ad præcipuum huius Epistolæ institutum accedentes. Superioribus mensibus omnia simplicia medicamēta, quorum in officinis vsus est Ferrariæ, nostra trutina (qualiscunque sit illa) percensere cœpinus, Illustrissimo genitore tuo suadente, fauente, & exorante, imò & qui plerunque varios apud pharmacopolas errores audire, & videre delectabatur. propterea hunc libellum eius excellentiæ inscribere atque dicare institueramus, sed inopina morte præuētus est, & nobis ferè clanculum surreptus. Tu mox Illustrissime Princeps, & patrone Serenissime, totius ditionis, & imperii, & omnium bonorum hæres euasisti. vnde & huius libelli, sicut cæterorum aliorum bonorum hæres esto, quem tibi inscribimus, tibi dicamus, atque deuouemus, vt excellentiæ tuæ aura fretus, ubique aperta fronte incedere possit, & eò tutius euagari, quò Illustrissimam Rena-

tam fautricem nactus erit. lamque huic nuncupatoriae Epistolae extremam manum imposuiffem, nisi ea in mentem venissent, quae superioribus diebus de citris, Adami pomis, Narantiis ita à nobis appellatis, ab excellentia tua quærebantur, an apud antiquos inuenirentur, & quomodo à profunda hyeme feruari possent: quippe hoc anno frigoris inclementia omnes ferè huius generis arbores periere, quæ in amœnissima Padana insula Calliopia, id est, Beluidere nuncupata, Alcinoi & Hesperidum hortos deliciis excedente virebant. Nunc tuæ Illustrissimæ excellentiæ satisfactum iri statuimus: quanquam superioribus annis ad Illustrissimum, & Reuerendissimum fratrem tuum Hippolytum, Mediolani Archiepiscopum vnâ & alteram Epistolam super hoc negotiû scripserimus. At nonnulla in tuæ excellentiæ gratiam repetere non grauabimur. Primò autem communis omnium error menti occurrit (eorum præsertim, qui sacras literas interpretantur) ex hac arbore ligna cedrina esse putantium, quibus Solomô Ierusalé templû strui præcepit, & de hac etiâ id intelligût, quod in libris Reg. scriptum reperitur, Solomoné à Cedro Libani vsq; ad hyslopû parietis disseruisse, id est, à præstantissima & maximè omnium arborû procera, ad infimâ, humilem, & imbecil

becillam plantam differuisse. Legimus præ-
 terea cedrinas mensas apud antiquiores in-
 genti pretio emptas, velut Ciceroniana men-
 sa, cuius decimoquinto capite decimitertii
 voluminis Plinius, & antiquiores meminere.
 Additq; in Anchorano monte citerioris Mau-
 ritaniæ ingentissimas, altissimasque enasci,
 Theophrasti authoritate fretus: passim dein-
 de à Poetis incorruptibilem materiã esse de-
 cantatur, & cedrino vnguento, oleóve inun-
 ctas chartas perpetuò durare: vt Poetæ car-
 mina digna cedro, id est, perpetuò super-
 esse dicatur, quæ summũ apicem artis gesti-
 te natura attingere. Nuc verò præscriptã arbo-
 rem à vulgari citro alteram esse ostendamus.
 Principio sit nobis Dioscoridis sententia telũ,
 & acutissimus ensis, primo rei Herbariæ vo-
 lumine in hũc modũ inquiētis, Cedrus de ma-
 gnis arboribus est, fructum fert vt Iuniperus
 myrti magnitudine rotandũ. Quibus indi-
 ciis manifestissimũ est, alterã esse arborẽ ce-
 drum in Illustrissimi principis nostri deliciis
 receptã: neq; enim illã inter maiores arbores
 numerare oportet, quũ sit ferè arbuscularum
 pumilio, fructus quoque myrti magnitudi-
 nem longius excedit. Liceat præterea Plinii
 verbis præmonstrato loco aures admonere,
 Sunt autem (inquit) cupressu fœminæ etiam-
 num syluestri similes, folio, odore, caudice.

Quod

Quod apertissimè Theophrastus, vel hoc in-
 dicio manifestat, nusquam de cedro locutus
 quin cupressio, iunipero, altioribusve arbu-
 sculis compararet, imò & in tertio de plan-
 tarum historia volumine inquit, Est iunipe-
 ro non absimilis, sed folio maximè distat.
 Quippe cedro durum, acutum, spinosumq̃;
 iunipero mollius. additq̃; fructum iunipero
 similè. Ex his quantum antiquior illa cedrus
 ab hac nostra vulgari dissentiat, cuiq̃; etiam
 mediocriter erudito, manifestū esse arbitra-
 mur. Ex antiquiori etiam mēsas, delubra, na-
 ues factas esse Plinius & Theophrastus pro-
 didere. Antiquā cedrum aliàs nūc vulgarem
 prosequamur: at vnū in primis submonere
 instituimus, nominibus etiam in authorum
 cōmuni vsu differre. Quippe illā, ex qua na-
 ues, & templa, cedrum, nostrā verò citrum,
 atq̃; citriā, apud Græcos appellatā legimus.
 Quin & Dion in Neronis vita non citreas,
 sed cedrinās mēsas nuncupare maluit. quod
 adiectiuum in sacris literis frequentius ani-
 maduertimus. Quāquā nullo modo dissimu-
 landum sit Phasianū Eresiuū quinto de plātis
 lib. cedrium appellasse, atq̃; malū cedriū pro
 eo quod nos citrum vocamus, & citriū. Præ-
 stat igitur antiquū nomen referre, quo fuit
 diu hæc arbor insignita. Legitur apud Theo-
 phrast. quinto plantarum volumine, sub ma-
 li med

li Medicæ, aut Persicæ titulo, quam in hunc ferè modum pingit, foliù habet simile, & penè æquale portulacæ, aculeos, quales pyrus, aut spina acuta, sed leues acutosq; vehementer, & validos. Pomum eius non manditur, sed odore præcellit, necnon & folium arboris odoratissimú est, & si intervestes pomum ponatur, inoffensas conseruat: vtile & cù medicinã mortiferã quis biberit, & ad oris suauem olètiã, quippe si quis interna pomi in iure, aut aliquo humore concocta in os expresserit, digesseritq;, suauè halitum reddet. fert poma omnibus horis, aliis decidëtibus, aliis subnascëtibus, aliis maturescëtibus, quæ nostræ arboris imaginè repræsentiãt. Ambiges verò, dictum esse pomú eius non manditur, sed ambiguitas cesset, quippe Theophrasti & Plinii tempore nondum mandebatur, sed tantú odore commendabant. Atheneus etiã author est, neminem ex antiquis gustasse. Mox post Palladii tempora cœpit mirè in conuiujs ad ganeam, atq; gulæ iritamenta iu sapores, ac per se ipsam expeti, vt nulla videatur elegans, aut Saliaris cœna, qua citrú desideremus. Lubeat deinde Dioscoridi aurè accommodare hanc arborem mirum in modum verbis effingenti: Nota sunt Medica, quæ alii cedromela, alii persica, Romani citria appellant: arbor hæc omnibus horis pomifera

pomifera est, ita ut antecedente fructum sub-
 nascens identidem occupet nouus, pomum
 ipsum oblongum, caperatumq; rugis, colo-
 re in aurum inclinato, suauis odore, aliqui gra-
 ui. Semen habet pyro simile. Contra venenum
 in vino bibuntur, aluum laxant, oris halitum,
 & suauitatem commendant. In vestiariis co-
 dita videtur arcere animalium noxas. His quo-
 que Plinius grauis author assentit, in hunc fe-
 re modum, tertio duodecimi voluminis ca-
 pite scribens, Malus Assyria, quam alii vocant
 Medicam, venenis medetur. Folium eius est
 vnedonis interuenientibus spinis. Pomum
 eius aliam non manditur, odore precellit, folio-
 rum quoque, qui transit in vestes vna condi-
 tus, arcetq; animalium noxia. Arbor ipsa omni-
 bus horis pomifera est, aliis cadentibus, aliis
 maturescantibus, aliis vero subnascentibus.
 Hec est, cuius grana Parthorum proceres in-
 coquere diximus esculentis, commendandi ha-
 litus gratia. Ex his quisq; etiam ineptus, arbo-
 rem, quam citrum appellamus, ab his autho-
 ribus adumbratam intueri potest. Eiusdem ge-
 neris omnino sunt, quae Limonia, Adami po-
 ma, aut rancida nunc vulgo dicuntur, quae
 Rantia vocantur Hermolao teste, quasi rau-
 dia, a colore aris, id est, folua, vel a Neratio
 inuentore, Neratia dici potuere, nisi quis ve-
 lit Aranium, quasi Arianum, id est, Persicum a
 gent

gente appellatum: est enim Aria (vt inquit Hellanicus) Persica quædã regio. Quid item si malum Arantium, ab Arantia oppido Achaia? Iuba author est Hesperida, & malum Hespericũ nuncupari, refertq; Herculem in Græciã transportasse, & malũ aureũ esse vocatũ, de quo in pastoritia contetione Vergilius meminit, Aurea mala decem hodie misi, cras altera mittam. Quanuis Pausania non aureum malum, sed Hespericum ab Hercule primũ in Græciam transportatum dixerit. Aristophanes etiam grammaticus oxymala Persica vocari prodidit. Galenus quoque pomũ ipsum non Medicum, sed citrinum appellatũ voluit, quanquã sit apud Theophrastũ, sub Medicæ mali dictione repertum. Græci quidam fabularum inuentores, nuptiale pomum esse putauerũt, à Tellure editum fabulantes, nuntiato Iouis, & Iunonis, connubio. Superest Illustrissime Princeps antiquissimã curã in plantando, & diligentiam in seruando edocere. Propagine ac seminibus ortum ducit. Semina (inquit Theophrastus quarto plantarum historiae libro) detracta vere, terris seruntur diligentissimè cultis. Rigantur deinde quarto, aut quinto die: quum autem maiuscula fuerint, transferuntur vere iterũ ad molle, riguũq; solum, nec valde tenue: tale enim desiderat, opusq; est pingui aqua,

marci

marcidave irrigari, non admodum frigida, qua etiam equorum stercorea triduo macerata sint. Additq; feri fictilibus in vasis perforatis. Profunt & columbinæ sordes eadē aqua macerata. Quum hæ arbores in iustam molem crevere, flores pariūt, qui an spes sint futuri partus Theophrastus primo plantarum libro his iudiciis ostendit, inter flores (inquit) mali medicæ, qui veluti colum quandam erectam in medio habeant, fœcundos hos fore affirmant: qui verò nō habeant, hos fore infœcundos. Quod iterū volumine quarto animadvertisse testatus est. Vnum verò submouendum arbitramur, si hyemis inclementia in Ferrariensibus hortis flores, aut subnascens poma defuerint, causam à Theophrasto primo de plantarum causis assignari: Quippe placidum aerem expetunt, medioq; conflatum tēpore, quo scilicet germinatio, & fructificatio assidue factitari potest. Nec illud posthabere dignum est, illa esse fœcunda semina, quæ in colo quadā prorumpant, hic vnus est nascendi modus. Nōnulli ramusculū, vt subnascētia virgulta radicibus euellūt, ac intorquent, vere in molle solum, vdem & pingue magis, quàm gracile plantantes, quarto etiā, aut quinto die prædictis aquis irrigant. alii ramos non ab arbore euulsos, sed adhuc illi infixos, fictili vase, testaceo, aut cucurbitæo

vertice

vertice, pingui terra pleno circumdant, quoad radices emittat, proinde ab arbore diuellitur, transplantaturq; dato radicibus spiramento. Sepius integras arbores è longinquis partibus transferre excogitauimus, vt antiquiori tempore ex Persia, & Media euehebantur. Nūc triuialis est ferè arbor. pluribus horum pomorum generibus citreta Liguria, Campaniæ, Apuliæ, Benacolacu, & tota ferè Italia, præsertim verò calidioribus locis, & meridiè versus sitis, ac maritimis felicius germinant, & quâcunque imaginem topiario opere reddunt. Nos Genuæ, & Saonæ, atria, cubicula, papiliones topiario opere ex his arboribus fictos vidimus, quâ excellentia tua anno à Christi ortu M. D. XXVII. Galliam peteret. Sed qua arte sine vlllo discrimine transferri possint, Plinius iij. xij. voluminis capite ostendit. Tentauere (inquit) gètes transferre ad se propter remedii præstantiam fictilibus in vasis dato per cauernas radicibus spiramèto: qualiter omnia transitura longius, feri arctissimè, transferriq; meminisse cōueniet, vt semel quæque dicantur, nec non eiusmodi arbores antiquitus inferebantur, quorum fructus citromela nonnulli appellarunt. Deniq; huius arboris morbos, & remedia huic opus esset afferre, nisi satis, superq; in nostro de arborū medicina libro

illa tractauiffemus, tamen illud vnum admo-
nere nō grauabimur: Corticis ablationē ef-
se huic arbori mortale nocumentum, hyeme
præfertim: tūc opē ferre, noua cera, resināve
obstructo vulnere decet, ne frigus intimā ar-
boris medullam ingressum perimat. Hyeme
verò à téporis inclemētia seruantur, si in ficti-
libus plātate sint hęc arbores, & in clausum lo-
cū portētur, in quo aer natura, vel arte tem-
peratus sit. Arte autē si prope calidarium fa-
bricetur. At si communi solo plātate sint, tu-
gurio cœnitio, aut ex milii nigri culminibus
spatio vnus pedis ab arbore circudentur.
Mox equinum finū ad mediū vsque tugurii
exterius circūponatur. Hęc sunt, Illustrissime
Patrone, quæ ex antiquorū voluminibus de
hac arbore tuæ excellentiæ gratissima scri-
bere valuimus, quibus iam esset finis addi-
tus, nisi hoc vnum in mentē accessisset, Lace-
dæmonios (Aristophane grammatico autho-
re) Deos hac arbore coronare solitos esse.

Vale Illustrissime princeps, & totius Ita-
liæ decus eximium, & nostrum hoc

munusculum, vt cętera alia, hi

lari fronte accipias, quod

hæreditario iure ti-

bi meritò de-

betur.

EXA

E X A M E N O-

M N I V M S I M P L I C I V M

M E D I C A M E N T O R V M, Q V I-

B V S F E R R A R I E N S E S P H A R M A C O P O

*Le in suis officinis vtuntur, Antonio Musa**Brasavolo medico Ferrarien-**si Authore.*

B R A S A V O L V S, S E N E X P H A R-

M A C O P O L A, H E R B A-

R I V S.

Q U O R S V M, optimi viri, per 15
 has alpes inhospitas, & inac-
 cessas, & per tam horridos re-
 cessus, qui vix timidis capreo-
 lis, & leuibus danis, ac dorca
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

pit, trahuntur, sed ne silētio prætereatis (ob-
 secro) cur hos montes ascendatis. **H B R.** Her-
 batum venimus, vt virentes herbas, ac radi-
 ces nostris manibus euelleremus, quæ ad nos
 5 adeò sicca feruntur, vt vix integrum folium,
 aut tenuis cauliculus cerni possit. **B R A.** Opti-
 mē consulistis, verū cuiates estis? **H E R.** Mun-
 dani. **B R.** Hoc non me latebat. **H B R.** Cur late
 re non potuit? adeò alta montium iuga con-
 10 scendimus, vt Mundum superare videamur.
B R A S. Non ab re dubitabas, sed qua patria
 ortum ducitis? **H E R.** Qua optimē esse contin-
 git, nam vbi bonum, ibi patria, vt vulgato a-
 dagio fertur. **B R A S.** Deniq; vos capiam, qua
 15 Mundi parte orti estis? **H E R.** Nos absque re-
 tibus aut pedicis non capies, occidentales au-
 tem sumus. **B R.** Sed iocari desinamus, qua vr-
 be nati estis? **S E N.** Ferrarienses sumus, nostra
 effigies te aufugit, tamen simul millies versa-
 20 ti sumus. **B R A S.** O Dii immortales, demum
 vos agnoui, iam diu mihi necessarios, quan-
 tum exterior vestium habitus effigiem mu-
 tat. Herbarium verò primo intuitu agnouif-
 sem, nisi barbam illam promissam abscidif-
 25 set, & si cinericio bardacucullo circumdator.
 Immortali Deo gratias ago, qui in his inuis
 mōtium cacuminibus adeò benenolos viros
 cōiunxit, & eo maximē, quòd eodē proposito
 ducimur. Obsecro vos per Apollineim, & Ae-
 sculap

sculapium, vt me in vestrum sodalitiū reci-
 piatis. Quippe ero facundus comes in via,
 nec pigebit laboris, quanuis ardua mon-
 tium penetralia superetis. SEN. Quid iucun-
 dius accidere potuit, quàm adeò familiarem
 virum inuenire, & viæ & euellendarum her-
 rum comitem? vbi potius vrsos, voracesque
 lupos inuenire putabamus. BR. En chartam,
 & atramentum, & pennas mecum attuli,
 & quicquid pro diuersis rebus annotandis
 commodum est. SE. Ad rem ipsam quid hæc
 facient? BR. A. Omnia, quæ inuenire contin-
 get, diligentissimè scribam, ne cum Ferrariæ
 Pharmacopolium tuum frequentabo, de-
 certare contingat: hæc herba talis erat, illa e-
 rat alio, quàm viderimus, modo, affecta. SE.
 Hoc non modò probo, sed apprimè laudo:
 verùm tuus hic liber, si fortè in aliorum ma-
 nus incidat, non deerunt æmuli insidias mo-
 dò struètes, modò iurgia cõmouentes, qui o-
 mnia reprehendent, & te veluti nugigerulū
 subsannabūt. BR. Si noster hic labor in publi-
 cū quãdoq; prodeat, fatis nobis erit, illa esse
 posteris aperta & deprompta, quæ hoc tem-
 pore ita esse compertum erit, non ambigen-
 tes in multis deinceps nos sententiam immu-
 turos esse, & vbi meliora inueniemus, vel
 ab aliis inuenta esse cõstabit, à priori senten-
 tia recedemus, verum illud, quod postea in

uentum erit sequentes. *SE.* Non me latet multos in te scripturos esse. *BRA.* Nos oppositū sentimus. quis enim hac in re onus absq; honore subire voluerit? nempe viri probi aliud
 5 quid habent quod agant, quàm in vno alicuius authoris libro decem, aut duodecim non quidem errata, sed ambigua inuenire: ignaui verò, & qui bonas literas summis solùm labris degustarūt, & si praua eorum natura in
 10 bonos viros inuehatur, & inani quadam gloriola ducti eos vellicare tentent, posthabendi sunt, & tractandi velut a felli, qui cūm per viam transimus pedita emittūt, & veluti trochlearū strepitus negligēdi, illisq; dicēdum,
 15 scribe tu si sapias, & iustum volumen, & non viginti, aut triginta versus in ordinem congere. quantum in me sit, scribat quicumq; in nostras nugas, nunquā Apologias cōficiam, ne vulgi fabula euadā, & per totā urbem di-
 20 gito commōstrer: sed cūm in re aliqua vellicabor, de ea agam cūm obiter incider, nulla etiā illius, qui me carpere tentabit, mentione facta, illa scribens quæ veritati nobis conuenire videbuntur, ne & ego videar virum illū
 25 (si vir sit) viceuersa, & maligna quadam mente reprehendere velle, & veluti de illius iniuria vindictam sumere. *SEN.* Id boni viri officium esse semper censui. *HERBARIVS.* Sol prope meridiē est, & Solis radii adeò calent,

vt in proximam illam planitiem seceden-
 dum sit, & in certa illius specus umbra pran-
 dendum, dum cicadæ resonant. Inclinante
 enim Sole tot radices euellam, quòd nò vide-
 bor diem, & operam luisse. **B. R. A.** Meridiano 5
 æstu ingêtes destillationes, & capitis dolores
 fieri solêt, ideò huius arboris incerta umbra
 derelicta, herbarii consiliom sequamur. **S. E. N.**
 Tu ergo herbarie, onere deposito mappam
 supra virentes illas herbas, & humiles sterni- 10
 to, pernamq; , & tucetum in ligneum orbem
 ponito, & cantharum generosovino plenum
 deobturato. Hæc sunt, quæ in hac syluestri
 solitudine Antonio Musæ præstare possu-
 mus. **B. R. A.** Hæc Principi inter montium iu- 15
 ga equitanti satis essent. Ego pane, vinoque
 etiam dilutissimo, & maxima visendarû her-
 barum appetentia contentus sum. Antiqui-
 tas herbis, & glandibus diu vescebatur, dum
 hominesyncera fide, & probis moribus viue 20
 bāt. Mox (prohi pudor) ganea, tot varia, in sa-
 poribus, coquendi modis, variarum rerum
 permitione, cibaria adinuenit, vt nullus sit
 modus, nullus finis edulii, quæ infinitos mor-
 bos pariunt, & plerunque in mortem inopi 25
 nam perducunt. **S. B.** Quid ad nos si alii agro-
 tent? Ego pharmacis, tu medendo lucraris.
B. R. A. S. Quantum in me sit, Deum optimum
 oro, neminem vnquam agrotaturum: quum

verò id fieri non possit, ægros aliquot mihi
 contingere opto, vt ex mea arte honestum vi-
 ctum, & vestitum habere possim. At si nullus
 vnquam ægrotaret, non sum adeò stupidi in-
 5 genii, quin statim artem aliquam mihi com-
 parare sciuerim, ne vitā per inertiam trāfige-
 rem. HER. Omnia in promptu sunt: in hac
 virenti herba sedete. SEN. Tucetum hac par-
 te rancidum est, illa verò optimū. HER. Nec
 10 deest sua laus pernæ. BRAS. Vinum genero-
 se respondet. Verūm, ò herbarie, quænam her-
 ba illa est, quæ apud cantharum viret? HER.
 Apud omnes notissima. eam ignoras? Reu-
 ponticum appellatur, cuius radix adeò præ-
 15 stat, vt eius duplum pondus reubarbarum æ-
 quet. BRAS. O mirus recentiorum error, &
 mira pharmacopolarum ignauia! per tot se-
 cula in hac herba decepti sunt, & nunc deci-
 piuntur, tamen addiscere nolunt, & si res ipsa
 20 præ oculis adducatur, veritatem agnoscunt,
 sed maligno quodam animo verum abne-
 gant, potiusque in sua illa ceruicosa ignoran-
 tia perseuerare volunt, quàm verum agno-
 scere. HER. Id fortè nostra gratia dictum cu-
 25 pis: apud me certum est, herbam illam Reu-
 ponticum esse, vt ab ineunte ætate à summo
 quodam herbario didici. SEN. Nec ego aliud
 Reuponticum vidi, quàm simile. Tu fortassis
 vis nobis ostendere panem non esse panem,
 aut

aut vinum non vinum. Ego ita Reuponticū
 nosco, vt tu hoc vitrū, vitrū esse putas. Nunc
 autem quidam iuniores insurgūt, qui potius
 libidine gloriolæ, quàm veri sciētia optimos
 libros reprehendere conantur, nec ve: entur, 5
 nostrum Euangelistam, id est, diuinum Me-
 suen execrari, Pādectas reprehēdere, Auicen-
 nam taxare, Serapionem demoliri, & Auer-
 roim exhibitare: non desunt nobis luminaria,
 sed hi conantur extinguere. B R A. Obsecro 10
 te optime pater, ne ira conciteris, sed blandis
 verbis rem tractemus, & mites aures præsta-
 s E. Nunquam potero in Mesuen, aut alterum
 Arabem conuicia audire. B R A. Et quis adeo:
 audax hos præstantissimos viros vellicare co 15
 nabitur? S E N. Tuus Leonicensus, Manardus,
 & nescio qui recentiores. B R A S. Deciperis
 optime Senex: nā Leonicensus, & Manardus si
 aliquot Arabum errores detexerint, modeste
 loquuntur: recentes autem illi potius culpa 20
 digni sunt, quum execrantur, quàm laude.
 erant demonstrandi errores, non conuiciis la-
 cessendi authores. S E N. De Mesue quid sen-
 tis? B R A. Quid aliud, quàm optimum virum,
 qui omnia Deo duce scripserit, & posteris iu 25
 uandis multum insudauerit? S E N. Quid de
 Auicenna? B R A S. Non quidem principem
 medicorum (vt recentes putauerūt) sed Cor-
 dubæ: at summum Philosophum, qui multa

viderit, ac perlegerit, quanquam eius volumi
 na multis erroribus scateat. *SE.* Quid de aliis
 Arabibus? *BRAS.* Id, quod Plinius testatur:
 Nullus liber tam malus, quin aliqua ex parte
 5 profuit. Ego omnibus rei medicæ candidatis
 suaderem, ut in primis Græcis perlectis, Ara-
 bes quandoq; gustarent, quos aliqua ex par-
 te prodesse non dubitamus. Vnde consilium
 id non modò non probo, sed valde impro-
 10 bo, quo nonnulli Arabes penitus abolendos
 suadent: nos verò potius corrigendos iudica-
 mus, vbi mendæ aliquæ apparent. *SEN.* Si-
 omnes tuam sententiam amplecterentur, nul-
 la esset inter Arabum, & Græcorum sectato-
 15 res controuersia. *BRAS.* Non laudamus Ara-
 bû sectatores, sed omnes Græcos imitari hor-
 tamur, Arabibus non spretis: at tempora in-
 cidimus, quibus Græcis maledicunt, nec ipsos
 dignantur suo nomine appellare, quod in bo-
 20 nis literis tyrannidem quandam peperit. Hip-
 pocratem igitur, Galenum, Oribasium, Pau-
 lum, Aetiumq; admiremur, sed nec Serapio-
 nem, Rasim, Auicennam, Auerroim, Mesuen
 omittamus, nisi vbi inextricabiles nodi inci-
 25 derint, & nonnullæ in rebus ipsis lituræ. *SEN.*
 Sûntne aliqui iuniores Ferrarię inter eos, qui
 recenter doctores creati sunt, ad id nauandû
 commodi, ac prompti? *BRAS.* Equidem sunt,
 Hippolytus Constabilis, Franciscus Brusfan-
 tinus,

tinus, Maurelius Sanctus, & Ioannes Leo Ver
 cellensis. hi quandoq; & breui nostræ patriæ
 splendentia lumina euadent, qui Græcos au-
 thores summè obseruant, nec Arabum rectè
 dicta contemnunt. Vt enim propriã animam
 rectis, & Christianis moribus exornarunt, ita
 ab omni maledicentia immunem fecerunt.

SEN. Ad rem ipsam sermo vertatur, Herbarie
 affer Reuponticum. HER. EN, nec vna deest
 radicis fibra. SEN. Hoc igitur Reuponticum
 esse ambigis? BR A. Imò non esse certus sum.
 SE. Summe tam grandæuus sententiã muta-
 turus? BR. Eia pater, quacunq; ætate discen-
 dum. Statim autem te assensurum non dubi-
 tamus, si benignas aures præstare volueris. 15

SEN. Amor erga te meus, aures præstare co-
 git. Id igitur non esse Reuponticum ostende.
 BR A. Apertissimè ostédam, modò antiquio-
 ribus authoribus fidem adhibere statuas. SE-
 Quos antiquos appellas? Pandectarium me. 20
 cum attuli, quem omnia ad vnguem scripsis-
 se arbitror. BR A. His igitur authoribus fidè
 præstabis, qui à Pandectario in testimonium
 adducuntur? HER. Aliter fieri nõ potest. BR.
 En igitur Pandectarius Dioscoridis testimo. 25
 nio vitur, eo capite, quo de Rheo, vel Rha, à
 Romanis Rha ponticum appellatum tractat,
 (non enim Reuponticum, vel Reubarbarũ,
 vt vos passim dicitis, sed Rha ponticũ, & Rha
 barba

barbarum proferre oportet, verum vocabu-
 lis vestris vos uti non impediam) tamen idem
 Pandectarius per Rhaponticum id intelligit,
 quo passim in officinis utimini, cui magna
 5 recentiorum pars consentit. At si tibi apertis
 oculis, hoc non esse Dioscoridis Rhaponticū
 ostendam, nonne dices non solum non esse
 Rhaponticum, sed longè Pandectarium hal-
 lucinatum esse? s. E. Alii adhuc suberunt ser-
 10 puli, nunc istud demonstrare pergas. B. R. A. Pri-
 mò igitur antiquiores Rha dicentes, vel Rheo
 simpliciter, id intelligunt, quod à Romanis
 Rhaponticum vocabatur, & Celsus radicem
 Ponticam lib. v. in Antidoto Mithridatis nun-
 15 cupavit, postea Dioscoridi aures præsta, hæc
 radicem, quæ Rhaponticum dicitur esse sine
 odore, esse fungosam, & sine pondere, & ha-
 bere gustum glutinosum dicenti. Olfacias igitur
 ipsam radicem optime Senex. s. E. N. Iam
 20 olfacio. B. R. A. Carè tne odore? s. E. N. Minimè,
 sed grauem habet. fortè intelligit, non habe-
 re odorem, scilicet bonum. B. R. A. Hoc potius
 est sine ratione fugere: quoniam Dioscorides
 hoc vocabulo odor, tanquam medio utitur,
 25 cui bonū, aut malum, suaue, aut insuaue con-
 iungit. Cùm igitur sine odore scripsit, quod
 sua lingua ἄοσμον dicit, odore carere peni-
 tus censet. Sed aliud consideremus, an χαύνη
 sit, & ὑπόνηστος, fungosa, & sine pondere.

SEN. Equidē fungosa non est, sed potius den-
 sa, vt inde grauis efficiatur. BRA. Nec gustū
 prætereamus, quem glutinosum cēset, gusta,
 mihi nullum glutinum in lingua parit. SEN.
 Nec mihi. BRA. In aliis si quodam modo huic 5
 nostro Rhapontico conuenire videatur, in
 multis dissentire certum est. SEN. Hoc adeò
 manifestē percepi, vt is cæcus sit, qui non vi-
 deat. Nunc sententiam mutare cogor, vt de-
 inceps in simplicibus Pandectario nostro si- 10
 dem non adhibeam. Tamen plures de Rha-
 barbaro differentes audiui, qui hoc Diosco-
 ridis Rhaponticum, Rhabarbarum, quo vti-
 mur, esse profitentur. BRA. Non defuere plu-
 res, qui id sentirent, quod etiam Leoniceno 15
 attributum est, & hoc Ruellius, ac si pro aris
 dimicet, probare nititur, tamen decipiuntur,
 quoniam $\alpha\sigma\mu\theta$ non est Rhabarbarum, id
 est, sine odore, nec habet radicem similem
 centaurio, quippe centaurium radicem lon- 20
 gam habet, & quanuis Rhapōtico minorem
 scribat, tamen eandem formam non habet,
 quia Rhabarbarum in formam rapæ, & ro-
 tundum vergit, nec Rhabarbaro inest $\rho\acute{\iota}\sigma\alpha$
 $\mu\acute{\iota}\lambda\alpha\nu\alpha$, id est, radix nigra, sed potius in sub- 25
 croceum quendam colorem vergit, adeò vt
 tabulas quasdā ex infusione Rhabarbari aptè
 croceas reddiderim: & nisi pretiū impediret,
 eo pictores vterentur. S. E. Hoc ergo probare
 tentas

tentas Rha antiquorum nō esse nostrum vo-
 catum Rhabarbaricum, quia nostrū odorem
 habet, Rhaponticum verò sine odore est, at
 nos huic tuæ sententiæ occurremus dicentes,
 5 id ex regionum diuersitate contingere. quod
 enim in Ponto nascitur, ob loci frigiditatem
 odore caret: in Arabia verò ob feruentem So-
 lis æstum odorem contrahit. **BR A.** Hæc est ir-
 rationalis excusatio, qua tamen Ruellius in-
 10 tentionē suā demōstrasse arbitratus est, quip-
 pe nulla est radix, quæ vel scæteat, vel fragrantī
 odore prædita sit, & nulla est herba, etiā si ab
 æstuosissimis locis ad glacialia, & humidissi-
 ma transportetur, quin aliquid proprii odo-
 15 ris, & saporis seruet, licet remissiora sint. En
 origanus ex Creta Venetias affertur vehe-
 mentissimi saporis, & odoris: nascitur & in
 Ferrariensi solo nonnullis in locis humidif-
 simis & frigidis, & eundem habet odorem, &
 20 saporem cum Cretensi, sed longè remissiora
 sunt. idq; in sexcentis herbis, probari potest.
 Amarissimum est, quod in montibus oritur
 absynthium, & vehementem habet odorem.
 Ferrariæ verò in locis humētib; & frigidis,
 25 & amaritudo remissior est, & odor. **SEN.** Cur
 Ruellio non credis, si tantus vir id testatur?
BR A. In his, quæ sensu constant, nemini cre-
 dendum est, si ratio, quæ ex sensu sumitur, op-
 positum suadere videatur. Illuc ego nūquam
 duci

duci potero, vt suadeat locorū diuersitatem
 in eadem herbe specie, odorem penitus aufer
 re, & illam ἀσμήνην reddere, cū experientia
 ostendat, eiusdem speciei odorem semper ser
 uari in eadem specie herbæ in calidissimis lo- 5
 cis, & frigidissimis, humidissimis, & siccissi
 mis, solū verò intentione, & remissione dif
 ferre. Mirum igitur mihi videretur Rhabar
 barum in Arabia odore præditū esse, in Pon
 to odore penitus carere. SEN. Quid dices ad 10
 Ruellii auctoritatem? BRA. Illum ex volun
 tate locutum esse, & quicquid in mentem ve
 nerit deprompsisse testabimur: nos verò in
 his omnibus, de quibus verba faciemus, rei
 ipsi innitemur, & de quibus etiam ante Ruel 15
 lium scripsimus. In reliquis autē quid de tam
 probo, & tam docto viro sentiā, aperire non
 desistam. Cū essem Lutetiæ Parisiorū M.D.
 xxviii. nō mediocrē habuī cum eo viro cō
 suetudinē, & plerunque excepit me prandio, 20
 & ego illum nōnunquam: proprias sedes ha
 bebat prope templum illud famigerabile
 virginis Parisiensis, & erat illius templi (vt di
 cunt) canonicus, vir erat in moribus mitissi
 mus, in Græcis, & Latinis literis eruditissimus, 25
 sed talis, qui omnia simplicia domi sciebat: in
 hortis verò, montibus, conuallibus, & aliis lo
 cis, in quibus hæc nascuntur, nunquam versa
 tus erat, propterea nihil ab eo dicitur, quin
 da

de verbo ad verbū ex Plinio, Dioscoride, Galeno, Paulo, Aetio, Atheneo, Polluce, & plerunque Hermolao Barbaro depromptam sit, nose contrariò paucissimas authorū sententias, & illas quidem quæ breui fieri poterit, referemus, & illa tantū, quæ oculis vidimus, & his manibus non semel collegimus, perscribere conabimur, ea antiquorū sententiis conferentes, quicquid tamen sit, nostra hac ætate doctissimus fuit Ruellius, & in euoluēdis authoribus diligentissimus. In summa igitur fieri non potest, vtherba vno in loco odorata, in alium transportata, odorem penitus amittat, potissimum cum sicca erit. SEN. Loca omnino herbarum qualitates immutare videntur: nempe Galenus cum de Cistho Ladanum ferente agit, in Asia, inquit, ob loci temperiem frigidam habet naturam, in aliis verò locis calidam. BR A. Venerāde senex, nullus vnquam, qui sapiat, inficias ibit varias regiones, & cæli periodos simplicia medicamenta immutare: at hæc mutatio in qualitatibus est, quæ per magis & minus distinguuntur. Galenum ergo de Cistho loquentem contemplemur, qui septimo de simplicium medicamentorum facultatibus, inquit: In calidis regionibus hic Cisthus proueniens, tametsi haud alius sit genere, quàm qui apud nos nascitur, eximiam tamen à regione, ac peculiarem, digerētēque calidita

caliditatem nactus est, atque utroque à nostrate differt, tum quia frigiditatem deposuit, tum quia calorem assumpsit: itaque cætera quidem huius Cisthi illis, quæ in nostrate videntur, similia sunt. Hæc de Cistho à Galeno 5 referuntur: verum quis est tam hebetioris ingenii, ut ignoret herbas etiam frigidissimas in calidioribus locis minus frigidas nasci? quod autem minus frigidum sit, aliquid caloris acquirit. Vnde & si Galenus dicat à regione exiniam, ac digerentem caliditatem acquirere, intelligendum est, frigiditate remissa, aliquid caloris acquiri, quo digerere possit, tamen non ita inficias aliquid frigiditatis habere. s. B. N. Imò apertis verbis dicit, tum quia 15 frigiditatem deposuit, tum quia calorem assumpsit. B. R. Intellige deposuisse, hoc est, remisisse frigiditatem. nã & in ea frigida partes relinquuntur, assumpsisse verò caliditatem, præter frigiditatem illam, quam Cisthū seruat, si in Cisthi 20 species esse debeat, quoniam si frigiditatem penitus deponeret, esset ex tribus primis conflatus qualitibus: nihil verò in rerum natura ita confectum reperiri potest. adde quòd in aliam transmigrasset speciem, impossibileque 25 esset, ut in aliis qualitibus secundis cum nostrate similitudinem haberet, ut Galenus testatur. nempe primis qualitibus in totum immutatis, & secundas immutari neces-

se est. s. e. Tu ex te ipso vt tibi menti occurrit
 hæc dicis. B. R. A. Imò ita constat, & res naturæ
 hoc ordine conflantur, frigida herbæ in cali-
 dioribus regionibus minus frigida euadunt,
 5 & si in frigidis orientur partibus, & ad cali-
 da trāsportetur, calidiores fiunt, hoc est, fri-
 giditatem remittunt, vt non penitus deponant,
 neque amittant: alioqui in eadem specie non
 essent: imò (vt de Cisthida loquamur) si frigi-
 10 ditatem vndequanq; deponeret, & non re-
 mitteret, illi vis adstrictoria non seruarietur,
 quam adhuc seruare fatetur Galenus. s. e. Pu-
 to te hæc tibi fingere, & pro libito cōmenta-
 ri. Galeni verba sunt, frigiditatem deponere.
 15 B. R. Intellige (ni refugias) remittere, alioqui
 in sua specie nõ seruarietur. s. e. Addit acqui-
 rere facultatem digerentem, quæ non nisi in
 caliditate consistit. B. R. Nolo verbis amplius
 contendere, ita Galenum exponendum cen-
 20 seo, si acquiescere lubeat, acquiescito: sin mi-
 nus, intentionem tuam sequaris. Vnum est
 proculdubio sentiendum, cum remittitur
 frigiditas, caliditatem introduci necessariũ
 esse. At tanta seruatur frigiditas, vt res in
 25 sua specie conseruari possit, propterea hæc
 non est conueniens similitudo de Cistho re-
 spectu diuersorũ locorũ, adde Rhubarbarũ
 Rhapontico in secundis qualitatibus cõpara-
 ri, Cisthũ verò in primis, quanquam ad rem
 ipsam

ipsam hoc parum conducatur, veruntamen his
 prætermisissis argumētum quoddam pro tua
 sententia adducam, quod adeo efficax erit,
 ut illud euitare difficillimum sit. **SE.** Quodnam
 est hoc argumētum? illud iam exaudire per- 5
 cupio. **BRA.** Audies aliqua esse, quæ vno in
 loco odore penitus careant, in alio verò sint
 odorata. **SE.** iam diu aures erexi, ut sentētiam
 nostram comprobata esse percipiam. **BR.**
 En Dioscorides de Iride agens, illam, quæ in 10
 Iberia, & Macedonia nascitur, odoratā facit:
 illam verò, quæ in Thracia, & frigidioribus
 locis nascitur, odore carere testatur. **SE.** **NEX.**
 Quid ergo ad Dioscoridem dices? **BR.** Qui
 putant Dioscoridem ita scriptis reliquisse, 15
 longè decipiuntur. Nam de Iride agens, Illy-
 ricam, & Macedonicam cæteris præfert, nus-
 quam tamen dicit, quod aliæ odore careant,
 in odore verò Macedonicā cæteris præfert.
 At si locorū diuersitas odorē probū ex calo- 20
 re rebus ipsis infert, quis vnquam Illyriū pro
 regione & tali, & calida probabit? **SE.** Scito,
 ô Musa, nō esse Dioscoridem, qui Iridem di-
 cat in Thracia odore carere. **BRA.** Quis ergo
 fuit, qui tamen fide dignus sit? **SE.** Theophra- 25
 stus est in vj. de plantarum causis. **BRA.** Id
 est diuersis in locis. Vnde & nos variis in lo-
 cis apud hunc authorem annotauimus. V-
 nus est locus cum de sensu odoris, qui gusta-

tu percipitur agit, docetq; non temere adiungi olerum genus, quod à palati gratia nomé accepit, ceu Anethū, Fœniculus, Iris, & eiusdem generis reliqua, quorum pleraque nihil
 5 penitus olent. At si rectè contempleris, hoc quod dixit nihil penitus olere, non refertur ad Irim, aut ad Anethū, vel Fœniculum, sed ad alia olera referri debet, quæ nullum penitus dum manduntur odorem habent, vt
 10 Lactuca, Chrysolachana. Alter locus est in eodé sexto, vbi eadem siccata, & recentia inuicem comparat, & de causis zucchari mentioné facit, quæ dum recentes sunt, dulces gustantur, exiccata dulcedine priuantur. Postea addit:
 15 Virides enim aut nihil olent, aut non æquè, siccata nimirum redolēt, vt Iridis radix. Vides expressè non dicere non olere, sed non æquè olere. Idē intellige de locorum diuersitate, quæ faciat, vt non æquè redoleāt, nō tamē vt odore penitus destituantur: notatoq;
 20 nō ponere Iridem secūdū diuersas regiones odoré, & in odorem, at potius vult remissius redolere, vbi docet siccitatē, & caliditatē, res magis odoratas reddere. Hæc sūt eius verba,
 25 argumēto etiā illud est, tractibus estuosis plura, melioraq; odoratorum genera prodeūt: melius enim ibi concoquitur, & quædā siccata olent, viridia nihil olēt, vt calamus, iuncus: nonnulla etiam plenius olent siccata, vt
 Iris

Iris, & Sertula campana, vbi vides afferuisse
 Iridem in estuosa regione, magis quidem re-
 dolere, sed in frigida odore non caret. SEN.
 Nondum attigisti locum, quē citauimus ex
 Theophrasto. B R. Id quidē scimus, sed nolui-
 mus & hos locos prætermittere: ille verò, quē
 citasti, est in vltima ferè sexti libri parte, vbi
 docet terrā, quæ res parit odoratas, non de-
 bere esse limosam, neque pinguem, neq; len-
 tam, quoniam humoris, & lentoris causa ca- 10
 lor nõ æquè fungatur officio suo. Paulò post
 addit, Hac enim de causa Iris melior in Illy-
 ride, quàm in Macedonia est, in Thracia ve-
 rò, cæterisq; frigidioribus locis, ac minus co-
 cturæ idoneis odore penitus caret. S E. Hic est 15
 propriè locus, quē citavi: quid noui paries,
 vt tam apertam sententiam euites? B R. Theo-
 phrastum intelligo, vt de viridi Iride loqua-
 tur. Nam ne à se ipso dissentiat, id arbitrari
 necessarium est, quod tamen à veritate nihil 20
 discrepat: nempe sicca radix in quacunq; or-
 ta sit patria redolet, in humida verò & frigi-
 da longè minus: at cum viridis est, odore pe-
 nitus carere videtur. S E N. Hæc commentaris
 vt tibi menti occurrunt. B R. Imò vt ratio di- 25
 ctat. nam locorum diuersitas odores quidem
 remittit, sed penitus non aufert, præsertim
 cum exiccatae fuerint. hoc in sexcentis herbis
 experiētia ostendit, quæ è locis calidioribus

Ferrariam transportantur, odoré nunquam
 penitus amittūt, vt in origano patet è mon-
 te Ida Cretensi, Ferrariam asportato, & in
 nostro solo terræ mandato. **SE.** Non videtur
 5 tanta locorum distantia hæc, quanta illa, quæ
 inter Pontum, & Arabiam interest. **BR.** Di-
 stantia hæc ad rem nihil facit, sed sunt loco-
 rum qualitates. Adde esse longius spatiū in-
 ter Idam montem, & Ferrariam, quàm inter
 10 Pontum, & Arabiam, si Ptolemæum contem-
 pleris prima Asiæ tabula, & quarta. Nam in-
 ter Idam mōtem & Ferrariam intersunt de-
 cem & octo, vel decem & nouem gradus: in-
 ter Pontū verò & Arabiā vndecim, vel duo-
 15 decim gradus. At hæc omiſſa faciamus, id
 nos mordicus tenemus ob locorū diuersita-
 tes simpliciū qualitates nō immutari, sed re-
 mitti, & quādoq; adeò remitti, vt percipi nō
 videatur, nisi exiccetur: vt de Iride à Theo-
 20 phraſto dictum est. Inrō & excusationē hanc
 accipere ne pigeat de eo, quod Dioscorides
 dicit, & ab aliis asſeritur, radicem Rheu odo-
 re carere. intellige cū recens est. Nam exic-
 cata grauem quendam odorem emittit, vt
 25 Iris facit in frigida regione orta. **SEN.** Arbi-
 tror ad Galenū, & Dioscoridem radices sic-
 cas fuisse comportatas, vt impræſentiarum
 etiam Ferrariam conuehantur. **BRASA.** Et
 virides effodere, & ficcis vtebantur. propter-
 ea mir

ea mirum certè est, si odorè aliquè habebat, quod odore penitus carere fassi sunt. Sed his omisis ad negotium iam cœptum accingamur. **S. B.** Ne te pœniteat, & huic alteri ambiguitati aures porrigere. **B. R.** Dic sodes. **S. E. N.** ¶ Inquis à Rhapōtico Rhabarbarum differre, quoniam Rhaponticum prælongam radicem habeat, Rhabarbarum rotundam, veluti rapū, nos verò dicimus Barbaricos viros prælongas, & magnas Rhapontici radices in frustra dillectare, quæ in rotundam quandam formam vergere videntur. **B. R.** Sæpius à te dictum est, nos absq; ratione, sed vt mēti occurrit locutos esse, cū tu impræsentiariū mihi potius sine ratione, & ex appetētia loqui videris. nempe & assero, & testor radicē hāc, quam Rhabarbarū vocamus, rotundā esse, & quancunque ex his, quæ ad nos apportantur, extrinsecum suum corticem integrū habere eiusdem vndique coloris, & eiusdem substantiæ, quanquam & nonnunquam frustra videantur incisa, imò & Rhabarbarum, quod rotundum esse fatemur, veluti rapum, in duas vel tres partes diuidi potest, neq; hoc obstat, quin in rotundum vergat. Nos vt de hac re deniq; finiamus, & verū Rhaponticū, & verū Rhabarbarū recentia vidimus, Rhabarbarū in horto magnifici Sinibaldi Fiscii Genuæ. Si videre hoc tibi animo est, illuc equi-

- tato. fortè & nunc adest. radix erat rotunda non quidem perfectè, sed vt ad nos ex India, vel Arabia impræsentiarum in dies afferuntur, & aliquid (licet parum) odoris Rhabarbari seruabat, imò & folia diuersa erant, que nostræ rapæ folia referebant, & easdem ferè incisuras habebant, erantque folia veluti citrorum robusta. s. E. Hæc suntne vera? B. R. Me puderet referre, nisi id his oculis vidissem. s. E.
- 10 Fortè erat alia radix. B. R. A. Non miror te garulum esse, quoniã & senio confectus es. An esset eadem radix, an diuersa, disputare non aggrediar, sed Genuam proficiscitor, vbi illam videre licebit. Multæ enim in præscripto horto sunt eiusdem generis radices, nisi obaruerint. s. B. Alii tuis verbis non acquiescent. B. R. Non acquiescât, sit mihi est, veritatem exprimere, & ex conscientia loqui: imò & nunc in Oenotria, quæ vulgo Calabria dicitur, quoddam Rhabarbari genus nascitur folia habens prædicto Rhabarbaro similia, radices verò longè minores sunt, & intus rubriores. Integram radicem mihi dono dedit egregius Leonardus Vespolus Neapolitanus, qui illam sæpius expertus erat: & nos diuersis hominibus quinque drachmas potui dedimus, vnicuique singulam drachmam, in his quinque inuenimus vehementius educere, quàm hoc nostrum vocatum Rhabarbarum

rum educat. nunc etiam illius radicis partem
 domi seruo, quæ manifestam rotunditatem
 præ se fert. s. b. Putasne radices illas adultera-
 ri? B. R. A. Galenus in primo de Antidotis, vbi
 exponit simplicia theriacam ingredientia, de 5
 Rheo loquens adulterari inquit his verbis, In
 Rheo quoq; fraus cõmittitur. nam quibus in
 ocis nascitur, simul atq; euulsum est, ipsum
 eixant, quo succum remittat, ac tam suc-
 cum, vt syncerũ, & aque impermistum, quàm 10
 Rheon exiccatur, vt non elixum ad nos post-
 ea mittunt: quamobrem scientia opus est,
 verum ab adulterino secernendi, quam facil
 limè consequuntur, qui suæ spontis Rheum
 aliquando viderint. Nam elixi pars, quæ sub 15
 aspectum venit, dẽsa per totum & compacta
 non est, sed rarior, & gustu tentatur saporem
 adstringentem vel nullum, vel obscurũ remit-
 tit, cum tamen si adulteratum non sit, vehe-
 menter adstringat, citò tamen & ipsum fora 20
 minosum efficitur. Hæc Galenus de his, qui
 Rheon adulterant, improbis viris, imò & de
 aliorum simplicium adulteratoribus, in ter-
 tio de compositione medicamentorum se-
 cundũ genera, conqueritur, vbi in principio 25
 ita amicos admonet: Amici, vos admoneo, vt
 in hoc quoque me sequamini, si artis opera
 pulchrè obire velitis. nouistis enim quomo-
 do ex omni natione præstantissima quotan-

nis medicamenta mihi adferantur, eo quòd
 perditì illi omnigenarum rerum coempto-
 res (Græcè Rhopolas vocant) variis modis
 ea contaminant. Præstiterat forsan non hos
 5 solùm, sed multò magis etiã mercatores, qui
 illa aduehunt, incusare, atq; his multò magis
 ipsos herbarios, itē nihil minus eos, qui radi-
 cum liquores, succos, fructus, flores, & germi-
 na ex mōtibus in vrbes cōferunt: hi siquidem
 10 omniū primi in eis dolum exercēt, vt Gale-
 de medicamētorum adulteratione apprimè
 conqueratur. s E. Id semper absurdum existi-
 maui Pōticæ regionis viros Rhapōtici raci-
 dices excoquere. B R. Et id ridiculum semper
 15 putauì, in loco, in quo tanta huius radicis
 copia inuenitur, quanta graminis Ferrariæ,
 excoqui, vt succus extrahatur, & vis aquam
 subeat. Nam quod elixū est, deinceps facilè
 corrūpetur. Neq; putandum est fieri adulte-
 20 ria, vbi tanta alicuius rei copia sit, & nullius
 ferè pretii existimetur: nisi quis dicat exco-
 qui vt maior succi copia pareretur. Tamen re-
 cens Rheō succi copiã emittit, & si aqua mi-
 sceatur, facilè corrumpitur & ipse. s E. Tamè
 25 Galenus id asserit. B R. De his, quæ ipse non
 vidit, illi fidem in omnibus non adhibemus,
 nam & de Lemnia terra agens, illam putabat
 hædino sãguine cōmisceri, prius quàm ocu-
 lis vidisset. Non fuit in Ponto Galenus, pro-
 pterea

pterea hoc videre non licuit: sed id retulit, ut ab aliis audivit: quanuis & Auicēna illud idem assērat, atque Mesue. s E. Quod dicebas Rheon, radicem esse nigro costo similē, Rhabarbarum verò lutei coloris, nos fatemur, & Rhabarbari radices nigras esse, sed extimus cortex aufertur. B R. Vidistine istud? s E. Non vidi, sed nostræ menti ita succurrit. B R A. In his, quæ sensu constāt, non est opus imaginatione uti, sed sensus ipse iudex esse debet. 10 Fortè radices aliquæ, quibus terra inhærebit, aut exultæ, nigrae videbuntur. s E N. Hoc etiam discrucior, ut Rhabarbarum cum Rhapontico idem esse contendam, quoniam eadem proprietates, eadē operationes nostro 15 vocato Rhabarbaro insunt, quæ ab antiquis Rhapontico inesse scriptæ sunt. B R. Eadem omnino sunt, sed longè efficaciores in Rhabarbaro. Quis enim ambigit duo simplicia easdem vires nōnunquam habere, & in vno 20 intensiores esse, quàm in alio, & tamen erunt in specie diuersa? Adde Mauritanos Rhabarbaro attribuere, quod & bilem crassam educat, & pituitam: antiqui tamen Rhapontico id non attribuere. Quāquam & in Rhapontico 25 rationes inuenire scirem, ob quas educit, quāquam ab ipsis expressum nō sit: nēpe ex acrimonia ad deiectionē præparat, crassa incidēs atq; glutinosa, ex amaritudine detergit,

- tergit, & etiam crassa incidit, sed remissius, quam ex acrimonia. Est verò adstringens, quoniã in se habet aliquid terrei, quod frigidum est, vnde easdẽ vires habere fatemur, &
- 5 tamẽ diuersa esse. Verũ quoniam inter se in multis aliis similitudinẽ habent præterquam in his prædictis, propterea Arabes visũ sunt in Rhabarbaro illa referre, quæ de Rhapontico ab antiquis scripta sunt, cum tamen &
- 10 alia sit radix, & ipsi distinctam faciant à Rhapontico. Antiqui præterea faciunt Rhaponticum leuem, sed Arabes probant Rhaponticum ponderosum. SEN. Id fit quoniam ad diuersa comparant. nam antiqui aliis radici-
- 15 bus comparabant, Arabes verò comparant radicibus in eadẽ specie. BR. Leuiores radices potius probare deberẽt, quoniã pro nota exquisita ab antiquis ponitur Rhaponticũ leue esse oportere. Præterea opus est cõparatio-
- 20 nes intelligere, & ad eadem & ad diuersa. si tu ergo absq; ratione ita dices, nos ratione ducti, quod iam dictum est sequemur. SEN. Vbi radicem illã vidisti, huic Dioscoridis descriptioni de Rhapontico similẽ? BR. A. Venetiis
- 25 in ædibus pharmacopolæ, qui campanã pro insigni habebat, hic (vt vir erat, nulli parcens sumptui) ex ripis Rha fluminis in Mæotidẽ paludem influentis radicem hanc, & ipsam herbam Venetias portari curauit, cui hæc
- Diosc

Dioscorid. descriptio adeò quadrabat, vt ut
 ipse tibi ipsi similis es. Meminit huius radice
 Ammianus Marcellinus x xij. Historiarum li
 bro inueniens (de Tanai verò primò loquitur)
 huic Rha vicinus est amnis, in cuius supciliis 5
 quaedã vegetabilis eiusdẽ nominis gignitur
 radix proficiens ad vsus multiplices medela-
 rum. SENE X. Est ne Rhabarbaro similis, quo
 nunc passim vtur? B R A S. Non equidem,
 sed potius Rhapontico vestro, his demptis, in 10
 quibus Rhaponticum vestrum ab illo Dio-
 scoridis dissentire monstrauius. HERBA.
 Reperitur ne apud Dioscoridẽ, aut aliquem
 antiquum authorem, nostrũ vocatum Rha-
 barbarum? B R A S. Nodum Herculeo illo ar- 15
 ctiozem soluendum petis. Nunc silentio per-
 transire decreui, vt res maturius agatur: vnũ
 tamen præterire non possum, neminẽ adhuc
 apud antiquos authores adinuenisse, & hi lo- 20
 gius hallucinãtur, qui Rhecoma Plinii Rha-
 barbarum esse existimarunt, quanquam so-
 lum nomine Rhabarbarici mentio fiat à Pau-
 lo lib. vij. cap. xj. in compositione *Διὰ πορὰ λ-
 λίσ.* HERBA. Audesne tu inuenire, nunquam ab
 aliis inuentum? B R A S A. Nondum effari au- 25
 deo, sed diutius intra me, quod animo conce-
 pi, examinabo: fortè prius quàm aliis, quæ
 concepimus, tradamus, perpetuo silẽtio trãs-
 ire decernemus, aut breui scriptis manda-
 bimus.

- bimus. **SE.** Sentis ergo Rhaponticum Diosco-
ridis, & aliorum antiquorū, vt Galeni, Pauli,
aliam rem esse à nostro vocato Rhapontico,
& Rhabarbaro? **BR.** Non modò hoc sentio,
5 sed aded certus sum, vt alioqui dubitare ne-
fas arbitrer. In summa igitur Rhabarbarum,
quo vtimur, diuersa res est ab antiquorū Rha-
pontico. **SE.** Arbitror nò defuturos æmulos,
qui in hanc tuam sententiam scribant. **BR.**
- 10 Et nos aliter sentimus, neminem scilicet in
hæc scripturū: nempe is fatuus videretur, qui
de re scribere tētet, de qua ad hæc vsq; tempo-
ra tot, tamq; probi viri scripsere, vt nihil ad-
di posse videatur, nisi ad sensum radicem
15 ipsam ostendat, & herbam, & reliqua, quæ
oculata fide de ipsa videri debent, illaq; erit
optima scriptura, & optimum argumētum,
in quod nullus reclamare poterit. Hic est in
his rebus verus argumentandi modus ex re
20 ipsa. Nā ex his, quæ ab authoribus desumuntur,
vtriq; parti defendendi ansa præbetur. **SE.** De
Rhabarbaro satis, ego & hoc, & illud in mea
officina seruabo, & illa ægris præstabo, quæ
indicerentur à Medicis: id verò scire percu-
pio, quibus qualitatibus insigniatur Rhabar-
25 barum. **BR.** A S A V O. Mesue iudicauit calidum
esse, & siccum in secundo ordine, quanuis
nonnulli in primo esse probarint. Verum
cùm hi omnes ordines in tres partes ab anti-
quiori

quioribus, distinguatur, iudicamus calidum
 esse in secunda parte secundi ordinis, & ad
 tertiam attingere. Nam accipientibus iecur
 plerunque calefacit, potissimum si calidioris
 sint iecoris: & eius caliditas statim sentitur, & 5
 nonnulli ea die, qua Rhabarbarum sumpserunt, cir-
 ca manus, & pedes vehementem aestum persen-
 sere, & siti premebantur, etiam si non eduxe-
 rit: quanuis à multis pro iecore purgando
 exhibeatur: qui probandi sunt, ubi iecur hu- 10
 moribus plenum sit, & sola calida qualitate
 non afficiatur. SEN. Ne pigeat, oro, in omni
 herba, de qua agemus, prius qualitates refer-
 re. BRA. Id libenter efficiam: verum si hoc fa-
 cturus sum, per Galeni regulas incedere oportet, 15
 & per viam illam regiam, quam in calce
 quinti libri de simplicium medicamentorum
 qualitatibus, edocuit, ubi inquit, calidum pri-
 mi ordinis nominari, quod nos excalfacit,
 non tamen euidenter, sed opus est demōstra- 20
 tione rationali uti ad hoc probandum: eo-
 dem modo frigidum, humidum, & siccum,
 quod demōstrationem requirat etiam, non-
 dum actionem valentem adeptum. SE. Primus
 igitur ordo calefactionem sensuale non habe- 25
 bit? BRA. Non, quæ facile & citò sentiatur: quæ
 verò manifestè aut calefacere, aut frigeface-
 re, aut humectare, aut desiccare possunt, ea
 secundi esse ordinis dicentur. SENEX. At
 omnia

omnia, quæ in tertio, & quarto ordine sunt manifestè calefacere possunt, erūt igitur in se cūdo. BR. Intellige illa, quæ incipiūt sentiri calefacere, frigefacere, exiccare, & humectare,

5 & iam sentiuntur, non quòd in intenso sine sensus gradu. Nempe illa, quæ vehemente quidem, non tamen summè calefacere, frigefacere, humectare, & exiccare possunt, in tertio sunt ordine, intellige ista esse calidissima,

10 non tamè adeò vt escharam moliri possint. At quæ adeò calefacere possunt, vt escharam moliantur, & vrant, quarti sunt ordinis. frigida verò in quarto ordine adeò infrigidant, vt extinguant, de exiccantibus in quarto ordine nullum inuenitur, quod nō vrat simul,

15 apud Galenū deinceps videtur, tres istos ordines, secūdum scilicet, tertium & quartum in triplices differētias, vel partes distingui. De primo autē ordine an in partes distinguatur, nullā

20 mentionē facit, quoniam euidenter non calefacit: vnde distingui nō potest, tamen in aliquibus primi ordinis & sua quædam differētia inueniri potest: de his verò, quæ in quarto sunt ordine, non solū tres partes aderunt, sed

25 longè plures: quoniam inueniuntur infinita calida secundum intēsiorem, & remisiorem calorem, omnia tamen in quarto sunt ordine. Hoc autem supposito de incessu pro qualitibus simplicium medicamentorum inueniend

ueniēdis ad rem propositam progrediamur.
 s. E. Rhabarbarum igitur calidum & siccum
 erit in media parte secundi ordinis? B. R. A. s. Id
 iudico & attingere ad tertium, quoniam ma
 nifestissimè calefacit, & citò, & satis intense, 5
 atque exiccat. s. E. At nostrum hoc Rhapon
 ticum apud antiquiores inueniturne? B. R. A.
 Si herbam illam legamus, quæ centaureum
 maius dicitur, huic adeò similis apparet, vt
 ipsamet sine persona incedere videatur. Vnde 10
 plures recentes, & Leonicens, absolute eam
 esse censuerunt. Tu igitur herbam, ac radicē
 manibus sumito. s. E. N. Iam cepi, Dioscoridis
 textum legas. B. R. A. Aures præsta, ita enim in
 quit, Iuglādis nucis folia habet. s. E. Habet eq. 15
 dem, licet bletæ etiam Romanæ cōferri pos
 sit. B. R. Oblonga. s. E. Nec ab hoc dissentit. B. R.
 Colore vt in brassica viridi. s. E. Illā verè viri
 ditatem habet, sed extra subalbescit. B. R. Ser
 ræ modo per ambitū incisuris secta. s. E. Hoc 20
 nō ita quadrat. B. R. Omnino incisuræ sunt, li
 cet parvæ: caulē rumici similē habet, duorū
 trīumve aliquando cubitorū altitudine. s. E. N.
 Hoc frequentissimè vidi. habet enim radices
 longiores, quàm herba altera, quam vide. 25
 rim. B. R. A. S. A. Multis à radice adnatis, in qui
 bus papauerum modo capita sunt. s. E. N. Re
 ctè modo papauerum dixit, quòd centaurii
 caput, non est omnino vt illud papaueris.

BRASAV. Floret colore ad caruleū inclina-
 to. SENEX. Ita certè videtur. BRASA. Cnico
 simile semen, veluti lanis in flore inuoluitur.
 SEN. Et si hæc res lana appellari non possit,
 5 similis tamen lanæ videtur. BRASAVOL. Ra-
 dix vasta, ponderosa, dura, longitudine ad
 bina cubita, succo plena, sapore acri, cum di-
 strictione, dulcedineque aliqua rubescens, &
 cuius pariter rubescat succus. SEN. In gustu
 10 nullam acredinem percipio, & nullam vel
 minimam adstrictionem. BRA. Nec ego, ta-
 men optimè mando, & iam magnā copiam
 deglutiui. SEN. Suspicio igitur nostrum hoc
 Rhaponticum, id non esse, quod Dioscori-
 15 des centaureum maius appellat, præfertim
 cum ex Apulia afferatur. BRA. Afferitur qui-
 dem ex Apulia, & sponte oritur in monte
 Gargano, nunc sancti Angeli, ob Archange-
 lum Michaelē, qui ibi visus est, appellato, in
 20 cuius pede olim Sipontum insignis vrbs si-
 ta erat, nūc ab eo distat, & Manfredonia no-
 men acquisiuit, aliàs loca celeberrina, nunc
 adeò pressa, vt vix extēt antiquitatis vestigia.
 Quāuis ergo ex Apulia afferatur, & Diosco-
 25 rides in Lycia, Pelopóneso, Helide, Arcadia,
 & Messene abundare, & plurimū circa Pho-
 loen, Lyciam, Smyrnam nasci fateatur, nō ta-
 men negat alia loca eo abundare posse, imò
 & in Liguria hoc, & Rhaponticum vestrum,
 id est

Id est, centaurium inuenitur. SEN. Imò & nūc
 Ferrariæ habetur, & plerisque in locis plan-
 tatum viret. BR. Et futuram speramus mul-
 tas alias herbas ad nos afferēdas. SE. Ut autem
 de hac re receptui canamus, tres diuersas ra- 5
 dices edocuiſti, centaurium maius, Rhaponti-
 cum Dioſcoridis, & Rhabarbarum quo vti-
 mur. BR A. Imò ſi centaurium maius à noſtro
 vocato Rhapontico ſepares, quia in pluri-
 bus differre videntur, quatuor radices erunt, 10
 quarum ſi vnā ignorabimus, perfectam
 ipſarum hiftoriam deſciemus. SEN EX. Obſe-
 cro igitur quid ſint edoceas. BR A. Tibi ſatis
 ſit hodie, noſtrum Rhaponticū non eſſe Dio-
 ſcoridis Rhaponticum didiciſſe, nec etiam 15
 eſſe centaurium maiuſeiuſdem Dioſcoridis,
 nec parum fuit (adeò inueteratis opinioni-
 bus) id ſimplex non eſſe, id, quod quæritur,
 demōſtraſſe. SE. Igitur hoc Rhaponticū pro-
 iiciā, & deinceps domū noſtrā non ingredie- 20
 tur. BR. Imò collige. eſt enim radix multis no-
 minibus digna, & qua frequētiffimè ad meos
 agros reparādos vtor. HER. Iam ſtomacha-
 ri cœperam, ſi tam magnū aceruum proiectu- 25
 rus eram, quem vobis loquentibus effode-
 ram. mihi igitur quatuor has radices explica-
 to. BR A S. En nunc Ferrariæ in publicis Phar-
 macopoliis duo radicū genera habentur,
 vnā alio nigrius, neq; rubedine delibutum,

- hoc genus Dioscoridis centaureum esse non potest, sed alia quædam herba est, quam nos ignoramus, passim in hortis Ferrariæ nascitur, & pro Rhapōtico à Pharmacopolis venditur, folia habet nucis iuglandis, & qualia à Dioscoride describuntur, eo dempto, quòd folia modo serræ non habet incisuris diuisa.
- 5 s. B. Centaureum igitur esse non poterit. B. R. Non equidem, imò gustum non habet, quem
- 10 suo centaureo attribuit Dioscorides. Veruntamen, vt nihil ex his, quæ suspicati sumus, te lateat, Rumicis speciè esse putamus. Est alia radix, quæ ex Gargano monte Ferrariam, & Venetias affertur, & quæ Pharmacopolæ diu
- 15 pro Rhapōtico vendidit, cuius folia in modum serræ diuisa conspiciuntur, hanc Dioscoridis Centaureū esse nō dubitamus. Adest & Rhabarbarū vocatū, & verū Rhapōticū: itaque erunt quatuor distinctæ radices. s. e. n.
- 20 Si Rhapōticum vidissem, omnes has radices ita cognoscerem, vt brassicam, & lactucam cognosco. B. R. A. Finge te illud vidisse, ne plus tēporis hac in re cōteramus, hæc radix, cuius folia in hoc monte virere vidimus, & cuius
- 25 copiam colligit herbarius, non est centaureum maius Dioscoridis, sed illa cētaureum est, quam in officina habes, & pro Rhapōtico vendis, primam verò Rumicis speciè iudicauimus, & certè Rumicis radicis vero
- centau

centaureo, & illi, cuius folia in modum ferræ
 diuifa non funt, fimillimas vidimus. SENE X.
 Nifi citò properemus, nõ erimus hac hebdo-
 made expediti in colligendis herbis. HER.
 Tot herbas collecturus es? SENE X. Officinã
 meam oppleturus sum, vt nihil defit, nec ab
 his montibus difcedã, quin hos facculos ple-
 nos videam. BR A. Studes igitur in his mon-
 tibus omnes herbas inuenire? SEN. Omnes,
 quibus vtimur, & omnes flores, omnia femi- 10
 na, omnes radices. BR. Hoc erit in maximum
 ægrorũ incõmodum: nõ enim omnes herbe à
 mōtibus petẽdæ funt, fed aliquæ in conualli-
 bus, aliquæ in humētibus locis, & planis vti-
 lius colligũtur. SE. Arbitrabar montanas her- 15
 bas virtute magis pollere. BR A. Pollẽt quidẽ
 eæ, quæ à mōtibus sumi debẽt. SE. A pueritia
 hoc imbiberã mōtanas herbas ceteris præsta-
 re. BR. Nec solus eras huius opinionis parti-
 ceps: fortẽ tu ab Hippocrate accepisti in epi- 20
 stola ad Crateuũ, qui videtur præferre mōta-
 nas herbas ceteris, cùm inquit, Tu verò nunc
 montanas herbas, & altis tumulis natas, no-
 bis colligito: nam firmiores, & robustiores
 sunt, acrioresque, & vehementiores, quàm 25
 aquaticæ, propter terræ densitatem, & aëris
 tenuitatem, flores tamen earum, quæ secun-
 dum lacus, stagna, paludes, fluuios, riuos, fon-
 ticulosque nascuntur, colligito, quas imbe-

cillas, nec multi roboris, succique dulcioris
 esse duo. Verū Hippocrates de herbis loque
 batur, quæ atræ bili aduersantur, cum Abde
 ram profecturus esset ad Democritū ex hoc
 5 morbo curandum. s. E. Obsecro te per Medi
 cæ artis Deos, vt in hac herbarū collectione
 mecū sis, & eas herbas ostendas, quæ in mon
 tibus, & quæ in plano, locove aquoso, & hu
 menti valeant: hic enim non desunt conual
 10 les, aquosa loca, & plana. B R A S. Id lubentissi
 mē agam, sed nec omnes herbæ hic nascuntur,
 quia nonnullæ aliubi petendæ, nec tempus
 hoc aptum est, vt omnes colligantur. s. E. Nō.
 ne possūmus omnes Ferrariā afferre, & trās
 15 plantare? B R A S. Possēmus quidem, sed vires
 amittunt. s. E. N. Tamen eadem folia seruant,
 eundem caudicem, eosdem flores, & eosdem
 fructus. B R A S. Imō multæ non fructificant,
 vt castanæ, xylocaractæ, quæ in montibus,
 20 & sua cœli periodo fructificant, alibi verò
 nunquam, & pinea nisi falso quodam modo
 solo fructificat. s. E. N. B. X. Vidimus pineam Fer
 rariæ, quæ fructus gignebat, & nunc gignit
 extra mœnia spatio vnus milliarii, in hor
 25 to monachorum sancti Bartholomæi, & in
 horto patrum sancti Pauli castaneam. B R A
 S A V O L. Fructus quidem pariunt, præsertim
 pinea, sed imperfectè maturant, & pineæ
 nuces minores sunt. Ita natura res distin
 xit,

xit, vt hæc cœlo isto, illa altero gaudeãt. nam
 cœlum est quod parit, non solum, vt Theo-
 phrastus inquit: quanuis & terra aliquid fa-
 ciat tanquam mater, & materia, cœlum verò,
 id est, aer, forma est, & agens, præsertim cum
 influxu cœlesti: & hoc non solum in plantis,
 sed etiam in animalibus vsu venit. s. E. Quo-
 modo in animalibus? B. R. A. Leones in Italiã,
 Cameli, Dromedarii conuehuntur, tamen
 non pariunt, vel ægrè id faciunt, vt per sobo-
 lem non multiplicentur, adeò cœli periodus
 in viuentibus agit, imò & in lapidibus, ac mi-
 neralibus. H. E. R. Hæc nihil ad rem, sed totus
 sermo, ac labor circa herbariũ collectionem
 fit, si prius me admonueris an Rhaponticũ
 apud alias nationes alio modo appelletur,
 quàm Rhaponticum. B. R. Nomina illa omit-
 to, quæ à Dioscoride citantur, quoniam ex te
 ipso ea legere poteris: etiam omitto à Sera-
 pione Raued, vel Reu dici: nũc verò Hispani
 hoc eodem nomine appellant, quo nos vulgò
 Reupontico, Germani vltimam syllabã præ-
 termittunt, & Repõtic dicunt, Galli verò per
 e, & u, scribunt Reupontic, proferunt autem
 ac si inter e, & u, media quædam litera sit. s. E. 25
 Cur tot nomina, quæ vni herbæ, vel radici in
 variis locis adhibentur referre, si Galenus in
 principio sexti de simplicium medicamen-
 torum facultatibus libri, hoc negligat, & ita

- referentes reprehendat, inquit: plerunque
 verò ista herbarum nomina, aut Aegyptiaca,
 aut Babylonica, quæq; nōnulli aut priuatim,
 aut communi quorundā consensu illis impo-
 5 fuerunt, hic adscribere mihi visum est super-
 uacaneum. nam præstat, si quis hæc volet cu-
 riosius persequi, seorsum & per se apud illos
 legere, qui transtulere. nam ita & libros suos
 inscribunt, vt qui eos nō composuerunt. B. R.
- 10 Non ita incicias Galenus, varia herbarum no-
 mina scribi oportere, imò eum, qui de simpli-
 cibus medicamentis scribit, cōuenit vt diuer-
 sarum nationum nomina scribat, quo quæq;
 natio de qua herba loquatur, facilè ex nomi-
 15 ne proprio cognoscere possit. vnde ab re nō
 erit, varia diuersorum Idiomatum nomina,
 ex his, quæ ab aliis authoribus scripta nō sunt
 referre, & illa potissimùm, quæ per vulgus
 cuiusque nationis vulgātur. S. E. N. Quæ nam
 20 sunt Rhapontici qualitates? B. R. A. Galenus in
 septimo de simplicium medicamentorum fa-
 cultatibus, inquit, Rhaponticum habere mi-
 stam temperaturam, cum habeat quiddam
 terrestre frigidum, vt testatur adstrictio, &
 25 coniuncta est quædam caliditas: quia si man-
 datur, conspicitur. Aeris etiam cuiusdā sub-
 stantiæ est particeps, quod indicat cum laxi-
 tas, tum leuitas. vnde iudicamus nos calidum
 & siccū, sed in fine primi, vel in principio se-
 cundi

cundi calidum, ficcum verò in secunda parte
 secundi, propterea in ficcitate ferè cum Rha-
 barbaro conuenit, in caliditate multùm dif-
 fert. s E. Rhabarbarum est ne æquè ficcum, vti
 calidum? B R A. Magis ficcum est, quàm cali- 5
 dum. Sed ò pater, quem ordinè seruas in col-
 ligendis herbis? s E. Mihi in primis omnes flo-
 res, postea omnes herbas, tertio omnes radi-
 ces, denique omnia semina, quibus vtimur,
 descripsi. B R A. At quomodo flores nunc, ra- 10
 dices, & semina colligere poteris, cum hæc va-
 riis temporibus in suam perfectionè veniãt?
 s E N. Omnia simul colligebam. Tu nunc ordi-
 nem edoceas. B R A. Librum scripsimus de col-
 ligendarum herbarum temporibus, qui iam 15
 prope vmbilicum est, illum tibi dono dabi-
 mus, quo colligendis herbis apta tempora, &
 radicibus, seminibus, ac floribus inuenies,
 imò & quibus locis quæque herba quærenda
 fit, vbi proprias vires efficaciores habet. Mul 20
 tùm enim refert quo cælo, & qua prouincia
 herba ortum duxerit. s E. Esto dux facti, & à
 qua parte incipere lubeat, admoneto. B R A S.
 Schedam illam tuam sume, in qua omnia scri-
 psisti, & à prima incipito. s E. Nullus ordo ser- 25
 uatur, ego à floribus cœpi. B R A. Et ab his in-
 cipere opportunū, primum florem legas, &
 si nullo ordine digesti sint. nam satis ordinem
 seruabis, si nullum in colligendo omiseris.

- SEN. Primus est in ordine scriptus chamomil
 læ flos, quo frequentissimè vtimur. B R. Cha-
 mæmalon potius dicito. Nam Dioscorides
 ita appellari censet, quia odorè mali habeat.
- 5 SEN. Id aliàs audiui, sed quomodo odorem
 mali haberet nunquam discere potui. B R A S.
 Nonnulli putarūt floris mali odorem habe-
 re. Ego autem puto odorem mali præmaturi
 intelligendum: non tamen is præcise odor
- 10 est, sed in illum vergit, nec cuiuslibet mali,
 sed alicuius tantùm speciei. Hanc herbam in
 hoc monte colligere poteris. nam siccis gau-
 det, & macris ac semitis viret, in ipsaq; calidi-
 tas, & siccitas aliqua expetūtur. Sed miror cur
- 15 flores tantùm legere studeatis, cum & herba,
 & radices viribus præstent. SEN. Herbā quoq;
 seruamus, sed flores seorsum, radices verò in
 vſu non sunt. B R A. Inbeo vt deinceps serues.
 SEN. Seruabo, sed nunquam vendentur. B R.
- 20 Ne verearis, nam curabo, vt eas prius vèdas.
 Vnum præterea admiratione dignū est, cum
 tres sint species, cur hanc vnā tantùm colli-
 gatis, quæ in medio orbiculum aureum ha-
 bet, foliolis albis circumdatum, cum alterum
- 25 genus habens foliola illa purpurea calculosis
 efficacius valeat, & Eranthemum à quibus-
 dam propriè dicitur, quia vere floreat. Præ-
 terea vide in hac semita tertium genus habēs
 foliola illa aurea, vnde Chrysanthemū nun-
 cupat

cupatur, quòd cièdis vrinis magis valet. Nescio cur vos pharmacopolæ hæc genera omiseritis, quæ lōgè mortales iuuare possunt, de quibus Macer Poeta, qui de herbis carmine scripsit (suis liber, qui circumfertur Macri sit) 5 in hunc modum canit:

Authores dicunt tres species illius esse,
 Quas solo florum distingui posse colore
 Tradunt, est cunctis medius flos aureus illis:
 Sed variis foliis flos circuncingitur ille, 10
 Albi, vel nigri sunt, purpureiue coloris,
 Dicitur Anthemion proprie, cuius foliorum
 Purpureus color est, maiorque & fortior
 hæc est.

At Leucanthemon foliis deprehenditur albis 15
 Mellinis Chrysanthemon, vis omnibus illis
 Sicca, calensq; gradu primo conceditur esse.

Hactenus Macer, qui vires triū specierum postea enumerat, & quauis speciem vnā nigri coloris esse dicat, Mellinum intelligere 20 oportet, vt postea cū eas distinguit, manifestè scribit. s. B. Nos vnā speciem tantū seruamus, quæ habet foliola illa alba aureū globum circundantia: quoniam in Ferrariensi solo illa vireat, cæteræ minimè. Est autem ea, 25 quæ leucanthemon appellatur. B. R. Aliæ etiā species in Ferrariensi agro nascuntur, licet nō adeò frequenter: tu igitur ex omni specie colligas. s. B. N. Deinceps hoc agam, verū vno deter

deterreor, vt ambigam hoc esse chamæmalū,
 quoniam Dioscorides illa florum foliola, ma-
 gnitudinem foliorum rutæ habere tradit.
 B R. Rem nō probè intelligis, quoniā Diofeo
 5 rides inquit, folia illa esse parua, tenuia, nu-
 merosa: cū autem dicit habere magnitudi-
 nem folii rutæ, id in toto flore intelligit, non
 in paruis foliolis circa luteam partem sitis, vt
 10 sensus sit, flos totus chamæmali magnitudi-
 nem foliorū rutæ habet, & in rotundum ver-
 git. Tibi assentire cogor, vt sit totus flos, qui
 horum foliorum magnitudinem æquet. Sera-
 pio cap. xx i i. Dioscoridem intelligere vide-
 tur, vt comparet florem chamæmali floribus
 15 rutæ. H E R. Satisne collectum putas? S E N.
 Duobus annis satis erunt. B R A. Ne tam ma-
 gnā copiam legas, vt ea altero anno vtaris,
 verū singulis annis recentem habeto, alio-
 qui vires deerūt. Secus autem est de eius oleo,
 20 quod inueteratum efficacius sanat: nec præ-
 termittas ex floribus recentibus pastillos fin-
 gere, & seruare pro sudoribus ciendis, vt Ae-
 tius ex sententia cuiusdam Aegyptii confor-
 mari docet. S E. Singulis annis herbas colligo,
 25 & veteres proiicio, præsertim cū in pulue-
 rem redigi videantur. B R A. Probè agis. S E.
 Quæ nam sunt chamæmali qualitates? B R A.
 Galenus in sexto de simplicium medicamen-
 torum facultatibus, calidum, & siccū in pri-
 mo

mo ordine chamæmalum facit, & in secundo de compositione medicamentorū secundum locos, cap. 1. vbi de his agit, quibus ex ardore caput dolet, apponit oleum rosaceū, & oleū chamæmalinum, & inquit, post oleum rosa- 5 ceum adesse chamæmalinum. Ex quibus colligere licet non habere nisi modicissimam caliditatem, quæ erit in primo caliditatis ordine. Galenū secuti sunt omnes, qui post ipsum scripsere authores tam Græci, quàm Arabes, 10 & Latini. SEN. In hac re anceps sum, & non sine ratione, an chamæmalon in primo solū ordine calidum sit, quoniam in primo ordine adest solūm obscura quædam caliditas, quam opus est ratione comprobare: verūm 15 in chamæmalo est manifestissima caliditas, quæ proculdubio ex odore, sapore, colore statim apprehenditur, vnde in secundo ordine calidum esse iudicari. BRAS. Ego aliàs huius sententiæ fui, tamen ne à Galeno disce- 20 derem. illud posui in vltima parte primi ordinis calidum prope secundam: hinc oleū chamæmalinum post rosaceum posuit, & in tertio de simplicium medicamentorum facultatibus, cap. 1x. de chamæmalino oleo hæc di- 25 cit, Est & chamæmalum tenuitate quidem rosæ per simile, calore verò ad olei vires magis accedens, homini tum familiaris, tum temperatus. SEN. Adde, si corpori applicetur, caleface

facere, & id quidem manifestè. **BR A.** Id facit, cum sit tenuium partiū, vnde facilè penetrat, & suam illam, quam habet in primo ordine caliditatem imprimit. **SEN.** Cum videam tor

5 mina discutere, & multū resoluerè, huius semper ero sententiæ, quòd in secundo sit calefacientium ordine, imò & exiccantiū: quanuis de siccitate cum aliquo digladiari noluerim. **BR A.** Quod lubet teneto, quisque liber

10 est, vt suam sententiam sequatur, modò proba sit. Ego potius & Galenū, & antiquiores sequar, tamen ab hoc abstinere non possum de oleo chamæmalino, quod nunquam illud supra caput ex ardore dolentem imponerè, nisi in inclinationem, quanuis hoc oleum si

15 ad ardorem comparetur, frigidum dici possit. Neque istud prætereundum est, chamæmalum Ferrariæ altius crescere, quàm à Dioscoride referatur. **HER.** Ego autem scire voluerim quibus nominibus ab aliis nationibus ap

20 pellentur, his demptis, quæ à Dioscoride & Plinio numerantur. **BR A.** Rem dignam quidem petis, sed ferè infinitam: nam quot prouinciæ sunt, tot ferè nomina: & quot etiam in prouinciis diuersæ vrbes, aut castra, etiam no

25 mina diuersa reperiuntur. En Hispania prouincias habet Lusitaniam, Beticam, & Taracconensem, Lusitani ipsam Macellam appellant, alii Mancauillam, Gallica meminam,

Germanorum pars Camileblum. blum enim apud ipsos florē significat. Poloni Romyen vocant, Cretenses vulgò eodem nomine, quo nos vtuntur. At postea quàm nouisti tres chamæali species seruandas, & simul herbã, radices, ac flores, nec hos montes præterire conuenit, ideò ad alia transire opportunum erit. s e n. In hac mea scheda secundo loco violarum flores scripti sunt. B R A. Ergo nullum ordinē seruas, quia frigida calidis immiscuisti? s e n. Hoc à principio admonui, ne ordinem aliquē in mea scheda expectares. B R. Esto, violæ sequantur, ne ipsas in montibus quæras, præsertim communes has, quas Dioscorides nigras appellat. s e n. Dicítne hoc, ac si sint aliæ violarum species, præter nigras, à quibus violatus color nostra materna lingua deducitur? B R. Imò plures aliæ sunt violarum species, & ab authoribus multùm in medica re commendatę, sed medicorum incuria nec colliguntur, nec earum vsus habetur. Græci enim duo nomina habent, quibus violam significant, *ἰομ* vnum est, quo omnes violas intelligunt, ab Io, quæ à Ioue in vaccam cõuersa est, pro cuius pabulo iussu Iouis violæ in campo creuerunt: vnde & nos violam ablato, t, quasi vitulam dicimus. Sub hoc ergo nomine *ἰομ*, omnes violas, etiam quas Ioseminos dicimus, cõnumerantes intelligunt.

Aliud.

- Aliud nomen est *λοκοϊον*, quo propriè albe significantur, tamen ad omnes violas vsurpant, præsertim ad eas, quæ primo statim vere nascuntur, siue candidæ, siue luteæ, siue cæruleæ, siue purpureæ sint, de quibus omnibus aliàs diffuse tractabimus, quoniã in re medica plurimum valent, & variis locis quaerendæ sunt. Ne autem in præsentia ab incepto remoremur, nedèmas tu violas purpureas, aut nigras colligere, quia de albis aliàs agemus. Dixi aut purpureas, aut nigras, quoniam Dioscoridem in aliquibus codicibus simpliciter legitur *πρὸς ἰς*, id est, de viola. Per hanc tamen, ea, quæ apud nos in vsu est, intelligitur.
- in aliquibus *πρὸς ἰς πορφυρῆς*, id est, de viola purpurea scriptum est. Antiquissimi verò habent *πρὸς ἰς μέλανος*, id est, de viola nigra.
- SEN. Hæc ad eò confusa mihi videntur, ut longiori studio indigeant, quàm nunc opus sit.
- 20 BRA. Imò longiusimo: verùm ad loca illa umbrosa secedamus, ubi violas nigras inuenies. en vide iam terram præ copia purpureescere.
- SEN. Quas partes collecturus sum? B R. Tres, herbam, flores, & mediũ id purpureũ, aut subcroceũ, quod in medio floris situm est. S E. In cõpositis authorum medicamentis frequenter ambigo, quoties violas miscet, an flores, vel herbam intelleturus sim. B R A. Cùm Ferrariæ erimus, cõposita illa medicamenta ostendito,

dito, quoniam aliqua flores, alia herbam re-
 cipient. Nam in syrupo, qui violatus dicitur,
 pharmacopolæ passim herba vñtur, nos au-
 tem potius flores accipere iuberemus. SEN.
 Medium id purpureum qua de causa colli- 5
 gendum? BR. Vt anginis succurramus, & co-
 mitialibus in infantia, si cum aqua bibatur.
 quæq; enim pars suis viribus insignitur. S E.
 Estne verum violam narcoticam esse, vt Me-
 sue illi tribuit? BR. Vir quidam excellentissi- 10
 mus Mesuen reprehendit, qui violam in pri-
 mo ordine frigidã, postea narcoticam dixe-
 rit. hic celeberrimus vir in suo paruo Mesue
 marginales quasdam annotationes scripsit,
 quas in vulgatam epistolam collegit. At non 15
 debuit existimare, omnẽ Mesuæ codicem ita
 legi, sicut suus ille paruus. Quippe antiquissî-
 mum habeo, in quo optima, & non Narco-
 tica legitur. Inquit enim, & ipsa quidem est
 infrigidatiuè optima, id est, inter ea, quæ in- 20
 frigidant optima est viola, quoniã nulli par-
 ti officit ex his, quæ infrigidatione indigent:
 propterea addit sedatiua dolorũ calidorum,
 extinctiua inflammationũ. S E. Hæc sententia
 mihi plurimũ arridet, nec erat tã magnus 25
 vir ita temere culpandus, præsertim quum
 Auicenna, quem Mesue imitatur, & Serapio
 nihil simile dixerit, tamẽ nullus fortè tuo co-
 dici credet. BR. Neq; ego quempiam cogo, vt

- credat, ita res se habet, quisq; in hac re vt lu-
 bet, opinetur. s. e. Possétne alio modo ab hac
 menda leuari Mesue? B. R. Non deest etiam al-
 ter optimus modus leuandi Mesuen ab hoc
 5 onere, ex altero antiquissimo textu, in quo
 quidem legitur Narcoticam esse violam, sed
 ita scribit: Et ipsa quidem est infrigidatiua,
 Narcotica. postea sequitur, id est, sedatiua
 dolorum calidorū, extinctiua inflammationū.
 10 vnde sese exponit quid per Narcoticū intelli-
 gat, id scilicet quod calidos dolores sedat, &
 inflammationes extinguit. s. e. Fortè quis dicet
 te tuopte ingenio hæc effari, & non ratione.
 B. R. Certè eorū ingenio hoc nō refero, sed &
 15 meo, & eorū, qui veritati acquiescūt. s. e. Nōn
 ne multa alia dolores sedāt, vt rosa, chamæ-
 malon, tamē Narcotica non sunt? B. R. Sedant
 quidē & calidos, & frigidos dolores: imò, vt
 in nostris commentariis in quartum de ra-
 20 tione victus in morbis acutis, probatum reli-
 quimus, rosaceum oleum magis infrigidat,
 quàm violaceum, non quòd violaceum rosa-
 ceo frigidius non sit, sed quoniam in rosaceo
 partes quædam tenues sunt, quæ illud pene-
 25 trare faciunt, hæc verò non sunt in violaceo,
 propterea in superficie solū infrigidat, &
 non in profundo. At rosaceū ad profundas
 penetrat partes. De chamæmalino verò, & si
 Galenus in calidis capitis affectibus eo vta-

tur, noseo rarius vteremur, quàm rosaceo, ac maiore cū timore. Scito igitur id vocabulū Narcoticū stuporē significare. Græc. enim verbum habent *Ναρκίω*, quod est stupefacio, & *Ναρκίμια*, vel *Ναρκίσις* stupor. ideo piscem illū, qui torpedo à nobis dicitur, *Ναρκίον* appellant. Tamē omne sedans dolores calidos apud Arabes quodam modo Narcoticū existimatur. At revera, quæ tenui frigore insignita sunt, propriè Narcotica existimare non debemus, tamen aliquo modo dici possunt Narcotica. propter id Mesue, ne quispiā putaret violas verè Narcoticas esse, seipsum interpretatur, dicens, id est, sedatius dolorum calidorum. s. E. Primæ sententiæ potius quàm huic secundæ assentirem, quanuis nec ista à vero dissentire videatur. Tamen illud etiam est, in quo Mesue ab eodem viro reprehenditur, quia violas solvere dixit. nusquā verò apud Græcos violas solvere inuenit. B. R. A. In hoc etiā res mitius agi debuisset, quoniā Arabes vocabula confundunt, & eorum interpretēs magis, vt solvere, purgare, & lenire pro eodem frequentius sumant, & vocabulū solvere, quo vtitur Mesue, pro lenire sæpius accipiunt. Sed hæc missa faciamus, vt de violis receptui canatur. s. E. Fiet si in primis quæ agenda sunt circa violas breuibus edocebis. B. R. Cū multæ sint violarū species, omnes

à Pharmacopolis seorsum colligendæ essent,
 & non simul, vt quidam contraria cōtrariis
 miscentes agunt, quoniam rei medicæ mul-
 tùm proficiunt. De nostris autem his violis
 5 flores seorsum, herbam, & medium illud cro-
 ceum seruato, nec radices prætermittas, vt-
 pote, quæ ab Auicenna non omittantur. ve-
 rùm in his montibus radices, aut herbã colli-
 gere non laudo, quoniam Ferrariæ toto an-
 20 no virent, nec dira hyemis frigora illis offi-
 ciunt. **S E.** In quo ordine qualitatem suam ha-
 bent violæ? **B R.** De violis distinguere neces-
 sarium esset, quoniam aliqua genera calida
 sunt, aliqua frigida, nēpe quæ ab Arabibus
 25 cheir dicuntur, & sunt lutei coloris, & ab A-
 uerroe quinto collectionum suarum violæ
 de Romania dicuntur, in secundo ordine ca-
 lidæ sunt. de siccitate nihil refert Auerroes.
 Nos in eodem ordine siccas esse censemus.
 30 Ob amaritudinē, quam habent, & earū suc-
 cus vlcera putrida exiccat, & pituitam ipsæ
 in ventriculo resoluunt. Aliqui herbam hanc
 Gallicā vocarūt, alii Cypri herbam. At quo-
 modocunq; vocetur, calida est in secūdo or-
 35 dine, & sicca. **S E N.** De his violis non loquor,
 quæ Cheiri nuncupantur, sed de nigris, vel
 purpureis. **B R A S.** Apud Galenum nusquam
 reperitur facta mētio ordinis qualitātū vio-
 larū, Mesue illas frigidas, & humidas in pri-

mo ordine censet, idem facit Auicenna. At Galenus de violis agens hæc dicit, Violarum folia aqueam, & subfrigidã substantiam superantem possident. quispiam possit per frigidam violarum substantiam primi ordinis frigiditatem intelligere, tamen cum primus ordo obscurã frigiditatem habeat, & violæ ex sensu ipso cum applicatur, frigidæ deprehendantur, ob id nõ ab re erit dicere frigidas esse in prima parte secundi ordinis. s E. De humiditate verò quid dicendũ? B R. Sunt magis humidæ quàm frigidæ. nam tertiam partem secundi ordinis attingunt. s E. Cur à Mesue, & ab Auicena dissentis? B R. Non dissentio penitus, sed posteris ansam præbeo dicendi, & rectè hanc rem considerandi. nam rosæ frigidiores sunt, & humiditate pollent. Et Auerrois in quinto collectionum suarum, violas in secundo ordine frigidas, & humidas esse iudicauit: nos verò in prima parte secundi ordinis frigidas facimus, in tertia verò humidas. H E R. Libenter scirem quibus nominibus apud diversas nationes appellentur. B R A. In aliquibus tibi satisfactum erit, Galli violetes appellant, Germanorum pars Veil, alii elegantius Viol, dicunt, magis rude est violaten apud ipsos. Hispani vrcielas dicunt, quãquam aliqui violetas vocarint, à Polonis fiolki. s E. Iusta violarum copia collecta est, tertio loco

rosæ occurrunt. B R. Non minor est in rosæ
specierum diuersitas, quàm in violis. Poetæ,
omnes rosas antiquitus albas fuisse tradide-
runt. Verùm quum Mars zelotypus Ado-
5 nidem interfecisset, accurrebat Venus per
dumeta opem latura, & vulnerato pede, eius
sanguine rosæ tinctæ sunt. Alii ex sanguine
Adonidis potius, alii sanguine Cupidinis, alii
ex vino sparso à Cupidine lasciuiente alis in
10 cœna deorū. Sed hæc Poetarū fabulamenta
omittamus. Dic optime senex, quot rosarū
genera seruas? S B N. Tria: Rubras, ex quibus
oleum, electuariū, & saccharū rosatum con-
ficimus. Cōmunes nostras, ex quibus aquam
15 præ copia facimus, & syrupum rosatum so-
lutium: & albas, quas Damascenas appel-
lamus, pro solutiuo syrupo, & odoratis oleis
conficiendis. At nonnunquā syluestres quas-
dam albas colligimus, quibus rarissimè, aut
20 nūquam vtimur, sed pro cynorhodis serua-
mus. Tu (si lubet) quas collecturus sim edo-
ceas. B R. Apud Theophrastū, & Plinium di-
stincta genera ex locis reperiuntur, vt Præne-
stina, quæ celeberrima est, Cāpana, Milesia,
25 Trachinia, Alabandica, distincta etiam sunt
multitudine foliorum, quæ à quinto vsq; ad
centesimū sunt. Rosæ enim quinque foliorum,
& non pauciorum, & cētum foliorum, & nō
plurium reperiūtur. Differūt etiam asperi-
tate,

tate, læuore, cādore, odore. En tu rosas, quæ circa hæc ruderata, colligas. **SEN.** Quas legere debeo, & quas partes? **BRA.** Nusquam legi (quod nūc meminerim) aut herbam, aut radices in re medica valere, sed tantūm flores: inter flores autem puniceas illas, antiquitus laudatissimas seruato, quas Milesias Plinius vocat, ardētissimum colorē habentes, nec duodena folia excedentes. Cōtentus essem, si has solas colligeres (quanuis & aliis sua vis insit) tamen quum pauciores sint, ad tot compositiones parandas non sufficerent, ideò & nostrates has, quæ passim vberè nascuntur habere conueniet, & Damascenas etiā, quas antiqui ignorarunt. Multas enim rosarum species nesciuit antiquitas, quas Lusitanorū nauigatio annis superioribus adinuenit. De illis enim partibus, aut de his, quæ ibi nascuntur, nusquā antiqui locuti sunt, aut illuc etiā posse nauigari prodiderunt. **SEN.** Optarem summopere, vt partes in rosa demonstrares, quas hoc anno, & aliis subsequētibus seruaturus sim. **BR.** Multæ sunt rosarū partes à Plinio, & à Theophrasto numeratæ, quas habere opportunū erit, vna est cortex, illa scilicet quæ calycē circūdat, quæ cū calyx aperitur, in quinque partes secatur. **SEN.** Sūntne illæ, de quibus scriptū est, quāuis parū elegāti carmine: **Quini sunt fratres in eodem tempore nati,**

Tres sunt barbati, & duo sunt barba absque creati,

Vnus de quinis non est barbatus vbique.

- BR A. Illæ equidem sunt, quæ in illis carminibus, tanquã ænigma proponuntur. SEN. Valente hæ partes in re medica? BR. Valēt. exiccant enim & extenuāt, ideò seorsum illas serua. SE. Ne alias partes omittas obsecro. BR. Calyx est ille rosæ globus antequam folia patescant, quem nos vulgo bocolum appellamus. hoc etiam integrè seruandum est, quoniam optimè exiccatur. SE. Forsitan quia adhuc immaturus: immatura autem, styptica quodam modo esse consueuerunt. BR. Imò & quia
- 15 eam naturam habet, quæ illi sponte innascitur. Flos est illud medium croceum capillamentis insidens: capillamenta verò sunt veluti tenuia fila supra quæ flores insident. SEN. Hæc etiam vires habent? BR. Habent quales
- 20 in rosâ inueniuntur, & sunt hæ calidiores rosarum partes, quibus ad multa pro ratione uti possumus. Simul enim capillamēta, & flores legito. multum enim adstringunt Galeno teste, & pro gingiuis à Diosc. pro albis verò mulierû fluxionibus à Plinio parantur, quanquã & pro rubris valeant. Caput est globulus ille ab inferiori parte, quem si aperias, re quadam veluti lana plenum videbis, quod quum maturuerit, semen ambit, aptum plantari:

tari: non plantatur autem, quia tardiusculè nascitur. vnde multos deceptos arbitror, qui putarunt semen esse id croceum, quod flos dicitur capillamentis insidens: at semen in capite est, illi verò flores è semine prodeunt. §
 Decipiuntur autè pleriq; recentes, qui antheram rosæ florem putarunt. Verùm anthera Celso teste cōpositio est ad oris ægritudines proficua, quæ tamen rosas recipit. De antheris, id est, floridis compositionibus mentio- 10
 nem facit Galenus v. de compos. medicam. secundum locos, vbi de ginginarum doloribus agit, & in calce secundi capituli sexti libri eiusdem voluminis, folia ipsa sunt veluti tegumentū seminum: in his enim natura pro- 15
 pter semen omnia facit, sicut etiam in fructibus semen propriè fructus est, vt in secundo de Anima libro ab Aristotele docemur, & à Theophrasto in libro de plātarum historia. Caro autem illa, quæ semen circundat, pro- 20
 pter semina facta est. Lanam illam per se colligito, quæ ad Gonorrhœam mirè valet, & in mense Octobri succū ex capite exprimito.
 SEN. Estne caput illud, quod subrubescit, & crassius efficitur, quum in maturitatem per- 25
 venit? BR. Illud inquã. SE. Cùm eram puer libenter ego vescebar, quadam insita dulcedine allectus. BR. Succus ad pastillos conficiendos optimus est, qui ad strictoriã vim habêt,

& per se solus induratus gonorrhœæ, in aqua
 plâtaginis potus succurrit. s. v. Folia despice-
 re videris. B R A. Nunc ad folia perueniemus,
 quæ duas partes habet: illa enim infima pars
 5 alba vnguis appellatur, quæ in medica re (si au-
 thores cõsideremus) nullum vsum habere vi-
 detur. Reliquum foliorum, & expressum in
 succû, & per se, ad plura conuenit, si Diosco-
 ridem, Plinium, Galenû, & cæteros antiquos
 10 medicos sequamur. Tamen nec vnguis despi-
 ciendus, qui in clysteriorû decoctionibus, in
 dysenteria valet. s. v. Quum rubræ rosæ, id est,
 quæ puniceum colorem habent, summè lau-
 dentur, quid est, quòd vir quidam Mesuë re-
 15 prehendit dicentem, in abscissione rubedinis,
 non plus est rosâ quàm homo mortuus? B R.
 Quibus argumentis reprehenditur? s. v. Pri-
 mò, quia rosâ non habet speciẽ ex rubedine,
 alioqui albâ rosâ non esset rosâ. Præterea co-
 20 lore deperdito, odor seruatur, & adstringedi
 vis. B R. Nõ debuit adeò incõsultè reprehedi
 Mesuë. Nam cõpositionẽ rosæ considerans,
 ex partibus aëris, & igneis tenuibus, & con-
 siderans has partes, rubræ rosæ, non autem
 25 albæ amaritudinem, & ruborem tribuere,
 per quæ species rosæ rubræ circumscribitur.
 Præter hæc speculari cœpit, quid ex his duo-
 bus esse rosæ magis seruet, an amaritudo vel
 rubor: & cõsiderans impressiones, quæ fiunt
 vt ama

ut amaritudo efficiatur, & rubor, nouit ma-
 iorem impressionē fieri à virtute dante ru-
 bore, quàm à dante amaritudinē, & hoc via
 regia philosophica, ideò rubor magis, quàm
 amaritudo, aut etiā odor perfectionem illius 5
 conseruat, ideò scriptū reliquit, in abscissione
 ruboris, id est, quū rosa rubra nō est rubra,
 id est, ruborē amisit, amplius nō est rosa, nisi
 ut homo mortuus est homo, nam æquiuocē
 homo est. Nūquā autē rubedinē amittit, nisi 10
 vel ex senio quū in puluerē transit, aut cū pu-
 trescit, ut si in humido loco rosas dimiseris,
 breui ruborē amittunt, & cæruleæ efficiun-
 tur, & tunc nō sunt rosæ. Nec Mesue intelli-
 git ruborē esse verā differentiā, quæ rosam in 15
 esse cōstituat, sed esse aptius accidens quàm
 aliquod alterū ad circumscribendā differen-
 tiā. Quum verò ille infert tūc albā rosam nō
 esse rosam, cōsequentiā inficiamur. nā in ru-
 bris rosas loquitur: in albis autem aliquod a- 20
 liud fortassis sumeret, quàm colorē, ut eius
 speciē circūscriberet. Nec id verū est, amisso
 colore adhuc odorē, & adstringēdi vim ser-
 uari: si enim per putredinē hoc fiat, nō modò
 nō bene olet, sed grauiter etiā fœtet, potiùs- 25
 que relaxat, quàm stringat. At si hoc p̄ seniū fiat,
 quum in puluerē ducūtur, nihil penitus redo-
 lēt, & ita stringunt sicuti puluis. vnde vir ille
 remitti puniceū illū colorem, amitti esse pu-
 tauit,

tauit, quod nō ita est: tamē quum exiccatur,
 diuerfas vires subit, vt Græci pariter, ac Ara-
 bes docuerunt. Sed in alio de hoc viro miror,
 qui inquit Mesuen manifestè errare, quum
 5 dicat albas rosas non solnere. quod dignum
 consideratu fit, nam rosæ albæ de Sceni, quas
 Damascenas dicimus, quum albissimæ sint,
 tamen cæteras in purgando excellunt. Sed pa-
 ce dixerim tanti viri ac mei præceptoris, plus
 10 peccat ipse, quàm Mesue, quoniã Mesue sub
 genere rosarum eas non numerauit, quæ de
 Sceni appellātur, inò sub alio capite à Sera-
 pione, & ab Auicenna ponuntur, quippe Se-
 rap. c. l. xxxvii. c. sub nomine Nersim, & A-
 15 uicenna sub nomine Nefrim (quãuis vocabu-
 la corrupta existimem) & nō sub nomine ro-
 sæ eas intelligant. est ergo vanum Mesuen in
 alba rosa reprehēdere, quam sub nomine ro-
 sæ nō intelligit, sed per albas rosas cōmunes
 20 hās nostras deprehēdendas voluit. Sed error
 peior priore detegitur, quia rosæ de Sceni eæ
 non sunt quas Damascenas appellamus: non
 enim sunt sambuco similes nostræ Damasce-
 næ (nisi colore) vt sunt illæ de Sceni, quod hi
 25 authores referunt, nec Damascenę nostræ ca-
 lidæ, & siccæ in tertio ordine sunt, vt illæ de
 Sceni. De his autē aliàs, vt deniq; de rosa finia-
 mus. s. E. Ego autē nunquā rectè finitū arbi-
 trabor, nisi omnes rosarū partes, quas colle-
 cturus

eturus sum in summa edoceas. BR. Hoc lubé-
tissimè agam, si promptas aures accommo-
dabis: puniceas rosas collige, rubras, albas (vt
pote magis adstringétes) & Damascenas. ex
omnibus autem his rosarum speciebus præ-
scriptas partes serua, quæ ad plura in medi-
ca arte proficiunt, vt Græci partim, & partim
Arabes edocuerūt, quæ (vt felicius numeres)
in hunc modum disponentur.

Rosarum species seruandæ.

10.

Rosæ puniceæ. Rosæ rubræ quæ passim
apud nos sunt. Rosæ albæ.

Rosæ Damascenæ.

Partes rosarum seruandæ.

Cortex	Calyx	19.
Flos	Capillamentū, vel capillus	
Caput	Lana	
Semen	Vnguis	

Foliū depto vngue. Succus ex foliis.

Hæc sunt, quæ singulatim legenda, ac seruan-
da sunt ad rem medicā valde proficua. SEN. 20

De rosarum qualitatibus, vt nōnihil edisse-
ras obsecro. Galenus de rosarum qualitati-
bus in libris de simplicium medicamentorū
facultatib. amplè tractauit, aitq; rosam cōpo-
sitā esse ex aquea substātia calida, mista dua-
bus aliis qualitatibus, adstringenti videlicet
& amaræ. Mesue & Auic. rosas in primo ordi-
ne frigiditas, in secundo siccitas cēsant, at Auer-

IOCA

roes in collectionibus suis, illas in primo ordine frigidas, & siccas autumat. At si Galenū consideremus secundo libro de simpli. medicamentorum facultatibus, capite vltimo, vbi
 5 de oleo rosaceo agit, facile colligere poterimus rosas in primo ordine refrigerantiū esse. s. e. De rosaceo loquitur, in quo est oleum: at oleū recens omphaciū non est absq; frigiditate. vnde ex solis rotis id non habebitur,
 10 sed & ex ipso oleo. B. R. Deciperis si Galenum præcitato loco rectè considerabis, quippe inquit oleum eligendum esse salis expers, & purū, quod dicit esse mediæ materiæ, & mediæ temperaturæ. Vnde nec calidum est, nec frigidū,
 15 sed quicquid habetur frigidi, id totū accipitur à rosis. Post hæc de experimento quod sit frigide temperaturæ, & ratione rosarū inquit, Experieris ergo eos, qui adustione tentantur ab eo infrigidari, protinusq; vtilitatē
 20 aliquam percipere: qui verò refrigerati sunt omnes lædi, vti facilè ex vtroque intelligas, vires eius refrigerare magis, quàm exalface re. Non tamen valida à rosaceo apparebit refrigeratio, sed quæ proxima videatur temperici mediæ. Voco autem id genus medicamenta, lucidioris doctrinæ gratia ex prima natura, ordine quàm refrigerantium, vt hinc manifestè deprehendi possit, Galenum rosas in primo ordine refrigerantium posuisse.

Ver

Verùm cùm à medio declinet, in prima parte
 primi ordinis erit. de siccitate nihil exprimit
 Galenus. In tertio præterea de simplicium
 medicamentorum facultatibus libro, cap. ix.
 docet oleum neq; calidum, neq; frigidum esse
 se ratione temperati hominis, rosaceum ve- 5
 rò esse in primo ordine frigidum. s. e. In sum-
 ma igitur rosa magis exiccat, quàm infrigi-
 det. b. r. Ita constat. Dioscorides autem dicit
 magis adstringere, quàm exiccare, idq; sicca 10
 magis facere. s. e. Sicca estne magis frigida,
 quàm recens? b. r. Nō est magis frigida, licet
 magis sicca sit. s. e. Argumēto quodā ducor,
 vt arbitrer, frigidiorē etiā cum exiccatur,
 quàm prius. Nam cùm exiccatur, amaritudi- 15
 nē vel remittit, vel penitus amittit: cum verò
 amaritudo caliditati attestetur, remissa ama-
 ritudine caliditas simul remitti videtur, &
 frigiditas ex consequenti augetur. b. r. Et si
 amaritudo amittatur, tamen primi ordinis 20
 frigiditas seruetur, & siccitas potius auge-
 tur, quoniā superficialis quædā humiditas re-
 mittitur, atq; resoluitur. s. e. n. Hæc est igitur
 summa, frigidā esse in primo ordine rosam,
 & in secundo siccam. b. r. Ita esse nō dubito. 25
 H. e. r. Ne prætermittas (obsecro) quibus no-
 minibus apud alias nationes rosæ appellen-
 tur. b. r. A Gallis Roszes dicuntur, ita scriben-
 tibus, vt nos elineauius, quanquā nonnulli
 etiam

etiam ita scribant rose, sed illud, s, legunt, ac si, z, fuerit, & proferunt, quod plerunq; faciūt Galli quoties, s, simplex inter duas vocales, ponitur. Germani ros, vel rosen. primum singularare est, alterum plurale. Sunt autem qui asperius illud, s, proferāt ac si nostrū, z, sit. Hispani ferē vt nos rosas vocant, Cretenses vulgo Roda dicunt, & Poloni Roza. Tu ō Senex, quid in tua charta scriptū sit prosequaris. s B. Nenufar sequitur. B R. Ecce occasione presentaneam habes, ex vtraq; specie tibi copiam parare: quoniā conuallis hæc, ad quam facilis descēsus offertur, his herbis scaturit, alba scilicet, nymphæa, & crocea. s E. Cur nymphæam dicis? B R A. Quoniam quam vos corrupto vocabulo Nenufar appellatis, antiqui nymphæā dicebant. verūm barbaries in pluribus adeō nomina immutauit, vt nullam cū antiquis similitudinē habeāt: in hoc autē ali-

20 quid similitudinis seruatur, vt Nenufar, quasi nymphæa dicatur. ex his duabus herbis flores, & radices colligere nihil impedit: nam foliorum vsus (nisi vireant) in re medica nullus est. Ipsi enim in æstuantibus renū calibus vtimur. In Ferrariensibus paludibus copiose nascuntur, si tamen hic præsentis colligere placuerit, libenter expectabimus. s E N. Hunc descensum agrè fero, satis erit Ferrariæ colligere. B R A s. Imò aptiores habent, &

exquisitiores nostro cœlo vires: duo seruan-
 da sunt ad Medicæ rei vsum, flores, & radi-
 ces, foliis quâdo vtitur quisquis, accipiat. s. E.
 Quænam est nymphææ téperies? B. R. A. Igno-
 ro an de flore, an de radice loquaris. s. E. N. De 5
 flore, de semine, de radice, & omni parte.
 B. R. Galenus octauo de simpliciũ medicamen-
 torũ facultatibus libro, semen, & radices de-
 ficcare censuit, idq; citra morsum. vnde sicca
 esse dicere oportet. s. E. Res profectò mira, ra 10
 dicé illam siccã esse, quæ in aquis semper mo-
 retur. B. R. A. Imò est adeò exiccans, vt ventris
 profluvia cohibeat. addit & albam muliebri
 profluuio mederi. s. E. Cur ergo Auicenna hâc
 herbam frigidam, & humidam esse in secun- 15
 do ordine docuit? B. R. A. S. De flore loquitur,
 non de radice, vel semine: imò alii, vt ex Sera-
 pione cap. c. x. l. i. i. videre licet, frigidum in
 tertio ordine, & humidum in secundo face-
 re. & profectò his potius assentiendũ est, qui 20
 frigiditatẽ condonant in tertio ordine, & ea-
 dem est in foliis qualitas. Nam egregiè infri-
 gidat, & humectat, vt ego in frigiditate, & hu-
 miditate folia floribus præferre audeam. s. E.
 Res mira mihi videtur, radices, & semen exc 25
 care. B. R. A. S. A. Ne admiratione afficiaris, quo-
 niam & alia multa, quæ in aquis nascuntur,
 exiccant. s. E. N. E. X. Flores caliditatem habe-
 re videntur, cum & odorem habeant. B. R. A.

- Is non est odor, tamen non negarem, & partem aliquam calidam habere. HER. Ne aliarum gentium nomina prætereas. BR. In presenti tibi bo apud nos vocari, Taiero d'acqua, vel Taierazo: sed referam Gallos, qui ferè modo Arabū dicunt Nenufar iaulne, Nenufar blanc, albū, & luteū intelligētes. Saxones autem Germanorū partes felekenken appellant, alii in Germania populi Vuassermæhn, alii Sehebloumé, alii Sehbloum, quasi flores lacuū. Albos autè à croceis distinguūt vucis, & Gelb vucis seheblum album significat, gelseheblum luteū, alii hornu vrtz, alii horltrag, alii rolleruu vrtz appellāt Nā, vt à
- 15 principio te admonui, ferè tot sunt herbarū nomenclaturæ, quot vrbes. Hispani ex Lusitania Golphano, Poloni Grzibenye, Liiien, Vondney, vocant. Tu ad reliqua transeas. s. E. Buglossæ flores offeruntur, quid circumspicis?
- 20 BR. Spectabam an aliquo in loco huiusmodi flores viderem, ecce ad illa sabuleta transeamus, vbi iam video purpurescere. s. E. Transeamus, tamen potius sedere optarè. BR. Nemo potest sedere, & herbas colligere. Fortè
- 25 non ab re erit, si a sellum hunc conscenderis. s. E. N. Bona venia conscendam, quum ætas id exigat. BR. A. S. Ipsum herbæ nomen manifestum errorem ostendit: vulgus enim hanc buglossum, id est, bouis linguā putat, quum nul-
- lam

lam habeat cum bovis lingua similitudi-
 nem, sed potius canis linguæ similis est. Eius
 enim folia longa sunt, ac stricta, cuius figura
 linguam canis imitatur. Boui verò lingua latior
 est. Non tamè hæc dixerim, quòd cynoglos-
 sum Dioscoridis esse putarim: inquit enim
 cynoglosson caulè non habere, vt nobis Fer-
 rariensibus constat, in quorù agro cynoglos-
 son in terra spinosù non nascitur: humi enim
 stratum est, vt idem author refert. Verù her-
 ba à nobis buglossa nuncupata, & caulè ha-
 bet, & à terra multùm eleuatur, ideo non
 est cynoglossum Dioscoridis. s. e. Quid ergo
 est? B. R. Nihil à me in præsentì certì habebis.
 s. e. Hoc mihi satis non est, quia quod collectu r-
 rus sum, ignoro. B. R. Huius herbæ flores legi-
 to, quæ apud nos borago appellatur. nã apud
 Dioscoridè & Pliniù buglosson est. Cirsion
 verò cum buglossa nostri tēporis similitudi-
 nem habere videtur. Imò Nicolaus Leonice-
 nus præceptor excellentissimus eam esse su-
 spicatur, tum in hac re potius ipsi sensui, &
 antiquorù verbis consentirem, quàm alicui
 alteri. Id tamen non prætermittam, duo ge-
 nera boraginis apud nos esse, quorù vnum 25
 cirsion, id est, magnum buglossum, aliud bu-
 glossum apud antiquos appellari suo loco de-
 monstrabimus. s. e. Optarem vt hoc nūc effi-
 ceres. B. R. Nolo sermonem sermone confun-

dere, alias herbas omnes tibi ad vnguē often-
 surum promisi. Nunc satis sit, eas herbas &
 simplicia recensere, quę in vestris officinis va-
 gantur. **SE.** Quid ergo de hac herba collige-
 re oportet? **BR. A. S.** Flores, herbanı, & radices,
 nec tuā illam, aut cōmunem buglossam præ-
 termittas, ne alii medici à tua officina abi-
 gantur, quum abesse nouerint, præsertim il-
 li, qui bonas literas negligunt. **SEN.** Hos ad eò
 10 parui facere incipiam, vt nec obambulantes
 salutare velim. **BR.** Nugaris, nullus vel peni-
 tus ignarus despiciendus est, sed potius ad bo-
 nas literas hortandus, quas si amplecti volue-
 rit, felici omine incipiat: sin minus, sibi impu-
 15 tetur. **SEN.** Futurū spero, vt omnes veritatem
 amplecti curēt. **BR.** Ego secus arbitror: quip-
 pe nonnullos cognosco, qui ad eò fatuitates,
 & sophistica deliramenta imbibere, vt, velu-
 ti dibapha vestis, nonquā sint colorem amif-
 20 suri. **SEN.** Hos missos faciamus, & hic lege
 Dioscoridem, qui Cirsion non esse nostrum
 buglosson manifestè ostendit, nec etiam bo-
 ragine. inquit enim esse triquetrū, id est,
 habere triangularē scapū: nostræ autem bo-
 25 rago, & buglossa rotundū habēt, nec etiam
 in his foliola sunt rosaceorū figura, nec acu-
 leatis per interualla angulis. **BR. A.** Imò adde
 ipsarum flores non exire postremò in pap-
 pos, nec in illos euanescere, sed hæ duæ her-
 bx

bæ potius in semen desinunt, quamuis in bo-
 ragine nonnihil lanuginis sit. SEN. Quibus-
 nam qualitatibus herba illa insignitur, quæ
 vulgò borago nuncupatur? B R. Galenus sex-
 to de simplicium medicamen. facultatibus li 5
 bro, illam facit calidam, & humidã, at in quo
 sit ordine non exprimit. Sed alii in primo or-
 dine talem esse censuerunt: quanquam non
 defuerint, qui illam frigidam fecerint, vt Se-
 rapio cap. LXXIII. refert ex sentetia Alchã- 10
 zi. S E. Hoc nõ mihi displicet, si sanguinem pu-
 rificare debet. B R. Ergo frigida esse debent,
 quæ sanguinem puriorem reddunt? SEN. Ita
 arbitrabar. B R A. Decipiebaris, quoniam ple-
 runque calidis vtimur, cum fuerit pituitosus, 15
 vnde est herba calida. Idem Paulus, & Aetius
 veluti ex vno tramite dependentes censue-
 runt. S E. Vnde habetur quòd lætitiã infe-
 rat? B R. Si Galeno, Paulo, & Aetio credimus,
 ob caliditatem quam habet, & humiditatem. 20
 nam Galenus præcitato loco inquit esse hu-
 midæ, & calidæ temperiei: itaq; vinis iniectũ
 lætitiæ, ac hilaritatis causa esse creditum est,
 vt hæc videatur Galeni causa hilaritatis, quo-
 niam humidam habet, & calidam tempe- 25
 riem. Paulus id clarius exprimit, inquiens
 esse temperiei caloricæ, & humectantis,
 quamobrem in vinum deiectum animi volu-
 ptates, lætitiãq; inducere perhibent, & Ae-

tius inquit calidi & humidi temperamēti est,
 ideo vino iniectum, lætitiā, incūditatemq;
 animi inducit, de qua lætitiā arbitramur o-
 mnes prædictos à Dioscoride accepisse, id ve-
 5 ro non accipere, quod illam inducat, quoniā
 calidum, & humidū sit. nempe dicit, in vinū
 deiecta animi voluptates auget. at quomodo
 id faciat, quia calidum & humidū percipere
 nescimus, nisi dixerimus esse temperatæ cali-
 10 ditatis, & humiditatis, propterea sanguinem
 in temperiem quandam reddit, in qua cū est,
 homines lætantur, & spiritus habent lucidio-
 res, qui gaudium quoddam inducunt: vel id
 habet ab intrinseca quadam natura, & pro-
 15 prietate. At hoc potius odoratis inesse vide-
 tur: vnde non ab re præcitati authores hoc
 nō asserunt, sed ita perhiberi referunt. SEN.
 Noui plures Medicos, qui in calidis morbis
 boragine vocato vsi sunt, nōne errabant?
 20 BR. Nō profectò, nam caliditas huius herbæ
 in primo est ordine, & in prima fortassis par-
 te. vnde respectu morborū calidorū frigida
 est, quippe quæ primū ordinem non trāseat,
 calidioribus & frigidioribus cōparata alte-
 25 rius extremi officio fungitur. Plinius qui an-
 te Galenū scripsit lib. xxv. cap. viij. iungitur
 huic buglossos boum linguæ similis, cui præ-
 cipuum, quòd in vinum deiecta animi volu-
 ptates auget, & vocatur Euphrosinum, pro-
 pter

pterea & Dioscorides ob id Euphrosinum
 vocari dicebat. SEN. Quid de eo sentis, quod
 à Serapione refertur, secundum Aben Mesuai
 boraginem purgare choleram? BRAS. Si per
 purgare id intelligat, quod est bilem educe- 5
 re, Serapioné deceptú esse putamus, & Aben
 Mesuai de alia re loqui, quàm de boragine
 herba, & est quod magis delirum est, inquit
 dosim eius esse à drach. iij. vsque ad quinque,
 & boli Armeni drachmam simul misceri iu- 10
 bet, qui adstringit. SEN. Possétne in rectum
 aliquem sensum deduci Serapio? BRA. Possét
 equidem si per purgare, qualitatem rectifica-
 re intelligimus, quanuis non sit apud anti-
 quos, vel rarus huius vocabuli talis vsus. SEN. 15
 Fortè quod dicitur lætitiã inferre, vini ra-
 tione fit, non ratione boraginis, cum omnes
 authores cõcurrant, id facere vinis iniectum.
 BRA. Et vinum lætificat cor hominum. SEN.
 At quæ nam sunt vulgaris buglossæ vires? 20
 BRA. Sunt eadem ferè, quas boragini, id est,
 vero buglossò attribuimus, tamen magis tem-
 peratum est, verùm differètia adeò parua est,
 vt nulla sit distinctio cõsiderãda. HER. Qui-
 bus nominibus ab aliis nuncupantur hæ her 25
 bæ? BRA. A Gallis borago bouraches, ab Hi-
 spanis ex Lusitania berragenis, ab aliis lingua
 de boi, à Cretensibus vulgò borazena, à Po-
 lonis borak, à Germanis burretsch. Buglossa

verò à Gallis eodẽ modo buglose proferen-
 do, s, ac si sit z, ab Hispanis lingua de vacca,
 ab aliis lingua de boi, à Polonis miódunka,
 & Volonii iazyk, ac si bouis linguam dixe-
 rint, à Cretensibus vulgò auoglossò, à Ger-
 manis ochsenzung, vel gengenstas, dicitur.
 Tu ad sequentem florem te præpara. s E. Flo-
 res stæchados sequuntur. B R A. Stæchas her-
 ba ipsa nuncupatur, recentes passim geniti-
 10 uo stæchados pro recto vtùtur. Vide hic mi-
 ram huius herbæ copiam, & recentiu florum
 exuberantiam. s E N. Certè pulchriores sunt,
 quàm vnquam viderim. B R A. Pulcherrimi o-
 mninò sunt, & apprimè redolentes: & quan-
 15 uis in insulis è regione Massiliæ pulcherrimi
 nascantur, hic tamen non deest suus honos.
 in hoc monte colligito. Nec multùm referat,
 stæchas, vel stichas scriptum legeris. nomen
 est ab illis insulis acceptum, vbi potissimùm
 20 nascitur, quæ Stæchades appellantur, & par-
 tes Galliæ sunt. s E N. Quid seruaturus sum?
 B R A s. Summos apices, id est, flores, quibus si
 aliqua folia inhæreant, ne curæ sit. s E N. Iam
 satis superque collegit Herbarius: verùm ab
 25 vno discrucior, cum in Gallia potissimùm na-
 scatur, cur Arabicum à Mesue cæteris præfer-
 tur. B R. Pluribus locis nascitur, quãuis Dio-
 scorides in sola Gallia nasci retulerit: sed ob
 magnam copiam, quæ est in Stæchadibus in-
 fulis

fulis ibi nasci dictum est, non tamen infician-
 tur authores in aliis etiam locis, & copiosas,
 & electas crescere, vt in Arabia patriū solum
 Mesue, aut in proximiori parte, ideò non mi-
 rum, si ab Arabibus authoribus suū præfer- 5
 tur, quem præ manibus habent. SEN. Quibus
 viribus stœchas insignitur? B R A. Auerrois
 quinto collectionum suarum, quoniam sty-
 pticitatem habet cum amaritudine, & aroma-
 ticitate, in primo ordine eorum, quæ calefa- 10
 ciunt, poni debere censet, & in secundo eorū,
 quæ desiccāt. Easdem qualitates illi imposuit
 Mesue, cūm ex partibus terrenis frigidis com-
 positum sit, quæ paucam illi condonant sty-
 pticitatem, & ex partibus igneis tenuibus, à 15
 quibus insunt ei acuitas, & amaritudo. SEN.
 Non possum nō ambigere, an stœchas in pri-
 mo solūm ordine calidum sit. B R A. Non ab
 re ambigis, quoniam habet maiorem, quā
 in primo sit ordine caliditatem: nempe pro- 20
 bare non est calidum esse clariori argumen-
 to, quā ipsemet sese ostendat calidū esse.
 cūm enim manditur, vel corpori applicatur,
 protinus absque alia ratione calidū esse per-
 sentitur, & probatur. SEN. In secundo igitur 25
 ordine calidum erit? B R A. Id arbitror, & Ga-
 lenus in VI II. de simplicium medicamento-
 rum facultatibus libro, inquit eius téperiem
 esse compositam ex terrena essentia frigida,

exigua, & altera terrena extenuata copiofiore, hanc alteram terrenam Arabes dicunt esse igneam tenuem, & ideo supra primum ordinem caliditatem habere necessarium est. s. e.

- 5 Verum quomodo id fieri potest, cum adstringat, quod est frigidi opus? BR A. Galenus non vocat adstrictionem, quod habetur ex terrena essentia frigida, sed inquit, esse mediciter subadstringens. unde cum sit amarum, 10 acutum, extenuet, & extergat, ob hoc primum caliditatis ordinem excedit, & hoc sensu percipitur, neque aliqua indiget ratione, ut calidum esse probetur, & Dioscorides odorem acre illi attribuit, ut ex his omnibus deprehendatur illi caliditate inesse ex ipso sensu cognitam, que caliditas primum ordinem semper excedit: de siccitate vero idem cum aliis sentimus.

- 15 s. e. n. Est ne verum quod bilem nigram educat, ut Mesue testatur? BR A. Nobis parcat recentiorum Evangelista: id experiri volui, & in substantia, & in decoctione in copia sumptam nihil penitus educit, nisi quispiam dicet aliud esse storchas Arabum, de quo Mesue, quam id, quod in Gallicis insulis ortum ducit. Hoc eodem nomine appellatur à Gallis, 25 ab Hispanis eodem modo, & à Germanis, quam & aliqui Hispani vocant cantuessio. Cretenses passim dendroliuanon nuncupant, Poloni koczenki. at in Polonorum Pharmacopoliis

liis distinctionem faciunt inter stœchas citri-
 num, & Arabicum, primumque vocant *noc-*
zenki zolthe, secundū verò *noczenki arabne*.
 ad reliqua autem te accingas. **S E N.** Flores an-
 thos in meo hoc folio consequuntur. **B R A S.** §
 Quam vanè hi flores appellâtur. nam anthos
 Græcè idem est, quod apud Latinos flos, ideò
 idem est flores anthos dicere, ac si dicas flores
 flos. quemadmodum eodem errore recentes
 in amore superfluo, qui egritudo est, decipiū
 10 tur. ipsum enim appellât amor eros, cùm po-
 tius eros dicere debuissent, de quo peculiare
 caput faciūt, ac si dicât amor amo. **S E.** Ita nos
 solemus per excellentiâ flores herbe, quæ ros-
 marinus dicitur, appellare. **B R A.** Tamen re- 15
 periuntur flores multò odoratiores istis, nec
 absolutè flores dicuntur. nullus etiam author
 fide dignus hoc nomine vitur, licet Simon
 Genuensis per anthos florem roris marini in-
 telligat, sed nullū authoré sequitur. Ab ipso 20
 autem Pandectarius, & cæteri recentiores ac-
 cipiunt. De hac herba Dioscorides sub nomi-
 ne Libanotidis tractat, quâ Romani (vt nos)
 rorem marinum vocât. quod nomen à thure
 sumptum est, quod Libanum appellant, vt po 25
 te quòd vna eius species thus redoleat, vel sal-
 tem eius flores, aut potius radix. Tu ex hac
 herba, quæ in his mōtibus efficacior est, quàm
 Ferrarię, flores seorsum, & folia serua. ad plu-

ra enim in re medica valent, & flores acopis
 miscentur. SEN. Cùm Dioscoridem perlego,
 occurrit mihi nescio quid ambigui. Inquit
 enim, graui odore: at mihi suauis apparet.

- 5 BRA. Non intelligit Dioscorides, hanc her-
 bā graui odore insigniri, eo quòd fœteat, sed
 redolet, verùm cum quadam grauitate. Ha-
 bet enim nescio quid vehementis in odore,
 vnde sua lingua dicit βαρύσμα, id est, odo-
 10 rata cum grauitate. Ita enim commodius in-
 terpretabitur. SEN. Alter etiam nodus occur-
 rit, nempe inquit, Folium habet intus candi-
 cans, extra viride. At potius econtrariò vide-
 tur folium extra candidum, intus viride. Ego
 15 enim inferiorem partem foliorum extra, &
 exteriorem, superiorem intra, & interiorem
 putabam. BRA. Ita equidem est, & illa est Her-
 molai summi viri interpretatio, quam lege-
 bas, imò & Dioscorides ita sua lingua dicit,
 20 ἐνδοθεν λευκὰ ἐκ δὲ τῶν ἐκτὸς χλωρὰ, quem
 si nostra lingua ad verbū referamus, inquit,
 intus alba, extra viridia. sed in his locis res in-
 telligēda est, vt ab authore ponitur. nam per
 eam vocem ἐνδοθεν inferiorem partem, per
 25 ἐκτὸς superiorem intelligit, quæ Hermolaus
 ad vnguem non aduertit, nec omnia possu-
 mus omnes. Ipse autem verba potius, quàm
 rem considerauit. Serapio, cap. cccxxvii.
 egregiè hanc partē interpretatus est, inquis

(de libanotide loquens) quorum color exterius est albus, & interius viridis. Nunc Ferrarie ex libanotidis floribus nonnulli pharmacopolaë zuccharum parant roborando ventriculo commodum & odoratum. SEN. Nos quoque parare incipiemus, hic flores, & herbam colligentes: sed quæ nam est eius temperies? BRAS. Serapio ex sententia Aben Meſuai, inquit, esse calidam, & siccã in tertio ordine. SE. Id cogitare non possum, quòd tali fit caliditate, & siccitate prædita. BRAS. De caliditate est, vel in prima tertii ordinis parte, vel in tertia secundi, tamen de siccitate nõ puto secundum ordinem transire, vel secundam ordinis secundi partem. HER. Quomodo ab aliis nuncupatur? BRA. Galli Roumarin, Germani, vt nos Rosmarin, & similiter Poloni, & Cretenses vulgò, Hispani verò Romero dicunt. SEN. Origani flores ad limen veniunt. BRA. Nulla ferè herba est, & nulli flores, in quibus antiquissimi etiã authores magis dissentiant, quàm in origano. Quippe si nunc tempus daretur hanc rem pertractandi, omniũ in omni ferè specie opiniones dissentire ostenderemus, Tu verò herbam, & flores colligito huius nostri vulgaris, quo utimur, & potius in his montibus, quàm Ferrarie. hic etiã copia non modica offertur, quem si gustu tentes, saporem alterũ, & acutiorem
in

in hoc montano persenties, quàm in nostro humido Ferrariensi solo, ideò & vires etiam exquisitiores hic habet. **SEN.** Quam speciem hanc nostram vulgarem existimas, apud antiquos? **BR. A.** Ea est, quam origanum Heracliticam Dioscorides appellat, ab Heraclea vrbe Ponti, in qua perfectissima exuberat, tamen aliis plerisque in locis nascitur. **SEN.** Ut diuersæ sunt origani species, itane & ad diuersas agritudines valent? **BR. A.** Paulus Aegineta, qui de omni specie origani simul agit in genere, inquit, omnes species origani incidere, extenuare, siccare, & calfacere. **SE.** Fierine potest, vt vna species altera efficacior sit? **BR.**

15 Imò ita esse constat. nam Dioscorides priuatim syluestre origanum venenatorum moribus valere tradit, flores, & folia cum vino bibita: & Plinius tragoriganum pluribus priuatim conferre censet. Tamen & omnes

20 alix species in idem concurrunt: sed ne in tanta antiquorum differentia nunc velimus sententiam ferre, herbam & flores huius nostræ vulgaris in his montibus colligere non definas. suo enim loco species omnes tanquam digito ostendere, & authorum differentias conciliare conabimur. **SE.** Iam ingentem copiam exaceruauit herbarius. **BR. A. S.** In meum etiam usum, ac gratiam partem accumulēt, nempe eius puluis supra coctos mugiles summè placet,

cet, nec in placentis, aut phaselis, aliisque ob-
 soniis immisceri displicet. *S E N.* Neapolitani
 hoc puluere frequentissimè vtuntur. *B R A.* Et
 Græci in tinctus plures ex origano parant. Vi
 de hic miram naturam, & ingens odiû cum
 brassica, vbi viret vnum, alterum perit, & are-
 scit. en brassicæ istæ proquinquæ aridæ spe-
 ctantur. *S E N.* Quæ est huius rei causa? *B R A.*
 Multarum rerum causæ reddi non possunt:
 nõ enim à cognitione oritur hoc odium, sed
 potius ex quadam naturarû contrarietate, &
 dissidètia, vt lupus ouem odio habet, & Gry-
 phus equum. Sunt nonnullæ manifestæ pro-
 prietates, quarum determinatas, & statas cau-
 sas philosophotum præcipui inuenire nescie-
 runt. *S E N.* Quæ sunt origani qualitates? *B R.*
 Galenus *V I I I.* de simplicium medicamento-
 rum facultatibus libro, exiccare & calfacere
 in tertio ordine censet. *S E N.* Auicenna ergo
 mèritur, qui in secûdo tantum ordine calidû,
 & siccû facit organû? *B R.* Decipitur omninò
 si montanû organum, & quod locis calidio-
 ribus ortum ducit, accipiat. Imò de Auicen-
 na mirandum, qui organum adurentem
 facit, & in secundo ordine calidum esse fa-
 tetur. Si de Ferrariensi loqueremur, fortè
 in secundo ordine calidum dici posset. At
 montanum, & quod ex Creta Venetias, &
 Ferrariam affertur, in tertio ordine calfacit.

Galen

Galenum secuti sunt Paulus, & Aetius, & ceteri antiquiores Græci, & recentiores. HER. Satis mihi erit si aliarum vrbiū nomina edocueris. BRAS. A Germanis Dosten, à Gallis

5 Origan, ab Hispanis Oregano, à Polonis Czyruonalebothra appellatur. SEN. Liliū ex nostro ordine sequitur, quod nos album appellamus. BRA. Nullus antiquorū album addidit, sed absolutè liliū, aut liriū dicūt,

10 adeò mirè, & aptè à Plinio descriptum, capite quinto XXI. voluminis, vt eius descriptio cum natura certet. Fingunt ex lacte Iunonis dormientis, in terra effuso natum, cum Hercules puer lac incertè, & vagè, vt pueri faciūt,

15 exugeret, vnde rosa Iunonis dictum. Plures sunt eius species, at potissima hæc est, qua vtimur, à Græcis Crinon appellata. Flores potissimū colligas, ex quibus lirinum, vel susinum vnguentum fit, de quo Plinius cap. XXI.

20 lib. XXI. vel succus, nos oleum liliorum alborum ita appellatum conficimus. Postea radices, quæ veluti bulbi sunt, seruato, ad rem medicam aptissimas, vt Plin. ac Dioscorides testantur. Nec folia prætermittas, quorum succus dum viridia, & recentia sunt, exprimendus, & aceto, ac melle in æneo vase coquendus, contra vetusta vlcera, nouaque vulnera optimus. Flores tantū colligere didicimus, sed nunc folia etiam, ac radices nō præ-

termit

termitteremus. s. e. Alba lilia quam temperiem
 habent? B. R. Galenus distinctionem facit in-
 ter florem, radices, & folia, tamē de floribus
 agens actiuas, & passiuas qualitates non ex-
 primit, quod mirum videtur. Paulus & Aë-
 tius easdē qualitates præteriere. Hoc tātū
 à Galeno refertur, citra morsum digerere &
 emollire. s. e. Cū hic flos digerat, necessa-
 riò calidus est, & cū emolliat humidus. B. R.
 Calidus quidem est, quia digerit: at humidū
 esse non est opus, ob id quia emolliat. Nam
 Galenus de oleo loquitur ex floribus, confe-
 cto, in quo olei ratione vis emolliendi inest.
 Et adde Galenum in quinto de simplicium
 medicamētorum facultatibus, cap. viij. diffe-
 rentiam ponens inter emollientia, & pus mo-
 uentia, in hoc differre inquit, quia emollien-
 tia calidiora sunt, & moderatè desiccant exi-
 stentem in partibus humiditatem: pus verò
 mouentia, corporibus quidem nostris simi-
 lem colorem obrinent, tamen existentē in eis
 humiditatem seruant. s. e. Simplex igitur ali-
 quod medicamētum simul emollire potest,
 & esse siccum? B. R. Potest profectò, sed vehē-
 mens siccitas esse non debet, at moderata. s. e.
 In quo ordine? B. R. Lili folia in secundo, sed
 in parte prima: at flos eius in parte secunda,
 foliaq; & radix exiccant, & abstergūt, suntq;
 radices potentiores foliis. at secundum Ga-

lenum non excedunt primum ordinem ab-
 tergentium. Id verò telatere non oportet, &
 lili flores, & folia, & radices penitus ab hu-
 miditate non deseri, quæ in radice vehemen-
 5 tior est, quàm in flore. **HER.** Aliorum nomi-
 na edoceas. **BR.** A Germanis liliën, vt in en fi-
 niat, ab Hispanis quibusdam lirio, & ab aliis
 azuzenas, à Gallis lis blanc, à Polonis lilia
 biala, Cretæ passim ziglio, aliis crinus dici-
 10 tur. **SE.** Meliloti flores liliū sequuntur. **BR.**
 Nostri trifolii florem quendam colligunt,
 quem melilotum vocant, ita à meliloto dif-
 ferentem, vt rosa à lilio. Latini fertulam cam-
 panam vocant, vel sertam campanicam, Ca-
 15 tone teste. Sertam, quia coronas ingrediebatur.
 Campanicam, quia in Campania oritur,
 præsertim circa Nolā eius regionis urbem.
 Nō multū laudo, vt hic melilotū colligas,
 sed in Cāpaniam facillè mittere poteris, quū
 20 nauesolei gratia Apuliam petent. nō tamen
 ita in Campania (quæ nunc terra de lauoro
 dicitur) nascitur, quin alibi nasci non possit.
SE. lubebo etiam semina afferri. Sed quū me-
 lilotus trifolii species sit, florem luteum ha-
 25 bens, & hoc trifolium sit florem luteum ha-
 bens, cur melilotus non est? **BR.** A. Alia plura
 exiguntur: odora hunc florem. **SE.** Iam odo-
 ro, sed nihil penitus, nisi herbacei offertur.
BR. At melilotus odorē habet, quanuis lan-
 guid

guidum, arida autem diutius odorem feruat.
 sE. Hæc autem semper inodora est. B R. Habet
 etiam melilotus pinguisima folia, quæ in no-
 stro hoc non extant, nec cana sunt folia, vt Pli-
 nius illi attribuit, cap. nono xxj. voluminis, 5
 tamen ubiq; nascitur apud nos, & nostræ mu-
 lieres trifoliū appellant. Germani verò bern-
 chlele hanc nostrā melilotum vocant. tamen
 si ex genere meliloti sit, iam degenerauit. nos
 autem vidimus, & habemus verā ex Campa- 10
 nia allatā, & eius semina terræ mandauimus,
 sed degenerarunt in nostro solo Ferrariēsi.
 tamen certum est trifolii folia habere, quod
 & nomen lotos ostendit. sE. Tibi morem ge-
 rere statui, quum nuntii occasio offeretur, in 15
 Campaniam mittā, vt herba, flores, & semi-
 na afferantur: sed qua temperie insignita est
 fertula Cāpana? B R. Galenus illam ferè tem-
 peratę qualitatis facit, tamē esse calidiorem,
 cū in ea substātia calida copiosior sit, quā 20
 frigida. Propterea & si nonnihil habeat ad-
 stringentis, tamen digerit & concoquit. Pau-
 lus, & Aetius, veluti Galeni simiæ, idem refe-
 runt. Auicenna calidam, & siccam in primo
 ordine censet. Tamen si Ferrariēsem melilo- 25
 tū accipiamus, cū & odore penitus careat,
 & nonnihil herbacei sapiat, putamus frigi-
 dæ temperiei potius esse, quā calidæ. sE N.
 Non possum ab hac sentētia dimoueri, quin

putem omne meliloti genus frigidum esse.
 nam à Dioscoride dicitur vini adstrictoriam
 habere, & omnibus inflātionibus impo-
 ni: verūm si caliditate insigniretur, inflamma-
 5 tionibus imponi nō liceret. **B R.** Dioscorides
 non dicit inflammationibus imponi ob fri-
 giditatē, sed inquit inflammationibus impo-
 ni molliendi gratia. quippe antiquiores, qui
 ante Hippocratē scripsere, inflammationem
 10 vocabant tumorē durum dolentem. Sertula
 ergo cāpana calida est, & sicca in primo or-
 dine, & in secunda parte illius ordinis. Eun-
 dem qualitatum ordinē meliloto tribuit A-
 uerrois quinto collectionum suarū sub no-
 15 mine Alchelilameleth. Tamen, ô venerande
 Senex, te magno fasce leuabo. nam & melilo-
 tum herbam, & flores, & semina egomet ex
 Campania Ferrariā adduxi, cum **M. D. XXXV.**
 Romam, & Neapolim cum Illustris. & excel-
 20 lentis. Duce nostro Hercule iij. profectus
 sum, en & hic seruo in crumena, odora. **SEN.**
 Certè redolet. **B R.** Tamē Ferrarię degenerat,
 neq; amplius redolet, cū in nostro solo se-
 mina terræ mādantur. **HER.** Non sinam vos
 25 loqui, nisi aliarum gentiū nomina edocue-
 ris. **B R.** A Gallis etiā melilot, ab Hispanis co-
 rona de Rey, quasi corona regia, & ab aliis
 coronilla de Rey, à Polonis Nosferzyk, vel
 Noczferzek, à Germanis Gelutele appella-
 tur

tur, ac si dixerint trifolium croceū. SEN. Sal-
 uiaē flores sequūtur. B R A. Hæc herba in locis
 asperis nascitur, & hortis. Quæ in hortis, ele-
 lisphacus à Theophrasto vocari accipitur,
 vj. de historia plantarum libro: syluestris au- 5
 tem ab eodem sphacelon appellari videtur,
 quæ ad omnia in re medicâ efficacior est, vt
 suo loco exquisitè edocebimus. Tu nunc in
 hoc aspero loco, herbam, & flores colligito,
 quæ seorsum ad plura conferunt. Decipiun- 10
 tur verò, qui vulgare nostrum eupatorium
 syluestrem saluiam putarūt, sed hæc est simi-
 lis hortulanæ, nisi quòd latiora, & maiora fo-
 lia habet, quæ & in hortis etiã reperitur. S E.
 Saluiaē temperiē scire optarē. B R. De hac ni- 15
 hil aliud à Gale. refertur, quàm saluiã euidē-
 ter calefacere, & leuiter subadstringere. S E.
 Erit igitur in secundo ordine calida: quoniã
 quæ euidenter calefaciūt, vt calefaciant pro-
 batione non indigēt, & in secūdo sunt cale- 20
 facientium ordine. B R. Est quidem in secun-
 do, sed in tertia parte, & est in eodem ordine
 sicca. Hæc qualitates & gustu, & applicatione
 manifestè deprehenduntur. A Gallis autē sal-
 uia sauge dicitur, à Germanis salben, ab Hi- 25
 spanis, vt nos, saluia, & à Polonis, sed ponen-
 do accentū supra i, à Cretēsisibus vulgo pha-
 scomilea. S E. Tassi Barbassi flores accedunt.
 B R. Non est opus in hac herba, quæ à Græcis

phlomos, à Latinis verbascum, à Galeno plo-
 mos appellatur, multum immorari, & si va-
 rias species habeat, quoniam eisdem viribus
 insigniuntur. Ad campestria igitur illa de-
 5 scendens, flores per se, & herbam seruato. ta-
 men marè potius quàm fœminā habere cu-
 rarè: quia in omni ferè specie mare ineptior
 est fœmina, tamen ab authoribus nulla spe-
 cies altera efficacior probatur. SEN. Phlomi
 10 temperiè explicare ne pigeat. BR. Recentio-
 res frigidum esse & siccū in secundo ordine
 censent. SE. Galenus viij. de simplicium medi-
 camentorum facultatibus libro, de prima, &
 secunda specie inquit folia digerendi vim ha-
 15 bere, vnde calida potius esse videbūtur, quo-
 niam digestio caliditate fit: & de omni specie
 simpliciter dicit, folia desiccandi & detergen-
 di vim possidere, quæ siccitatis ratione pos-
 sunt quidem desiccare, sed frigiditas deterge-
 20 re non potest. BR. Et si phlomos sit frigidus,
 nonnullas tamè partes habet calidas, ratio-
 ne quarū digerit, detergit, & alia quædam fa-
 cit: verum in tota substantia frigiditas adest,
 & in prædicto ordine secūdo, & in parte se-
 25 cunda. Propterea & ambusta curari phlomo
 dicit Diosc. Radicem quoq; seruare oportet,
 si Galeno, & Dioscoridi aures præstabimus.
 SE. De phlomo quid inquit Arabes? BR. De
 hoc non scribunt Arabes quod sciam, nisi il-
 la sit

la fit herba, quam Auicenna lib. secundo vocauit Bafiri, vel Bafiri: qui & si herbā non describat, tamē in proprietatibus, & specierum distinctione ex albis foliis, & nigris, hæc esse videtur. Germanorū pars illam vulleraut, 5 quasi lancā herbā vocat. nam ex ipsa lychnia fiunt. Vnde à Diosc. lychnitis, & thryalis dicitur, cuius flos albus est. Etiā à Germanis dicitur marghicherzen, id est, Mariæ candela. Alteram verò speciem purpureum florē habentem campulosam, & marien rosen, id est, Mariæ rosam appellāt. Hispani verò, vt Latini ferē, & Galli melon blanc, Veneti quidam cherabustolon, Cretenses vulgò phlomo, alii Melissadru, Poloni Dziejwana, & Azeuana 15 vocant. s. B. Rubri papaueris flores accedūt. B. R. Nusquam apud antiquos sub nomine papaueris reperitur. Anemonē vocant, quoniā nanquam aperitur, nisi flante vëto. Non tamen hoc dico, quin etiam nouerim esse agre 20 ste papauer, vel papaueralida, de quo Diosc. distinctè ab anemone tractat. Verūm quod rubrum papauer dicimus, est Dioscoridis anemone: quippe erraticū papauer duos tantūm colores habet, rufum, & candidum. Ane 25 mone verò plures, & præfertim rubrū, vt edocebimus. Vnde ex his constat rubrū papauer apud nos vocatū esse Diosc. anemonen, cuius duæ species sunt, syluester, id est, spora-

te in incultis nascens, & quod in cultis nasci-
 tur. Syluestre hoc est, in hac rupe virēs, quod
 etiam frequenter parietes ascendit: hoc (si lu-
 bet) colligas, quoniam efficaciores vires ha-
 5 bet, quàm cultis locis nascens. Sed hoc ex co-
 loribus species variat. nam aliquæ puniceos
 flores habent, aliquæ subalbos, aliquæ lacte-
 scētes, aliquæ purpureos. Nos anemone uti-
 mur flores rubros habente, in triticis pluri-
 10 mùm nascētes, quam Dioscorides *τὴν αἰθρῆν
 ποικίλην*, id est, flores puniceos habere dicit.
 Hermolaus Barbarus interpretatus est florē
 sanguineū. nam hic flos biliosum sanguinē
 repræsentat. Nec ab re fortassis ita Hermo-
 15 laus interpretatus est florē sanguineū, quo-
 niam poetæ ex Adonidis cruore natam vo-
 lunt. s. B. Sumne tuo iudicio alias species col-
 lecturus? B. R. Ut lubet: sed ego potius in Fer-
 rariensi agro colligerē, vbi ingens copia ha-
 20 betur. s. E. N. De anemones qualitate dissera-
 mus. B. R. Si Galeni verba contēplemur, est ca-
 lidæ temperiei, quippe tales habet operatio-
 nes, quæ non nisi à re calida fiunt. Nam dicit
 vim habere extrahendi, & attrahendi, & ora-
 25 vasorum referandi. Vnde radix cōmansa pi-
 tuitā euocat, & illa omnia facit, quæ à re ca-
 lida fieri contingunt. Serapio cap. lxxij. de ru-
 bro papauere agēs Galenū refert, & ea, quæ
 refert, illa sunt, quæ in cap. de anemone scri-
 psit.

pfit. In his eadē est ratio, in quibus Diosco-
 ridem refert, quāvis authores istos parū felici-
 ter, ne dicā infelicitē, referat. At secūdam
 Abem Mesuai, calida, & sicca est in primō or-
 dine, imō & nos secundum attingere cense- 5
 mus. Nostræ mulieres rosellas appellāt, à ru-
 bore, vel quasi sint parvæ rosæ. Germani ve-
 rō à strepitu, quem faciunt folia, quoties im-
 posita super manū, & altera manu percussā
 crepitant, claperrosen, id est, crepitās rosā ap 10
 pellant, quanuis & propriū nomen Germa-
 num habeant huius floris, scilicet Glitschen,
 quod tanē & à crepitu ducitur. Alii dicunt
 Ruchenscheff, vel raketraut. Galli, vt nos,
 pauot rouge, & coquelourdes, vel cocles. Hi 15
 spani nōnulli Latinū imitantur, alii amapol.
 Romani rosam caninā vocant. quāquam &
 apud alios Germanos vuidt maē, & ab aliis
 corn rosen appelletur. Nostræ mulieres pro
 decoranda facie aquam parant. Antiqui Ae- 20
 gyptii ex hoc floremorbus hominū intelli-
 gebant, Floro teste. Huius herbæ in re medi-
 ca vsus est, radice, foliis, flore: imō antiqui flo-
 rum vires breuibus transigūt, circa herbā, &
 radices vires edocentes. Tu autē, ne in hac re 25
 nimis immorari videamur, ad alios flores
 trāsire coneris. s. ꝛ. Croci flores colligēdi. s. ꝛ.
 En circa hanc semitā, prope illū Fonticulum
 quomodo terram pingant consideremus. s. ꝛ.

- Re vera croceus ille color viridi mistus per-
 pulchram picturam efficit. **B R A.** lbi flores, &
 bulbosae radices seorsum collige, quae ad ci-
 endam vrinam cum passio apprimè valent.
- 5 Nec multum refert, montanam aut satium
 seruaueris. Degenerauit autem quod nostrae
 mulieres Gruogo, quasi crocum appellant:
 iam coepit Ferrariae plantari, nec modicus est
 prouentus. **S E.** Quanam sunt croci proprie-
 10 tates? **B R.** Galenus septimo de simplicium medi-
 camentorum facultatibus libro, crocum facit
 in secundo ordine calidum, & in primo sic-
 cum: verum & aliquid habere frigidi non ne-
 gat, quo parum adstringit. **A** Galeno Auer-
 15 rois quinto collectionum ad verbum ferè ac-
 cepit. **S E.** Mirum videtur quomodo possit sua
 illa adstrictione, & stypticitate ad coctionem
 adiuuare, vt Galenus refert. **B R A.** Si ea legis-
 ses, quae in Galeno sequuntur, tuae ambigui-
 20 tatis rationem adnotasses. Nam in Galeno se-
 quitur: Quippe quibus medicamentis, cum
 non admodum exalfaciant, pauca adest ad-
 strictio, ea parem facultatem habent essen-
 tiis emplasticis vocatis, quas cum iunctas esse
 25 caliditati non vehementi contigerit, pepti-
 cas, hoc est, concoquentes esse ostendimus. **S E.**
 Nondum rationem capio, quomodo adstrictio il-
 la pauca coctionem adiuuet. **B R.** En ex illa ad-
 strictione in meatibus insensibilibus immo-
 ratur,

ratur, ex qua mora coquit, & emplasticū id est, quod talē habet stypticitatē. Vnde medici passim in emplastris, quæ maturāt, crocū addere solent. s E. In qua parte ordinum est? B R. In secunda secundi ordinis parte, & in fine 5 primi ordinis siccitatem habet. Galli Arabico nomine vtuntur, vt nos etiam vulgo zapharan dicentes, sed sequenti modo scribūt saffran. Ita enim & apud Mauritanos ferè dicitur. Germanorum verò pars etiam safrā, 10 Hispanorum autem cafran, appellant, alii vero zaphrano. Poloni & ipsi saffran dicunt. s E. His sambuci flores adnectuntur. B R. Sambuci duas species antiqui fecere, maiorē, quæ arborefcit. Hanc nunc quæris, Et minorem, 15 quæ ebulus etiam vocatur. Vnde à Græcis χαμαιάντη. id est, humilis sambucus. ἀνή enim sambucum dicunt. Eadem insunt vires ambabus speciebus. Ne sis autem floribus cōtentus, sed radicem quoque, atque folia ser- 20 uato, quæ in re medica seorsum valent. Tene ros caules ascliticis relinquant, & granorum etiam succum, cūm maturuerint exprimito, ad capillos inficiendos aptum. Apud antiquos nulla est pro modica re florum recor- 25 datio: nunc verò ipsi solūm expetuntur. Nos vulgò vacolas appellamus, quibus mulieres pastillos, ex ipsis ouis, & caseo in mense Maii, & quandoque lac addentes parant.

SE. Ex interiori cortice succū etiam pro ascitis, & ex medalla puluerē seruabo, quin etiā virgas collecturus sum pro baculis ad podagricos leuioribus parandis. BRA. Videris ex
 5 pharmacopola lignarius faber euadere. SE. Hoc ago, vt nihil meæ officinæ desit, quod ægris aliqua in re conducere possit. HERB. Hoc ipsi concedatur: sed baculos Ferrariæ accipiemus, ne tualiarū gentiū nomina defe-
 10 ras. BRA. Germani sambucum holder appellant, ex concauitate. Vnde ridicula ex eo nomine fugūt, & fere enigmata. Hispani xabugo, sabuco. Galli verò surean, alii susean, Poloni bess, alii bez, Cretenses vulgò chapho-
 15 xillia. At ebulus à Gallis hiebe, à Germanis at- tich, à Polonis chebd dicitur. SE. Quænam est sambuci temperies? BRA. In sambuci, atque ebuli qualitatibus Arabes à Græcis dissentire, & nō mediocriter, videntur. Nam Auicenna
 20 na secundo canone, DCXIX. cap. omnē sambuci speciem calidam, & siccam in tertio ordine facit. Verū si Dioscoridem consideremus, sambucum frigidum esse colligemus, nempe cum primò de sambuco locutus es-
 25 set, de ebulo postea egit, inquiring in utroque, scilicet sambuco, & ebulo natura vsusque pares, exiccant, adstringunt, refrigerant. Expressè igitur ex Dioscoride habetur refrigerare, & ex Auicenna calefacere. SEN. Cui ergo pot

go potius assentiendum est? **B R A S A.** Vulgus
 medicorū Auicennam secutum est. Et certè
 non dubito esse calidam, non tamè in tertio
 ordine. Quòd autè sicca sit, nullus ambigit.
S B. Si aquas trahunt, cur calida non sunt? **B R.**
 Quis vnquam diceret syrupum rosatum so- 5
 lutiuum esse, calidum tamen aquas mirè edu-
 cit? **S B.** In quo igitur qualitatum ordine, utrā-
 que sambuci speciem esse iudicas? **B R A.** In se-
 cundo calidas, & in tertio siccas. Vnde & Ga- 10
 lenus dicit habere potentiam exiccandi, &
 conglutinādi, & modicè digerēdi. Hoc quod
 dixit, modicè digerendi, ostēdit caliditatem
 vehementem non habere: quanquā necessā-
 riū non sit, vehementer calida multū dige- 15
 rere. At utranq; speciem esse calidā per appli-
 cationē ad corpus, experientia ostendit. Pro
 Dioscoride autem dici posset, & partes ali-
 quas frigidas habere. **S B N.** Zenestræ flores se-
 quuntur. **B R A.** Genista & spartum rectius di- 20
 citur, in re rustica pro ligandis vitibus apta.
 Hunc locum incultum accedamus, vbi ma-
 gna copia viret. Flores, & semina seruabis,
 quanquā & Ferrariæ nunc innascatur, & in
 omni horto magna copia vireat. Nec præter
 mittēdæ virgæ, quæ in aqua macerate, & ex- 25
 presso succo ad anginas, & coxendicū dolo-
 res valent. Radicum nulla mentio apud anti-
 quos est, quibus tamen plerunq; ad educen-
 dam

dam aquam intercentem vsus sum. An verò
 propriè differentia sit inter spartum, & geni-
 stam, vt Plinius, & recentes existimarunt,
 & de duplici eius genere, in eo libro pertra-
 5 ctabimus, quo herbarum discrimina, & spe-
 cies assignare iam cœpimus. s. e. Prius quàm
 ad alia te conuertas, de genistæ qualitatibus
 loquamur. b. r. Non possum non valde mira-
 ri de recentibus, qui Dioscoridem adducunt
 10 de genista loquentem, & iniquiunt calidam
 & siccam esse in secundo ordine edocuisse,
 cùm tamen de eis qualitatibus à Dioscoride
 sermo factus non sit: tamen colligi potest ex
 his quæ de illa refert, esse calidam & siccam,
 15 cùm inquit purgare ellebori vice, & ischia-
 dicis valere. s. e. Estne in illo ordine? b. r. Est
 quidem, sed in tertia illius ordinis parte. Me-
 sue in capite Altrain, quod vocat capistrū ar-
 borum, dicit esse calidæ, & siccæ temperiei in
 20 secundo ordine: & ipse quoque in his quali-
 tatibus Dioscoridem adducit, vt inde suspi-
 catus sim recentes non vidiſſe Dioscoridem,
 sed solum Mesuen Dioscoridē adducentem.
 Galenus dicit, & fructum, & succum non in-
 25 strenuè esse trahentis facultatis, quod tem-
 periei calidæ indicium est. Galli genest appel-
 lant, Germani verò genster, & Poloni gene-
 sta. s. e. Labruscæ flores ad limen veniūt. b. r.
 In hac re plures optimi viri decepti sunt, vi-

tem sylu estrem cum labrusca confundentes,
 imò non solùm recentes, vt Serapio, ac Ara-
 bes, sed & Plinius propter hoc nomine dece-
 ptus bis de hac re sermonem fecit vigesimo-
 tertio volumine, capite ij. & xxvii. capite
 vii. Sed nobis nunc opus non est opiniones
 authorum recensere. vocabulum hoc ἀμπε-
 λαῖ ἀγρία, id est, vitis syluestris, æquiuocum
 est. nam herbam quandā significat, quæ vitis
 quidem est, sed ob fructum racemosum vitis
 appellatur, quum tamen folia vitis non ha-
 beat, sed hortensi solano similia sint. Alterū si-
 gnificatū est labrusca, à Gallis resin sauage
 nuncupata, à Germanis etiam nomē non ha-
 bet, nisi ex vite, & syluestri compositū. A Po-
 lonis καlyna dicitur. In Creta passim ἀδὸς τῆ
 ἀγρίας κλιμάτς vocatur. quæ à domestica vi-
 te nihil differt, nisi quia syluestrem habitum
 habeat, nec colitur. Et non modò hæc duæ a-
 grestes vites figura differunt, sed & viribus:
 nam illa calidissima est, & vi caustica, & depi-
 latoria insignitur: hæc autem frigida, & ad-
 strictiua. Dioscorides etiā agrestis vitis duo
 capita fecit, vnum in quartæ libro, vbi de her-
 bis agit: alterum in principio quinti volumi-
 nis, vbi de vitibus pertractat. Flores huius
 herbæ, qui nō peruenerint ad maturitatem,
 colligito: verum folia, & palmites, & capreo-
 li in medicinæ vsum seruantur. Fit ex œnan-
 the,

the, id est, labruscæ flore oleū, ac vnguentum:
 appellant enim labruscæ flores œnanthe,
 quanuis & herba sit eiusdem nominis, cuius
 Dioscorides lib. tertio meminit. Mirandū ta-
 5 men de Marcello, qui in œnanthe, id est, la-
 brusca flore, dicit se nunquam legisse apud
 Diosc. herbā aliquā, quæ œnanthe diceretur,
 s E. Ex his, quæ edocuiſti in Serapione, mirū
 errorem percipio. is enim vir hæc duo gene-
 10 ra agrestis vitis confundit. Prius enim inquit
 agrestem vitem folia habere solano similia,
 quod verum est in herba iam dicta. Postea hu-
 ius herbæ vires scribit, mox flores describēs,
 & quomodo fructus faciat, de labrusca, id est,
 15 de ea vite syluestri, quæ inter vites nuncupa-
 tur, pertractat: imò quod mirum est, inter vi-
 tes de illa syluestri loquitur, quæ herba est, &
 illi contrarias vires assignat. B R. O beate se-
 nex, in hac re optimè sentis: vtinam alii non
 20 essent adeò ceruicosi vt rem non asperrarentur.
 Ita enim quisque incorruptā veritatem
 cognosceret. Sed pauci sunt, qui norint vera
 bona. Ideo & tu quæ prædicta sunt boni con-
 sulas, & alios flores numera, quum Ferrariæ
 labruscæ copia scaturiat. s E N E X. Labruscæ
 25 qualitates non prætereantur. B R A S A V O L.
 Si de matura vua loquamur, calidam & hu-
 midam esse fatemur: verū prius quàm ma-
 tureſcant, & vua omphacia dicitur. Frigida
 est,

est, at flores sunt in primo ordine calidi, & sicci, cum & redoleant, & quadantenus adstringant. Quæ adstrictio in extremis torminibus potissimum viget, quæ ἀντισμωχς Græci vocant. Huius vitis racemi (vt sexto de simplic. 5 medicam. facultatibus libro Galenus refert) vim habent extergendi, idque experimento comprobatur, si quis succo putaminis nucû manus infectas habet, his racemis extergunt.

S E N. Balauſtium occurrit. B R A. In hoc flore 10 apud Græcos, & Latinos differentiam video: quippe Theophrastus, Dioscorides, Paulus, & Aetius flores mali punici duobus nominibus appellant, balauſtium, & cytinum. Cytinus est flos domestici, & satiui mali, balauſtium syluestris. Intelligunt verò per florem non foliola illa tantùm, sed & calycem, qui pomum efficit: cuius rei argumentum est, quòd Dioscorides comparans vasculum hyoscyami, in quo semina sunt, cytino comparat. 20 Certum verò est in foliis illis non esse semina, sed in calyce. Plinius autem inter Latinos præcipuus decimoſeptimo capite voluminis decimitertii balauſtium mali punici florem simpliciter nominat, nec inter satium & syl 25 ueſtrem distinctionem facit. Quem omnes recetiores medici imitantur, per balauſtium cuiusuis mali punici intelligentes. Idem Plinius capite sexto vigesimitertii voluminis,

cytinosa appellat primos huius pomi partus
 florere incipientis, balauftium verò floscu-
 los in hoc ipso cytino, antequam malum ip-
 sum prodeat, erumpentes. Ex Plinio nihil
 5 aliud intelligere possum, quàm cytinum esse
 florem ipsum nondū apertum, & qui foliola
 illa rubra non emiserit: postquam verò eru-
 pere, & iam folia rubescunt, balauftium dici-
 tur, fortè cytinus appellatus, quia eo colore
 10 vestes tingantur, aut à *κύτος*, quod Græcis
 ambitum, & captum significat, quia intus
 fructus vel florem capiat. Galenus de simpli-
 cium medicamentorum facultatibus, dicit,
 Balauftium flos est agrestis punicæ, sicuti do-
 15 mesticarum cytinus. Nunc vulgato nomine
 apud Pharmacopolas vtamur, tam domesti-
 cos, quàm syluestres nomine balauftii intel-
 ligentes. Ita enim & Galli communi nomi-
 ne balauft, & Hispani flor de granada, & Ger-
 20 manorum pars balauften (his enim ob in-
 gentissima frigora magna Germanorū pars
 caret) appellant. Cretenses vulgò *ρουδέπων-
 λα*, & Poloni balauftias dicunt. Eadem vis
 domesticis, & syluestribus inest, Dioscoride
 25 teste: quanuis ego maiorē vim adstrictoriam
 syluestri tribuerem. Syluestres hūc colliges,
 domestici Ferrariæ habentur. Nunc Vene-
 tias ex Creta, ex aliis Orientalibus partibus
 valde puniceæ afferuntur, quos propriè ba-
 lauft

laustia nonnulli pharmacopolæ cēsent, quū
 re vera, & apud nos balauſtia, id eſt, mali pu-
 nici ſylueſtris flores ſint. SENE X. Ex his arbo-
 ribus quid colligendum cenſes? BRASA VO.
 Nūc flores cūm maturuerint, poma, ſuccum, §
 mali corium, & cicum, id eſt, pelliculam aci-
 nos interſtinguētem, quæ & ipſa rei medicæ
 conducit, nunc etiam balauſtii ſuccum para-
 re poteris, & pro commodo ſeruare. SENE X.
 Ad balauſtii qualitates te conferas. BRASA-IO
 VOL. Galenus ſexto de ſimplicium medica-
 mentorum facultatibus, dicit balauſtium
 ſtrenuè exiccare, & refrigerare. Vnde Auer-
 rois in quinto collectionum ſuarum frigidū
 in ſecundo ordine, & ſiccū in tertio eſſe cē. 15
 ſet. At cūm hoc non ſit ſtrenuè refrigerare,
 propterea in tertio ordine frigidū eſſe dici-
 mus, & fortè in media parte potius, quàm in
 prima: & ideo ab Auicenna diſſentimus, qui
 frigidum eſſe in ſine primi ordinis ſcripſit, & 20
 in ſecundo ordine ſiccū. Alii frigidū & ſiccū
 in ſecundo ordine balauſtium faciunt. SEN.
 Hæc de balauſtio ſatis ſint. Flores ſequūtur,
 quos cheiri dicūt. BR. De his, cūm violas col-
 ligebas, nonnulla diſſeruimus. Quæ enim à 25
 Græciſleucoia, ab Arabibus cheiri appellan-
 tur. Hoc maniſteſſimè apparet Serapionem
 legenti, qui primò ſpecies per colores diſtin-
 guit, vt Dioſcorides facit, inde illa ipſi attri-
 b. 2.

buit, quæ Dioscorides leucoiis, & eundem modum insidendi mulieres in decocto, laudatq; citrinum, Dioscorides & ipse luteū laudat. Vnde cheiri corrupto vocabulo idē est, 5 quod leucoin, vel sicut in Græco ex albo denominātur leucoion, quāuis alia species albæ non sint, ita in Arabico cheiri, id est, albæ nominantur, quia cæteris pulchriores sunt, non efficaciores, vt nōnulli putarūt: quia an- 10 tiqui luteas magis laudāt, & nunc medici eis potissimū vtūtur. Vnde nō immeritō Galli à luteis nomē dederūt, ipsas viollette iaulne appellātes, & Lusitani goiues, quasi giluas dicūt, alii verō alhaytis vocant. Germani autē 15 gelb veil, aut geluiol, aut geel, id est, luteæ violæ. Nam gelb vel geel apud ipsos luteum significat, veil, vel viol violā, quāuis & violaten dicāt: vnde & violarū diuersitates ipsi per colores præpositos faciūt, vt blau violaten, gel 20 violaten, brun violaté, id est, albas violas, luteas violas, nigras violas. Venetiis violegiale, in Creta passim chitrines violes, Neapoli fiore de bacca. Apud Polones zolte fiołki dicūtur. Flores, folia ac semina cōdas. s. E. Est. 25 ne hic idoneus locus, vnde colligātur. Non modò idoneus, sed adeò perfectus vt nullibi perfectiores nascātur, præsertim quia mōtani in hoc genere cæteris præualēt: nō enim in Ferrariensī solo ita efficaces sunt, vtpote hu-
mi

mili atq; humidiori. An verò flores illi, quos
 Ieseminos nūc appellamus, antiqui gelsemi-
 nos, sub leucoiis poni debeāt, in prælēti dispu-
 tandū nō est, & si prius sub violarū vocabu-
 lo cōprehendi animaduertimus. nusquam 5
 enim à Dioscoride iasmini recordatio fit, ni-
 si quod primo libro iasmini vngōētū memi-
 nit. Qui autē à violis, & leucoiis, iasmini di-
 stincti vīdeātur, id testimonium esse potest,
 quòd Serapio tria diuersa capita facit, vnum 10
 qui fenestegi, quod illi respondet, quo de *is*,
 id est, viola Diosco. tractat. Mauritanii enim
 fenestegi violā dicūt. Aliud de cheiri, in quo
 Dioscoridem in leucoio præcisē imitatur: &
 tertium ab his distinctū de zambach, vel sam- 15
 bach, id est, iesemin, in quo capite ostēdit ma-
 nifestè rem esse à Dioscoride, & Galeno non
 pertractatā, quoniā Arabum testimonio tan-
 tum vtitur. Et quāvis species distinguat per
 colores, vt in leucoio fit in album, citrinum, 20
 & cœlestis coloris (vt eius more loquar) ta-
 mē hic album citrino præmittit, sicut in leu-
 coio citrinum albo. Id autē oleū, quod à Gre-
 cis iasminū vel vnguentū dicitur, ab Arabi-
 bus zābachinū, vel sambachinū appellatur, 25
 magno ægrorū discrimine, ex crassa plorū
 medicorū ignauia, qui rerū nomina nescien-
 tes pro eo sambucinum oleum accipiunt,
 quū diuersæ sint huic, & illi vires. Decipiun-

tur autem ex nominis ferè affinitate, sambu-
 cinū, & sambucinum à sambuco. Sed hæc a-
 liàs. Tu interim alios flores enarra. s. e. Chei-
 ri temperiem scire optarem. B R. Calidæ tem-
 5 perieri esse ex Galeno colligitur: quoniã ex-
 tergit, crassas cicatrices oculorum extenuat,
 menses mouet, & locos, partumq; emortuū
 elicit, & facit abortū si bibatur. Hæc non nisi
 à re calida fieri possunt. Vnde Auerrois in
 10 quinto collectionum, nō immeritò in secun-
 do ordine calidū esse indicauit. Et adde in
 eodē ordine siccū: verū in media huius or-
 dinis parte amaritudinē habet. Hæc verò de
 luteo leucoio semper intelligenda sunt, quo
 15 nos utimur, & vos in officinis seruatis. s. e. n.
 His prætermisis, quæ ad cheiri temperiē atti-
 nent, ad aliud descendamus, quod mirum mi-
 hi videtur, nempe argumentū tuū confide-
 rās, quo probas Dioscoridē, & Galenū igno-
 20 rasse gelseminū, satis ineptum esse nemo du-
 bitabit, si rectè consideretur: ita enim argu-
 mento uti videris: Serapio Dioscoridem non
 adducit, neq; Galenū: igitur Dioscorides, &
 Galenus gelseminū ignorarunt, ac si necessa-
 25 riū sit, Serapionem Græcos semper adduce-
 re debere, si res illa Græcis nota sit: & si à Se-
 rapione non adducantur, res illa Græcis sit
 ignota. B R. Argumentum nō intelligis: non
 enim dico, Dioscoridi, & Galeno fuisse igno-
 tum

tum gelseminum, quoniam à Serapione non
 adducantur : sed dico gelseminum ab his au-
 thoribus non fuisse descriptum. Nam Sera-
 pio vir diligentissimus, vbi Dioscoridem, &
 Galenum de re aliqua scribentes offendit, il- 5
 los veluti probatissimos testes adducit. Cùm
 verò illos non adducit, vt in gelsemino facit,
 & præterea cùm nullus ad hæc vsque tempo-
 ra gelseminos particulariter inuenerit, signū
 est hos autores gelseminum non dico igno- 10
 rasse, sed non descriptisse, neque mentionem
 aliquam, quæ ad gelsemini cognitionem va-
 leat, fecisse. **SEN.** Iam flores expediti sunt,
 quorum apud nos vsus est. **BRAS.** O mira,
 & nimis decurtata res : tam paucos flores in 15
 officinis habetis ? tamen infinitæ herbæ sunt,
 quibus odorati, pulcherrimi, & in re medi-
 ca efficaces flores insidēt. **SEN.** Posteaquàm
 hanc artem exercere cœpi, quod à primis vn-
 guiculis ferè fuit, nunquam alios flores legi, 20
 aut ab aliis pharmacopolis seruari percepi.
BRAS. Arabes rem medicam plurimùm de-
 curtarunt : quorum vestigia pharmacopola
 imitantur. Verùm post flores quid collectu-
 rus es ? **SENEX.** Quod in meo libello scriptū 25
 erit. **BRAS.** Quid inquam illud est ? **SENEX.**
 Si prius labia in hoc fonticulo abluero, cæte-
 ra prosequi incipiam. **BRASAVOL.** Abluas,
 mihi potius bibendum est.

IN SEQVENTI PARTE HER-
BAE ADDVCENTVR.

SENEX. Herbae post flores scriptae sunt.
 BRA. Nec omnes in his montibus inuenies,
 5 imò & si hic virerent nonnullae, aliubi tamen
 petendae, quia plures in humetibus locis, pla-
 nis, frigidis, & conuallibus efficaciores vires
 habent. Eia Senex optime, tuas herbas nume-
 ra. SEN. Numerabo equidem, sed nullo ordi-
 10 ne scriptae sunt. BRA. Ergo flores imitantur.
 SEN. Imitantur quidem in ordine, qui nullus
 est. nam vt pyxides, & sacculi se offerebant,
 ita scribebantur. BRAS. Tamen aliquis or-
 do est, omnia absque ordine disponere, quip-
 15 pe in inordinatione ordo seruatur. At his ca-
 uillis omisissis, iam ipsas herbas vocare inci-
 pias. SEN. Salvia velut omnium antesignana
 in hoc catalogo vexillum fert. BRA. Hanc in
 floribus copiose collegisti. SE. Copiose qui-
 20 dem, ideò alias herbas prosequar, rosmari-
 nus, borago, buglossa, origanus. BRA. Quid
 opus est haec iterum enumerare, cum in flori-
 bus collectae sint? SE. Nolui quicquam prae-
 termittere, vt nihil nostrae officinae desit. Nul-
 25 lus enim est in auctario error, sed magnus in
 herbarum defectu. Endiuia, & cichoreu se-
 quuntur. BR. Optimè duo haec sigillatim nu-
 merasti: à Græcis ambo *σίπρις* appellatur, à La-
 tinis intubus. In satiuu, & agresté diuiditur,
 agro

agrestis apud Ferrariensē vulgus sylvestris rad-
 icula nūcupatur, ab authoribus picris, & ci-
 choreum, quāvis nonnullæ etiā vires in Ita-
 lia sua vulgari lingua cichorea vocent, vt Ro-
 mani, Neapolitani, Tusci, & plures alii, eodē
 modo Galli cicoree dicūt, & Hispani: Germa-
 norum verò pars vueguardt appellat, quasi
 custodem viarū. Nam videtur ferè indicare
 viam peregrinis. A profundioribus verò Ger-
 manis, vt Saxones sunt, hirtlaup dicitur: ab
 aliis crassiusculè vuege vuisse, quia viā etiam
 demonstrat. Poloni podrosznyk vocant. Græ-
 ci tamē per cichoreum tam domesticū, quàm
 sylvestre intelligunt. Satium duplex est, vnū
 latiora folia habens, lactucæ similis, quod
 nos endiuia corrupto vocabulo, quasi intu-
 bum appellamus, Hispani ex Lusitania Al-
 meyrorem, à Gallis endiue, à Germanis addi-
 to n, endiuen, à Polonis volecz dicitur. Alte-
 rum strictiora folia habet, quod radiculā hor-
 tensem nostra lingua dicimus, vel radechio,
 à multis capillamentis per radicē transeun-
 tibus. Hæc igitur cōmunia vocabula sunt, se-
 ris, intubus, cichoreum: sed vsus fecit, vt apud
 nos cichoreū, sylvestrem radiculā significa-
 ret, quam picrida Græci vocāt, Latini, vt Cel-
 sus, Ambubeiam appellare vidētur. Germani
 plures præter dicta nomina hindeleff. Intu-
 bus verò, aut seris eam significat, quā corru-

- pto vocabulo endiuia dicimus. Ex his herbis & radices colligito, quæ in Ferrariensi solo efficaciores existunt, præterea expressum succum ad multos usus serua. s. e. Quæ nam est cichorii temperies? B. R. Galenus in octauo de simplicium medicamentorum facultatibus, in secundo ordine frigidum, & siccum esse fatetur, at domesticum syluestri magis refrigerat. Syluestre etenim magis amarum est, domesticum præterea ob multam humiditatem admistam, ut syluestre siccum non est. Hæ verò qualitates in secunda parte illius ordinis sunt. A Galeno Paulus differt, qui lib. v. i. cichoreum in primo refrigerantium, & exiccantium ordine esse fatetur.
- 15 hoc fortè est, quum de domestico intelligit, prius enim de cichoreo loquitur sub hoc nomine cichoreum inquiring, *μικρόριον, ἢ πικρίον, ὄστρον ἀργύρεον ὄστρον ἰστί, ψύχρα ὄστρον, καὶ ξηράνισσα κατὰ τὴν πρώτην ἀπέστασιν.* Id est, Cichoreum, vel amara, veluti syluestris feris est, in primo refrigerantium, & exiccantium ordine. ut ex his colligi liceat de domestico verba fecisse Paulum, quia illud syluestri feri comparauit. s. e. Ex his tamen, quæ adduxisti, elici non potest, Paulum cum Galeno conuenire, quoniam utrunque genus à Galeno frigidum in secundo ordine, & siccum iudicatur: imò facit magis frigidum domesticum, & minus siccum ob comistam, quam habet ex irriguis hortis contractam humiditatem.

miditatem. In hac etiam re apud Aetium sententia est, secundum Galenum non rectè expressa. Nam de domestici siccitate loquès Galenus inquit, Sed & humiditatis multæ admistio siccitatē extinguit. Aetius verò ita refert, Hortense, quod proprie seris dicitur, multæ humiditatis admistione magis refrigerat. Galenum potius sequi debemus, quoniam siccū & humidum, cum calido, & frigido stare possunt: humidum verò siccum extinguit. Paulus præter hæc in seride inquit, frigidi admodū, & humidi esse temperamenti. serim fortè intelligit, quam endiuia vocamus. Veruntamen, & ipse Aetius sylvestre cichoreum frigidum, & humidum, primo ordine statuit. Ex his ergo nostra arte proceribus, cui potius inhærendum est? B R. Galeno omnium, qui res experimentis, ac ratione probarunt, facile principi, is in secundo ordine siccū, & frigidum facit cichoreum. Id verò prætereūdum non est, tēpore æstiuo cum magis amarescit, minus frigidum esse, vt quispiam ordinē primum non excedere hinc arbitrari possit. De ipso fortasse in tali tempore intellexere Paulus, & Aetius, vel cum sub nomine seridis, & nostra vocata endiuia, & sylæstris, & domestica radícula intelligantur, hi authores modò vnum, modò aliud accipientes, modò frigidum, & siccum, modò frigidū, & humidum faciunt.

faciunt. Vnde & Auicēna, qui omnes has species simul confudit, de endiuiā inquit, Endiuiā frigida est in primo, & siccitas siccae est in primo, & humiditas humide est in fine primi:

5 & hortulana quidē est frigidior, & humidior, & eius quidē amaritudo in æstate fit fortis, & declinat ad paruā caliditatē, quæ impressiōnem non facit, syluestris verò est minoris humiditatis. In summa igitur cichoreū, quo vti-

10 mur, si syluestre sit, frigidū & siccum est in secundo ordine. Domesticū qualitates has remissiores habet, tamen non minus secundo ordine, sed in prima eiusdem ordinis parte, sicuti syluestre in secunda parte. Endiuiā fri-

15 gida est, & humida ordine primo. verū quæ sub terra seruatur, vt albescat, & mitior efficiatur, has qualitates magis intensas habet, verū caliditate aliqua prædita est, cuius ratione abstergit, & aperit. SEN. Est ne verum

20 speciem heliotropii cichoreum esse? BRA. Id plerunq; obseruaui, sed nunquam verum esse percepi, quanquam ab authoribus certū esse scribatur: sed hoc nihil ad rem tuam. SE. Ergo scolopendra sequitur, quam sinistrorsum

25 in illo vmbroso loco virere cerno, præsertim lapidibus inhærens. BRA. Et tu ex illis es, qui scolopendrium hanc herbam putāt? SE. Nec aliud vnquam audiui, aut noui. BRA. Illam ergo esse putas, quæ à Dioscoride asplenon

appel

appellatur? SEN. Illam inquam. BRA S. Et tu summè erras, sed vtinam error in legēda herba tantum esset. Audias verò quomodo illa non sit scolopendrium, quam vos in officinis habetis, & à Gallis etiam scolopendre appel- 5 letur, à Germanis verò hirszung, quasi lingua cerui dicant, à Polonis etiam ieleniyanzik, id est, lingua cerui vocatur. Neapoli verò herba scripta dicitur, & Venetiis nomen seruant linguam ceruinam dicentes. SEN. Li 10 benter hoc audiam. BRA. Dioscorides folia similia scolopendræ animali habere tradit. SE. Et habet nescio quas lanugines in auersa parte, quæ huic animali assimilatur. BR. Sed hoc non est habere folia huic animali simi- 15 lia, sed potius aliquid in foliis huic animali simile habere: quæ autem sequuntur aptius te mouebunt, addit polypodii modo incisuris diuisa. SE. Nulla est huius herbæ cum polypodio affinitas, nec incisuras habet. BRA. Sequi- 20 tur, ex inferiore parte aspera, & flauescens, superiore viridis. quod in vestro hoc scolopendrium non inuenitur. SE. Nihil ad me, modò eisdem viribus muniatur. BRA. Imò cōtrarias habet, quoniam hoc scolopendrium, quod le- 25 gere parasti, constrictiuam vim habet, & dysentericis prodest: medici autē tanquam herba aperiēte, lienes dissoluēte, & calculos frangente, vtūtur. SE. Hic esset execrabilis, & nefandus

fandus error. **B R A.** Imò est, & nescio cur me-
 dicos non pudeat simplicium medicamento-
 rum notitiam omittere: nò sunt ipsi, qui me-
 deantur, sed mulieres illæ, quæ herbas inue-
 niunt, vt Leonicensus quandoq; per iocum di-
 5 sceptabat. **S E.** Miror, ac miratus sum frequen-
 tissimè nostræ ætatis medicos non modò nò
 callere simplicia, sed eos etiam deridere, qui
 hæc sequantur, & qui aliquid egregii in his
 10 parare conentur. **B R A.** En quorsum res me-
 dica trahatur, habemus, qui proceres nostra
 vrbe appellari volūt, purpurati, ac togati in-
 cedentes, qui duas summas medicæ rei partes
 ignorant, simplicium scientiã, & anatomen,
 15 sine quibus nemo aut medicus, aut medico
 similis appellari debet. Hos autem relinqua-
 mus, ad rem nostrã redeuntés. Vidésne circa
 huius putei latera inhærentem herbam? **S E.** N.
 Video, & iam folia accepi. **B R.** Hæc est asple-
 20 non, vel scolopédrión antiquorum. **S E.** Nos
 istam citharac appellamus. **B R.** Vel citharac,
 aut cetharac, aut quolibet alio barbaro no-
 mine appelletur, ea est, quæ antiquioribus
 scolopendrión, asplenion, & à fibris, quas ha-
 25 bet in modum filicis, pteryx. quod ignorans
 Marcellus, illius nominis rationem reddere
 ignorauit. A Gallis ceterach etiã dicitur, & ab
 Hispanorum parte, à Germanis verò styen-
 kahrn. **S E.** Ea, inquã, est, si descriptione rectè
 consi-

considero: deinceps autem quid acturus sum?
 BR. Hanc pro scolopendrio serua, quā citharac
 appellasti: & cū ignaui medici solopen
 drion ordinabūt, hac vtere. s E. Quænam est
 huius citharac, & veri scolopendrii réperies? 1
 BR. Galenus calidā herbam esse nō censet: at
 quoniā lapides frangit, & lienes liquat, pro
 pterea id facere testatur, quoniā herba est te
 nuium partiū. Auerrois autem quinto colle
 ctionum, inquit à proprietate habere, quòd 10
 lapidē frāgat: & in caliditate, & siccitate tem
 perata est, tamen in primo ordine caliditatē
 habere nō dubito. s EN. Ex his, quæ superius
 annotasti, videtur Serapio errore duci capite
 C X C I I I. nam Galenū adducit veluti eū, qui 15
 dixerit, vim primā aspleni, id est, citharac esse
 calidam, cū tu illū adduxeris dicentem, nō
 esse calidā herbam, licet lapidē frangat, & lie
 nes liquet. BR. Serapio proculdubio Galenū
 perperam adducit. Id tamen ignorare nō de- 20
 bes, multos citharac vsq; ad secundū ordinem
 calidū, & siccum esse tradidisse, à quibus dis
 sentiendum est. At ab illis minimè dissentire
 oportet, qui in primo ordine calidum iudi
 carunt. Tamen nec illud cōmune scolopen- 25
 drium pro dysentericis omittas, quod à Dio
 scoride phyllitis, quasi foliosa dicitur, passim
 lingua ceruina nuncupatur, à Gallis etiam
 scolopendre, at à Germanis magis proprio
 vocab

vocabulo hirszung, id est, lingua cerui. Infra
autem Leoniceni errorem videbimus in lin-
gua cerui, quam Hemionitida putauit, quã
potius sit phyllitis. **SEN.** Si lubet descriptio-
nem huius phyllitidis, consideremus. **BRAS.**
Maximè lubet, rumicis folia habet, longiora
tamen, & speciosiora. **SE.** Huc vsque res ita se
habet. **BRAS.** Interius læuor, auersis annexos
veluti vermiculos præferens. **SEN.** Adeò illa
10 est, vt nec cæcus errare possit. Sed quæ fuit
tam magni, & execrabilis erroris causa? **BR.**
Nihil aliud arbitror, quàm quòd sub folijs ve-
luti vermiculos habet. In vsu autem medico
vires contrarias habet, quàm sit communis,
& vulgatus eius vsus. **SEN.** Gaudeo in hanc
15 ætatem seruari, vtpote qui in multis verum
assequi potuero: at in qua re contraria sunt?
BRAS. Quoniam scolopendria aperit, phyl-
litis adstringit, & est qualitatis acerbæ, frigi-
da, & sicca in ordine secundo. **SEN.** Absyn-
20 thium scolopendri terga consequitur. **BRAS.**
Mōtanum palustri nostro efficacius est, idèò
hic colligere opportunum erit. Herba no-
tissima, hæc præsertim, quæ barypicron ab
amaritudine, & ab odore dicitur à Gallis
25 absiuce, ab Hispanis alosena, ab aliis asce-
nios, Romæ nasciētio, à Polonis piolum, vel
piolin, Venetijs bon maestro, alibi per Italiã
medico, à Cretésibus passim apistea dicitur, à
German

Germanis bermuet, & quasi prohibés alacritatem dicta: fortè ob gustum ita appellarunt Germani. De fantonico, & seriphio, id est, marino aliàs loquemur. Tu in his montibus hoc collige, quo omnes in re medica vtuntur. 5
 Ostendūt enim oculata fide montanū efficacius esse palustri, aquæ, quæ vi ignis eliquantur. SEN. Cuius est temperiei absynthium?
 BRA. Galenus de eo hæc refert: Adstrictoriã, & amarã, & acrem simul qualitates possidet, 10
 excalfaciens pariter, & extergens, & roborãs, & desiccans. Denique infert in primo ordine calidum esse, in tertio siccum: tamen eius succus longè, quàm herba, calidior est. Et ratio promptè affertur, quoniam herba plures 15
 habet terreas partes. Paulus autè id dicit esse in primo calidum, & in secundo siccum. Auerrois quinto collectionum suarum Paulum secutus est, & Mesue, atq; Auicenna Paulum sequuntur. Aetius verò Galeni partes 20
 potius tutatur. SEN. Quid sentis tu? BRA. Cùm sensu ipso absque vlla probandi ratione absynthium calidum esse deprehendatur, propterea in secundo ordine calidum esse iudicarem. Nec me mouet, quòd partes habeat 25
 terreas, crassas, frigidas, & terreas igneas, adustas, & adstringentem qualitatem. Sed an hæc qualitas adstringens valétior sit qualitate amara, vt Galenus testatur, tu ipse, &

coniector, & iudex esto: nempe quod à Galeno dicitur, videtur satis ambiguū. De absynthii verò qualitate cum Galeno sentimus esse in tertio ordine siccum, sed in prima tertii ordinis parte, quæ tertiæ secundi ordinis parti affinis est. Tamē & absynthii species inter sese differūt: & Galenus in vndecimo methodi medendi, Ponticum præ cæteris eligit. s. e. Métha sequitur. B. R. A. Duas aut tres herbas numerat. s. e. Postea calamentum. B. R. A. Siste, quoniam has duas rectè copulasti. Mentha notissima est herba, & humano generi pluribus nominibus utilis, cum in medicamentorū, tum condimētorū vsu, à Lusitanis ortelā, à Gallis méthe, à Germanis mintz, ab Hispanis ierua buona, à Cretensibus vulgò Varsamus, à Polonis myantha dicta, calida, & vetriculo summè apta, vt de Aristotele mirandū sit, qui eam frigidam, & seminis virilis

absumptiuam dixerit in problematū libris, vbi rationem reddit, cur belli tempore ferenda non sit. Hermolaus per se quidem calidam fatetur, sed fieri posse, vt per accidens infrigidet. Suspicio autem ego ibi corruptū esse vocabulum, nec mentham legi debere, sed herbam alteram frigidam. In qua re quid sentiam, aliàs me edoctorum promitto. s. e. Tamen cuius est qualitatis? B. R. A. Galenus in septimo de simplicium medicamentorum

facul

facultatibus, illam in tertio ordine calidam
 facit: quem & Paulus, & Aëtius secuti sunt.
 Auerrois autem, & Avicenna in secundo, at
 est in vltima secundi ordinis parte, & in ter-
 tii initio. De qualitatibus passiuis à Græcis
 nihil exprimitur: at Avicenna in secundo
 etiam ordine ficcam censet. Veruntamen Ga-
 lenus, & Græci omnes, ac si ab vno ore depen-
 deant, hortensem menthā, quoniā horti irri-
 gantur plerunq; ex cultu humidam esse refe-
 runt, vnde ad Venerem mediocriter excitat.
 s. e. De méthastro quid sentis? B. R. A. Esse mé-
 tha calidius, non tamen ficcius. s. e. De cala-
 mintha? B. R. A. Galenus censet nostram odo-
 ratā menthā, minus calefacere calamintha,
 vt inferat mentham esse ceu domesticā her-
 bam, calaminthā syluestrem. s. e. Igitur apud
 Galenū calamintha erit in quarto ordine ca-
 lida. B. R. A. Imò & ipsa est in tertio ordine,
 sed in parte secūda, cum mentha sit in prima
 solum parte calida, & calamintha ficcior est
 méthā, propterea tertium ordinem siccitatis
 attingit. Syluestris mentha menthastrū à no-
 bis dicitur, à Gallis méthe sauage, ab Hispa-
 nis méthastres, à Polonis kobila myantha,
 à Germanis vuilt mintz, id est, syluestris men-
 tha. Hoc peculiare Germanis est, vt adiectiua
 substantiuus continua sua lingua præmit-
 tant. Galenus in tertio ordine calidam, & sic-

cam iudicat. Ad omnia valet, ad quæ mētha,
 ignauius tamen : ideo solam menthā habere
 studebo, vt re efficaciori, & nō minus efficaci
 vtar. Calamintha à mentha nomē habere vi-
 5 detur, quam & Galli calamé, Poloni nōnulli
 biala lietbiotka, alii camyenna myantaha, id
 est, lapidea mentha. Cretenses vulgò calamin-
 tho, Neapolitani nepeta, Germani katzet-
 kraut, id est, herba catorū dicūt. Tamē re ve-
 10 ra nō habet cū mentha figurā. Et licet tria ge-
 nera calaminthæ inueniantur, montanū scili-
 cet, quod prope pedes habes, ocymi folia pre-
 seferēs, & alterū odorē pulegiū, tertiumq; fo-
 lia mēthastri, longiora tantū habēs : omne
 15 tamen genus nepeta, à Latinis nuncupatur,
 quauis peculiari nomine secundum genus à
 Romanis nepta dicatur. Nostri pharmaco-
 polæ duo vulgata harū herbarū nomina ha-
 bēt, neueda scilicet, & herba gattara. s. E. Hoc
 20 magis notū mihi est, quàm vt dicatur. B. R. A.
 Sed his, quæ dicturus sum, mētem adhibeas,
 quam vos nepetā, siue neuedam, aut herbam
 gattaram appellatis, secūda species calamin-
 thæ est, quam nonnulli agreste pulegium vo-
 25 cant, vt Dioscorides inquit, quia pulegio assi-
 milatur. Id autem non in foliis, sed in odore
 intelligendum censeo. Eam verò, quam cala-
 menthū appellatis, est tertia species calamin-
 thæ, ignauior, & inefficacior cæteris: quæ ve-
 rò

rò hîc habes in hoc cāpestri, aspero, & aquo-
 so loco, calamintha mōtana est, omnibus effi-
 caciōr. Quā ob rē cūm hæ tres species aquas
 vires habeāt, & tertia, quam vos pro vera ca-
 lamintha colligitis, cæteris inefficaciōr sit, eā
 dimitterem, & mōtanam solūm colligerem,
 aut etiam secundam speciem, quam Romani
 propriè nepetam dicunt, quāuis & hoc eodē
 nomine tres species significentur. Quumq;
 ab aliquo medico calamintha, aut nepeta,
 aut herba gattara indicitur, semper aut mon-
 tanam calamintham, aut hāc, quam vos gat-
 taram vulgò appellatis, & apud Dioscoridē,
 secūda species calaminthæ est, accipito. Itaq;
 nullus fiet error, & illa inefficax herba dimit-
 tetur, à Dioscoride tertia species calamin-
 thæ, & à vobis peculiari nomine calamenthū
 nuncupata. S E. Hoc consilio vtar, quādoqui-
 dem optimum esse videretur. Maiorana sequi-
 tur. B R A. In hac herba, quæ amaracus dici-
 tur, an eadem esset cum sampsuco dubitavi.
 Eandem esse Plinius apertissimè ostendit li-
 bro XXI. capite nono, & Theophrastus: imò
 & ipsemet Dioscorides sampsucū amaracū
 appellari tradit. Quod autem dubium fecit,
 primus Dioscoridis liber fuit, in quo duo ca-
 pita sunt, alterum de sampsucino vnguento,
 alterū de amaracino, ac si amaracus, & sam-
 pfucus duo diuersa sint. Re vera multūm du-

bitaui, & nonnunquã huic sententiã hærebã,
 in primo libro additum esse ab aliquo libra-
 rio caput de amaracino vnguento: mox id
 præter rem esse cognoui: quoniã Galenus, &
 6 Paulus Aegineta duo diuersa capita & ipsi
 faciunt, alterũ de sampucino, alterũ de ama-
 racino vnguentis: imò & Plinius seorsum
 amaracinum à sampucino describit: fortè
 quemadmodũ & nunc nõnulla in vno Italiae
 10 loco fiunt, quæ in altero pretiosiora, & dili-
 gentius fieri possunt, vt theriaca, quæ apud
 Tortonam laudatissima existimatur, tamen
 vbiq; etiam fit (sed nullibi vera) ita vsu venit
 in amaracino vnguento. ex sampucino enim
 15 fit: tamen in Cyzico perfectius fiebat. nam &
 ibi amaracus perfectior est, & efficaciores vi-
 res habet. Hinc ex vrbium diuersitate perfe-
 ctius, & imperfectius vnguentum fiebat, &
 secundũ aliarum vrbium nomina vario mo-
 20 do denominabatur. At quia diuersæ cõposi-
 tiones erãt, ideo duobus nominibus appella-
 bantur, & duo distincta capita facta sunt: nõ
 tamẽ hoc ideo est, quia sint duæ herbæ sam-
 pucus, & amaracus: sed quia vbi fit perfectũ
 25 hoc vnguentum, id est in Cypro, secundum
 Pliniũ, & Cyzicenis, quæ sunt propinquæ Si-
 cilia, vbi nominatur amaracus, ideo potius
 illa compositio dicta est vnguentũ amaraci-
 num: illa verò altera in tota Græcia facta, vbi
 samp

sampfucus appellatur, suæ compositioni nomen dedit, & sampfucinū vnguentum dictū est. Quæ dissolutio ex hoc suspecta est, quia diuersæ sunt cōpositiones, & nō eadē, dēpto solū nomine. Propterea id fortè melius, 5
 quum duæ sint amaraci species, vna odoratior, quam nos vulgo gentilé appellamus: altera minus odorata, & habens latiora folia. Ex odoratiori amaracinū vnguētum fiebat, quod Cyzicenis potissimū cōponebatur: 10
 quoniā is locus gētili maiorana exuberabat. In aliis Græciæ partibus fiebat ex moderatiori, ideo sampfucinū dictum est. Quicquid sit, eadē herba est sampfucus, & amaracus, quam nos maioranā dicimus, Germani maiorā, vel 15
 meyrā, Lusitani maniarona, Galli mariolaine, Poloni maiorā, Cretenses vulgò mazorana. Herbā in his mōtibus collige, vbi odoratior est, & potius hāc serpentē, quā illā re- 20
 ctā: quæ & si à Dioscoride serpere dicatur, id vbiq; non fit. Tamen intelligi potest serpere, quia non solū nascitur seminibus iactis, sed etiam ramulis plātatis, vel terræ quomodo- 25
 cūq; admotis. Nihil autē in præsentī dissendendum est de Galeni amaraco. Ipse enim ita 30
 nostram matricariam vocauit. s. e. Quæ sunt maioranæ qualitates? B. R. A. Galenus sexto de simpliciuū medica men. facul. libro, amaracum in tertio ordine calidum, & in secundo

- ficcum esse iudicauit. Et certè in caliditate in secūda est tertii ordinis parte, in siccitate vero in tertia secūdi, vel inter secundam, & tertiam. Paulus, & Aëtius, vt in omnibus ferè simplicibus fecere, Galenum ad verbum secuti sunt: Auicenna autem maioranam in tertio ordine calidā, & siccam esse scriptū reliquit. quod & Serapio refert, sed ex Galeni sententia. S E. Quid ergo hac in re sentire oportet?
- 10 B R A. Cum sampucus, & amaracus eo solum differant, quòd vnum maius sit, aliud minus, Galenus octauo de simplicium medicamentorum faculta. de sampuoco agens dicit esse calidum & siccum in tertio. Qui eandē
- 15 herbam esse putarunt, & de amaraco loquentes ea referūt, quæ à Galeno de sampuoco dicuntur, amaracum in tertio ordine calidum, & siccum asserunt. At qui amaracum Galeni considerant, & illa referunt, quæ sub eo nomine à Galeno scripta sunt, calidū in tertio ordine amaracum indicant, & in secūdo siccum. Quid deinde sequitur? S E N. Cyclamen.
- 20 B R A. Panis porcinus vulgò dicitur, quoniam suis mirè placeat. vbi in Theophrasto *κνικλάμιν* & legitur, Theodorus Gaza malum terræ interpretatur: sed re vera deceptus, quoniam, vt ex Plinio sumi aperte potest, tuber terræ, & rapum terræ, & vmbilicus terræ dicitur. Nam malum terræ, vt ex
- eod

eodem, & Dioscoride patet, aristolochia est. Quicquid tamé sit, huius terræ rari tres species inueniuntur, & hæc tantum apud nos nota ea est, quæ vires medicas habet, ideo hanc solam colligere expedit: sed non debes esse sola radice contentus, imò & cum caudex plurimum in re medica valeat, ideo & caudicem, & eius succum ad usum reserua, imò & ipsius radicis succus seruandus. Recentes alio nomine Arthanitam vocant. s. e. Nationes aliq, quo nomine cyclaminum vocant? B. R. A. Galli vocant pain de porceau, Germani seuubrot, Poloni szfny chleb, Cretenses vulgò chiropsomon, ac si dicant panem porcinum, Neapolitani miloterragno. s. e. Quæ sunt cyclamini qualitates? B. R. A. Mese calidum & siccum in principio tertii ordinis esse censet, nos in medio tertii ordinis, & fortè in vltima parte iudicamus, si ad quæ conferat, ut à Galeno referuntur, consideremus: nempe dicit abstergere, incidere, ora venarum aperire, attrahere, & digerere, & quod exquisitius caliditatem ostendit, id est, quod sequitur, cum inquit, adeò vehemens eius facultas est, ut abdomine illito ventrem subducat, & foetum interimat. Hoc verò fieri non posset, nisi à calore tertii ordinis intensi, quanuis nonnulli possent ad partium tenuitatem confugere. Hæc de cyclamino satis sint. Tu ne illa serua-

re, quæ diximus, obliuiscaris. **SEN.** Id agam.
 Nunc pulegium occurrit. **BRA.** De pulegio
 multi dubitarunt, quibus visum est esse syl-
 uestri serpyllum: sed tenuibus argumentis
 5 inhaerent. si eius historia apud authores cum
 hoc nostro vocato pulegio, & vulgo pole-
 zolo, ab Hispanis poleo, à Gallis poleaut, à
 Germanis poley, & etiam à Polonis, à Vene-
 tis porezolo, à Cretenſibus vulgò phliscuni,
 10 conferatur, nullus erit adeò stupidus, qui nò
 noscat pulegium esse. Ex hoc montanum ser-
 uandum, & dum flores in orbiculos habet,
 etiam quod habet flores purpureos magis
 seruandum, quàm quod albos. nam primum
 15 est foemina, alterum mas. Putant autè autho-
 res (mòstrum profectò, & res mare indigna)
 foeminam efficaciorẽ esse mare in hac spe-
 cie. Quum domi eris, suspende pulegiũ: nam
 brumali die florescere videbis. **SE.** Hoc ex-
 20 pertus sum, sed nunquam verum comperi.
BRA. Tamen à grauissimis authoribus refer-
 tur. Quicquid sit, hanc herbam in puluerem
 redigas, & præter vsus medicos pro condien-
 dis obsoniis vtaris. **SE.** Id agam, & frequẽter
 25 egi. Sed vno hoc molestor, quia apud Laer-
 tium me legisse suspicor, quendam philoso-
 phum, qui ostendere volens exemplo, non
 verbis, castigandos esse dissidetes ciues, pultẽ
 in medio attulit pulegio aspersam, vt osten-
 deret,

deret, ita amarè eos tractandos, quemadmodum ipse pultem tractauit, & dissidentiam pultis, & pulegii annotaret: quo exéplo pulegium amarum esse deprehenditur, nostrú verò amarum non est, ideo pulegium esse dubitauit. **B R A.** Non ob amaritudinem pulegiú pulti miscuit (quanuis & sapor eius dulcis non sit) sed ob dissidétiam naturarú: quemadmodum saccharum optima res est, quo omnes dapes aptantur, tamen ozimis ineptissimum est (vt fertur) adeò vt eorum gustus saccharo vilescat. **S E.** Estne id verum? **B R A.** Expertus sum, absurdissimum est. Nam & ozima saccharo conspersa optima sunt, & gustui gratiora fiunt, quàm prius essent. **S E N.** 15

Quænam est pulegii temperies? **B R A.** Galenus in sexto de simplicium medicamentorú facultatibus, inquit valde exalfacere, & extenuare. at ordiné præterit, quem Paulus, & Aetius sequuntur. Auerrois in tertio ordine calidú, & ficcú esse testatur, quia cõpositum est ex ignea substantia cum aliquantula terrestri parte adusta. Veruntamé ex Galeno ipso colligi potest esse in tertio ordine intésõ calidú, & in tertii principio, vel medio ficcú. nepe dicit esse acre, & subamarum, propterea valde exalfacit, & extenuat. Deinceps quòd exalfaciat, suadet, quoniam illitum rubrificat, & si quis diutius toleret, exulcerat quoque: at quæ

at quæ exulcerant, in tertio sunt ordine in-
 tenso, vel in quarto. Pulegium in quarto non
 est, propterea in tertio erit intenso ordine ca-
 lidum. quæ in pulegio montana intelligenda
 sunt. Nam Ferrariensè minus calidū est. s. e.
 5 Thymum ergo, & epithymum colligamus.
 B. R. A. Hæc duo iure simul copulasti, quoniã
 viribus, nomine, & locis, quibus nascuntur,
 ferè quadrant. s. e. Nonne epithymus est thy-
 10 mi flos? B. R. A. Quid sit audies, vt mox colli-
 gere possis, thymus duplex est, candidus, &
 nigricans. herba notissima est, vt etiam Dio-
 scorides censet, quanuis ipse de albo thymo
 solū loqui videatur. En quanta copia in
 15 hoc petroso loco, & sterili sit. Epithymus ve-
 rò, quo vos vtimini, non est apud Dioscori-
 dem. nam ipse florem thymi epithymum esse
 censet, lib. 4. quod autem in officinis habetis,
 non est flos thymi, sed id, quod à Plinio de-
 20 scribitur, cap. 8. lib. 26. quod nascitur sine ra-
 dice, rubens tenui similitudine pallioli, vel
 tenuis, nasciturq; circa thymum, vnde epithy-
 mus appellatur. Laudarem, vt thymum her-
 bam, & flores seorsum colligeres, postea id,
 25 quod circa thymum nascitur, tanquam capil-
 lameta quædam, hoc est, epithymus, quo nūc
 vtimur, sunt rubri ferè capilli, qui circa arbu-
 scula, & herbas nascuntur, vt circa linum vo-
 cata cuscuta nascitur, quæ & ipsa ex hoc ge-
 nere

nere videtur: circa myrtum aliquod simile
 fit, sed id verè epithymus, qui thymum veluti
 palliolum ambit. Tamen in hac re sum valde
 ambiguus, an scilicet Dioscoridis epithymus
 altera res sit à nostro nūc vocato epithymo, 5
 & quo Mesue vtitur. s E. Libenter quid in hac
 re sentiendū sit, addiscerem. B R A. Et ego te
 ipsum veluti iudicem in hac controuersia vo
 co. s E. Nullum authorem, præter Mesuen vi
 di de epithymo loquentem, quomodo in hac 10
 re iudex ero? B R A. Ego tibi partes disponā,
 veluti instructas acies, vt facilius iudices. s E.
 Incipe, fortè te iudicem, reum, ac actorè esse
 cogemus. B R A. Non licet quenquam officio
 partis, & iudicis fungi. s E. Nunc licebit, nulla 15
 parte reclamante. B R A. En igitur principio
 videtur Dioscorides de nostro communi epi
 thymo loqui, quoniam semper consuevit cō
 genera congeneribus copulare. Verùm si epi
 thymus Dioscoridis esset flos thymi, & non 20
 epithymus, quo vtimur in morem capillorū,
 videretur suum ordinem non seruare Dio
 scorides: quippe qui tertio libro de thymo,
 quarto autè de eius flore pertractaret. Vnde
 censendum est alteram rem esse epithymum, 25
 quàm thymi florem: quia nunquam consue
 uit de herba in vno libro & de flore eius in
 altero scribere. Præterea inquit epithymum à
 Romanis inuolucrum appellari: sed noster
 epithy

epithymus, & nō flos thymi, inuolutum est. Nam sunt veluti capilli inuoluti. Adde non dicere epithymum esse florem thymi, sed florem è thymo, ac si res quædā sit è thymo ducta, qualis est noster epithymus, qui ex caudice thymi in Apulia, & in orientalibus partibus educitur. Imò & nomen ipsum hoc ostendit. Nam idem est epithymus, ac si in thymo dicamus. Noster autem epithymus in thymo est, quoniam circa ipsum reperitur. Item verba Dioscoridis de epithymo hæc sunt, Capitula tenuia, & leuia sunt, codiculas habētia, quasi crines. Sed epithymus noster, quasi crines videtur, & habet capitula quædā tenuia, qualia etiā in vocata cuscuta vidētur, licet in cuscuta ampliora sint. Potest & hoc indicio sumi epithymū quarti libri Dioscoridis potius esse nostrū epithymum, quā florem thymi: quia tertio libro meminit floris thymi, ubi de thymo pertractat inquires esse πορφυρίσεντα, id est, purpurascētē. Est autē color medius inter albū & purpureū. Verūm eo loco nec dicit epithymum vocari, nec eius vires maiores facit, quā & thymi vires sint. Verūm Galenus, Paulus, & Aetius maiores vires epithymo, quā thymo cōdonant, vt consentaneū sit potius nostros veluti capillos apud Dioscoridem epithymum esse, quā thymi florem. SEN. Ex his certus sum, nostrum epithymum

thymum à Dioscoride quarto libro tracta-
 ri. BRASA. Mihi similis videris iudici cui-
 dam, qui auctore audito, statim pro eo iu-
 dicabat, mox audito reo pro illo ius fere-
 bat. Nondum aliam partem audiuiſti, ta- 5
 men ex abrupto iudicaſti. SEN. Quoniam
 nihil aliud dici poſſe arbitror. BRASA. In
 hac re longe deciperis. nam ſi oppoſitæ par-
 ti aurem præſtabis, te pro ea ſententiam la-
 turum puto. SEN. Incipe igitur, quando. 10
 quidem nimis repente iudicaſſe confiteor.
 BRASA. Hinc exordium ſumam, quod Dio-
 ſcorides quarto libro inquit, epithymum
 eſſe thymi florem. Nec moueor, quòd ſum-
 mus vir Hermolaus interpretatus ſit florem 15
 è thymo, quoniam Dioscorides ſua lingua
 ſcriptum reliquit *ἐπιθυμον θύμων ἴστυν αὐ-
 θῶ*. quæ ſi ad verbum referantur, inquit,
 Epithymum thymi eſt flos. non autem è
 Thymo. Nec etiam obſtat, quòd à Ro- 20
 manis inuolucrum appelletur: quoniam ob
 pediculam, cui flos inhaeret, fortè id no-
 men ſumptum eſt. Imò ſi flores demantur
 ab herba, videntur ferè crines, tamen par-
 ui: ideo appellat codiculas. Nec etiam mo- 25
 ueor, quòd congenera congeneribus non
 miſcuerit, quia in aliis quibuſdam idem fe-
 cit. Fortè quum ſcriberet, in mentem non
 venerant. Nec multi faciendum eſt ex no-
 mine

mine argumentum: quoniam & si epithy-
 mus in thymo significat, tamen & flos in
 thymo est. Præterea Galenus, Paulus, & Ae-
 tius thymum, & epithymum calidum, & sic
 5 cum in tertio ordine faciunt, tamen epithy-
 mum vehementiorem esse censent, quod
 flori thymi optimè quadrat: conuenit enim
 florem perfectiores vires habere sua herba,
 vtpote in quo species per semina seruetur.
 10 Addeque hoc, authores thymum exhibere
 cum sale, & aceto, & per se cum melle. hoc
 idem faciunt in epithymo. quod indicium
 est, florè thymi epithymum esse. s. e. Et huic
 parti iam fauere incipio: verum abs te hanc
 15 sententiam ferri percipio. B. R. A. Libenter ti-
 bimorem geram. Prius florem thymi epithy-
 mum esse censebā: nunc Plinius me attentū
 fecit, ca. 8. lib. 26. vbi inquit: Item epithymon,
 qui est flos è thymo, satureiæ simili, differen-
 20 tia, quòd hic herbaceus est, alterius thymial-
 bus. Postea interpositis quibusdā, ad quæ valet
 addit: Quidam aliter epithymū tradunt sine
 radice natci, tenuis, vel tenui similitudine pal-
 lioli rubēs. Ex his verbis duo ab antiquis epi-
 25 thymum vocari colligo. Sunt autem tres thy-
 mi species. Albus, de quo Dioscorides tertio
 libro. Niger, cuius Theophrastus, & Plinius
 meminit. Et tertius, qui assimilatur satureiæ.
 Hic potissimum nascitur in Pamphylia, &
 Cappad

Cappadocia. Thymus niger, vt docet Aetius, non debet esse in vsu medico, quoniam temperamentum corrumpit, & bilem generat. Relinquuntur igitur duo thymi genera in vsu medico, Thymus albus, & thymus similis satureiæ. Hic thymus satureiæ similis flores habet herbaceos, qui epithymi dicuntur: & hic est epithymus, de quo Dioscorides quarto libro agit, quem dicit esse florem thymi durioris similis satureiæ. Sunt autem capitula tenuia, & leuia, codiculas habentia, quasi crines. Hunc epithymum non habemus, & rectè animaduertit Plinius esse flores è thymo simili satureiæ, & hoc dictum esse ad differentiam alterius thymi, qui habet flores albos, quum hic habeat herbaceos. Quum autem Plinius dixerit, flos è thymo, propter hoc Hermolaus interpretatus Dioscoridè dixit flos è thymo, nõ flos thymi, vt author ipse dicit: quia in pluribus conatur ex Plinio Dioscoridè exprimere. Hos flores epithymũ esse Dioscoridis, Serapio etiã manifestè ostendit inquires, epithymũ secundũ Dioscoridè esse florẽ cuiusdã herbæ, quæ est similis thymbræ. Verũ quũ in Creta etiã nascatur, curabo vt semina saltè afferantur, quũ Ducis nostri nauis illuc accedat. Altera species epithymi est palliolũ illud circa thymũ sine radice, de quo nullus antiquorum nobis notorum, præter

Plinium locutus est. Ad nos ex Apulia affer-
 tur, & Creta, & Orientalibus partibus. Hic
 est epithymus, quo nos utimur: qui quum à
 Mesue describitur, dicit esse similem cuscuta-
 5 tæ. De quo nec Dioscorides, nec Paulus, nec
 Aetius vnquam tractarunt, quoniam ipsi tan-
 tum primum exprimunt, qui quum sit flos
 alterius speciei thymi, propter id tertio libro
 de thymo albo, Dioscorides tractat, quarto
 10 autem libro de hoc flore, utpote de diuersis
 specie rebus. Et meritò inuolucrum appella-
 tur, quia pediculi florum veluti caudæ inuo-
 luti sunt, & crinibus assimilantur. s. E. Igitur
 noster epithymus apud antiquos non erit.
 15 **BRA.** Non quidem Græcos, sed bene Arabes,
 quanuis Auicenna, & Mesue adeò confusi
 sint, ut quandoque de flore thymi, quandoq;
 de simili cuscuta loqui videantur. Nam Ara-
 bes per hæc aut hyssopum hæc thymum
 20 intelligunt. Per epithymum Serapio idem
 accepit, quod Dioscorides. Mesue autem
 & Auicenna licet confundere videantur, præ-
 fertim Auicenna, tamen hæc capillaméta in-
 telligunt veluti palliolum, quæ circa thymū
 25 sine radice nascuntur. Sed errore magno de-
 tinetur, quoniam de epithymo Dioscoridis
 non tractant: tamen easdem vires illi suo epi-
 thymo tribuunt, quas & Dioscorides, & ce-
 zeri Græci suo. Imò Dioscorides sui epithymi
 ad

summū quatuor drachmas tribuit, Mesue ad
 viginti accedit. Miror autē de excellētissimo
 Manardo, qui quū nouerit, & docuerit alterū
 esse epithymū Mesuæ, alterū Dioscoridis, Me-
 suen ita reprehendat, quia viginti drachmas 5
 dederit, Dioscorides autē quatuor, & Plinius
 ad summū sex. Verū nullus in rebus diuer-
 sis dignus reprehensione est, quū sit alter epi-
 thymus Mesuæ ab illo Dioscoridis, cur per
 dosim Dioscoridis, quæ in altera re est, Me- 10
 suen reprehendat? Imò si Mesuen in capite de
 hacce, id est, thymo consideremus, manifestè
 deprehēdemus eius puluerē exhibere, à dra-
 chmis duabus ad quatuor, quæ ferè eadē dosis
 est cum illa epithymi Dioscoridis, qui est flos 15
 alterius thymi. Sed non mirum, quia interdū
 Homerus hallucinatur. Hoc iure obseruādū
 esset, quū pro atra bile epithymus indicitur,
 flos thymi satyreix similis sumēdus esset, si a-
 pud nos existeret: loco autē ipsius potius flo- 20
 res nostri thymi sumerē, quàm capillamenta
 illa veluti palliolū. Nā flores illi humori me-
 lancholico aduersantur. Nec tamē ita capilla-
 menta illa omittē, ut officinā meā nō ingre-
 derētur, quibus ferè omnes vtūtur, quū Pli- 25
 nius eandem ferè vim habere cum thymi flo-
 re præcitato loco tradiderit, & hac saxosis lo-
 cis colligenda. SEN. Quomodo nouisti thy-
 mi nostri flores atræ bili aduersari, & illam

- educere? **BR A.** Res est adeò nota, vt de illa nemo ambigere debeat. Imò & Plinius testatur capillamenta illa eandem ferè vim habere cù thymi flore. Dioscoridesq; thymi florè, &
- 5 pituitam, & bilem atram deicere testatur. **S E.** Quomodo id sciam? **BR A.** Experiaris. Cuperes (vt arbitror) tibi in os masticatos bolos imponi, vt infantibus fit. **S E.** Quo nomine ab alijs gētibus vocatur epithymus? **BR A.** A Po-
- 10 lonis epithem dicitur, Galli, & Germani nomen Latinū imitantur. thymum verò Hispani tomillo vocant, Germani thymian, Galli thym, Poloni thymum. **S E.** Quæ sunt & thymi, & epithymi qualitates? **BR A.** Galenus in
- 15 septimo de simpliciuū medicamentorum facult. thymum calidum in tertio ordine, & siccum esse censet, & in sexto libro epithymum in eodem ordine calidum, & siccum censuerat. Vehementiora, quàm in Italia sint, ex Cre-
- 20 ta Venetias afferuntur, quauis in Hybleo monte longè sint efficaciora. Auerrois quinto collectionum suarum Galenū secutus est, quem & Paulus, & Aetius, quasi ab vno ore dependentes eisdem ordines referunt. Ara-
- 25 bes tamen non desuere, qui in primo ordine siccum esse, & in tertio calidum epithymum esse iudicarint. quorum vnus flumain nuncupatur, cuius mentionem apud Auicennam inuenies, secundo canone. **S E.** Cuscuta offer-
- tur.

tur. **B R A.** Nec immeritò, quia ab epithymo parum differat. Nam recetiorum epithymus circa thymum, cuscuta circa linum nascitur. vnde à recentioribus podagra lini nuncupatur, alii verò grongum dicunt, Germani verò filzkrant, Poloni cayna przanalza, Venetiolouro, Neapolitani pelagra de lino, Galli & Hispani vt nos feré. Tamen non solùm lino inhæret, sed & rubis, & aliis pluribus arbusculis, & herbis. Differentia est per coloré, magis albicat quæ in lino, quàm quæ in rubo, vel moro est. In re verò medica est ferè eadem ratio. Reperitur & cuscuta terræ serpens. **S E N.** Nos cuscutam terræ nascentem appellamus. **B R A.** Ratio est, me iudice, quia nihil propinquum habet, cui inhæreat. **S E.** Ita est. nã quandoque expertus sum baculos circumponere, qui eius capillamentis tecti sunt. **B R A.** Id nõ possum non credere. **S E.** Imò certus sis. Hæc autem cuscuta quo nomine ab antiquis appellatur? **B R A.** Nonnulli epithymum existimarunt. quod falsum esse quisque ex prædictis sumere potest. Nam nec Mesuæ, aut Dioscoridis epithymum esse potest, quoniam circa thymum sunt, vel in thymo. Cuscuta verò in lino & aliis rebus. quandoque putaui herbam, quæ androsace appellatur, cuscutam esse. **S E N.** Eius picturam legamus. **B R A S A.** Vt lubet. **S E.** Herba est candida, tenues ha-

- bet cirros. **BRA.** Hoc Græca lingua vno verbo dicitur *μαρίναραφ*, id est, tenuibus cirris. **SEN.** Amara sequitur, & sine foliis, quæ omnia nostræ cuscute quadrant, nam herba est candida, id est, in album vergens. Potest enim herba appellari, amara, sine foliis, habetq; folliculum in summis cirris, in quo semen cōtinetur. certè nostrā cuscuta est. Gaudio inuentam esse cuscutam apud antiquos.
- 10 BRA.** Ne exultes ante certamē. Nam & ego aliās id sentiebam, nunc androsacen esse cuscutam certus sum: imò tuo argumēto aliud addā, vires, quæ nostræ cuscute ab omnibus exhibentur, à Dioscoride androsacæ exhiberi, quoniā ducit vrinam, aquam inter cutem patiētibus, & vt Galenus inquit, desiccet, aperitq; obstructions hepatis. quæ omnia nostræ cuscute quadrant. **SE.** Moueris forsitan quia dicit in maritimis Syriæ nasci, cuscuta autē apud nos etiam est. **BRA.** Hoc nō moueor, quia à Dioscoride omnia loca nō enumerantur, in quibus herbæ nascūtur, sed tantum in quibus potissimū exuberant, aut efficaciores sunt, vel ipse vidit. **SEN.** Quid ergo impedit hanc nō esse cuscutā? **BRA.** Androsacen vidi frequētē elapsis annis in Histria circa mare, quum illuc appulisset cum illustrissimo Alphonso duce Ferrariæ, piscandi gratia. **SE.** In Syriæ maritimis nasci Dioscorides

rides tradit. *B R A.* Et Plinius Histriam dicit esse androsaces feracissimā. In primis differt à nostra cuscuta, quia androsace radicem habet, cuscuta nō. Secūdo androsace est veluti manipulus cirrorum vel capillorū brevis, & supra vnumquenque capillum adest folliculus, in quo semina sunt. At cuscuta longa est, vt quandoq; multas ambiat lini plantas, nec in apice folliculos habet, sed per medium. Domi nunc habeo androsacen supra calculum sitam, quam dono accepi à Reuerendo patre Augustino Rhighino Frāciscano concionatore disertissimo, & Theologo cōsummatissimo, cuius splēdore patria nostra amplè illustratur. Tertiò androsacæ similis est plantæ arnoglossæ, cui folia sint ablata, & nerui relictī. cuscuta verò elongatur ad magnum spatiū. Quartò androsace est amarissima herba, vt illi nomen dederit amaritudo. nam ab aliquibus picris appellatur, vt etiam sicca amaritudinem seruet: sed cuscuta sicca nihil amaritudinis habet, recens parum, vel nihil. Quintò vera albedine cirri androsaces albicant adeò, vt nomē leuce meruerit. quod nō facit cuscuta, licet quum recens est, in album vergat. Sextò androsace nulli inhæret, sed per se in litore spargitur, imò & si quid propinquum sit, nō inhæret, vt cuscuta facit, quæ inhæret propinquis rebus, & in longum

extenditur. Septimò androsace acris herba
 est, vt Galenus, & Paulus testantur: cuscuta
 nõ acris, si quis vero gustu diiudicet. Octauò
 androsace semen habet notatu dignum pro
 5 ratione herbae cui inhaeret, quod est in cuscu-
 ta ferè insensibile. Nonò ab omnibus ferè au-
 thoribus, à quibus androsace describitur, vt
 à Dioscoride, & Plinio lib. xxvii. cap. iiii.
 maritima herba dicitur: cuscuta verò campe-
 10 stris, imò peculiari nomine ab aliquibus Tha-
 lassia dicitur per excellentiã, vt Dioscorides
 docet, quasi maritima. SEN. Nunc verè co-
 gnosco androsacen antiquorũ nostrã cuscu-
 tam non esse, quanuis etiam eisdem viribus
 15 insigniri videatur: tamè quo nomine ab anti-
 quioribus insigniretur, scire optarem. BRA.
 Nunc mihi nõ constat. SEN. Audiui Ruelliũ
 putare herbam illam, quam Plinius lib. xvi.
 cap. vlt. dicit vocari cadytus, quæ (vt inquit)
 20 non tantũ arboribus, sed ipsis etiam spinis
 circũuoluit sese, nostram esse vocatam cuscu-
 tam. BRA. Vnicuique datum est vt lubet de
 rebus ipsis opinari: an verò ita sit reliquis iu-
 dicandum esse conceditur. Potest quomodo
 25 lubet Ruellius de cuscuta arbitrari. Potest
 etiã, vt in mentẽ venit, Plinii cõtextum inuer-
 tere, & vbi cadytus Plinius scriptum reliquit,
 Ruellius Cassutas legat. Hoc nunquam impe-
 diam, tamè neq; illi consentiam, vel in inuer-
 sione

sione contextus Plinii, vel in cuscuta nostra,
 quæ sit cadytus. Equidem inficias non imus
 cuscutam arboribus, & spinis inniti posse: at
 rarissimum est, neq; licet hoc argumêto uti,
 Hæc herba arboribus, & spinis circûuoluit 5
 sese, ergo est cuscuta, alioqui multæ herbæ
 essent cuscutæ. Quod autem à Ruellio dici-
 tur, à recentioribus Græcis vocari cuscutam,
 ut inde Arabes deflexerint, & cuscutam nun-
 cupauerint, mihi non constat: quoniã Græci 10
 recentiores, & Cyprii, & Cretenses (nam alii
 rari nunc sunt Græci) hanc herbam vocant
 λίνον τῶ λινάρου, id est, lini lupû, quam recē-
 tes Latini podagiã lini vocarunt. Imò Aphri
 sunt, qui illam vocant chassuth, ut apud Sera 15
 pioné constat xxxix. capite, ubi de cuscuta
 agit, in quo equidem capite Serapio Græcû
 nullum authoré adducit, quos adducere con-
 suevit, cum de illa re locuti sunt ex hoc tamé
 inferre nõ licet, Græcos illam nõ cognouif- 20
 se, cum à Serapione nullus Græcus author
 adducatur. Sed cum Serapio diligentissimus
 fuerit, & apud antiquiores Græcos cuscutam
 inuenire nesciuerit, non mirû si & nos illam
 inuenire nesciamus. Mirû tamé est illum, qui 25
 Serapioné interpretatur, scriptû reliquisse, in
 Latino timam vocari. Ignoramus verò vnde
 hoc vocabulum acceperit, nisi à thymo defle-
 xerit, & cum nonnullis aliis epithymum esse

- putet. Verum tamen hæc ad rem ipsam nihil faciunt. Vnicuique quod lubet, imaginari, ac de promere concessum est. Sed & nulli de illis iudicare denegatum est, pauciq; aliorum signis credunt, nisi vel demonstrationibus, vel probabilibus rationibus comprobauerint.
- 5 **S E N.** His igitur, veluti superfluis, omisis, de cuscute qualitatibus differamus. **B R A.** Est in primo ordine calida, in secundo sicca. Et
- 10 omnes ferè in qualitatibus hanc sententiã sequuntur. At Arabs quidam author nomine Mesærugie inquit esse frigidã, & humidam.
- S E N.** Quid hac in re sentis? **B R A.** Esse calidam in ordine secundo, & siccam: quoniã eius
- 15 caliditas sensu percipitur: neq; aliqua ratione indigemus, si gustu percipiatur. **S E.** Cum supra multas res extendatur cuscuta, & supra terrã, quam tu potiorè iudicas? **B R A.** Illam, quæ supra linũ extenditur. Nam videtur esse
- 20 ferè propriũ cuscute stratũ. Neq; authorem probo Saborehem, qui illam calidam iudicat, si supra calidas plantas extendatur, frigidam verò, si supra frigidas. Nempe ex arbore illa, aut nihil accipit qualitatis, aut parum.
- 25 Ideo præterita dissertatione cõtentus sis. **S E.** Ergo ad fumũ terræ me vertã. **B R A.** Herba apud nos adeò nota, vt monitore non indigeat. In illam planitiem descẽdamus, in qua seges hordeacea viret, pro hac herba colligenda:

genda: nihil tamen impedit Ferrarienses hortos expectare, in quibus summè scaturit. Decipiuntur verò qui cymbalariam fumum terræ, id est, fumariam herbam (ita enim Latine dici debet) putarunt, Græci capnion appellat, propterea quòd palpebras veluti fumus mordicat. eodem nomine, vt nos, Galli, & Hispani vtuntur: Germani verò in dictione solùm differunt. vocat enim Erdtrauch, quod Latine interpretatur terræ fumus. Huius sim-
 plicis herbæ puluere à summa atræ bilis copia magnificè Bartholomæum Prosperum Illustrissimi Herculis Estensis Carnutarū ducis, & principis Ferrariæ primogeniti à secretis, virū omni doctrinarū genere præditum, & bonorū morum columnen, liberū reddidi.

SEN. Sena, & eius folliculi in mediū veniunt.

BRA. Senam apud antiquiores incognitam esse certum habeo, ideo ab Auerrhoe optimè inter medicinas nouas numeratur, & iure
 hoc dicit, quū nusquam apud Dioscoridem,

Theophrastum, Plinium, Galenumq; inuenta sit. SEN. Res mira, herba adeò digna decantari, & tot nominibus insignita, Græcis ignota fuit? BRA. Fuit quidem, vt videtur.

SE. Nonne eorū tempore extabat, aut deinceps terra peperit? BRA. Et tūc extabat, sed fortassis aut ab his non experta, vel non visa.

SEN. Quomodo non visa à Dioscoride, qui ferè

- ferè vniuersum orbem circuiuit? **BR.A.** Dioscorides militauit quidè, sed vniuersum orbem perlustrasse non constat: illuc saltè non iuit, vbi nascebatur. Aut mox etiam ad propinquiores prouincias delata est, vt de pluribus aliis rebus factum cõstat, quas antiqui ignorarunt, aut data opera reliquerunt. Certum verò est centesimam partem herbarum in vniuerso orbe constantium nõ esse descriptam à Dioscoride, nec plantarum à Theophrasto, aut Plinio, sed in dies addiscimus, & crescit ars medica. **SEN.** Mihi decrescere videtur, quoniã audiui quosdam recentes, symplos penitus demere, & tantum aqua hordei, **15** mulso, & paucissimis quibusdam vtuntur. **BR.A.** Hi suo modo agant, & si ad ægros curandos vocetur (quod rarius accidet) curèt. Ego mihi proposui omnes bonos authores imitari: & si quandoque aliqua noua inueniantur, quæ ratione, & experimèto optima esse constiterit, semper assensuri sumus. Eos enim imitari nolumus, qui decocto Guainaci vti despiciunt, quoniam antiqui de eo locuti non sunt. At quomodo ab illis scribi poterat, quum adhuc quadraginta anni non sint, quod in insula, in qua nascitur, reperta est, prius penitus incognita? in dies crescit ars medica, sicut & aliæ artes, vt Plinius testatur, & ante ipsum Plato edocuerat, imò & Galenus nostram

fram artem fieri per incrementum tradit.
 SEN. Eāne insula paucis antè annis orta est?
 BRA. Non orta, sed nullus vnquam illuc nauigare ausus est, præter nostro hoc xuo Lusitanos. SEN. Quomodo hoc scitur? BRA. 8
 Quia à grauiſſimis viris, Ptolemæo, Pomponio, Strabone, Plinio, qui vniuersum descripsere, hæc nunquam vel à longè monstrata sunt. sed hæc aliàs. Nunc de sena loquamur, Galli vt nos appellant & Cretenses, Hispani 10
 Sen, Poloni Senass, Germani verò potius foliorum, memoriam faciunt, senetbletter dicentes, id est, senæ folia. Plures conati sunt eam apud Dioscoridem inuenire adeò, vt aliquis empetron esse putarit. SEN. Huius 15
 sententiæ excellentissimus Manardus quandoq; fuit, ea coniectura, quia à Dioscoride dictum sit, si in esculento iure decoquatur, purgare bilem, pituitam, & aquas: nos autem senā in iure bullimus, vt purget. BRA. Adeò 20
 tenuis coniectura est, vt nec filo inhaereat. Nam & ita bouem capum esse probarē, quia bulliuntur, vt nutriāt. Non enim habet folia lentis sena, vt phacoides appellari possit, quemadmodum empetros, qui & locis ma- 25
 ritimis nascitur, & saxosis: nec salta est sena, sed subamarā, modò non sit siccior: & quò magis mari propinqua, eò amarior, vt Ligustica sena ostendit, quāuis ea inefficacior sit,
 quàm

quàm quæ ex partibus Aegypti defertur, & ex Syria, qualem Venetias afferunt mercatores. Hi adhuc peius sentiunt, qui delphinium putarunt. Nam senæ folia non sunt delphinio similia: nec opus est ad folliculos fugere, quoniam de foliis Dioscorides loquitur, *φυλλάριαι* enim foliola significat, non folliculos, aut siliquas, nec floribus quadrat. Decipiuntur etiã, qui senam peplion esse arbitrantur. Non enim lac habent, nec semẽ simile. Minus est alipon, quia semine multum differt, quòd nullam habet cum hac similitudinem, nec radice, aut surculis conuenit. SEN.

Quomodo tot viri decepti sunt? BRA. Ob
 15 duo, primò aliquam similitudinẽ acceperunt, & multas dissimilitudines omiserunt. Secundò, quia vires considerarunt potius, quàm rem ipsam. Quum enim aliquid atrabilem ducere legerunt, senã esse putarunt, &
 20 præsertim, quæ circa maritima nascitur. SE.
 Quid est ergo apud antiquos sena? BRA. Alii quomodo lubet censeant, nos senam ab antiquioribus nusquam descriptam scimus, sed cū Auerroe nouã herbam esse putamus:
 25 nouã inquam, id est, antiquioribus illis incognitã. SE. Non est igitur aliquo pacto colligenda. BRA. Imò maximè seruãda. Tot enim doctores, & præcipuas habet, vt nõquam sit prætercunda. SEN. Quomodo id nouisti? BRA.

In primis Arabum autoritate, quæ non est
adeò temere despicienda, vt nōnulli recentes
faciunt, præsertim vbi Græcis non opponun-
tur. Postea ipsa quotidiana experientia, quæ
est omniū rerum magistra. s. e. Audiui hanc
esse viam Galeni, quam Regiã dicunt. B. R. A.
Est, s. e. Quid collecturus sum, folliculos (vt
dicūt) aut folia? B. R. A. In his saxosis locis hic
prope mare herbam, & folliculos legerẽ. s. e.
Dic (ni pigeat) debentne re aliqua roborari, 10
aut corrigi, ne ventriculum offendat? B. R. A.
Debet omnino, zingibere, cinamomo, caryo-
phyllis, aut alia re, ex his quæ vētriculum ro-
borant. s. e. Quidam senã ventriculum robo-
rare censet, absq; alio admiculo, quia sub. 15
amara, & adstringens, & experientia (vt in-
quit) hoc demonstrat. B. R. A. Tam celeberrimi
viri pace dixerim, experientia oppositum
ostendit. nam qui senæ decoctum bibunt, aut
vocatam infusionẽ ventriculo offenduntur. 20
Nullus est Ferrariæ, aut alibi medicus, qui
non sit sexcenties expertus, & ego quotidie
experior, nec omne amarũ, roborat ventri-
culum, aut adstrictionẽ habet, quam ob rem
semper corrigendam censeo, ob eam, quam 25
singulis diebus experientiam videmus. s. e. n.
Abs te causam scire optarem, cur nuper rimẽ
inuentis medicamẽtis delecteris? B. R. A. Vt ars
ampliatur. Neque nuper inuentis delector,
sed

sed gaudeo aliqua in dies inueniri, cum inter
 hæc multa sint antiquissima, quæ ideo noua
 videntur, quoniam nostris temporibus, cum
 prius obsoleta essent, in lucem prodeunt. Vnde
 5 artem ipsam ampliari gaudeo, vel ex nouis,
 quæ nunc à probis viris inueniantur, vel ex
 antiquis, quæ iterum in lucem prodeunt. Et
 vnde colligis tu, nos delectari nouis? & ali-
 qua noua encomio digna laudemus, est hæc
 10 cōtradicens ansa, quæ potius ex animi mor-
 bo prodiit, quàm ex discēdi cupiditate. SEN.
 Tamē ab Hippocrate, & Galeno in libro de
 ratione victus in morbis acutis, & in primo
 de Antidotis illi probantur, qui paucioribus
 15 vtuntur, & certioribus. BR A. Et illi etiā pro-
 bantur, qui multa habent in promptu medi-
 camenta ab eisdem authoribus, potissimū
 à Galeno, vt cum aliqua desunt, alia ipsorum
 loco in promptu sint. Intelligimusq; illa, quæ
 20 inueniuntur esse certa, & talia, quæ ratione, &
 experimento probata sunt. Arbitror te odio
 habere illos, qui artes proprias ampliare stu-
 dent: at longè erras, & tibi ipsi solum places.
 Nos verò vbi poterimus, Hippocratē, & Ga-
 25 lenū & antiquiores imitabimur: verū his o-
 mnibus peractis, (vt frequētissimè cōtingit)
 quæ ab his probis viris referuntur, alia inuēta
 esse exopto, & inueniri, quibus ægro opem
 feramus. Quis est adeò, vecors, qui nō fatea-
 tur

tur pretiosum inuentum fuisse senam? nempe nihil icimus tam aptum ad eam peragenda, quæ perficit sena, vt ipsa est, & nihil eius loco suauius, aut commodius poni possit. Noli ergo viros his fatuis nugis laceffere, sed si aptus es aliqua inuenire, inuenias. Nam miserrimi ingenii est, vti semper inuētis, & nunquā inueniendis. s. e. Quam partē magis altera seruabo? BR. Folliculos, in quibus maior vis educendi est, quā in foliis. s. e. Quidā magis folia commendat, quæ experientia duce efficaciora sunt. BR. Laudet quantum lubet, & mihi experientia oppositum ostendit, & omnibus aliis, qui artem medicam exercent: & ratio ipsa dicit maiorē vim folliculos, quā folia habere ob perfectiorem ætatem herbæ, ob densiorem substantiā, ob potentiam contentorum seminum: tu ipse hoc experimēto ducas, decoctiones duas faciēs, alteram ex puris folliculis, alteram ex foliis, quas si deinde æqua lance bibas, manifestē deprehendes maiorem efficaciam inesse folliculis, quā foliis, vt ego aliās expertus sum. Ex his igitur maiorem partē folliculorū, minorem foliorum serua. Tamen potius laudatē, vt Venetiis senam emeris, quæ Alexandria, & Orientalibus partibus defertur, magis quā quæ ex Apulia, aut Liguria. Experientia enim ostendit semiunciam Aegyptiacæ tantum ferē profi-

cere, quantū vncia nostratis. s E. Hoc iam diu
 noui. Quæ est eius dosi? B R A S. In infusione
 quandoque vsque ad sex vncias exhibui, nec
 veritus sum ad octo perungere, & cōtulit, &
 5 ægri bene tulerunt: sed tres, aut quatuor vn-
 cia tutissimè exhibentur. s E. Quanam sunt
 senæ qualitates? B R. Serapio ex Abix sentētia
 authoris Mauritani, illam calidā esse dicit, &
 siccā, sed remissæ caliditatis, & siccitatis. Me-
 10 sue caliditates expressit, inquiring calidam es-
 se in principio secundi, & in primo siccā, ad-
 ditq; folia esse in primo calida. Auerrois cali-
 dam, & siccā in secūdo ordine esse fatetur.
 s E. Cui ex his potius credendum est? B R. Sera-
 15 pioni quippe nec caliditatem multā, nec sic-
 citatem sena habet, alioqui non excitaret fla-
 tus, vt excitari proculdubio videntur. Habet
 ergo nōnihil caliditatis, quoniam est & sub-
 amara, quæ primum ordinem non excedit,
 20 vel principium secundi attingit, & de sicci-
 tate idem intelligo. s E N. De sena satis. Men-
 thastrum sequitur. B R A. Ipsum cum mentha
 collegisti. s E. Ad serpyllum ergo veniamus.
 B R A. Notissima herba est, à serpendo dicta.
 25 s E. Quomodo hoc fieri potest, quia vna spe-
 cies ad palmi altitudinem crescit? B R A. Hinc
 miram Dioscoridis præstantiam in scriben-
 do accipies, inquit à serpendo nomen inue-
 nisse. Verūm quia species vna serpylli nō ser-
 pit,

pit, sed in altum crescit, propterea addit, Et
 quoniã quæcũq; pars eius, quãcunq; terram
 contigerit, radicatur, vt hinc serpyllũ etiam
 crescens à serpẽdo dicatur, non quia sponte
 ferpat, sed quia omnes ramuli plãtati quacun- 5
 que terra crescũt, quod etiã Theophrastus in
 sexto de plantarũ historia sentit. Quum duæ
 species sint, syluestre, & satiuũ, adeò modicè
 differũt, vt mira sit eorum similitudo. Tu in
 his petris virẽs colligito, quoniã syluestre sa- 10
 tiuo efficacius est, vt Diosc. testatur: Hortẽse
 verò coronamẽtis relinquito. SE. Coronis ser-
 pyllũ addere infaustum videtur. BR. Res est,
 quæ paucis antè annis in vsum venit, quum
 mortuos impuberes, aut virgines serpyllo co- 15
 ronare cœperũt: quũ tamẽ apud antiquos in
 opere coronamẽtario in sũmo honore esset.
 Sed quod maximè mirũ est, Diosc. & Plin. in
 tam notissima herba sibi inuicẽ opponũtur:
 quippe Plin. satiuũ serpyllum nõ serpere, syl- 20
 uestre serpere scribit: sed Diosc. satiuũ serpe-
 re, syluestre minimè docet: vt hæc quibusdã
 occasionẽ dederint errãdi, vt pulegiũ à sylue-
 stri serpyllo distinguere nesciuerint. Hæc au-
 tẽ apud nos adeò nota sunt, vt nullo demon- 25
 strãte indigeãt. Eius effectus dedit Gallis an-
 sam ipsũ quãdoq; appellãdi serpolet, & Ger-
 manis quẽdel, ab Hisp. serpol, à Rom. serapu-
 lo, à Neapolita. piperua, à Venetis serpollo, à

Polonis macziera duffzka vocatur, ab alijs
 maczir zachusha dicitur. s. B. **Quæ** nã sunt ser-
 pylli qualitates? B. R. Gale. sexto de simpl. me-
 dic. facul. lib. inquit: Serpyllũ vsque adeo cale-
 5 facit, vt & menses, & vrinas moueat. gustu
 multũm est acre. s. B. Ex his, in quo sit genere
 qualitatis, nõ accipio. B. R. Id nõ exprimit Ga-
 le. quẽ & Paulus & Aetius sequũtur. s. B. **Quid**
 colligi potest ex illis Galeni verbis? an quod
 10 Serapio dicit capite c c x c i x. calefacere, &
 exiccare in tertio ordine? B. R. Serapio ita Ga-
 lenum adduxit, verũm de qualitatum ordine
 Galenus nusquam (quod sciuerim) locutus
 est: propterea vnde ex Galeno id Serapio ac-
 15 ceperit, inuenire nescio. s. B. **Quauis** ex Ga-
 leno acceptum non sit, ẽstne simpliciter ve-
 rum? B. R. Si Mescatramesir Auicennæ idem
 cum serpyllo sit, vt recentes putant, & ipse in
 tertio ordine calidum, & ficcum serpyllum
 20 esse censet, nos autem dicimus esse in prima
 tertii ordinis parte calidum, & ficcũ, de syl-
 uestri, atque montano loquentes. Domesticiũ
 verò, atque satium in tertia est secundi or-
 dinis parte calidum, & ficcũ. Galenus in viij.
 25 methodi medẽdi ad dimidias ferẽ libri par-
 tes inquit serpyllum esse iusto calidius. Ex
 quibus elicitur in tertio ordine calidũ esse.
 Nam quæ iusto calidiora sunt, in tertio ordi-
 ne calida esse oportet, cum in quarto ordine
 non

non sint: nempe neq; calida sunt, neque adu-
 rentia. Ex eo verò, quòd mēses ducat, & vri-
 nam proritet, accipi non potest, neq; infer-
 re licet esse in tertio ordine calidum: quoniã
 multa sunt in secundo tātum ordine calida, 5
 quæ id efficere possunt. s. E. Plātago profilit.
 B. R. Ferrariæ plantaginem quæres, in palu-
 stribus locis, secus aggeres, atque septa: hæc
 enim summè amat, & in humidis efficacior
 est. s. E. Eius vim in siccioribus locis efficacio 10
 rem credebã. B. R. Errabas, quoniã id expres-
 sis verbis Dioscorides testatur. Arnoglosson
 etiam appellatur, cui apud Germanos nomē
 respondere videtur schofzung, id est, lingua
 ouis. Duæ eius species ab authoribus enume 15
 ratur: maior, quæ ἐπὶ αἰνυγοῦ, id est, septiner-
 uia: & minor, quæ πρὸ αἰνυγοῦ, id est, quin-
 queneruia, à fibris quibusdã, tãquam nervis
 per totũ foliũ extensis. Vtranq; speciem Fer-
 rariæ habebis: sunt apud nos herbe notissi- 20
 mæ, ab Hispanis eodem nomine dictæ, à Gal-
 lis plantain, à Germanis altero nomine dici-
 tur vuegrich, postea addũt breyter, & spitze-
 ter, id est, maior, & minor. Appellant etiã be-
 gtrit, ac si dixerint herbam, quæ in via calca- 25
 tur. s. E. De plantaginis qualitatibus parum-
 per differamus. B. R. Omnes authores, quibus
 curæ fuit de herbarum qualitatibus agere,
 plantaginem in secundo ordine frigidam, &

ficcā faciūt. quod à Galeno accepere sexto de
 simpl. medic. facult. lib. Ille etenim inquit, Ha
 bet nescio quid aquei frigidi, & habet nescio
 quid austeri, quod terreū est, ficcū, et frigidū,
 5 tam ficcū intensus est, quàm frigidū. vnde in
 secunda parte secundi ordinis frigidū est, in
 tertia liccū. At Auerrois quinto collectionū
 notat radicē eius esse minus frigidam, & ma
 gis siccam. s. e. Malua, & maluaufcus sese offe
 10 runt. B R. Optimè simul copulasti. Nam mal
 uaufcus species maluæ est. Latinè hibiscus di
 citur, à Græcis althæa. Notissimæ herbę sunt,
 in hoc plano radices, ac folia hibisci, maluz
 autē folia, & semina colligito. Satiua malua
 15 Ferrariæ non vtimur: sed Mediolani, vt olera
 feritur, ac colitur, ad cibos apta coquitur, vt
 asparagi, & in acetariis māditur. s. e. Est ergo
 alia syluestris malua ab althæa. B R. Est equi
 dem. nam hæc cōmunis malua, duas species,
 20 Hortensem, & sponte nascentem habet. Hor
 tēsis cauliculos maiores facit, & edēdo aptos
 in syluestri, id est, sponte nascenti, duriores
 sunt, & cibariis inepti. Plinius malopen ap
 pellat. Quæ in satinis, ampliora folia habet:
 25 quæ verò nō, malache, ab emolliendo vêtre.
 Vnde satiua malua, & syluestris a derunt, am
 bęque in alias species distribuuntur: tamen
 Dioscorides has solūm species facit, satiua,
 syluestre, & althæa. Nos autē Venetiis in hor

to nobilissimorū Cornariorū, quē Murani habēt, arboreā maluā vidimus: imò erant ibi multæ maluarū plātæ, quæ in iustam arboris mēsurā creuerūt, & nunc adsunt, vt faciliè ex ipsis ingentes baculos quisq; parare possit. 5
 Quod tamen nō mirū est: quia à Theoph. arborefcere malua dicitur. Quicqd sit, althææ radices, nō alceæ (quippe nōnulli decepti sūt alceā cū althæa cōfundētes) herbam, & flores ipsos serua. Maluā Ferrariæ vberit habebis 10
 & cultu satiuā facies, & in arbore crescere coges, præfertim si semina illius Venetæ seras, quā Romanā maluā vocāt. nescio id nomen vnde sūperint. De hac arborea malua mentionē facit Aët. quā dicit vocari dēdromala- 15
 chē, de qua meminit Galen. in xiiij. methodi, vbi de tēdonibus, & ligamētis scirrhosis, loquitur, vocatq; anadēdromalachen. sE. In althæa solūm radicibus vtimur. BR. Ne folia de seras, quoniā priuatim, vt Dioscorid. inqt, ex 20
 exiguo oleo morfibus, & ambustis emplastri modo imponuntur. Hispani, vt nos, maluam nuncupant, Galli mauues, vulgus Cretense molocha, Poloni szliaff, alii slasz maly, Germani bappelen, aut pappeln, coliculos verò 25
 malux pappel stul. maluā verò syluestrem vlt pappeln dicūt: althæā autē Galli grimauues, Germani lhis appellant, quauis & nonnulli vild pappeln, id est, syluestre maluā dicāt, Po

loni althæam visoky slaz nuncupant, Cre-
 tentes dendromolocha. s. e. *Quæ sunt malua,*
 & althææ qualitates? B. R. Auicenna althæam
 in qualitatibus æqualem facit, tamen ad ca-
 5 lidum vergit: inquit enim calidum esse cum
 æqualitate. At hîc nodus occurrit non despi-
 ciendus, quoniam recentiores omnes althæã
 calidam, & humidã in primo ordine censent:
 at Aetius dicit althæã exiccare, & Galen. in
 10 quarto de sanitate tuenda libro, vbi de medi-
 camentis ad lassitudinem agit prope librifi-
 nem, vult incoquendum esse rorem marinum
 herbam in oleo, tamen si ad manum nõ ad-
 fit, loco eius vult ponendam althæã: cum au-
 15 tẽ ros marinus calidus sit, & ficcus, propterea
 & althæa calida, & ficca esse debet, si loco ca-
 lidæ, & ficcæ herbæ poni potest. imò rorem
 marinũ calidum, & ficcum in tertio ordine
 censet. s. e. Ad hæc quid dicere oportet? B. R. A.
 20 Cùm althæa leniat, maturet, emolliat, vt vni-
 cuiq; constare potest, non possum non senti-
 re humidam esse: vnde humidã esse fatemur.
 Nec Galenus, aut Aetius dissentiant, imò Ga-
 lenus althæa vtitur ex oleo pro lassitudine in
 25 quarto de sanitate tuenda, quoniã humidita-
 tem habet cum caliditate æquali. & idem Ga-
 lenus in xiiij. medendi methodi in tẽdonum
 scirrhis & ligamentorum, althæa vtitur ex
 oleo decocta: qua non vteretur, nisi aliquid
 humid

humidi, & emolliētis haberet: imò ne fierent
 insanabiles ex althæa medicamento vteba-
 tur, quam althæam dicit vulgus nuncupare
αἰνὰ δὲ ὑδρομαλάχην. & XIII. methodi pro
 obelis extenuandis vtitur althæa, & oleum 5
 parat, quod in se aliquod medicamentū ha-
 bebat. Hæc verò numerans medicamenta al-
 thæam simul enumerat. Scitoque Galenū in
 VII. de simp. med. facult. annotasse anadēdro
 malachen in genere esse malux, & vocari al- 10
 thæam. **S E** Nondum tamen persoluiſti quod
 à Galeno dicitur, esse sicce facultatis althæā,
 & hoc expressius refert libro vj. de simplic.
 medic. facult. vbi de ebisco verba facit. **B R A.**
 Radicem, & semen foliis comparat: illa sunt 15
 foliorum ratione magis sicca, simpliciter
 verò humida sunt. **S E N E X.** Tantum Aver-
 rois sententiam euitare non poteris, qui in
 quinto collectionum suarum althææ folia, &
 flores calidos, & siccos in primo ordine cen- 20
 set, & radicem in principio secundi. **B R.** Non
 ibo inficias partem aliquam siccam habere:
 tamen simpliciter humiditatem habet, & glu-
 tinosam quandā substantiam. Vnde illis con-
 sentio, qui althææ humiditatem attribuūt. **S E.** 25
 Ad malux qualitates accedamus. **B R A.** Sera-
 pio capite cxlix. ex Aben Mesuai sententia il-
 lam in primo ordine frigidam & humidam
 facit, de domestica particulatim agens: quip-

pe certum est, domesticam, & hortensem magis humidam esse: humidam esse Galenus testatur primo de alimentorum facultatibus, in præfatione, cum inquit maluam esse letam, ac præhumidam, propterea celerius subsidere, quam illa, quæ talia non sunt. Et in secundo de alimentorum facultatibus de malua agens in omni planta generalem regulam ponit, quod semper in eodem plantæ genere, agrestes siccitate, domesticæ humiditate prævalent: videturque illam fecisse calidam Galenus. Nam docet si erysipelati maluæ succum applicabis, atque lactucæ succum, expresse deprehendi lactucæ succum refrigerare, & maluæ succum calefacere: humidam verò esse testatur, propterea quod facile subducit. **SE.** Quid ergo inquires ad tam apertam Galeni sententiam? **BR.** Ita esse intelligimus maluam esse calidam, si lactucæ comparatur: ex se tamen & simpliciter frigida est. Propterea Galenus in fine libri quarti de sanitate tuenda, ubi de lassitudine tractat, cum quis post sectam venam febrile inceptit, dat cucurbitulam. At si cucurbitæ copia non adsit, dat maluam. Certum verò est in eo casu Galenum frigidis uti, & pro cucurbita, quæ frigida, & humida est, in eius defectu, aliud frigidum & humidum accipere voluisse. Cum verò maluam acceperit, censendum est Galenum maluam frigidam, & humidam

midam esse indicasse. Paulus libro primo frigidam esse dicit frigiditate clementi, & obscura: propterea secundum ipsum in primo ordine calida, & humida erat. s. e. n. Deinde semperuium maius, & minus occurrunt. B. R. 5

Tres species semperuiui apud authores inueniuntur, quanuis plures herbae sint, quam tres, quae semper uiuant, id est, quocumque tempore ex quatuor anni temporibus, id est, quibus ingens calor, aut saeva hyems non nocet: Latine sedum, Graece aizoon dicitur. Ferrariae in tegulis nascuntur, & potiores vires habent, quam in his montibus. Maius semperuium à nobis herba orechiara appellatur, à similitudine, quae cum auribus habet, à Gallis ioubarde. Haec autem similitudo maior est, quam ea, quam cum oculo habet, secundum quam dicitur zoophthalmon. à Polonis roscoduik vocatur, alii koschchodnyk dicunt. Semperuium minus à nobis herba pigonla, & vermicularis dicitur, ob similitudinem, quae habent folia cum nucleis pineis. A Gallis dicitur oreile de souris, à Polonis ruponi emaslo nuncupatur, ab Hisp. razimillo, à Neapol. vernicello che nasce sopra li tetti. Supra Ferrariæ tegulas mirè serpit. Tertia species non utitur, quae *αὐτὸ φάσιν ἄγρια*, id est, portulaca sylvestris dicitur, de qua bis Dioscorid. tractat II. & IIII. lib. Sed quod secundo libro scrib

scribitur, id totum in quartum referri debet.
 Hoc autem genus habet vires penitus oppo-
 sitas prædictis semperuiui speciebus. Quam
 verò non sit opus de herbis, quibus non vi-
 5 ris, disputare, ad alias transire opportunum
 erit, si prius animaduertero ex harũ succo no-
 bilissimũ comitẽ Herculẽ Contrariũ, & alte-
 rũ Herculẽ comitẽ Trottũ duo nostræ vrbis
 fulgentia lumina, ex diuturna gonorrhœa in
 10 sanitatem restitutos. **B. N.** Prius autem de v-
 triusq; semperuiui qualitatibus differamus.
B. R. Galenus vi. de simp. medic. facul. utrunq;
 genus, & maius & minus, frigidum in tertio
 ordine facit, & nonnihil siccum, quoniam &
 15 adstringit: vnde in eo plus cæteris abundat
 substantia aquea. **S. E.** Humidum igitur erit, si
 in eo aquea substantia abundauerit. **B. R.** Et
 Galenus, & Paulus, & Aetius parum exicca-
 re dicunt, quoniam adstringit. **S. E.** Illam er-
 20 go causam esse arbitraris quòd siccũ sit, quo-
 niam adstringit? **B. R.** Non præcisa, quoniam
 frigidi primò est adstringere, & si substantiã
 aqueam habeat, tamen quodam modo exicca-
 • cat: id verò potius adstringendo facit. **S. E.** Vt
 25 tica pedem confert. **B. R.** Conferat hæc notissi-
 ma herba, vt apud nos in prouerbium cesse-
 rit, Et culo notam esse vriticã. Duas species
 habet: vnã folia latiora, & nigriora haben-
 tem, alteram minus nigra. Adest & cania vt-
 tica

tica cæteris acrior: & herculeana, quæ odor-
 rem habet. In genere à Græcis ἀκάλυφν dici-
 tur, à nobis ab vrando vrtica. Omnibus ead-
 em vires insunt, nec aliquid vnipeculiaris
 attribuitur, quàm alteri: ideo laudare, vt hîc 5
 in montibus eam colligeres, & seorsum semi-
 na, herbam, radices, ac eius succû diuersis lo-
 cis seruares. De mortua autem vrtica, quam
 Lamium, vel Anonium vocant, quoniã non
 vrat, aliàs pertractabimus, edocentes an ea 10
 quæ apud nos mortua, & iners vrtica vulgò
 dicitur, antiquorum balote sit. Ab Hispanis
 ortiges, à Gallis ortie, à Polonis pokrsyuye,
 à Germanis nesselien, & hoc tẽpore nuncupa-
 tur. S E. Quæ sunt vrticæ qualitates? B R. Græ 15
 ci authores ordinẽ non referũt, sed illã cali-
 dam & siccã dicunt. Auicenna ca. DCCXXV. in
 principio tertii ordinis calidã esse fatetur, in
 secundo siccã: alii in tertio ordine calidã esse
 inquit, & in eodẽ siccã. quibus consentio. 20
 S E. Miror à Galeno in vj. de sim. med. fal. hoc
 modo de vrtica scriptam esse, nimirum cum
 subtilium partium sit, & temperaturæ siccæ,
 non tamen tantum habens caliditatis, vt iam
 mordicet. Oppositum autem videtur. nam & 25
 mordicare, & vrere deprehẽditur: imò hinc
 dicta est vrtica, quoniã vrat. B R. Vrtica nũ
 cupatur ob acumina quædam supra herbam
 disseminata, quæ ad eò carni infiguntur, vt il-
 lana

- lamvrere videantur, tamen substantia sua nõ
 vrit, neque quartum attingit gradum, neque
 mordicat, quanuis folia in superficie mor-
 dere videantur. Vnde Auerrois quinto colle-
 5 ctionum suarum inquit, Et qui opinantur
 quòd sit ignea ob suæ punctiõis acumen, er-
 rant: quoniam pars hæc ignea, quæ in eius fo-
 liis est, tenuis est, & ob ipsam frictionem re-
 mouetur, & præsertim ob lotionẽ. s. e. Vt frigi-
 10 da herba calidẽ iungatur, portulaca vrticam
 sequitur. B. R. A. Notissima est herba, potius in
 Ferrariensi solo quærenda, quàm alibi. Sati-
 ua est, & agrestis. Folia, & simul ramulos legi-
 to, ac seruato. *ἀνδράχων* à Græcis appella-
 15 tur, à Lusitanis beldroegas, à Gallis pourpie, à
 Germanis porcelcrant, ac si dixerint porcello-
 rum herbã. In acetariis editur, cucumeribus,
 capis, oleo, sale, & aceto conditis. A Venetis
 poroioli vocatur, à Cretensisibus vulgò glistri-
 20 da, ac si conglutinatiua dixerint, ab Hispa-
 nis verdolagas, à Romanis porcachia, & à
 Neapolitanis porchiaca, à Polonis kurza
 noga, ab aliis cunya noga. s. e. Cuius est qua-
 litatis? B. R. Galenus in vi. de sim. med. facul. il-
 lam in tertio ordine frigidam, & in secundo
 25 humidam censet. Adde in medio tertii frigi-
 dam esse, & in fine secundi humidã. Omnes
 deniq; authores tam Græci, quàm Latini &
 Arabes Galenum secuti sunt. s. e. n. Graminea
 mox se

mox sequitur. B R. Gramen potius dicito, quàm
 graminea. s B. Quid refert, modò res ipsa in-
 telligatur? B R A. Si absque vocibus res intelli-
 gi possent, nō indigeremus nominibus. Sed
 postea quàm huc peruenimus, vt nō possint
 absque nominibus artes intelligi, aut addi. 5
 sci, ideo melius est vocabulis à bonis autho-
 ribus scriptis vti, quàm barbaris, & sine au-
 thore dictis. Melius enim est rectè loq, quàm
 pranè, & incomptè, & si ad rem nihil face-
 ret. De agrosti, id est, gramine, cum Diosco- 10
 ride dicam ab omnibus cognosci. Ipsum Fer-
 rariæ quærerem, vbi mirè viret, & hoc mon-
 tano efficacius est. Radices seorsum, & ramu-
 los colliges, vel omnia simul seruato, & quū
 opuserit, seiungito. At quemadmodum a- 15
 pud Latinos omnis ferè herba gramen appel-
 latur, præsertim quæ sit iumentorum esca, ita
 apud Germanos nomen est gras, quo gramè
 significant, & cæteras herbas folia strictiora
 habètes vt fœnū à Polonis vonya yocæza tra- 20
 ua dicitur. vulgus Cretensiu seruat Græcum
 nomè dicēs agrosti. Nunc autè de sanguinea
 herba apud nostrū vulgus dicta, aut cariola,
 disputare omitemus, quam Plinius li. xxv. al- 25
 teram speciem graminis putat, & gramen a-
 culeatū vocat, quia plures habet in acnmine
 aculeos, quos cōuolutos naribus inserūt ex-
 trahuntq; ciedi sanguinis gratia. Hoc nostri
 pueri

pueri cauriola herba saepe faciunt: quæ an sit
 coronopos, aliàs disputare tentabimus. nunc
 tantùm animaduertentes dubitari posse à
 scholasticis, quã dulcia vermibus puerorum
 5 cõueniãt, id est, eos potius nutriãt, quàm in-
 terficiant, dulce autè sit gramè, cur cõmunis
 omniũ medicorum vsus est, contra puerorũ
 lumbricos gramine vti. Verũm disputatio-
 nes hæ, quæ nihil ad cognitionem simpliciu
 10 faciunt, omittantur. s. B. Nunc de graminis tẽ-
 perie parumper differamus. B. R. Galenus hæc
 herbam, in radicè, folia & semina distinxit,
 radicisq; attribuit, vt modicè frigida sit, & sic-
 ca, quod est in ordine primo refrigerare, &
 15 exiccare: folia in primo ordine frigida cen-
 set, in humiditate verò & siccitate moderata.
 De semine autè inquit, quòd alibi quidè im-
 becillũ est, in Parnaso verò desiccatorium &
 tenuiũ partiũ, & subacerbũ. Et si hæc à Gale-
 20 no iudicentur in primo ordine frigida, tamè
 aliquid caliditatis habent, potissimũ gramen
 esculentũ, quod radice tenella constat,
 & quæ dulcis est. Apud poetas plerunq; pro
 omni herbarũ genere gramen accipitur. s. B.
 25 De lauro igitur sermo fiat. B. R. Ab herbis ad
 arbores trãsis s. B. In scribèdo, aut colligèdis
 herbis nullũ ordinẽ seruo, sed vt præsentan-
 tur, ita legũtur. B. R. Plures sunt lauri species,
 eisdè ferè viribus insignitæ, & apud nos adeò
 notæ

notæ, vt demōstratore nō indigeāt: in his mō-
 tibus folia, daphnides, id est, baccas, & corti-
 cū radices collige, ac serua. s. Nullus est cor-
 ticū vsus. B R. Imò maximus. nā calculos fran-
 git, & iocinorosis prodest. Galli lorier vocāt 5
 laurū, vt plures ex nostris mulieribus oraro.
 Polonis bobex dicitur, à Cretensibus vulgò
 Daphni. Germani verò nomē propriū non
 habēt arbori, sed ita fingūt lorberbaū, quasi
 dicāt arborem baccarū lauri. s. Quānā sunt 10
 lauri qualitates? B R. Galenus vj. de sim. medi.
 facul. lib. docet fructū, & folia desiccare, & ca-
 lesfacere vehemēter, & plus fructus, quān fo-
 lia. at ordinē nō exprimit. Si nos in tēperiem
 reducere tentemus, Auerrois v. Collectio. 15
 num suarū laurum calidum in primo, & pa-
 rum accedere ad secundū docet, ac si illū fe-
 cerit in ordinis primi sine calidū, aut in ordi-
 ne primo secūdi. Et licet Auerrois de oleo, &
 de succo loqui videatur, illa tamē nihil aliud 20
 sunt, quān succū baccarum. Eius verba hæc
 sunt: Ex eo, quòd lauro vtimur, esse succū, &
 oleū, & est calidū in primo, & tangit parū de
 secundo, quoniā compositū est ex substantia
 terrestri adusta, cū substātia terrestri, & frigi- 25
 da: & hoc significat amarus sapor cū styptici
 tate. At si Galenum consideremus, nō erit in
 primo tantū ordine calida, sed neq; in secun-
 do, quoniā tertiuū attingit. Inquit enim, & fo

lia, & fructū lauri deficcare, & calefacere vehementer, & fructus plus, quàm folia. Verum tamé (vt superius dictū est) quæ primo ordine calida, vel sicca sunt, sensu talia esse nō percipiūtur, sed ratione solūm: quæ iam incipiūt perferri esse calida, in secūdo sunt ordine: in tertio verò sunt quæ vehementer calefaciūt, & nondū adurūt. Talia verò sunt & lauri folia, & fructus. Nam experientia ostendit, quòd vehementer calefaciūt, & exiccāt, & nō adurūt: vnde in tertio ordine calida, & sicca esse censendū est. Propterea deceptus est Averrois, vel eius codex mēdosus legitur, quoniā experientia ipsa duce calida in medio tertii, & sicca deprehēdit ob exiccationis, & calefactionis vehementiā. s. e. Tamariscus sequitur. s. n. A Dioscoride myrice nuncupatur. Ad illam propinquā paludem, vbi stagnum apparet, descendamus. nā ibi myrices copia scaturit. Eius fructum, herbā, cortices, & lignum seruabis. Duo ex ligno parātur, vasa ad bibendum lienosis: & eo combusto cinis, vt sceminarum fluxiones sistantur, præparatur. Est apud nos arbor notissima. Quin & semen, ac flores seruanda. Cretenes vulgò merchiam vocāt, Poloni vulgò bagnny, Hispani tarahay, à Germanis tamarich, à Gallis tamarisi appellatur. Sunt tamen & Germani, qui heyde vocent, sed magno errore: quia erix est arbutula

secula magicis rebus salutaris. SEN. De myri-
 ces temperie quid sentis? BR. Recentiores illā
 in secundo ordine calidam, & siccam esse di-
 cunt. SE. Nonne & antiqui id censent? BR. A. S.
 Minimè nam Galenus vij. de simplic. medic. S
 facultatib. inquit esse abstergetis, & inciden-
 tis facultatis absque perspicua desiccatione.
 At illa, quæ perspicuam desiccationem non
 habent, non sunt sicca in ordine secundo, sed
 tantum in primo: propterea in primo ordi- 10
 ne siccam esse constabit. Non ibo tamen infi-
 cias, si ex cōbusta myrica cinis fiat, terriū siccī
 tatis ordinē attingere, vel in secundo saltem
 intenso ordine existere. Imò & Avicenna de
 myrice idem sentit, quòd vehementē desic- 15
 cationem non habet, ac si id Galeni dicere vo-
 luisset, quòd perspicuam desiccationem non
 habet. Theophrastus primo de plantarū hi-
 storia, illum numerat inter arbores, quæ per-
 petuò virent, & eodē loco myrices foliū de- 20
 scribit esse carnosum, quoniam pulpa con-
 stat, & sententiam illam refert, myricæ inter
 frutices folium carnosum. SEN. Nonne est
 arbor magna aliquibus in locis? BR. A. Non
 multum procera, tamen aliquibus in locis 25
 iustæ arboris magnitudinem habet. Vergi-
 lius arbusculā esse putavit. vnde ecloga quar-
 ta de Pollionis, & Salonini filii laudibus ca-
 nens inquit:

Nō omnes arbuſta iuuant, humilesq; myricæ.
Et in ſexta ecloga, vbi Sileni cantilenam recitat ad Varum, inquit:

- Nō iniuſſa cano, ſi quis tamē hæc quoq; ſi q̄s
 5 Captus amore leget, te noſtræ Vare myricæ
 Te nemus omne canet. vt per myricas tenuia,
 & veluti ſerpentia carmina intelligat, quemadmodum & myricæ ipſæ humiles ſunt. Imò de Galli infano amore agens ecloga decima
 10 hoc egregius oſtendit inquiens:
 Illum etiã lauri, illū etiã fleuere myricæ. vt oſtēdat, & proceras arbores, & humiles Gallū deploraffe, hoc eſt, nobiles & plebeios. s. e. Salix deinde ſcriptus eſt. b. r. O res mira, ſalices
 15 in montibus quæris: ſed quæ feracior terra Ferrarienſi ſolo, omni ſalicū genere exuberante? vbi & vires efficacioreſ habet, quàm iſ, qui in montibus viret. humido etenim ſolo gaudet, & in ipſo ſponte naſcitur. Ne herbarium tuum hac arbore oneres, quum Ferrariæ vbiq; pullulet. Folia, ſemina, foliorū ſuccum, corticis ſuccum, præſertim flores, ſeruat, non quidem ſuccum per expreſſionem factum, ſed eum, qui per incisionē corticis emanat, & etiam ex præuſto cortice cinerem ſeruabis: cortices verò quocunq; anni tempore recentes habentur. Quum verò apud Theophrastum, & Plinium plures ſint ſalicis ſpecies, omnes æquis viribus inſigniuntur, aut
 mod

modicè differunt, ideò non est opus, nisi ex
 ea, quæ ad manus venerit, hæc colligere. **S E N.**
 Obsecro ne aliarum gentiũ nomina in salice
 prætereas. **B R.** A Polonis quibusdam virzba,
 ab aliis zlothounizk, à Venetis salgiero, ab
 Hispanis salx, à Neapolitanis salece, à Germa
 nis vveidenbaum, à Gallis saulzenũcupatur,
 à Cretenſibus vulgò etea, Græce verò *ιττα* di
 citur. **S E.** De salicis qualitatibus differas. **B R.**
 Recentiores medici salicem in primo ordine
 frigidum, & siccum esse volunt. Galenus in fi
 ne sexti de simp. med. facultatibus libri, de
 siccatoria esse salicis folia ostendit, & flores
 circa morsum: tamen cum antiqui omnes &
 in emplastris exiccantibus, & in omnibus, in
 quibus exiccatione indigebant, salice vteren
 tur, ex hoc in secundo ordine siccum esse cre
 dendũ est. Corticis autè cinis valenter ficcat.
 Esse autem in secundo ordine siccũ ex eo etiã
 probari potest, quoniam si salice ad exiccand
 um vtamur, statim solo sensu absq; ratione
 exiccare deprehenditur. Nec penitus frigida
 est salix, imò & partes aliquas calidas habet.
 nam amara sunt salicis folia, & flores, & cor
 tex. Propterea & Menalca propriam, & Man
 tuanorum miseriam deplorans, quum ca
 pellas suas alloquitur, salices amaras dicit,
 inquiens:

Carmina nulla canã, nec me pascente capelle

Florentem Cytisum, & falices carpetisamaras.

SE. Cur à capellis tam avidè, & ab aliis belluis falices comeduntur, si amarè sunt? BRA. Sūt nobis amaræ, belluis autem dulces & suaves. Multa equidem nobis displicēt, quæ sunt gratissimus belluarum cibus. Necessè igitur est falices caliditatē quandā habere, cum amaræ sint, tamē frigiditas superat. SE. Chamædryos
 10 sequitur. BRA. Barbari adeò nomina corrumpere, ut genitiuo pro recto sapius vtantur. Nam quemadmodum stichados pro storchas à recentioribus dici superius annotauimus: ita chamædryos pro chamædryis dicunt. Re
 15 centiores medici ferè Græcam vocem exprimentes querculanū minorem vocant, Latini trixaginē, Ferrariensē vulgus calamandrinā, Poloni vielwaossanka, Cretenses vulgò camodri, à Neapolitanis cerqueiolo. Germanorū
 20 pars loge, alii gamendrim, alii gamanderlim appellant: tamen nonnulli vocabulū habent, quo postea in amatorijs vtantur, scilicet Ielenger Ieliber, quod vocabulū chamædrym significat. si verò exponatur, significat,
 25 quantò diutius, tantò clarius. Vnde in amatorijs caillis hoc nomine vtētes deridere videtur. In hoc aspero, & petroso loco viret, vbi folia, & semina colligēda, & nūc potissimū, quia suo semine prægnās est, quo tēpore Dio-
 scorides

scorides seruandā esse monet. SE. Dioscorides
 quatuor digitorū altitudinem non excedere
 scriptum reliquit. BR A. Id est in Hermolai in-
 terpretatione, sed ipse sua lingua dicit, *ἡ δὲ
 χαμῆς ὁσπιδάμου*, voluit esse fruticem
 breuem, vtpote qui habeat longitudinē spi-
 thami, id est, quantū extendi potest à pollice
 ad auricularē: & quāuis aliqua etiā hanc men-
 suram excedant, tamen pauca sunt, nec mul-
 tum exuperant: cū autem Dioscorides ali-
 cuius herbæ mēsuram tribuit, id facit, vt ma-
 iori parti indiuiduorū illius speciei quadrat:
 nec etiam adeò statam mēsuram assignat, vt
 quandoque in aliqua portione excedere non
 possint. SEN. Chamædryos qualitates quales
 esse arbitraris? BR A. Auerrois quinto colle-
 ctionum suarum inquit, chamædrym calidā,
 & siccam esse ordine secundo: idq; significari
 vult ab amaritudine cum acumine. Et Sera-
 pio Galenum refert, qui in secūdo ordine ca-
 lidam, & siccam esse censuerit: tamen vterque
 decipitur: & Auerrois, quoniā calorem vehe-
 mentem habet, vt acris sit eius amaritudo: &
 Serapio Galenū prauē adduxit, si quis octa-
 uum de simplicium medicamentorum facul-
 tatibus legat, vbi inquit, Ponetq; eam quispiā
 in tertio ordine excalescentium, & desiccā-
 tium, plus tamē calescit, quā desiccet. Nos
 igitur calidam in medio tertii ordinis, & sic-

cam in principio eiusdem tertii ordinis cen-
 femus. s. e. Suaderi non possum Auerroini, &
 Serapionē hac in re tam manifesta adeo obtru-
 se mentis fuisse. B. R. A. Dic igitur eorum codi-
 ces mendosos esse, & ubi legitur in secūdo or-
 dine, in tertio legi oporteat. Nam & Auicen-
 na ipse Galenum adducit, & tertium ordinem
 refert: idemq; Paulus cum Aetio sensere. s. e.
 Laureolam ergo colligamus. B. R. Hic manife-
 10 stissimus recentiorum error deprehenditur,
 laureolam mezereum esse existimantium. s. e.
 Qui sunt hi recentes, qui hoc putarunt? B. R.
 Dinus quidam Florētinus, qui Mesuen com-
 mentatus est: hic capite primo laureolā me-
 15 zereon esse testatur: sed quantum hallucine-
 tur primo intuitu apparet. quippe Arabes o-
 mnes mezereon inter lactarias herbas conu-
 merant, at laureola lac nō emittit. *De opib; dicit*
 à Dioscoride, à nobis quasi Græcum vocabu-
 20 lum imitantibus laureola nuncupatur: ita
 etiam à Gallis loreole dicitur, à Polonis vil-
 czelyna, à Cretenfium vulgo chamædaphni.
 In his montibus fructum collige, & folia. s. e.
 De laureolæ qualitatibus differamus. B. R. A.
 25 Ut lubet: & si Galenus acrem esse dicat, tamē
 temperies eius determinatē colligi non po-
 test, quæ & ex ipsa herba, & ex Dioscoride
 potius colligitur. Dioscorides enim de lau-
 reolæ foliis agēs inquit, Quorū gustatu mor-
 deatur,

deatur, accendaturq; os, atque guttur. & hoc experientia ostendit. nam si in copia accipiat, exulcerat os, & deniq; ex copia visceribus accensis homines obeunt: propterea illam in quarto ordine calidam, & siccā iudicare debemus. **SEN.** Dioscorides ipsam alipo similē dicit, & nymphææ flores habere. quod in hac laureola falsum esse deprehenditur. **B. R. A.** In antiquissimis Dioscoridis codicibus ea verba scripta nō sunt, ideō & Herimolus Barbarus illa habuit suspecta: in reliquis ad eō ipsa est, ut nec pictor tentans eam egregius pingere nouisset. **SEN.** Habētne feruentem, & erodentem gustum? **B. R.** Tu gusta, ego expertus sum magno meo incōmodo, qui etiā multa aqua epota extinguere non valuerim, & cœnāti omnia videbātur insipida, etiam quæ erāt multo pipere aspersa, ad eō lingua, & palatum ardebant. **SE.** Tibi potius credam, quā experiri tentem. Ad rubi cimas descendam. **B. R. A.** Cima Latine quidē dicitur, verū in his montibus rubi quærendi non sunt, cūm Ferrariæ efficaciores vires habeāt. cacumina, rami, atque mora seruanda. Eius autem species plures sunt, quæ omnes Ferrariæ virent. Vna tamen est vulgatissima species, quam sentē appellant, & rubum: in solo Ferrariensi omnia prædia circunsepiuntur rubo, ne iumenta, & homines in alienos agro transeant, à nobis

absoluto vocabulo spina, & roueda, quasi ru-
 bus, & eius cacumina cimas spinarum voca-
 mus, quas Galli de coupeau des rouses dicunt,
 Rubum verò Germani bramen beher appel-
 lant, Poloni kierz, vulgus Cretense batos, Hi-
 spani zarzamora. De rubo autem canino cy-
 nosbato dicto aliàs tractaturi sumus, & in sy-
 ruporum examine de eius speciebus abundè
 egimus. ad locum illum te cōferas, si rubi spe-
 10 cies scire percupis. s. E. Nunc rubi qualitates
 saltè enarra. B. R. Vt ex Galeno colligi potest
 in vi. de simplicium medicamentorū faculta-
 tibus, & in secundo de alimentorum faculta-
 15 folia, germina, flos, fructus sunt frigida in pri-
 mo ordine, in secundo sicca, tamen inatorus
 fructus aliquid habet caliditatis temperatæ
 ob dulcedinem, vt Galenus notat. s. E. Myrtus
 sequitur. B. R. A. Duæ potissimùm myrti spe-
 20 cies reperiuntur, nigra, & alba. Nigra folia ha-
 bet, quæ in viriditatem quandam intensam,
 & ferè subobscurā tendūt, quæ nigredinem
 quandam præ se ferre videtur: alba verò vi-
 riditatem habet magis apertā, quæ respectu
 intensæ viriditatis albedo dici potest. In gene-
 25 re autem omnia ex myrto, quæ in vsum medi-
 cum veniunt, feliciora, & efficaciora in nigra
 sunt, quàm in alba, & ita perhibetur ab au-
 thoribus. Ex nigra igitur omnia colligisti-
 bi necessaria, & descende prope illas aquas,
 vbi

vbi egregiè viret: est enim frutex ambiguae
 naturæ, qui modò in aquis, modò in terra vi-
 vit. Multa ex myrto seruanda sunt, semina, fo-
 lia, succum ex foliis, & seminibus, ex quibus
 etiam exprimendum vinũ. Vos semina myr- 5
 tillos appellatis antiquiores, vt Hippocrates,
 myrtidanum. Parua etiam myrtus, quæ myr-
 to adnascitur, myrtidanum dicitur, & myrti-
 da à Paulo Aegineta, efficacior est tota plan-
 ta, quam seruare expediet. Intellego etiã per 10
 adnatum id, quod circa corticem nascitur, vt
 in thymo Mesuæ epithymus, ita in myrto
 myrtidanum, vel (vt nouũ nomen fingamus)
 epimyrus, quem circa myrtum frequentissi-
 me vidimus, cum inter myrta equitaremus 15
 M. D. xxxv. inter Fondos & Ansur, nũc Ter-
 racinam vocatã, simul cum illustrissimo du-
 ce nostro, qui Neapolim Carolum quintum
 Imperatorẽ visitaturus proficiscebatur. Quã-
 uis Galenus myrtida sobolẽ myrti solum in- 20
 tellexerit. omnia ergo hæc ex nigra myrto su-
 menda. s E. Quomodo ab aliis gentibus nun-
 cupatur? B R A. A Græcis *μυρτίον* dicitur, &
 etiam *μυρσίον*, à Gallis meurte. s E. Quæ sunt
 primæ eius qualitates? B R A. Auicena frigidũ 25
 in primo ordine censet, & siccũ in fine secun-
 di. Et Galenus ex contrariis substantiis con-
 stare myrtum dicit, tamẽ iudicat frigidũ ter-
 renum in ea vincere, & tenue quoddam cali-
 dum

dum habet, propterea valenter deficcet. Cùm
 ergo vincat frigidum, & aliquid habeat cali-
 di tenuis, primum ordinem non excellet. At
 cum valèter deficcet, erit in tertio ordine sic-
 5 cum: tamen folia, germina, fructus, succus di-
 uerso modo exiccant: veruntamen vnūquod-
 que id agit valenter, vt aliqua in fine secundi
 ordinis, aliqua in tertii principio, alia in me-
 dia tertii parte exiccāt. s. E. Cauda equina se-
 10 quitur. BRA. Nomen rei ipsi cōueniens, nam
 cum equina cauda similitudinē habet, idè &
 Græci *ἰσπῆρις*, & Latini equisetum, & equi-
 nalem vocant. Nescio autē cur à Ferrariensi-
 bus mulieribus sceuola appelletur: tamen
 15 quicquid sit, non est in montibus perēda hæc
 herba, sed potius inter Ferrarienses fossias, &
 loca aquosa, folia, & radices seruanda, vtpote
 rei medicæ utilia. Tamen vnum animadu-
 sione dignum est, ab aliquibus ita appellari,
 20 quia equorum membris succurrat, præsertim
 vbi fluxerit sanguis: habet enim adstrictoriā
 quandam vim, idè à Germanis nomen acce-
 pit *harstrang*, à strangulando: quoniā si quis-
 piam masticauerit, vt pueri sæpe faciūt, adè
 25 adstringit, vt strangulare videatur. Galli ve-
 rò à similitudine *queue de cheual* dicūt, à Po-
 lonis *pyzaska* vocatur, & à Venetis *cua de ca-
 uallo*, à Germanis *schaffthevv*. herba apud
 nos notissima, cuius duæ sunt species, altera
 breuior,

breuior, altera longior, quam à saliendo fa-
 licem equinalē Dioscorides appellat. longio-
 rem appellant nostræ mulieres scolaream. Ar-
 bitror inde sumptū nomen, quia stānea vasa
 illa fricēt, & clarificēt: sed aliud vocabulū ha- 5
 bent magis vsitatū, scilicet asprella ab asperi-
 tate, ideò mirè fricat vasa. breuior ē sceuolā di-
 cunt. Sceuola est secūda species equiseti apud
 Dioscoridem: Asprella verò prima. Habet au-
 tem sua folia adeò mollia sceuola, & fragilia, 10
 vt inepta sit ad abstergenda vasa: sed asprella
 dura habet, & ad frāgendū cōtumacia, aspe-
 raq; est, ideò in poliēdis coquinariis vasibus
 ea vtuntur. Sunt adeò notæ hæ herbæ, vt nul-
 la sit Ferrariensis muliercula, quæ nō agnoue 15
 rit. aliās autē in polygonio fœmina deceptus
 sum, quam Romani sanguinalem fœminam
 appellant, putans ipsam esse equiseti speciē,
 quoniam ita à Dioscoride describitur: Frutex
 est tener, arundini similis, cōtinuatis genicu- 20
 lis, & in se ipsis tubarum modo fractis, circa
 quos piceæ similia folia in orbē exeunt. Ra-
 dix illis inutilis est. Nascitur in aquosis locis.
 Adstringendi refrigerandiq; vires habet. Si
 quis equisetū huic descriptioni comparabit, 25
 eius pictura esse ferè deprehēdet. tamen dein-
 ceptus noui sanguinalē fœminam alterā esse, &
 à nostris mulieribus coregiolā & ipsam ap-
 pellari, quia polygoniū mas etiā coregiolam
 vocant

vocant. Per mulieres vniuersum Ferrariense
 vulgus intelligo. Huius herbae succo, ac pulue
 re illustré Dianam Estensem Cōtrariam, di-
 guam vt altiori tuba decantetur, à fluxu san-
 5 guinis nariū immunē feci. s. e. Caudæ equinae
 qualitates ne prætereas. B. R. Auicenna illā in
 primo ordine frigidam esse dicit, & in secun-
 do siccā. De frigiditate illi cōsentimus, at in
 10 siccitate dissentimus, quare in tertio ordine
 siccam esse fatemur, cum à Galeno in sexto
 de simplicium medicamentorū facultatibus
 libro, valenter exiccare dicatur, propterea &
 maxima vulnera conglutinat. s. e. n. Solatrum
 maius, & minus sequuntur. B. R. A. Non modò
 15 in solano (ita enim appellari debet) recentio-
 res, sed etiā antiqui inter se dissentiunt. Nam
 Theophrastus, Plinius, & Dioscorides his no-
 minibus Strychnon, & Halicacabum vario
 modo vtūtur. Quippe Theophrastus solim
 20 duo genera ponit, semuiferū, & maniacum.
 Sed hæc lites in aliud tēpus differantur. Mania-
 cum solanū deferendū, nec quo vtimur in his
 montibus colligēdum, sed Ferrariæ vbertim
 habetur. Olim edendo erat, nunc nō editur.
 25 Olim etiā satium erat, & in hortis cum aliis
 oleribus seminabatur, nūc in hortis, & aquo-
 sis locis spōte provenit, imò & cultoribus in-
 uitis scater. Tu folia, ac fructum, id est, acinos
 suos, illos seruabis. A' Ferrariensibus biallo-
 la.

la, ab aliis vna canina appellatur. Sunt etiam qui vnam morellā à colore, cum grana maturuerint, vocent, & quoniā eo succo talis color fiat. Vulgus enim Ferrariense purpureū colorem, morellū dicit. quo nomine in hac herba Galli, & Lusitani vtuntur: illi enim morelle solatrū vocūt, isti moura. Et ferè idē nomē Germani sequuntur nachtschatten dicētes, quasi umbra noctis, ex colore, quem grana ipsa, aut habēt, aut inficiunt. A Polonis pszinski, à Venetis maius solatrum herba belladōna vocatur. Non est opus notissimam herbā aliis verbis pingere. nullus enim est Ferrariæ, qui solatrū ignoret. **SEN.** Cuius sunt qualitatis? **BR.** Galenus in secundo de alimentorū facultatibus, notat inter olera, quæ edendo sunt, nihil æquē adstringere, vt solanum: & ideò crebrò in medicinis, rarò in cibis vtimur. Auicenna in primo frigidum esse dicit, in secundo siccum, & genus, quod stupefacit esse frigidū, & siccum in tertio. At Galenus in octauo de simplicium medicamentorum facultatibus refrigerare inquit, & adstringere posse secūdo ordine. Id verò genus, quod hypnoticum dicitur, quia somnum conciliat, in tertio ordine frigidum est. De hoc autem aliās. **SE.** luam ergo doceas. **BR.** A. Hac à Græcis χαμαιπίτυς dicitur, quia humilis, & per terram serpat: nō tamen adeò serpit, quin ramūculos elevantos habeat.

habeat. In hac etiam ordinanda recentiores
 genitino pro recto vtuntur, chamapityos di-
 centes. Iua autē vocatur, quasi ibiga, Ita eni-
 à Plinio, & aliis pluribus dicitur, vel abiga:
 5 nostri recentes iua, aut iuam moschatam, cre-
 do ob odorem vocent, qui tamen mihi ingra-
 tissimus est. Corruptumq; est vocabulū iua,
 ab ibiga, vel abiga. In mōibus efficacior exi-
 stit, & prope maria. Nomen accepit ab odo-
 10 re, quem habet piceæ, vel pinus. Nam hoc vo-
 cabulum *πίτυς*, modò pro picea, modò pro
 pinu interpretatum inuenies. Tamen piceæ
 odorē potius imitari videtur. Vnde cham-
 pitys idem est, quod parua picea, vel, si id ma-
 15 uis, parua pinus. Fuere tamen recentes, qui cu-
 pressinam, & qui paruam cyparissum potius
 nuncupare voluerint: tamē à picea, vel pinu,
 non à cyparissō nomē habet, vt chamædrys,
 id est, parua quercus, à drys, quod quercus
 20 est, deducitur. Tres ibigæ species reperiūtur,
 quæ in genere à parte Germanorum vergif-
 smennit appellātur. quod vocabulum in ca-
 uillis amatoriiis sumunt, & circa ipsum iocan-
 tur. Nam idē significat, quod non obliuifca-
 25 ris mei. Tres species ibigæ reperiūtur. Sed tu
 hęc, quæ in vsu est, solū collige flores luteos
 habentē. Nā de his herbis tantū acturus sum,
 quæ nunc in pharmacopolarū officinis Fer-
 rariæ versantur: alio autem loco de omnibus
 herbis

herbis vbertim, & distinctè differemus. A Gallis Iue arthetice dicitur, què admodū & à multis Italis, vt à Neapolitanis dicitur: fortè ob id dicta, quoniã artubus succurrit. A Polonis mala assanka, & ab aliis vielka ozanka nuncupatur. SEN. Cuius est qualitatis? BRA. Omnes vno ore fatentur in secundo ordine calidam esse, in tertio siccam, vt Galenus VIII. de simp. med. facult. lib. testatur. Oues marcidas vidimus, & putrescentes, ex huius herbæ esu sanitati restitutas, & boues, atque equos, hisq; belluis plurimum sapit, quauis herba amara sit. Addeq; illam, quam nos habemus, adeò verã chamæpitym esse, vt lactuca vera lactuca est. SE. Fœniculus sequitur. BRA. Notissima herba, à Græcis marathion appellata: notissima, inquam, vtpote cibus gratissima. Quã gratia bibèdi nunc comedunt, prius sanitatis gratia sumebatur, propterea herba, & tennello trunco toto anno vescebantur. In hoc môte vbi vires præstãtiores habet, herbã, semina, & radices collige, partim pro re medica, partim pro obsoniis seruanda, quãquam pro obsoniis coquorũ, & nostratiũ mulierũ cura sit. ab Hispanis imoio, à Gallis feneul, à Germanis fenichel, à Polonis vuloski kopr, à Cretensisibus vulgò maratha, à Neapolitanis fenocchio appellatur. SEN. De fœniculi qualitibus disleras. BRA. Auicenna fœni-

culum syluestre calidū in tertio ordine, hortulanum verò in secundo esse fatetur: At Galenus hortulanū etiā in tertio ordine calidū censet, quoniam vehemēter calefacit, siccum verò in primo ordine. Verūm cūm fœniculi siccitas absque ratione nota sit, & solo sensu manifestè deprehēdatur, propterea in secundo ordine potius siccum esse arbitramur, quod & Auerrois quinto collectionum testatur. Paulus Galenum sequitur, sed id ipse asserit esse in primo ordine siccum, Galenus verò secundū quosdā dicebat. Vnū verò potest nos ambiguos reddere: quoniam vt tantū in primo ordine siccum sit, hac ratione à Galeno probatur, quoniam lac procreat. Quod si admodum desiccaret, nō sanè efficeret. Et Paulus, atq; Aëtius eodem vtuntur testimonio: tamē etsi in primo ordine siccū sit, nulla est ratio, qua dici possit fœniculū in lac conuerti, vt alii cibi liquidi. Cūm igitur secundā substantiā in lac nō cōuertatur, ad rem nihil facit, vel in primo, vel in secundo ordine siccum sit. Propterea iudicandū censeo Galenū hoc referre, veluti quoddam ab aliis dictum, non quòd ipse id sequatur. Nam ex suis regulis potius iudicat esse in ordine secundo siccū. Lac verò dicitur generare fœniculum, quoniam sanguinem ad mamas dirigit, aperit, attenuat, tamen in lac secundū substantiam

tiã conuerti non potest. sE. Caules sequuntur. BRASSICÆ. Nec brassicæ, suæ defunt vires, præter id quòd edendo fit. à Dioscoride tres species enumerantur, satiuã, agrestis, & marina. De satiuã nihil amplius Dioscorides : sed Theophrastus, & post ipsum Plinius, q Theophrasti interpretis appellari potest, in tres etiã species satiuã partiuntur, in crispam, caulodem, & eã, quæ propriè dicitur crãbe, quãuis crãbe nomen generis sit: tamen satiuarum omnium idem vñus in re medica videtur. quãuis crãbe, quæ tenuiora, & simpliciora folia habet, egregius laudetur, tamẽ in montibus quaerenda non erat, quum in Ferrariensi solo mirè pullulet ex quacunque specie, & præsertim ex ea, quæ tenuiora folia habet. folia, semina, & cimæ seruanda, quæ sale etiam condire oportet pro vomitionibus ciendis, imò & succus, & flores, & crematorum caulium cinis legendus. Tamen cum toto anno Ferrariæ vireat, tunc colligerem, cum ea indigerem. Est autem non modò in re medica, sed & in ganea laudata crãbe, de qua biscocta plura prouerbia à Græcis facta sunt. Hispani Latinum ferè imitantur, coles dicentes, quasi caules, & alii dicunt verzas. Sed & ad hoc nomẽ potius Germani attingunt, coele exprimentes, & Galli choule, quã ad brassicã. Id autẽ brassicæ genus, quod nos à

capite caputiū appellamus, id fortè est quod Plinius sessile, & cumanum vocat. A Germanis etiam à capite nomen sumpsit cappis, vel cappis kraut dicentibus. Poloni fortè & ipsi caulem à capite kraposta vocant, & vulgus Cretèsiū phringio, à Neapolitanis foglia.

3 E. **Q**UÆ sunt caulis proprietates? B R A. Hippocrates in secundo de ratione victus libro, quem Galenus Thessali, vel Herophili esse iudicat, inquit: Brassica calefacit, mouet, biliosaq; ciet. Apud Auerroim in quinto collectionū cap. XL. legitur caules frigidos esse, & ficos. Arbitror ego Auerrois contextū esse corruptū, & legi oportere calidos, & ficos.

75 Brassicarum caliditas manifesta non est, propterea in primo ordine calefaciūt, in secūdo verò exiccāt: quoniā, vt Galenus testatur, intus, & foris exiccant, & ficitas manifestè deprehēditur, imò tali modo exiccāt, vt vulnera

10 ra conglutinet. Cato tradit Populum Romanum sexcētis ferè annis in re medica brassica vsum: nondum enim in urbem commeauerant medici, qui in artem redegerunt, quemadmodum magno sanitas constet, & peregrina

25 na secum pigmenta attulerunt, vt illis imponerent pretia, quæ vellent. Cæterum militares viti gloriosas cicatrices gratuito olere curabant, eodem horto cura vsi, cura ad salutem dum illos pascit, & sanat. S E N. Tamen brassic

brassicarū folia humida esse videntur. BRA.
 Secundo de alimentorū facultatibus, brassicæ succū humectare corpus edocemur, & prima coctura deicere facit, sed caro brassicæ exiccat. Id fortè Auicenna intellexit, cū dixit corpus esse humidius. Vel si id nō intelligat, à Galeno longe differt. SE. Alkakenghi ad manum veniunt. BRA. Halicacabus Latine dicitur. Arabes & Barbari Latinū pervertentes Alchachengi, quasi Halicacabum vocant. Est secunda species solani Dioscoridis, quam Plinius vesicariā appellat, quoniā vesicis succurrit. Dioscoridi autē magis placet: quoniā folliculus ille, in quo eius granū continetur, cum vesica similitudinē habet, vesicariam dictam esse. Qui eam apollinarē minorem apud Dioscoridem esse tradunt, decipiuntur, de qua in fine primi libri scriptū est. Nā nec id caput eo loco esse debet, & est tertia species strychni, quam ὑπνοτικὸν, id est, somnificā vocāt, quæ prope mare inter saxa nascitur. Ne in his montibus halicacabum quæras, sed quum eris Ferrariæ, in vineis colliges, vbi efficacior est. Herbam & folliculos seminibus plenos seruabis: quin & succum exprime, in umbraque sicca ad ciendam urinā. Potuit hic succus tribus diebus contētam urinā Reuerēdi præsulis Iacobi Gallinī sanctæ Annæ prioris dignissimi expellere, &

aliorū aquā inter cutē euacuare. Nescio qua
 de causa Germani eā appellēt Iudendocklé,
 id est, Iudæorū pilā, fortē ex folliculo nomen
 istud nata est. Hi verò Germani longē deci-
 5 piūtur, qui schlaffbechr, vel tholkraut halica-
 cabū putāt, quoniā ea nomina potius furio-
 so solano conueniūt. Primum enim somnifi-
 cum granū, alterū maniacā herbā significat.
 Plures autē absq; his affectibus halicacabum
 10 apud nos comedūt. Adde diuersam esse ma-
 niacæ herbæ figurā, à nōnullis Polonis czer-
 uone iagodi, ab aliis pssye visnye dicitur. 3 E.
 Ne halicacabi qualitates omittas. B R A. Gale-
 nus in solano dicit halicacabum in foliorum
 15 qualitate solano similē esse: propterea frigi-
 dū, & siccū erit ordine secundo. s E. Beta mox
 occurrit. B R A. Nomē habet secundæ literæ al-
 phabeti Græcorū. nāquā ab olitoribus de-
 primitur figurāb, præ se fert. Est autē duplex,
 20 cādida, & nigra: radice cognoscitur, non fo-
 liis, vt multi decepti sunt. A deo notæ sunt her-
 bæ, vt opus nō sit pingere. Ne montanā que-
 ras, sed Ferrariæ abunde viret, & efficacior, q̄
 alibi est. Ex ambabus speciebus folia, & radi-
 ces serua. Tamen alba in omnibus efficacior
 25 est, præterquā in adstringēdo, quo effectu à
 nigra superatur. Succus etiā foliorū, & radi-
 cum ad plures ægitudines valet. De blito ni-
 hil in præsentī, quum apud pharmacopolas
 eius

eius vsus non sit. Galli poiree bletā, & Germa-
 ni māgolt appellāt, quo ferè nomine Itali mul-
 ti vtūtur, vt qui circa Vercellorū coloniā, &
 prope mōtes habitāt. Dicūt enim simul cum
 Mediolanensibus, & ferè cæteris Insubribus
 manegold. A Polonis *czywna*, Venetiis her-
 bete vocatur, à Cretēsiū vulgo seuclō, ab Hi-
 spanis *azelgas*, & à Parthenopeis folia molla
 nūcupatur. **S. E.** Galenus in vi. de simp. med. fa-
 cult. olus esse esculentū docet, in secundo ex-
 cessu à tēperatis humidū, & frigidum. **B. R. A.**
 Loquitur de blito, nō de beta. Nā octauo de-
 incepto libro de beta sermonē habet, quam di-
 cit nitrosæ facultatis esse participem, & dige-
 rit, extergit, & per nares purgat. Vnde huius
 ratione ponitur in clysmatibus eius succus.
 Propterea recētioribus assentire nō possum,
 quōd frigida sit in primo, & humida in secun-
 do. Nā & habet aliquid calidi, cū ea faciat,
 quæ à Galeno dicuntur. Ex quibus in primo
 ordine calidū esse iudicamus: de humiditate
 verò non dubitamus: tamen esse diuersarum
 partium, quæ diuersas habent naturas con-
 stat. **S. E. N.** Ad mercurialem venire conueniet.
B. R. A. Hanc Mercurius inuenit, ideo Mercuri-
 alis dicta est, quam Græci ab eodem Mercurio
 sua lingua *hermipoam* vocāt, & alio no-
 mine *linozostin*. Galli & Hispani nomine fe-
 rē Latino vtūtur, primi Mercuriale, alii Mer-

*i. alua
 haquila*

- curial. Nostrum vulgus magis corrūpit nō
 mē mercorella dicēs. Habet apud Germanos
 varia nomina, vt etiā variæ sunt nationes, sed
 hoc cōmunius est cæteris bingelkrant per b,
 5 aut per p, pingelkrant. alii verò kuevvurtz,
 alii scheißkrant, alii scheißzmilt, alii mi-
 strudt, alii specmalten, alii hundtsmilt, alii
 scoznmelden appellāt, sed pro diuersitate na-
 tionum hoc fit: à Polonis mercuriy, ab aliis
 10 mercurio schoueziele, à Cretensiu vulgo sca-
 rolacanon. Herba notissima est, & qua pro-
 soluēda alio nostri rustici vtuntur, in pulta-
 riis præsertim decocta. Si quis enim lancem
 comederit, mira euacuatione soluitur. Duas
 15 species habet, marē, & fœminā. Fœmina effi-
 caciōr existimatur, mas nigriora folia habet,
 & semina rariora: imò duo sola habet per di-
 uersos geniculos veluti duos testes. Fœmina
 albiora folia habet, semina frequētiora sunt.
 20 In humectis, & omnibus cāpis oritur, quan-
 uis in montanis, & siccioribus efficacior sit:
 æquē folia, ramuli, & semina legenda. SEN.
 Cuius est facultatis hæc herba? BRA. A Ga-
 leno non exprimitur, sed inquit esse admo-
 25 dum digerentis facultatis. Recentiores in pri-
 mo ordine calidam & siccam esse testantur.
 At nos potius in secundo ordine calidam
 esse probamus, cū sensu ipso calefacere
 deprehendatur. Auerrois in febrium initiis
 Merc

Mercuriali vtitur, ficuti & casia & tamarindis. Nos illā ante coctionē exhibere non laudamus: sed rustici Ferrarienses etiā sani cūm ventrē purgare volunt, ea vtuntur cocta ex aqua, & oleo, pro minotali, bilē crassam, pituitam, & ichores educit. s. e. lam betonica in medium venit. B. R. A. Notissima herba, quæ in montibus quæri nō debet, à veteribus Hispaniæ populis inuenta. quod intelligendum est, primūm ab his populis eius vires ostēsas. 10
 Ad eā autē nota est, vt apud vulgus Ferrariēse in adagiū venerit, quum de re nota sermo fiat, dicere notiorē esse betonica. Cestronā Græcis appellata, à Latinis ferratula, vt Plinius testatur: & meritō, quia circumcirca in 15
 morē ferræ diuisa est. Ferrariæ illam quæres, quoniam frigidiora loca amat. Deus species habet, æquis ferē viribus insignitas: tamen quæ spōte nascitur, satiuā efficacior videtur. Quod in omnibus ferē syluestribus plantis 20
 respectu satiuarum vsu venit. Aliās in hac herba disidiū componemus inter Dioscoridē, & Plinium, quoniam Plinius betonicæ folia rumicis similia facit, quod Dioscorides britannicæ adscribit: vultq; betonicā ha- 25
 bere folia quercus. In qua re Plinius à Leoniceno reprehenditur. Sed an absolutē folio rumicis cōparauerit Plinius, vel potius comparatio sit rumici in expansione foliorū so-

lum, aut non absolute rumici comparet, sed
 potius rumicis foliis ferratis, alio comodo-
 ri loco differemus. Tu interim Ferrariensi
 agro herbam, ac radicem servabis. Dioscorides
 5 autem folia in fictili vase trita conservat. Galli
 betoniam, Germani betoniam vocant, & Po-
 loni bukvicza vocant. nunc Cretense vulgus
 vetonichi nuncupat. Recentes in primo or-
 dine calidam, & siccam esse volunt. Auerrois
 10 quinto collectionum capite quadragesimo-
 secundo, illam ordine quarto calidam, &
 siccam esse faterur. At iudicio nostro decipi-
 tur, quippe tanta caliditate pollere non po-
 test, ut experientia ostendit. Nam in acetariis, &
 15 veluti holus in minutalibus editur. Nos igitur
 cum sensu deprehendatur betonicae cali-
 ditas, absque alia ratione erit in secundo ordine
 calida, & in eodem quoque sicca. Unde a Galeno
 dicitur eam esse gustu amariusculam, & subacrem:
 neque illa, quae in primo tantum ordine calida
 20 sunt, renum calculos confringere possunt, ut
 betonica Galeno teste facit. s. e. Chelidonia
 sequitur. B. R. A. Duae sunt chelidonii, id est,
 hirudinariae species, maior, & minor. De mi-
 nori nihil ad nos, quia in pharmacopolarum
 25 usu non est, maiorem tantum prosequuntur,
 quae apud nos Ferrarię in parietibus, & semi-
 tis, & lapidum cumulis nascitur. nostrum vul-
 gus cerognam appellat, dicitque dentibus ad-
 versat

uersari, ut si quis eius succo, qui luteus est, de-
 tem tetigerit, protinus corruere, quum tamē
 e contrario sit. nam dentium dolores finit, &
 eoidem tremulos confirmat, ut experientia
 didicimus, modō putridi nō sūt. Ita verō nun
 cupatur, quia quum hirundines veniunt, ex
 terra prodit: quum abeunt, marcescit: aut
 quia suorū pullorū oculis hirundines auxi-
 liantur. Fabulosum est, & quod nostris etiam
 temporibus fertur, ex Dioscoride fortassis, 10
 & antiquioribus sumptū, si quis hirundinam
 pullis oculos eruerit, modō uō frāgatur ner-
 uus, hirundines illis succurrere hac herba,
 quam multi fatentur se vidisse in nidis. Quū
 autē puer essem, hoc experiri tentās, quinque 15
 hirundinū pullis oculos erui, adeō ut nervus
 adhuc oculo iungeretur, altera die sanos pul-
 los inueni, at nullā herbā in nido reperi. Tria
 ex hac herba seruanda, folia cum caule, radi-
 ces, & semina. adde & succū, qui ex omnibus 20
 his partibus fit, in æneo vase cum melle deco-
 ctum. s. e. De chelidonii qualitatibus disseras.
 B. R. A. Recentiores calidum, & siccū in secun-
 do ordine faciunt: tamen si Galenum in octa-
 uo de simplicium medicamentorum faculta- 25
 tibus libro consideremus, in tertio ordine ca-
 lidum videtur, atque siccum. nempe dicit,
 extergētis admodum esse, & calidæ faculta-
 tis: At quæ calidæ admodum facultatis sunt,

in tertio ordine calida esse constat, modò nò
 vr̄at. addeq; de minori agēs chelidonio dice-
 re acrius esse maiori, vnde in quarto ordine
 completo calidū, & siccum, à quo cū maius
 5 chelidonium declinet, in tertio erit ordine
 intenso calidum, & siccum, vel in quarti prin-
 cipio. s. e. Si hic minus chelidonium scatet, ne
 ostēdere pigeat. B R A. Quum Ferrariæ eri-
 mus, eam ostēdere curabimus. Nā in aquosis
 10 nascitur, foliis rotundioribus, quàm hedera,
 nec caulē habet, sed folia à radice prodeunt:
 præsertim in mense Maio videtur: herba est,
 quæ citò evanescit. Ne tu illa nūc scire tētes,
 quibus non vteris: alio enim loco herbas o-
 15 mnes edocebimus. Vnū est, habere multas ra-
 dices, & rotūdas, flore luteo. Ferrariæ primo
 vere, eius foliis in acetariis vtimur. Galli che-
 lidoniū eclere, Germani schelkraut vocāt, &
 Poloni vulgare nomē, scilicet celidonia vtun-
 20 tur. A vulgo Cretēsiū chelidoni dicitur. s. e.
 De berbena ergo disseramus. B R A. Nobi-
 lissima herba verbenaca, quæ apud Roma-
 nos in honore habebatur, vtpote quæ lustra-
 bant domus, & familiā, qua feciales corona-
 25 bantur, qua mēsam Iouis verri dicebant, quæ
 magi, & fatidici vaticinabātur, & multa alia,
 vt Plinius vigesimo quinto libro cap. ix. testa-
 tur. Ab aliquibus peristereon dicitur, quasi
 columbaria, quoniam in ipsa libenter colūbi
 versan

versantur, ideo à nonnullis nostræ gentis columbina vocatur. Nostræ mulieres in festo natiuitatis Diui Ioannis Baptistæ, & assumptionis virginis Mariæ, hac herba se coronant, & cingunt, putantes eo anno à capitis, & dorfi dolore liberatas futuras. Qui mos ab antiquitate acceptus est. Sed (vt refert Plinius) in ortu canis colligebatur, nec solem, aut lunam circumspici volebant, terra in primis fauis, & melle lustrata, illam adeo in veneratione habebant, vt hierobotane, id est, sacra herba appellaretur: imò herbas omnes, quæ ad lustrationem valebant, aut magiam, aut quodcumque aliud simile facinus per excellentiam verbenacas appellabant, & hierobotane, quauis hoc nomen huic peculiare sit. à Ferrariensibus corrupto vocabulo borbonaga dicta, à Gallis veruene, à Germanis ysenkraut, vel eisenkraut, ac si ferri herbam dixerint, & ysenhart, à Polonis rozisko dicitur, Veneti vulgo herbam de san Zoanne nominant. Adeo Ferrariensibus nota est, vt nihil notius verbenæ. Aquosis enim locis nascitur, ideo ne illam à montibus petas. Duas species habet in re medica seiunctas vires habentes, quas etiam Græci, & Latini vario nomine partiuntur. quippe Plinius in marem, & foeminam secat, Dioscorides per rectum, & supinum diuidit. Recta verbenaca apud Plinium mas est: supina, foemina. Nostine ambas species?

- species? s e. Quidni? apud omnes adeò notæ sunt, & in toto agro Ferrariensi frequētes, vt canibus nostris notior sit pane. Folia in similitudinem folii quercus habent. B R A. Ità est
- 5 circumcirca incisa, ideo & ea species, quæ lupina dicitur, quercui à Dioscoride comparatur: quannis & altera etiã species eidem cõparari potuisset. Romani marem cristam gallinaceam, fœminam verò circinalem vocant.
- 10 Non assurgit fœmina, sed quasi serpit, & humilis est: ideo à Dioscoride $\nu\pi\prime\iota\sigma$, id est, supina dicitur. Quũ eris Ferrariæ, seorsum ambas species collige, vnà autẽ folia caulis, flores, & radices sint. s e. Non consueuimus has
- 15 species seorsum habere. B R A. Error erat. nã, vt Dioscorides tradit, mas ad nonnulla valet, ad quæ fœmina inepta est, & ecõtrario. s e. Quæ sunt verbenæ qualitates? B R A. Calidam in primo esse dicunt, & in secundo prope tertium
- 20 siccam. Vnde & Galenus inquit vim habere adeò desiccantem, vt conglutinet vulnera: tamen cum amara sit, & in lingua acridinem quãdam imprimat, quæ ad fauces vsq; extenditur, propterea in secunda ordine calidam esse iudicamus. s e. Eupatorium sequitur. B R A. Nihil ferè in re herbaria tam corruptum est, quàm hoc, quod eupatorium dicitur. s e. Quamobrem? B R A. Quoniam nec eupatoriũ, quo vos vtimini, verum eupato-

rium est, nec id nomē, quod nunc vero eupatorio tributum est, illi quadrat. s. E. Quomodo fieri potest, quòd eupatorium, eupatoriū non sit? Aequè est, ac si quis hominem nō esse hominem dicat, aut equū equum. Hoc est, de quo miror, Iuniores quosdam nunc prodire, qui omnes nostras herbas damnent. B. R. A. Mihi, optime pater, nullo modo credendum est, sed antiquioribus authoribus fidem præsta. En tuñ hoc eupatoriū, quantum à Dioscoridis, Plini, & antiquorum eupatorio euariet, considera. Lege tu Dioscoridē, Fruticosa herba est, singularis exit ex ea virga, gracilis, lignosa, recta, nigra, pilosa, cubitalis, & aliquādo maior: folia habet per interualla partibus diuisa, quinq; fere, aliquando tamē pluribus, quinquefolii, cannabiseve foliis similia: nigricant, & hæc etiam, ferræ modo in extremitatibus incisa. Semen fert, singulari illi virgæ deinceps adnascens, in terram annuens, ad eò asperum, & hirsutum, vt vestibus siccatur hæreat. s. E. Nullam habet cum nostro vocato eupatorio, aut modicam similitudinem, quam verò herbam eupatorium putas? B. R. A. Illa est, quæ vulgo agrimoniam appellatur. s. E. Si figura herbæ, & Dioscoridis picturam contemplor, ea omnino est: verum agrimonium nostrum, Dioscoridis argemonen existimabā. B. R. A. s. Id fieri non potest, si eius descriptionem

mem in Dioscoride considerabis: quippe inquit, Agresti papaueri similis argemone est, folia anemones habet, incisuris diuisa, floré in caule puniceū, capitulū erratici papaueris
 5 quod roeda vocant, oblongius tamé, & in superiore sui parte latius, radicem rotundam, quæ diluti aqua croci colore liquorem ex se remittit, vi sua acré. s. e. Hæc nihil habet cum nostro agrimonio commune, vel in foliis, flo
 10 ribus, aut radice: fortè est altera species argemone. B. R. A. Et illa eadé folia habet. s. e. Minor cur tam diu latuerit. B. R. A. Imò post celeberrimi Nicolai Leonici tempora præceptoris nunquam pœnitendi, multi pharmaco
 15 polæ nostro vulgari agrimonio pro eupatorio vtuntur, eo ita demonstrante. Nec mirandum est, si in recētibus error diutius protractus sit, quoniã & antiqui eodé ferè errore ducebantur, vt Dioscorides testatur: quippe
 20 argemone, id est, ea, quæ agrimoniū appellatur, ab ipsis eupatoriū dicebatur. At quã nos re vera agrimoniū appellamus, verum Dioscoridis eupatorium est, & argemone altera herba est. s. e. In præsentibus de agrimonio nihil
 25 tractes, deinceps de illo verba facturus. Id tamen scire optarim, quamnam herba hæc sit, quam eupatorium vocamus: est enim notatu digna herba, odorata, & visu pulchra. B. R. A. Non est idem eupatorium vbiq; in Italia. s. e.

De aliis nihil impresentiarum: de hoc nostro sermo fiat, quod in fouearū ripis nascitur, & humidis locis, longiora folia habens ferè cannabinis similia, flores in summo multos coaceruatos purpurascens. BRA. Re vera herba est non satis laudata, quam egregiis viribus insigniri arbitror. Plerunque eius gratia vniuersum Dioscoridem euolui, & eam inuenire non potui. Nec Plinius, Galenus, Paulus, aut alter simile herbā pinxit. Non defuere tamen, qui illā symphitū petreū arbitrarentur, sed falso, quoniam in saxis non nascitur, nec thymi ramulos habet tenues à cacuminibus, nec thymi capitula, & quod potissimum est, non est dulcis hæc herba, sed subamara. Aliqui enagrā esse arbitrati sunt: sed descriptione considerata adhuc peius sentiūt. quam ob rem non inueni hanc herbam in aliquo ex antiquioribus authoribus, quam tamen viribus præcipuis insigniri putamus, vt in Ferrariensibus herbis edocebimus volumine de ipsis tradēdo, & iam diu cœpto. In vinetis nascitur eupatoriū Ferrariæ. Id autē intelligo, quod agrimoniū dicimus pro vero eupatorio colligendo, cuius herbā, radices, & semina serua- bis, quod in his montibus potius, quàm Ferrariæ habere studeas. A Gallis etiā eupatoire, & à Germanis leberkraut, id est, Iecoris herba vocatur, à Polonis szadziecz dicitur: aliā

scribunt badzecz. s. e. Dic mihi (ni pigeat) Arabes suntne de hac herba locuti: B. R. A. In eupatorio herbam describunt eadem ferè verbis, vt Dioscorides facit, vt Serapionem legenti manifestum erit, & Mesuen, quannis Mesucentauriæ minoris foliis compareret, & alii canabis, aut quinquefolii. Sed fortè corruptus est Mesua: textus, qui omnia à Serapione accipit. In hoc tamèn à Serapione dissentire videtur, ideo corruptum esse eius codicem suspicor: quia etiam Auicenna, à quo sumit, cannabinis foliis assimilat, & non centaurii minoris. s. e. Hoc summè placet, quia alteram herbam esse apud Arabes eupatorium, quàm apud Græcos putaueram. B. R. A. Eadem est, sed ob peruersam ex Græco in Arabicum, & ex Arabico in Latium, vel potius Barbarum interpretationem plurima immutata sunt, vt aliis verbis induta, alia etiam videantur. Constat autem Serapionem Dioscoridè sequi, & nonnullos Arabes, Auicennam verò Serapionem, & Mesuen posteriorem, utrosq; s. e. De eupatorii qualitatibus parumper differas. B. R. A. S. Si Galenum sexto de simplicium medicamentorum facultatibus, consideremus, in primo ordine calidam erit, atque siccum. Nam inquit esse tenuium partium, & habere incidendi, extergendi que facultatem citra manifestam caliditatem. Inest & ipsi adstrictio quædam,

per quam rebur secori addit. Cùm ergo manifesta non habeat caliditatem, in primo ordine calidum erit, & ob modicam adstrictionem in eodem ordine siccū. Vnde & Auerrois quinto collectionum illud ponit in primo ordine: sed Auicenna calidū in primo ordine, & siccū in secundo illud statuit. Herba hæc iterū impræsentiarum cōsiderata obscuram quandam amaritudinem habere videtur, vt in primo ordine intēso sit calida: de siccatate in secundo ordine sicca videtur, quoniam absque ratione exiccate deprehenditur: imò cum & absq; ratione calidum videatur eupatorium, in secundo ordine caliditatis remissio poni poterit. Hæc ita proponuntur, vt aliis ansam considerandi præstemus. s. e. De hac herba satis: ad hyssopum descendamus. B. R. A. Et hyssopus duas species habet, quæ locis tantum differūt, Hortensis, & mōtana. Hortensi montana efficacior est, ideo montanæ solū herbam, caulem, & flores serua. s. e. Id faciā. nam notissima herba est hyssopus. B. R. A. Apud te fortè nota, sed ego in ipsa valde dubito. s. e. n. In herba etiā mulierculis nota dubitas? B. R. A. Imò maxime, quoniam Dioscorides eam suo loco non pingit, sed libro quarto, vbi de chrysome tractat, inquit habere comantes corymbos figura hyssopi: at nescio in hyssopo comantes corymbos videre, id est, in nostro

vocato hyssopo, & ita apud omnes intel-
 lecto. Adde quum organum heracleoticā pin-
 git dicit folia habere hyssopi *σκιὰ δ' ἰορ δ' ἔ
 τροχασίδης*, id est, umbellam autem non in mo-
 dum rotæ. ac si hyssopus habeat in modum
 rotæ umbellam. Verùm nec folia nostræ vo-
 cata hyssopi, nec umbella cōuenit, quoniam
 hyssopi flores in modum spicæ sunt. Com-
 parat quoque & alteram organi speciem hyf-
 10 sopo, quod & Plinius lib. xx. cap. xvi. & xvii.
 facit. s. e. Hæc quoque me in dubium vertunt:
 à te quid dicendum sit noscere optarè. BRA.
 Folium hyssopi omnino cum organo simi-
 litudinem habet, licet in hoc latius sit. De
 15 umbella modò aliter dicendum, quàm à Mar-
 cello interpretatur, ac si organus habeat
 umbellam sicut hyssopus: in organo verò sit
 multifida, & diuisa, in hyssopo rotūda. Tamè
 Græcus textus nō confert umbellam organi
 20 ad illam hyssopi, sed simpliciter ad umbellā:
 quia re vera umbella in rotundum vergit, &
 simplex est, sed in organo multiplex. Quam
 ob rem Hermolaus rectius Dioscoridem in-
 terpretatus est non faciens comparationē ad
 25 hyssopum, sed simpliciter dicēs, vt verba Græ-
 ca innuūt, *σκιὰ δ' ἰορ δ' ἔ
 τροχασίδης*, id est, nō
 modo rotæ umbellam habens. Ego quan-
 doque Græca verba non aduertens, sed Mar-
 celli tantum interpretationem, nostrum vul-
 gatam

gatum hyssopum, origanum heracleoticam esse arbitratur: sed nunc errorem animaduerti. Eodē nomine à Gallis, & Hispanis, & Germanis dicitur, primi yssope, alii ixopo, tertii isop appellat, imò & Poloni isop dicunt. Sunt & in Hispania, qui isopiglio vocent. s. e. Arabes de hoc hyssopo loquuntur? BR A. Loquuntur omnino, & id est, quod hyssopum montanum Mesue vocat: quod enim dicit hyssopum hance, thymus est. s. e. De hyssopi qualitatibus non nihil agamus. BR A. Omnes farentur, & Galenus potissimum VIII. de simplicium medicamentorum facultatibus, in tertio ordine calidum esse, atq; siccū, & adde in medio eiusdē ordinis. Notatq; Galenus esse tenuiū partium, vt inde obstructions mirè aperiat, & humores attenuet. s. e. Marrubium occurrit. BR A. Deprehensus est ab excellentissimo præceptore meo Nicolao Leonicensio in hac herba in errore Plinius, quippe qui ex vnius vocabuli falso intellectu, multas herbas cum porro confuderit. Nam Græcè marrubium prafsion dicitur: porrum verò prassum. Plinius aliquas herbas marrubio cōparans, quia ita ab antiquis acceperat, ipsas porro comparat, vt orminon, balote, stachii, porro assimilari dicit, quum marrubio scribere debuisset. Nam antiqui Græci has herbas prafsio, id est, marrubio, non prasso, id est, porro cōparant.

ideo vna literula Plinium fefellit. Sed hæc longius à Leonicensi in epistola ad Angelum Politianum. Duæ marrubii species constant, vna herbacea, & multis incisuris diuisa, altera folia rotundiora habet, & squallida. Prima specie, vt inquit Theophrastus sexto de plantarum historia, in variis medicamentis utebantur. Plinius eodem modo, sed per alia verba secare videtur. Nam ipse in nigrū, & candidū
 10 partitur. De albo Dioscorides in capite de marrubio peculiariter tractat, & id marrubiū est, quod nos utimur, & in vestris officinis habetis, folia ferè rotunda & albicantia habens, quod apud nos in ruderibus, & circa areas
 15 domorum nascitur, vbi lapidū cumuli sunt. Ex hoc quum eris Ferrariæ (quanquam hic efficacissimum sit) folia, & caules simul, ac seorsum semina seruabis. Vulgus etiam nostrum marrobium vocat, & ita Galli. Germani
 20 verò andorn. nomen est sumptum à morbo quodā puerili, qui marrubio sanatur: à Polonis santha dicitur, ab aliis marthvva porziua, nisi decipiantur. Nigrum marrubium nostri temporis pharmacopolæ non colligunt:
 25 tamen Theophrastus loco citato in re medica plurimū valere scribit, & Plinius ei multas dotes tribuit. SE. Hoc nigrum marrubiū apud Dioscoridem quamnam herba est? BR A. Nūc non est animus eas herbas tractare, quarum

rum nullus est in vestris officinis vsus: tamen ne tergiverſari videar, eam esse suspicor, quæ à Dioscoride balote nuncupatur. s. E. Adhuc anceps sum. æquæ enim balote ignota est herba, vt nigrū marrubium. B. R. A. Ego baloten 5
 illam suspicor, quæ à nostris vrtica mortua, & iners vrtica vocatur, quæ folia vrticæ habet, sed non pungentia, aut adurentia foliis purpurascētibus, cuius ingens copia in rudertibus Ferrariæ, & incultis locis. Hæc per suspi 10
 cionem dicta sūt, aliàs per certitudinem magis rem tractabimus, & sine suspicione de hac re loquemur. Nam & suspicamur galio-
 plūm esse vrticam mortuam, & erit à balote diuersa, quoniã balote odoré habet. Vnum 15
 tamen admonere volo, Plinium præter duo genera marrubii, album, & nigrum, baloten tanquam quoddam diuersum scripsisse. Hæc autem aliàs. Tu cæteras herbas prosequaris.
 s. E. N. Prius quàm ad herbas alias trãseamus, 20
 marrubii qualitates in medium reuocandæ sūt. B. R. A. Galenus VIII. de simplicium medicamentorum facultatibus, calidum in secundo ordine cõpleto, & siccum in medio tertii, vel in tertio completo esse fatetur. Auicenna 25
 deceptus est Oribasium adducens, ac si prafion sit calidum, & humidum mediocriter: postea secundum alios oppositum concludit esse calidum in tertio, siccum in secundo. At

experientia ostendit vehementer exiccare,
 propterea tertium ordinem incidit, & cum non
 mediocriter calefaciat, erit in fine secundi or-
 dinis calefacientium, vel in principio tertii.

§ S E. Scordion. B R A. Dic optimè pater, quæ
 herba illa est, quam scordion appellatis? S E.
 Syluestre allium. B R A. O errorem execrabi-
 lem: is Thyresia cæcior est, qui non viderit.

S E. Cur error? ego, & præceptores mei sylue-
 10 stre allium semper accepere. B R A. Mentem
 adhibeas his, quæ dicturus sum: Duo voca-
 bula sunt satis affinia, scordion, & scorodum.
 Scorodum à Græcis allium dicitur, & scoro-
 don agrion, allium syluestre. Arabes in his vo-
 15 cabulis decepti sunt, & Arabum imitatores,
 loco huius vocabuli scordion, scorodon in-
 telligentes, & allium syluestre interpretâtes, ut
 Auicenna in vna descriptione theriacæ scor-
 dion ponat, in altera syluestre allium, pro
 20 scordio, in hoc vocabulo scordion putâs sco-
 rodon esse, deceptus. Hinc recètes omnes, &
 pharmacopolæ hæctenus decepti sunt, pro
 scordio cuiusdam syluestris allii speciem su-
 mentes. Non vident autè apud Dioscoridem,
 25 allium non esse, sed herbam trixagini similem.
 Vnde à Romanis palustris trixago dicitur,
 tamen maiora folia habet, odorèq; allii, pro-
 pter hoc fortè multi decepti sunt, allium su-
 mentes: amarum, & adstringentè saporem, &
 quad

quadrangulum canlem habet, in quibus flos
 rubescens est. A Plinio felicissimè xxv. lib.
 cap. vi. descripta. In hoc monte, vbi aqua
 scaturit, ingentè huius herbæ copiam habes,
 etiam Ferrarię in aliquibus planis, & aquosis
 inuenitur, & potissimùm in leporario Illu-
 strissimi ducis nostri. Plinius, & Dioscorides
 differunt, quoniã Plinius in planis, & aquosis
 locis, Dioscorides in montanis, & humenti-
 bus nasci fatetur. Tu folia, & caulem in his 10
 montibus colligito. **S E.** Quo nomine allium
 hoc sylvestre, quo pro scordio vtebamur,
 apud authores vocatur? **B R A.** Scorodopras-
 son, ab allio, & porro nomè sumens, vel am-
 peloprasson, quasi vineale porrum. Verùm 15
 etiã Galli, & Hispani, ac Germani pharmaco-
 pola pro scordio allium sylvestre intelligunt,
 & eo vtuntur, quum tamè fuerit nobilissima
 herba Mithridati adscripta. Galli enim appel-
 lant scordion aux sauages, & Hispani aio 20
 drauo, quum tamen hoc nõ sit. Neapoli ardilo
 dicitur, vel cocepece, vel cepece. **S E.** Ad scor-
 dii qualitates descendas. **B R A.** Auicenna in-
 quit calidum esse, & siccum ad quartum perue-
 niens, deceptus (vt arbitror) quoniam sylue- 25
 stre allium per scordium intelligebat. Gale-
 nus viii. de simplicium medicamentorum facul-
 tatibus, ex variis partibus constare tradit, &
 eius acrimoniã allio similem esse: vnde cale-

faciet tertio ordine, atque exiccabit. De hoc
 scordio pulchrū quoddā experimētum enar
 rare nō desistā: Superioribus annis cum Illu.
 strissimi Herculis quarti ducis nostri equo-
 5 rum armamenta pestis quædam inuassisset, vt
 singulo die quinq; sex, aut octo morerētur,
 iussit princeps, vt huius pestis causam inqui-
 rerem: statim iussi ex mortuis equis quinq;
 aperiri, nihil mali aliis in visceribus inueni,
 10 solus patiebatur ventriculus, qui vndiq; par-
 uis vermibus rubris ad vnguis lōgitudinē to-
 tus erat circūdatus, qui adeo parieti ventricu-
 li inhærebant, vt vix auferri possent. Equi illi
 nihil penitus edere poterāt, sed in terrā deci-
 15 dentes moriebātur: tunc iussi, vt vniciq; ex
 reliquis duæ scordii vnciæ darētur: deinceps
 nullus obiit. Illorum vermium causa fuerat,
 quoniam turbulenta aqua tota hyeme bi-
 berant. In puerorum vermibus inter alia ab
 20 hoc tempore scordiiū miscui, & mirè profice-
 re. s E. Bacchara in mediū venit. B R A. Quid
 intelligis per baccharā? s E. Eam herbā, quæ
 alio nomine assaron appellatur. B R A. Mira-
 bar te à communi errore liberum esse. Dux
 25 herbæ sunt, baccharis, & assarū, si quis Dio-
 scoridem, & Plinium rectē considerabit. Et
 fortè hinc error emanauit, cur à nostris vul-
 garibus assarum bacchara appellaretur, quia
 multæ baccharis notæ in assaro positæ sunt,
 de

de nominibus præsertim, & viribus. hæc autem nihil ad præsentem locum. Vide assari copiam in illo macro, & sitienti loco. Radices & herbam serua, & folia minora habet, quàm hedera. **SEN.** Ferrariæ in meo horto 5
 folia multò maiora habet, quàm hederae folia. Miror autè cur Dioscorides multò minor fecerit. **BRA.** Ne admiratione afficiaris, quoniam locus, in quo nascitur, in causa est, cur folia ampliora euadant: in Ferrariensi solo 10
 utpote humidiori latiora folia nascuntur. At si in macro, & arido sit, quem desiderat, folia minora sunt. Dioscorides autè de assaro in proprio loco nascente verba fecit, & de eius folio, ut in pluribus reperitur. De hac autem 15
 herba à nostris vulgaribus appellata bacchara, quod verum assarum sit, nullo modo dubites, quam Germani hasel yvurtz appellant, quasi dixerint leporis radicem: sed vnde hoc ignoro, nisi ex aliqua cum lepore similitudine factum sit. Galli verò racabarant hæc proprio nomine vocarunt: à Polonis copithinice dicitur. **SE.** Quæ sunt assari qualitates? **BRA.** Galenus sexto de simplic. medicamentorum facultatibus, ad acorum se refert. At acori 25
 radices intèsiore facit. Acorù verò in tertio ordine calidum, & siccū esse fateatur. At cum nos assarum consideramus, gustamus, odoramus, humanis corporibus applicamus, dubium

bium ingeritur, an secundum ordinem exce-
 dat. Hæc nō dico, vt antiquioribus me oppo-
 nam, sed vt tibi veluti digito, quæ perpenden-
 da sunt, ostendam, & quæ experimēto com-
 5 probāda. s E. Quid motū baccharis est edis-
 seras. B R A. Baccharis diu authores digladi-
 ari fecit, adeò vt eam Plinius assarū exiltima-
 rit. Fuere, qui ipsam caryophyllum, id est, flo-
 rem illum nostrū vulgare odoratissimū, &
 10 pulcherrimū, quæ garofalum vulgò dicimus,
 putarint. Adeò mirū videbatur florem tam
 pulchrū, & odoratū apud antiquos ignotū:
 sed id re vera nullo modo dici potest, cum
 descriptiones oppositū ostēdant, vt cuilibet
 15 in Dioscoride, & Plinio videre licet. Nico-
 laus Leonicensus eam baccharē esse putauit,
 quam nostrū vulgus sclaream dicit, nō sclare-
 ream illam, quæ asprella vocatur, inter equi-
 feti species à nobis suprā reposita, sed herbā
 20 illam magnā, quæ purpurascens in album
 flores facit, herbam sancti Ioannis etiā Ferra-
 riæ vocatā, quam Simon Genuensis centrum
 galli, aut cristam galli falso, & impudenter
 nominat. Duplex autem est, hortensis, & syl-
 25 uestris, ambas credo nouisti. s E N. Et nullus
 Ferrariæ est, qui non nouerit. B R A. Decipi-
 tur autē Genuensis pntās eam herbam, quam
 Plinius cap. v. lib. xxvii. alectorolophon
 vocat, prædictam sclaream esse. At quicquid
 sit,

sit, in præsentī pro bacchare Leonicenū imi-
 tari iubeo, vt hanc, quam dicunt sclaream,
 serues, in his asperis montibus collectam,
 cuius radices, & folia seorsum habere stude-
 bis. **S E N.** Baccharis estne re vera sclarea, aut **5**
 sancti Iohannis herba? **B R A.** Hoc in præsentī
 nō assero, sed laudo tantūm, vt interim sclar-
 rea pro bacchare vtaris (vt Leonicenus edo-
 cuit) quousque meliora inueniamus. Nam
 aliās de hac herba diffusius locuturus sum: **10**
 nūcid te latere nolo, hāc herbam calidam, &
 siccā esse in secundo cōpleto. Tamen non-
 nulli suspicati sunt, herbam hanc sancti Ioa-
 nis vocatā orminum esse. Ita enim à Diosco-
 ride describitur esse similem marrubio foliis **15**
 caule quadrangulo, sesquidōdrantalī altitu-
 dine, circa quē cornicula prominent siliqua-
 rum effigie radiceā versus nutantia, in iis
 duorum generū semen syluestri rotundius,
 colore fusco, alterum nigrius, & oblongum. **20**
 Tu verò lector optime an herba sancti Ioa-
 nis Ferrariæ appellata orminū sit, iudex esto.
S E. Perforata sequitur. **B R A.** Mira herba, &
 mirum magis, Dioscoridem eius foliū non
 pinxisse, in illis præsertim foraminibus, quæ **25**
 in ipso apparēt, si præ oculis ponatur. Mirū
 præterea est, Pliniū solertissimū virum hoc
 non animaduertisse, qui lib. xxv. cap. xiii.
 eam diffuse pingit. **S E N.** Nonne est illa her-
 ba,

ba, quæ ab antiquis hypericon nuncupatur?
 B R A. Potest quidem & eodem nomine ap-
 pellari, quoniã nonnulli apud Dioscoridem
 eam ita vocãt, sed propriè, & verè hypericon
 5 albos flores habet. Vnde hæc esse nõ potest,
 cui lutei insunt flores. Illa autè est apud Dio-
 scoridem, quam rutam syluestrem nominat,
 de qua tertio libro agit. Flores, folia, & radi-
 ces serua. s. e. Radices seruare assueti non su-
 10 mus. B R A. Tamen ad vsum medicum profi-
 ciunt, inò vt semina etiã condias iubeo. So-
 lum gracile & cultum amat, ideo Ferrariæ
 illam habere poteris. In seminibus autè maxi-
 mus recentiorũ error inualuit, vt cum ruta
 15 syluestris seminibus, in nonnullis receptis (vt
 dicũt) vti debuissent, semen cicutæ accipiunt,
 herbæ perniciosissimæ. Sunt tamè qui potius
 hanc perforatã ascyron apud Dioscoridem
 putarũt, quàm rutã syluestrem: verũm idem
 20 sunt specie, ruta syluestris, & ascyron: rãdium
 differunt, quia ascyron maius est. Sunt ambæ
 idem, differunt sola magnitudine, & ambæ
 perforatæ, ambæ hypericon, ambæ androsæ-
 mon, & eisdem viribus insigniuntur. Ita eas
 25 nosco, & discernere scio, vt tu ipse lactucam
 à brassica. Galli & nõnulli Germani ferè no-
 men Latinũ imitantur. illi enim rue sauage,
 isti vild rauten, id est, ruta syluestris dicunt.
 Nostrum vulgus, & perforatam, & herbam
 sancti

sancti Ioannis appellat, quanuis & altera etiã
 sancti Ioannis supra dicta sit. Sed huic habent
 propriũ nomẽ Gallũ dictum à foraminibus,
 Nã ipsam appellant mille pertuis, veluti si di-
 xeris mille foramina. & alii Germani Iohans
 xraut, id est, Ioannis herba, alii runrath, alii
 vnser fravven bedstro, id est, nostræ domi-
 næ stramé, alii harthau, id est, durũ scœnũ vo-
 cant. quæ nomina sunt magis propria, quàm
 quod primo loco dictũ est. à Polonis szhiant- 10
 go sana ziele, à Cretensibus vulgo agriagudo
 ro dicitur. Quum verò de ruta sermo incide-
 rit, etiã Ferrariæ nostrã hori esem rutã habe-
 bis, cuius semina, radices, & folia seorsum col-
 liges. SEN. Et Capraria ruta in mediũ venit. 15
 BR A. Experiẽtia monuit, hã herbã pestilenti
 morbo summè proficere. nostrũ vulgus giar-
 gam vocat. Apud antiquos penitus ignota
 videtur. Nam descripiões specierũ rutæ effu-
 git: nõ enim syluestris, aut fatiux, Gallicæ, 20
 aut montanæ speciẽ subiit. ideo noua herba
 potius est, quàm ab antiquis descripta. Quã-
 doq; verò suspicatus sum eam esse, quæ IIII.
 lib. Diosc. polamoniũ vocatur. Quũ autem
 res sit plena ingenui pudoris, fateri per quos 25
 profecerimus, in hac re me attẽtũ fecit excel-
 lentissimus Nicolaus Leonicensus, & doctissi-
 mus Vincẽtius Caprili cõfirmavit: cuius sen-
 tẽtiæ & in præsentis sum, quousq; meliora in-
 uerit.

uenerim. Nam hæc herba ramulos habet gra-
 ciles, pennatosq; folia paulò maiora, quam
 rutæ, oblongiora tamè, ad polygони, & nepe-
 tæ longitudinè. In summo ramulorū veluti
 5 corymbi sunt, in quibus nigrum semen est.
 Radix cubitalis, alba, lanariæ herbæ radici si-
 milis. Ex hac Dioscoridis pictura vides rutā
 caprariam huic ferè similem esse. SEN. Imò
 in nullo dissentire videtur. BRA. In hac aspe-
 10 ra montis parte atq; macra, huius herbæ fo-
 lia, radices, semen, & expressum tuccum col-
 liges. Quum autè experientia aduersus pesti-
 lentem morbum valere ostenderit, quod fre-
 quentissimè obseruatū est, vt per eius succi
 15 potionè plures in sanitatè ex eo morbo resti-
 tuti sunt. Dioscorides verò contra serpentes
 valere dicit, & venena, suū polæmoniū. Quæ
 autem veneno, etiā pestilenti morbo aduer-
 fantur: ideo & ex viriū indicio, rutam capra-
 20 riam cum polæmonio idem esse iudicādum.
 Etenim giarga, vel, vt alii, galga, serpentes,
 & mirè puerorum vermes interficit. Ex eius
 succo, aloe, myrrha, & croco pretiosissimū
 ad vermes puerorum vnguentum paro. Alii
 25 herbam sarracenam, alii fœnigræcum sylue-
 stre illam appellant, à Polonis κoxia ruta di-
 citur. SEN. De te plurimū miror, qui cum
 probare tentas, huius caprariæ rutæ succum
 aduersus puerorum vermes valere, aloe, &

myrrhæ commifces. At nullus ambigit myrrham ex fe contra vermes valere, & aloen: veruntamen fi probaturus eras hanc rutā vermes necare, id fimpliciter probare debebas, folo huius rutæ fucco fumpto, qui etiā id effi- cere nō potefl, cūm nullā habeat amaritudinem, niſi occultā proprietatem adducas, qua id efficere valeat. At de hac proprietate Galenusquam locutus efl, neq; ex antiquioribus alius, quem ſciā. **B R.** Tu de me miraris in polemonio, venerande Senex, & ego de te vehementius miror, qui noſtra verba non intelligas: nempe inficias non eo, fuccum ſolum vermes interficere, & potui fumptus, & extra applicatus. At quis impedire debet me aliis additis, aut vnguentū, aut aliud medicamentum cōficere, quod efficaciorẽ vim habeat, quàm ſi vnumquodq; ſimplex ex ſe ipſo recipiatur? Tu ingenuitatẽ meam reprehendis, quæ te ſpõte edocuit, & quæ experta eſt, ſine premio elargitur. Erant hæc boni conſulenda, non reprehendenda. quippe nō cogimus te his vti, ſed ita proponuntur, vt ſi cuipiā bona videantur, illa recipiat: ſi minus, deferat. Tu nimis elatus, ac petulans in alienas meſſes non vocatus inſiſis. Arbitror te pauciſſimis negotiis occupatū, cūm tempus tibi ſuppetat noſtras nugas reprehēdendi. Cur Galenū non accuſas, qui probare volēs quartam an-

chusæ speciem cōtra latos lumbricos valere,
 inquit valere oxybaphi mensura cum hyssō.
 po, & nasturtio epota. En Galenus alia admi-
 scuit simplicia, quæ valere contra latos lum-
 5 bricos nulli dubium est, tamē præcipuè ab il-
 lo probandum erat, quartā anchusæ speciem
 vermes illos necare. Sed potius laude dignus
 est Galenus, qui eorū miscellā ponit, quæ ad-
 uersus latos lumbricos valent. Ad herbā ve-
 10 rō ipsam, de qua agimus, redeunt, si guste-
 tur quando semina habet, & ipsi etiam flores
 subobscurā quandam habēt amaritudinem.
 Addo regulam quandam vniuersalē, omnia,
 quæ aduersus serpentes valent, cōtra lumbri-
 15 cos etiam valere. De occulta proprietate nul-
 lus fortē minus fīdit occultis illis propieta-
 ribus, quā ego: tamen Galenus ex occulta
 proprietate multa probat, licet in nouo de
 simpliciuū medic. facultatibus, vbi de lapidi-
 20 bus sermonē cœpit, dicat, facultates has, quæ
 totius substantiæ proprietatis ratione insunt,
 à methodo, ac ratione alienæ sunt, & per so-
 lam noscuntur experientiā: tamen deinceps
 in iaspide lapide occultæ proprietati fīdit, &
 25 aliis multis in locis illam probat: imò in deci-
 mo de simplicium medicamentorum faculta-
 tibus, vbi de vstis cācris disserit, librum se fa-
 cturū promittit, in quo de his pertractabit,
 quæ totius substantiæ proprietate agunt. &
 refert

refert omnia de quibus locuturus erat esse de eorū numero. Hęc sola breuibus referre volui, vt videas Galenum, & illa probare, quę à proprietate agere nata sunt, quanuis huic proprietati nos fidem exiguam adhibeamus. § Deinceps igitur, ô bone Senex, quomodo loquaris considerato: polæmoniū agit sua qualitate, & amaritudine quadam subobscura, quodq; nos tali argumenti genere vtamur, sicut tibi arideat accipito: sin minus, id, quod potius lubet, sequaris. s. e. Omnia boni cōsulas. B. R. Imò, & boni consulo, & quę dices facillè feram, etiā si inurbanioribus verbis vtereris, vt iam vsus es. Ad doque nonnullos esse, qui aphacé apud Diosco. giargam esse putarint. 15 Quibus nullo modo consentio, cum Dioscorides dicat tenuia admodum folia habere: imò cum illis potius inclinare, qui aphacem, vitiam esse putant. De hac autè re impræsentiarum sententiā ferre nō est opus. s. e. Sol- 20 danella occurrit. B. R. Hanc & soldanā vocāt, in quo Pādectarius longè errauit. s. e. Quomodo potuit tantus vir errore duci? B. R. A. Hoc tibi adeò apertè ostendetur, vt nullam habeas excusandi ansam. s. e. Ostendas obse- 25 cro, alioqui semper illi incorruptam fidē tribuam. B. R. Author hic chachillem apud Serapionem soldanellā esse fatetur, & Neapoli chachilio vulgò dicitur. s. e. Hoc certissimū

est, & semper id tenui. **BR A.** Sed errorem audias: Serapio inquit chachillem vsnæ, aut nasturtii folia habere. Videtur tibi chachilè vsnæ, aut nasturtii foliis ambiri? **S E.** Vsnæ 5 folia non habet: sed quid nasturtiū sit, ignoro. **BR.** Nasturtium ea herba est, quam Ferrariense vulgus ex acrimonia agreto vocat: videtur tibi soldanellā eius habere folia? **S E.** Minimè. **BR.** Igitur Pandectarius tuus errauit. **S E.** Si meus errauit, etiam tuus, quia eadem nota impressi sunt. **BR.** Nō dico tuum, quem possideas, sed quem ames, quem tota mēte prosequaris. **S E N.** Tu ergo odio habes? **BR.** Non odio habui, sed illi non adeò fidem 35 præsto, quin antiquioribus potius credam: ipsum verò summè laudo, vt eum, qui suo tempore plurima viderit, & alios iuuādi gratia in cumulum redegerit. **S E N.** Hæc dimittamus, ne opus nostrum impediāt, remorep- 20 turve, nam tibi credere statui. Verū hæc herba ab antiquioribus quo nomine insignitur? **BR.** Omnino dubia est, tamē ea videtur, quā Dioscorides brasicā marinam vocat: habet enim folia aristolochiæ rotundæ similia. In 25 maritimis nascitur, & Ferrariā importatur. Aquam intercutē habētes mirè soluit, vt plures eius puluere sanos reddiderim. Hic nō inuenitur, sed commodius Palæstinæ Venetorum, inter Motamauchi, nunc Malamochi

portum, & fossam Clodiam, quæ Chioza dicitur, sitæ, circa marislitora magnâ copiam inuenies, aut circa Illustrissimi Ducis nostri maritima, vbi vulgo Capo de goro dicitur, colligere poteris. Vno tantùm deterreor, Dioscoridem scriptû reliquissè, brassicam marinam folia habere longissima. quod soldanel læ non conuenit. Id fortè in aliquo loco est, non omnibus. Miror autè quomodo Dioscorides dicat longissima folia, & aristolochiæ rotunda similia, quum rotunda aristolochia longam non habeat. Vnde suspicatus sum, & si Græcus textus dicat φύλλα μακρὰ, vt longitudinem ad folia tribuat, id in foliorum ordine intelligendum potius, quoniã eiusmodi herba serpit, & ex vno pediculo hederaceorum modo prodeunt: prodeunt verò à ramulis longis per terram repentibus leniter rubetibus. Nihil enim hanc marinam brassicam soldanelam esse impedit, quàm hæc foliorum longitudo. Hęc autè satis. Interim alias herbas enumeras. s e. Prius cuius sit qualitatis edisseras. b r. Est in secundo ordine calida, & sicca. s e. Abrotonum accedit. b r. Herba Ferrariensibus notissima, in modum arboris crescit, vt frutex dici possit, & pulcherrimam comam in rotundum facit. Eam edocere opus non est. eodem nomine vulgò appellatur aurodano: sæpe enim vulgus nostrum loco b, v, & loco t,

d, ponit. Hanc herbam marem, & foeminam
 habere Dioscorides testatur. Eā in his mon-
 tibus indiscriminatim legito, & semina, ac
 ramulos seruato. A Gallis auropne, corru-
 5 pto à Latino nomine, & à Germanis nōnul-
 lis stabvurtz, à Polonis bozedrzewko vo-
 catur. s. e. Quæ sunt abrotoni qualitates? B. R.
 Galenus in sexto de simpliciū medic. facult.
 illam facit in tertio ordine calidā, & siccam,
 10 adde & in media tertii ordinis parte repēri.
 ri. s. e. Centonicū sequitur. B. R. Turpe est vo-
 cabula immutare, & turpius corrūpere. cen-
 tunculum dicere oportet. s. e. Esto cētuncu-
 lus sit, sed centonicum à pueritia vsq; didice-
 15 ram. B. R. Gnaphaliū à Græcis dicitur. Plinius
 clematidem à Græcis appellari cēset, sed fal-
 so, vt inquit Leonicens, quantum facile de-
 fendi possit à calumnia Plinius, non esse cle-
 matidē aliquam Dioscoridis, sed eodem no-
 20 mine etiam appellari, præter id, quod & gna-
 phaliū dicatur. Notissima herba est, qua an-
 tiquitus pro tomento utebātur. Flores in ra-
 mulorum summitate luteos habet, non albi-
 cantes, vt Marcellus inquit. Folia cum flori-
 25 bus legenda sunt in his montibus, licet etiam
 Ferraciæ in copia vireat. Quidā santolinam
 dictum centunculum vocant. At quum vos
 pharmacopolæ diuersis herbis vtamini pro
 centunculo, hæc tātum centunculus est, quæ
 folia

folia mollia, tenuia, & alba habeat, & adeò mollis est, vt videas ea nos pro tomento com modè vti posse. Nostrum vulgus centonego, Germani rhorraut, id est, torminum herba, quoniam ipsa tormina sanét, appellauerunt: & quauis & alij, eadem tamen significatione, ipsam rhodekraut dicāt. à Polonis absinthiū pyelen vocatur. Calidū est in medio secundi, & siccū in fine. s. e. Savina, & post eam iuniperus venit. b. r. Commodius numerasti, quàm iō tui Arabes fecerint, quippe qui sabinam à iunipero distinxisti. Tuus autem Serapio simul cum iunipero sabinā confundit. s. e. Imò sabinam per se scripsit. b. r. Scripsit quidē, & seorsum, sed postea inter species iuniperi sabinā 15 computat, quod nusquam à Dioscor. Plinio, Galenō, aut Aetio factū est: tamen non adeò improbo, vt non videā secundum varias linguas, ita dici posse. nam hablagar, quo Arabicè iuniperus significatur, sabinam etiam 20 cōprehendit. Quū verò duæ sabinæ species sint, altera folia cupressi, altera tamaricis habēs, quācūq; colligeres, tuæ officinæ satis erit, & præsertim in his mōtibus habere studeas, & potissimūm folia. A Gallis sauine, à Ger- 25 manis seuerbaū, à Polonis schavvina dicitur. De iunipero idē sentiēdam, quū duæ species sint, maior, & minor. Vtram collegeris, satis erit. Id cōmodius fiet, si maritima loca adeas,

in quibus folia, & grana colligere oportebit.
 Grana tamen iuniperi non debēt esse faba-
 rum granis minora. At loci siccitas in causa
 est, cur minora fiāt. Hoc addidi propter eos,
 5 qui iuniperum nostrum ob granorum par-
 uitatem, iuniperum esse inficiantur: nō enim
 grana habet ad Dioscoridis mensurā descri-
 ptam. hoc tamen ubiq; necessarium non est.
 Nam constat in omnibus iuniperū esse, præ-
 10 terquam in granorū magnitudine. Nos quā-
 doque iuniperi grana Venetiis vidimus ad
 mensuram fabæ: imō ferè auellanam nucem
 æquabant. Erant autem ex Græcia Venetias
 allata. Iuniperū Galli vocāt geneure, Germa-
 15 ni *neckerholter*, Poloni *ialoniecz*, vel, vt alii,
ialoniecz, ab Hispanis *enebro* dicitur. s. b. Que
 sunt & sabinæ, & iuniperi primæ qualitates?
 B. R. Iuniperum calidum, & siccū ordine ter-
 20 tium Galenus iudicat, in sexto de simplicium
 medicamentorum facultatibus libro. addeq;
 esse in media tertii ordinis parte, eius tamen
 fructus solūm est in prima parte siccus. Nem-
 pe & ratio dicitur siccitatem caliditati æqua-
 lem nō esse: propterea cū sit in media ter-
 25 tii ordinis parte calidus, erit in prima eius-
 dem ordinis parte siccus. Auicenna iuniperi
 qualitates nō videtur exquisitè nouisse, cū
 dicat ad caliditatem, & siccitatem declinare,
 & semen eius esse calidū in primo, & siccum

in secundo, cum tamen Galenus ostendat esse magis calidum, quam siccum: ratioq; dicitur iuniperum, in tertio ordine calidum esse, quoniam tenuium partium est, & in eo ignea substantia dominatur, deinceps substantia terrestris aduulsa, unde & siccitatem habet. Sabina & ipsa easdem habet cum iunipero qualitates: in tertio etenim ordine calida, & sicca est, estq; sicca in tertio remissa, & in medio calida. **SB.** Hepatica sequitur. **BR.** nusquam apud antiquos authores (quos sciuerim) alteram hepaticam inueni, quam heupatoriū, id est, que per excellentiam hepatis iuuaret, unde ab hepate nomen accepit: quanuis Plinius ab Eupatore rege nūcupauerit, ut hinc deprehendi possit, si à rege denominationem habeat, absq; aspiratione scribi: si ab hepate, cum aspiratione: & potius hepatoriū quam heupatorium dicendum. Tamen in presenti, communi omnium sermone utemur. Illa verò herba, quæ à recentioribus eupatoria dicitur, quæ intra puteos, & humetes lapides nascitur, terræ inhærens, hinc inde foramina habes, ac si oculi sint parui, à Dioscoride, & antiquioribus lichen vocatur, vel *βηβον*, id est, muscus, nam supra muscum nascitur. Imò Dioscorides muscum ipsum esse tradit. Fistulosa herba est: lichen verò dicitur, quoniam peculiariter impetigini succurrit. Cur verò à recentioribus

tioribus hepatoria dicta sit, & à nostris mulieribus figatella: ob id factum esse arbitror, quoniã Serapio ex sentetia Diosc. inquit hãc herbã ictericis succurrere. qui morbus ab hepate venit. Tamen per os exhibet Serapio, quod Dioscorides illinẽdo dixerat. idq; Pandectario ansam errãdi præbuit, qui secũdum Galenũ, & Diosc. ad omnes ægritudines hepatis valere fatetur. quod tamẽ apud hos aucthores nusquam dictũ inuenitur. Errat etiã Pandectarius, quia lichenen facit apud Arabes ainet, postea hazez mulsareth: postea quũ de lichene tractat, limum terræ vocat. Quicquid sit, ostendit se nescire nomina, & minus ipsam rẽ. Ob id fortẽ hepatica dicitur, quia humida est, & frigida. At plerunq; hepar caliditate peccat. Sed quòd hãc per excellentiã hepatica sit, nunquam fateri opus erit. Ego quandoq; musci herbã esse arbitrabar, quia supra muscum ortã sæpe inueni: sed re vera altera herba est, quanuis à Dioscoride muscus etiam appelletur, quam & recentes vñen dicunt: licet vsne porius ea videatur, quam Dioscorides telephion vocat. Sed hãc aliàs. Nunc tantũ id scito, à Germanis etiã ab hepate leberkraut, id est, hepatis herbam vocari, quanuis & eodem nomine eupatoriũ quoque comprehendatur. Hãc herbam Ferrariæ cõmodius habebis, quàm aliquo altero

ro loco, intra puteos, & per humecta, implu-
 uia, strata, vbi solares radii parum vagan-
 tur. **SEN.** In quo ordine frigiditatis & humi-
 ditatis est? **BR. A.** Secundum ordinē attingere
 arbitror. De nonnullis tamen recētibus mi-
 randum est, qui illam in primo ordine siccā
 esse indicarunt, cūm solus herbæ aspectus hu-
 miditatem præseferat. Hæc herba à Polonis
 dzienuiacziernik dicitur; Neapoli figatara, &
 à nostris mulieribus figatella. **SE.** Centauriū
 maius, & minus accedunt. **BR.** Statim à pran-
 do de maiori centauryo verba fecimus, quid
 esset ostendentes, & quomodo à rhaponti-
 co differat. Minus autem centauryum ne hic
 quæras, quoniam aquosa loca amat, & in Fer
 rariensi agro mirificè crescit. **SE. NEX.** Diffe-
 runtne centaurya hæc? **BR.** Et apprimè diffe-
 runt. nōne oculis eorum differentiam per-
 cepisti? **SEN.** De viribus loquor. **BR. A.** Arabes
 tui de centauryo loquentes, in maius & mi-
 nus partiuntur: postea eorum vires exaran-
 tes ad eò confundunt, vt indiscriminatim am-
 borum vires misceant, quum tamen à Dio-
 scoride, Plinio, Galeno, Paulo, & Aetio longè
 distinctæ probentur: ipsi verò Arabes, vt Me-
 sue, ac Serapio, de his, ac si easdem vires ha-
 beant, loquuntur, quum valde distincta sint,
 & solo nomine quadrent. Ita verò appel-
 lantur, quia à Chirone Centauro inuenta,
 quum

quum vulneratus Herculis sagitta curaretur.
 Latini ob summam amaritudinē, minus cen-
 taurium fel terræ appellarūt. In qua re Theo-
 dorus Gaza deceptus est, qui nono de planta
 5 rum historia libro, Theophrastum interpre-
 tans, vbi de maiori centauro tractat, fel ter-
 ræ interpretatur, quod minus cētaurium est.
 Et quod magis graue est, Theophrastus de
 radice loquitur, quam per decē annos refer-
 10 uari tradit. At Dioscorides, & Plinius radicē
 minoris centaurei superuacuum esse, & nul-
 lius vsus afferunt, ipse vero interpretatur fel
 terræ, quod est minus centaureiū. Tamen ex-
 cusari potest Theodorus, q̄ in publicis Dio-
 15 scoridis textibus inter alias maioris cētaurii
 appellationes fel terræ inuenit, sed falso:
 quoniam maioris centaurei radix subdulcis
 est, minoris autem amarissima: ideo, vt Pli-
 nius vir Latinus refert, fel terræ dicitur. s. e.
 20 Reperiturne centaureiū maius in nostris Fer-
 rariensibus campis? B. R. Pharmacopolas her-
 bā quandam pro maiori cētaurio in nostris
 agris legere vidi, sed variē. Nam quidam mi-
 nus centaureium colligunt. At quia in humi-
 25 diori loco natū (humida enim summē amat)
 ideo folia latiora habet, & altiorē stipitem.
 Alii pro maiori cētaurio herbam colligūt lu-
 teos flores habentem: quæ maius centaureium
 esse non potest, tum ob multa alia, tum quia
 radic

radicem parvam habet, nec iuglandis foliis insignitur. At nec minus centaurium est, licet folia similia habeat: quoniam flores eius sunt lutei, nō in puniceo purpurascens. **SE.** Quæ ergo herba est? **BR A.** Nondum mihi cō- 5
pertum est, sed nunc satis habeas, nec maius, aut minus centaurium esse nouisse, & Ara- bes simul hæc duo centauria confudisse. Fer-
rariæ minoris centaurii florescentes ramu-
los, & radices colliges. **SEN.** Et si Arabes ha- 10
rum herbarum vires confundant, describun-
tūrne optimè ab ipsis? **BR.** Dioscoridem ipsis
compara, & tu ipse iudex esto. Nam & in her-
bis, ac floribus differre comperies. Nunc mi-
hi animus non est aliorum errata corrigere, 15
qui potius in colligendis herbis tibi adiu-
mento esse instituimus, ne herbas in montibus
quæras, quæ in plano efficaciores sint, & que
partes colligendæ sint edocere. Interim alias
herbas para. **HER.** Ne aliarum nationum no- 20
mina deferas. **BR.** Galli centaure dicunt: post
ea suis nominibus grande, & petite distin-
guunt. Sed mirabilius nomē à Germanis tri-
buitur. hi enim arbitantes centaurium non
à Chirone Centauro, sed à centum aureis di- 5
ctum, vocant ipsum nomine à mille aureis di-
cto, tausendtguldēraut, id est, herba à mille
aureis dicta. **SENE X.** Pulchra quidem nomē-
clatura, & ridicula. **BR ASA VOL.** Neapoli
ceū

- centaurium minus cymino syluatico nuncupant, Poloni centurzia. *SE*. Quenā sunt eius primæ qualitates? *BR A.* Calidum, & ficcum est, calidū ordine secundo, vel in media parte, vel in tertia: & cū sit admodum ficcum, vt Galenus testatur, in tertio ordine ficcum est, vt etiam eius vires in vlceribus conglutinandis ostendunt. Auicenna in tertio ordine calidum esse testatur. Quod Galeno repugnat, cū mistam habeat in sui cōpositione substantiam terrenam frigidam. *SEN.* Pimpinella sequitur. *BR A.* Hanc herbam apud antiquos nunquam inueni. Hermolaus libro quarto sui corollarii in capite de saxifrago eam mirè describit, quæ incipiētibus hydro-picis multum valet. *SEN.* Imò est valde similis saxifrago. Vnde cū essem puer, carmen didici, cuius frequenter ab antiquo herbario recordationem fieri audiebam:
- 20 Pimpinella pilos, saxifragia non habet villos. *BR A.* O pulchrum, & mirum carmen. Fuit omnino memoriæ mandandū. Vnum est, pimpatellam apud antiquos non extare, quos sciverim. Tamē Theodorus Gaza in Theophrasti interpretatione, quum author dicit thryallis, ipse bibinellam interpretatur. Si autem per bibinellam hanc intelligit, quam pimpinellam Ferrariæ vocamus in acetariis gratam, vt etiam multi recentes illi attribuunt,
- longè

longè errat. Nam constat thryalidem her-
 bam pimpinellam non esse, si quis etiam pin-
 guis Mineruæ descriptiones legat. Nā pim-
 pinella herba est habens furculos ab eadē ra-
 dice plurimos, ac densos, rubros cum radi. 5
 ce, folio paruo, orbiculato, & extremitatibus
 ferrato, semina in modum mori rubri facit.
 Hæc est pimpinellæ forma, quæ & pampinu-
 la, & bipenula, & à rusticis Patavinis sangui-
 forba dicitur, à Gallis pimpernelle, & à Ger- 10
 manis bibenell, à Polonis biedrzenyecz, à
 Cretensū vulgo pipinella. Huic modò thrya-
 lidē cōferamus, vt Dioscorid. pingit in phlo-
 mide, nullā habere cū prædicta similitudinē
 statim constabit. Verū si Theodorus hoc no- 15
 men bibinella thryalidi tribuerit, vt linguā
 Latinam ampliaret, encomio dignus est. At
 ex altera parte arguendus, qui inepta nomi-
 na sequatur, quum apud nos id nomen thrya-
 lis in vsu sit, vt apud Plinium constat virum 20
 Latinū: ideo nō est opus in herbis ita temere
 nomina immutare. Huius herbæ folia cum
 ramulis, & seorsum semina seruabis: tamen
 Ferrariæ in hortis habetur, & in magna co-
 pia. Nam ea in acetariis vtimur, & incipien- 25
 tibus ascitis proficit. s. e. Mirum est tam pul-
 cram herbam ab antiquis non fuisse descri-
 ptam, quæ etiam pluribus morbis prodest.

BRASA VOLVS. Ne admiratione afficiaris,
 quo

quoniam plura multò elegantiora omise-
 runt, vt zuccharum, mannam, casiam, senam.
 Ne igitur ex hac herba mouearis, quia mul-
 ta post antiquos inuenta sunt, & plura inue-
 5 nientur. **S E.** Nullã habes herbam, quæ huic in
 Dioscoride quadret? **BR.** Imò aliquam: sed an
 ea sit ambigo. **S E.** Saltè te ipsum in hac re ex-
 plica. **BR.** Dioscorides libro tertio de teucro
 herba tractat, ita à Tencro Aiakis fratre no-
 10 minata, quam dicit esse virgatam similem tri-
 xagini, tenui folio, ciceris figura. Si autem tri-
 xaginis picturam consideres, quam nos vul-
 go calamandrinam, quasi chamædryn, appel-
 lamus, habet folia diuisa sicuti quercus, vt ma-
 15 nifestum videatur teucriũ pimpinellam esse,
 si folia, & virgas cõsideramus. **S E.** Ego alio-
 qui coniectari non possum, quàm teucrium
 esse pimpinellam. **BRASAV.** At ego id non
 ita temere assero, tamen suspicor, & figurail
 20 li satis affinis est, imò & vires: quoniam lieno-
 fis, & venenatis succurrit. Calida est, & sicca
 in primo ordine. **S E N E X.** Te hoc silentio nõ
 præteriisse gaudeo. Ad squinantum venia-
 mus. **BRASAVO.** De herbarum foliis sermo
 25 nem cœperas: at nũc ad flores iterum transi-
 re videris. **S E N.** Nihil hoc refert, modò squi-
 nantum agnoscamus. **BRASAVO.** Incassum
 in hoc monte quæres, quoniam in Arabia, &
 Libya nascitur, ex Syria Alexandriam Aegy-
 pti

pti affertur, postea Venetias. A Græcis *oxy-*
dicitur, quauis omnem iunci speciem
 hoc nomine significant. At absolute positum
 hunc per excellentiam significant. Latini iun-
 cum odoratum ad differentiam palustris, & 5
 Celsus iuncum rotundum ad differentiã qua-
 drati vocat. Venetiis florem, radicem & cul-
 mum emere poteris, quia omnium harũ par-
 tium in re medica vsus est. Non dubito illum
 esse, qui & nunc Venetiis venditur, modò 10
 quis odorem nouerit, & à palustri distingue-
 re sciat, quem cum odorato miscent. Nostri
 autem pharmacopola Venetias petentes de-
 cipiuntur, & festucas quasdam palustris iunci
 pro iunco odorato emunt. Nascitur etiam 15
 in Campania Italiae prouincia, quæ nunc Ter-
 ra delauoro appellatur. Galli, Germani, &
 Poloni vltima syllaba dempta, vt nos ferè,
 squinant vocant. Ab Hispanis dicitur Paia de
 mecha, & à Neapolitanis paia di Camillo 20
 s. e. Cuius est qualitatis? B R A S. Auicenna, &
 si ex aliorum ore loqui videatur, tamẽ potius
 frigidum facit squinantum, quàm calidum:
 at de eius flore dicit esse parumper cali-
 dum. Tamen si ipsum consideremus, & Gale- 25
 num, deinceps necessariò dicemus esse cali-
 dum & siccum in primo ordine. Nam habet
 nonnihil aromatici. Et Galenus hoc sentire
 videtur octauo de simplicium medicamen-

torum facultatibus, vbi inquit modicè cale-
 facere, & modicè adstringere. Tamen dici
 posset florem secundum caliditatis gradum
 attingere, & radicem secundum siccitatis or-
 5 dinem. s. b. Cymbalaria sequitur. B. R. Quam
 herbam hoc nomine intelligis? s. e. Eam, quæ
 Ferrariæ in parietibus frequenter nascitur,
 ab Hermolao libro quarto corollarii in ce-
 tylidone descriptam, quæ folium quodam
 10 modo angulosum habet hederaceum, flore
 paruum, purpureum. B. R. Illam ergo intelli-
 gis, quæ à nostris mulieribus herba venti di-
 citur. s. e. Illam inquam, quam & umbilicum
 Veneris, & dinarellam nostrum vulgus no-
 15 minat. B. R. Nusquam apud antiquos auctores
 hanc herbam reperi. Qui enim Dioscoridis co-
 tyledon esse fatetur, quoniã cotyledon cym-
 balium etiam dicatur, longè aberrant. Nã co-
 tyledon in maritimis nascitur, nec folium ha-
 20 bet coxendicis figura. Qui verò ob id eã esse
 putarunt, quia & umbilicus Veneris cotyli-
 don ab antiquis dicatur, adhuc errant: quo-
 niam ea herba, quam quæris, Veneris umbili-
 cum non præsentat. Fuere, qui secundã sum-
 25 ræ speciem hanc cymbalariã putarint, quam
 gallinaceum pedem vocant. quod esse non po-
 test, quia hederæ folia non habet. Vnde non
 memini hanc herbam apud antiquos me le-
 gisse. Nec mirum, quia omnia non pertracta-
 runt.

runt. Nobis autem satis est à patribus, & auis
 expertas vires habere, quanuis ab antiquiori
 bus pertractata non sit. Eius ramulos cum fo-
 liis, & feminibus Ferrariæ colliges, in parieti-
 bus antiquioribus, & lapidum cumulis. Non
 est etiam secunda cotyledonis species, quæ in
 modum sedi in montibus nascitur. A Polonis
 svonki, à Cretenfibus vulgò potirida dicitur.
 Frigida est in secundo ordine, & humida
 in primo. s. e. Artemisia occurrit. B. R. A. Non
 dubito (vt nonnulli fecere) eã quæ apud nos
 corrupto vocabulo artemise dicitur, ac si ar-
 temisia dictum sit, verã artemisiam esse, quæ
 folia absynthio similia habet, vt Dioscorides
 inquit, & eius duo genera facit, monoclonon,
 & polyclonon, id est, vnum ramum, & plures
 ramos habentem. Ambas species Ferrariense
 vulgus nouit, si aptè distinguere sciret, & ipsis
 indiscriminatim vtitur, quã nos matricariã,
 vel marellam vocamus. Artemisix species est
 illa, scilicet quæ malè olet. Nec obstat, quòd
 Ferrariæ duæ artemisix species sint, per vnũ,
 & plures ramos distinctæ: quoniam & hæc in
 specie est, quæ plures habet ramos. s. e. n. e. x.
 Si in genere artemisix matricaria collocari
 non posset, quam putares esse apud anti-
 quos? B. R. A. S. A. V. O. L. V. S. Hermolaus Barbarus
 perthenium esse putat in helxine. Nunc e-
 nim de ea herba loquimur, quæ Ferraria

matricaria, & marella appellatur. Est enim
 artemisæ species. Tamen quum artemisia par-
 thenium etiam dicatur, matricaria ipsa par-
 thenium dici poterit. Sed nunc loquor de her-
 5 ba, quæ peculiari nomine à Dioscoride par-
 thenium vocatur. Scimus enim parthenii no-
 mine plures herbas venire. **S E N E X.** Quæ her-
 ba peculiari nomine parthenium dicta? **B R A.**
 Ut te breuibus expediam, parthenium à Dio-
 10 scoride coriandri foliis cõparatur. At nos in
 coriandro duplex foliorum genus inueniri
 nouimus, vnum perfectum incisuris diuisum,
 aliud tenue. Si matricaria vulgò dicta perfe-
 ctis foliis comparatur, parthenium dici pote-
 15 rit: & nos experti sumus matricariæ succum
 bilem educere, pituitam, & atram bilem. **S E-
 N E X.** Quantam exhibes huius succi copiam?
B R A. Usque ad uncias quatuor exhibui. At si
 tenuibus foliis comparatur, herba, quæ vul-
 20 gò brusaculo dicitur, parthenium erit. Folia
 etenim habet coriandri, tenuia, & flores per
 ambitum candidos, in medio luteos, odore
 viroso, gustu amaro, quæ & bilem, & pitui-
 tam trahat. Scimus tamè quosdam nostrum
 25 vocatum brusaculum, qui à recentibus cotil-
 la fœtida dicitur, matricariam appellare.
 Vnde apud hos parthenium erit matricaria.
 Et hanc sententiam sequitur Serapio, qui ma-
 tricariam ex sententia Dioscoridis pingens
 parth

parthenii figurā affert, id est, brusaculi. Qui
 verò nostrum vocatum brusaculum chamæ-
 mali speciem esse affirmant, decipiuntur: quia
 cum tres sint chamæmali species à florum
 coloribus distinctæ, albo, purpureo, & lu- 5
 teo, brusaculum autem albos flores in medio
 luteos habet, vt nostrum vulgare chamæma-
 lon, ideo cum eo idem esse oportet, quod lon-
 gè absurdum est. s. e. Quibus coriandri foliis
 putas partheniū à Dioscoride cōparari? BR. 10
 Dioscoridis verba indicare videntur ad te-
 nuiora folia, comparationē fieri: quippe in-
 quit, Coriandro folia similia habet tenuia.
 Certum est parthenii folia simpliciter tenuia
 esse dici nō posse, cū multa alia sint longè te- 15
 nuiora, propterea ad tenuia coriandri folia
 comparat, & inquit illa parthenii *ἴμοια το-
 γίω λεπτά*. id est, similia coriandro tenuia. s. e. n.
 Quæ tenuia nuncupas, minus tenuia viden-
 tur, quàm latiora. BR. Deciperis. s. e. Id saltem 20
 habebō, brusaculū amaritudine carere. BR.
 Subamarum est, & acredine quadā insigni-
 tur. s. e. Cūm hæc herba valde fœtēs sit, Dio-
 scorides alio nomine vti debuit, quàm dicere
ὄσμη ὑπέβρωμεν. BR. A. Iam nosce te esse mo- 25
 rosū, & non nouisse, Galenum notare Dio-
 scoridem in Græca lingua non fuisse admo-
 dum diligentem, præter id quod summi vi-
 ri, vt Marcellus, & Hermolaus interpretati

- fant sub viroso odore, & viroso odore, arbi-
 tror te potius nugari cupere, quàm de re ipsa
 agere. Pro te melius esset negotia tua expedi-
 re, si quæ habes, quàm in rebus tam tenuibus
 5 dubitare. Nos quandoq; de parthenio seor-
 sum locuturi sumus, & ostensuri herbã hanc
 apud authores valde ambiguum esse, & plu-
 ra herbarum genera sub hoc nomen venire.
 SEN. Cum de coriandri foliis sermo fit, latio-
 10 ra semper intelligenda putabã, cum & tenuio-
 ra in latiorũ formam veniant, cum adoleue-
 rint. BRA. Sunt & quæ continuè tenuia per-
 seuerant, & tenuia diuersam habent formam
 à latioribus, etiã cum tota plãta cõsensuerit, &
 15 tenuitas secundum omnem dimensionem in-
 telligitur. SEN. Quomodo matricaria distin-
 ctionem Dioscoridis, in artemisia per vnum ra-
 mem, & multos quadrabit? BRA. Non ita ex
 sua sententia Dioscorides partitur, sed ab aliis
 20 eo modo distingui monet. Quicquid tamen
 fit, in maritimis locis efficacior est. Caulis, co-
 ma, & radices priuatim seruanda. Imò & ex
 foliis succum expressum collige. Apud Gale-
 num nostra matricaria amaracus dici vide-
 25 tur. Mirandũ tamen, cum animaduertat illã
 nõ inuenisse Romæ, cum tamen in copia Ro-
 mæ sit. Vnde in dubio sum, quid apud Gale-
 num amaracus sit. Sed rem suo loco explica-
 bimus. Galli armoise artemisiã vocãt, Hispani
 ni

mvt nos, Germani bei fuffz, à Polonis bilicza,
 à Venetis herba della madonna, ab Hispanis
 altamisa, matricaria verò à Germanis muter
 raut, id est, matricis herba, ab aliis mettram,
 ab aliis metterem, à Venetis marigal, à Cretè- 5
 fibus vulgò mitrocorten, à nonnullis Polo-
 nis marzana, ab aliis bylyza dicitur. s. e. Quæ
 sunt artemisæ qualitates? B. R. A. Galenus in
 sexto de simplicium medicamentorum facul- 10
 tatibus, illam in secundo ordine calidam esse
 dicit, quod in medio secundi ordinis intelli-
 gendū est. sicca verò est aut in primo intese,
 aut in secūdo remissè. s. e. De matricaria quid
 sentis? B. R. A. Et ipsam esse in secundo ordine
 calidam, & siccam. s. e. Mater sylua præsentat- 15
 tur. B. R. A. Nonnulli matrisyluam alteram
 clematidem esse putarunt, sed errore ducti:
 quippe clematis, vt olera cibus oleo, & sale cō-
 ditis paratur, quod matrisyluæ non conuenit:
 non enim edendo est. Si autē aliqua sit apud 20
 antiquos de hac herba memoria, ea est, quæ à
 Dioscoride quarto libro Periclymenon à Ro-
 manis in uolucrum maius dicitur, quæ simpli-
 citer fruticat folia per ambitum pusilla con-
 tinens, subcandida ad similitudinem hederæ, 25
 secusq; ramuli adgenerant, semen cacumini-
 bus hederaceum præferentes. Albus ei flos si-
 milis fabæ subrotundus, ceu folio impositus,
 semen prædurū, & velli difficile, radix crassa,

orbiculata. Nisi hederæ foliis scriptū esset, & nonnulla alia modica, hanc esse matresyluam nostram credidissim. Sunt tamen qui caprifolium à nobis vocatum periclymenon putent, & qui idem cum matresylua caprifoliū. Errant præterea, qui matresyluā asplenon existimant, vel splenon, vt Pādectarius facit. Quippe asplenon, vel splenon neq; caulē habet, neq; florem, neq; semen: at mater sylua semine, flore, & caule insignitur, idē vel ab antiquis nusquam huius herbæ recordatio facta est, vel sub periclymeno ponēda. Multa nunc extant antiquis ignota. In locis maritimis efficaciores vires enanciscitur. Flores, semina, folia, & radices seorsum collige. Gallorū pharmacopolæ caprifolium esse arbitrantur, idē cheurefeul appellant. Hispani verò, vt nos ferē, madresylua, Germani nonnulli spekliben, alii lienen bloumen vocare contendunt. Calida est, & sicca, in secundo prope tertium ordinem. s. B. Ad pentaphyllon veniamus. B. R. A. Plinius lib. xxv. cap. ix. pentaphyllon, quod à Latinis quinquifolium dicitur, fraga ferre existimauit. At id potius trifolii propriū est, quàm pentaphylli. Idē quandoq; Plinii textum corruptū esse arbitratus sum, vt triphyllo pro pētaphylo legendum esset. At mox excellentissimum Leonicensem animaduerti hanc sententiam reprehendentem, quia aliis noua

nominibus ipsum appellat, quæ à Græcis pen-
 taphyllo tribuuntur, & easdem proprietates
 suo pētaphyllo attribuit Plinius, quas & Græ-
 ci suo: vt hinc deprehendatur non posse ali-
 quo pacto trifolium legi. Cùm autem huius 5
 herbæ nomen à quinario foliorum numero
 initium sumat, vulgarem herbam habemus
 prope parietes virētem, & locis humidis, quā
 vulgus nostrum pedem Paipi, & quinquefo-
 lium vocat, quod autē nostra lingua paipus 10
 dicitur, Latinè miluus est. Hanc esse pētaphyl-
 lon antiquorum descriptio manifestè osten-
 dit, hoc dempto, quòd radice rubra caret. Est
 autem & vulgaris herba tormentilla dicta,
 quæ septem folia habet, sed duo parua sunt, 15
 vt ferè in foliorum numerum poni non de-
 beāt, & in multis pediculis quinque folia tan-
 tum habet: hanc facilè crederemus pētaphyl-
 lon esse, si perpetuò quinquefoliis munire-
 tur. Imò ante nos Hermolaus idem sensit: ta- 20
 men menthæ folia non habet tormentilla, vt
 illi Dioscorides pentaphyllo tribuit, aut vi-
 tis, vt Theophrastus. Quicquid tamen sit, no-
 strum vulgare pentaphyllon circa parietes, &
 stagna nascens, ob radicem antiquorum pen- 25
 taphyllo nō quadrat. Tormentilla verò, quā
 & recentes bistortam dicūt, dissimile folium
 habet à descriptione antiquorū. s. e. Ego igitur
 quid colligendū sit, ambiguus ero? B. R. A.

Quoad meliora inueniamus, pro pētaphyllo
 circa canales, & aquosa loca, folia, radices, &
 seorsum foliorū, ac radicū tormentillæ suc-
 cum colliges. Ad Plinium reuertētes, multos
 5 pentaphylli caespites obseruare cœpi, & tor-
 mentillam ipsam, globum quendā ferunt, in
 quo semina sunt, hunc fragam Plinii esse ar-
 bitratus sum, quoniam & nihil aliud est fra-
 ga trifolii, quā globus, in quo semina con-
 10 duntur. Non tamen nego fragā propriè in il-
 la specie trifolii esse, quæ fragaria, & fraga
 nuncupatur. Tamen & in Veronēsisibus mon-
 tibus obseruauimus fragariam herbam pen-
 taphyllam esse. quod arbitror omnibus eam
 15 urbem incolentibus in confesso esse: idè nō
 mirum, si Plinius Veronēsis dicat, nulli igno-
 tum esse quinquefolium, cū etiam fragagi-
 gnendo commēdetur. Radices autem confi-
 derans rubræ nō erant: at tormentillæ radix,
 20 & rubra est cū effoditur, & paululū nigrescit, incipitq; & desinit cum vite. Putarūt
 verò quidam Leonicensi gloriæ inuidi sanicu-
 lam vulgarem herbam, quam recentes in so-
 lidaginum genere ponunt, pētaphyllon esse.
 25 Verū habet quidē sanicula in quinque par-
 tes distincta folia, sed radices, nec rubras, nec
 effatu dignas habet, nec fraga fert, vt de suo
 pentaphyllo dicit Plinius, licet capitula qua-
 dam habeat supra coliculos colorem herba-
 ceum

ceum habentes. Hanc herbã Germani sancuel
 vocant, Tormentillam verò tormentill, alii
 rotvvurtz, alii blot vvurtz dicunt. At penta-
 phyllum nostrũ vulgare, funffingertraut ab
 eisdem dicitur, ac si exprimere voluerint her- 5
 bam quinque digitorum. **S E N.** Tormentillã
 igitur pro pentaphyllo seruabo: **B R A.** Serua-
 bis, quoad meliora inuenire liceat. Nã & hoc
 anno pentaphylli quandam speciem circa pa-
 rietes etiã nascentem radice rubra insignitã 10
 obseruavi. Secundum Galenum in primo or-
 dine calidum est, in tertio siccum absq; acre-
 dine, & morfu. **S E.** Ad citrach ergo manum
 dabimus. **B R A.** Nonne hodie dictum est, eam
 herbam, quam citrach, vel citarach appella- 15
 tis, scolopendrium, vel asplenon esse? **S E.** Me-
 moria exciderat: verũ ea, quæ nunc scolo-
 pendrium appellatur, quo loco à Dioscoride
 tractatur? **B R A.** Dictum est etiam à Dioscori-
 de phyllitum vocari. **S E.** In memoriam venit. 20
 Ad mezereon trãseamus. **B R A.** Nonnulli fal-
 so, mezereon, & laureolam confundunt, ac si
 vnum sint, cùm duo, & lógè diuersa esse oporteat: quoniam laureola, quæ daphnitis est, la-
 cte careat, mezereon eo abundet, vt illi Ara- 25
 bes imponũt. Vnde Serapio, & Mesue de me-
 zereon loquuntur, & non eodẽ modo, vnoq;
 capite diuersas antiquorum Græcorum her-
 bas miscet. Nam Dioscorides, & Plinius cha-
 malæam,

mælxam, & thymelxam duas herbas faciunt,
 vt verè sunt: hi autem Arabes vno in capite
 adeò perturbant, & confundunt, vt quando-
 que chamælxæ, quandoque thymelæx vires,
 5 quandoq; descriptionem vnus, quandoq; al-
 terius misceât, vt re vera duas herbas vno ca-
 pite coniunxerint, tamen in medio ferè capi-
 tis mezereon duas species habere statuunt, vt
 hoc manifestè colligatur Arabum mezereon
 10 esse chamælxam, & thymelxam Dioscoridis
 ac Plinii. Ex his verbis in hoc môte varia col-
 liges, vbi loca petrosa videntur: ex chamælxæ
 folia, ex thymelææ folia, & semina cōdas. Me-
 zereon à Polonis vilczelino vocatur. Ad quar-
 tum ordinem peruenit, & caliditatis & sicci-
 15 tatis. s. e. Ocymum caryophyllatum occurrit.
 B R A. Hæc duōne sunt, ocymū vnum, caryo-
 phyllatum aliud, vel vna res, quæ toto hoc no-
 mine claudatur? s. e. Vna sola res, & etiam no-
 tissima. B R A. Ne admiratione afficiaris, quo-
 20 niam pharmacopolas noui herbam colligen-
 tes nomine caryophyllatam: nunquam enim
 apud antiquos ocymum caryophyllatum in-
 ueni. Dioscorides enim ocymum, & *ὄζυμο*
δία, id est, ocymastrum, & ocymum aquaticū
 25 sola tractat. dic tu quo ozymo (vel ocymo
 per c, aut z, scribatur ab *ὄζυμ*, quod est redo-
 lere, grammaticis curæ sit) in officinis vtimi-
 ni? s. e. Quod passim mulieres supra fenestras
 in

in fictilibus plantant nigrum semen habens,
 caryophylli odorem repræsentans. B R A. Ferrarienses mulieres duas species habent supra
 fenestras, alteram strictiora folia, alteram la-
 tiora habentem. s E. Id est, quod latiora folia 5
 habet, basilicum dictum, ab odore basilica di-
 gnum. B R A. Tamen Serapio ocymum caryo-
 phyllatum ex sententia Isaac Ebenambram
 folia strictiora habere tradit. s E. Ita apud nos
 vnus est. B R A. Semen certè nigrum habet, & 10
 odoratum, sed non caryophylli odore (nisi
 olfactus me decipiat) est tamen vna species,
 quæ citrû mirè redolet: ne in mōtibus ipsum
 quæras, cum in omni ferè domo Ferrariæ sit.
 Solum ferè inter herbas calidissimam aquam 15
 expetit, & in meridie, nobiscumq; veluti ani-
 mans moratur, edendo est, sed visui nocet. Fo-
 lia, & semina habere oportet. Mira verò &
 adeò ingens cōtrouersia in Plinio, & Diosco-
 ride est, vt alterum ipsorum errare opus sit. 20
 Dioscorides enim inquit, Si à scorpione vul-
 nerentur, qui ocymum comedere, incolumes
 euadere. e contrario Plinius lib. x x. cap. x i i i.
 Si quis ea die, qua ocymum comederit, à scor-
 pione pungatur, non posse sanari. nisi quis di 25
 xerit aliorum sententias referre. s E. Est inex-
 plicabilis contradictio, quæ fortè per varias
 ocymi species tolli posset, si illorum sententiæ
 inueniatur, qui à Plinio referuntur. B R. Aliud
 est

est in his authoribus discrimen, quoniam Dioscorides lac prouocare tradit. Plinius verò eodè loco, si illinitur māmīs, extinguit quoque lactis prouentum. s. n. Dioscorides forte per
 5 os sumptum intelligit, ideò addit, Et agre in stomacho muratur. Plinius verò extrinsecè apponit. Quicquid sit, miror maximè cur Dioscorides in secūdo libro de ocymo, quarto autem de ocymastro tractauerit, cum eius
 10 consuetudo sit cognata congeneribus miscere, vt de méthā ac menthastro vno loco fecit. B. R. Id apud Dioscoridem perpetuò nō reperitur: quippe qui de thymo in vno libro, de epithymo in altero scripserit. quāuis in libri
 15 præfatione eos reprehendat, qui ordinè literarum sequuntur, & cognata à suis congeneribus diuellūt. Tamen vitio scriptorū potius factum arbitror, vt in Dioscoride nonnulla suum locū euariēt. Cum verò Pliniū, & Dio-
 20 scoridem conciliaſti, quòd alter per os, alter extra explicuerit, nō longè à Galeno dissentis, qui in libro de simplicium medicamentorum facultatibus, ocymū per os sumptū non digeri, imò digestionī officere tradit: si verò em-
 25 plastri modo extra ponatur, digestionē procurat. Nonnulli verò hoc animaduertentes, quod vno in lib. de ocymo, in alio de ocymastro loquatur, voluerē in quarto libro nō loqui de ocymoide Dioscoridem, sed corruptū esse

esse vocabulum, & legi debere echinoidem, quia de echio supra locutus erat. Ab his autem dissentire cogor, tum quia nulla herba est, quae echinoides vocetur: tum quia ocymoidem Plinius ita pingit, & eius vires, ut Dioscorides ponit: tum quia Galenus in libro de simplicium medicamentorum facultatibus, eadem ocymoidi elargitur, quae Dioscorides suo quarto libro. A Germanis Basilica praeterea, ac si herbam basilicam dixeris vocatur, à Polo-¹⁹ nis solca basilica, à Venetis basago, à Creten- sibus vulgò basilicon chitraton, ab Hispanis allahaca. Galenus octavo de simplicium medicamentorum facultatibus, facit illud calidum in secundo ordine, & humiditate recre-¹⁵ metitia humidum. s. B. Bardana sequitur. B. R. A. Quo vocabulo uteris: eane est, quam ex similitudine cum equorum unguis, unguam caballinam appellatis? s. E. N. Ea quidem est, sed potuit etiam asinorum unguis imitari. B. R.²⁰ Ideò & multi asininam unguam vocant. Imò Germanum nomen, quo haec indicatur, asino alludit. s. E. N. Quomodo asino? B. R. A. Quonia ipsam vocat efels huff, ac si dixerint asini unguam. s. E. N. Honestius tamen est, ab equo²⁵ magis, quam ab asino nomen sumere. B. R. A. S. Istud ad rem nihil, vel ab asino, vel ab equo nomen ducatur. Cur illam in motibus quaeris, cum Ferrariae abundet circa aquarum scatebras.

bras. & aquosis locis, ad eò vt recetiores mul-
 ti nymphææ speciè arbitrati sint, quam suo
 corrupto vocabulo nenufar terrestre appella-
 runt. SEN. Sunt etiam qui farfaram, nesciunt
 5 an Hebræo vocabulo, vel Barbaro eam vo-
 cent. BRA. Imò Latinum est. Nam ab autho-
 ribus foliis populi comparatur: antiqui verò
 populum Farfarum dicebant. A Dioscoride
 bechion, à Romanis tussilago, quoniam vehe-
 10 mentissimè tussi succurrit, appellatur. Hoc
 autem est, si per infundibulum fumus suscipia-
 tur, & deuoretur. Propterea apud Germanos
 aliquos brandt lattich appellari solet, ac si di-
 xerint lappa, quæ ad combustionem danda
 15 est, vel lappa combustionem apta. Recetes me-
 dici ea pro antiqua tussi vtuntur, cum ab an-
 tiquis solùm fumus glutiretur, à Gallis glute-
 rous, à Polonis lopian dicitur. Folia, & radi-
 ces seruare conueniet, sed hoc Ferrariæ ages.
 20 Bardana calida, & humida in primo ordine
 est. Tamen Galenus sexto simplicium notat
 cum sicca est, acriorem esse. SEN. Capilli Ve-
 neris sequitur. BRA. Postea. SE. Polytrichon,
 calitricon, adiāton. BRA. Siste. nam vos phar-
 25 macopolæ rem in duas species tantùm distin-
 ctam, in quatuor diuisistis: nomina solùm
 diuersa sunt, res minimè: ea enim herba, quæ
 à nobis capillus Veneris dicitur, à Dioscoride
 adiantū appellatur, quoniā ma defieri nō po-
 test

rest etiã aqua aspera. Quẽ tamẽ effectũ experi
 ri volens, falsum esse comperi, ideo potius
 ex puteis, quos coronat, & propter id madi-
 da nõ est, vel quia nunquam attingit aquas,
 id nomẽ sumplisse arbitror. A Romanis cin 5
 cinnalis, & terræ capillus dicitur. Cincinna-
 lisquidẽ ob cincinnos secũdũ aliquos, id est
 incisuras, sed magis aridet ad capillorũ cin-
 cinnos. Idẽ cũ polytricho, & callitricho est.
 Sunt hæc diuersa nomina à variis effectibus 10
 imposita. nã polytrichõ, id est, multastricas,
 hoc est, capillos faciẽs, callitrichon, id est, pul-
 chras tricas faciẽs. Vt autẽ rẽ ipsam aptius in-
 telligas, vna herba est adianton, in duas par-
 tes separata. Vna propriẽ adiantũ dicitur, de 15
 qua priuatim vno capite Dioscorides agit,
 folia magis alba, & coriãdro similia habẽs, &
 lõgiora, altera pars à Dioscoride in sequenti
 capite scribitur, & trichomanes appellatur,
 folia habẽs filici similia, tenuia, nigriora pri- 20
 mò, & breuiora. Hoc propriẽ callitrichõ dici-
 tur, ex tricarũ pulchritudine, quam facit. Vos
 pharmacopolẽ hoc communi nomine in his
 duabus herbis vtimini capillis Veneris. Vnde
 apud antiquos authores solum adiantum, & 25
 trichomanes, vel callitrichon inueniuntur,
 vt patebit, si Theophrastum, Dioscoridem,
 & Plinium legeris: non autem quatuor sunt
 herbæ, vt vos eas facitis suprà dictis nomi-

nibus appellatae. nam sola voce, & nō re ipsa
dissentiant. Ideo multi pharmacopolaē falsō
quatuor herbas ostendunt, quum duę tātum
sint. Tamē quācūq; speciē acceperis, easdē vi
5 res habet. Ideo Ferrarię in puteis, fontibus,
palustribus locis, vmbrosis, ac humētib⁹ mu
ris eam accipito, quę ad manus venerit, & in
Bononiensī solo maxima copia viret, & Mu
tinā, ac Regii Lepidi. Ferrarię tamen tricho
10 manes, id est, ea species, quę filici similia fo
lia habet, copiosē inuenitur. Ramos tantum
huius herbę seruabis. Auenea ab Hispanis di
citur, non omnibus tamē. Ita à quibusdā Ger
manis frauvenhar dicitur, ac si dixeris foemi
15 nę crinis, quāuis alii Germani maurrauten
(fed falso) appellarint: quoniā hęc ruta mura
ria, à prædictis herbis diuersa est. Galli etiā
pharmacopolaē illis quatuor, ac si diuersa
sint, vtūtor, ita suis nominibus appellātes ca
20 pil venere, polytri, calitri, adiantos, à Polonis
malki bozcī vvoski, & hoc nomine vvoski
appellant & polytrichon, & callitrichon, &
adiantū. Hęc omnes herbę in caliditate, & fri
giditate symmetriam habent: in siccitate ve
25 rō in primo sunt ordine. s. e. Agrimoniū ad
manus venit. B. R. A. Corrupto vocabulo pas
sim vtuntur. Argemone legi oportet. Suprà
docuimus, eam herbam, quā pharmacopolaē
pro argemone accipiūt, verum eupatorium
esse.

esse. At vera argemone apud me incomperta
 est, tamé futurū spero, vt illam inter alias her-
 bas ostédamus: nunc ipsam dimittere quoad
 ab aliquo oculata fide inuenta sit. s E. Interim
 quid agendum est, si aliquis medicus arge- 5
 monem indiceret? B R A. Admonerem ipsum
 hanc herbam non haberi. s E. Clamaret ille,
 Vis tu me docere? hæc est, Sus Mineruam in-
 struet? B R A. Placidis verbis iterū admoneré,
 exorans vt veritatem noscere tentet. s E. Tūc 10
 altiori voce instreperet, conuicia sine ordine
 miscens, & deinceps meam officinam desere-
 ret. B R A. O pessimum genus, ignorant, & id
 noscunt, tamen sua ignorantia obstinati di-
 scere contemnunt, & potius meris nugis con- 15
 fenscunt, quàm ab aliis discere velint, aut
 saltem se ipsis veritatem noscere conētur. Si
 pharmacopola essem, & hoc mihi accideret,
 tales viros derelinquerem, iuberemq; aliam
 officinam quærere, & ibi quæ luberent indi- 20
 cere: quoniam pro re, rem alteram vendere
 non licet. s E. Id agere decreui, & potius salu-
 tis animæ tribuere, quàm paruo lucello,
 quod ignauus, & penè inscius medicus, se-
 mel, aut bis ad summum in anno cōdonabit. 25
 His autem omisis, ad spicā veniamus. B R A.
 Iterum ad flores transis. s E. Nihil refert, nos
 spica nardi, & spica Celtica vtimur. B R A. No-
 minum inscitia, & te, & recentes ita loqui

coëgit. Nardus absolute appellatur, & nardi
 spica, quæ in monte Indiæ nascitur: tamen in
 Indicâ & Syriacam ab authoribus diuiditur,
 quia mons ille duas facies habet. In facie ver-
 5 fus Indiâ vergente nardus Indica crescit: in ver-
 gente versus Syriam, Syriaca. Indica mox sub
 se Gangeticam capit, quæ prope flumen Gan-
 gem nascitur: nardus verò Celtica in Gallia,
 & in Liguriæ alpibus, & in Hiltria viret. Ha-
 10 betur & tertia nardus ex Cilicia propriè, &
 Syria, quæ môtana appellatur. hæc est, quam
 habemus pro maiori parte. Nam Venetorū
 navigationes Alexandriam, & Alexandria
 Venetias hanc ferunt: ex Cilicia enim & Sy-
 15 ria facilè Alexandriam, & pedestri & nauali
 itinere feruntur. Etiam ex Cypro insula affer-
 tur, & sunt radices illæ nigriores, non quæ lu-
 reum colorem habent. Ne igitur in his mon-
 tibus nardū quæras, sed Venetiis spicā, caulē,
 20 & radicem emes: quanuis & ipsi adulterent.
 subeo autem radicem & caulem emere, quo-
 niā hæc apud antiquos authores, vt Diosco-
 ridem, & Galenū magis in vsu medico sunt,
 quàm spica: quippe folia abiicit Diosco-
 25 rides. Ad nos tamē spica ipsa non defertur, sed
 radix, nempe capillamenta illa, quæ Venetias
 afferuntur, & môtanæ nardi, & Syriacæ radi-
 ces sunt. Nam & ex hac regione facilis est in
 Alexandriam Aegypti accessus. s. E. Diosco-
 rides

rides inquit montanam nardum, neque caulem, neque florem, neque semen ferre, & nigrā habere radicem. **B R A.** Quid hoc ad rem facit? Radix ad nos affertur, non caulis, neque flos, neque semen, & in usu medico radix accipitur, quæ nigra est. **S E.** Quum dixeris Venetiis, & Ferrariæ vtranque nardum haberi, & Syriacā, & montanā, id est, harū herbarū radices, quomodo distinguuntur? **B R A.** Quoniam radices montanæ nardi nigrae sunt, Syriacæ verò luteæ. **S E.** Id quod vendimus, spica non est? **B R A.** Non quidem, sed radix, & capillamenta illa, quæ vides, radici inhaerent, & per ipsa veluti per manus terræ humiditas ad radicem crassiolem trahitur, & per totam herbam defertur: aliud verò sunt spica, & flos, quæ ad nos non afferuntur. **S E.** Tamen ad oculos spica videtur. **B R A.** Et hoc à Galeno notatur in primo de Antidotis libro, vbi simplicia theriacen ingrediētia examine perpendit. Dicit enim: Iubet deinde Andromachus Indicā nardum imponere, quam ex eo, quia spicæ figuram imitetur, nardi spicam nominant, quanuis radix sit. nec mercatores illam portare student, quoniam maius lucrum ex radice, quàm ex spica faciunt: cum tamen spica in re medica, & odoramentis valeat, imò pretiosum vnguentum ex spica antiquitus fiebat à Galeno frequenter spicatum

nuncupatum, quo Magdalena Seruatoris no-
 stri Iesu pedes inunxit. Estq; error in sacris
 literis, vbi legitur vnguentum nardi pistici.
 quem erroré Valla corrigere volés nardi spi-
 5 cati legit, quum potius spicæ nardi, id est, ex
 spica nardi legendû esset. Radix tamé ea est,
 quam cæteris partibus præferunt authores.
 Imò quum radix excauatur, puluerem pro la-
 uandis manibus seruari iubet Dioscorides,
 10 adedò radix odorata est: & Galenus radicem
 nardi Indicæ in libro de Antidotis, ex simili-
 tudine nardi spicam vocari dicit. Hæc de nar-
 do, vel, vt vos dicitis, de spica. Nisi in mætem
 venisset, Ligures veram Celticam nardum ha-
 15 bere, tamen loco eius, herba dicta à nobis la-
 uandula vt, ex qua & nardinum oleum pa-
 rant, id est, id, quod apud vos de spica appel-
 latur, tamen lauandula, à nardo longissimè
 distat, & quid sit ignoramus, nisi illam pseu-
 20 donardum vocemus. SE. Cuius est temperiei
 nardus? BRA. Galenus octauo de simpl. me-
 dicam. facultat. in primo ordine calidam esse
 iudicat, & in secundo ficcam. At tanti, tamq;
 celeberrimi viri venia dicemus, cum absque
 25 ratione, sed sensu solo deprehendatur nar-
 di caliditas, non possum non sentire esse in
 secundo ordine calidam, & in ficitate ad ter-
 tium peruenire, vel ad secundum comple-
 tum. Tu iudex esto. Nobis satis videtur hæc
 annot

annotasse, & lectoribus tanquã digito ostendisse, qui recto iudicio hæc perpendant. s. e. Omnes tamẽ ita sentiunt, tam Arabes, quã Græci, & Latini recentiores. B. R. A. Quoniam omnes ex vno Galeno acceperunt, & rem interius non considerarunt. s. e. Polium sequitur. B. R. A. In planis & montibus hæc herba reperitur. Dioscorides in vsu montanã esse censet. s. e. n. Imò & nos semper montanum polium quærimus, & montano vtimur. B. R. A. 10 Nõ habet hominis cani folia, vt nonnulli putarunt, sed in summo capitulum parum habet cano hominis capillo simile. In Bononiensibus montibus egregiẽ crescit, & pullulat. Sũt tamẽ pharmacopolæ Ferrariæ, qui pro polio 15 alteram herbam sumant, quum notissimum sit apud nos polium, & vulgare. Leonicens in epistola ad Hermolaum Barbarum Plinii errorem ostendit, tripolium cum polio confundẽtis. Totam herbam in his montibus sine radice, sed cum floribus, & seminibus serua. Eius nomen sortitum est ex similitudine, quam cum homine cano habet. Vnde herba ea multorum stipitum, qua nostri pharmacopolæ vtuntur, polium non est. s. e. n. Non 25 omnes tamen illa vtuntur. nam ex Bononiensibus montibus poliũ verum habere consueui. B. R. A. A Polonis kapnyeni poley, à vulgo Cretensiu donaida dicitur. Est in secũdo or-

diæ calefacientiū, & in tertio desiccantium:
 hæc q̄; perfectè sunt in minori polio. s. e. Ad
 pastoris virgam accedamus. B. R. A. Vnde hæc
 herba tale nomen sortita sit ignoro, nisi ex
 5 longis virgis, quibus cardui ad poliēdos pan-
 nos insident, dicta sit, vt pastores fortè vnā
 ex his virgis fumentes, & aculeis nudantes ea
 parte, qua possit manu capi, reliqua aculeata
 parte gregem ducant. s. e. De eo nomine in-
 10 certus sum, at carduum esse nō dubito: quo
 autē nomine ab antiquis diceretur ignoro.
 B. R. A. Apud Dioscoridē, & antiquos Græcos,
 dipsacos est: licet simpliciter apud ipsum sco-
 limos carduus ab aliquibus credatur. Roma
 15 ni labrum Veneris, aut lauacrum Veneris ap-
 pellāt. Notissima herba, & Ferrariæ frequen-
 tissima. Radices seruare oportebit seorsum,
 & folia. Habet etiam echinum, in cuius me-
 dio vermiculus nascitur ad quartanas utilis,
 20 si Dioscoridi credere fas sit. Marcellus diu
 vermiculū illum obseruassè, at nunquā vidis-
 se fatetur. Ego autem certus sum nūquam à
 Marcello obseruatū esse: quum nullus erra-
 re possit, quin in autumnō inueniat, quum
 25 exicari incipit, si per mediū echinus aperia-
 tur. Vermiculus albus est, qui per cavitatem
 echini dimouetur, & in caudicē transit. Hy-
 me etiam videre licebit, antequā præ frigore
 moriatur. Quū verò huius pastoris virgæ du-
 plex

plex genus reperiatur, & easdē vires vtrunq;
 habeat, quodcūq; seruabis, nihil impedit. In
 Ferrarienū agro id, quod breuiorē echinum
 habet, vberimē nascitur, quo pilea, & pan-
 nos expoliunt. A Gallis etiā ferē nostro no- 5
 mine appellatur verge à pasteur. Neapoli di-
 citur cardo de pāno. Polonis sezotki est. Se-
 cundū Galenū v. i. de simp. med. facultatibus,
 in secūdo ordine ficcus dipsacos est, & in se-
 cundo frigidus: quāuis à recentibus in tertio 10
 ordine frigidus, & ficcus positus sit. S E. Lupu-
 lus occurrit. B R A. Non inueni apud Diosco-
 ridem quo nomine lupulus appellaretur. Hi
 enim aberrant, qui corrudā dici volūt. Nam
 corruda folia capillamenti modo tenuia ha- 15
 bet, quibus caret lupulus. Nec bryonia est, li-
 cet eadem foliorū forma decoretur. Verūm
 Plinius de eo tractare videtur, & lupum sali-
 ctarium appellat, quoniā supra salices, & reli-
 quas plantas repat: & ideo nostra materna 20
 lingua luuertice, quasi lupus verticius, vel sa-
 lictarius lupus vocatur, vtpote qui circa res,
 quibus inhæret, vertatur. Herba est Ferrarien-
 sibus notissima, quā licet in Ferrariensi agro
 vbiq; præsertim circa sepēs, & foueas in- 25
 uenire, & quānos cocta, & cruda in aceta-
 riis oleo, sale, & aceto conditis vescimur.
 Flores & herba seruanda: nec prætermittens-
 da radices, quæ calidæ, & aperitiuæ sunt. Li-

cet nonnulli frigidum esse lupulū contende-
 rint, est calidus in fine primi, vel in principio
 secūdi, & siccus in primo. Flores in illis locis
 plurimū valent, in quibus vinū deest. Nam
 5 ex ipsis compositiones quasdā parant poti
 aptas, quas suis idiomatibus ceruisias, medo-
 nes, byras, zitave appellāt, in quem etiā vsum
 herba seruabatur. *S. E.* Reperitur ne apud Ara-
 bes, quum Græci de ipso locuti nō sint? *B. R. A.*
 20 Non ita simpliciter dixi Græcos lupulū præ-
 teriisse, quoniam recentes Græci de eo verba
 fecere: imò & nunc vulgò in Cypro bryon
 vocatur, & Hermolaus in tota Græcia ita ap-
 pellari tradit. Nunc etiam Aquileienses rusti
 35 ci brusculam, quasi bryon scandilem vo-
 cant. Et ita Cremonæ dicitur. Apud Arabes
 etiam sub nomine volubilis inuenitur. Hispa-
 ni lupares, præsertim qui Lusitaniā habitant.
 Galli ombelon, Germani hopffen, Poloni
 20 chrael appellāt. *S. E.* Carduus benedictus oc-
 currit. *B. R. A.* Simon Genēsis lōgè deceptus
 est, qui carduū benedictū sedū minus esse ar-
 bitratur. Deceptus autem est, me iudice, quia
 à Dioscoride sedum minus carduus semper-
 25 uina appellatur, ideo carduum benedictum
 esse hac coniectura existimauit: sed ita car-
 dus benedictus semperuuum est, vt rosa est
 lactuca. Et quauis passim in Dioscoridis
 exemplaribus Græcis carduus semperuuum
 loco

loco sedi non sit, tamē Genueſis in ſuo con-
 textu ita legerat, quemadmodum & Hermo-
 laus in ſuo habuit. Sūt verò plures cōtextus,
 qui loco cardui ſemper uiuū *βασιλική βασιλική*,
 id eſt, herba ſemper uiua legūt, ut in pluribus
 Græcis textibus videre eſt. Verūm vno erro-
 re nō contētus Genueſis, ſedum etiam ſene-
 cionē facit, & erigerō, & triſſaginis ſpeciem,
 quæ quantū à vero diſcrepēt, ſuo loco oſten-
 demus. Nonnulli hunc carduū chameleontis
 ſpeciē fecerunt. Ego nōdum habeo quid cer-
 ti dicam. In Ferrarienſibus herbis de ipſo co-
 pioſe ſcribemus. Hīc flores, herbā, radices, &
 ſemina colliges, quæ omnia variis ægritudi-
 nibus cōferūt. Galli noſtro ferè nomine char-
 don benict vocāt, Neapolitani ſeneſcēs, Vene-
 ti cardo ſanto, Poloni oſtropheſt. Calidum in
 ſine ſecūdi, & ſiccum in tertio ordine iudico.
 SEN, Thymbra ſequitur. BRA. Multæ herbæ
 ſunt, quarum cognitionem apud omnes au-
 thores difficilē video, thymbra ſcilicet, ſatu-
 reia, cunila. Genus herbæ eſt cunila, ſatureia
 cunilæ ſpecies, quæ & thymbra. Altera verò
 hortenſis eſt, altera agreſtis. Si Columellam
 cōſiderare voluerimus peculiari nomine ſyl-
 ueſtrē thymbra, hortenſem ſatureiam ap-
 pellat. Notiſſima herba eſt, à noſtris ſeneue-
 zo, quaſi vice ſinapis dicta, ab aliis ſauolezo
 corrupto vocabulo, quaſi ſatureia. Mirus eſt
 apud

apud nos in acetariis, & intinctibus huius her-
 bæ vsus, Sunt & qui solo pane mandant. nam
 nomen fortè traxit, quia saturos reddat. Fer-
 rariæ in tenuibus, & asperis terris crescit:
 5 vbiq; tamen ab olitoribus seminatur. Sylue-
 stris ad omnia medicamenta efficacior est, vt
 de omnibus syluestribus herbis Galenus te-
 statur. Hortensis in cibis melior: quia inten-
 siori illa acrimonia caret. Huius herbæ, præ-
 10 fertim domesticæ, ad medicum vsum ramu-
 los serua. Hæc sunt, quæ de thymbra concise
 dicenda erant, spondentes omnes cunilæ spe-
 cies aliàs ad vnam ostensuros. Apud Germa-
 nos quosdã quenel, apud alios cunel dicitur,
 15 vt à serpyllo nomen ductũ esse videatur, Cu-
 nel autem à cunila corruptum sit, & satireiã
 satirei, & Poloni czambr dicunt. Calidam, &
 ficcã in tertio ordine esse censent: sed addo
 in tertio intense, vt sinapi ferè cõparetur, s. e.
 20 Bursa pastoris occurrit. BR A. Hæc bursa adeò
 tenuis est, vt nihil habeat, quo pastores victũ
 ducere possint. Tali autem nomine appella-
 tur, quia folliculum habet, in quo semina con-
 duntur, bursæ figuram repræsentans. Non-
 25 nulli eam thlaspi à Dioscoride descriptã esse
 censent, quod à Romanis scandulaceum, vel
 capsellã, quasi scarfellam: vnde & nos vulgò
 scarfelletã vocamus: re autè vera thlaspi pro
 parte huic bursæ quadrat, si Dioscoridis pi-
 ctur

Eturam consideramus: quia brevis, & exigua
 herba est, foliis angustis, digitali longitudine,
 in terram versis, in summo incisuris diuisis, &
 modicè pinguibus, caule tenui duorum do-
 drantum altitudine, paucis in eo adnatis, &
 circa caulem fructu in summo modicè lato,
 in quo exiguum semen est nasturtio simile, di-
 sci vel lenticulae vasis effigie, & veluti infra-
 ctum, vnde nomen accepit. Flos illi albus. In
 semitis, fossis, sepibus, & circa domos nasci-
 tur. Semen habet acerrimum. Omnes hae condi-
 tiones burse pastoris quadrare videtur. Sume
 tu herbam ipsam, quae propè est, & praedictas
 conditiones illi quadrare aduertas. SE. Mirum
 in modum conuenit: tamè prius audieram, thla-
 spi eam herbam esse, quae à Ferrariensibus vin-
 cetoxicum dicitur. BRA. Nonnunquam thlaspi
 effigie vincetoxico comparavi, statimq; diuer-
 sam esse percepi. Nam vincetoxico non in sunt
 folia digitali longitudine, nec in summo inci-
 suris diuisa, nec in terram versa, nec pingua,
 imò ariditatem quandam praese ferre viden-
 tur: nec semè est disci figura, & multa alta vin-
 cetoxico desunt, thlaspi tamè ab authoribus
 attributa. SEN. Thlaspi igitur bursa pastoris
 erit. BRA. Inclinauit quandoque animus, sed
 magis inclinasset, si folia in summo incisuris
 diuisa haberet: habet autem incisuras in me-
 dio: & si semen disci forma insigniretur,
 quod

quod rotundum est, & rubrum, & si cum nasturtio similitudinem quandam possideret, & semen acerrimum esset. Quum verò hæc omnia thlaspi insint, & desint burfæ pastoris,

5 nō possum induci, vt nostrā pastoris burfā thlaspi Dioscoridis arbitrer, & si in burfā pastoris multæ notæ inueniātur, quæ in thlaspi primo intuitu reperies. Cōstat autem herbam esse qualitate frigidiori insignitam. Ne

10 illam hic quæras, sed Ferrariæ semina, & folia colligito. Nūc quænam sit apud antiquos, incertus sum. Aliæ ferè gentes nostrum vulgare nomen imitantur. nā Galli bourse à pasteur, Germani deschelkraut, id est, marsupii

15 herbā appellāt, à Polonis tobolki dicitur. s. e. Ad scabiosam igitur accedamus. BRA. Et hæc vna est ex illis herbis, quæ apud antiquos nō reperitur. Nostri pharmacopolæ pro scabiosa herbam colligunt, qua pro verrendis do-

20 mibus Ferrariæ vtimur: tamen vbiq; in Italia non est harum scoparum vsus, ideo apud nos notissīma, quam ita Hermolaus in stœbe describit, habere folium erucæ hirsutum, sed nō horrēs aculeis, floris cærulei, qua scopæ sūt.

25 Non defuere tamē, qui nostram scabiosam, stœben Dioscoridis esse censuerint. Verūm quia Dioscorides stœben non pingit, per ipsum an nostra scabiosa stœbe sit, noscere non possumus: propterea ad alios auctores

conf

confugiendū, Theophrastū scilicet & Plinū.
 Plinius li. xxj. ca. xv. stœben à quibusdā phleō
 appellari tradit, à Theophrasto primo de
 plantarum historia sumens. Si igitur phleon
 à nostra scabiosa differre probamus, & stœ- 1
 ben scabiosam non esse probatum erit. Theo-
 phrastus primo de plantarū historia stœben
 inter fruticosa cōnumerat, & quæ carnosum
 foliū habeāt, quale scabiosa nō habet. Cōstat
 etiā apud Plutarchū in secundo problemate, 10
 phleon inter palustres plantas numerari. Ex
 hac enim antiqui toros cōficiēbant, vnde no-
 mē accepit: quia antiqui stœbe vtebātur *περὶ
 σιβάδας* cōficiēdas, id est, ad toros parādos,
 adeò lentorē habebat: nostra autem scabio- 15
 sã lentore caret, imò apprimè frangitur. He-
 rodotus etiam testis est, ex ea antiquitus ve-
 stes parari. Et Theophrastus sexto de plan-
 tarū historia, inter aculeatas numerat phleō,
 inter illas præsertim, quæ folia habent secun- 20
 dum spinas, vt tribulos: hæc verò nostræ sca-
 biosæ non quadrant. Imò & Pausanias ex
 ea fieri retia scriptum reliquit, quæ nostræ
 scabiosæ conuenire non possunt. Adde stœ-
 ben adstrictoriam vim habere, scabiosam 25
 verò minimè. Nam ita appellatur, quia con-
 tra scabiem valeat: stœbe verò contra scabiē
 valere à nullo authore scriptum est. Quam
 ob rem antiquorum stœben, & nunc vocat i
 scab

- scabiosam, diuersas esse oportebit, vt vulgaris herba potius dicenda sit, quàm antiquis pertractata, curaneis agritudinibus ex salugineis humoribus apta. s. e. Habent
- 5 alias vires, an tatum scabiei aduersatur? B. R. A. Recentes, quaedam inepta carmina tempore Urbani pontificis facta adducunt, quæ ad eò inscitia opplentur, vt pudeat me referre. s. e. Nisi agrè tuleris eam et carmina recensebo,
- 10 vt experiar an memoria exciderint: his enim carminibus plurimum oblector. B. R. A. Vt lubet proferas, sed citò expeditas. s. e.

Urbanus per senescit pretium scabiosæ,
Nam purgat pectus, quod cõprimit agra
15 senectus:

Purgat pulmonē, laterisq; simul regionē:
Rumpit apostemata, lenit virtute probata
Emplastrata foris rumpit anthracem tri-
bus horis,

- 20 Intus potatur, & sic vnus euacuatur.
B. R. A. Si scæbes vires considerētur, eadē nullo modo sunt, quanuis Pãdectarius scæben esse contēderit. Sed miror admodum, cur in istis carminibus cõtra scabiē valere scriptū nō sit
- 25 nisi dixerimus omissum esse, quoniã ex ipso herbæ nomine deprehēditur. Tu autē in Ferrariensi agro hanc herbā colliges, vbi ingens copia vires, cuius folia, & semina seruanda iubeo. Eodē nomine, & à Gallis appellatur scabiosæ,

biose, à Cretēsisibus vulgò stabrocortho, à Po-
lonis polna dryakyeuv, alii dryakzachi dicūt.
Calida est in secūdo ordine in medio, sicca in
principio secūdi. s e. Caryophyllata sequitur.
BR A. Ex radicis odore hęc herba nomē sum- 5
psit. s e. Quia caryophylli odorē habet (vt ar-
bitror) sed cuius caryophylli? BR A. Nō habei
omnino nostri caryophylli, id est, pulcherri-
mi illius floris, & summē odorati, quē in ficti-
libus frequētē habemus. s e. Nisi graue sit tibi 10
(licet præter intentionē) quo nomine ab an-
tiquis caryophyllus noster appelletur, edo-
ceas. BR A. Nunquā apud antiquos ipsum re-
peri. quod tamē admiratione dignū est, quū
dignus sit ille flos, vt à digno authore pingē- 15
retur: lōgius enim decepti sunt, qui cyanū esse
arbitrantur. Nā cyanus statim post rosam se-
quitur: nos batiso selam corrupto vocabulo,
quasi baptiseculā dicimus, quia secantibus, &
metētibus officiat, retusa in occurſu eius fal- 20
ce, vt Hermolaus in leucoio docet. Nā & secu-
lam veteres dixere falcē. Ad rem nostram re-
deūtes, nō habet etiā odorē caryophyllata il-
lius fructus, quo in aromatibus pro cōdiēdis
obsoniis vtimur: at suauem odorem habet, vt 25
ille suavis est, qui in caryophyllo flore senti-
tur, vnde ob suaueolentiam illi flori compa-
ratur, imò & in illum quodam modo incli-
nat. Plurimis, & præsertim Pandectario, eam

esse placet, quæ apud Galenum lapagum dicitur. Hic bonus vir scribere debuit lagopum, quasi pedè leporis. Nam Galenus de lagopo in simplicium medicamentorum facultatibus tractat, quam facultatis ad eò exiccatis esse dicit, ut alni fluxus probè exiccet: quas virtutes illi attribuit Pandectarins ex mente Galeni, ut constet, quod Pandectarins corrupto vocabulo lapagum dixit, scribendum fuisse lagopum.

10 Quem errorem Genuensis evitauit, quippe qui nouit lagopon, id est, pedè leporis caryophyllatam non esse, ut certum est, si quis antiquorum authorum picturas consideret. Dioscorides tamè, Galenus, & Paulus eam non describunt, nec etiam Plinius, sed hic tantum in segetibus nasci dicit. Dioscorides autem *φύλλον* *ἰν* *πρῶσιον*, id est, in hortorum areis nascitur. Constat autem caryophyllatam in montibus nasci. At hæc herba, quæ pes leporis dicitur, à nullo descripta reperitur, præterquam à Genuensi, qui in antiquo Dioscoride pictam vidisse fatetur pusilla habentè folia in triangularem figuram vergentia, per omnes ramulos utrinque ab ambobus lateribus continuata per

25 totam humilem plantam, expansam per terram. Nos verò in altero Dioscoride speciem alteram leporini pedis circum circa incisi vidimus. Ea in acetariis vere utimur. Ad nostram autem caryophyllatam reuertentes, quam re-
 cent

centes sanamundam, & auantiam, & oculum
 leporis vocāt, & quam non esse lagopum cer-
 te scimus, nec apud Dioscoridem reperiri. Si
 aliqua tamen sit apud antiquos, eam esse su-
 spicor, quam Plinius lib. xxvi. cap. vii. geum ⁵
 appellat, quauis in aliquibus codicibus ge-
 this legatur: hęc radices nigras, & bene olētes
 habere tradit. nō autem dicit caryophylli o-
 dorē habere, quia apud ipsum hic flos igno-
 tus erat, sed bene olere: quia re vera optimus ¹⁰
 odor est. Ad eadem etiā geum valet, ad quæ
 iam dicta caryophyllata, ad pectoris inquam
 & lateris dolores, & cruditates iccundo sa-
 pore discutit, ad quæ radix caryophyllatæ va-
 let: quauis & ad alia multa caryophyllatæ ra- ¹⁵
 dicis sit in re medica vsus. In his mōtibus eam
 colligas, vbi copia est, radicesque serua, & fo-
 lia. ²⁰ **B R A.** Tu autem & folia serua, quæ ad multa
 valent. ²⁵ **B R A.** Deinceps seruabo. **B R A.** Galli sal-
 monde, ac si sanamundam dixerint, eam ap-
 pellant, Germani negeles kraut, tanquam ca-
 ryophyllorum herba dictum sit, à Polonis
 kucklik dicitur. ³⁰ **B R A.** Argumentum id tuū pa-
 rum salis habere videtur, quo probare nite-
 ris geū esse caryophyllatā, quoniam vtrun-
 que pectori, & lateris dolori profunt, & quia
 Plinius radículas illas boni odoris esse tradi-
 derit. At hęc à viribus sumpta ratio, parui est

momēti, cum multæ sint herbæ, æquali facultate præditæ, tamen eadem non sunt. **B R A S.** Video vbi in nos cauillari potes, cauillos exerceas, nec pro conscientia res, vt sunt, consideras: non equidem diximus geum caryophylla tam esse, & fortè non credimus: sed legētibus considerādi ansam præbemus, & quibus conueniant simul ostendimus, sint quæcunq; illa: propterea tu probè consulere debebas, non reprehendere, & cognoscere à nobis id certè non affirmari. Etenim non ignoramus ex viribus argumēta non demonstrare: aliquid tamen est si vires conueniant, & aliquid si in odore conueniant. **S E.** Lapatium syluestre sequitur. **B R A.** Pro syluestri lapatio quam herbam seruas? **S E.** Eam, quæ vulgo rumice appellatur. **B R A.** Rumex Latinè dicitur, & lapathum potius, quàm lapatium dicere oportet, si quis Dioscoridis verbis vti voluerit. Cuius multæ species sunt, quæ sub capite acetosæ ab Auicenna ponuntur, quanuis acetosa sit vna tantùm species. Verùm deceptus est in ea voce $\delta\acute{\xi}\upsilon$, vt multi Latini fecere, quæ acutū significat. Acuties autem in aceto est, & per similitudinem in aliis rebus, vt ensis acutus. Vnde vna tantùm lapathi species quo ad saporē acta est, quā acetosā, & herbā brusca vocamus. Aliæ quo ad formā acuta folia habēt. quā ob rem quod à Dioscoride satiuo simile dicitur,

propriè rumex est, & lapathū syluestre, quod
 seruatis: quāuis nō multū differat, quācunq;
 speciē sumatis, quoniā easdē ferē vires habēt.
 Ferrariæ vberius crescūt. semina, folia, & ra-
 dices seruabis. Galli pabelle rouge, Lusitani 5
 labaras, Germani cletten, Poloni kobili seza
 roi, alii dicunt sezovmelky, Hispani lampa-
 zos hanc herbā appellant. Est frigidū in pri-
 mo ordine, siccū in secūdo. SEN. Euphragia
 occurrit. BRA. Herba pulchro nomine insi- 10
 gnita, quam tamen antiqui ignorarunt: nihil
 enim de ipsa apud Dioscoridem, Pliniū, Ga-
 lenum, Paulum, aut Aetium reperi. Herbula
 parua est pimpinellæ similis, adhil etiā voca-
 ta, sed folia minora habet. Nec multos ra- 15
 mos habere putant recētes, tamē in summis
 mōtibus tum Bononiēsisibus, tum Mutinensibus
 fruticosissima inuenitur: sed in decliuo-
 ribus locis ferē in vnū stipitem crescit, flores
 in albū vergūt. Hermolaus lib. 1111. corolla- 20
 rii, vbi de saxifrago tractat, luteolos esse di-
 cit. Integram plantam serua ex his montibus
 collectam. Pro hac Mutinēses, & Bononiēses
 montes ascendunt multi pharmacopolæ. In
 plano etiam nascitur, sed est multò efficacior 25
 in montibus. Galli eodem modo euphraize,
 Germani augentrost appellat, tanquam si
 dictum sit, oculorū solamē, propterea à mul-
 tis ophthalmica, & ocularia nūcupatur, à Po-

lonis szvveczki dicitur. Calida, & sicca est in
 primo ordine. *SE.* Millefolium sequitur. *B.R.A.*
 Multæ herbæ apud antiquos in hoc nomen
 veniunt, vt quarta species sideritis, & stratio.
 5 tes terrestres. Ea tamen verè millefolium est,
 quæ à Dioscoride myriophyllon appellatur,
 & à Plinio lib. xxiii. cap. xvi. Sed nostri phar-
 macopolæ quibusdam mulieribus credentes
 alias herbas pro millefolio accipiunt, vt strati-
 10 ototem terrestre, quartam speciem sideritis,
 & alias quasdam. *SE.* Tu quatu sumere debeã,
 ostende. *B.R.A.* Omnibus ferè eadem vires in-
 sunt, quia vulneribus aptæ. In his montibus
 non nascitur, aut inefficax est. Ferrarix habe-
 15 tur, quia palustria loca amat. Ea est, quæ vni
 singularem caulem habet tenerum, & vnã
 dicẽ, foliis fœniculi pluribus, subrubicundum,
 & densum, tanquã de industria sit ita factũ,
 paniceum, & perpolitum. Herba ipsa serua-
 20 tur. Eodẽ ferè nomine Hispani, vt nos, vtun-
 tur millafolio. Eodem & Galli mille feuilles,
 Germani garb dicunt, quanuis & nonnulli
 schaffripp, id est, ouinam costã, & alii relicti
 xerint. Tamen incertus sum, an vero millefo-
 25 lio, vel aliis herbis ita appellatis hæc nomina
 tribui debeãt. Poloni kvvva vnik vocãt, Cre-
 tentes vulgo phillyophyllon. Frigidum est,
 & siccum ordine secũdo. Galenus in septimo
 de simplicium med. facul. dicit eò desiccato.

riæ facultatis esse, vt vulnera glutinet. SEN.
 Pes columbinus sequitur. BRA. Apud anti-
 quos Græcos hanc herbam multum questui,
 quia eius nomé, Græcorû impositiones sape
 re videtur, quippe qui herbas, vt excellentiori 5
 nota cognoscerétur, ex notiissima re, cui assimi-
 larentur, denominarût, vt pes leporis, pes
 coruinus, pes accipitrinus, pes locustæ. At
 nomé hoc, nec apud Dioscoridé, Theophra-
 stum, Pliniû, Galenû, aut alterû ex antiquo- 10
 ribus mihi occurrit, qui de herbis pertracta-
 runt. Recetes amomum columbini pedis spe-
 ciem esse contendunt, quum ita à Serapione
 existimatum sit, tamen apud antiquos hoc
 nusquam repertû est. Imò si amomi figuram 15
 cõsideremus, fruticé esse pusillum, ceu ramû
 è ligno conuolutum, & sibi ipsi implicitum,
 statim decernemus nullâ esse notâ, qua cum
 columbino pede conueniat. Hæc enim nomi-
 na à similitudinibus cum his animalium parti- 20
 bus imposita sunt: quam ob rem nescio qua
 ratione & Serapio amomum pedem colum-
 binum esse putarit, quâuis nomina ad placitû
 sint, sed & ad placitum est Barbaris credere,
 quum sine ratione loquuntur. Pandectarius 25
 anagyrin, columbini pedis speciem esse fa-
 tetur. Sed Dioscoride perlecto, nullam simi-
 litudinem habere percepi. Quippe anagyris
 folia, & virgas viticis, id est, agni casti habet,

quæ folia nihil cum columbino pede conue-
 niunt. Auerrois de columbino pede quinto
 Colliget tractatu, frigidum in primo, siccum
 in secundo docens, tamẽ eius effigiem nõ de-
 scribit, vt ferè opus sit columbinũ pedem va-
 5 ticinari. Quidam verò geraniũ esse putarũt:
 à quibus sponte discedo, quoniã geraniũ di-
 uifuras maiores habet, quàm anemones: at
 non ita magnas pes columbinus habet, nec
 10 etiã rotunda radix ipsi inest. Quicquid autẽ
 sit, nostri pharmacopolæ herbulam quãdam
 seruãt, quæ sex, aut octo ramulos profert pu-
 fillos, subtiles, in quibus folia insident, rotun-
 da circũcirca incisa adẽ, vt columborũ pe-
 15 des, à nobis calceatorum appellatos, imitari
 videatur: an modò illa sit, vel quæ apud anti-
 quos hæc fuerit, incõpertum habeo. Tamen
 duas herbas in Ferrariẽsi agro iam diu noui,
 maiorem vnam, alteram minorẽ, quæ earum
 20 forma columborũ pedes imitantur. Ego po-
 tius maiorẽ colligerem, aut ambas omitte-
 rem, veluti apud antiquos ignotas. Eas autẽ
 in Ferrariensĩ agro quærere, vbi virent egre-
 giẽ. SEN. Hæc herba omitti non potest: alio-
 25 qui trochisci diacoralli, qui theriacam ingre-
 diuntur, fieri nõ possent. BRA. O ingens re-
 centiorũ ignauia, nulli sunt trochisci diaco-
 ralli, qui theriacam ingrediantur, sed est ma-
 gna hedychroon, de quo Galenus & in libro
 de

de theriaca ad Pisonē, & in antidotis tractat, nescio quomodo vocabulum hedychroon in diacoralli corruerint. In hoc verò magma- te nec coralli, nec pes colūbinus insunt. Hæc autē aliās à nobis vbertim tractabuntur. Fo- 5
 lia, & radices huius herbæ Ferrariæ habere studebis. A Germanis hæc herba taubenfus, id est, columbæ pes dicitur. nam apud ipsos tauben colūba est, & fus pes. Neapoli amo- mū vocāt, fortè Serapionē sequētes. A Polo- 10
 nis goloxbia noga dicitur. s. e. Persicaria se- quitur. B. R. A. In Ferrariensi solo copiose cre- scit iuxta aquas, & in humētibus locis præser- tim. Recētes duas species faciunt: alterā, quæ in medio folio nigredinem quandam, veluti 15
 oculus, habeat: alteram verò, quæ nō habeat. Herbam esse, quæ valde exiccet, certum est: & quisq;, qui experiri voluerit, probare pote- rit. Quid autē sit apud antiquos, incertū vide- tur. Putant nonnulli esse Dioscoridis hidro- 20
 piper: & certus sum (quoad meliora inuene- rim, quicquid sentiat Hermolaus) eam persi- caria species, quæ lituris caret, hydropiper Dioscoridis esse, quoniam saporem piperis habet, acrisq; est. Cum Hermolao autem sen- 25
 tio, eam speciem, quæ lituras habet, hydropi- per nō esse. Mirum enim esset, Dioscoridem notā ita celebrem omisisse. Adde quia foliis menthæ cōparat, nos autē persici, alii lauri-

nis foliis. Sed altera perficaria, cui maculæ
 defunt, in omnibus cum hydropipere conue-
 nit. habet enim floré album, spiceum, acrem
 gustum, minutū semé, caulem nodosum, tu-
 5 brum, longum, & folia menthæ cōferri pos-
 sunt. Auicēna piper aquæ vocat: quæ & si pi-
 peris saporem non habeat, tamé veluti piper
 acré habet. Et Auicenna inquit, in gustu suo
 saporem piperis habere. Fortè igitur nostra
 10 perficaria hydropiper Dioscoridis est, & Au-
 cennæ piper aquæ, Plinii piperitida, & sili-
 quastrum. Hæc auté per suspiciōe dicta sint:
 tamen quæ de hydropipere aliàs suspicatus
 sum, omittere decreui. S E N. Ne quicquam
 15 prætermittas obsecro. tuis enim verbis pluri-
 mùm delector. B R A. Erectis igitur auribus
 audias. Nunc in fictilibus supra fenestras Fer-
 rariæ herba habetur, quæ sine odore est, ta-
 men acrem saporé habet, vt piper apud nos
 20 Hispanum piper vocetur: alii piper ex Cale-
 chut. hanc herbam hydropiper esse arbitra-
 tus sum. Vnde & à Plinio ob siliquam, quam
 facit, siliquastrū dicitur. Vnus tamé sciapus
 adest, quia Dioscorides hydropiper semen
 25 acinosum habere scribit: piper auté hoc vul-
 gare vasculum habet, in quo semé cōtinetur.
 Dicitq; folia albiora esse foliis méthæ. at hu-
 ius piperis folia, adeò viridia sunt, vt in nigrū
 inclinent; in reliquiis tamé optimè quadrat,

vt nec pictor aptius pingere potuisset. Legi
 tamé Dioscoridem, in quo legebatur, semen
 in vasculo. & Marcellus fatetur se vidisse an-
 tiquum Dioscoridem pictum, literis antiquis
 Longobardis scriptum, in quo erat effigies
 seminis in vasculo. s e n. Hoc ergo piper, quo
 religiosi Carthusienses in testaciis loco veri
 piperis vtuntur. Dioscoridis hydropiper esse
 credebatur? B R A. Suspensus quidem sum: sed
 an sit, alii iudicent. Prope aquas nõ nascitur, 10
 vt nostra persicaria, quæ à Gallis curage, à
 Polonis rdest nuncupatur. Calidum est, &
 siccum ordine tertio. s e. Id mihi non satisfa-
 cit, cum probas persicariam, quæ lituras ha-
 bet, hydropiper non esse, quia Dioscorides 15
 tam celebrem notam non omisisset. Tamen
 Dioscoridem videmus pluribus in simplici-
 bus id facere, quoniã suis coloribus illa non
 pingit, & lineamentis egregiè. B R A. Video
 te litium amore potius capi, quàm veritatis. 20
 Quid hoc ad rem? & si multa omittat in sim-
 plicibus delineandis Dioscorides, tamé non
 omittit tam egregia. Adde nos hac in parte
 per suspensionem loqui, & nihil certè asserere.
 s e. Parietaria sequitur. B R A. Hæc & à muris 25
 muralis herba, sicut à parietibus parietaria
 vocatur. Nostrum vulgus ob lucidam quan-
 dam viriditatem vitriolum appellat. Nam
 veluti vitrum splendescere videtur, vel quia
 vit

vitrea vasa hac abstergunt. Vnde Auicenna
 herbam vitri appellat: quoniã (vt inquit) ea
 vitrũ abluitur. A Cornelio Celso muralis, &
 muralium dicitur. SEN. Apud antiquos quæ
 5 herba est? BRA. A Dioscoride libro quarto
 helxine dicitur, quæ in parietibus nascitur, &
 sepibus. Caules habet leuiter rubentes, folia
 herbæ mercurialis, hirsuta, semine obducto
 circa caules, & tenaci, vt vestibus etiã hæreat.
 10 Si quis autem nostrã parietariam cõsideret,
 hanc esse videbit à Dioscoride suprã depi-
 ctam, de quã Plinius libro XXI. cap. XVIII.
 quam tamẽ ipse folia mistæ similitudinis in-
 ter plantaginẽ, & marrubium habere dicit,
 15 in reliquis cum Dioscoride cõuenit. At plu-
 res aliæ herbæ helxine appellantur, hæc &
 parthenium dicitur. Vnde Leonicens in epi-
 stola ad Angelum Politianũ, Plinii errorem
 animaduertit, qui lib. XXI. cap. XXX. parthe-
 20 nium à Celso perdicium, & muralium appel-
 lari censet, quum tamẽ muralium apud Cel-
 sum hæc parietaria sit: parthenium verò, de
 quo hic tractat, chamæmalon est, si partheni
 chamæmali proprietates cõsiderentur. Hæc
 25 autem nihil ad nos. Appellatur & helxine
 parthenium, quia in hoc nomẽ multæ herbæ
 coincidũt. Satis autem habeas helxinen parie-
 tariam esse, quam in Ferrariensibus parieti-
 bus frequẽtissimam habemus. Nec deest no-
 bis

bis altera helxine, quę myosotis dicitur, quasi
 muris auricula. Nostrum vulgus pauarinam
 vocat, quoniã pauaris, id est, iunioribus an-
 seribus (ita enim Ferrarię iuniores anseres
 vocantur) sapit. Quãquam ab aliquibus a sine 5
 à Dioscoride, & non helxine, dici existime-
 tur. Nõ tamẽ ea est, quã Germani meuszœr-
 lin, id est, muris auriculã nominãt, licet idem
 sit nomen: quia Germani lanuginosam alte-
 ram herbam ita vocant, quę non est vera an- 10
 tiquorum muris auricula. Hęc autem aliã.
 Potius autem esset helxines proprietates re-
 censere, ob hoc præsertim, quia error maxi-
 morum medicorum est, qui ea pro calida &
 sicca vtuntur, quum tamen frigida sit: quippe 15
 ex parietaria pro frigida materia, & in dolo-
 ribus ex ventositate fomenta parant. Tamen
 Dioscorides frigidæ, & adstringentis nature
 esse contendit. Idem Celsus, Plinius, & Pau-
 lus, deniq; Galenus & Aetius etiam humidi- 20
 tatem habere fatentur: quę proprietates eos
 manifestè errare demonstrant, qui pro ape-
 riente herba, & resolvente, ac vrinam prouo-
 cante accipiunt. Si autẽ dolores sedari quan-
 doque acciderit, id fit aut propter admistum 25
 oleum, aut actualem caliditatem. Nonnulli
 autem recentes folia quidem frigida dixere,
 caulem autem calidum. quod quã verum
 sit, cæci iudicent. I andectarius quoq; tribus
 versis

versibus sui ipsius obliuiscitur. Prindò enim
 parietariam calidam & siccam in tertio gra-
 du fatetur. Postea Dioscoridem, & Galenum
 adducit, qui frigidam esse contendunt, & ad
 5 ægri tudines calidas valere inquit. Arbi-
 trorq; Auicennā deceptum, qui ad phlegma-
 tica apostemata valere censet: postea eiusce-
 modi apostemata numerans erysipelam, &
 calida apostemata scribit. **S. E.** Hæc tamē con-
 10 fuetudo inoleuit, vt pro calida herba sumere
 tur. at quid in causa fuerit, libeter scire percu-
 pio. **B. R. A.** Quod sentio lubes edocebo: Hæc
 herba præter nomina dicta, partheniū etiam
 appellatur. Est autem partheniū herba, quæ
 15 vulgò brusaculo dicitur, vel etiā matricaria,
 si foliis coriandri latioribus comparatur, &
 non tenuioribus, calida, & quæ pro fomento
 ad dolores valeat. Quum scriptum reperere
 partheniū, hanc parietariā pro illa, quæ verè
 20 parthenium est, accepere: & ita apud recetes
 sine ratione inoleuit. Hermolaus Barbarus
 in helxine, parthenium matricariā esse testa-
 tur. Nos tamen re vera potius vocatū brusaculum
 arbitramur, cum foliis coriandri te-
 25 nuioribus cōparatur, quod apud Serapionē
 matricaria videtur. Quicquid tamē sit, etiam
 si illam sumeres, calida est, & frigidis dolori-
 bus occurrit. Deniq; parietaria in aliis locis,
 quàm Ferrariæ, herba vrceolaris nūcupatur,
 quo

quoniã vrceos vitriatos illa abstergunt. Nos
 verò à vitro potius, quàm à vase, nomẽ dedi-
 mus. De hac autẽ herba finẽ fecissemus, nisi
 in mentẽ venisset, Aetium summũ virum ca-
 pite x x i i i. vndecimi libri, vbi remedia po- 5
 nit ad suppressam, & agrè procedentẽ vrinã,
 vltimo loco remediũ ponere: Perdicium her-
 bam terito, & affuso oleo feruefacito, atque
 ita vesicę imposito. Eandẽ etiã herbam cum
 oleo coquito, ipsaq; proiecta, lanã oleo im- 10
 buito, ac imposito. si quis autẽ considerabit,
 quid perdicium sit, apud Aetiũ ipsum, Galenũ,
 & antiquos, videbit parietariã esse, qua tamẽ
 Aetius vtitur, vt calida, quia ad prouocãdam
 suppressam vrinam. Nec opus est eò fugere, 15
 quòd id ex accidenti faciat, calorẽ naturalem
 reuocando: quoniam plura alia magis apta
 sunt, quàm helxine: nec tãta frigiditate imbu-
 ta est, præsertim oleo iam dicto iuncta, vt na-
 turalem calorẽ reuocare debeat. s. e. Errauit 20
 ergo Aetius? **B R A S A.** Quid in hac re sentio,
 edocere statui. Aetius cap. x x i. de ischuria,
 id est, vrinę suppressione, tractat omnes mo-
 dos, quibus fieri potest, & curandi rationem
 ostendens: capite autẽ x x i i. non solũ sca- 25
 bieni vesicæ, sed & cõposita medicamenta ad
 suppressionẽ vrinæ scribit. at x x i i i. capite,
 simplicia remedia ad suppressam vrinã edo-
 cet, & præsertim si aut multitudo materiæ,

aut crassities in causa sit. Suprà autē cap. xxi.
 inter alias causas suppressionis vrinae vnam
 dicit, quoties aliquis ob negotiorum impor-
 tunitatem, aut contionem, aut quia in loco
 5 sit vbi mingere non possit, & vesica implea-
 tur, tunc enim os eius magis cōstringitur, do-
 cetq; modum curandi, qui fit per cōpressio-
 nem manus supra imum ventrē, vt vrina len-
 tē exprimatur. Capite verò xxiii. vbi sim-
 10 plicia remedia ponit ad cōpressionē propter
 multitudinē, & crassitiem, remediū perdicii
 scribit, quod valet ad cōpressionem propter
 multitudinē: nam perdicium, id est, helxine, vel
 parietaria, est frigida & adstringentis natu-
 15 ra. Adstringēs autē est tanquam manus, quae
 exprimat, & paulatim vrinam exire faciat.
 Itaq; arbitror Aetii cōtradictionē soluedam
 esse, & demonstrandū his, quae dicta sunt, nō
 contradicere. Hispani ferē vt nos paritariam
 20 remoto e, Galli paritoire dicunt: quidā verò
 Germani Santpeters kraut, id est, sancti Petri
 herba. alii vero tag vnd nacht, id est, die no-
 ctuq; appellāt: vtūtorq; eo nomine in sophi-
 smatibus, & cauillis amatoriiis. Is enim qui
 25 amat, die noctuq; amat: tamen si apud ipsos
 tag vnd nacht herba, flores habeat partim lu-
 teos, partim purpureos, & propterea sit ita
 appellata, quia purpureus color noctem, &
 luteus diem significet, tunc certus sum no-
 stram

fram parietariam, non esse tag vnd nacht
 Germanorū: & ideo male eo nomine in hel-
 xine vtuntur. Quum verò sint, qui eam esse
 contendant, quā nos vitriolum appellamus,
 & est iam dicta helxine, digladiari in hac re 5
 nolimus, sed omnes suo modo propriis no-
 minibus vti sinemus. A Polonis noczydzin
 dicitur, à Venetis veriol, à Cretensibus vulgò
 perdiculi, à Cydoniēsisibus colizai, ab Hispa-
 nis paritaria, à Romanis polatora, à Neapo- 10
 litanis herba de muro nuncupatur. SEN. Ra-
 tio tua mihi non satisfacit, qua Aetiū à calu-
 mnia tueri studes: népe adeò vehemēs in hel-
 xine adstrictio non est, vt manus vice supra
 imum ventrē posita adeò comprimere pos- 15
 sit, vt paulatim vrina exeat. B R. Cur dubites
 id fieri posse ignoro, imò tanta adest adstri-
 ctio, quātulacunq; sit, quæ id efficere potest:
 tuq; meliorē ansam tuendi à calumnia Aes-
 tium porrigere debebas. Nos enim solutio- 20
 nem illam proposuimus, quæ cæteris aptior
 videretur pro Aetii defensione: at tu studio
 solum cōtradicens cauillaris. SEN. Cuius est
 qualitatist B R. De recētioribus mirandū est,
 qui illam in tertio ordine calidam, & siccam 25
 fateantur, quum & Dioscorides, & Galenus,
 & experientia frigidam, & siccam esse osten-
 dant: propterea in primo ordine frigidā es-
 se dicimus, & in secundo siccam, quanquam

& non nihil habeat humiditatis, quare partitū
 diuersarum est. s E. Ideo ad arboreā hederam
 veniamus. B R. Hedera absolutē dicendū erat.
 Nam & si in speciebus differentiæ sint, quo-
 5 niam aliqua alba, alia nigra, & aliqui in ma-
 rem, & fœminam partiuntur, mas helix dici-
 tur, quoniam fructum non gignit, vulgus ta-
 men arboream dixit ad differentiam suæ ter-
 restris, de qua aliàs agemus: quum tamen ab-
 10 solutē hedera dicentes, arboream solā anti-
 quiores indicent. Notissima est apud nos he-
 dera, & in Ferrariensi agro abundans, circa
 arbores, & parietes repens, quos per tempus
 exedit. Si plura scire cupis, Dioscoridem le-
 15 ge, & Plinium libro xvj. cap. xxxv. Cuiuslibet
 generis folia, semina, corymbos, succum & la-
 crymam, quam vulgus gummi hederæ appel-
 lat, serua: at succum nigræ ab alba, & corym-
 bos segrega. s E. Differtne ea, quæ circa parie-
 20 tes repit, ab ea, quæ circa arbores? B R. A. Non
 quidem specie: at hæc magis arida est, quæ pa-
 rietibus inhæret. s E. N. Fortē magis humida, si
 puteo aliquo, aut cisternæ inhæreat. B R. A. In
 eo certus sum. A Gallis lierre, quasi hedere, à
 25 Germanis verò ephevv, ab Hispanis iedera, à
 Cretensisibus vulgò chison, à Polonis blufzcz
 nuncupatur, tamen Poloni terrestrem hede-
 ram blufzcz polny vocant, arboream verò
 blufzcz dzreuni. s E. Cuius est qualitatis he-
 dera?

dera. **B. R. A.** Galenus illam mixtæ facultatis esse dicit, calidæ inquam, frigidæ, humidæ, & siccæ: tamen simpliciter in primo ordine frigida dici debet, sicca in secundo, licet diuersæ sint de ipsa dissertationes. **S. E.** Branca vrsina occurrit. **B. R.** Ex similitudine, quam eius folium cum anterioribus vrsorum pedibus habet, vulgus brancam vrsinam appellauit. Pulcherrima herba est, & quam architecti in columnarum basibus ornandis, aut epistyliis 10 posuere. Quanam sit hæc apud antiquos, frequenter dubitavi: deniq; antiqua vasa, & columnæ in eius suspensionem me adduxere, vt acanthum esse iudicarem. Nam antiqui molli acantho pateras pingebant, & in columnarum 15 basibus acanthi folia sculpebant. Vnde suspicatus sum, quam acanthum Dioscorides, & Plinius, ac alii appellant, nostram brancam vrsinam esse. Nec moueor, quod acantha spinam significet: quoniam hæc herba spinosa 20 quidem est, sed mollibus spinis. Ideo à Vergilio mollis acanthus dicitur in Menalcæ, & Damcætæ concertatione, Ecloga tertia, cum inquit Damcæta:
Et nobis idem Alcimedon duo pocula fecit, 25
Et molli circum est ansas amplexus acantho.
Et in quarto Georgicorum libro, vbi de Sene Corycio agit, mollis acanthi mentionem facit, cum inquit:

Ille comā mollis iam tum tondebat acanthi.
 SEN. In acantho ambigo, an brāca vrsina sit,
 cūm à Vergilio acanthus semper virefcere dī
 catur. Nam in secūdo Georgicorū libro, vbi
 § de his loquitur, quæ quacunque terra ferun-
 tur, inquit:

Quid tibi odorato referam sudantia nigro,
 Balsamaque, & baccas semper frondentis a-
 canthi?

30 BR A. Semper viret acanthus, & baccas fert,
 quæ & in branca vrsina requiruntur: nam &
 hyeme viret, & baccas fert. S E. Nō possum &
 ab hoc abstinere, eūdem authorem voluisse
 35 croceū esse acanthi florem, cūm tamen cro-
 ceus non sit. Quōd autē id velit, manifestē ap-
 paret libro Aeneidos primo, cūm Ascanius
 munera fert, vt Didoni præsentet, hæc que
 sequuntur enumerantur:

Ferre iubet pallam signis, auroq; rigentem,
 40 Et circumtextum croceo velamen acantho.
 Adde quōd deinceps in eodem libro, hæc mu-
 nera à Cupidine referuntur, & non ab Asca-
 nio, qui à Venere sublatuſ erat, à Vergiliōq;
 subscripta carmina successiuē adduntur:

35 Mirantur dona Aenæ, mirantur Iulum,
 Flagrantesq; Dei vultus, simulatāq; verba,
 Pallamq;, & pictū croceo velamen acantho.

BR A. Ex his colligi non potest poetam vo-
 luiffe acanthi florem esse croceum: quoniam
 re ve

re vera croceus dici nō potest, sed inquit velamen illud esse pictum croceo acantho. Is enim, qui acu pinxerat, croceo colore vsus erat. Vel ob id dictum est, quia acanthi folia, cū veterascūt, crocea efficiūtur, aut in croceum quendam colorē tendunt: propterea à Vergilio dici poterit, Acāthum, id est, brancam vrsinam, croceam quodam modo esse. Eius foliū plerisq; locis in columnarū capitulis visitur, quæ Corinthiacæ dicūtur, ob ornatum in morē Corinthiorū. Vnde non detreor, quòd præduras spinas non habeat: satis enim est, vbi flores exeunt veluti spinas habere. In maximo honore apud antiquos fuit, & in hortis pro tegenda terra eius foliis vtebantur. In omnibus autē, Dioscoridis Acanthi descriptio brancæ vrsinæ conuenit. nam folia multò, quàm lactucæ, latiora, longioraque habet, erucæ modo incisuris diuisa, nigrescētia, & cum molli læuore pinguis, idem & in caule leuor, quē altitudine duorū cubitorum erigit, crassitudine digitali, per interualla sub ipsum vsque verticem foliolis quibusdam oblongis veluti nucamētis aculeatis vestitū, ex quibus candidus prodit flos. Semen illi est oblongum, & luteum, capitulum thyrsi figura, radices lentore molles, mucosæ, longæ, rubentesq;. Si brancam vrsinam spectare volueris, huic descriptioni

- adeò quadrare cernes, vt nullus vel cæcus
eam esse ambigere possit. In hortis etiã, & hu-
mentibus locis nascitur. Nec te moueat Dio-
scorides, qui eam herpacãthũ vocari doceat,
5 quoniã serpit: hoc enim serpere in folijs tan-
tum, quæ prope radices sunt, intelligo. nam
hæ per terram extenduntur. Galli, vt nos, ap-
pellant: quidam verò Germani engelvvurtz,
Poloni barscz dicunt. s. e. In tuam sententiam
10 descendo. Sisymbrium ad manus venit. B. R. A.
Ne diu verbis immoremur, ea herba, quam
nos menthã Florentinam appellamus apud
Dioscoridem, & antiquos sisymbrium est. fo-
lia enim habet mēthæ similia, & magis odo-
25 ratum est, & nisi excolatur, in nepetam aspe-
ctu degenerat, sed in menthã odore. & id ple-
runq; expertus sum, Florétinam menthã ter-
ræ absq; cultura derelictã in nepetæ aspectũ
transiisse. s. e. Multi sunt, qui pro sisymbrio
20 serpyllum accipiũt. B. R. Hi summè aberrant,
quia serpyllum altera species est: tamẽ sisym-
briũ ab antiquis serpyllum vocatur. Et hoc
fuit ansa pluribus errãdi, qui sisymbriũ apud
authores inueniẽtes, serpyllum exponunt. In
25 Apénino mōte prope Florétiã egregiè nasci-
tur, propterea mētham Florétinam appella-
uimus, quanuis alii ob odorẽ, gentilem men-
tham, id est, nobilem dicere maluerint. Hi de-
nique falluntur, qui centonicũ, & qui absyn-
thium

thium Ponticū esse arbitrantur. Germani & hoc mintz nomine menthæ cōprehendunt, Poloni liebrotkā vocāt. Calidū est, & siccum ordine tertio. SEN. Ad hæc ceruina lingua se offert. B. R. De hac suprà mētionem fecimus, 5 tamen nōnulla alia referre non grauabimur. Multas herbas nouimus hoc nomine lingua ceruina insignitas: abste scire cupio quam colligere statueris. S. E. Quam scolopendrium appellamus. B. R. Apud antiquos phylliris est, 10 nō scolopendriū. De quo vnū animaduertas obsecro: Dioscorides inquit modò sex, modò septem folia habere. At in vna plāta nonnunquam centum folia inuenies. Verū si extirpabis, varias plantas esse percipies, & nun 15 quam septenariū numerum excedere. quod Serapio in suo scolopédrio animaduertens inquit, Et eius cōpositio est tredecim pedū. Quo loco pinguisculè errauit interpres: nam interpretari debuit, & eius cōpositionē, 20 id est, quancunq; plantā habere sex aut septē folia: interpres verò sex, & septē simul colligēs tredecim interpretatus est. Quā ob rem antiquorū lingua ceruina phylliris est, licet excellēs Leonicenus in epistola ad Hermo- 25 laū linguā ceruinā apud antiquos hæmionitidem esse dixerit, non autē scolopendrium: A quo dissentire (licet præceptore optimo) spōte volumus, quū res ipsa aliq; demōstret,

& si modica sit in forma differentia. Constat
 auté Theodorū Gazam in Theophrasto pro
 scolopédriō linguam ceruinam interpreta-
 ri, ideo apud ipsum lingua ceruina non est,
 5 nunc vocatum scolopendriū, quod antiquo-
 rum phyllitis est, sed est verū scolopendriū,
 à nobis passim Arabes imitantibus citrach
 appellatū. Quam ob rem alia res est lingua
 ceruina tua, quæ antiquorum phyllitis est, &
 10 vulgare scolopédriū, à lingua ceruina Theo-
 dori, quæ est verum scolopendrium. s. e. Rem
 optimè accepi. duæ sūt linguæ ceruinæ, phyl-
 litis, & verum scolopendrium. B. R. Itæ est, sed
 phyllitis est pharmacopolarum lingua cer-
 15 uina, & cum re similitudinē habet. Scolopen-
 drium verò Theodori est solūm lingua cer-
 uina. Quippe nullus author, præter Theodo-
 rum, verum scolopendrium linguam cerui-
 nam interpretatus est. Id fortè fecit, vt Lati-
 20 nam linguam ampliaret: ineptè tamen, quo-
 niam verum scolopendrium à nobis citrach
 vocatum nullā cum cerui lingua similitudi-
 nem habet. Hanc herbā Germani sua lingua
 hirszung, id est, cerui linguam & ipsi vocāt.
 25 Poloni pszic cazic zki. Frigida & sicca est in
 secundo ordine. Nonnulla à Ruellio experi-
 mentā tam vana de hac herba referuntur, vt
 referre non sit opus. s. e. Omnia ad libellā ac-
 cepti. sed primula veris occurrit. B. R. Floren-
 uini

tini hac herba in acetariis vtuntur, & apud
 nos inchoante vere, quum omnes herbæ te-
 nellæ sunt, edendo est. Verùm tanta herbarũ
 copia Ferrariense solum exuberat, vt in de-
 spectu sit. Herba est paruula, cuius folia su- 5
 pra terram extenduntur, & florem paruum
 fert, album, chamæmeli flori similè. Florum
 verò extremitates phœniceum colorem, &
 valde floridũ imitantur. De qua Plinius libr.
 xxj. cap. xj. inquit, Florũ prima ver nuntian- 10
 tium viola alba, tepidioribus verò locis etiã
 hyeme emicat. Nos in Ferrariensi solo, quum
 mitiores hyemes sunt, per totũ annum vidi-
 mus. Hæc est, quam vos pharmacopolæ pro
 primula veris accipitis, à nostris mulieribus 15
 petrella dicta, ab aliis herba sancti Petri. Re-
 centes etiam herbam paralyfis, & alii Marga-
 ritam vocant, adeò nomina secundum pla-
 citum imponuntur: sed hi, qui illam passa-
 rellam dicũt, in altera herba decepti summo 20
 pere aberrãt.: quũ autè breui purpurea vio-
 la post albã sequatur, nonnulli purpureã pri-
 mulam veris esse falsò cõtenderunt. Nam, vt
 præcitato loco inquit Plinius, post albã ea se-
 quitur, quæ appellatur purpurea, proximè 25
 flammea, quæ phlox vocatur, & primula ve-
 ris alba est. Nos hoc obseruãtes eodem ferè
 tempore & albam, & purpuream florescere
 percepimus, fortè temporis breuitate dece-

pti, qua vna alteram sequitur. Quicquid ta-
 men sit, calidam & siccā ordine secundo her-
 bam esse constat: qua propter iliaciis dolori-
 bus, & vterinis mire succurrit. A Gallis cou-
 5 cou, à Germanis schlüsselplū vocatur, nescio
 vnde hoc nomen sumpserit: sua enim lingua
 flores clauiam significat, fortè ob similitudi-
 nem, quam flos ille cum bulla clauis habet, no-
 men accepit. à Polonis biala lebyoka, à Nea-
 10 politanis primo fiore vocatur. s. v. Foliū In-
 dum sequitur. b. r. Nonnulli æquè nunc sicuti
 ante Dioscoridis tēpora hoc folium, Nardi
 Indici foliū esse arbitrantur: sed falso, quoniā
 folium est de se, quod ab antiquis in summo
 15 honore habebatur, malabathrū dictū, à quo
 & vnguentum foliatū apud mulieres Roma-
 nas in summo honore fuit. Nonnulli etiā len-
 ticulam paludum Indię putarūt: sed decepti,
 quoniā Diosc. folium esse tradit, quod palu-
 20 dibus innatat, sicut léticula, id est, res ea, quā
 vulgò zen appellamus: tamē nō dicit esse len-
 ticulā, sed folium sine radice, vt léticula inna-
 tās: diciturq; foliū per excellentiā, quia nullū
 folium odore, & perfectione (dempto nardi
 25 folio, quod tamē parvū est) ipsum excedit. s. v.
 Nos malabathri folia habemus, & Venetiis
 passim vèduntur. b. r. Dicisne illa oblonga,
 odorata, gustu acris, feruidaq; veluti caryo-
 phyllon? s. v. Illa inquam. b. r. Caryophylli fo-
 lia

lia sunt, non malabathri, quæ cum nuce simi-
 litudinem habent. Venetiis aliud folium ha-
 betur, eodem nomine appellatum, quod Ale-
 xandria Aegypti aduehant foliis lauri, arbu-
 tive simile. Arabes tēbul appellant, & Hermo 9
 laus ita etiā à Mauritanis appellari cēset. s. e.
 Optarē summopere, vt verū malabathrū mi-
 hi pingeres. B. R. Nullus author est, qui illū ve-
 rē pingat: Plinius tamen libro xij. ca. xxvij.
 de simplici malabathro verba facit. Vnum est 10
 cuiusdam arboris folium in Syria, folium, in
 quam, conuolutum, & aridum colorem ha-
 bens, ex quo oleum ad vnguēta exprimitur.
 Est aliud foliū, de quo Dioscorides, & eodem
 loco Plinius, quod in Indiæ paludibus modo 15
 lenticulæ innatat, sine radice. Hæc duo mala-
 bathri genera Venetiis mihi ostensa fuere:
 sed an illa essent ambigebam, quoniam nul-
 lus author est (quem nouerim) qui malaba-
 thrum verē pingat. Dioscorides dicit esse in 20
 albo nigricans, & contumax frangi, solidum,
 integrumque, odore qui nares feriat, & qui
 summo quoq; eo persistat. Sapor eius sub
 lingua nardo similis esse debet, scaberq; , ne-
 que vllō salis gustu. Plinius verò in aliqui- 25
 bus à Dioscoride dissentit. nā absolutè nigri-
 cans, non autē in albo nigricans, vt Dioscōri-
 des dicit: quippe cādidū minus probatur. O-
 ribālius autem dicit, subalbidū in ipsa nigre-
 dia

dine. quod etiam Dioscorides, nec vlllo salis
 gustu inquit: Plinius econtrario, quodam sa-
 lis gustu scribit. Itaque in Dioscoride legen-
 dum censeo, quoniam hæc particula absque
 5 ratione posita esset: quia nullus gustum salis
 habere dubitat, nisi ex eo ambigi posse di-
 cas, quia in paludibus nascatur. Tamen Ori-
 basius & ipse in gustu falsedine carere dicit.
 Nos autem potius probamus aliquo salis gu-
 10 stu legendū. Additq; Plinius esse croco odo-
 rarius, & eius odorem sufferuefacti in vino
 omnes antecellere. s. E. Eius effigiem potius
 videre optabam. R. A. Id exprimere non pos-
 sum, quod nec legi, nec oculis vidi. s. E. Cuius
 15 facultatis est malabatri folium? B. R. Galenus
 vij. de simp. medicamentorū facultatibus li-
 bro, cum spica nardi simillimam facultatem
 habere dicit. s. E. Ergo in primo ordine cale-
 faciet, & in secūdo exiccabit iam completo.
 20 B. R. Ita esse constat. à Polonis list indyfski vo-
 catur. s. E. De herbis ergo expeditum est. B. R.
 Tamen infinitæ aliæ herbæ ab authoribus
 scriptæ sunt. s. E. Eas tātūm exaravi, quibus in
 officinis vtimur. B. R. Tam paucis vtimini: s. E.
 25 His solūm, nisi aliqua mente exciderit. B. R. A.
 Res medica brevis est, si hæc tātūm in vsu sint,
 & nunquam medici aliis vtantur, quæ à sum-
 mis viris Dioscoride, Plinio, Galeno, Paulo,
 Actioque pictæ sunt; imò nonnullæ prima-
 tum

tim magis aliquibus ægritudinibus succur-
 runt, quàm prædictæ. Dic autem aliâne reli-
 quisti, quæ collecturus sis? **S E.** Plurima. **B R A.**
 Quæ? **S E.** Semina, fructus, radices. **B R.** Non-
 ne ista in herbis collegisti? **S E N.** Non omnia.
 plura enim reliquimus. **B R A.** Quid sequitur? **S**
 in tua charta? **S E N.** Semina statim describun-
 tur. **B R.** Habentne cum herbis eundem ordi-
 nem? **S E.** Fortè inordinatori ordine digerun-
 tur, sed colligentibus nihil refert. **B R A.** Nihil
 quidem refert, tamen pulchrum est ordine **10**
 quodam incedere. **S E.** At inordinatio ipsa or-
 do quidam videtur, quia inordinationem pe-
 nitus seruat. **B R.** Quicquid sit, tua semina, aut
 cum ordine, aut sine ordine digesta enumera-
 re incipias. **S E.** Vt lubet agam: tamè opportu-
 nius erit cœnare, quoniam maiores cadunt **15**
 altis de montibus umbræ, & iam rustici à la-
 bore cessarunt, & nunc summa procul villa-
 rum culmina fumant. ubiq; enim cœnæ pa-
 rantur. Post cœnam quiescemus, hodiernum **20**
 laborem remittentes, ut crastino mane tem-
 pestiuius huic negotio acrius operã dare pos-
 simus. **H E R.** Et mihi iam renes ad eò calêt, ut
 vix interulam pati liceat, omniaq; membra,
 præter dentes & palatum, quietem exposcūt. **25**
B R A S A V O. Quis posset à tantis viris dissen-
 tire? omnia omittantur, & refocillandis viri-
 bus vacemus. Quisque enim nostrum hac re
 summa

summè indiget. Tugurium hoc yirentibus
 herbis circumseptum ingrediamur. En ru-
 sticus mappam strauit, apud ipsum cœna-
 bimus. SE. In hoc quidem loco cœnabimus,
 5 sed nostris dapibus, quæ adhuc in hippopera
 supersunt. HER. Iam tempus est dare mēbra
 quieti: ego supra hunc cumulum foliorum
 castanearum hanc noctē transire decreui. SE.
 Commodius erit, gratiusq; corpori lintea su-
 10 pra folia extendere. BR. Vt lubet: hoc vnica
 scio, nobis opus non esse cunabulo ad dor-
 miendum. SE. Non indigebimus equidem: &
 hæc aura, quæ spirat, culices abiget. BR. A. In
 montibus nō sunt adeò frequentes, vt in cō-
 15 uallibus, & locis aquosis: hīc tamen non de-
 sunt. HER. Solares radii tecti rimas iam sub-
 eunt, nos autem dormimus? BR. Miror, quā
 iunior sis, & magis defatigatus, primus om-
 nium experrectus sis. HER. A cunis vsque
 20 assuetus sum tēpestiuè surgere: imò diu vos
 dulci sopore pressos inspectabam, & ne cui-
 gilarem, quiescebam. SE. Eia, surgentes operi
 nostro incumbamus. vbi est mea charta, in
 qua semina scripta sunt? BR. Linteis heri
 25 vesperi tectā vidi, quippe sinu de-
 ciderat, quum tuum hoc colo-
 bium recingebas. HER.
 BR. En sub ca-
 pite erat.

DE SEMINIBVS, QVAE APVD
 Ferrarienses pharmacopo-
 las in vsu sunt.

SEN. Latum hunc campum ingrediamur, in
 quo magnam herbarum copiam virefcere
 intueor, & ferè omnes ad semina peruenisse. 5

BR. Nunc semina exarare incipias, vt diligen-
 tia tarditatem cõpensemus. SENEX. In squa-
 mi semen primum locum inter semina occu-
 pat. BR A. Tres hyoscyami species à Diosco- 10

ride numerantur: vna flore purpureo, semi-
 ne nigro: altera flore luteo, semine flauo: ter-
 tia flore, & semine albis. Duæ primæ species
 infaniam faciunt, tertia in vsu tr̃ edico habe-
 tur: & Ferrariæ inter ruinas, & rudera cre- 15

fcit: eius tamè maiorem copiã habemus, quæ
 florem luteũ habet: verũm & florem album
 habens ibi viret. Harum duarum specierum
 semina condas: quia vbi illa deest, cui flos al-
 bus insidet, florem luteum habentem accipi- 20

mus magis, quàm quæ purpureum. At cur se-
 mina tantũ seruatis? SEN. Quia sola in vsu
 sunt. BR. Cur non immutandus vsus, si ab au-
 thoribus alia partes seruantur? SEN. Mute-

mus. BR A. Tu igitur præter semina, folia, & 25
 radices serua, & ex trimestris tritici farina, ac
 foliis passillos facito, recentiumque semi-
 num succum, & foliorum parato: quanuis &
 ex suis seminibus calida aqua infusa succus
 etiam

etiam exprimatur, folia etiam polentæ admixta in pastillos conformantur. s. B. Hæc omnia Ferrariæ ex habente flores albos parabo: que si defecerint, luteos habentẽ sumam. B. R. Faci

5 lè vtranque speciem habebis, quanuis copiosius in maritimis nascatur. Notissima est apud nos herba, quam nostrũ vulgus dentem caballinum vocat. Galli Latinum nomen imitatur. Germani bylsam kraut, vel bilensomẽ, quod semen hyoscyami significare videtur. At si kraut, id est, herbam præponet, ita dicent, kraut bilensomẽ, id est, herba seminis hyoscyami. à Polonis bielõ. à Cretensibus vulgò dischiãmo, à Neapolitanis canechiara, à

35 Suesianis cachelera, ab Hispanis veleno nuncupatur. In tertio ordine frigidus est hyoscyamus, qui in vsu est in tertii ordinis principio. Niger verò in tertii ordinis fine, in secundo ordine siccus est, licet Auicenna & in tertio

20 siccũ faciat: veruntamẽ & aliquã humiditatẽ habere non dubitamus. s. B. Rutæ semẽ alterũ locum habet. B. R. De ruta in herbis tractauimus. s. B. Mente exciderat. Althææ semina sequuntur, de quibus tamẽ suprã dictũ est, & vt

25 satis erat, collegimus. Semina maiora frigida sequuntur. B. R. Quot, & quæ sint numeros. s. B. Quatuor, melonis, cucurbitæ, cucumeris, citruli. B. R. Quum hæc maiora nuncupentur, respectu minorũ dici oportet. s. E. N. E. x. Imò sunt

sunt quatuor semina minora frigida ad differentiam maiorum. B R. Numerā & hæc. S E. Portulacæ, scariolæ, lactucæ, endiuicæ. B R A S. Cur hæc minora, illa maiora appellātur? S E. Nescio alteram causam, quàm quòd illa sint magis frigida. B R A. Imò portulacæ semen, endiuia, ac lactucæ magis frigida sunt. S E. Cur ergo ita vocantur? B R A S. Id non fit ex viribus, quæ maiores in minoribus sunt, sed ex mole, & seminū magnitudine, & fortè ex magnitudine rerum vnde semina sumuntur: itaque à mole corporis recentes, & non virtutis hæc semina maiora, & minora nuncupantur. Imò si in recentiorum libris semina frigida absolutè scriptum reperies, maiora intelligere oportet. A primis autem exordiamur, id est, à melonum seminibus (vt tuo verbo vtar) Dioscorides & Græci omnes nomen habent *σίνυς*, quod nostri Latini vertentes cucumerem dicunt: sub quo nomine nō tantum eum fructum, quem vulgò cucumerem appellamus, intelligunt, sed omnia melonū genera, cucumeres, citrulos, & angurias comprehendūt. S E. Apud Græcos igitur maxima debet esse confusio. B R. Quietè habeas, & rem noueris mirè distinctam: quum fructum illum, quem nos vulgò melonem dicimus, significare volunt, non *σίνυς*, id est, cucumis absolutè dicunt, sed *σίνυς* *πέπων*, id est, cu-

cumis pepo, vel absolutè *πέπων* dicunt, nos
 autem absolutè pepon. Melo pepon verò, pe
 po est & in formam mali cotonei forte fortu
 na (vt Plinius inquit capite quinto decimino
 5 nilibri) factus. Absolutè igitur cum cucumis
 dicitur, anguriam intelligere oportet: quum
 pepo, melonem nostram: cum melopepo, no
 strum melonem in cotonei mali formam digelli,
 cuius pars prope semina comeditur, quonia
 10 densior est, & non adeò aquosa vt in pepones
 propterea à Galeno in secundo de simplicium
 medicamentorum facultatibus, egregiè no
 tatur, partem intimam peponis, quæ semen
 tangit, cum in peponibus edendo non sit, in
 15 melopeponibus passim ab hominibus comedi
 tur: & quanuis nostro tempore aliqui etiam
 abiiciant, tamen Galeni tempore omnes com
 edebant, ablati solùm seminibus: quoniam
 satis densa est in melopepone prope semina
 20 caro. s. e. Noster cucumis quo nomine voca
 tur? B. R. Et ipse cucumis dicitur cum hac ad
 iectione citrinus: propterea multi citrulum
 quasi citrinum à colore, quem habet cum ma
 turuerit, appellat. Is est, de quo Plinius libro
 25 decimonono, capite quinto, qui in varias for
 mas à Columella componitur. Aquam amat,
 refugit oleum: & si in cannam flos ponatur,
 longissimi fiunt. s. e. n. e. x. Anguriam ergo, cu
 cum in dici sentis, & nostrum cucumerem, &
 melo

melonem peponem. B R. Ita est. Cucurbitam
 verò ab aliquibus anguriam cõprehendere
 creditur: quia vnum cucurbitæ genus rotun-
 dum est. Sed Columella id falsum esse demõ-
 strat, qui ex eiusdem cucurbitæ feminibus ro-
 tundas fieri manifestè docet, & oblongas: quip-
 pe ex collo semina oblongas, ex ventre rotun-
 das faciunt. Ideo aliud est anguria, aliud cucur-
 bita: sed anguria sub cucumeris genere intel-
 ligitur. Vnde à Vergil. in Georgicis dicitur: 10
 Cresceret in ventrem cucumis.

quod anguriæ proprium est. Horum omnium
 femina in Ferrariensi agro vbertim inue-
 nies, & multò efficaciora, quàm in monti-
 bus. At ex his cur tantum femina colligis? SE. 15
 Ita vsus est. B R. Succus seruari non debet, nec
 folia, nec cortex: tamè peponum radicem in
 officina, præter semina habere cõueniet. Ger-
 mani nomen habet pfeben, quo melones si-
 gnificat: sed eodè ferè nomine, & citrulos, ac 20
 cucumeres intelligunt. Galli melones melons,
 & Hispani, vt nos, dicunt. Cucumeres verò à
 Gallis concombres, & ab Hispanorum par-
 te pepines vocantur: & Galli etiam citru-
 los, citrules appellant. At cucurbitæ à Gallis 25
 coucorges, ab Hispanis calabacas generali
 vocabulo, à Lusitanis aboberas, à Germanis
 korbs appellatur. Non desunt tamè in Italia
 multi, præsertim Neapolitani, quæ anguriã me-

Ion d'aqua nūcupāt. Melones à Polonisma
 lō, cucumeres ogurek, citruli anguris, cucur
 bitæ ganya dicuntur. Cretenses autem vul
 gò melones peponi, cucumeres, & citralos
 5 anguria, cucurbita colochita vocant. A Ro
 manis verò, & Neapolitanis cucurbita cucu
 za nuncupatur. Sed hæc aliàs: quoniam opus
 non est omnium nomina recensere. SENEX.
 Summopere optarim melonum qualitates,
 10 cucurbitarum, cucumerum, & citrulorum
 cognoscere. BRASAVO. Melones, qui & pe
 pones, & melopepones à Galeno vocantur,
 frigidi sunt, & humidi ordine secūdo: at cum
 melopepones minus humidi sint, quàm pepo
 15 nes, propterea in primo solū ordine, sed intē
 so humidi erunt: verūm & aliquid habēt pe
 pones caliditatis, propterea abstergendi vim
 habere dicuntur, & dulces sunt. Cucumer, &
 cucurbita in secundo ordine à recentibus fri
 20 gida & humida iudicantur. quod in secundo
 ordine completo intelligere oportet, & cucu
 meres in tertio frigidos, & humidos: quoniam
 cucurbitarum & cucumerū frigiditas, & hu
 miditas satis intensæ sunt, eorumq; humidi
 25 tas crassa est: verūm & eadem est citrulo
 rum qualitas. Nunc ad minora seminū fri
 gida transeamus. Portulacam aliubi non
 quæras, quàm Ferrariæ, & non modò se
 mina, sed, vt suprà docuimus, folia etiam
 serua

feruabis. Notissima herba est. De lactuca idē
 iudiciū sit. De endiuia prius dictū est. Scario
 lā tantūm docere oportet. Quū de intubo ser
 mo habebatur, sub eo cichoreum, & endi
 uiam comprehendi ostendimus, & quod vo
 cabulum Intubus endiuia applicatum est, Ci
 choreum verò illi herbæ, quam vulgò rade
 chio appellamus, & vtrunque in satium, &
 agreste diuidi monuimus. Herba, quam re
 cētiores scariolam dicunt, intubi species est, 10
 sed syluestris. Græci serin, nostri recentes cor
 rupto vocabulo scariolam vocant. Nam di
 minutium seris seriola est: ipsi verò corrup
 tentes, vt pleraque alia, scariolam pronun
 tiant, seriola dicere volentes, aut debentes. 15
 Eodem modo à Gallis appellatur. Lactucam
 verò, vt nos, vocant Hispani, Galli lactues,
 Germani lactuc. At endiuia, à Germanis, &
 Hispanis Latinè profertur, à Gallis enduie.
 Poloni verò lactucam salatam vocant, portu 20
 lacam kurza noga, endiuia melec, aut vo
 lec, scariolam szfinymilicz. Venetiis portu
 laca porcioli, in Creta glistrida, quasi conglu
 tinatiua, in Hispania verdolagas, Romæ por
 cachia, Neapoli porchiacha nūcupatur. Pro 25
 scariola Venetiis vtuntur cōmuni endiuia, &
 scariolam syluestrem esse arbitrantur, quæ
 apud vulgus Cretensium mozocoo, & Nea
 poli scarola vocatur. Lactucam Cretenses

vulgò marcoli, Hispani lachiugas vocant,
 & idemmet Cretenfium vulgus endiuia in
 diui nuncupat. SE. Cuius sunt qualitatis hæc
 femina, & ipfæ, quæ femina producant, her-
 5 bæ: BR. Lactucam Auerrois quinto collectio
 num libro frigidam in primo ordine esse di-
 cit, & in paffiuis téperatâ, & Auicenna frigi-
 dam, in fecundo ordine lactucâ esse fateatur.
 Galenus verò in fecundo de fimpli. medicamen-
 10 facultatibus, frigidam, & humidam esse dicit.
 Humida quidem est ordine fecundo: de frigi-
 ditate verò ordinē nō exprimit Galenus. At
 inquit nō esse extremè frigidam. quod intel-
 ligo non esse in quarto ordine frigidâ, fed ha-
 15 bere (vt inquit) aquæ fontanæ frigiditatem.
 Vnde in tertio ordine frigidam esse arbitra-
 mur. Nec me mouët Auicennæ verba, quibus
 inquit, eū, qui dixit esse frigidam in tertio, iu-
 dicauit illâ esse mali nutrimenti: verùm cum
 20 conficitur nō est mali nutrimenti, putamusq;
 in tertio ordine frigidam esse: & hoc non fo-
 lùm ex illa Galeni præcitata fententia, qua il-
 lam fontanæ aquæ comparat, fed & ex tertio
 de fimpli. medicamentorum facultati-
 25 bus, cap. xvij. vbi inquit: Sed est quale lactucis
 accidit, quippe quæ moderato efu hominem
 nutriât; at fi quis expreffum earum succū lar-
 giter haufert, non fecus profectò morietur,
 quàm qui aut cicutam, aut papauer fumpfe-
 rit.

rit. Sic lactuca, si cor refrigerauit, interimit: si coquatur, alimentum animali efficitur. Ex quibus Galeni verbis cōiectura assequor, esse in tertio ordine frigidā: quoniā si in primo solū, vel secundo esset frigida, eius succus necare nō posset: si in quarto esset ordine, nullū corpori alimentum præstaret. s. e. In quo ordine erit endiuia: B. R. A. Sub vocabulo seris dictū est, & cichoreū, & endiniam, & scariolam quasi seriolam comprehendī. De omnibus simul id dicemus, quod Galenus octauo de simplicium medicamentorū facultatibus, fatetur esse sicca, & frigida temperaturæ ordine secundo: & seris domestica, quæ endiuia est, magis refrigerat, quoniam est in secundo ordine intenso, tamen & humiditatem habet siccitati admixtam: propterea cum humidæ sint hæ herbæ, & semina minus sicca sunt, magis sicca esse existimare oportet. Recentēs illi decipiuntur, qui illam in primo ordine frigidam & humidam iudicarunt, cum tamen amarescat. Neque ex Auicēnæ sententia cōmoueor, qui illā in primo solū ordine frigidam facit, cui quinto collectionum libro consentit Auerrois. In hoc verò Galeno potius credendum est, imò & sensui, qui statim has herbas absque ratione vlla frigidās esse percipit. s. e. n. Ad portulacam ergo descendamus, B. R. A. S. Galenus in tertio de ali-

- mentorū facultatibus, portulacā in tertio ordine frigidā esse dicit, in secundo humidā, & adde in fine secundi. quod non ab re ab Auicenna notatur. s. e. Albi & nigri papaueris semina occurrunt. BR A. Multa de papauere dicenda essent, & ostēdendum, quod recētes rosellam, vel papauer rubrum vocāt, aliud ab anemone esse. Duo papaueris genera in segetibus nascuntur, id est, duæ herbæ,
- 9 quæ in vasculis papaueris modo semina condunt. Vna est anemone, de qua suprā: altera erraticum papauer, vel papaueralis. Anemone plures colores habet, erraticum papauer duos tantū, rufum, & candidum. His autem
- 15 omīssis ad tua semina accedamus. Semina, quæ colligitis, ex satiuo papauere sunt: at in re medica potiora sunt ex syluestribus semina, quippe & satiuum manditur: imō Florentiæ mulieres tēpore æstatis in deliciis habent,
- 20 quippe post prandium, & post cœnam vasculum satiuū papaueris deglubētes paulatim semina comedunt. Ex syluestribus autem id magis aptum est medicamentis, quod tertio loco à Dioscoride ponitur oblōgum vasculum
- 25 habens. Ideo nostri pharmacopolæ aberrāt, qui ea vascula quærūt, quæ bene rotūda sint, cū longa efficacius medeātur. Habent eiusmodi papauera alba semina, & in Ferrariensī agro copiose crescunt, magis etiam, quā in mont

montibus efficacia. Nec nobis deest nigrū papauer, Thebanum tamen apprimè laudatur, è quo fit opium. Duo è nigro papauere fiunt, succus cūm exprimitur crassus, qui meconiū dicitur, & lacryma, vel lac cūm inciditur cau-
 lis, & emanat lac, vel lacryma, quæ opiū nuncupatur: hæc autem præter semina ad rei medicæ commodum seruanda. Verūm etsi apud nos nigrum papauer sit, non tamen in tanta copia, & tale, vt ex eo opium fieri possit: ideo
 & opiū, & eius semina ex Thebano agro poscerem, quanuis nos ex aliis pluribus Italiæ locis habeamus. At albi papaueris semina ex Ferrariensi agro colligerem. A Gallis pauor dicitur: adduntq; blanc, & noir. Ita à Germanis mon, prædictas differentias addentibus: 15
 ab Hispanis autem dermideras vocatur. Poloni mak vocāt, & cūm album significare volunt biali addunt. A Cretensium vulgo albū papauer hypnon aspron, nigrū vero hypnō mauro, à Neapolitanis papagno dicitur. s. e. 20
 De papaueris qualitate differamus obsecro.
 BRAS. Ex Galeno in septimo de simplicium medicamentorum facultatibus, colligitur, satium esse adeò frigidum, vt somnum inducat. Et hoc est nostrum vocatum album: pro-
 pterea in tertio ordine frigidum erit, quāuis recentiores, & Anicēna in secundo solū ordine frigidum faciāt, tamen Auerrois in ter- 25

tio frigidum esse faterur albū papauer, quod
 ex Galeno colligi posse arbitror. Ab vno ta-
 men abstinendum non est, Auicennā siccum
 ordine secundo fecisse papauer, quem recen-
 5 tes secuti sunt. Auerrois autem humidum esse
 faterur, quem potius imitari volumus, illud
 in secundo ordine humidum facientes. Deni-
 gro autem papauere id dicemus, nō quidem
 in tertio esse ordine, sed in quarto refrigerā-
 10 tium, vt à Galeno notatur, qui inquit morē
 plerunq; inducere. Et hoc humidum est ordi-
 ne tertio: quodq; humidum esse oporteat, ex
 hoc probari potest, quia in somnum dilatio-
 nem facit: nempe frigiditas somnū quidē in-
 15 ducit, sed humiditas cataphoram, id est in so-
 mnum dilationem. Cū verò nō tantū so-
 mnum à papaueribus, sed & dilatio induca-
 tur, propterea humida esse oportet. s E. Qui-
 bus indicis opium ab authoribus probatur?
 20 BRA. Oribasius grauis author, qui Galenum
 sequitur, secundo de virtute simplicium libro
 in hunc modum scribit, Papaueris succus, id
 est, opiam, optimus est spissus, & grauis odo-
 re, somnum faciens, amarus in gustu, facilē
 25 soluitur in aqua, nitidas, albus, non asper, ne-
 que thromboidis, id est, neq; conglomeratus
 in resolutione, neq; indurescit in sole positus,
 incensus, & ad lucernā accensus terrę est flam-
 mam mittit: adulterant autē eum, glauciū mi-
 scentes,

scētes, aut gūmi, aut lactucæ agrestis succum. Si glauciū admistum habet, et cocizat in resolutione. Si autem lactucæ agrestis succus miscetur, odorē non habet similem, & asper est. Quod si gūmi mistum est, sine virtute imbecillis est, & perlucidus. SEN. Nosco in nostro opio adulteriam esse, quia plures ex suprā dictis cōditionibus illi desunt. At ad rosarū semen veniamus. BRA. Nihil aliud de hoc semine dicemus, quā quod præcedenti die tractatū est. SEN. Ad amomū igitur transeamus. BRA. Vos semen quoddā parvū, & nigrū pro amomo venditis, cū tamen nō sit. SE. Quid ergo erit amomū? BRA. Nunquam in Italia plantatū amomū vidi: habet enim racemos femine plenos aurū colore imitātes, vulnerat nares odore, & origani habet acrimoniā. Est autem ex frutice paruo flores paruos, vt violæ albæ habente: & folia bryoniæ, id est, vitis syluestris sunt. In Armeniā mittere oportet, in Mediā, vel in Pontū, si verum, & probum amomū habere studeamus. Vnde cōstat amomum speciem vix habere, & nō esse nigra illa femina, & inodora, quæ à pharmacopolis publicè venduntur. Cū verò ex tribus provinciis Dioscorides ferri dixerit, Armenia, Media, & Ponto, Pandectarius in tres species partitur, secundam speciem Medicam appellans. Tu vides quāto errore ducatur, qui pro
loci

loci nomine aliud nomen posuit. Miror cur
 nō habeatur, cū facillimē ex Armenia Ale-
 xandriā Aegypti feratur, mox Venetias. Nec
 difficile est ex Media Alexandriam ferri, aut
 5 ex Ponto in Pannoniā, & ex Pannonia in Ita-
 liam. Deinceps vt habeatur, diligenter cura-
 bo, cū illustrissimus, & excellētissimus Fer-
 rariæ Dux Alphonfus, sponte se curaturum
 promiserit, omnia simplicia, quæ Theriaces
 10 compositionē ingrediuntur, haberi: inter cę-
 tera autem amomum ingreditur. Nunc verd
 illustrissimus Hercules secundus ardentius,
 quā pater, theriacam cōponi exoptat, nul-
 lisq; parcit impensis, vt omnia simplicia ex
 15 propriis locis habeātur: sed in misera incidi-
 mus tempora, quibus tutum non est per ma-
 ria nauigare, aut equis per totum orbem in-
 cedere. Non defuere tamen, qui Ierosolymita-
 nam rosam, quā ex Ierusalem huc portant
 20 peregrini, à nostris mulieribus rosam sanctę
 Marię vocatam, quanuis nullam habeat cum
 rosa similitudinem, amomum esse putarint,
 ob odorem, ob confertos ramos, & quia mul-
 ti rami ab vna radice, vt colūbinos pedes imi-
 25 tari videatur, propterea à Serapione pes co-
 lumbinus dicitur. Putat nostrū vulgus, si eius-
 modi rosam domi habuerit, nō posse fulmi-
 ne tangi, aut aduerso infortunio perturbari,
 putantq; singulis annis in festo Natiuitatis
 ea

ea hora, qua Christus natus est, aperiri. Verum amomū hanc rosam nō esse ex hoc dubito, quia nō vulnerat nares odore, tamen recētem satis habui, nec habet origani acrimoniam, nec folia sunt bryoniæ similia. Præterea amomū veluti vua est. quod & Plinius etiam cap. xlii. duodecimi libri testatur, quāvis inter Pliniū & Dioscoridem quædam videatur esse differentia, tamen nō spectanda. Vnū est, vos amomo carere, quia in sapore, odore, & colore, altera res est vestrū amomū, & altera etiā sanctæ Mariæ rosa. Curabimus illustrissimi Principis nostri opera Ferrariam afferri.

s. B. Amomi qualitates edoceas. B. R. A. Galenus in sexto de simplicium medicamentorum facultatibus, amomum similem habere facultatem acoro ostendit: tamen acorū siccus esse fatetur, amomū verò magis concoquit. s. B. Amomum ergo in tertio erit ordine calidū, & siccum. B. R. A. Cū sit acoro minus siccū, in secundo tantū ordine siccū, vel in secūdo intenso esse dicemus. At Auicenna calidum, & siccum in secundo esse testatur: nos verò Galeno potius credimus, & experiētia, quæ ostendit intensam esse amomi caliditatem. Semen quoddam ex Piceno Venetias conferunt seplasiarii, quod pro amomo vendunt. s. B. Sinapis semen occurrit. B. R. A. Notissimum est semen, & notissima herba. In variis Italiae locis

cis nascitur, sed feruentissimum in Apulia,
 quod aliqui in Ferrariensi agro seminarunt,
 ineptiori feruore ortum est. Herba in pulta-
 riis condiendis apta, semen ad varios intinctus
 5 accōmodatur, quæ sinapia, & sinapisini dicū-
 tur, quorum in Italia maximus vsus. Et Fer-
 rariēse sinapiū præ cæteris collaudari cœpit,
 cū prius Vercellense palmam ferret. Apud
 Gallos acerrimum fit, vt lacrymas in edendo
 10 moueat. Decipiuntur, qui putarūt inter semi-
 na minimum esse istud, propterea à Sospita-
 tore nostro Christo dictum esse, si quis tātam
 fidem habuerit vt granū sinapis, vt ostendat
 modicam fidem mira facere: sed Christus no-
 15 ster potius in cōparationem granū illud ac-
 cepit veluti omnibus notissimū: constat enim
 plura semina multò minora esse granis sina-
 pis. In mōte, arenti illa parte colligas, vbi ma-
 iorem acrimoniam semina habebunt, & ma-
 20 gis tentabit mentem, quare cætera excellere
 Pythagoras testatur. A Gallis seneue, à Ger-
 manis senff, ab Hispanis mostazza, à Polonis
 gorczicza, ab aliis gorczuza, à Veneris sena-
 ro, à Romanis sinapa nuncupatur. A deo no-
 25 tum est, vt alia declaratione nō indigeat. s. r.
 De eius qualitate differere ne pigeat. s. r. Mi-
 ram video in recentioribus fatuitatem, inter
 quos nonnulli absque gustu, & olfactu sinapi
 calidum in primo ordine, & siccū in secundo
 esse

esse putant, ac si primo statim sensu non cognoscatur esse intense calidum, imò & mordicare, & exurere. Sed mirum est, cum Auicennam sequantur, illum non viderint in secundo libro, qui vsq; ad quartum ordinè calidū esse dicit, itaq; esse constat, quoniam exulcerat sinapi humanæ carni applicatum, in sinapismo vocato emplastro confectum. At cum nonnulli ceruicoli dixerint esse acetū, quod in sinapismo mistum est, propterea hi masti-¹⁰cent (si possunt) sinapi, & supra brachiū, vel coxam ita masticatum per aliquod temporis spatium imponant, exulcerare experientur, & exurere: nempe in his rebus experimentis standum est. vnde dicimus esse in quarto or-¹⁵dine calidum, & siccum, non tamen intenso, quoniam venenū esset, sed remisso. Hinc Galenus primo de alimentorū facultatibus, cui-dam, qui circa os ventriculi multam habebat pituitam, iussit, vt cum sinapi betā, & por-²⁰rum sumeret, itaq; à pituita leuatus est, quam incisam per aluum eiecit. Et in secūdo libro, vbi de beta agit, in iecoris obstructione malua vtitur cum sinapi ad aperiendum. In sexto quoq; de sanitate tuenda post dimidias li-²⁵bri partes illos reprehendit, qui in omni capitis dolore medicamento ex sinapi utebantur: nempe in calidis doloribus plurimū obest. Adde Galenum in principio tertii libri

de temperamentis, de his differere, quæ acta
 vel potentia calida sunt, & inter calida in ter-
 tio, & quarto ordine sinapi enumerat. At sina-
 pi exulcerare in eodẽ libro testatur, vbi qua-
 5 rit cur sinapi exulceret extrinsecè impositũ,
 intrinsecè verò non exulceret: quæ verò exul-
 cerare apta sunt, in quarto sunt ordine cale-
 faciētium: & deinceps sinapi calidum esse te-
 statur vt cibus, & vt medicamentũ. s. B. In sum-
 10 ma calidum est & siccũ ordine quarto. B. R. A. S.
 Ita cõstat. s. B. Nasturtii semina sequũtur. B. R.
 Cardamon, vt Græci, non cartamum, vt mul-
 ti recentes decepti sunt, appellatur. Altera
 enim herba est cartamum, à naribus, quas
 15 torquere, & ringere facit, quum manditur.
 Apud Latinos nomen accepit nasturtium,
 quasi torquens nares. Notissima herba, nos
 vulgò agretto ab acritudine saporis (vt arbi-
 tror) vocamus. Cũ verò comedentes ferè
 20 euigilet, propterea ad inertes dicitur, Edo na-
 sturtium. Satiuum, & syluestre reperitur: & sa-
 tiuum duplex, album & nigrum. Eadem vis
 omnibus Dioscoride teste. Syluestre tamẽ, &
 montanum in calefaciẽdo efficacius. At Dio-
 25 scorides non magnificat quo loco colliga-
 tur. Mihi autem magis placet ex montibus
 petendum. In vsu medico semina tantũ
 sunt, folia minimè: quæ & si ad aliquid etiã
 valeant, tamen (vt Galenus libro de simpli-
 cium

cium medicamentorū facultatibus inquit) vi-
 res habent quum viridia sunt. exiccata enim
 illas amittunt, licet non penitus. Hispani ma-
 rayes aliqua Hispaniæ parte, Lusitani agro-
 nes, alii masturz, Germani verò bronçres na- 5
 sturtiū ex proprietatibus, quā habet, vocāt, &
 Poloni rzezucha, à Romanis allegretti, à
 Neapolitanis nāstruzo, à Suessanis torchina
 so nūcupatur. S E. De eius qualitatibus non-
 nihil differamus. B R A. Auerrois in ordine 10
 quarto calidū & siccum esse censet, vt sinapi.
 Auicēna, quē recentiores omnes secuti sunt,
 in ordine tertio. Si Galenum consideremus
 VII. de simpliciū medicamētorum facultati-
 bus libro, calidū esse ordine quarto dicemus: 15
 nempe caustica facultate insignitur, vt napi,
 & exalfacit sicuti napi: napi verò ordine
 quarto calidum est, vt VIII. de simpl. medica-
 mentorū facultatibus, testatur Galenus, & in
 eodem ordine siccū. Herba verò in his qua- 20
 litatibus remissa est, imò dum virescit, ali-
 quid habet aqueæ humiditatis. vnde nonnul-
 li ea cum pane obsonii loco vescuntur. S E N.
 Vrticæ semina post nasturtiū habētur. B R A.
 Ab vrendo nomen accepit vrtica. Reperitur. 25
 magis sylvestris, & minus, mas, & fœmina,
 sed eadem vires omnibus insunt. In arenti-
 bus locis, & montanis efficacior est: sed præ-
 ter semina, folia etiā seruabis, ad plures me-

dicos vsus cōmoda. Ad eò nota herba, vt à cu-
 lo etiam (vulgato Ferrariæ prouerbio) co-
 gnoscatur. Eius species distinguit Plinius ca-
 pite decimo quinto xxi. libri, eas propriis no-
 5 minibus vocās, vt cania, herculeana. Ortiga
 ab Hispanis, à Gallis ortie, à Germanis nes-
 sel, & nesselten, à Polonis pokrsvvye, ab alijs
 pokrziuaa, à Cretésibus vulgò acuida voca-
 tur. Recètes calidā & siccā esse in tertio ordi-
 10 ne iudicant. Auicēna verò illam in tertii or-
 dinis principio calidā dicit, & in secundo sic-
 cam. Quod & ex Galeno colligi potest sexto
 de simplicium medisamentorū facultatibus,
 qui inquit, vrticam non multum calefacere,
 15 sed esse tenuium partiū: testimonio est cras-
 sorū, viscosorumq; humorū ex pectore pul-
 moneq; eductio. Imò infert non habere tan-
 tum caliditatis, vt iam mordicet. s. E. Imò non
 solum mordicare videtur, verum & vrete,
 20 propterea & ab vrēdo dicta est vrtica. B. R. A.
 Auerrois quinto Collectionū egregiè notat
 id solum habere in superficie. Vnde & secun-
 dum Galeni sententiam satis erit illam in se-
 cundo ordine intenso calidam ponere, & in
 medio secundi siccam: quoniam non nihil ha-
 25 bet humiditatis, cum flatuosa sit. Verunta-
 men, o diligentissime lector, tu ipse probè
 considerato, an in tertio ordine calida sit ex
 ipsa rei natura, & ex his quæ agit. s. E. Lini se-
 mina

mina præ manibus sunt. B R A. Omnibus no-
 nissimū est linum, ita etiam à Græcis appella-
 tum, quanuis nonnulli linum agreste nuncu-
 pent, non quia contra satium distinguatur,
 sed quia in agris, ad ipsius differentiā, quādo 6
 filari aptum est. Semina in Ferrariensi agro
 medicæ rei aptissima sunt, & in summa copia
 habentur: ideo nō est opus in mōtibus quæ-
 rere. A Gallis linū lin, & ab Hispanis, vt nos,
 lino, à Germanis lein, vel lin semē, aut flachsz 10
 appellatur. Non est autem opus hic lini ge-
 nera edocere, nec quid linum sit à Plinio asbe-
 stinum appellatum libro XIX. quòd si in ignē
 proiciatur, non vritur, & mappæ ex eo fa-
 ctæ igne non aqua lauantur. Suspicio ego ex 15
 lapide quodā esse, qui amyanthus dicitur: hic
 (vt Dioscorides quinto libro inquit) in Cy-
 pro nascitur, similis alumini schiso, id est, de
 pluma à nobis vocato. Ex eo theatris vela te-
 xuntur. Hæc autē in ignē coniecta, flamman- 20
 tur quidem omnino, sed splendent magis
 exempta, & nihil igni deperdunt. Nos hunc
 lapidem habuimus, habemusq; nunc, & filari
 posse certū est. Multi ex alumine schiso (sed
 incastum) conati sunt liñtea in hunc finem 25
 parare. Non defuere tamen, qui ex salaman-
 dræ cortice similes mappas, quæ cōburi non
 possunt, factas putarent, sed falso: quoniam
 salamādræ comburi magno meo periculo

vidi. ferè enim eius sanies in os profiliit: quan-
 quam non putamus adeò venenosum ani-
 mal esse, vt vulgus, & recentes multi arbi-
 trantur. SEN. Cur iudicas tu linum asbestinũ
 5 lapidem amyanthum esse, cum nusquã apud
 aliquem authorem fide dignum id scriptum
 inueniatur? BRA. Cum neminem audierim,
 aut nouerim, qui id linũ viderit, in suspicio-
 nem veni, ne esset ille lapis, è quo vidimus fa-
 10 ctam mappulã, & suspicatus som à Plinio li-
 num vocatũ, quoniam filari potest. Hæc autè
 suspicio nihil certi asserit, sed omnibus hoc
 considerãdum proponit. SEN. Ad linum re-
 deutes, cuius est qualitatis? BRA. Galenus se-
 15 ptimo de simplicium med. facultatibus, illud
 in primo ordine calidum, & in passivis qua-
 litatibus temperatum facit, tamen humidita-
 tem quandam habet recrementosam, qua fla-
 tuosum est eius semen. Quum autè lini men-
 20 tio incidit, de linosa herba aliquid loqui
 conuenit, vel linaria: ita enim appellari so-
 let: sed frequentissimum est nomen linaria,
 minus frequens linosa. Notissima est apud
 nos herba, folia lini foliis similia adeò, vt à
 25 multis syluestre linum putetur. Nunc præter-
 mitto quòd à recentibus esulæ comparetur,
 hoc dempto, quòd esulæ lac habet. Vnde car-
 men quoddam sibi finxere:
 Esulæ lactescit, sine lacte linaria crescit.

An verò ea sit esula, cui linariam comparant, alio loco disputare decreuimus. *SE.* Reperiturne apud antiquos linaria? *BR. A.* Suspicor an illa sit, quã Dioscorides, & Plinius osyrim vocãt. Nam surculus niger ramulos tenues, 3 lentosque fert, & iis folia terna, & quaterna, modò quina, interim & sena, ceulini, nigra initio, dein colore mutato subrubra. Vnde & Plinius ramulos nigros, & folia nigra habere dicit: semen quoque primò nigrum, post 10 rubescens. Nonnulla tamè me deterruere, ut potius suspicer, quàm putem linariã osyrim esse. à quibusdã Germanis linaria vildflachs dicitur, ab aliis krottenflachs. *SEN.* Fœnugræcū ergo queramus. *BR. A.* Nec longè aberit 15 nostris in partibus fœnugræcum, à Plinio silicia, à Varrone silicula, à Theophrasto buceras appellatū, notissima herba, & notissima semina in vsu medico quotidie frequentia. à Gallis senegre, ab Hispanis alfoles, à Polo- 20 nis fengrik fœnugræcum dicitur. Ab Auicenna ponitur calidum in fine primi, siccum in primo, ab Auerroï calidum in secundo, siccū in primo, qui à Galeno accepit viii. de simpl. med. facultatibus, tamen non est magna diffe- 25 rentia, quoniam in fine primi ordinis caliditas parum distat à caliditate in initio secundi, quanuis & partem aliquam humidam habeat, ac crassam. *SE.* Caulium semina colli-

gamus. BR A. Heri satis superq; collegisti. s. e.
 Basiliconis caryophyllati semina habeamus.
 BR A. Et hæc etiã aceruauit herbarius, quod
 ocyum appellari monuimus. s. e. Frumen-
 5 tum, hordeũ, miliumq; seruemus. BR A. No-
 tissima semina quæris, quæ in quotidiano
 vsu habentur. Frumentum, & far vocabula
 communia sunt omnibus ferè spicã habenti-
 bus: tamen vocabulũ far vni speciei attribui-
 10 tur, quam eodẽ nomine vocamus: eodẽ mo-
 do frumentũ tritico. Hæc sunt in nostra indy-
 ta vrbe Ferraria adeò exuberantia, vt quan-
 doq; ita vili pretio vendantur, vt nihil ferè va-
 leant, tantum Ferrariẽsis ager triticea messe
 15 abundat. Miliũ pariter in centuplo augetur,
 vt semel ex vno grano in Bõdonii conualli-
 bus sexaginta ramulos procreatos viderim.
 Sed in hordeo ambiguitas est: quippe nõnul-
 li antiquorũ hordeũ alterã rẽ esse à nostro,
 20 nũc vocato hordeo, quod in quotidiano vsu
 est, putarunt. Quos hallucinatos esse arbi-
 tror: quoniã & in foliis, & in figura seminis,
 & in viribus nostrũ, & antiquorũ hordeum
 conueniunt. Id tamen præmonere volo, me
 25 quãdoq; Venetiis hordeũ ex Græcia allatum
 quæsiuisse, inueniq; grana cum nostro eadẽ,
 sed maiora, & magis alba, non tamen adeò
 excellentia, vt diuersum esse videretur: quam
 ob rem nostrum hordeum seruarem, quod
 ab

ab antiquo nullo modo differt. Hoc enim, esse maius, & magis albū, non tollit quin hordeum sit. At maiora grana, quæ haberi possint, & candidiora seruari. Nā à Dioscoride, candore, & munditia probatur. In Ferrariēsi agro, & candidum & valde mundum habetur. Triticum verò probatur, quod in luteū colorem vergat. Galli, vt nos, triticum frōmēt, Hispani trigo, Germani vveissen, Poloni zboze, vel zitho. Cretēses vulgò stari, Romanī grano appellant. A Galeno octauo de simp. med. facultatibus, calidū in primo ordine esse dicitur, & temperatum in passiuis. At hordeū à Germanis gerstē, ab Hispanis zauada, à Gallis orge, à Polonis yanczmyen, à Cretensibus chrithari dicitur. Milium verò Hispani millo, Galli mil, Germani hirsz, Cretenses vulgò chechri, Poloni proslō vocant.

SE. De hordei, & milii qualitibus quid sentis? B R A. Hordeum in primo ordine caleface re, & exiccare, & Auicenna, & reliqui Arabes, ac recentiores omnes vnà consentiunt, qui à Galeno vii. de simp. med. facultatibus, accepere. Tamen cū eius vsus in vehementissimis sit febribus, in quibus humiditate indigemus, propterea nostris in commentariis, super primum de ratione victus in morbis acutis, Hippocratis librū sectione xvi. quoniā humidū sit, ostendimus. Milium quoq;

- frigidū, & siccum esse nemo dubitat. Et Galenus VII. de simp. medic. facult. in primo ordine refrigerare dicit, in secūdo verò intēse, vel in tertio remisse exiccare. At vna est in
- 5 Galeno cōtradictio, quippe qui in cōmentariis quarti libri de ratione victus in acutus, sectione CXIII. inquit: Siccatur autem in edulio miliū, quo refrigerat modo. Verū si eodem modo siccatur, quo refrigerat, in primo solū
- 10 ordine exiccabit. Nō hoc modo respōdendū arbitramur, Galenū nō intelligere eundē ordinem siccitatis habere, qualē habet frigiditatis: sed quantitātē solā specificare intendit, & nō qualitatis ordinē. s. E. Coriādris semina occurrūt. B R A. Coriandrū a deō nota, & triuialis herba est, vt longa dissertatione non indigeat: quod corianū etiā nuncupatur. Nō modo eius semina, sed etiā folia in officinis habere cōuenit. Et quū frigiditate valeat secundū
- 20 Dioscoridē, ideo in frigidioribus locis collectū, efficaciores vires habebit. Hāc igitur partē boreæ subiectā petamus, in qua rustici seminarūt: quanquā & Ferrariæ proueniat, verū cultu indiget, quia syluestre coriandrū
- 25 nunquā inuenitur. s. E. Alii ergo à Dioscoride coriandrū frigidū esse non censent. B R A. Imò Galenus VII. de simp. med. facult. libro, ex oppositis facultatibus compositū esse fatetur, & cōtra Dioscoridis sententiā calidū esse
- prob

probat. **SEN.** Quid tu hac in re sentis? **B. R. A.**
 Quomodo à Galeno dissentire possum? At
 partium diuersitas in causa fuit, vt diuersi
 essent in huius seminis qualitate authores.
 Népe Auerrois quinto collectionū suarū ca- 5
 lidū in primo ordine esse dicit. Auicēna verò
 in primis illud frigidū facit in fine primi ordi-
 nis vsq; ad secundū, & siccū in secundo: dein-
 cept fatetur siccū esse, & declinare ad parua
 quandam caliditatem. Nonnulli imaginati 10
 sunt frigidū esse in fine primi, & siccū in se-
 cundo: corticem verò extrinsecum parua
 habere caliditatē, propterea in acetū infun-
 ditur, vt caliditas illa auferatur. **SE.** A te pe-
 to, quid sentias. **B. R. A.** Vbi rationes desunt 15
 euidentēs, quæ oppositū probent, nunquā à
 Galeno dissentendum arbitramur. **SE.** Semē
 mirabile est, quod capiti, & vētriculo magno
 pere succurrit. **B. R. A.** Miror ego cūm recen-
 tiores medici eo frequēter vtantur, quūm (vt 20
 inquit Dioscorides) mentē tentet, præsertim
 si copiosius sumatur, & in frequenti vsu sit,
 imò sexto libro, inter venenata connume-
 rat, quamobrem eius vsus adeò frequēs esse
 non debet. **SE.** Nos illud præparamus. **B. R. A.** 25
 Abs te peto nunquid ea præparatio faciat
 ipsum non esse coriandrum, an adhuc co-
 riandrū sit. Si adhuc coriandrū, proprietates
 coriandri habere opus est. Si coriandrū non

sit, coriandrum (vt putant) suis agris nō exhibē-
 bebūt. s E. Malitia, quam habet, corrigitur, &
 adhuc coriandrū est. B R A. Ideo & adhuc il-
 lam qualitatem participat, quam à propria
 5 natura habet, & si minus intensa dici possit:
 propter hæc coriāndri vsus infrequēs sit, præ-
 fertim quū Dioscorides vt plurimū per exte-
 riora eo vtatur, & eius vsum caueri iubeat.
 Idem Galenus, & Paulus Aegineta cēsent. Mi-
 10 rum verò cur à nostris medicis pro capite vt
 plurimū exhibeatur, tamē capiti infestissi-
 mum est: quum autem vires habeat quodam
 modo stypticas, & amarū sit, propterea ven-
 triculo prædest. Ferrariense etiam solum co-
 15 riandrū copiose fert, quāuis nullus sit, vel mo-
 dicus seminandi vsus. Germani Latinum no-
 men imitantur coriander proferentes. Nam
 apud ipsos nō extat. Galli coreandres. Hispa-
 ni culatro, alii culādro. Poloni vt Germani co-
 20 riandro, Romani pitartima vocant. s E. Lupi-
 num sequitur. B R A. Notissimū semen, nescio
 an inter legumina numerem. Tristes lupinos
 Vergilius cecinit, id est, amaros, vt Seruius
 interpretatur. Nostræ mulieres aqua mace-
 25 ratum, mitius reddunt vt mandi possit. Lupi-
 num ventriculū corroborat. At mulieres ma-
 ceratū inepta hora sumūt, quia statim à cibo.
 s E. Quomodo ventriculum corroborat lu-
 pinus,

pinus, si non adstringit? nempe ab authoribus illa solum ventriculum corroborare dicuntur, quæ adstringentia sunt. BRA. Imò & lupinus parumper adstringit, & amaritudinē habet. SE. Nullus de adstrictione mentionem facit. BRA. Optares ab omnibus omnia dici: tūc autem, aliquem posteritati scribere non esset opus, si omnia à præcedentibus scriptis mandata essent. SE. Galenus in primo de alimentorū facultatibus, oppositum sequi videtur. 10 nam dicit: Proinde consentaneum est, lupinum nec deiectioni, nec alui fluentis retētionī, vt adstringentia, appositum esse. BRA. De macerato lupino verba facit, quem ἀποιοῦ esse dicit, id est, qualitatis expertem, vel insipidum. Tunc ratione aquæ, quam mistā habet, adstringens non videtur: sed vim illam penitus non amittit, quanuis amaritudo amittatur, & non sentiatur adstrictio. Ob quod à Galeno dicitur, neque adstringere, neque 20 deñcere facere. Et quod stypticus sit lupinus, ex Avicenna sumi potest, secundo canone, cuius authoritas spernenda non est, vbi alii de re aliqua illo probatiores non loquuntur, vel proprietatem non exprimunt, & nulla 25 adsit in oppositum ratio, imò potius ratio illi faueat. Adde Galenum lentes adstringentes fecisse: tamen in libro de ratione virtus attenuatē, lupinos similes lētibus esse dicit,

cit, nisi quòd minus siccant. Nec dicere opus
 est lentibus solùm comparare in eo quòd suc-
 cum crassum generent: quoniam in omnibus
 intelligit, & in vno differentiam ponit, quòd
 5 minus siccant lupini. Et in quarto de ratione
 victus in acutis, sectione xcvi. cùm dixerit o-
 mnia legumina esse flatuosa, & lentè adstringe-
 gere, deinceps de lupino agens inquit: Lupi-
 nus inter hæc minime mala habet. vt notet
 10 mala, quæ in præcedentibus sunt leguminibus,
 & in lète, adstrictio minus esse in lupino. Ex
 quo facile colligitur lupinū adstringere. Ve-
 rum, quoniã nonnulli intelligebant, lupinum
 non habere illa mala, propterea Galenus ma-
 15 nifestè ostēdit intelligi oportere, minus habe-
 re illa, mala tamen habere, quoniã inquit *ἐπι-
 στα*, id est, minimè distingui: contra *μάλιστα*,
 id est, maximè. Adde, Dioscoridē tradidisse lu-
 pinū multis diebus aqua maceratum cibi auis-
 20 ditatem facere, stomachoq; fastidiū detrabe-
 re: quæ manifestè ostendunt ventriculum lu-
 pino roborari. Et si quis dicat in lupino nullā
 esse adstrictionem, neq; sentiri, si mandatur
 prius quàm maceratū sit, is sine sensu est. s. e.
 25 Quæ sunt lupini qualitates? B. R. A. Lupini qua-
 litates Galenus non exprimit. Auicenna cali-
 dum in primo esse dicit, & in secundo siccū,
 quæ recētiore secuti sunt. At Auerrois quin-
 to collectionum suarum libro, lupinum cali-
 dum,

dum, & siccū esse in principio tertii ordinis,
 vel in fine secundi facit. Nos profectò in se-
 cundo calidum affirmamus: quoniā absq; ra-
 tione, sed solo sensu calidum esse deprehē-
 ditur. Intelligimus verò lupinum nō macera-
 tum aqua, quoniā maceratum humidum esse
 censemus, & in primo ordine calidū, vel etiā
 temperatum, & ἀποροϋ, id est, qualitatum ex-
 pers. s. E. Cū lupinum non adstringere dice-
 bam, de macerato intelligebam, & non de arido. B. R. A. At nos de arido intelligimus quòd
 adstringit, & ventriculum roborat: tamē &
 maceratum non nihil seruat huius affectus, li-
 cet modicum id sit. s. E. Equidem emplastīcū
 est, sed non adstringens. B. R. A. De te miror, 15
 cui nugari in promptu sit. Planè asserto, & ma-
 ceratum lupinum aliquid seruare ex his, quæ
 in arido sunt, addoq; esse emplastīcum (vt ita
 nunc dicam) genus quoddam adstrictionis
 supponere. Arbitror te circa alia occupatū 20
 non esse, qui nostra dicteria stultè perquiris.
 Medicos illos imitari videris, qui cū nec æ-
 gros habeant, quos curent, nec publicis lectio-
 nibus incūbant, nihil aliud agunt, quàm que-
 rere, si quis sit, quē vel falso, vel verè accusare 25
 possint, & calumniari. Satiuum & sylvestre
 inuenitur, sed æqualibus viribus. Solum Fer-
 rariense lupinum aptè prodacit: in monti-
 bustamen, atque siccioribus locis efficacior.

Curam non expetit. Hippolytum Turcum optimæ indolis infantem, magnifici Alberti filium, ab ingenti vermiū copia solo lupinorū puluere liberaui. A Gallis lupins, ab Hispanis tramuzes, à Germanis feigbon appellatur. Vnde verò Germani suum nomē sumptierint ignoro: quippe idem significat, quod fabæ sicum. s. e. Cannabis semina offeruntur. B. R. A. Species duas habet, syluestrem, & satiuum. Ex ambabus semina habere studeas: ex syluestri autem speciatim radices. In Bononienfi agro mira cannabis fertilitas, & præfertim in Illustrissimi Ducis nostri castro, quod Centum appellatur, à centonibus fortè dictū, qui etiā ex variis cannabinis partibus sunt. Veterorū Senatus huius castri viris immunitates plurimas cōdonauit, si Venetias cannabini adueherent. Quippe nullum aptius ad conficiendos rudentes inuenitur. De cannabi finē fecissem, quoniam opus non est res tam notas diu pingere, nisi in mentem venisset. Gallinas hoc semine pastas per totam hyemem oua parere. Quod & vrticæ semen facere certum est. Ab Hispanis, qui Lusitaniam inhabitant, lino alcanabe, ab aliis cannamo, & eodem modo, à Neapolitanis, à Cretensibus vulgo cannabari, à Polonis konopii, ab aliis cœnopia, à Germanis flanf, à Gallis chauenix appellatur. s. e. Cuius est qualitatis? B. R. A. S. Solus Serapio ex

sententia Mesuai dicit calidum esse, & siccum ordine tertio. Galenus notat adeò exiccare, vt genitale semen exhauriat: propterea in quarto ordine siccum erit. s E. Cicutæ semina consequuntur. B R A S. Frequentissima habetur Ferrariæ cicuta, & efficacissima, vt quæ sues plerunq; & anseres interficiat. Non tantum seminat, sed & succum è cacuminibus, antequam semina obarescant, seruabis. Vinum meracius sanat, si quis cicutam comederit. 10
 Ne aliubi, quàm Ferrariæ, cicutam quæras, licet Dioscorides Cretensem manoperè laudet, post Megaricam, & Atticam. Fistulæ ex ipsa fiunt, quæ cicures redduntur, si vino mero macerentur. Noui ego vnigenitum viduæ 15
 filiū, qui ex esu cicutæ obiit, eam in acetario, cerefolii loco (vt dixit) comedens. Mistra vino insanabile venenū est. Excellentiss. Leonice- nus pharmacopolarum errorem detexit, qui loco rutæ syluestris seminis, cicutæ semen col- 20
 ligunt, & seruant: tamen resipiscere nolunt, sed in dies homicidia potius augere. Nostrū vulgus cegua, & Galli etiā ceguca nominant, Hispani cannaueras, alii ceguta: at Germani, quoniam interficit, vvieterich appellant, ac 25
 si tyrannum dixerint (ita enim apud ipsos id vocabulum interpretatur.) à Polonis szfinya vessz dicitur. s E N. De cicutæ qualitatibus disseramus. B R A S A. Video hac in re autho-

res longè differentes. Nā recentiores frigidā,
 & siccam tertio ordine censent: Auerrois au-
 tem quinto collectionū. inquit calidam esse,
 & siccam ordine tertio. Et profectò contextū
 5 illam Auerrois corruptum esse credidisse,
 & legi debere frigidā, nisi prosequeretur A-
 uerrois inquiring tumores crassos incidere, &
 urinā prouocare, atq; menses, & dolori hume-
 rorum valere, pituitamq; purgare. Hæc autē
 10 omnia rei calidæ effectus esse videntur. Gale-
 nus verò expressissimè fatetur illam esse ex-
 tremè refrigerantis facultatis, propterea in
 quarto ordine frigida erit, vt vnus eius effe-
 ctus ostēdit, nempe in frigidādo necat. Quod
 15 apud Platonē in Socratis morte videre licet,
 qui cicuta succum ex vino bibens obiit. s. s.
 Quomodo potuit tam grani errore detineri
 Auerrois, cum omnes summum virum illum
 fuisse fateātur? B R A. Fortè per cicutam myr-
 20 rhin intelligit, de qua Dioscorides libro quar-
 to inquit & menses, & secundas trahere: &
 quam Galenus septimo de simplicium medi-
 camentorū facultatibus libro, dicit esse in se-
 cundo ordine calefacientiū, & in eodem ex-
 25 iccantiū. Myrrhis verò ex similitudine cicuta
 dicitur apud Dioscoridem, & à Ferrariensiu
 vulgo cicutaria vocatur. Si hanc intellexit A-
 uerrois per cicutam, non multum à vero di-
 30 stabit, quanuis & in ordine differat, tamen in
 qual

qualitate conuenire certum est. s E. Erucæ se-
 mina occurrunt. B R A. Inter alias herbas, qui-
 bus in acetariis vtimur, hæc vna est, quæ Ve-
 nerem reuocat morantē, vt poeta inquit: nec
 lactuca apud nos edi consuevit sine eruca, vt 5
 calidæ, ac frigidæ rei temperamentum fiat.
 Notissima herba est, à nostris etiam mulieri-
 bus ruchela corrupto vocabulo, quasi eruca
 nuncupatur. Nō modò semina, sed & herba
 ipsa seruanda. Quin & ex hac herba, & lacte, 10
 vel aceto pastilli fiunt, vt diu seruentur in cu-
 linæ, non medicinæ, vsus. Quæ apud nos repe-
 ritur, satua est. Aliud genus syluestre in Hi-
 spania potissimùm nascitur, (quãquam & in
 Italia etiã) quo Hispani loco sinapis vtuntur. 15
 Imò idem est in Italia vsus: & plures vidimus,
 qui eius semine vice cardamomi vescerētur.
 In Ferrariensi agro copiose prouenit, sed in
 montibus efficacior. A Romanis, & à Lucen-
 sibus ruchetta, à Polonis biala gorczicza, à 20
 Cretensibus vulgò ruca, ab Hispanis oruga,
 à Gallis roquetta nuncupatur. Multi putarūt
 illam calidam, & humidam, in secundo ordi-
 ne, propterea Venerem stimulat. Sed in hoc
 Auicennā potius imitandū iubemus, qui illā 25
 in secundo ordine calidam, in primo siccam
 facit, præsertim cū sicca est. In humida, & re-
 centi dicit inesse humiditatem in primo ordi-
 ne, tamen siccam esse semper fatebimur. s E N.

Ad mespilorum semina veniamus. BRASAVOLVS.
 tempus exigeret, mespilorum species ad unā
 enumerarem, quæ à Theophrasto libro de
 plantarum historia tertio, & à Plinio descri-
 5 buntur, ostēderemq; Dioscoridis mespilum,
 non esse nunc vocatum mespilum: quia Dio-
 scorides arborem aculeatam dicit, buxæ spi-
 næ foliis, & quod fructū fert, in quo solū tria
 grana, vel semina inveniuntur, vnde tricoccus
 10 appellatur. Talis fructus in Neapolitano a-
 gro copiose abundat, ipsi azarolum, nos la-
 zarolum vocamus. Cœpit iam Ferrariz plan-
 tari, & Hieronymus Brasauolus affinis meus
 miles strenuissimus suo in horto habet. De
 15 hoc autem pomo aliàs. Nam mespila nostra
 tia nō habet pauciora grana quinque. Verūm
 vt aliquid certū habeas, secundū genus mespi-
 li à Dioscoride positum, quod epimelis appel-
 lari dicit, in Italia nascēs, est vera mespilus no-
 20 stras, si descriptiones cōsideremus. Nā est ar-
 bor malo similis, foliis tantūm minoribus.
 Rotundū pomū fert esui cōmodū, latiori vni-
 bilico, leniter adstringēs, & serō maturescit.
 Suspicoꝝq; idē esse, quod apud Galenū ex me-
 25 te Hippocratis amamelides nuncupatur, ge-
 nus mespili in Italia nascētis. Quicquid tamen
 sit, nō est opus aliūde quærere mespila, quàm
 Ferrariz, vbi & copia habetur, & efficacia
 sunt semina. Hoc tantūm adde decreui, & si
 eius

eius fructus adstringat, seminum tamen pul-
 vis, lapillos vehementer ex renibus eiicit, vri-
 nam cit, & vesicæ lapidem minuit. Cuius rei
 nuperrimè experimētum sumpsi in domino
 Petro de Argēta, qui plures, quàm sexaginta
 è renibus lapides minxit solo huius pulueris
 auxilio. In domino autē Andrea Rodo viro
 solertissimo adeò lapides renū cōminuerat,
 ut in puluere redacti sine dolore exirent. SE.
 Cùm de epimelide mentio inciderit, quid sit
 apud Galenū, incertum videtur. BRA. Hic o-
 pus non est omnia recensere, quæ alibi à no-
 bis vbertim scripta sunt. Lege cùm domi eris
 nostra in secundū aphorismorū Hippocratis
 commentaria, aphorismo xx. vbi de epimeli-
 de, mespilo, amamelide, comaro, vnedone,
 arbuto, memecylo, tricocco, azarolo, & aliis
 pluribus integrā habes historiā. SE. Quæ sunt
 mespili qualitates? BRA. Frigidū & siccū esse
 omnes fatentur, & Galenus hoc testatur,
 quoniam acerbum, & adstringentē hunc fru-
 ctum facit, septimo de simplicium medica-
 mentorum facultatibus libro: tamen dicen-
 dum est, in secundo ordine frigidum esse, &
 immaturum in tertio ordine siccum, maturū
 verò in secundo. Decipiūtur qui humida esse
 volunt cùm matura sunt. semper etenim sunt
 sicca, sed minus cùm matura. Germani mespi-
 lum mespil, Lusitani nespelas, vt nos etiā, m,

in n, mutantes, Galli nephes, Poloni, vt nos,
 mespila appellant. SE. Lens sequitur. BR. A. *κ. θ.*
 à Græcis dicitur, lentem nos, & lenticu-
 lam appellamus, semen notissimū ita etiā vul-
 5 gò dictum lente, in Ferrariensi agro præci-
 puum, vt quandoq; grana pollicis vnguem la-
 titudine æquent. Ibi pro vsu colliges. Lenti vl-
 timam manū imposuissē, nisi Dioscoridis
 textus occurrisset, quo aluum cohibere cum
 10 corticibus scribit. At Hermolaus emollire in-
 terpretatus est: nosq; publicum adagium vul-
 gò habemus, si quis lentis paterā comederit,
 fitulam cacare. Errant (vt puto) recentes, qui
 excorticatas adstringere, cū corticibus emol-
 15 lire volunt. Nam constat apud Galenum, &
 Paulū lētes cōmuniter adstringere: quam ob-
 rem apud Dioscoridem, ita etiā intelligen-
 dum censeo: quippe secundo ordine exiccāt,
 vt Aetius testatur, qui etiā prædictæ dubita-
 20 tionis solutionem quodam modo adumbra-
 uit. Nam experientia id manifestè ostendit,
 lentē comedentes solui. Verūm Aetius lentē
 quidem arefacere corpus, & sistere aluum: ius
 verò iritare. Vnde his aluus iritatur, qui ius,
 25 non lentem, comedunt. Accidit verò multos
 ius secum comedere, ideo non mirum si sol-
 uantur. Ipsi autem lenti id tribuunt, quod iu-
 ri potius condonandū erat. Nec mirum, quo-
 niam & biscocta brassica adstringit: at ven-
 trent

trem laxat prima coctura sumpta, vt Aristoteles primo problematum libro edocuit, & Galenus variis in locis. Galli lentiles, Hispani lentellas, alii léteguas, Germani linsen, Romani lentiche, Neapolitani nemicole, Cretenses phachi, Poloni soczeuicza, Lucenses lentichie appellant. Recentes dicunt lentem frigidam & siccam esse ordine primo: at Galenus viii. de simplicium medicamentorú facultatibus, in caliditate & frigiditate temperatam illam facit, siccā verò ordine secundo. SE. Ameos sequitur. BRA. Plures decepti, ammi, cuminum esse arbitrantur: non enim legi debet ameos, quia genitiuus est, sed ammi. Verum Dioscorides cuminū non esse, manifestè ostēdit, sed origani saporē habet. Nostri pharmacopole in hoc semine incōstantes sunt: quippe nōnulli semina parua, oblōga, & tenuia habent, alii simile fœniculo, sed minus, alii maius, quàm cuminū, & nigrū habent. Re autem vera nullus est, apud quem verum ammi viderim. Illa enim parua semina origani saporē non habent, nec possunt esse calida, & sicca in tertio gradu, vt sapor ostendit. Quod verò maius est cumino, & nigrū, ex hoc ammi esse nō potest, quoniam ammi minus est cumino. Serapio cum Dioscoridem refert, illum scripsisse putat esse albius cumino, cum nusquam in Græcis Dioscoridis contextibus id scriptum

inueniatur. In Aethiopia vbertim nascitur,
 & prope Alexandria Aegypti. Græci in pani-
 bus suis semen hoc ponunt, vt de fœniculis
 apud nos vsus est, quò gustu gratior sit. Hoc
 5 semen faciliè haberi poterit, quoniam Veneti
 singulis annis Alexandria Aegypti nauigāt.
 Id tamē non est, quod passim à pharmacopo-
 lis venditur: imò vt recēs valde portetur, cu-
 rabimus, vt terræ mandari possit. SEN. Quæ
 10 sunt illa semina, quæ in officinis habentur?
 BR A. Alterius herbæ semina. SE. Cuius her-
 bæ? BR A. Nunc mihi ignotæ, quāuis plures
 viderim, qui cerefoliis feminibus vterentur.
 Aliās autē de hac re cōmodius tractabimus.
 15 Si autem verum ammi cupis, Alexandriam
 mittito. hoc nomine ibi appellatur: imò hoc
 nomen semini, & herbæ per totam Græciam
 condonatur. Galenus amarū gustum habere
 fatetur, præter id quod acre sit, & in tertio
 20 ordine intenso calefaciat, & exiccet. A Polo-
 nis polskikmia, ab Hispanis zanagria dici-
 tur. Suum ammi ex Apulia Veneti habent.
 SEN. Orobus sequitur. BR A. Eruum à Ro-
 manis dicitur. Recētiores adeò de septisunt,
 25 vt nonnulli ex ipsis Alexandria semina quæ-
 dam ferant subrusa, sub cuius cortice semi-
 nis caro subflauescit, verum orobū esse asse-
 rentes, quum tamen Dioscorides orobum
 album esse diiudicet, & alba grana colligen-
 da

da iudicat ad farinam pro vsu medico paran-
 dam. Alii recentes, vt Pandectarius, cicer syl-
 uestre esse arbitrantur, quum tamen Diosco-
 rides de cicere prius per plura capita egerit,
 & in cicer arietinū, & nō arietinum distinxe- 5
 rit: tunc autē de syluestri cicere tractare de-
 buisset. Adde feri eruum, ideo syluestre esse
 nō potest. Auicenna herbum, & herbam Iu-
 daicam duobus capitibus cōfundit, recentio-
 res idem esse iudicant. Quicquid sit, eruum 10
 non est, quod pharmacopolæ vendunt, sub
 cuius cortice flauescit: quia Dioscorides can-
 didissima grana sumi iubet. Nec te moueat
 quòd ab aliis authoribus rufum ponatur:
 quia intus albū esse debet, nō rubrū. Quam- 15
 obrem id esse eruum suspicor, quod nos vul-
 gò ruuione appellamus. Habet enim albissi-
 ma grana, & capiti graue est, & onerosum
 vescetibus, cōstatq; boues saginare. Quam-
 obrem si quis orobum ordinaret, nostrū vo- 20
 catum ruuione acciperē, quoad meliora in-
 uenirem. Nam & amarū est, & in cibus ingra-
 tum. Decipiuntur, qui viciā sumi cōtendunt:
 tamē minus quàm alii, si illā pro orobo acci-
 piūt, errāt. Decipiūtur & qui vulgo vocantur 25
 rubigiam. Decipiūtur & qui cicer: quoniā in
 cicere capite, cicere decoctum cum eruo mi-
 scet, ad testiū collectiones, formicas, psoras,
 lichenes, vlcera capitis erumpentia, caneros.

cacoethas, cum melle, & hordeo. quod nō fecisset, si eruū & cicer idem esse putasset. **SE.**
 Deinceps igitur semen dictum ruuione pro orobo sumam: nec erit opus Alexādrīam, &
 5 in alium locum mittere, cum in nostra vrbe facillimè haberi possit. **BRA.** Ita facere expediet, ne cōtinuò cum alijs erres. Galli eruum vesse, Lusitani cezirano, Poloni vika, Creten
 ses vulgò roui, Neapolitani ripoile, vel roui-
 10 glione vocāt. Apud Galenū **VI II.** de simplic. medic. facult. in secundo ordine intento deficcatur, & in primo calefacit, tamē amaritudinem vehementē non habet. **SEN.** Cardamomi semina sequūtur. **BRA.** Quantum in hoc
 15 semine etiā pharmacopolæ decipiuntur, statim videre licebit. **SEN.** Quomodo in hoc semine decipiuntur, quod valde acre, & odoratū habent? **BRA.** Si aures præstabis, id certè intelliges, & quod exponam verum esse
 20 probabis. **SEN.** Dic ergo bonis auibus. **BRA.** Aures præsta: Tria semina apud pharmacopolas inuenio, quæ cardamomi loco ponuntur. Vnum est melegettæ, ita vulgò dictæ, ab Arabibus cobeth' bagne appellatæ, vt ex Aui
 25 cenna liquet. Aliud quod cardamomum vocant, semē triangulare, quo nostræ mulieres pro condiendis rapis sapa, quas compostas appellant, vtuntur. Tertium est nigella citrina, recètes in maius, & minus cardamomum
 distia

distinguunt ab Arabibus accipientes. Ita enim
 Serapio sacolla distinguit, quæ apud ipsum
 cardamomum est. At re vera nullum prædi-
 ctorum trium seminum apud antiquos Græ-
 cos cardamomum est: imò aliud maius addo, §
 Serapionem de cardamomo loquentem, quod
 sacolla appellat, Dioscoridis cardamomum
 non tractare. unde recetes omnia confundunt.
 Nos autem, ut tibi distinctè rem enucleemus, in
 hunc modum exordiamur, quod à Serapio- 10
 ne, & Arabibus cardumeni, vel cordumeni
 dicitur, à Dioscoride cardamomum appella-
 tur. Hoc clarum est Dioscoridi Serapionem
 comparanti. Inquit enim Serapio: Melius ex eo
 est quod difficile frangitur, plenum, cõiunctum, 15
 durum, & graue, & extensæ superficiei, cuius
 sapor est acutus parum. quod autem ex eo non
 est tale, est malum. Dioscorides eodem ferè
 modo scribit: Eligito quod frangenti contu-
 max repugnet, quod plenum, præclusumque; sit. 20
 quod enim tale non erit, vetustate exoleuit,
 & bonitatem amisit. Hinc aperte vides Sera-
 pionem, & Dioscoridem conuenire, imò &
 in viribus præcise etiam quadrat, ut idem sit
 apud Serapionem cordumeni, quod apud Dio- 25
 scoridem cardamomum. At Serapionis inter-
 pres, qui carui agreste interpretatur, aberrat,
 & ab hoc errore ducti recetiores omnes hal-
 lucinantur. Ad melegettas igitur redeunt,

ipsas non esse cardamomū ex hoc probatur,
 quia non multū gustum tentant, vt carda-
 momum facere debet, nec sunt subamaræ.
 Idem iudiciū sit in aliis prædictis seminibus,
 5 quæ nullam amaritudinē habent: ideo phar-
 macopolæ Dioscoridis cardamomo, & Sera-
 pionis cordumeni carent. s. e. Tamē Serapio
 particulatim de cardamomo sub hoc voca-
 bulo cardamomum tractat. B. R. A. Nusquam
 10 Serapio de cardamomo tractauit, nisi in sa-
 colla. At sacolla nō est cardamomū Dioscori-
 dis, ideo Serapionis interpretē errasse puto,
 & nō debuisse interpretari cardamomū, sed
 aliquid aliud, quod ab eo nomine sacolla si-
 15 gnificatur: arbitrorq; sacolla semen quoddā
 esse in Arabia, nobis ignotū, & etiā Græcis:
 propter id eo capite Serapio Græcos nō ad-
 ducit, vt mos eius est, sed solos Arabes. Vnde
 sacolla cardamomū interpretari non debet,
 20 quia cordumeni, vel cardumeni cardamo-
 mum est. s. e. n. Nunc verum cardamomum
 doceas. B. R. A. Scito in primis ex illis non esse,
 quæ in officinis habentur, quia amara non
 sunt, nec frangenti cōtumacia semina. Facile
 25 ex Armenia, Bosphoro, India vel Arabia ha-
 beri potest: illuc mittēdum, præsertim in Bo-
 sphorū, quia Veneti illuc singulis annis nauis
 gāt, & Illustrissimi ducis nostri in nauis Bospho-
 ri litora appellit. s. e. n. Edoceas saltē quid sit
 fac

facolla Serapionis, quam ille interpres carda
 momū vertit, & omnibus recentibus ansam
 errādi præbuit. **B R A.** Quod mihi incertum
 est, tibi aperire nō possum. Res barbarę sunt,
 quę ad nos nūquam peruenere. Constat au- 5
 tem maiorē facollam melegettam non esse:
 quia non sunt grana magna, in quibus parua
 granula insint. Nec etiam minus cardamo-
 mum est, scilicet vulgare hoc nostrum: quia
 cum maiori similitudinē nō habet, & cortice 10
 tegitur, minor verò facolla cortice caret. **S E N.**
 Non afferā igitur domū cardamomū? **B R A.**
 Non equidem, nisi ad prædictas partes mise-
 ris. **S E N.** Non potero non mittere, cum pro-
 pter hoc, tum propter alia multa. **B R A.** Esto 15
 bono animo, quoniam speramus nos hæc
 omnia quandoq; distinctē ostensuros. **S E N.**
 Quibus nominibus ab aliis nationibus insi-
 gnitur? **B R A.** Omnes Latino & Græco nomi-
 ne uiuntur. **S E N.** Refer saltē cuius sit qualita 20
 tis. **B R A.** Calidum est, & siccū ordine tertio:
 quoniam Galenus **V I B.** de simplic. medicam.
 facult. inquit: Est admodum calidum, nō ta-
 men vsque ad eò vt nasturtium. vnde in me-
 dio tertii ordinis calidum erit. **S E N.** Carui 25
 semina ad collectionē veniunt. **B R A.** Arabi-
 ca nomina Græcis & Latinis notiora sunt.
 Caruus Arabicū nomē est, in quo Pandecta-
 rius ad eò errauit, vt monitore non indigeat.

Quip

Quippe in Serapione ita cōfundit nomina,
 vt caruū cum nigella miscuerit. quod ex no-
 minum errore factum est. Quod enim Sera-
 pio xamin dicit, id est, nigellam, ipse accepit,
 5 ac si carui dixerit. Tamē aliud caput Serapio
 de carui scribit, quod verum carui est, vt mi-
 randū sit cur Pandectarius nigellam potius,
 quā carui acciperet. Nos igitur de carui,
 vel caruo, aut caruia (nihil enim refert quo-
 10 modocunq; barbarū nomen proferatur) tra-
 ctaturi, id primò admonebimus, caruum nō
 esse nigellā, vt Pandectarius, & plures recen-
 tiores existimarūt, sed caruum apud Serapio-
 nem id esse, quod à Dioscoride caros voca-
 15 tur. Hoc manifestè deprehēdes Serapionem
 Dioscoridi cōparādo. Inquit enim Serapio:
 Carui, semen huius prouocat vrinā, habet bo-
 num odorē, & calefacit, & est bonum stoma-
 cho, & facit digeri cibū, & ingreditur in cōse-
 20 ctionibus medicinarū, quæ componuntur ad
 faciendū descendere cibū à stomacho, & vir-
 tus eius similis est virtuti anisi, & radix eius
 comeditur cocta, sicut pastinaca. Hactenus
 Serapio. Nunc Dioscoridi mentē præsta ita
 25 de caro dicenti: Calefacit, vrinā cit, stomacho
 accōmodatum, & in cibo gratum est: conco-
 ctionem adiuuat, vtiliter antidotis, & oxypo-
 ris miscetur, aniso proportione respondet:
 radix elixa pastinacæ modo edenda est. Ex
 his

his certè deprehenditur, carui Serapionis, & caros Dioscoridis idem esse: quoniã eadem penitus à Serapione (quãuis barbarè) in suo carui dicuntur, quæ à Dioscoride in careo. Fortè si fidum interpretè habuisset Serapio, 5 in tot errores nõ incidisset. Semè autè, quod pro carui à pharmacopolis sumitur, carui, aut caros esse non potest: quia, vt inquit Serapio ex sententia etiã Aben Mesuai, est semen crassius, quàm cyminũ. Quod autè pharma- 10 copolæ vendunt, multò minus est cymino. Putari quandoque daucum esse, id est, quod vulgò apud nos pro dauco sumitur, quod est pastinacæ genus, sed magis odoratũ esse caruum, postea semina nõ correspondere aduer- 15 ti, quãuis noster vulgaris daucus pastinacæ genus sit, & caros inter pastinacas numerari possit. Vnde Paulus Aegineta primo libro, vbi radices numerat, quæ edendo sunt, tres istas coniunxit pastinacã, pastinacã syluestre, 20 & radices cari, ac si & caros inter pastinacas numerandus sit. Quod si potius Dioscoridi, quàm Serapioni, credamus, vt dignũ est, qui in aliquibus Græcis codicibus exigũ semen habere dicit, fortè vna ex nostratibus dauci 25 speciebus erit. Eius herba à Dioscoride non pingitur. Plinius monet vbiq; serendũ careũ. Caros verò dictus est, quia in Caria laudatissimus inuenitur. Si quis certus fieri cuperet,

in Cariã mittere oporteret. quod graue non
 erit Illustrissimo Alphonso principi nostro.
 Quum eius semina habebimus, terræ man-
 dabimus, vt quicquid nascatur, videre possi-
 mus. Ab Hispanis alcarouea, à Polonis pol-
 nykmyn nūcupatur, à Gallis nostro vulgari
 nomine. Ex campis Patauinis, & Vicentinis
 semē quoddam affertur pro caro. Auicenna
 calidum, & siccum in ordine secūdo illud fa-
 cit. Auerrois autē quinto collectionū, in ter-
 tio ordine calidū, & siccū facit. Galenū VII.
 de simplic. medic. facul. secutus, qui in tertio
 quodam modo ordine calefacere, & exicca-
 re dicit. Tamē videtur Galenus ex suis verbis
 id facere, vel in principio tertii, vel in fine se-
 cundi calidum, & siccum. SE. Nigellæ nigrae
 semina post caruum locū habent. BRA. Cur
 nigrae addidisti? SEN. Ad differentiam subci-
 trinae. BRA. O ingens recentiorū error,
 idem est dicere nigella subcitrina, ac si dica-
 tur nigrum subcitrinū. Vna tantū nigellæ
 species apud probatos authores reperitur,
 quæ xamin à Serapione dicitur, non carui, vt
 Pandectarius putauit. Idem verò est xamin
 Serapionis, & melanthion Dioscoridis, vel
 nigella. Serapio enim inquit plantā esse par-
 uam circa duos palmos, & habet folia parua,
 minuta, & mollia, similia foliis plantæ rana-
 thion, nisi quia sunt minora satis, & habet ca-
 pitella

pitella subtilia, similia capitibus papaueris,
 oblonga, & in medio eius sunt parietes sepa-
 rantes semina. quod quidem semé est nigrú,
 acutú, boni odoris, si Dioscoridemmet lege-
 ris in capite *πρι μελανθίου*, id est, de melan- 5
 thio, eadé ferè ad verbú scribit, vt de xamin
 Serapio edocuit. Nam inquit esse breuè fru-
 ticem, pedali, & aliquádo maiori, altitudine,
 cōparatq; folia melanthii senecioni, & Sera-
 pio ranahaon, quod senecion est: ambo ta- 10
 men folia minora cēscent. postea sequitur: Et
 habet in summo cacumine exiguú vasculum
 papaueris figura oblongú, interiore sui par-
 te discurrentibus veluti cancellis disseptum,
 inter quos nigrú semen, acre, odoratúq; clau 15
 ditur, vt nullus ex his ambigere possit, melan-
 thion Dioscoridis, quod nigrum significat,
 & Romanorum nigellam, cum xamin Sera-
 pionis idem esse: id magis ostédunt proprie-
 rates, quę eadem penitus sunt, vt quod in pa- 20
 ne ponitur, & fronti illicitú capitis dolores di-
 scutit. Vt autem nigellam cognoscas, in sege-
 tibus herba quędam nascitur, cuius floré mu-
 lieres Ferrarienses, ac rustici githone appel-
 lant, quo in coronis vtútur, æstiuo tempore, 25
 gith alio nomine dicitur, vnde vocabulum
 deductum est githone. Semen huius plantæ
 nigrú est, & est odoratú, atq; pseudomelan-
 thion dici potest, ex cuius similitudine verú
 -melan

melanthiū cognoscere poteris: vnde melan-
 thion, nigella, xamin idem esse cōstat. Cōstat
 etiā semen id, quod pro nigella vēdunt phar-
 macopola subflauū, nigellam nō esse. Recen-
 5 tes autē, qui duplicē nigellam ostendunt, sine
 ratione loquuntur: quoniam apud antiquos
 vna solū nigellæ species reperitur, quæ ni-
 gra est. Imò & vocabulum nigellæ nigrū si-
 gnificat. Et Romani præterea nigellam pa-
 10 pauer nigrū appellant, & hoc nomē in vsum
 non cēsit propter aliud papauer nigrum, &
 verum, ex quo opiū, & meconiū fiunt. Nunc
 autem in variis hortis Ferrariæ melanthion
 verū habetur folio senecionis inciso in mo-
 15 rem foliorū erucæ. Galli Latinū nomen ferè
 imitātur, nielle noire dicētes, Germani verò
 ratthen: quāuis nōnulli apud ipsos disputent
 esse potius bervvurtz, quæ est dauci species.
 Nos tamen potius Germanorū ratthen esse
 20 cēsemus. à Polonis czarnucha, à Cretenſibus
 vulgò melathi, ab Hispanis nigella vocatur.
 Nostrū igitur githone, quod in triticea mes-
 se nascitur, gith nuncupatum pseudonigella
 dici potest, tamē in omnibus cū vero melan-
 25 thio cōuenit, præterquam in folio. Verū autē
 melanthiū, quod nūc in nōnullis hortis Fer-
 rariæ viret, vulgò nigella nuncupatur, flore
 pulcherrimo in cyaneo albicāte, & foliis qui-
 busdam pediculis intercurrētibus distincti.

Omnes

Omnes ferè cum Galeno septimo de simplicium medicamentorum facultatibus, melanthium, & nigellā in tertio ordine calidam & siccam indicant. At recentiores nonnulli in secundo solū ordine siccum esse dicunt. Sci 5
to tamen verū melanthiū in medio tertii ordinis calidum esse, & in principio tertii siccū, verū pseudomelanthiū, quod & giotone vocamus, in secundo solū ordine calidum & siccum erit. s E. Atriplicis semen occurrit. 10
B R. Plures decepti sunt, qui atriplicē id olus esse putarunt, quod vulgò spinachia dicitur. Quod autem aberrent, hinc manifestum est, quoniam atriplex antiquū & notum est, no- 15
ua sunt spinachia. Habet etiā atriplex aureū 15
florem : vnde ab aliquibus chrysolachanon dictum est, & à Cretēsisibus vulgò, nos passim trepese appellamus. Hispani recentes, prædictos sequuntur. nam ipsi spinazes, alii armuelles vocant, Galli arosses, Neapolitani atripi- 20
ce, Poloni loboda, Germani grienkraut, vel grunkraut, ac si dixerint viridem herbā. Ipsi etiā veluti diuersam herbā à spinachiis, quæ spenet vocant, agnoscunt. Notissima herba Ferrariæ, & notissimum semē, quod vim refri 25
gerandi habet ferè in tertio ordine. Pythagoras atriplicem damnabat, vtpote qui hydro-
picos faceret, arquatos, ac pallorem, & in hor-
tis nihil apud ipsum nascitur inculpatū. Dif-

ficulter coquitur. Vnde si Pythagoræ credere
 liceret, nostræ ætatis medici, qui in ægritudi-
 nibus concedunt, longè aberrarent. At Dio-
 scorides de arquato morbo oppositum scri-
 bit, quàm Pythagoras sciret: quia inquit eius
 semen cum aqua malsa bibitum regiū mor-
 bum sanare, aluumq; mollire. Duplex genus
 apud Dioscoridē inuenies, & vobis in prom-
 ptu sunt, satium & syluestre. Syluestris nul-
 10 lus est apud nos vsus. Semina domestici tan-
 tū habere studeas, & hæc in Ferrariēsi agro,
 vbi exquisitiora sunt. s. e. Cuius est qualitas?
 B. R. In secundo ordine frigidū & humidum
 esse censemus: & ad eundem ordinem spina-
 15 chia referimus. s. e. Quo nomine antiqui no-
 stra spinachia vocant? B. R. Nisi in genere ble-
 tæ, aut atriplicis sint, nihil habeo certi, quod
 tibi ostendere possim. s. e. Igitur ad capæ se-
 men veniamus. B. R. Non est opus est hîc im-
 20 morari, quia notissimæ sunt capæ. Crōmyon
 à Græcis dicitur. Syluestres capæ nusquam
 sunt. Rubræ acriores albis, & oblōgæ rotun-
 dis iudicantur, non modò semina, sed & ra-
 dicem ipsam, quæ propriè capæ est, ad medi-
 25 cum vsus, & culinariū seruabis. Plinium le-
 ge de eius speciebus, & alios auctores. Hispani
 cebellam, alii cebollias, Germani zvvibel,
 Poloni czebula, alii cebulia, Creten (es vu'gò
 cromidi, Neapolitani cepole capā vocant.

Nunc

Nunc cæpæ qualitates considerentur. Galenus septimo de simplicium medicamentorum facultatibus, in quarto ordine calidas censer, quanuis Auicenna in tertio solum calidam dicat, sed magno errore: quoniam humano 5 corpori admota exulcerat, tamen est in prima solum parte quarti ordinis. De passiuis qualitatibus Auicenna dicit in ipsa esse humiditatem superfluam, Galenusque illam dicit esse flatuosam. Tamē in tertio ordine ex- 10 iccare manifestum est, si parti humani corporis humidæ applicetur. Et vt in calce secundi libri de alimentorum facultatibus, Galenus docet, humores extenuat crassos, & glutinosos incidit, s. E. Anisi semen occurrit. B. R. No- 15 tissimum est anisum, nec opus est in ipso ambigere, licet ex Syria comportari Dioscorides tradiderit: non enim in Italia propter id nasci inficiatur, sed ex Syria originē habuit, aut ibi saltē excellētius prouenit. In Italia fre- 20 quens habemus: tu montanū atque nigrum seruabis. nam viribus efficacioribus pollet. A gallisanis, à Germanisenisz, ab Hispanis yertua buona, à Polonis anysz, à Cretensibus vulgò glihamiso nuncupatur. Anicenna in 25 anisorum qualitatibus perperam Galenum adducit: nempe Galenus in sexto de simplic. medicamentorum facultatibus, anisum inquit esse in siccādo tertii ordinis, sicuti & in

calefaciendo. Auicenna verò Galenū refert,
 ac si dixerit anisum esse calidum in secundo
 ordine, & in tertio ficcū. At alter est in Aui-
 cenna error, qui Dioscoridē adducit anisum
 5 dicentem in tertio ordine calefacere, & exic-
 care, cū nusquam à Diosc. hoc dictū sit: ve-
 rùm id tantū dicit: Præcipua quidem eius
 natura in calefaciendo posita est. de qualita-
 tum verò ordine nihil penitus dixit, neque
 10 scribere consuetus est. SEN. A Galeno dicitur
 subamarum, tamen in gustu nullam amari-
 tudinem sentio. BR. Imò nō nihil amari per-
 fētitur, ea res mira, ex anisi substātia vi ignis
 absq; alia materia oleum elicio purissimum,
 15 & dulcissimum, quod & odorem, & saporem
 anisi habet, & hæc intēsiōra, quàm ipsū se-
 men habet, verūm ex ætate amarissimum fit.
 SE. Cymini semen sequitur. BR. Et huiusmo-
 di semina notissima sunt: reperitur verò do-
 20 mesticum cyminum, & duplex syluestre. Do-
 mesticum in quotidiano vsu habetur, de quo
 nihil aliud dicā, quàm nostros rusticos in pe-
 risterionibus ipsum ponere, vt columbos re-
 morentur, & alienos alliciant. Quod & an-
 25 tiquitas factum testatur Plinius. Addo etiam
 non esse perēdum ex Galatia Asia, vt volunt
 authores, & Cilicia, quū in Italię Apulia opti-
 mum habeatur, & aliis pluribus in locis. Effi-
 caciū in calidis prouenit. Omnes ferēna-
 tion

tiones Latino nomine vruntur, vel saltē pa-
 rum detorquent. Nam Germani kumell, Po-
 loni kmin, Cretenses vulgò chimino, Galli
 commin, Hispani comines appellāt. s. e. Quæ
 sunt cymini facultates? B. R. A Galeno septi- 5
 mo de simplicium medic. facul. dicitur vires
 habere similes aniso: & mentionem facit so-
 lūm de caliditate, quæ in tertio ordine est.
 De siccitate videtur ambiguum, quam tamē
 nos putamus tertium ordinē attingere, quā- 10
 uis Avicenna in secundo ordine siccum esse
 tradiderit. s. e. Petroselinī semen quæramus.
 B. R. Adhuc in medicorum animis insidet no-
 strum vocatum petroselinum antiquorū pe-
 troselinum esse, & quum in re medica petro 15
 selino indigemus, nostræ herbæ ita vocatæ se-
 mina, & radices, & necessarias alias partes
 colligunt. Sunt tamē, & verū petroselinum,
 & nostrum vocatū petroselinū apii genera:
 sed petroselinū in Italia non nascitur (quod 20
 sciuerim) in Macedonia tātūm præruptis lo-
 cis. Semen habet ammi simile, odoratū, acre,
 & aromati simile. Imò si addamus, quæ Gale.
 in Theriace dicit, amarū est. quæ nostro pe-
 troselino non conueniunt. Tamen difficile 25
 non erit per Venetas navigationes in Mace-
 doniā mittere, vt inde semen habeatur, quod
 mox nostris regionibus locis præruptis se-
 minetur. Nostri Latini, vt Palladius, non di-

cunt in Macedonia nasci petroselinō, sed locis asperis. Unde nihil impediret apud nos etiā gigni, præsertim si locis asperis feminetur. s. s. Ergo petroselini semen non habebimus? B. R. Non, nisi credamus id esse, de quo recentēs, & quod vulgo petroselinum, id est, saxatile apiū appellamus. Tamen breui sero me hæc semina accepturū Illustrissimi Alphonsi Ducis Ferrariæ cura, & Herculis Illustrissimi Ducis post patris obitum maiori diligentia. s. e. Nostrū igitur vocatur petroselinum quid erit? B. R. Animus inclinatur fatium apiū, siue hortense esse, de quo Dioscorides inquit omnibus accommodatū esse, quibus & coriandrum *σίνινον κηπάρου*, id est, apium fatium, à Dioscoride simpliciter nuncupatur. Pliniusq; lib. xx. in iure mandi hoc apiū cōfer, & esse peculiare in cōdimētis, quod manifestū est, nostro petroselino convenire. Apud omnes ferè nobis notas gētes à petra nomen habet. quippe Galli petrin, Hispani perrexil, Germani peterfilgen, Romani petrosendolo, Crētēses vulgò cādumedo, alii persibulo, Poloni piotrużka vocāt. In tertio est ordine calefacientium, & exiccantium: quauis Auicēn. de petroselino agēs ad apiū caput se referat, idq; in primo ordine calidū facit, & in secūdo siccum, cum nulla sit apiū species, quæ primum caliditatis ordinē non excedat.

SEN. Oleris atri femina accedunt. **B R A.** Olus atrū à Romanis dicitur, quod Dioscorides vocat hipposelinon, non quidem ab equis, quibus conferat, vt nōnulli voluere, sed à magnitudine sua: quia equus in cōpositione earum rerum, quibus nihil peculiare habet, magnitudinem solam significat, vt hippomara-
 thron, quia in suo genere multum excedit, hippolappaton à Theodoro Gaza in Theophrasto equapiū interpretatum. Ad nostrū olusatrum redeunt, radicem extra nigrā, intus albam habet, propter id olusatrum à Romanis vocatur, maius apii genus, quod in hortis, & rignis nascitur, adeo crescēs, vt arborefcere videatur. Notissimū est, apud nos ob suam magnitudinē hipposelini nomē acquiuit, id est (vt Theodorū imitemur) equapii. Nos vulgò Ferrariæ apiū Macedonicum nuncupamus. Omnes cōditiones habet, quas illi Diosc. attribuit. Ne aliubi quæras olusatrum, quàm Ferrariæ, radixq; aliquibus in cibis grata. Decipiūtur verò, qui archāgelicā, vel angelicā à nobis vocatā, olusatrum esse fatentur, quoniā radicē albā habet, nec in tam altā magnitudinē crescit, vt apiū Macedonicū vocatū. A Polonis gier, à Venetis herba Alexandrina, à Cretēsis vulgò Macedonico, à Lucēsis maceroni, à Neapolitanis Alexandro nūcupatur. Et hoc cum Galeno cali-

dum, & siccum tertio ordine censemus. SEM.
 Apii semina occurrunt. BR. Quum absolute
 apiū dicitur, hortēse intelligi oportet, quod
σάλινον κικαδίον, à Dioscoride nuncupatur,
 5 à nostris vulgaribus petroselinum dicitur:
 quam ob rem pro seminibus apii absolute,
 non sunt breuioris illius apii, quod in hortis
 nascitur, semina sumenda. Dico breuioris,
 quàm Macedonicum, sed maioris, quàm no-
 10 strum vulgare petroselinum. At potius semi-
 na hortēsis apii, id est, nostri vulgaris petrose-
 lini seruaré. Vnde per semina apii absolute,
 hortensis apii semina intelligēda sunt, quod
 est nostrum vocatū petroselinū. Semina ve-
 15 rò, quæ à pharmacopolis passim colliguntur,
 eleoselini sunt, id est, palustris apii. Decipiun-
 tur enim, qui apiū palustre, eam herbam pu-
 tant, quam vulgò apium raninum dicimus:
 quippe apiū palustre satiuo maius est. Apiū
 20 verò raninum multò minus est. Et quanuis
 Dioscor. in aquosis locis nasci, non tamen in
 aquis dicit. Solum autem Ferrariense inter
 aquosa loca numerandū, præsertim vbi apiū
 nascitur. nam umbrosa loca, & aquosa amat.
 25 De nostris autē apii generibus loquor, quia
 petroselinū verum in saxosis, & asperis nasci-
 tur. Tamen quum & apiū satiuum, id est, no-
 strum petroselinū, & eleoselinon easdem vi-
 res habeant, vt Diosc. fatetur, ideo non mul-
 tūta

tum refert, vtrū eorum sumatur. Pro his autem colligendis ne patriū solum deseras. Radices etiā, & folia seruato. Germani eppich, Hispani, vt nos, apio, Galli ache, Neapolitani achio, Veneti epo, Poloni opich apium vo. 5
cant. Et hoc calidum est & siccū ordine tertio. s. e. Levistici semina post apii sequuntur. B. R. A. Ligustici potius dicere oportet. Plures decipiuntur, qui apii speciē esse crediderunt, quum de ipso in altera parte egerit Diosco- 10
rides, quā in apii generibus. Pharmacopola & Ferrariae, & Venetiis, Bononiae etiam, ac Patavii altero semine vtuntur, quod libistici semen arbitrantur, tamen inconstantes sunt, quoniā nonnulli apii seminibus pro eo vtun- 15
tur, alii dauci. Tamē facile est in Liguriā mittere, imō in dies illuc mercatores accelerant, semē petendum est, & terrae mandandum. In Liguriae montibus nascitur, vmbrosis, asperis, & altissimis. Miratur Genuēses pharmacopo- 20
lae nobis hoc semen deesse. Tamen in montibus efficacius est, quā si in plano seminetur. Pro pipere eo vsa est antiquitas: imō & nunc rustici Ligures pro pipere in cōdimentis vtuntur: & ego conditum ferculum libisti- 25
co satis gratum comedi Genuē in aedibus Illustrissimi Sinibaldi Flisci, quum Illustrissimus Hercules Ducis Ferrariae primogenitus Gallia peteret: nec etiā magnificis Comiti-

bus Bonifacio Beuilaquæ, & Vgocione Ran-
 gono vitis integerrimis displicuit. Sed illud
 animaduertere oportet, Ligures fœniculum
 miscètes libisticū adulterāt. Quin & Diosco-
 5 ridis tempore seselis seminibus adultera bāt,
 & altero quodam semine, sed subamaro, quo
 sapore deprehendebatur. Vnum est, vos libi-
 stici, fetuinibus carere, cuius etiam radices
 in officina deinceps habere curabis. Galli, vt
 10 nos ferè, & Hispani, Germ. verò liebstœckel,
 Poloni lubsczek, Veneti leuistrego appellāt.
 Est in tertio ordine calidum, & in eodē exie-
 cat. s. Fœniculi semē occurrit. B. R. Notissi-
 ma herba est, cuius semine in placentis ciba-
 15 riis diuersis aceto, viridi, & arido per totum
 annum vescimur. Ferrariæ maxima copia ha-
 betur. A Græcis μάργουρ dicitur. Sed nō so-
 lum semina, verū in folia, & radices seruare
 commodū erit. Sed quum in aruis erraticum
 20 fœniculū, aut syluestre inueniatur, quod rei
 medicæ proficit, ideo huius semē in Ferrari-
 ensi agro collectū seruabis. Ad eodē nota sunt
 hæc, vt nihil aliud dicendum videatur, quàm
 Hispanos ymozo, aliis hinoio, Germanos fen-
 25 chel, Gallos feneul, Neapolitanos fenochio,
 Cretenses vulgò maratha, Polonos vlok-
 ski kopr fœniculum vocare. In tertio ordine
 calidum esse Galenus cēset vij. de simpl. me-
 dica. facultatibus, & in primo siccū, quanuis
 in

in hoc alios referat. Auicēna censet syluestre
 feeniculum calidius esse, domesticum verò
 in secundo ordine calidam esse. Noseius sic-
 citatē in secūdo esse putamus, quod etiā cen-
 suit Auerrois quinto collectionū. Imò illo-
 rum ratio, qui in primo tantum ordine siccū
 esse dicebant, quoniam lac procreat, ad rem
 nihil facit, neq; impedit, quin sit in secundo,
 nempe lac non procreat eò, quòd in lac con-
 uertatur, sed alia conuertit, vt sanguinem in
 lac conuertit, & ad mammās ducit, vel id solū
 facit, quod ad mammās ducit, quas suo calo-
 re roborans, & māmārum vim cōcoctricem
 perficiens, sanguinem in lac facilius conuert-
 unt. s. Sparagi semina sequuntur. B. R. Aspa-
 ragi dicendum est, adeò nota herba, vt nihil
 aliud dicendum videatur, quàm in Ferrariē-
 si agro colligenda, vbi infiniti ferè sunt pro-
 ducentes asparagos campi. Radices quoque
 seruandæ. Illudq; animaduersione dignum,
 apud antiquos hoc nomen asparagus, siue
 aspharagus, non solūm notissimā hanc her-
 bam significare, quam sparsi appellamus, sed
 cuiuscunq; herbe cacumē, quū primū erum-
 pit, vt edēdo sit. Paulus Aegineta hoc mani-
 festè ostēdit, q̄ caput de asparagis inscribit. in
 ipso tamē de bleta, lactuca, atriplice, malua,
 & aliis similib. pertractat. Nos decoctos in iu-
 re asparagos aceto, sale, & oleo cōspersos, ma-
 gno

gno gula delectamento comedimus, & in
 principum deliciis sunt, vt etiam sine condi-
 tura comedantur. Hispani vt nos ferè spara-
 gos, Poloni spargus, Cretenses vulgò sphar-
 5 gi, Germani spargon, Galli esparge appellāt.
 Galenus asparagum in caliditate & frigidita-
 te temperatum esse iudicauit, sexto de sim-
 plicium medicamentorum facultatibus. In
 passiuis autem qualitatibus siccū potius esse
 10 dicit, quauquā id non exprimat. nam inquit,
 quin & dentium dolores sanat siccitatis no-
 mine, quam vel maximè dentes requirunt.
 Auicenna inquit illum esse calidum, sed cali-
 ditatem increfcere, quum induratur. Tamen
 15 considera, an sit in primo ordine calidus &
 siccus ob illas, quas facit operationes. Fuere
 qui asparagum antiquis ignotū iudicant,
 cum tamen Dioscorides, & Galenus de illo
 egregiam mentionem fecerint, & ante Gale-
 20 num Plinius. SEN. Acetosa semē quæramus.
BR A. Species lapathi est acetosa ea, quæ aci-
 dū saporem habet, quam oxalida appellant,
 notissima apud nos herba. Arabes, præsertim
 Auicenna de lapatho tractans, loco huius vo-
 25 cabuli lapathū, hoc nomine acetosa vtitur,
 quia in ea particula oxy, deceptus est, quæ in
 omni lapathi specie nō significat acumē sa-
 poris, sed in aliqua acumē foliorum, vt in no-
 stro vocato rumice foliorum acumē, in her-
 ba

ba quam vulgo herbam bruscam vocamus,
 acumen saporis. Huius herbæ semina in Fer-
 rariensi agro colliges: verum nec folia, nec ra-
 dices, utpote rei medicæ vtilis, præmitti-
 to. Reperitur & trifoliū acidū, quod alleluia 5
 vulgus nostrū appellat. Sed quū recentes ace-
 tosam dicunt, lapathon intelligūt, nō trifoliū
 illud, quāuis eūdem ferè saporē habeat, ut
 illi meritò particula *ὄξυ* tribui, & simul com-
 poni possit. A Gallis ozeille dicitur, qua libe- 10
 ter intinctus parant. Latini azedras vocant,
 Germani verò saurampffer, id est, acetosa
 ampher, quippe saur acetosum significat,
 ampher autē est proprium nomen Germani- 15
 cum, quod nihil aliud, quàm ampher signifi-
 cat. Creteneses vulgò scinida, Neapolitani a-
 cetosella, Poloni szczaro, alii szcavvii nuncu-
 pant. Frigidam in primo ordine, & siccā in se-
 cundo cum Auicenna censeo, & ab illis dissen- 20
 tio, qui in tertio frigidā esse iudicarunt. Nam
 in hoc ordine non digereret. quod tamen illi
 attribuit Galenus septimo de simplicium me-
 dicamentorum facultatibus libro. SEN. Geni- 25
 stæ semina legenda. B R. De genista in flori-
 bus tractare cœpimus, quæ à Græcis *σπύγγη*
γίγνη, à nostris spartō, vel genista. Notissima
 est, & in aliis locis præterquam Ferrariæ in
 vsu rustico pro ligandis vitibus frequens.
 Quæ de ea superius dicta sunt, satis esse pu-
 tam

ramus. s. e. Anthera sequitur. B R A. De hac in
 floribus scriptum est, vbi ostendimus anthe-
 ram non esse rosæ floré, vt quidam recentes
 putarunt, sed compositionem quandam a-
 5 pud Celsum, in qua tamé rosæ insunt. Et Ga-
 lenus in quinto methodi post libri dimidiū,
 ad quæ valeat anthera medicamentū osten-
 dit. s. e. Ad sileris montani semina veniamus.
 B R A. Si recentiorum montani sileris descri-
 10 ptiones, & seselios cōferamus, idem penitus
 esse deprehendetur. ADioscoride tamen tria
 genera describuntur figura longè differen-
 tia, seseli Massiliense, Aethiopicum, & Pelo-
 pōnnesiacum. Siler montanum recentiorum
 15 est apud Dioscoridem seseli Massiliense, si de-
 scriptiones conferantur. Volunt enim foeni-
 culi folia habere, & reliqua, quæ de seseli Mas-
 siliensi à Dioscoride dicuntur. At si semina,
 quæ à pharmacopolis venduntur, considere-
 20 mus, seseli Aethiopici semina videntur: quia
 semé est amarum, Massiliense verò amarum
 nō est, sed acre. Facile auté erit ex Massilia ha-
 bere. nam quotidie nonnulli ex illustriissimæ
 Renatæ Ducis nostræ probissimæ, & sanctis-
 25 simæ mulieris familiaribus Gallias petunt: cu-
 rabimus vt semina afferāt, quibus terræ mis-
 sis, herbam oculis intueri lucebit. s. e. Hoc ne
 prætereas, obsecro. B R A S A. Non modò hoc,
 sed plura etiam alia habere, atque plantare
 tent

tentabimus. Corruptere vocabulum recētes,
 vt filer pro feseli dicant. Verūm quia filer a-
 quosa loca amat, in quibus etiam nascitur,
 propter huius differentiam montanum addi-
 dere, vt à filere aquatico, de quo rustici bacu-
 los parant, distingueretur. Semina, & radices 5
 habere conueniet. A Germanis quibusdam
 fel kummel, id est, campestre cuminū appel-
 latur. In gustu enim aliqua ex parte cuminū
 imitatur. Poloni Latinum nomen imitantur:
 tamen alii kmyn velki, Romani filio, Veneti 10
 firo montan, Cretēses vulgò platicyminon,
 quasi latum cyminū vocant. In tertio ordine
 calidum & siccum, qui Galenū sequuntur es-
 se fatentur, quanuis recentes in secundo or-
 dine calidū & siccum illud faciant. s e. Milii 15
 Solis semina accedūt. B R A. Si Serapionem cō-
 siderare tētemus, vbi de culb pertractat, quod
 eius interpretēs miliū Solis exponit, statim de-
 prehēditur, idem esse apud Dioscoridē litho 20
 spermon, id est, lapidosum semē, quod apud
 Serapionē culb, id est, miliū solis. Inquit enim
 Serapio culb habere folia similia foliis oli-
 uæ, nisi quia sunt maiora, & altiora, & latiora,
 & quæ sunt ex eis inferiora declinant ver- 25
 sus terrā, & habet virgas eleuatas subtiles, si-
 cut lingua squināti, & reliqua, in quibus cum
 Dioscoride cōuenit. Quem si audire lubeat,
 in hunc modū scribit, habere folia oliuæ lon-
 giora

giora tātūm, latioraq; ad summam radicem
 eius iacentia, ramulos verò rectos, graciles,
 crassitudine acuti iunci, & reliqua, in quibus
 ambo conueniunt. Idem igitur sunt Diosco-
 5 ridis lithospermon, culb Serapionis, & recen-
 tiorū miliū Solis. Nos herbā habemus huic
 simillimā, cuius semine mulieres nostræ pro
 fingendis coronis vtuntur. Appellant autem
 coronas indices quosdam, quibus Deo pre-
 10 ces numerant, ac si pensa quotidie reddant.
 In duobus tamen differre videtur lithosper-
 mon, & nostræ herbæ semē lapidosum, à mu-
 lieribus lacryma vocatum. Primò nostra la-
 cryma folium arundinaceū habere videtur,
 15 vel saltem milium nigrum imitatur: deinde
 lithospermon serpere dicitur, quod non fa-
 cit nostra lacryma, quæ veluti frutex est. Ego
 rectè Dioscoridem cōsiderans, nō vidi ipsum
 folia serpere dicentem, vt à multis creditur,
 20 sed eleuata sunt: folia tamē, quæ inferna sunt,
 prope radicem per terram expanduntur. In-
 quit enim ipse: *ἡγεὶ τὰ περιτὸν πυθμῶνα ἐπι-
 γῆς κέμνωτα*, quæ verba à Marcello interpre-
 tantur, ad summam radicem eius iacentia, vt
 25 sensum faciat, olex folia habere ad summam
 radicem iacentia. Id verò in omni folio fal-
 sum est, quoniam ea tantū iacent, quæ infe-
 riora sunt prope radicē. Ideo Hermolaus re-
 ctius interpretatur, iuxta radicem humi iacen-
 tia,

tia, id est, folia, quæ iuxta radicem sunt, humi-
 cæt. Vnde si hoc modo interpretemur, exquisi-
 tior interpretatio videbitur, & ea, quæ iuxta
 radicem sunt in terram inclinata. Quæ ver-
 ba considerans Serapio dicebat (licet barba 5
 rē) & folia inferiora declināt versus terram,
 facientia velut stratum super terram. Et Pli-
 nius libro xxvij. capite vndecimo, authores
 reprehendit, qui serpere tradiderunt: quoniā
 ipse (vt inquit) non vidit hærentē. In summa 10
 igitur nostra lacryma lithospermon, id est,
 semen lapidosum est, quāuis in folio differre
 videatur ab eo Dioscoridis: quia hoc Dio-
 scoridis oleam, nostrum miliū nigrum, aut
 arundinem imitatur, tamen in genere lapi- 15
 dosi seminis est, & renum lapides expellit, ve-
 sicæ autem minuit, vt experientia in quotidia-
 no vsu demōstrat. Nostra igitur vocata lacry-
 ma species lithospermi dici poterit, & culb,
 vel mili Solis. Nec mouearis q̄ magnitudi- 20
 nē erui habere dicitur: quoniā secundū loca
 maiora & minora sunt. Minima sunt, quibus
 vos vtimini, & folium habet quale Dioscori-
 des describit: nostra autē lacryma lithosper-
 mo à Plinio ferè pingi videtur, præsertim 25
 quo ad semina. s. e. Quā variæ sint lacrymæ à
 nobis dictæ, & lapidosa semina, quod pro li-
 thospermate accipiendū est? B. R. Quod ma-
 gis durum, & lapidosius. Nos autem eandem

ferè vim habere in multis experti sumus. Eo-
dem nomine à Gallis, quo recètes appellant,
dicitur, scilicet miliū Solis, à Germanis quibusdā
steinfomen, ab aliis meerhirs, nuncupatur :
5 quauis à diuersa proptietate hæc nomina imposita videantur. A Venētis me-
io coruino dicitur. Deniq; præ cæteris miliū
Solis generibus, id prætermittere, quo vos v-
timini, vtpote cæteris ineptius, & id seruarè,
10 quod magis albū nigris quibusdam maculis
inspersum est. s. B. Miror cur lacrymā à nobis
vocatā, lithospermi speciē apud Dioscoridē
esse pates, cum folia figurā aliā habeant, neq;
lithospermi sint plures species. B. R. A. S. Video
15 te animi morbo correptū hæc effutire, & nō
discendi. Nonne te edocui Dioscoridis litho-
spermon, & nostrā vocatam lacrymā in foliis
diuersa esse? postea ex semine ipso, quod lapi-
dosum est, lithospermatidis speciem esse statui-
20 mus : quoniam ad omnia lapidosa semina li-
thospermon genus est : lithospermatidis verò
species à Dioscoride descripta, à nostra diuer-
sa est. Tamē negari nō potest lacrymam no-
strā esse lapideū semen, & eo nomine vocari
25 posse, & lithospermi speciem esse. s. E. N. Tuis
experimentis credere non est opus, cum in-
quis te expertum non esse lacrymam renum
lapides expellere, & vesicæ cōminuere. Nam
secundum Galenum, nisi longo vīu homini
prod

prodesse compertum sit, haud facile est reci-
 piendum, aut laudandum medicamentum.
 BRA. O omnium inuidiosissime, qui nec di-
 scere cupis, nec alios sinere, ut discant: male-
 dicentia quadam moueris ad cauillandum. 5
 Quin potius gratia mihi agenda sunt ab v-
 niuerso medicorū cœtu, cum hoc semē, quod
 lacryma dicitur, experiri cœperim, & experi-
 menta, quæ viderim, sponte & gratis omni-
 bus propalauerim. Succedat modò alter, & 10
 tertius, & quartus, & ceterimus, qui periculū
 faciat, tūc experimentū, & cōprobatū, & cō-
 firmatū erit. Tu verò an credas, vel non cre-
 das, nihili facimus. Fortè nec vnum habes æ-
 grū, in quo experiri possis. Nobis verò satis 15
 est (qui ab initio mortales ea, qua possumus,
 opera iuuare proposuimus) illa referre, quæ
 viderimus, & experimēto cōprobauerimus.
 Si alii sequētur, longo vsu prodesse nō dubi-
 tamus. Omne etenim præsidium experientia 20
 inuentum, ab vno primo & simplici experi-
 mēto cœpit, postea paulatim à diuersis pro-
 batum, & confirmatū est, quoad in publicum
 cesserit vsum. Tu igitur hæc boni consulere
 debebas, & id experiri, quod nos tibi gratis, 25
 iam à nobis expertum aperuimus. At si cerui-
 cosus es, & inuidus, ut alii experiantur finito,
 & tua cum inuidia rumparis. s. Ne succen-
 seas, obsecro, sed lithospermi qualitates edo

ceas. **B R A.** Recentiores calidum, & succum esse censent ordine tertio: Paulumq; Aeginetā testem adducunt, qui hoc nunquam somniauit. Tamen in his qualitatibus à recentioribus non dissentimus. **E N.** Mirasolis semina sequuntur. **B R A.** Hoc vocabulo mirasole, quod Latine heliotropium dicitur, omnes herbe veniunt, quæ ad solem vertuntur: & ferè nullo die sunt rusticorū horologia. Dic, cuius
 5 semina collecturus es: quoniā cichoreū, scabiosa iam dicta, inter mirasolis species, ab authoribus computantur. **S E N.** Illam intelligo, quæ ita vulgari nomine, & simplici apud nos mirasole, apud Thuscōs girasole, apud recen-
 10 tes sponsa Solis, apud Arabes kerua appellatur, vnde oleum de kerua fit, quæ folium platani habet. **B R A.** Iam accepi quam intelligis. A Dioscoride & Græcis cici, & croton, à Romanis ricinus appellatur, ob similitudinem,
 15 quam eius semen cum ricino animali habet. **S E.** Quid est hoc animal, quod ricinū vocas? **B R.** Id quod boues, & equos apprimè vexat: nos vulgò cecum nuncupamus. **S E.** Aliquam certè similitudinē habet, non tamē omnimodam. **B R.** Non est opus ita ad amussim conuenire, modò in aliquibus quadret. Hanc herbam, vel arborem (nam arborescit, si scapus arbori responderet) nonnulli maiorem caputiam putant: sed longè decepti, vt in
 titi

tithymali speciebus edocebimus. Germani
 yvuelbaum vocant. Huius plantæ semina
 Ferrariæ habentur frequentia. Putat nostrū
 vulgus infaustum esse, hanc herbam domi ha
 bere, vt non possit esse sine luctu. Folia etiam 5
 præter semina habere studeas, & præsertim
 in his montibus. Calidum est in secūdo, & hu
 miditatem habet. Nōnulli in Ferrariēsi agro
 hoc anno ricini semina terris mandarunt, vt
 oleum ex seminibus cōficiant lucernis aptū, 10
 & aptandis lanis. s. e. Berberis semina occur
 runt. B. R. A. Berberem etiam colligitis, & non
 tantūm semina. Hoc vocabulum berberis, &
 amaberberis, barbara sunt. Si autem Serapio
 nem de his loquentem cōsiderabimus, idem 15
 esse cum oxyacanthon Dioscoridis deprehē
 demus. Inquit enim Serapio: Est arbor simi
 lis arboribus pyrorum agrestium, quæ dici
 tur habaras, nisi quia est minor, & habet mul
 tas spinas, & habet fructū similit̃ grano myr- 20
 ti, nisi quia est maior, & rubidus, facilis sepa
 rationis, & habet interius grana, & habet ra
 dicem habētem multas radículas infixas ter
 ræ. hætenus Serapio. Nunc Dioscoridem ea
 dem ferè dicentē in oxyacantha audias. Agre 25
 sti pyro similis arbor oxyacantha est, minor
 tantūm, magisque spinosa: fructum fert myr
 ti baccis æqualem, confertum, rubentem, fra
 gilem, nucleos intus habentem, multifidā rā-

dicem, & altius descendentem. Quæ si cum Serapione conferantur, manifestè deprehèdatur, vtrosque hos viros eandem picturam lineasse, nisi quia Serapionis colores ineptiores sunt, Dioscoridis autem floridi, hoc est dicèdi phrasis. In proprietatibus etiã quo ad vsum medicũ quadrant, vt nõ sit opus dubitare eadè ab his authoribus tractari. Fuere autè qui oxyacantham Dioscoridis eum fruticem esse putarint, quẽ nos vulgò vua crispinam appellamus. Hi autem lōgè decipiuntur, quoniã crispina vua sylvestris pyri folia non habet, sed potius in vitè, aut in apii folia inclinat. Valde enim incisa sunt. Coniectura verò, qua mouentur, vt berberis sit crispina vua, adeò tenuis est, vt de se ruat: quippe ex nomine tantum sumitur. Nam inquiunt crispinã dici, quasi acré spinã, & oxyacantha quasi acuta spina. Tu ipse vides, qua coniectura mouetur. Adde in granis multũ differre, qa in oxyacanthæ grano plures acini, in vua crispina vnũ solum inest. Vidi ego oxyacanthã acinos quatuor habentẽ, sed pro maiori parte duos habet. Vnde granũ illud, quo passim vtimini, Serapionis, & Auicennæ, ac cæterorũ Arabũ verũ berberim, & Dioscoridis, Galeni ac cæterorum antiquorũ verã oxyacanthã esse certus sis. Longè etiam decepti sunt, qui berberim pro aspalato accepere, vt suo loco in-

toll

telligere licebit. Galli & Poloni Arabo nomine vtuntur, Germani nonnulli faurich, erbsel, Veneti crespino appellant. s. e. Quo loco hos berberes colligere oportet? B. R. A. In his montibus, quauis in Bononiensibus etiã, Mutinensibus, & per totum Apenninum copiose vireant: in nostris etiam foveis quandoq; reperitur. In omni solo nascitur, sicco, humenti, aprico, sole patenti. Si in frigidioribus locis inuenies, ibi efficaciores fructus parit. Re-
 centes nonnulli berberim frigidũ & ficcum in fine tertii esse dicant, sed Aben Mesuai, vt refert Serapio, frigidum & siccũ esse in ordine secundo refert. Nobis verò placet, vt in secundo frigidus sit, & in tertio siccus, si qualitates illæ secundæ, & tertix cõsiderentur, quæ à Galeno v. l. i. de simplicium medicamentorum facultatibus, scriptæ sunt. s. e. Rapæ syluestris semina occurrunt. B. R. A. De rapa dicemus, si prius te admonuero non solum oxycanthæ granum, sed & radices seruandas: mirorq; te hũc fructum inter semina numerasse. s. e. Id factum est, quia ob semina expetitur. B. R. A. Esto, rapas aggrediamur. nam & ipsæ in vsum medicũ veniunt. Vos syluestris semina habere curatis, cur etiã nõ fatiux? nõ & fatiux semina rei medicæ proficiunt, & caro radicis, & folia, & coliculi cum primũ exeunt, imò & ipsa radix muria conditur, aut

fapa, vt nostræ mulieres, pro quadragesima-
 li obsonio parât. Notissimæ sunt rapæ, & fari-
 uæ, & syluestres in Ferrariensi solo crassissimæ,
 præcipuæ, & dulcissimæ. Columella in Italia
 cæteris Nursinas præfert. quod non fecisset,
 si eius tempore Ferrarienses extitissent: tem-
 pore enim Columellæ Ferrariense solum val-
 leserat. Patres autem nostri culturæ assidui-
 tate nunc in fertilissimos campos deduxere,
 10 natura vsq; ad hæc tempora repugnante: sed
 ars naturam vincit, modò impense velit. Alii
 hyeme rapas in pultariis comedūt, ego etiam
 per æstatem. Ne autem lignescant, colono
 cuiusdam rusculi mei prope Ferrariã iubeo,
 vt folia ad radicem vsque omnibus rapis de-
 15 mat, ne ad semen perueniãt: hoc enim præsi-
 dio nõ lignescūt, sed tenellæ, & coctibiles per-
 vniuer sam æstatẽ habetur. Nec cibus est æsti-
 no calori noxius. A Lusitanis saramages vo-
 cantur, ab aliis Hispanis napos, sed tam rapã,
 20 quàm Napũ indifferenter intelligūt à Germa-
 nis vvild rieben, id est, syluestris rapa dicitur,
 à Polonis rzepalyeszna, à Cretensisibus vulgò
 gogilia. Auerrois calidam, & humidã rapam
 esse censet. Sed ex Galeno 1. 1. de alimentorũ
 25 facultatibus, potius frigidam esse colligitur.
 Nos igitur in secundo frigidam, in tertio hu-
 midam rapam esse iudicamus. s. b. Dauci se-
 mina præsentantur. B R A. Multos in dauco
 aberra

aberrare vidimus, & omnes nostri pharmaco-
 polæ herbam in Ferrariensi agro frequentis-
 simam pro dauco accipiunt, quia ita à rusti-
 cis appellatur, cùm tamen alia res daucus sit.
 s E. Quæ igitur herba est hæc, quam nos dau- 5
 cum appellamus? & vbi verum daucum ha-
 bere poterò? B R A. Ea herba, quam vos pas-
 sim in Ferrariensi agro, in tritici stipulis cre-
 scientem colligitis, & daucū appellatis, à Dio-
 scoride *σαφύλινον άγριον*, id est, pastinaca 10
 syluestris dicitur, vt apparet, si quis eius de-
 scriptionem consideret, præsertim vbi dicit
 flores in medio exiguum quid purpuræ habe-
 re, quod tamen in croci colorem variat: hoc
 etiam in omni vmbella non est, sed secūdam 15
 loca innascitur. Fuere tamen qui pastinacam
 illam syluestrem, & daucum idem esse puta-
 rent: imò & vos pro dauco ea utimini. Eos
 autem aberrare hoc indicium est, quia Dio-
 scorides de pastinaca erratica seorsum à dau- 20
 co pertractat, & tertiam dauci speciem sylue-
 stri pastinacæ comparat, tanquam duo sint,
 quemadmodum duo esse constat. Primam, &
 secundam dauci speciem nō esse pastinacam
 erraticam ex foliis certum est, quam ob rem 25
 quem vos daucum putatis, daucus nō est, sed
 pastinaca erratica, vt sapor, odor, & reliqua
 ostendunt. Qui etiam daucū pastinacæ spe-
 ciem asserunt, decipiuntur, quoniam à Dio-

scoride, antiquioribusve nusquam describuntur, imò seorsum à pastinaca de dauco pertractat. Non tamen inficias eo, daucum, & pastinacam aliqua similitudine iungi. s. e. Quo-
 5 modo verum daucū habere poterimus? B. R. Si in Cretam mittamus, & sumpta semina terre mandemus, quod illustrissimus Princeps Alphonsus fieri curabit, & nunc vehementius id faciet Hercules illustrissimus Dux noster,
 10 post Alphonsi patris obitum. Non solū autem huius Cretici dauci semina; sed & radices in usum medicum veniunt. aliarum verò specierum semina tantū. Illudq; admonere voluerim, cū datici, & sylvestris pastinacæ
 15 eedem ferè vires sint, ea pro dauco uti licebit. Satiua autem pastinaca, ad usum medicū minus valet. Serapio etiam caput dauci à capite baucix, id est, pastinacæ eodem modo, quo Dioscorides, separavit. Sed Pandectarius, ac
 20 recentes adeò confundunt, ut daucū pastinacam faciāt, & apud Serapionē idem esse daucum, & bauciam, id est, pastinacam fateantur, cū tamen de dauco, & pastinaca diuersa capita faciant. Non defuere tamen, qui semina
 25 Meum nūcupata Creticum daucum affirmarent. Quibus non dissentirem, si quodam modo pilosa essent. Nonnulli ex Germania beervurtz appellant, quibus alii aduersantur, hoc nomen potius nigellæ attribui affirmantes,
 tes,

res, vt herba apud ipsos beerrvurtz dicta, vera nigella sit. Nos ipsis hoc dissidium relinquamus. A Neapolitanis pastinaca syluatica, à Polonis pasternak dicitur. Galenus v. i. de simpl. medic. facultatibus libro, daucū vehementer calefacere dicit. vnde in tertio ordine calefacientium reponetur. & in secūdo exiccantiū. Auicenna in principio tertii siccū esse inauult. s. B. Ad psyllii semē descēdamus.

B. R. A. Psyllium notissima herba est, in maritimis locis illustissimi Ducis nostri adeo frequens, vt ingēs copia Venetias afferatur. Hoc diu latuit, opera Nicolai Nicolatii inuētum est, qui singulis annis inde Venetias magnam summam asportabat, & hoc per multos annos fecit, antequam eius loci homines rem cognoscerent, & ex semine lucrū quæterent. A Latinis herba pulicaris dicitur, vel quia pulices fugat, & hoc nomen etiā psyllion pulicē significat, vel quia semina pulicibus similia habet. Nō tamē adeo in maritimis nasci dico, quin etiam in aliis incultis, & aruis nasci affirmem. Est altera cunila pulicaris, sed hæc simpliciter pulicaris vocatur. Verūm ne in re tā nota tempus conteratur, ab Hispanis zaragatonam, ab aliis mazracaton, à Polonis psiliū appellari monebimus, eam etiam difficultatem prætermittentes, an intus calidum, extrā frigidum sit. Galenus tamen in v. i. i. de simplicium

- plicium medicamentorū facultatibus, in secundo ordine frigidum esse censet, in humiditate verò & siccitate temperatum. s. e. Agnicasti semina occurrunt. B. R. A. ἄγριον à Grecis, & lygos dicitur, à nostris vitex, & amerina salix nuncupari videtur. In maritimis nascitur. Non dubito verum agnum castū nos habere, quanquam duo obitare videantur: primum, eius grana piperis acumine carere: 10 aliud, quia Ferrariæ in clauastro religiosorum sancti Dominici vitex adest, tamen lentos ramos non habet. Scire autem oportet non dici à Dioscoride acridinē piperis habere, sed saporem piperi similem. quod manifestissimum fiet, si quis eius semen masticauerit: habet enim nescio quid piperis. At semina, ex locis quibus nascitur, acriora sunt, & minus acria. Quod verò in ramorum, ac virgarum flexibilitate dubitabamus, facillè diluetur: 20 quoniam iunioribus, & his, qui prope mare sunt, lentor inest, sed antiquiores vitices ob senium flexibilitatem amifere. Semina, & folia circa maritima quærantur, & circa fluëta, ac torrentes in incultis locis. Aberrant, qui ex 25 sapore piperis, quem habet hoc semen, cubebe esse putarūt. Serapio de eo in capite de famanhest pertractat, & arborē Abrahæ appellat. Piperella etiā à sapore nūcupatur. Antiquæ matronæ, & huius arboris foliis supra

toros stratis utebantur, & feminibus, in pul-
 riis comedentes. Sed in re tam nota diu verse-
 mur, reliqua secundū ordinem prosequaris.
 S E. Quomodo ab aliis nationibus nuncupa-
 retur prætermisisti. B R A. Ab Hispanis arbol
 de paraíso, à Cretenfibus vulgò lygia, Poloni
 Latino nomine vtuntur, agnus castus, tamen
 & alii vocant czyczecz. Germani nominant
 abrahams baum, ac si dixerint Abrahæ arbo-
 rem, vt illā nominauit Auerrois. S E. Cuius est
 qualitatis? B R A. In viticis qualitibus autho-
 res satis ambiguos video. Auicenna etenim
 in primo ordine calidum esse dicit, in secun-
 do siccū. Auerrois in tertio ordine calidū, &
 siccum censet, nōnulli ex recentibus calidū, &
 siccum in secūdo tantū ordine asserūt. S E.
 Quid censes tu? B R A. Cum Galeno sexto de
 simplic. medic. facult. calidū & siccum esse or-
 dine tertio. vnde flatus discutit. Hinc aduer-
 sus Venerem valere creditur, quoniā flatu vi-
 rile membrum, & mulieris pudenda excitan-
 tur. S E N. Pæoniæ semina cōsequuntur. B R A.
 Antiquissima herba est, à Pæone dicta, ma-
 rem, & fœminam habet, à Romanis casta her-
 ba, à Græcis glycyfis, & pæonia dicitur. Sera-
 pio, ex sententia Dioscoridis arborem esse
 scriptum reliquit: nos autem eius interpre-
 tem fuisse putamus, qui ita vertit. Non enim
 arbitror, quod Dioscorides dicit caulē duo-
 rum

rum do drantum altitudine, arborem à Serapione dictum esse, sed id potius interpretis vitio venit. Manifestè autem deprehèditur, grana esse, multa, rubentia, parua, punicatorum acinis similia, quæ sunt eius semina. Hæc in his montibus altissimis, & præsertim promontoriis. Præter semina autè radices seruabis, quæ in masculo albæ sunt, quâuis & in aliquibus nigrae videantur albæ, & nigrae seruandæ, quæ ad diuersa peculiaritet conferunt. Nos nigra abundamus, & ea pro necandis puerorum vermicibus in aqua, decoctione, & puluere vtimur: imò & radix puerulis alligata ab atra bile, & epilepsia liberat, vt in Bellisario ingenuo comitis Camilli Tassoni filio vehementi experimèto deprehèdi. Cùm duo sint præoniæ genera, mas & fœmina, alterum Germani niniuenvvurtz, alterum benonien vocant, quauis & alii benediçtam rosam appellant, Galli verò pinoine, Cretenses vulgò pygonia, Pelsoni pionaia nuncupant. SEN. Cuius est qualitatis præoniæ? BR. A. Auicenna illam dicit vehemèter esse calidam, & siccam, quod Galeno oppugnat vi. de simplicium medicamentorum facultatibus libro, cùm dicit eius temperamentum esse exiccatorium, & subtilium partium, haud tamen insigniter calidum, sed aut symmetrum, aut pauxillo calidius. Auerrois quinto Collectionum Galeno

proxim

proximè magis accessit, cum illam in primo ordine calidam, in tertio siccam dixit, quamvis illos potius probandos censeamus, qui in secundo ordine siccam illam esse fatentur.

SE. Staphisagriae semina occurrunt. BRA. Nostrae mulieres strafusarium dicunt, vocabulum corrumpentes. In nullo alio usu apud ipsas est, quam ad necandos pediculos. Unde à Romanis herba pedicularis nuncupatur, ab vva nomen staphii habet. Cornelius Celsus vvam Taminiam appellare videtur: sed Plinius capite primo vigesimitertii libri, illos reprehendit, qui ita vocant, ut simul Celsum reprehendere videatur. Verum xxvi. lib. cap. xiiii. vuae Taminiae vires describens, staphisagriae nostrae vires praecise demonstrat, ut postea visus sit vvam Taminiam idè cum staphisagria facere. De hac autem re aliàs. SE. Videris asserere, te in Plinii libris stirpes confundi deprehendisse, tamen nulla est in Plinii verbis discordia, aut inconstantia. At priusquam quisquam, vel ex recentibus, vel ex antiquis ignorantiae cõdemnandus sit, prius etiã, atq; etiam à nobis considerandũ est. BRA. Video te contradicendi studio hæc effutire, & nõ discendi. Quis hic Plinium de inconstantia reprehendit? Quis vnquam medicentem audiuit hac in stirpe Pliniũ cõfusum inueniri? Ea, quæ à Plinio dicuntur, annotavi, postea ad alium

alium locū, & cōmodum me contuli, in quo
 Pliniū potius defensus sum, quā accusa-
 turus, quem præ alijs Latinis authoribus sem-
 per in honore habui. Nā vna Taminia apud
 5 Pliniū plura significat. Vnde te potius male-
 dicendi animo, & gloriolæ avidū hæc dixisse
 deprehēdo, quā veritatis indagāde gratia,
 vt deinceps aures tibi præstiturus nō sim, sed
 quæ iam cœpimus prosequar. Serapio albe-
 10 ras vocat. Fuere, qui verā vuam montanam
 esse putarint, quia apud Serapionē ita scriptū
 reperitur. Aberrant verò, quia ita ob similitu-
 dinem appellatur. In opacis locis ipsam que-
 ras, quāuis & in Ferrariēsi agro nascatur. Gal-
 15 li stasiragre illam, Veneti herbā piochieram,
 Cretenses vulgò agriostaphida, Hispani ha-
 uanraz, Neapolitani staphisania vocant, Po-
 loni Latino nomine vtuntur. s. B. De staphisa-
 griæ qualitatibus disseramus. B. R. A. Omnes
 20 vno ore cōsentiunt esse in tertio ordine cali-
 dam, & siccā. Mordicat si masticaretur, & ordi-
 nem quartū non attingit. s. B. Cataputiæ ma-
 ioris semina percurrēda sunt. B. R. A. S. Quum
 multæ sint tithymali species, quæ à Serapio-
 25 ne xeafer appellātur, præcipua, & maior spe-
 cies hæc est, quæ cataputia vulgò nūcupatur.
 Hoc fortè nomen sortita est, quia rustici eius
 seminibus in hydrope pro pilulis vtūtur. Vo-
 cant verò antiquiores pilulas catapotia, vn-
 de pass

de passim cataputio pro catapotia proferunt. Decipiuntur verò qui cataputiam mirasole à nobis vocatū putāt: quā q̄b rē Serapionis interpretēs aberravit, kerua, id est, cataputia interpretās, nisi & ipse eo vocabulo ad significandū cicū vti velit. Deridēdi sunt, & cū maximo risu, qui volunt cataputiā dici, quia catat puzā, id est, fœtorē inuenit, nam mirē soluit. Sed eò vehementius ridendum, quia non solum verbis, sed scriptis etiam mandarunt. 5
 SE. Cū vocata apud nos cataputia tithymalli species sit, vt dixisti, quā nā erit apud Dioscoridē? BR A. Characiam esse, quandoq; putavi, & in multis conuenit: at lathyrim esse deinceps animaduerti. Et semina illa sunt, 10
 quæ me in hanc sententiam compulere, & folia in caule oblongo amygdalæ similia. Ferrariæ virent, sed in montibus efficacior. Non tantum semina, sed radicē, & ramulos seruabis. passillos etiam, hac erui farina, & lacte fa 20
 cias: imò & ficus serua, in quibus lac stillauerit. Notissima herba est, & notissima semina. Rustici Ferrarienses herbam dalle carpainede vocant. Nostræ mulieres pro comperito habent, si quis semina deorsum trahens 25
 enulserit, & ea comederit, per inferna purgari. Si verò sursum, per superna. Vt plurimum verò accidit hæc grana comedentes per superna, & inferna purgari. Causam afferunt,

- quia grana sursum, alia deorsum ducta sunt. Decipiuntur etiam plures Germani, qui apud ipsos cataputiã vunderbaũ dici contedunt, quum potius eo vocabulo cicum significant.
- 5 Sed hi eodẽ errore ducuntur, quo Serapionis interpres. Verẽ autem nostra cataputiã, quẽ apud Dioscoridem lathiris est, à Germanis springkorer dicitur, ac si dixerint granum saltare faciens, quippe spring saltare faciens
- 10 est, korer granum: fortẽ quia soluens dolores fact. Ab Hispanis cazaputiã, à Cretẽsibus vulgò colocochiã, id est, cholera purgã, à Polonistirlitz, vel rilzeliko, vel skazek dicitur. Huius herbæ seminibus ab ascite magnificũ
- 15 Iuliũ Boiardũ Scãdiani comitẽ optimẽ indolis iuuenẽ liberaui. s. e. Cataputiã qualitates enarra. B R A. A Galenõ non referuntur, tamẽ detithymali generibus dicunt valenter calefacere, & exiccare. vnde ordine tertio intẽso ca
- 20 lefaciunt, & exiccant, & ad quartum vsque accedunt: quippe & exulcerant, & vrunt. Decataputiã idem iudicium erit, in tertio ordine intẽso calida, & sicca existimabitur, & eius lac ad quartum accedit. nam carni applica-
- 25 tum illam statuto tempore exulcerat. s. e. n. Ad linguæ auis semina veniendum. B R A S A. Nusquam (quod sciverim) apud Græcos auctores auis linguam reperi, quam alio nomine recetiores linguam passerinam appellant.

At linguā hirci, linguam bouis, linguam canis inueni. Arabes tamen de ipsa pertractāt, vt Serapio in capite de lifen hafafit, id est, de lingua auis, dissidentq; in hoc semine recentes, vt nonnulli semen quoddam herbae mihi 5 ignotę accipiāt, quod semē paruum est. Communis tamē pharmacopolarū vsus est fraxini semen habere. Multi verò recentes decepti sunt, Auicennā malè intelligētes. quippe Auicenna libro tertio fen xx. capite xvi. lin- 10 guam auis inter medullas numerat. Ipsi verò ex hoc putant linguam auis medullam esse, quum ipse ibi per medullas femina intelligat, quę carnem, & pulpam (vt ita dicam) habent. Vnde & inter medullas, grana pinex, & 15 auellanas numerat. Adde in secūdo libro manifestè animaduertisse, linguam auis folia habere, & Serapio linguam auis arborem esse fatetur: sed an Arabum lingua auis fraxini semen sit, vt multi accipiunt, dubito: quippe 20 Serapio nullum ex Græcis adducit in lingua auis enucleanda, sed solū Arabum testimonio utitur: tamen de fraxino Dioscorides pertractauit. Præterea semen fraxini non est extrā rubrum, intus album, per semē medullam, & non corticem intelligendo. 25 Tamen si alia considerentur, idem præcisē sunt, quoniam est arbor similis arbori dirdar, id est, vlmo, nisi quia foliū eius est oblongū, s-

mile folio amygdalæ; ita autem habet fraxi-
 nus. Sequitur & fructus, qui dicitur lingua
 auis, sunt palmites, qui diuiduntur in che-
 rarnub, similes foliis oliuarum, nisi quia sunt
 5 minores satis, & intra quâlibet cherarnub est
 medulla similis linguæ auis, exterius rubra,
 & interius alba, declinans paululū ad citrini-
 tatē, & sapor eius est acutus, mordicans cum
 pauca amaritudine, & non apparet mordica-
 10 tio eius postquā bene masticatur. Hactenus
 Serapio. Omnes has cōditiones in fraxini se-
 mine reperi. Nec moueor quòd extrā non sit
 rubrum, quia saltem in citrinū (vt Serapio di-
 cit) inclinat. Non moueor etiam quòd Græ-
 15 cos non adduxerit, de fraxino tamē loquen-
 tes, quia de fraxini semine nusquā tractarūt,
 ideo lingua auis Serapionis nostra fraxini
 semina esse fateri cogor. SEN. Suprà dirdar
 pro vlmo interpretatus es, tamē recentes fra-
 20 xinum intelligunt. BRA. Hi decipiuntur, qui
 dirdar pro fraxino intelligunt, vt Pandecta-
 rius inter alios fecit: nam dirdar apud Sera-
 pionem vlinus est, vt eum legenti patet, &
 Dioscoridi comparāti. Inquit enim Serapio
 25 ex Dioscoridis sententia: Folium huius ar-
 boris, & summitates eius, & cortex ipsius
 sunt styptica: quando fit-emplastrum cum
 folio eius trito, & misto cum aceto, confert
 scabiei vlcerosæ, & conglutinat valuera, &

cortex arboris cōglutinat vulnera plus quàm
 folia, quando ligatur super vulnera, sicut li-
 gantur corrigiæ. & cætera, quæ sequuntur.
 Audias modò Dioscoridè de *π/ιλίας*, id est,
 vlmo, eadem dicentè: Adstringūt vlmi folia, 5
 cortex, & rami. Medentur lepris vlmi folia
 cōcisa, & ex aceto illita. Vulnera eadem con-
 glutinant, multoq; magis cortex pro vincu-
 lo, & fasciola vulnere circumuolutus. In reli-
 quis etiã Dioscorides, & Serapio conueniūt, 10
 & in fine eius folia pro obsoniis comedenda
 animaduertūt: cum quibus etiã Auicenna se-
 cundo canone est, vt errorè hinc Pandectarii
 supinū videas diridar pro fraxino, quum vl-
 mus sit, interpretantis, dicentisq; fraxinum 15
 dirizdar à Græcis dici, quum ipsi *μυλίαν* fra-
 xinum vocent. Ex vlmo etiã vermiculi fiunt;
 quum folia veluti vesicæ intumescant, ideo
 arbor cimum ab Arabibus dicitur. In sum-
 ma igitur semè fraxini lingua auis. Serapio- 20
 nis putādum est, quam apud Græcos esse de-
 scriptam inuenire non licuit. s E. Eam igitur
 omittam, quia apud Græcos incomperta.
 B R A. Imò eam colliges: alioqui nec manna,
 rhabarbaro, casia, sena, zuccharo ve uti oportet 25
 tebit, quæ nusquam ab antiquioribus descri-
 pta sunt. s E N. Cuius est qualitatis hoc se-
 men? B R A. Recentes calidum in primo ordi-
 ne, & humidum censent: tamen Auicenna in:

primo quidem ordine humidum dixit, sed in
 tertio calidū. Cui potius cōsentire volumus,
 vel saltem in secundo intente calidum esse.
 SEN. Sementinam legere curemus. BRASA,
 5 Hanc & semen Alexandrinum vocant, quo-
 niam Alexandria Venetias ferri dicūt. Cuius
 autem herbae semē sit, adhuc apud me incom-
 pertum est, & sub iudice lis est. Ob suae parvi-
 tatis excellentiam sementinae nomen acquisi-
 10 uit. Recentes apud Arabes sementinam inue-
 niri fatentur, & esse ipsorum kanabel, quod
 ab ipsis sementina interpretatur. At re vera
 semen id à nobis sementina vocatū kanabel
 Serapionis esse non potest, aut Auicēnae. In-
 15 quit enim Serapio kanabel, vel sementinam
 (quia hoc nomen ab interprete illi attribui-
 tur) esse arenae simile, & vehemēter interfice-
 re vermes. Additq; ex Almāforis sentētia vnā
 ex his rebus esse, quae de caelo veniunt: imō
 20 ex hac arena ollas consolidari tradunt, & po-
 tissimū colligi, quando pluit. Serapio glau-
 cedinem illi attribuit, Auicenna ruborem,
 qualem lapis in felle bouis repertus habet.
 Vnde Arabum sementina, terra est: qua au-
 25 tem nos vitimur ita vocata, semen esse con-
 stat. Apud antiquos Graecos nondum repe-
 ri hoc semen. Fuere qui absynthii Santonici
 semen esse putarent, & santolinam vocari.
 tamen seriphū absynthii semina contra lum-
 bric

bricos Venetias afferunt: sed hæc non sunt,
 quia maiori mole clauduntur. SEN. Hoc ar-
 gumento vti videris, vt probes sementinam
 non esse Santonici semé, quoniã seriphii ab-
 synthii semina maiora sunt, quàm semétinæ, 5
 & diuersa. Ex eo enim non colligitur, semen-
 tinam nõ esse absynthii Santonici semé: quo-
 niam eadem res nõ est absynthium seriphii,
 siue marinũ cum absynthio Sãtonico, quod
 in Gallia prouenit. B. R. A. Video te animo 10
 quodam maligno commoneri, & potius li-
 bidine gloriolæ dubitare, quàm veri scien-
 tia. Nescio an tam longæuus argumenta ad-
 huc colligere didiceris. Quis probat seméti-
 nam non esse absynthii Santonici semé, quo- 15
 niã eadẽ res nõ est absynthium marinũ cum
 Santonico? Ita nõ colligo: at aliquos refero,
 qui ita putarent, sementinã, qua vtimur, esse
 Santonici semé. quod nec probo, nec impro-
 bo: sed deinceps addo afferri Venetias absyn- 20
 thii seriphii semina, & esse in vsu pro lum-
 bricis. At semina hæc nostram sementinam
 esse dici nõ possunt: quoniam maiora habet
 semina absynthium seriphium, quàm sint no-
 stræ sementinæ semina. Hoc ipsis oculis cer- 25
 nitur. Addo & nunc Santonici absynthii se-
 mina esse longè maiora, quàm nostræ vo-
 catae sementinæ semina. sensus rēpiam osten-
 dit. S. E. Ignoro quomodo apud Serapionem

dici possit terra, quod canabel vocat, vel canabil Auicennæ: quoniã in herbarum, vel feminum classe scribuntur, non terrarũ. **BRA.** Hæc puerilia sunt. Lege authorẽ, quem interpres mutauit, & eius verba intellige, & potissimum cùm dicit ollas aptari. At cũ homine garrulo, & qui potius apparere vult, quàm esse, non est opus digladiari. **SEN.** Vt lubet: igitur prosequaris. **BRA.** Alii cumini semen esse putarunt: non possunt autem satiui esse. ideo syluestre inueniunt, cuius tamen semina maiorem molem habere constat. Minus sunt dauci, vt nonnulli arbitrantur. Nos re vera incerti sumus cuius herbæ semen sit hoc minimum, quod sementina vocatur. Cõstat enim Arabum kanabel non esse, & apud Græcos nõ inueni. Neq; enim videtur alicuius absynthii semẽ: ideo huius rei pertractatio in aliud tempus differatur: quoniam in locũ, in quo nascitur determinatẽ, mitti curabimus. Galli barbontinam vocant, Hispani femente da lumbrices, Romani setme sancto, Neapolitani sementella, Veneti semenzina, quam ex Syria conuehi faciunt. Cretenes vulgò ormi 25 gobotanon nuncupãt. Tamẽ de semine opus est distinctè loqui, & de musco, à Polonis zicleod glift, vel vorunkraut dicitur. **SEN.** Cuius est qualitatis? **BRA.** In secundo ordine intenso calida, & sicca, **SEN.** Anethi semen occur

occurrit. B R A. Adeò notum est apud Ferrar-
 ienses anethum, & in cibariis frequentissi-
 mum, vt de eo nihil aliud dicendum videre-
 tur, nisi Marcellus occasionem dedisset, vt de
 ipso miremur. Dioscorides enim inquit ane- 5
 thi radices coqui, vt pastinacæ radices: hoc to-
 tum expungit, non alia de causa, quàm quòd
 ipsi videtur anethi radices pastinacarum mo-
 do coqui non posse. Tu ipse huius rei iudex
 esto. Paulus Aegineta ipsum vocat anemion, 10
 Galli anet, Lusitani endres, Germani dill.
 Poloni svvoyski kopr, alii anysz, Creten-
 ses vulgo agnitho, Hispani aneldo. SEN. De
 anethi qualitatibus agamus. B R A. A Galeno
 in sexto de simplicium medicamentorum fa- 15
 cultatibus, dicitur adeò calefacere anethum,
 vt sit aut secundi ordinis intensi, aut tertii re-
 missi: exiccans verò ordinis est, aut secundi
 incipientis, aut primi finientis. Auerrois quin-
 to Collectionum longè deceptus est, quoniã 20
 inquit esse calidum in primo ordine, & pa-
 rum attingere de secundo: sed cum acre sit,
 & caliditas sensu percipiatur, propterea in
 ordine tertio, vel saltem in secundo esse con-
 stabit. Vnde nisi addidisset, aut parum attingere 25
 de secundo, putassẽ Auerrois contex-
 tum mendosum esse. Imò aliud nihil putare
 possum, quàm in Auerroi legi oportere ca-
 lidum esse in secundo ordine, & parum at-

tingere de tertio: quoniam vel erit in secundo intense, vel in tertio. Nam vt in reliquis cum Galeno cōuenit Auerrois, ita & in hoc conuenire credendum est. SEN. Citri & datylorum semina cōsequuntur. BRASA. De his in præsentī nihil: quoniam paulò pōst in fructibus tractabuntur. SENEX. Ergo cicuta semina colligamus. BRASA. Et cicutam in herbis edocuimus. SEN. Iam recordor. Ad
 10 lappam veniamus. BRASA. Nos vulgò quoniam vestibus inhæret, grapellas vocamus. A Dioscoride aparine dicitur, & philanthropos, quia hominum vestibus inhæreat, ac si hominem amet. SEN. Non est Dioscorides,
 35 qui illam vocet philanthropon, sed Aëtius. BRASA. Nondum oblitus es nugari, & verba incassum proiicere? Quis inquit Dioscoridem id scriptis reliquisse? Imò Galenus est, qui secundum aliquos illam ita vocat quin-
 20 to de simplicium medicamentorum facultatibus. Disce, obsecro, non nugari vt videaris: nam frequenter ostendisti, te quadam inani gloriola moueri, cum hæc reprehēdere conaris. Notissimæ sunt apud nos lappæ: in
 25 Ferrariensi agro colligantur. Maior, & minor reperitur, & præter id in variis herbis lappæ sunt: sed vera lappa ea rotunda est, qua in officinis vtimini, aparine à Dioscoride vocata: de qua Plinius XXI. cap. XVII. inquit

quitia ipsa nasci occultum florem, qui semē
 parit, vt animalia, quæ intra se pariunt. A nō-
 nullis Germanis kliten dicitur, ab alijs kleb-
 kraut, ac si dixerint, tenaciter inhaerens her-
 ba. à Polonis pszialoboda dicitur. A Galeno
 sexto de simplicium medicamentorum facul-
 tatibus, modicè extergere dicitur, & desicca-
 re videtur. In primo ordine calida iudicatur,
 & in secundo sicca. Alia tu prosequaris, SEN.
 Iam seminibus vltimam manum imposui. 10
 BRA. Tam pauca semina in officinis habetis?
 SE. Hæc tantùm, nisi incuria omiserim. BRAS.
 Post semina, quæ sequuntur? SE. Fructus: sed
 prandii hora instat, & iam sol prope meridiē
 inclinat, ideo laudarem, vt in vmbra illius 15
 mespili secedentes pranderemus, mox cum
 vesperscet nostro labori vehementius inten-
 demus: interim collectis herbis ordinem da-
 bimus. BRA. Si herbario placet, nunquam à
 tua sententia dissentire potero. HER. Quid 20
 mihi gratius contingere potuisset, vt interu-
 lam hanc sudore madidam exuere conceda-
 tur, & adeò bibere vt hanc sitim extinguam?
 SEN. En quomodo natura certam vmbra
 parauit, qua post prandium meridiari lice- 25
 bit. HER. Hic riuulus summè placet, in quo
 membra lauare disposui. BRA. Ne laues prius
 quàm sudor cessauerit.

DE FRUCTIBVS, QVORVM IN

Ferrariensibus pharmacopolarum officinis opus est.

- SEN. Satis meridiati sumus, & sol in occasum præceps vergit. Nō erit ab re, fructus omnes necessarios hodie colligere, vt saltē hac hebdomada in patriam reuerti liceat. B R A. Enumerare incipias. S E. Baccæ lauri primum locū inter fructus possidēt. B R A. Cūm lauri folia colligebas, baccas etiā in loculū posuisti, & tam breui tēpore oblitus es? S E. Nūc recordor. Pineæ secūdo ordine incedūt. B R A. Melius est circa mare descendere, nā loca salis amat: Nudōs nucleos nunquā seruarē, sed pineam ipsam: quoniā suæ domi melius seruātur, quā in quum exerti aère circumdātur: quippe ita nudi ex debili causa rancidi euadunt. S E. Curribus indigeremus. B R A. Nucleos saltē dūriori cortice indūtos habere studeas. S E. Hoc fiet. B R A. Nūc quatuor pineæ genera distinguere omitto, hoc nostrū prædurū colligere suadens. A Gallis pignons, ab Hispanis pinhones vocātur. Cretenses vulgō fructū cucunerīā, arborem cucunerā vocant.
- SEN. De pineæ qualitatibus differito. B R A. Nūc de nucleō solū loquamur. Recētes inquit esse calidū in secundo, siccū in primo. At Galenus v 11. de simplicū medicamētōrū facultatibus, id videtur in medio calidæ, & frig.

frigidæ qualitatís ponere: cùm tamé dici possit, Galenũ de illo loqui, qui aqua maceratus est. nempe nõ maceratus acrimoniam habet, ideo & calidus est: post macerationem temperatus est in actiuis, & humidis. & ideo medicamentũ est asperitati leniendæ aptum. SEN. Auellana sequitur. BRA. Nucem auellanam è corylo nasci cõstat, notissimus apud nos fructus, atque frequentissimus. A Latinis Prænestinæ, à Græcis Ponticæ dicebantur. Aliquæ rotundum nucleum habent, quæ citius maturescunt, & adeò præcoces sunt, vt horarios fructus antecedant. Aliæ oblongum, quæ tardius ad maturitatem veniunt, & diu seruantur, ad eadem valent. In Neapolitano regno sunt, qui ex auellanis prouentum maximũ habent, quorum vnus erat nõbilis Belingerius Caldorus, qui adeò ingentem prouentum singulis annis ex auellanis habet, vt me pudeat referre, ne à vero dissentire videar. Et nunc Illustrissimus Franciscus Estensis apud Auellinũ oppidum in agro Neapolitano magnam copiam habet. Ex auellanis exteriores cortices virides, & capsam illam veluti ligneam sub putamine positam, & pellem fructum tegentem seruato. Hæ & si in montibus nascantur, tamen ne aliubi, quàm Ferrariæ quæras, vbi ingens copia virescere cõpit. Hispani Latinum imitantur auellanas dicentes, & Galli auelle-

nes,

nes. Germani autem haselnus, id est, nūces le-
 porum vocant, quoniam his animalibus sa-
 pient. Nos Ferrariæ nizolas, alii nufellas di-
 cunt. Romæ noche vocantur, Neapoli nocel-
 5 le, in Creta vulgo leuthocaria vocātur. Polo-
 ni orzechi nuncupant. SE. De primis auellana-
 rum qualitatibus differamus. BRA. Auerrois
 v. Collectionū, nucibus iuglādibus illas com-
 parat. Auicēna inquit decliues esse ad calidi-
 10 tatem quandam, & siccitatem parua: & non-
 nulli recentes illas in secundo ordine calidas
 faciunt, & siccas. Tamen Galenus vii. de sim-
 plicium medicamentorum facultatibus, illas
 potius frigidās esse censet, cum de nucibus a-
 15 git, prope finem illius partis, cum de Pontica
 nuce tractat *καπλιουάκουρα* à Græcis nuncupa-
 ta, tunc inquit: Plus habet essentię terrestris, &
 frigida, itaque etiam gustanti austerior tum
 cortex, tum plāta, tum fructus apparēt: cete-
 20 ra magnæ nuci similes sunt, vt videatur frigi-
 das, & siccās facere auellanas. SE. In quo erunt
 ordine? BRA. Maturum fructum primum or-
 dinem excedere non arbitror, imò antequam
 sit maturus, humiditatem habet, & crassam.
 25 SEN. Amygdalæ occurrunt. BRA. Notissimæ
 sunt amygdalæ, siue dulces, siue amaræ sint.
 Ex Apulia copia ingens affertur, non mino-
 ri prouentu, quàm auellana. Inter dulces me-
 liores sunt, quas Ambrosinas à loco vulgus
 nost

nostrum appellat. Adeò facillimè degenerat,
 vt apud nos copia educari non possit. Radi-
 ces amaræ colligito, & gummi arboris præter
 nucleos, dulcis verò solùm nucleos, & cum
 putamine seruato. Ab Hispanis almendras, 5
 à Gallis almendes, à Germanis mandel appel-
 lantur. Poloni illas vocant migdali. De amy-
 gdalarum qualitatibus hæc dicere conuenit:
 Dulcem secundum Galenum in caliditate, &
 frigiditate temperatã esse, & in primo humi- 10
 dam. Nonnulli tamen iudicãt in primo ordi-
 ne esse calidas: & profectò eius oleum calorẽ
 habet, licet temperatæ sint amygdalæ, nam ad
 primum ordinem attingit: amaræ verò sunt
 in secundo ordine calidæ, & in siccitate eun- 15
 dem ordinem attingunt. SE. Carpobalsamum
 sequitur. B R A. Balsamum arbusculam esse in
 Iudæa tantùm, & Aegypto nascentem con-
 stat, quãuis Pausanias in Arabia gigni scribat.
 Authores in eius figura dissentiunt. Diosco- 20
 rides folia rutæ habere censet. Plinius lib. xii.
 cap. xxv. viti similiorem esse dicit, quàm myr-
 to. quãuis textus mendosus videatur, vt ru-
 tæ legi oporteat. Pausanias quandoq; myrto, 25
 quandoque sampsuco comparat. Etiam men-
 dosus est Plinius, quum tuberi eius folium af-
 similari inuenies, tum rutæ etiam legas. De
 hoc quicquid sit, odoratissimum præ omni-
 bus arbusculũ est, Ierichunte Iudææ oppido,
 quod

quod vulgo Iericho dicitur (olim vrbs ingēs
 nunc octo magaliis referta) potissimū or-
 tum. Ne hic balsamum quæras, sed cū na-
 uis, quæ singulis annis Ierusalem petit, Vene-
 tiis soluet, aliquē in Iudæā mittes, vt ex balsa-
 mo tria portet: fructū ad est, semen carpobal-
 samū appellatū. *SE.* Carpobalsamum habeo.
BRAS. Est ne id, quod & alii pharmacopolæ
 pro carpobalsamo vendūt? *SE.* Id in quā. *BRAS.*
 Ita carpobalsamū est, vt tu es musca: quippe
 balsami semen rufum est. *SE.* Et nostrū eodē
 colore insignitur. *BRAS.* Plenū est carpobalsa-
 mum. *SE.* Nostrū autem vacuum existit. *BRAS.*
 Propter hoc Dioscorides semine hyperico si-
 mili adulterari tradit, quod Petra Palæstinæ
 oppido affertur, & inane est. Adde carpobal-
 samum ponderosum esse, & feruidæ in gustu
 mordacitatis. *SE.* Hæc à nostro absunt. *BRAS.*
 Imò gustū vini habere videtur, & redolentiā
 succi balsami. *SE.* Nec ista nostro carpobalsa-
 mo insunt. *BRAS.* Nō est ergo carpobalsamū,
 quod à Polonis ouocz balsamori dicitur. *SE.*
 Nō, vt videtur. *BRAS.* Verūm solo semine con-
 tentus esse non debes: sed liquorē, vel succū,
 quod opobalsamū vocāt, habere studeas. *SE.*
 Iam habeo, & valde antiquū. *BRAS.* Est ne liqui-
 dum? *SE.* Liquidissimū. *BRAS.* Ob hoc balsami
 succus nō est, quia vetustate crassescit. *SE.* Abs-
 te boni opobalsami notas scire percupio.

ERAS. Id libenter edocebo, & singulatim omnes notas exponam.

Primò, rececens liquor probatur.

Secundò, habens firmum, & syncerum odorem.

Tertiò, non habeat saporem acidum.

Quartò, citissimè penetret.

Quintò, habeat læuorem.

Sextò, linguam leniter adstringat, & erodat.

Verùm quia pluribus modis adulteratur, opus est indicia præuidere, quibus deprehendi possit. Nam variis vnguentis, & oleis suo femini mistis eius odorem præsentant, vt balsami succus esse videatur. Quibus autem deprehendatur verus balsami liquor, edocebi mus.

Primò, si lanæ vesti instilletur verum opobalsamum, maculam, aut maculæ vestigium non relinquit: adulteratum inhæret, & maculam facit.

Secundò, syncerus succus si lacti instilletur, coagulat: quod non facit adulteratus.

Tertiò, aquæ, aut lacti infusus syncerus, quàm primùm disiccitur, & lactis modo albescit: adulteratus fluitat sicut oleum, densaturq; & stellæ modo radiat.

Quartò, syncerus vetustate crassescit, & bonitatem suam amittit, ideo quod habes à vero balsamo distat.

Quintò, hi decipiuntur, qui putāt verum balsami liquorē esse, si proiectus in aquā descendit, mox sparsus emergit: hic autē adulteratus est. *SE.* Nondū huius succi colorem edocuiſti.

- ¶ *BR.* Id statim fiet, si in primis animaduertes, sub cane, huius loci incolas plenū corticē incidere. Plenū autē voco eam partē, qua turgere videtur. Id antiquitus ferreo cultro fiebat, vel vt authores p̄didere, vnguibus ferreis: instru-
 10 mēta enim erāt vnguibus similia. Sed quia visum est ferro plantā lædere, propterea ad vitrū, lapides, ossēosve cultros cōuersi sunt. Nō est autē opus corticē trāsire, aut pusillum disquamare. Succus tota æstate manat, quē lana,
 15 aut gossampio colligūt, & reponūt in cornu, postea ī fictile. Nūc colores ex ordine audias. Primò quando mustum est, colorem candidū habet, & oleo crassiori similis est, deinde rubescit.

20 Postea dureſcit, & translucidus fit.

Optimus lacrymæ color est modicè rufus.

Secundus in bonitate candidus.

Peior viridis.

Pessimus niger.

- 25 Omnes hos colores, secundum principia, & fines, quibus exire incipit, habet, & etiam magis ac minus molle existit. Tertium, quod in officina habere debes, xylobalſamum est. *SE.*
 Prius quàm ad alia te conferas, huic, quod dicitur

cturus

Aurus sum, mētem adhibeas. Vnū à Ruellio
 iudiciū scribitur, quod à nonnullis potissimū
 esse existimatur: id verò est, si ferrum opobal-
 samo perūgatur, & igni apponatur, ardere.
 quod alia olea nō faciunt: videturne tibi hoc
 esse exquisitū balsami iudiciū? B R A S. De his
 recentibus miror, qui hoc iudicium magnifa-
 ciunt. Nam plurima olea parare scio, quæ su-
 pra ferrum, & lignum, & lapidem ardebūt, &
 quæ sub aqua, imò & aliqua, quæ supra ma-
 nus ardebunt, & minimè cōburent. Sed nunc
 experiamur. Habeo opobalsamum ex illo,
 quod habetur in archiuis Illustrissimi Al-
 phonsi Ducis Ferrariæ. culter inūgatur, lam-
 padi appone: vidēsne ardere? S E. Equidem nō
 video, quanuis eliquetur, ac decidat, tamē flā-
 mam visum est emittere, & forte verum bal-
 samum non est. B R A. Cur non verum, si altas
 balsami notas habeat, & à nullo, præterquàm
 à Ruellio, hæc inter opobalsami notas ponā-
 tur? S E. Adeò egregiè adulteratur, vt Galenus
 primo de Antidotis exercitatisimos etiā fal-
 lere moneat. B R A. Exercitatos hac in re non
 arbitror posse decipi, si sapiant, & non sint
 hebetioris ingenii. S E N. Sperarem nunquam
 decipi posse, & si parum exercitatus sim: sed
 vnum est, in quo valde ambigunt, quomo-
 do supra lancam vestem imponi possit balsa-
 mi liquor, & non inficiat. Nam & pura aqua

panno insperfa inficere videtur. **BR A.** Autho-
 res hoc modo intelligendi sunt, posteaquam
 balsami liquorem supra laneam vestem ieceris,
 & illam laueris, macula non relinquitur.
 5 **SE.** Eodé pacto cuiuscunq; generis olea, si su-
 pra laneas vestes proiciantur, ab his deter-
 guntur, qui ex lotione cuiuscunq; generis
 maculas detergere sciunt. **BR A.** Id simplici a-
 qua non fit, vt Dioscorides atq; Galenus in-
 10 telligunt. **SEN.** cuius est qualitatis balsami li-
 quor? **BR A.** Galenus vi. de simplicium medi-
 camentorum facultatibus, calidum, & siccú
 ordine secúdo esse docet. qué & Greci alii, &
 Arabes sequútur. Auicenna tamen ordinem
 15 tertium attingere putauit. **SE.** Cur à Diosco-
 ride calidissimus dicitur? nam calidissimum
 quarti ordinis caliditatem significat, vel salté
 tertii intensi: at Galenus illos decipi monet,
 qui illum calidissimum esse censent. nam par-
 20 tium tenuitate decipiútur. **BR A.** Si Hermolai
 interpretationem sequeremur, qui inquit va-
 lidissima succo natura exulceratoriaq;: dice-
 remus ex his non intelligere Dioscoridé bal-
 sami liquorem calidissimum esse: sed id tan-
 25 tum dicit de balsami natura, quòd validissi-
 ma fit, & etiam ad calefaciendum ob partiú
 tenuitatem: at ex hoc non dicit esse calidissi-
 mam. At si Marcellum sequamur, qui hoc mo-
 do interpretatur, vires in tota balsami natu-
 ra

ra efficacissimas habet liquor egregia ad cale-
 faciendum potestate. non habetur quòd cali-
 dissimus sit succus, sed quòd egregiã habet ad
 calefaciendũ potestatem: id verò partium te-
 nuitate facit. Verũm cõtextus Græcus id ma- 5
 gis exprimit, in quo dubitasti, inquit verò,
διοναμιμ δὲ ἔχει ἰνιργεστάτην ὁ ὅπως διερμαντι
κώτατ & ὦμ. quem si ad verbum interprete-
 mur, ita dicit: Vim autem habet efficacissimã
 succus, calidissimus cùm sit. Intelligimus ve- 10
 rò omniũ partiũ balsami simul comparatio-
 nem fieri, vt fructus, ligni, & succi, idque dicat
 præ omnibus partibus succum habere vires
 efficacissimas, cùm sit calidissimus omniũ, sci-
 licet partiũ balsami. Itaq; nõ simpliciter dice 15
 tur calidissimus succus, sed omnium partium
 calidissimus. Tamen si Dioscoridem simplici-
 ter de calefactionis ordine interrogares, se-
 cundũ ordinẽ relaturum non dubitamus. SE.
 Imò simpliciter dicit, *διερμαντικώτατ* & ὦμ. 20
 id est, calidissimus existẽs, & partes simul non
 comparat. BRA. Prædicto modo Dioscorides
 defendi posse nobis videtur, & Galeno con-
 cers reddi. Si aliam meliorem viam habes,
 illam in medium adducito. SE. Dicit possẽt, ra 25
 tione tenuitatis partium calidissimum esse,
 quoniam vehementer penetrat, & non ratio-
 ne ordinis calefacientium. BRA. Quomodo
 lubet dicito: mihi potius arridet prædicta ho

rum authorum cōcordia, quam recipere neminem cogimus, sed quisq; liber est nouā inueniendi. **SE.** Hoc habeo. **BR A.** Redolētne balsami odorem? **SE.** Minimē. **BR A.** Propter id xylobalsamū nō est. Tamē vt exquisitiū noscere possis, subsequētibus notis deprehēditur: Primò, Balsami lignum recens sit. Secundò, habeat sarmentum gracile; Tertiò, rubens.

10 Quartò, odoratum.

Quintò, quod exiguum liquorem balsami spiret.

SE. Desiiceps non decipiar. **BR A.** Nec quartā rem ex balsamo despicias. **SE N.** Quid hoc est?

BR AS. Cortex. **SE.** Nōne ligno eadē vires insunt? **BR A.** Nō quidem, præsertim si is cortex sumitur, qui è regione incisuræ est, vbi manat liquor, & lacryma emergit. quippe excoriarī contingit. Vnde vt liquor cæteris partibus
10 efficacior est, ita cortex surculis, & semina corticibus. At quia cortex difficilīus habetur, quoniam plantæ excorticatæ intereunt, propter id ab authoribus tria tantūm haberi curantur, xylobalsamum, catpobalsamum, &
25 opobalsamum, id est, balsami lignū, fructus, vel semen balsami, succus, liquor, vel lacryma balsami. Hæc de balsamo dicenda erant. Facile haberetur, si, qui illuc mittuntur, doctrina pollerent, nec essent penitus ignari. Hi enim

enim statim credunt, quum à mercatoribus dicitur id esse opobalsamum, quod vèdunt: ipsi verò ita cognoscunt, vt qui nunquam videre. Vnde opus esset viros doctos, atq; experientia præditos pro his rebus emendis, qui 5 iudiciis res cognosceret, & mercatorum, vel horti custodum etiam iureiurando non crederent. At optimi viri nusquam inuenirétur, nisi magno pretio, ideo eis adamusim satisfacere voluerim: deinde res suo pretio vendere, id est, quicquid insumpserint, elicere, & præter id aliquid superlucrari. Ego, si ægrotatem, huius sentetia sum, res veras decuplo pretio emere voluerim, quàm nõ veris donari. Etenim non modò non proficiunt, sed ple 15 runq; maximè obsunt, vt possint ægro mortem accelerare. SEN. Caryophyllus sequitur. BRA. A nobis pertractanda non erant, quæ oculis nunquam vidimus, sed tantùm legimus, & ab aliis (tamè fide dignis) audiuimus. 20 In India particulari quodam loco arbusculum nasci tradunt flores ferètem, qui in hoc granum terminantur, nigrum, odoratum, iubarum, in longum tendens: quo antiquitus pro odore utebantur. nunc & in ganeam 25 transiit, vt sine caryophyllis despiciantur dapes. Vulgò etiã caryophyllus nūcupatur, à Gallis girofle, ab Hispanis elauo, ab aliis clauos de somer, à Germanis negelin, à Po-

lonis guozdziki. Paulus Aegineta caryophyl-
 lum vocat, quasi habens folia nucis, quæ odo-
 rata sunt, & optimi gustus, adeò vt nostri
 pharmacopolæ, & etiã Veneti his foliis pro
 5 malabathri folio vtãtur. Lusitana nauigatio
 caryophyllorũ syluas inuenit tam ingentes,
 & vbertim refertas, vt apud nos salicũ syluæ
 reperiũtur. Apud Dioscoridem non reperi-
 tur. Galenus, & Paulus de eo pertractant: à
 10 Serapione carũfel vocatur. Recentes vocabu-
 lum corrũpunt barnafel dicentes. Id esse con-
 stat, quod Auicenna in canone, safar appel-
 lat. Venetiis arbusculum in fictili plantatum
 vidi, folia ad foliorũ nucum similitudinem
 15 lata erant; non tamen adeò longa: propterea
 caryophyllus, id est, nucis folia habes ab ali-
 quibus vocatur. At non sunt præcise similia:
 ob id Galenus secũdum Serapionẽ in transla-
 tione quadã Albacharich, animaduertit non
 20 dici caryophyllum, quia sit folium nucis: sed
 quicquid author ille censeat, folia in nucis si-
 militudinem vergere oculis deprehendi, &
 nunc domi habeo, folium latius tamẽ nucis
 folio. SE: Galenus ergo de illo verba non fe-
 25 cit? BRA. Non, quod sciuerim in libris pro-
 priis, sed quandoq; est facta metio in spuris.
 SEN. In quibus, nisi referre te pigeat? BRA.
 In secũdo de dinamidiis, caryophylli mentio
 fit, vbi de caryophyllato agitur: & bis fit eius-
 dem

dem caryophylli mentio in tertio de dinamidiis. Venetiis emendum hoc granum, nec lignum eius omittere oportet, atque gluten, quod ex eius arbore emanat, id est, quoddam glutini simile, si haberi possent: folia etiam seruanda, utpote fructu debiliora, & in debilibus agritudinibus magis quam fructus efficacia. Probatur caryophylli, quorum color aliquo modo in rufum inclinat. Iubent Arabes ex sua arbore singulos manibus sumi. 10
Referunt Lusitani, horum nidorem per longum spatium in mari sentiri. SEN. Cuius sunt qualitatis caryophylli? BRA. Recentes in secundo ordine calidos, & siccos faciunt: nos in medio tertii, & in tertio inteso esse iudicamus. 15
SEN. Piper sequitur. BRA. In pipere etiam, quod Serapio fulfel appellat, id dicam, quod de caryophyllo aperta fronte factus sum, de his rebus nobis incognitis antiquioribus credendum esse. Quae ab Arabibus dicuntur, omnia 20
à Dioscoride depræpta sunt. Nos (ut ad sensum veniamus) quatuor piperis genera habemus, longum, album, nigrum, syluestre. Tria prima genera ex vna arbore nasci Dioscorides testatur, & ita ratio dicit. Facit enim piper 25
veluti siliquam, quae si colligatur prius, quam parua granula, quae in ipsa apparent, crescunt, & arescant, longum piper appellatur: quum verò creuerint, si aliqua grana absque

maturitate legantur, album piper dicitur. Si enim longum piper fregeris, statim alba granula parua videbis, quia immaturū est: quū verò maturitatem acquisuerint, nigrescunt, 5. præsertim quum vi Solis exiccātur. Id autem fabulosum est, nigrum esse piper, quia igne aduratur, nam ob serpentū copiā colligi non potest, nisi prius igne fugentur, qui piperis grana nigra, & rugosa efficit. Sed hæc auilia 10 fabulamēta sunt potius, quàm vera. Constat vi Solis denigrari, & rugosa euadere, quæ prius viridia erant. Venetiis piperis arbusculum vidi albæ viti similem, quæ in sepibus nascitur. Lusitani, qui Indiæ partes lustrarunt, 15 fatētur se multa arbuscula, non autē arbores vidisse, piper ferētia, nunquam tamē vel longum, aut album videre contigit, sed omnia grana viridia erant. In longo autē, quod ad nos affertur, grana in similitudinē granorū 20 milii esse constat, & vt Dioscorides inquit, albicantia. Sed hanc controuersiam in aliud tēpus differamus. Nunc verò Ferrariæ piperis arbusculum in fictili apud magnificū comitem Ioannē Romeum, viret: nec in horto 25 magnifici Antonii Mariæ Nigrisoli, multis herbarū generibus referto deest. Quicquid ferāt hæc arbuscula, sequēti anno videre licebit. Adest quartū genus piperis, sed syluestre, quod piper longū esse arbitror: at ex soli, &

cœli varietate degeneravit. Huius rufa grana
 insunt, nō alba. An decipiantur qui hydtopi-
 per esse contendunt, nunc demonstrare non
 pergā. Tu tria piperis genera Venetiis emes,
 & radicē (si habere poteris) quæ costo similis
 est. hęc enim rei medicæ proficiūt. s E. Est ite
 radix in omnibus costo similis? B R A S A. In
 omnibus, tamē Galenus in viribus solū in-
 telligere videtur. nam dicit: Piperis radix vi-
 res costo similes potissimū obtinet. vt de
 viribus intelligere videatur. Galenū Paulus
 sequitur. Dioscorides quo ad figurā similem
 esse ostendit. Nam declarare conatur piperis
 radicē non esse zingiberim, sed inquit: Ve-
 rius est, similem costo esse piperis radicem. 15
 Hinc colligi licet de radicis effigie loqui, &
 non de viribus. Auerrois & de radicis effigie
 loqui videtur. s E. Quid sentis de illa, quæ est
 inter Dioscoridem & Galenum in nigro, &
 albo pipere cōtrouersia? B R A. Quam intel- 20
 ligis cōtrouersiam? s E. Quoniā nigrū acrius
 esse dicit Dioscorides, quā candidū: eton-
 trario Galenus candidum acrius facit, quā
 nigrum. B R A. Galenus equidem v 11 1: de
 simpli. medic. facult. ait: Piper albū est nigro 25
 quidem acrius. Et rationē reddit: nam illud
 iam est quasi superassatum, & superexicca-
 tum. Et in nōno de cōpositione medicamen-
 torū secundum locos, in Phltonis cōpositio-
 ne,

ne, cum author inquit, Viginti & drachmas
 candentis conice flammæ: Galenus per flam-
 mam album piper exponit, quod est stoma-
 cho comodiùs, & acrius nigro. Auerrois in
 5 æquali gradu & album & nigrū piper esse fa-
 retur. Auicēna Galeni rationē affert, ac si alii
 quidam illam dixerint, & eam non probent,
 quòd scilicet nigrū ob assationē, nō sit adeò
 acre. SEN. In aliquibus, quæ nimis assantur,
 10 caliditas profectò exhalare videtur, & frigi-
 diora fieri constat, vel minus calida, & magis
 sicca: sed an hoc in pipere contingat, ignora-
 mus. B R A. Vt contradictio inter Dioscori-
 dem, & Galenum auferretur, quādoq; dicere
 15 solebā, diuersam esse Dioscoridis acedinem
 ab illa Galeni: tamē rectius deinceps confide-
 rantes, vidimus idem esse Dioscoridis, & Ga-
 leni vocabulū Græca lingua. Galenus etenim
 inquit de albo pipere: *Δριμύτιρον ὑπάρχον*
 20 *τῷ μέλανι* ⊕, id est, nigro acrius est. & Dio-
 scorides eodem vtitur nomine in acuitate:
 & de nigro loquens inquit: *Δριμύτιρον τῷ*
λευκῷ. id est, acrius est albo: Fortè hoc modo
 cōciliandi sunt, cum in albo pipere aliqua sit
 25 humiditas, quæ ori, & linguæ inhærerē facit:
 ob hoc albū à Galeno acrius dicitur, quoniā
 magis inhærens acedinem etiā imprimit: at
 nigrū nullam habet humiditatē, propterea
 acutius penetrat, tamen non inhæret. ob hoc
 à Di o

à Dioscoride nigrū acrius dicitur. Si tibi hæc
 cōcordia placuerit, illam accipito: sin minus,
 potioem inuenias: quoniā vnicuiq; liberum
 est, meliorem quærere, & sequi. Sed hac in re
 nullus sit tam hebes, tam vilis, qui non expe- 5
 riatur. Nunc ego experior, & do etiam vxori
 & aliis domesticis experiundum. Mihi, & o-
 mnibus nigrum acrius videtur. Tu cōsidera,
 & gustu experiaris. Hæc non dico vt Galeno
 aduerser, sed potius vt quicquid gustu per- 10
 sentio, enarrem. fortè piper album, quod ha-
 beo, ineptū est. s e. In quo ordine primarum
 qualitatum reperitur? B R A. Plures in tertio
 ordine tam album, quàm nigrū, calidum, &
 siccū esse censuerūt, & Galenus dicit valenter 15
 calefacere, & exiccare: nos in quarto ordine,
 & albū & nigrū calefacere & exiccare proba-
 mus, sed nigrū semper ob exustionem vehe-
 mentius exiccabit, quàm album. A Germanis
 pfeffer cōmuni nomine omne genus piperis 20
 appellatur, ab Hispanis pimienta, à Creten-
 sibus vulgò piperi, à Polonis pyerz. De quo fi-
 nitum esset, nisi in mentem venisset magnifi-
 cum Catharinū Zenum patritium Venetum
 superioribus annis, quū essem Venetiis cum 25
 Illustrissimo Alphonso Ferrariæ duce, pipe-
 ris grana saccharo condita, quando recentia
 erant eidem principi ostēdisse: quorū vnum
 ego comedens suauissimum condimentum
 esse

esse deprehendi, & ventriculo commodum.
 SE. Pruna sequuntur. BRA. Dioscorides ad eò
 cōcise prunorum genera tractat, vt vnū, aut
 alterum vix describat. Plinius & Theophras-
 5 stus longius, recētes nōnulli exactissimē rem
 pertractant. Dioscorides solū Damascena
 profequitur, quæ etiā nostri pharmacopolæ
 exiccant, & seruant. Apud nos degenerant.
 Quādoq; in pectoris decoctiones pruna in-
 10 grediuntur, tūc Damascena intelligēda non
 esse arbitror, vtpote acria, & adstringentia.
 Quamobrem pharmacopolis suaderē varia
 prunorum genera eligere, & seruare tam do-
 mestica, quā syluestria, & præsertim ea, quæ
 15 ex Tarraconensi prouincia in Italiam delata
 sunt: nos ea vulgò Catalonica nūcupamus, à
 parte Hispaniæ Tarraconensis ita appellata,
 è qua ad nos venere. Nec despiciēda quæ my-
 robalanos vocamus: hæc alio nomine ex pin-
 20 gui succo à nōnullis lardaria, à lardo appel-
 lantur. Infinita propemodū alia genera ha-
 bentur, nigra, alba, versicoloria, hordeacea,
 cereola, purpurea. Sed tuæ officinæ satis erit
 quatuor tantū genera habere, Damascena,
 25 myrobalana, Catalonica, & syluestria, quæ
 vulgò brugnoli, quasi pruneola dicuntur. Ga-
 lenus in Damascenis prunis miratur Diosco-
 ridem adstringere scriptū reliquisse, quum
 experimento videatur ipsa soluere. Nos au-
 tem

rem de Galeno miramur, qui nō animaduer-
 terit Dioscoridem de Damascenis-prunis lo-
 qui, & siccis, quæ præter id quòd sicca sunt,
 gustū etiā acrem habēt, & adstringentē: pro-
 pter hoc iubeo, vt in officina sicca habeas, 5
 quæ adstringētī gustu careant, vt Catalonica
 sunt, quæ ex Hispania venerunt, & vt Aetius
 inquit, dulcioris sacci gustantur: quāuis ipse
 Hiberica, id est, Hispanā absoluto vocabulo
 nūcupet, eadem tamē sunt cum his, quæ Cata 10
 lonica dicimus, quæ eodē authore ventrē po-
 tentius ducūt. Verūm & pruni arboris folia
 seruāda, & gūmi vel lacryma, quæ circa trun-
 cum scaturit, quam nos vulgò grungū appel-
 lamus. SEN. De te miror, qui nō videris Ga- 15
 lenum Dioscoridis opinionē reprehendere
 tentasse, siue de siccis, siue de recētibus loqua-
 tur prunis, & legit, ac egregiē pensitanit Dio-
 scoridem Galenus, & de recenti dixit quòd
 alium magis mouet, de arido verò quòd mi 20
 nus mouet: tamē manifestis argumentis con-
 stat, quòd ventrē mouent, & experiētia quo-
 tidiana. Et in secūdo de alimentorū faculta-
 tibus, de quibusdā prunis, paruis, duris, acer-
 bis, & in cibo molestis dicit, mouendæ aluo 25
 idonea nō esse: ac si velit, reliquas esse ad aluū
 mouēdam aptas. Nescio præterea per acrem
 saporē quid intelligas. B. R. A. Tu tam repentē
 maximus disputator euasisti, vt fortē putes
 nos

nos tribus verbis absorbere? En dico tibi, Ga-
 lenum (meo iudicio) Dioscoridem parum
 prudenter reprehendisse: quoniã pruna Da-
 mascena adstringētis facultatis esse fatemur,
 5 & ita experiētia cōstare, & sapor manifestat.
 Tu ipse experiaris. quid opus est hac in re ver-
 bis? Experiaris, experiaris. Imò & Galenus
 ipse hoc ostendit i. de alimēto, facultatibus,
 vbi de Damascenis agens prunis, illis dat pri-
 10 mam laudis bonitatē hominū opinione nou
 simpliciter, proximā iis, quæ in Hiberia, & Hi-
 spania nascuntur. deinceps sequitur: Verūm
 hæc nullam adstringendi vim repræsentant,
 Damascena quædam sanè quàm præclarā. vt
 15 videas intulisse Damascena præclarā habere
 adstrictionē. s. e. Quid est, quòd si quis edat,
 excernit? B. R. A. Si quis copiose ederit recēta,
 tum ex humiditate, tum ex frigiditate vētri-
 culus relaxatur: at sicca idem faciūt copiosis-
 20 simè sumpta ob frigiditatem: at mediocriter
 sumpta adstringunt. quāquam & dici possēt
 cōprimendo educere. verūm hoc est adstrin-
 gere. Quod verò addis, experiētia quotidiana
 pruna educere videri: nos oppositū vide-
 25 mus, adstringere scilicet. & quod addis, cum
 velit quædam parua, dura, acerba, esse ventri
 mouēdo inidonea: ergo ex hoc intelligit alia
 esse apta ad ventrē mouendū. Dicimus loqui
 de prunis Damascenis, quæ plures habēt spe-
 cies

cies inter se differentes: quia aliqua magis, aliqua minus adstringunt: & ideò ipse magis probat illa, quæ mediocrè habent adstrictionem, tamen adstringūt, & illa reprobat, quæ magis adstringūt, quæ sunt parua, dura, & acerba: tamè & illa etiam, quæ sunt laxa, & ampla adstringunt. Quòd verò de sapore dubitas, quinã sit acris sapor: non intelligo acré, qui calidus est: sed acrem, qui frigidus est, & stypticus. Scimus etenim acrem saporè à Platone, Aristotele & Theophrasto calidissimū existimari: scimus & aliquè acrem esse frigidum, quoniam sapor acidus frigidus est, tamè & à Galeno acris dicitur quarto de simplicium medi. facul. cap. xvij. Verùm, vt rem melius exprimamus, sapor acris in prunis is est, qui in vinis Ponticis dicitur, & adstringès est, & austerus. s. b. Hæc missa faciamus, & tantum prunorū qualitates enodemus. B. R. A. Et Auerrois, & Auicenna frigida, & humida esse iudicant, Auicēna frigida in principio secundi, humida in fine tertii. Sed talem humiditatē illis inesse non probamus: imò & pruna exiccata humiditatē aliquam habere concedimus. Pruna à Germanis pflaumen, à Galgis prunes, ab Hispanis endrinas, ab aliis ciruellas, à Polonis szliua, à Cretensibus vulgò amuschlia vocantur. s. b. Sumachi sequuntur.

B. R. Latinam formam saltem imiteris, suma-

chia dicens, non sumachi. Sed fortè melius est barbarum nomen barbaro more enuntiare. In Bononiensibus montibus magna sumachiorum copia habetur, & in istis etiam non
 5 mediocris. In Ferrariensi etiã solo trãsportatũ nascitur, sed ineptius, & inefficacius: ideo hoc in loco colligere opportunum erit. *SE.* Non colligam prius, quã mihi dixeris quo nomine ab antiquis appelletur. *BR.* Racemi,
 10 aut veluti racemi, qui ex hac arbuscula nascuntur, ab antiquis, & nostro etiam tempore, pro aptandis pellibus sumebantur, sed & foliis hoc etiam conficiebant. In hoc genere fœmina, & mas repertiuntur: mas fructificat,
 15 fœmina non. quod in aliis arboribus ecõtrario reperitur. *Vua*, id est, eius fructu, ad obsonia utebantur, vt sapidiora fierent: nos sale, re pretiosiore utimur. *Vtebantur* & ad læuigandas, ac densandas pelles: ad idẽ nunc uti-
 20 mur. Apud antiquos nomen acquisiuit *rhus obsoniorum*, vt Dioscorides testatur: apud nos nihil de obsoniis, sed *rhus sutorium* vocamus. Vnde *rhus* duo genera habet, *μαυρορινον*, quo ad obsonia utebantur, & *βυροδεν*
 25 *ψινον*, id est, eo, quo ad densandas pelles utebantur. Vnde apud vulgus *sumachios* nomẽ acquisiuit, quia pelles nonnullæ sunt, quæ à gentibus quibusdam *sumachix* vocantur. At quia hoc *rhu* aptatur, propterea *rhus* ipsum
 nomen

nomen hoc sumachium, vel sumach acquisi-
 uit, quāuis sint, qui pelles sumathi appellant:
 & ex consequenti rhus sumathi nominare o-
 portebit. s. e. Cuius sunt qualitatis sumachia?
 B. R. Galenus octauo de simpl. medic. faculta- 5
 tibus, in tertio ordine exiccantium esse tra-
 dit, & in secundo refrigerantium. s. e. Myrtilli
 occurrunt. B. R. A. De myrti semine, id est,
 myrto genere neutro, vel fœminino (vt Ca-
 toni placet) quum herbam ipsam colligeres, 10
 pertractauimus. Hoc tantum addā, antiquos
 hoc semine pro pipere vfos esse, & in summo
 honore habuisse. Nūc etiā saccharo cōditur.
 quod nullus ante nos (quē sciuerimus) fecit,
 optimum variis egritudinibus condimentū, 15
 & agris magnopere placēs. Ab Hispanis mic-
 tinhes, ab aliis granos de arragha, à Gallis
 myrtilles, à Polonis myrtilli, à Cretēsisibus vul-
 gō myrta appellatur. s. e. Iunipera sequuntur.
 B. R. A. De iuniperi granis eodem loco docui- 20
 mus, quo etiam ostendimus Serapionem iun-
 niperum, & sabinam cōfudisse. In maritimis
 potissimum quærenda sunt. A Gallis gene-
 ure, à German. vveckholder, aut kramatber,
 id est, turdorū bacce appellatur: his enim tur 25
 di pinguescūt, & carnem bene olentē faciūt,
 vt nullo tempore ganex aptiores sint, quàm
 quum iuniperus maturum fructum habet. A
 Polonis iadoniecz dicitur. s. e. Caricæ post-

ea accedunt. BRAS. Hic locus expeteret, vt de
 omni ficu sermo haberetur, nisi omnia bre-
 uibus trāfigere instituissemus, quæ apud Fer-
 rarienses pharmacopolas in vsu sunt, quan-
 5 quam & hoc Venetis, Patauinis, Bononiensibus,
 Mediolanēsis, & cæteris totius Italiæ,
 ac reliqui orbis inseruiet: tamen instituimus
 apud nostros potius latere, quàm ab aliis de-
 rideri. Ad rem nostrā accedentes, tot ficuum
 10 species sunt, locis, colore, figura, & tempore,
 quo maturantur, distinctæ, vt nullus sit mo-
 dus. Aliàs rem probè aperiemus. Ficus aridæ
 cuiuscunq; generis sint, caricæ appellantur,
 ischades à Græcis: quāuis & Paulus Aegineta
 15 vocabolo Carica vtatur, & etiā nomine ischa-
 dum recentes intelligūt. In Picenum mittere
 oportet, quam Italiæ partem Marcham An-
 conę vocant, vbi probatissimæ nascuntur, &
 ingens copia Ferrariā adducitur, quæ pedicu-
 20 lis oblongis cannis infiguntur, & parte ex-
 trema. Liuianæ dicuntur à Liuia Pōpeia. Ex
 ficubus caricæ in officina habeas pingues, &
 agrestes ficus, qui caprifici nuncupantur, &
 caprificorum summos caules, atque ipsorum
 25 lac serua. Optimas caricæ ex Piceno Ferrar-
 riæ habebis. In parietibus etiā pluribus capri-
 ficæ innascūtur. A Gallis figues, ab Hispanis fi-
 ges, ab aliis igos passos, à Germanis feigen, à
 Polonis figii, à Cretēsis vulgò sicca pitha-
 rides

rides nuncupantur. s. B. Quæ sunt caricarum
 qualitates? B. R. Galenus octauo de simpl. me-
 dicamentor. facultatibus, inquit calidas esse
 in primi ordinis sine, vel in principio secūdi.
 De passiuis qualitatibus nullus loquitur: at 5
 humiditatem habere id ostēdit, quoniam in
 morem emplastri impositæ maturant. SEN.
 Passulæ accedunt. B. R. A. Vuæ passæ dicuntur
 quæcunq; vuæ exiccatae, à patiēdo, vt Plin.
 xiiij. libr. capite j. docet. Columella rationem 10
 præparandi, vt passæ fiant scriptis tradidit,
 quanuis Græci alio modo vtantur, quia eas
 sinunt exiccari in vite, vel in areis massas cō-
 gregant, vt passæ fiant, postea loculis strin-
 gunt. Hæc autē nihil ad rem. Vsu venit apud 15
 nos, vt tantūm passam vuā, vel passulas ap-
 pellemus, quæ ex Græcia afferuntur grana
 parua, quæ tamē & nunc Ferrariæ nascūtur:
 magna autē grana, vel ex nomine vuæ, vt Il-
 lyrica zibiba, vel simpliciter ficcam vuā ap- 20
 pellemus: & hoc non immeritò, quia vua ha-
 bens granula parua, acinis caret. ideo aptius
 ea vtimur, cū in viuariis, tum in re medica.
 Cœpit autem haberi & Ferrariæ, sed nō aded
 efficax, nec tali gustu, quali Orientalis infi- 25
 gnitur. Nostra autem lingua passā dicitur:
 quia quum reponitur, nec penitus sicca est,
 nec recens, sed flaccida, ex qua fit vinum pas-
 sum, quod & si multiplex genus sit, & à ma-

iori vua fiat, tamé pro ipso vocatam Malua-
 fiam, quasi monembasiam à loco accipimus,
 Creticum vinū etiam per excellentiam nun-
 cupatum. In tua officina albas, & nigras pas-
 5 sulas habeas, quippe ad diuersa valét Diosco-
 ride teste. Nec passum vinū prætermittas, de
 quo in nostro de vinis libro egimus. Venetiis
 hanc vuā emes, quæ illuc ex Græcia impor-
 tatur. Vnde à Gallis vua Corinthiaca appel-
 10 latur: inquit enim suo idiomate, resins de
 Corinthe. ab Hispanis passas, à Germanis ro-
 sien, à Cretensibus vulgò staphide, à Polonis
 rozinki dicuntur. Sunt calidæ in secundo or-
 dine, & humidæ. s. s. Iubæ occurrunt. B R A.
 15 Zizipha à Latinis appellatur, quæ potius bac-
 cæ videntur, quàm poma, licet authores in-
 ter poma numerét. Peregrina arbor, de qua
 nusquā Dioscorides. Galenus tamen, Aetius,
 Paulus, Plinius ea cognouere. Duo genera
 20 reperiuntur, candidum, & vocatum fericum
 à colore. Rufum enim est: rufum tantùm ha-
 benus, candidū nunquam videram ante æta-
 tismæ xl. annum: postea videre contigit. At
 potius viridia dici possent, cùm nostratium
 25 habeāt colorem immaturarum. Ab antiquio-
 ribus tubêres prima syllaba correpta dici vi-
 dentur, è Syria in Italiam Augusti tēporibus
 delatum. Aetius & Paulus Aedesina cæteris
 præferunt. Sunt auté Aedesina maiora. A re-
 centio

centioribus medicis pro tussi exhibentur, in decoctis pro pectore. Hoc à Galeno vitio vertitur, utpote quæ potius in crassent, quàm attenuet. Eo igitur ziziphis utemur, quum crassa materia reddenda erit: sed medici passim pro 5
attenuanda materia ziziphis utuntur: & hoc ab ignaris receptum est, ut nulla sit pro thorace decoctio, quin zizipha sumat. Optimus servandi modus est, si acu perforentur, & lineæ insuantur, ut mulierum indices imitari vide- 10
antur, quibus numeratas preculas singulis diebus Deo pendunt. Ferrariæ hi fructus copiose nascuntur, sed serotini sunt. Eius semen lapides frangere dicitur, & è renibus quàm citò expellere. Pellem maximè inhaerentem ha- 15
bèt, ut si quis zizipha comederit, à palato, auellere non possit. Ab Hispanis macans, à Lusitanis danafega, ab aliis azufaisas, à Romanis gézole, à Neapolitanis ieiome, à Sueslanis ieirole, à Gallis iuiubes appellatur. Ab Aui 20
cena frigida in primo ordine existimatur, & in passivis temperata, quanquã ad humiditatem inclinent, tamen cum dulcedinè habeant, videtur & ad temperiè in actiuis qualitatibus accedere. SEN. Oliuæ sequuntur. BRA. Lou- 25
giori historia oliuæ percurrenda essent, quàm nostra hæc pertractatio exigere videatur, nisi esset notissimus fructus. Interim tu in Mutinensibus, ac Regiensibus moribus ex

syluestri olea, id est, oleastro folia, & foliorū
 succum parabis. Fit autē hoc modo succus,
 vt Dioscorides tradit: Tunduntur folia, & vi
 no, aut cœlesti aqua asperguntur, postea ex
 5 primuntur, & siccatus in sole succus in pastil
 los conformatur. Qui verò in oliua ū ligno
 ex incenso exudat liquor, & ipse seruandus,
 seruandæ & virides oliuæ, & nigræ. & per se,
 id est, sine condimento exiccata, & cū muria,
 10 quæ à Græcis colymbades appellantur, quasi
 muriæ innatātes, vel halmades à sale. Seruan
 dæ sunt & sansæ, id est, nuclei medii, quoniā
 rei medicæ proficiunt. s e. Idagam. De oleo
 autem nihil dictū est. B R. Nunc quæ olea ser
 15 uanda sint, edocebimus. Ex immaturis oliuis
 oleum seruare oportet: & hoc ex domesticis,
 & syluestribus seorsum, si haberi poterit, &
 ex maturis. Primum, omphaciū dicunt. Nec
 primæ expressiois oleum deferas ad odora
 20 ta olea præparanda, quæ herbarū, ac florum
 odorem seruet. Ex olea Aethiopica lacryma
 emanat, quam Dioscorides summè commen
 dat. Iudicatum est esse gummi helemi: de hac
 re incertus sum. A Gallis oliues, ab Hispanis
 25 azeitunas, à Polonis oliuyki, à Cretenſibus
 vulgò eles, oliuæ nūcupantur. In Germania
 non sunt, tamen olbaum oder olbeer vocāt.
 Immaturæ oliuæ frigidae sunt, & siccae: matu
 ræ sunt in primo ordine calidæ, & in princi
 pio

pio secundi ordinis humidæ, neque tamē in immaturis oliuis humiditas aliqua neganda est. s. E. Dactyli sequuntur. B. R. A. Palmulæ appellantur, & cariotæ palmulæ. Babylone vina fiunt ex palmulis, quæ in toto oriēte præcipua existimantur. Cibus etiam sunt palmulæ, & ex ipsis acetum, ac mel fiunt, & farina. Nucleis pro carbonibus vtuntur, & aqua macerati equis pabulum præstant: nucleorū tegumenta ad vnguenta præparant. Nos Dactylos vocamus: quum vna sit sola species dactylus appellata, apud antiquos tres species reperiuntur, de quibus aliàs ex instituto differemus. Fructus è palma est. Venetiis ex Aegypto habetur, ibi emes: quāquā & in Italia palma in regno Neapolitano nascatur. Vidimus nos Sauonæ palmam post Episcopii testudinem satis amplā, & Romæ ac Neapoli multas. Fabulosum arbitror palmæ lignū contra pōdera inniti, ac recuruari, experientia etiam debile lignū esse demonstrante. Nucleorum cinerem combustorum etiam seruabis. Nec cortex prætermittendus, qui elates dicitur. Est autem palmularū operimentū, quannīs in hoc dissideāt interpretes, quippe Diosc. corticem putat. Plinius autē libro xxiiij. cap. vj. elatē, vel spathen priuatim genus palmæ censet, cuius fructus inuolucrum sit. Vnde vel deceptus est Plinius si de elate Dio

scoridis loquatur, vt eadē vires, quas illi in-
 ponunt, insinuare videntur. Aut rem diuer-
 sam tractat Plinius. Re vera palmulas cortici
 inuoluto implicatas vidimus, & extra corti-
 5 cem, & diuersarū specierū esse ex figura vi-
 debatur. Quandoq; fructum illum, quē mu-
 sam vocamus, Plinii elatē esse opinabar. Sed
 Venetiis musæ illustris. Principi Alphonso
 Duci Ferrariæ in similitudinem prunorum
 10 crassorū præsentatæ sunt. Arbitror Venetos,
 & qui ex illis partibus ad nos accedūt, voca-
 bulum corrūpere, & non musas appellandos
 hos fructus, sed muzas: nam eorū lingua, mu-
 za, mite significatur. sunt autē dulcissimi fru-
 15 ctus, vt mihi tunc gustare licuit. Inò muza est
 Mauritanū nomē, quanuis & qui ex Arabia
 sunt, eo vtantur: tamen inuolucrū quoddam
 veluti cōiunctorū corticum domi habemus,
 quod Plinii elatem esse censemus. Dactyli à
 20 Gallis dantes, ab Hispanis tamaras, à Germa-
 nis darel appellantur. Recentes putant anti-
 quiorē dactylum esse calidum, & siccū ordi-
 ne primo, recentē verò esse calidū & humidū
 eodem ordine. De caliditatis ordine puto il-
 25 los ab Aueroi accepisse v. Collectionū sua-
 rum. At Galenus de fructu palmæ agens viij.
 de simplicium medicamentorū facult. dicit,
 fructū palmæ maximè dulcem nō paucā ob-
 tinere caliditatē. vnde erit, vel in secūdo in-
 tenso,

tenso, vel in tertio remisso calidus dactylus. Videturq; secundum Galenū tam recēs, quā antiquus dactylus exiccare, tamen in eo non negatur esse humiditas. SEN. Ad poma veniendum. BR A. Antiquitas hoc nomine pomum vel malū omnes fructus: praesertim tenellum corticem habentes significabat. Paulatim cessit, ut in rotūdis tantum & specie quadam determinata uteremur. Dic tu, quibus pomis in officinis utimini? SEN. Dulcibus, ac- 10
 cribus, & muzis, id est (ut Auicennae placet) saporem nec dulcē, nec acerbum habentibus. BR A S. Quibus nominibus à Ferrariensibus appellantur poma, quae in syrups de pomis accipitis? SEN. Rosa, & piola dulcia sunt: 15
 fortana, musona acerba, media verò pupina nuncupantur. BR. Quae rosa dicuntur, apud antiquos fortē erant melimela, à meleo sapore, à Varrone mustea vocata. Piola verò, quae appia ab Appio nuncupabantur. Pupina a- 20
 frotomela fortē erant. Fortana austera dicebātur, & musona à nobis dicuntur: quāvis crediderim potius orthomasticas musonas nostras ab antiquis dici, ob similitudinē, quā cū māmis habēt. Praedicta melius cōsiderās, in 25
 pomis rosis sententiā mutari: ea enim esse arbitror, quae ab antiquis Claudiana vocabantur, & piola sceptiana, quae sūt rotūditate insignia. Verū hae discrimina ad artē medicam mo-
 dicē

dicè valent, quum in descriptionibus, quæ re-
 ceptæ nuncupantur, poma scripta sunt, sapo-
 rem aduertas, & gustu similia quæras. Nā in
 receptis dicitur, poma dulcia odorata, auste-
 5 ra odorata, (quauis rarò austera sint, & o-
 dorata simul) medijs saporis, tūc gustu discer-
 ne, an hoc sapore insigniantur, quæ emeris, &
 ad compositionem vtaris. Ex malis folia etiā
 in officina habeto, flores, & coliculos. In po-
 10 morum historia, omnia antiqua nomina re-
 centibus accommodare (vt fieri poterit) tēta-
 bimus. Germani absoluto vocabulo apfel po-
 ma vocant. s. e. De primis pomorū qualitati-
 bus agito. B. R. A. Pomorū qualitas simpliciter
 15 dici nō potest, cū aliqua calida sint, aliqua
 frigida, aliqua humida, aliqua sicca, etsi in o-
 mnibus nonnulla adsit humiditas. Galeni re-
 gula hæc fit: Dulcia calida sunt, cū in ipsis
 aqueū tēperatū abūdet. Acerba, & austera fri-
 20 gida sunt: in acerbis terrenū frigidū superat:
 in austeris, & terrenum frigidum, & aqueum
 frigidū abundāt. s. e. Nec coronea deserenda.
 B. R. Cotonea in duplici genere sunt, magna
 quædā, & pulchra ab antiquis struthea voca-
 25 ta, inter quæ albicant aliqua, alia colore au-
 reo micant, & chrysomela dicuntur. de qui-
 bus fortè Vergilius:
 Aurea mala decem misi, cras altera mittam.
 Quum struthea degenerant in parua sylue-
 stria,

stria, odorata tamē trāseunt. Hoc Theophrastus secūdo de plantarū historia animaduer-
 tit: & nos experientia vidimus in rusculo no-
 stro suburbano. Inquit autem Theophrastus
 ex strutheo, id est, maiore cotoneo paruum 5
 fieri, struthea serotina, mustea præcocia. Ru-
 stici Ferrarienses in duo genera partiuntur,
 in rotundū, & oblongū. Rotundū mala coto-
 nea, oblongū pyra cotonea nuncupātes. Tu
 quū Ferrariæ eris, priuatim mala cotonea, & 10
 pyra seruabis, & harū arborū folia. Struthea
 minus rei medicæ proficiūt, sed magis in ga-
 nea. Vera cotonea, quæ parua sunt, rotunda
 odoratissima efficacius ad ægrotudines vale-
 re existimātur. Vinū etiā ex cotoneis parabis, 15
 quod recipit succi cotoneorū sextaria sexde-
 cim, mellis vnum. Nec melinum vnguentum
 prætermittes: denique compositiones illas
 antiquis tamē ignotas, quas cydonites, & ge-
 latines appellamus, summo studio parare cu 20
 rabis. SEN. Antiqui ergo diacydonitim igno-
 rarunt? BR. Non quidē, quoniā à Galeno eius
 mentio fit in secundo de alimentorum facul-
 tatibus, & in sexto de sanitate tuenda: sed tot
 modos ignorarūt, quos vos conficitis, & ser- 25
 uatis. Cotonea à nonnullis ita dici existiman-
 tur, quoniā lana quadam regi videntur, quæ
 coton dicitur. Reuerendissimus vnā & do-
 ctissimus Calius Calcagninus præceptor in
 literis

literis humanis nunquā pœnitendus, Cydonia ab vrbe Cretæ vocat. Semē quoq; ne despexeris, & mucilaginé, quę inter grana reperitur. Hoc enim pro gūmi mulieres vtuntur, 5
 his demptis, ad quæ in re medica valēt. Imò & lucem quandā, ac splendorē, sibi parāt eadē impudicæ mulieres. A Germanis cotonea kütten, à Galliscoing, ab Hispanis membril les, à Cretensibus vulgò chidonia, à Polonis 10
 pygui appellantur. In primo ordine frigida existimantur, & sicca in principio secūdi. s. e. Pyra sequitur. B R. Infinitæ sunt propemodū pyrorum species, de quibus ita agemus, vt nomina antiqua recentibus accommodare de 15
 prehendatis, in his, vbi accommodari possibile erit. Constat enim per variam insitionem plura pyrorū genera apud nos extare, quàm ab antiquis tradantur. Longus enim rerum vsus, & varia diuersarum specierum miscella 20
 varias species inuenit: & aded creuit ars, vt audeat etiam diuersorum generum insitionem tentare, quo gustus alter fructui condonetur. Nunc ad rem tuā redeuntēs, pyra crustumina seruato, quæ à nobis giaciola vocantur, & etiam syluestria illa obdura, quæ 25
 non nisi hyeme maturescunt. Serua etiam folia, & ex ligno puluerē. Nec alias vrbes quæras, aut aliud solum, in quo poma, pyra, atq; cotonea colligas, quàm nostrum Ferrariense,

se, in quo hæc copiose nascuntur. A Gallis poy
 res, ab Hispanis peas, à Germanis piren, à Po
 lonis gruszki, à Cretensibus vulgò apidia, ab
 aliis Germanis ein biren pyra nuncupantur.
 Nunc etiam multa ex pyris condita sunt an
 tiquioribus ignota, & præsertim ex superbis
 pyris, quæ nos muscardina ab odore musca-
 ti, quem habent, vocamus. SEN. Cuius sunt
 qualitates pyra? BRA. Et si Galenus de pyris
 simpliciter loqui videatur sexto de sim. med. 10
 facul. lib. & dicat fructum dulcedine quendam
 aqueam habere, vnde temperies adest secun-
 dum partes inæquales, nam pars vna terrea
 est, alia aquea, cæterum vtraq; frigida, tamen
 alia temperata. Proinde esu pyra stomacho 15
 grata sunt, & sitim prohibent: illita autè de-
 ficcant, & modicè refrigerant. Et Auerrois
 quinto collectionum, pyra frigida, & sicca sim-
 pliciter facit. Tamè cum apud nos pyrorum
 varietate sint species, vt alia sint dulcia, alia auste- 20
 ra, alia acida, alia acerba: propterea secundum
 has qualitates secundas, primè distinguendæ
 sunt, cum ex secundis in primarum cogitatio-
 nem deveniamus. Nèpe adsunt & odorata
 pyra, & quæ odore carent. Dulcia, & odora- 25
 ta calidiora esse fateor: acida, acerba, austera
 frigida. Vnde quod de pomis superius dictum
 est, idem in pyris censendum arbitramur.
 SEN. Sorba accedunt. BRASA VO. Notissima
 hæc

hæc sunt, à Theophrasto, & Plinio diffuse
 perlustrata, oua Græcis dicta. Aliqua oui figu-
 ram, alia rotundam habent: aliqua etiam do-
 mesticæ est, alia syluestris. Tu domesticâ seor-
 5 sum, ac syluestrê colliges, & ex vtrisque acer-
 ba, & matura seruabis. Præterea acerba mo-
 le, & in farinam redigas. Receptum est abso-
 lutè sorba adstringere. quod in maturis fal-
 sum esse videtur. Nam matura ventrê laxât,
 10 acerba adstringunt, vel nõ perfectè matura.
 s. B. Arbitror ego, & Galenû, & qui de sorbis
 locuti sunt, cum adstringere dicunt, illud tam
 de maturis, quàm de immaturis intellexisse,
 tamen matura minus adstringunt. B. R. A. Dixi-
 15 mus absolutè receptum esse, sorba adstringe-
 re, in hoc sermone, & Galenum, & omnes au-
 thores cõplectêtes, quoniã putabamus tam
 de maturis, quàm de immaturis intelligere.
 At quoniã egregiè maturæ, si in copia edan-
 20 tur, deiicere faciunt, vt experientia ostêdit:
 propterea vt alios ad hoc cõsiderandû incita-
 remus, id proponere nobis placuit. Nec dicê-
 dum est quòd per cõpressionem educant, vt
 multa faciunt adstringentia: quoniam talia
 25 nõ relinquunt aluum lubricâ, vt sorba faciunt,
 imò potius adstringunt, & gustus ostendit in
 egregiè maturis quòd lubricæ sint, & nullam
 habeant stypticitatem. Tu ac reliqui bene rem
 ipsam considerate. Ita expertus sum, tu ipse
 exp

experiaris pura mente, & non animo nocendi, ac reprehendendi. Lectores ergo rei veritatem considerent, authoribus posthabitis. **SE.** De sorborum qualitatibus me certiore facito. **BR. A.** Frigida sunt in secundo ordine 5
 remisso, & sicca in secundo intenso: tamen & humiditatem habent cum matura sunt. Hispani soruas, Galli cormes appellant. An vero apud Germanos holtzapfel dicantur, disputare non audeo, praesertim in aliena lingua. Tamen si fructum videamus, quod eo nomine vocant, potius sylvestre pomum videtur, quam sorbum. At speierling sorbum vocare certum est. **SE.** Granata mala sequuntur. **BR. A.** A granis ita dicta, Punica à regione, qua nascuntur. 15
 Graeci *πόα* vocant. de quibus in balauustio egimus. Nam dulcia, & acria, & malicorium, & cytinum, & cicum, & grana, & folia servare oportet. habet enim in re medica vires, in tot partibus efficacissimas. **SE.** Noces cupressi in 20
 limen veniunt. **BR.** Notissimae sunt. Tu in his montibus pilulas, id est, noces, & semina (quae difficulter colliguntur) & folia servato: quamquam opus non sit, quum in multis locis Ferrariae perpetua fronde vireant. Ab Hispanis, praesertim ex Lusitania, noz de cypresso, 25
 à Gallis fouchet dicuntur. Germani quoque, & Poloni cyparissum cypresz vocant. Si Galenum consideremus septimo de simplicium

med. facul. calida est in primo ordine intenso, sicca in secundo: nempe dicit tantam habere acrimoniam, & caliditatem, quanta satis sit ad deducendā in altum acerbicatem: tamen nullam efficit mordicationem, aut caliditatem in corporibus. s. Nux methel, & nux vomica sequuntur. B. R. A. Hos duos fructus vel duo semina sint, nunquam apud antiquos, aut recentes Græcos reperi: ideo Arabibus gratiæ agendæ, qui hæc scriptis mandarunt, & nobis indicarunt. Illos autem vehementer reprehendo, qui in clamare solent Arabibus derogantes: Pulchram rem ostendunt, nam venenum manifestant. Sed ô fatui & ineptissimi viri, nonne & Dioscorides napellū vel insanū, strychnon maniacū descripsit, & infinita alia his magis venenosa? Sed hæc Arabū nuces pro conciliando somno, pro vomitu irritando, pro capiendis piscibus, & auibus, pro interficiendis canibus summè valēt. Vidi ego magnificū Alexandrū Farusinū, qui canes nucis vomicæ pulvere aspersas cani deuorādas tradidit: hic spatium vnius horæ, & minore, saliens obiit. Corui etiam eiusmodi canes comedentes brene spatium volātes decidit. Pisces etiam adeo sopiuntur vt fluitent supra aquas, manuq; capiātur. Nos etiam miras portiones somnificas ex his nucibus parauimus. Decipitur Pādectarius, vomicam nucem esse

apud

apud Dioscoridem secundam speciem tithy mali tradens, quam carifeti (vt inquit ipse) vocat. Debuìt autè scribere carietè. Hanc verò nò esse id, testimoniù esse potest, quia in tithymalo rami semipedales à radice exeunt: 5
 sed nux vomica frutex est. Nam Serapionis interpres, quò debuìt interpretari frutex, fructus interpretatus est. Inq̃t enim Serapio fruticè nucis methel esse similè frutici nucis vomicæ. de fructu autem non loquitur: quia hi 10
 distincti sunt. **S. E.** Nondù, quid sint, aperuisti. **B. R. A.** Ingenuè fateor, vsque ad hoc tempus à me hos frutices ignorari: breui autem plantas videre spero, quas nec Arabes pingūt, tantum à Serapione in vomica nuce hæc dicuntur. 15
 Colorem eius esse inter glaucedinem, & albedinem, & paulò maiore auellana esse (loquitur autè de auellanis suæ patriæ) & sunt in ea nodi. Ex his notis nucem vomicam exquisitè cognoscimus. Nam ea verè est, quam 20
 habemus, & Venetias Alexandria Aegypti affertur. At figuram arbusculæ eam generantis non docet, nec folia. Vnde si hanc arbusculam absque seminibus viderem, an ea esset, quæ nuces vomicas parit, ignorarè. De nuce 25
 methel aliud dicit, quàm fruticem esse nucis vomicæ similem, & semen esse semini citri simile. Quo in loco errorem esse arbitror, vt semen citri legi non debeat. Alter author na

- cem methel mandragoræ comparat, & corticem asperum habet, & sapor eius est delectabilis, vinctuosus. Hæc signa sunt, quibus Arabes hæc indicant. quæ omnino nihil ostendunt.
- 5 quamobrem hanc nucem visu potius, & experientia cognosco, quàm vera aliqua descriptione. Certè autem constat hæc semina à Latinis, aut à Græcis nunquam fuisse descripta. A Polonis orzech methel nuncupantur. Hæc
- 10 nuces in quarto ordine frigidæ sunt, & siccæ in secundo. s. e. Mirabolani sequuntur. B. R. A. Myrobalani dicitur à balano, & myrō, id est, glāde odorata, vel vnguētaria. Antiquioribus ad vnguē perlectis, constat de vocatis ab
- 15 Arabibus myrobalanis nūquam locutos esse, tamen hoc nomine myrobalanus videntur. Dioscorides in primis vbi de plama tractat, myrobalanorum, & phœnicobalanorum meminit, qui palmæ fructus sunt. Phœnicobalanus immaturus adstringit magis, minus
- 20 verò maturus. Plinius quoque libro xij. cap. xxij. myrobalani, & phœnicobalani inquit esse fructum cuiusdā palmæ in Aegypto, quæ ad ipsos vocatur quasi sine siti. Hanc Diosco
- 25 rides poma, id est, poculū vocavit, nepe humore plurimo abundat. Hæc sūt, quæ apud antiquos de myrobalanis reperiuntur. quavis & Plinius eodē loco facere vnguēti myrobalanū appellari fateatur. Quòd autē antiquorū my

robalani, nostri nunc vocati esse nō possint, ex hoc apparet, quoniā antiquorū myrobalanus esse, id ex, semine carebat, vt Plinius testatur, sed nostrū hoc vulgare habet. Altera quoque res apud antiquos est glās Aegyptiaca, 5 myrobalanon, aut myreplicébalanō appellatū, ex qua balaninū vnguentū fit. Fructū esse Dioscorides inquit lib. quarto, ex arbore myrice simili nuci auellanæ, quam Pōticā dicūt æqualem. Theophrastus quarto de plantarū 10 historia myrto comparat, Plinius heliotropio. Corticem huius glandis vnguētarii premunt odoris gratia. Quicquid tamen sit, constat Arabū myrobalanos hos nō esse, nec ab antiquioribus vsquam describi. Pādectarius 15 miro errore ducitur, qui arbitratur Plinium grana behen myrobalanos putasse, quū nusquam de behen locutus sit Plinius, nec Græcum, aut Latinum nomen sit behen: ipse autē ita id Plinio attribuit, ac si de eo sub hoc no. 20 mine behen loquatur. nō erat autē opus myrobalanoseos fructus, quos habemus, appellare, sed Arabum interpret fuit, qui vbi halilig habet, ipse myrobalanus interpretatus est, vt inde multi decepti sint, antiquorum 25 myrobalanos halilig esse putantes. Nos autem hos Arabū myrobalanos in prunorū, ac pomorū genere ponendos arbitramur. In variis ægritudinibus efficacissimi sunt. Pro his

Arabibus debemus, qui nobis hos optimos
 fructus tradiderunt, & eorū vires edocuerūt.
 Quinque eius species nonisti, citrinos, beliri-
 cos, chebulos, emblicos, indos. Venetiis emes,
 5 quoniā Alexandria Aegypti Venetias ferun-
 tur. S E. Ego vno carmine omnes cōprehēdo.
 B R A. Trum hoc carmen differas. S E. En:
 Myrobalanorum species sunt quinque bo-
 norum,

10 Citrinus, chebulus, beliricus, emblicus, in-
 dus.

B R A. Pulchrum certè est, sed tu memoria ser-
 ua: mihi satis est absq; carmine recordari. In
 summa, apud antiquos non sunt hi myroba-
 15 lani. Vnum tamen est, in quo admiratus sum
 excellentissimum quendam virum in myro-
 balanis, quia non habebat in quo Mesuen re-
 prehēderet (nam ab antiquis non tractātur)
 vt saltem vellicaret, inquit: Bene sunt exami-
 20 nanda, quæ de viribus myrobalanorū à Me-
 sue dicuntur, quoniam nullum habuit quem
 sequeretur bonū authorem. ac si Serapio in
 rebus Arabicis ineptus sit author, & ceteri
 Arabes, quos imitatur, & Auicenna, & ipse
 25 met Mesue, quos summos medicos fuisse ne-
 mo dubitat. adde quòd hæc domi habebant.
 A Gallis mirabolans, ab Hispanis mirabela-
 nes dicuntur. Omnes sunt frigidi in primo
 ordine, & sicci in secūdo: tamen variant par-
 tes,

tes, vt Auicēna testatur, quoniam citrini sunt
 nigris calidiores, & indi sunt minus frigidi,
 quam chebuli. SEN. Nux moschata sequitur.
 BRA. A niro odore, quē habet nux moscha-
 ta vocatur. Apud antiquos, vt Dioscoridē, & 5
 Theophrastum nihil de ea reperitur. Poste-
 riores autē caryon myristicon, id est, nux my-
 ristica appellant, & ita in Latinū celsit, vt hoc
 nomine diceretur. Ex hac fieri macin certum
 est. Pretiosissimus fructus est, cum odore, tum 10
 proprietatibus, quibus in re medica valet. Lu-
 sitani, qui Indiæ partes lustrarunt, myristica-
 rum nucū syluas inuenere. Hiq; decepti sunt,
 qui glandem vnguentariam esse putarunt,
 de qua in quarto libro Dioscorides, & nos su 15
 præ nonnihil, & infrà magis. Venetiis emes,
 quoniam ex India Alexandriam, Alexandria
 Venetias feruntur. Nunc ex re medica transi-
 uit in ganeā, vt paucissima sint pultaria, quæ
 nux myristica non ingrediatur. A Germanis 20
 moscht simpliciter, & cum additione nus,
 moscht nus profertur, à Gallis nois musca-
 des, ab Hispanis noien, vel nuoz moscada, à
 Polonis muskatoui orzech. SEN. Cuius sunt
 qualitates? BRA S. Serapio ex sententia Aben 25
 Mesuai illam in tertio ordine calidam, & sic-
 cam facit: at secundū Mesehaben est calida, &
 sicca in fine secūdi ordinis. Illis potius cōsen-
 tū, qui in tertii ordinis principio illā ponūt:

quanquam non multum discrepant, qui in fi-
 ne secundi calidam, & siccam voluerunt. s. e. Ta-
 mar Indi sequuntur. **BR A.** Quis etiã nõ ama-
 bit Arabes in Tamar Indis, id est, in dactylis
 5 Indiae? quorum nulla est apud Græcos men-
 tio, vt etiã Auerrois testatur, soli Arabes hos
 fructus nobis tradidere, & eius vires. Errant
 qui Dioscoridis, & Plinii myrobalanum esse
 suspicantur, & qui prima facie nõ vidit my-
 10 robalanum antiquorum osse, id est, nucleo,
 & semine carere, Tamar Indũ verò nucleum
 habere. Hoc loco video celebrem quendam
 virum sine ratione Mesuen reprehẽdere. In-
 quit enim: Si Tamar Indus sit phœnicobala-
 15 num Dioscoridis, Mesue dicit soluere, quod
 Dioscorides adstringere fatebatur. At diuer-
 sa sunt, vt liquidò patet, nec opus erat cauilla-
 ri in Mesuen, vt ille facit. nam Mesue in secun-
 do frigidam, & siccũ, Auerrois in tertio indi-
 20 cat, quoniã aliqui Mesuæ codices in tertio le-
 gunt, & id ex eo credi potest Mesuẽ sensisse,
 quia Serapionem, & Auicennã imitatur, qui
 in tertio gradu ponunt. Erat igitur potius
 excusandus Mesue, quàm absq; certa ratione
 25 damnandus. Tu Venetiis Tamar Indos emes.
 Rectius Hermolaus in Corollario sensit, vbi
 de Cariota, quippe inquit recentiores id vo-
 luisse, scilicet palmulas illas Tamar Indos
 esse, ipse verò inficiatur. Ab Hispanis eodem
 nomine,

nomine, à Gallis Tamarins, à Neapolitanis dactylo syluatico, vel cephalæone vocantur. s B. Casia fistula sequitur. B R A S. Vel duplici s
 s̄, cassia scripseris, vt Græci faciunt, vel vno tantum nihil refert, modò rem ipsam assequi s
 contingat. Cùm apud antiquos cassiam syringa, id est, fistulam inuenies, semper opus est nostrum cinamomũ intelligere: quia verum antiquorum cinamomũ nõ habemus, vt suo loco videre licebit. Quod autẽ nunc cinamo 10
 mum vocamus, vel canella, est antiquorũ cassia syrinx, tum Græcorum, tum Latinorũ. & ab Arabibus felicha, vel felch (vt apud Serapionem videre est) appellatur. Eius interpret cassiam ligneam exponit. Ideo cùm apud recen- 15
 tes cassia lignea dicitur, canella intelligitur: cùm verò apud eosdẽ cassia fistula scriptũ est, cassia illa, quæ vulgò habetur, & cassia nuncupatur, ac educit: vt hinc videas à recentibus nomina cõfundi, primò canellã, cinamomũ, & cassiam ligneam appellant, licet pro cassia li 20
 gnea, insipidæ, & inoderæ canellæ, nunc frustra ostendant: deinde cassiam, quæ educit, cassiam fistulam vocant. Primus, qui hunc errorem fecit, fuit Serapionis, & aliorum Arabum interpres, qui vbi dicunt hiars amber, 25
 cassia fistula interpretatus est: quum debuisset interpretari cheratte longa. Vbi autem Serapio felicha, vel felche dicit, cassia lignea inter-

pretatur, cum absolute casia interpretari debuisse, aut cum hac additione syringa, id est, fistula. Nam proprie apud antiquos casia fistula ea est, quam nos canellam vocamus, quia
 5 uti canna inanis sit. Hinc recentiorum ingens error detegitur, qui in suis receptulis ad pro- uocanda menstrua, in quibus scriptum est ca- sia, ipsi corticem casiae nostrae usualis sumunt, quae cheratte longa est, vel (si Latine magis lo-
 10 qui velimus) oblonga siliqua, cum tamen an- tiquiores, à quibus receptulas sumunt, per ca- siam nostram vocatum cinamomum, id est, canellam intelligant, non autem verum cina- momum: eo enim caremus. Ad rem igitur ac-
 15 cedentes, nostra haec casia apud antiquos igno- ta erat: nullus enim reperitur ex antiquiori- bus, qui eam vel à longe describat, aut nuti- bus ostendat. Ideo plurimum in hoc pretioso fructu Arabibus debemus. Optimè in Dio-
 20 scoridis casia ab Hermolao, haec Arabum de- scribitur, cum adhuc recens est, simul cum cor- tice conditur, & soluit, non tamen plenius, quam quod florem casiae appellamus, nec gra- na melius solunt, ut falso patant quidam: imò
 25 quandoque nihil penitus soluere vidimus, ta- men is, qui sumpserat, decem drachmas eorum pulueris melle mistas comederat: id enim da- ta opera experti sumus. quod ter aut quater in diuersis fecimus: vnus solui visus est, sed id
 potius

potius ex flore admisto factum arbitramur.
 Casiæ arborem Murani vidimus, nihil autem
 pariebat, folia iuglandis habebat. Venetiis
 emere poteris. In India, & Aegypto nascitur,
 arbores proceræ sunt. Prope Damascum in- 5
 gens copia reperitur. Species siliquarū appa-
 ret, & Arabū nomen siliquam indicare vide-
 tur. Ideo quemadmodū à nobis vocatam cha-
 rattam, siliquam appellamus: placeret vt ca-
 sia oblonga siliqua Latinè, vulgò autem cha- 10
 ratta longa diceretur. Hispani cannam fistu-
 lā, Galli casse fistule, Poloni casia vtrabkach
 appellant. Calida est, & humida ordine pri-
 mo, vel primam secundi ordinis partem attin-
 git. s. e. Cubebe casiam sequitur. B. R. A. Plures 15
 decepti sunt cubebe grana viticis arbitrātes.
 Causa autē erroris fuit, quia vna cubebæ spe-
 cies saporem piperis habet. Viticis autem se-
 mina eodem sapore insigniri Dioscorides
 testatur. Re autem cōsiderata, vitex arbor est 20
 veluti salix, imò à Theophrasto salix Ameri-
 na appellatur. Cubebe autem frutex est myr-
 ti folia habens, latiora tantū, & in summo
 acuta veluti lanceæ. Pandectarius à Galeno
 cancalim vocari censet: ideo considerans (vt 25
 inquit ipse) Galenum, & Dioscoridem aliter
 dicere non potuit, quā cubebe Galeni Dio-
 scoridis oxymyrfinen esse. Huius autem ra-
 tio est, quia Dioscorides nihil de cubebe, Ga-
 lenus

lenus verò nihil de oxymyr sine tractat. Sed longius hic vir aberrat, quoniam de caucali, quam vult esse cubebe apud Galenum, Dioscorides secundo libro tractat, nec quicquam
 5 refert: & si Galenus oxymyr sinen omiserit, quandoquidem à pluribus aliis etiam abstinuerit. Est autè caucalis genus syluestris daucci. Sed Pandectarium errare fecit Serapio, qui caput cubebarum Galeni, cum capite myrti
 10 agrestis Dioscoridis comparauit. At eo deceptus est Pandectarius, quia apud Galenū caucalim esse voluit. Serapio autem apud Galenum carpesium esse fatetur: Galenus enim de carpesio, & non de myrto syluestri: de myrto
 15 autè syluestri Dioscorides, & non de carpesio tractat. Quod verò Serapio per cubebas apud Galenum, Galeni carpesium intellexerit, ex eo certum est, quia sub hoc nomine cubebe eadè scribit, quæ sub hoc vocabulo carpesium à Galeno scripta sunt, videlicet habere
 20 virtutè phu: nō solum gustu, sed & viribus, & quòd vrinā prouocat, & totius corporis obstructions aperit. Quā ob rem Serapio myrtum syluestrem Dioscoridis cubebe esse magno
 25 ægrorum discrimine arbitratur, quippe qui rem pro re tribuat. Constat autè cubebe, & myrtum syluestre diuersa esse: quoniā cubebæ odoratæ sunt, myrti syluestris granum inodorum: cubebæ in medio granum nō habent,

bét, at myrtus syluestris habet, & dulcissimū:
 quam ob rem myrtus syluestris nō erit cube-
 be, id est, id, quo vos pro cubebe vtimini. Vn-
 de ad exquisitam harum rerū cognitionē, sci-
 to nostrū vulgare cubebe nō esse cubebe Se- 5
 rapionis, quoniā Serapionis cubebe est myr-
 tus syluestris Dioscoridis. Adde carpesiū Ga-
 leni non esse myrtum syluestrē Dioscoridis,
 quoniam diuersis vīribus insigniuntur, quan-
 tis Serapio idē faciat carpesium apud Gale- 10
 num, & oxymyrinen apud Dioscoridē, sed
 re vera deceptus. Verūm quid sit Galeni car-
 pesium, adhuc incōpertū habeo: nam ipse nō
 describit, quanquam in libro de antidotis fe-
 stucas quasdam esse fateatur. Fortē dices esse 15
 nostrū cubebe. quod fieri nō potest, si festucæ
 sint. Serapio igitur cubebe, myrtū syluestrē,
 & carpesium idem esse arbitratur. Cōstat au-
 tem myrtum syluestrē nostrum cubebe non
 esse, tum propter dicta, tum propter granū, 20
 quod in myrto agresti triangulatū esse dicit,
 in cubebe verò nullum. At carpesiū Galeni in
 dubio est, an sit nostrum cubebe: non esse au-
 tem illud mōstrat, quia apud Galenum festu-
 cæ sunt plu similes, vt in rusco infrā admo- 25
 nebimus. Denique vt huic rei metam condo-
 nemus, cubebe, quo vtimur, apud Dioscori-
 dem, aut Galenum inuenire nesciuimus. Ab
 omnibus ferē gentibus simili nomine appel-
 latur,

dam nobis indicarunt. Venetiis emes, quoniã
 è Syria, & tota Iudæa Alexandriam, Alexan-
 dria Venetias afferuntur, & etiam ex Cypro.
 A. Gallis etiam sebeste vocantur, à Cretensi-
 5 bus vulgò myxallã, à Polonis sebesten. Aui-
 cenna ferè temperatas iudicat, tamen ad fri-
 gidum & humidũ inclinant. s. b. Coloquinti-
 da sequitur. B. R. A. Colocynthis ab antiquis,
 à Romanis cucurbita syluestris appellatur:
 10 quamvis & hoc nomine colocynthis cucurbi-
 tam esculentã antiquiores intelligant. Apud
 nos etiã nascitur, sed inefficacior, quanquam
 & nostra soluat. hoc autem egrè fit. Melius est
 Venetiis emere, cum ea efficacior sit, quæ ex
 15 Orientalibus partibus, vrpote calidioribus,
 inuehitur. Notissima est apud omnes colo-
 cynthiis, & peculiare antiquorum pharmacũ.
 Colocynthis male indicia à Mesue scribun-
 tur: si in solo forti nascatur, in puluerulento,
 20 & vbi sunt reptilia, vel in locis thermarũ, ma-
 la est. & addit alia, quibus ab excellentiss. Ma-
 nardo reprehenditur ita argutãte: Si hæc ve-
 ra sunt, nunquã erit tutus colocynthidis vsus:
 non enim scire possumus, quo solo genita,
 25 nec an vna in vna planta, vel in vna regione
 vnica planta. Sed frigide arguit: etenim in
 omne aliud, determinato loco nascens argu-
 mentum reflectere possumus, ignorari à no-
 bis an eo loco ortum duxerit, præsertim si
 à no

à nostra patria distet, ideo non esse tutū eius
 vsū. Tamen quantū in mē sit consulerem,
 ne quispiā colocynthide vteretur, quāuis an-
 tiquissimi Græci ea vsi sint: est enim res adeò
 violēta, vt magis turbet, quàm profit. Nō de- 5
 sunt alia ad eius vsū multò mitiora. Hoc
 mihi vsū venit, dictū mirū, colocynthidē tra-
 ctabā, & manibus solūm aperiebā, sorore, &
 matre præsētibus: ego ex solo tactu, illæ ex
 odore adeò soluti sumus, vt nullus nostrūm 10
 fuerit, cui vēter decies magna perturbatione
 non eduxerit. Ex hoc vehementissimū phar-
 macū esse constat. s E. Nos id quotidie experi-
 mur cūm pinsitur. B R A. Mesue prater ea co-
 locynthidē descensui aquæ ad oculum vale- 15
 re tradit: quem Manardus reprehendit, quia
 Paulus dicit valere diuturnis oculorū fluxio-
 nibus, ac si Mesue in re tam vera verum non
 dixerit. Sed hæc omittamus, ne in rebus adeò
 puerilibus tempus conteratur. s E N. Videris 20
 mihi morbo quodam animi in Manardū in-
 uehi. nā Manardus Mesuen non reprehēdit,
 sed illius mentem Pauli autoritate confir-
 mat. B R A. Iam iam noui animum tuum non
 esse addiscendi, sed Theonino morsu carpen 25
 di: & maximo detineris vitio, qui vt iamicus,
 & domesticus, beneuolusq; loqui fingis, &
 habes sub pallio tectum venenū, & sub melli-
 tis verbis gestas aconitū. Manardo nonnun-

quã præceptore vsus sum, & illius verba semp
 probavi, vbi res aliter nõ cõstabãt, quæ quan
 doq; nõ constare deprehẽdimus (neq; enim
 omnia possumus omnes) illumq; nõ vulgari
 5 amore p̄secutus sum. Quid si quãdoq; aliud
 mihi videatur, quàm ipsi? Hoc omnibus libe-
 rû est, præsertim vbi verbo tenus aliquibus de
 rebus cû eo locuti sumus. Tu is es, qui cõtra
 nos animi morbo laboras. In nonnullis et-
 10 enim dubitas, in qbus neq; puerulus (nisi ma-
 lignus sit) dubitare deberet. quod autẽ inquis
 Manardû Mesuen non reprehẽdere, sed eius
 mentẽ Pauli autoritate cõfirmare, ostẽdit te
 neq; Manardi intẽtionẽ, neq; quid hic sentiat
 15 intelligere: quippe Manardi intẽtio est supra
 Mesuẽ annotare, & ostẽdere vbi ab antiquo
 ribus dissentiat: propterea hic Mesuẽ carpe-
 re voluit, qui dixerit colocynthidẽ valere de-
 scẽsui aquæ ad oculû, cùm Paulus dixerit va-
 20 lere diurnis oculorû fluxionibus. Nõ equi-
 dẽ cõfirmat Mesuẽ sententiã, sed reprehẽdit,
 qui nõ dixerit diurnis. At cùm valeat, & ad
 nõ diurnas, ideo nõ est culpandus Mesuẽ,
 qui fluxionibus valere simpliciter dixerit.
 25 Quod autẽ nos Manardû amemus, id ostẽde-
 re potest, nepe in sexcentis rebus Mesuen ab
 eius calûniis defendere possemus, quẽ tamen
 (nisi vt cõtingit, & opus est) nõ defendimus.

S E. Colocynthidis qualitates edoceas. B R A.

In

In tertio ordine intēso calida est, & in secūdo
 intēso, vel in principio tertii sicca. Δ Gallis
 etiā coloquintes, & à Germanis, ac Polonis
 Latino nomine appellatur, à Cretēsisibus vul-
 gò agriocolochinthi. s E. Pistacea accedunt. 5
 BR A. Plinius: Qui hāc nucē (etenim in nucis
 genere poni debet) in Italiā portauit, Lucius
 Vitellius Cēsor fuit. Nos Venetiis in ædibus
 magnificorū patritiorū Petri, ac Frācisce de
 Moresinis, quas Murani habēt, vidimus. Illuc 10
 me duxit Reuerendissimus præsul Hierony-
 mus Moresinus, vir ingēti probitate insignis.
 In Syria propriè nascūtur, & ex Syria recētes
 furculos prædicti nobiles afferri curarūt. Ale-
 xādriā ferūtur, deinde Venetias, quāuis & re- 15
 cto cursu è Syria Venetias quādoq; navigēt.
 Venetiis & pistacia emes, & supremum illud
 viride coriū, quo integūtur, habere curabis.
 Non intelligo lignosum nuclei operimentū,
 sed tenellum putamē supremū, quod ligno- 20
 sum integit. Hoc enim in re medica pluri-
 mū valet, vt Paulus testatur, quin & apud
 Alexādriā Aegypti nascūtur. Notissima sunt
 pistacia, fistica apud omnes gentes vulgò di-
 cta, quorū apud nos maximus est in re vene- 25
 rea vsus. Antiquitus plures decepti sunt, te-
 rebinthi fructū esse arbitantes, vt Athenæus
 inquit. In marē & fœminā distinguunt: marē
 id appellāt, quod sub tenello corio, tanquam

osseos testiculos habet. nam illa pars infima
 vtrinque tuberosa duos testiculos repræsen-
 tat. Venetiis etiã parit, & maturat. S E. Miror
 cur Alexander Trallianus libro tertio, capite
 5 XVIII. ea in parte, qua de hepaticæ dysente-
 riæ curatiõe agit, ex gelida iecoris intèperie
 facta dicat: pistacia verò, & amygdala in he-
 patica dysenteria obnixè vitanda sunt, eò
 quòd promptissimè nō corruptionis solùm
 10 & oleacea sunt, sed metamorphosis etiã in bi-
 lem valde obnoxia, & quòd humorū tum su-
 perfluitatè, tum asperitatem conciliāt, adeò
 quidè vt inde vèter & inclemētius, & frequen-
 tius iritetur. B R A. Equidem si Tralliani ver-
 15 ba sunt illa, quæ adduxisti, & circumferūtur,
 non possum ab eo non dissentire: tamè quòd
 egregiè ventriculo conficiantur, experientia
 testis est, sicuti & amygdalæ, & nuclei vocati
 omnes. Nam si quis his vescatur, frustula in-
 20 ter excrementa cernuntur, vt ingesta sunt:
 fortè ob hoc in dysenteria damnāda, & ieco-
 ris frigiditate: quauis Galenus VIII. de sim-
 plicium medicamentorum facultatibus, di-
 cat iecoris obstructionē sanare. Experientiæ
 25 verò standum est, cum ipse Galenus secundo
 de alimentorū facultatibus, dicat se ignorare
 an stomacho noxia sint vel utilia, nec aut al-
 num ducāt, an sistant. Nos verò dicimus aluū
 potius ducere: quoniam oleaginea & ventri-
 culo

culo conuenire sua qualitate calida, & amariscula cum stypticitate, & aromaticitate (vt hoc nomine vtar) quāuis non cōficiatur, vt alia multa faciunt. Propterea arbitrādum est dysenterix obesse ob id solum, quoniam non conficitur, & in integra frustula mastica ta descendit, in reliquis ob naturam oleagineā, potius dysenterix conueniunt. **S. E.** Quis dixit in Venerem valere? quippe in Venerem illa faciunt, quæ egregie nutriūt, & in flatu dissoluuntur: verū de pistachio oppositum dicitur, non multū nutrire. **B. R. A.** Galenus an in Venerem valeat, non expressit, quoniā illi incompertum erat, sicuti & an noxia, vel utilia ventriculo: tamen hoc à recentioribus receptum est, & caliditatem, ac humiditatem quandam habent, quæ in flatu crassos dissoluitur, quibus virilia implētur, & infimæ partes, hinc in Venerem excitāt: sed id efficacius faciunt, aliis cum rebus mista. Hoc experientia ostenditur. Et quanuis recentes nonnulli in omnibus qualitatibus temperata esse fateantur, tamen cum solo sensu & absque ratione constat esse calida pistachia, propterea erunt in secundo ordine, & fortè intenso calida, & in eodem humida crassa quadam humiditate. **S. E. N.** Anacardus sequitur. **B. R. A. S. A.** Anacardum apud Dioscoridem, aut alterū Græcum nunquam inueni, tamen Græco no-

mine insignitur, & à corde nomé sumpfit, cuius figurâ imitatur. Arabibus etiam pro hoc semine debemus. In mōtibz Sicilia nascitur, & copiose in Apulia. Balador ab Arabibus

5 nominatur. Hūc facillimè habebis, quum in Apuliā pro oleo mittes. Existimant calidū & ficcū ordine quarto: tamē nō possum induci, vt credā ad ordinem illum peruenire, quauis calidissimus sit anacardus. s. E. Nux Indica

10 offertur. B R A. Et hoc est Arabum munus, qui hanc nucem Græcis incognitam nobis aperuere, nisi ea sit, quam Galenus nucem regiam vocat. Serapio fructum ex quodam genere palmæ arbitratur, Venetiis habetur ex

15 Orientalibus partibus allata. Eius oleū butyro etiā bonitate præferri dicūt. Nos vt plurimum in re venerea vtinur, quoniam ab Aucēna semen augere dictum sit. Genuæ magis recentes habentur, quæ in Hispaniam ex Lusitana nauigatione ferūtur, & ex Hispania Genuam, ab hispanis coco dicitur. Hinc fortē nostri pueri cum nucibus ludunt tribus suppositis, & superaddita quarta, appellāt coco maiorem nucem, qua ad alias proiciēdas vtuntur.

25 A Gallis nois de Inde vocatur, ab Hispanis nuoz della India, à Polonis orzach indyyski. Hæc de ista nucē apud Græcos incognita satis sint. Calida est in principio secūdi, sicca in primo. s. E. Citrū sequitur. B R A. Citrū aliud

aliud est, aliud cedrus, vt in Epistola ad illustri-
 ssum Hippolytum Estensem docuimus,
 quam pro hac re legere ne pigeat. Cedrus ar-
 bor procera est, paruos fructus paruos, quos
 frequenter conditos edimus. Citrum id est, 5
 quod vulgò cedro appellamus, & arantium
 in eodè ferè genere ponitur, quod & malum
 Medicum, & ab aliquibus pomū aureū nun-
 cupatur. Notissima sunt hæc, & in Liguria
 copiosissimè pariunt, vt Genuæ, ac Saonæ 10
 Hesperidū hortos videre licuerit, in quibus
 hæ arbores topiario opere formis variis vi-
 sebantur. Iam & Ferrariæ plantari cœpere. Ex
 his folia, fructū, & semina seorsum habeto,
 quæ plurimū ægris cōferunt: quin & eius 15
 succū seruare opportunū erit: semina puero-
 rū vermes interficere cōstat. Ab Hispanis ci-
 tra limones dicuntur, & nos citri genus limo-
 nē appellamus, quod succo potissimū abū-
 dat, & valde acerbis. Arantium verò orāges à 20
 Gallis, & naranzas ab Hispanis, à Polonis po-
 marācze vocatur. s. e. In calce fructū sumus.
 Id verò à te impetrari velim, vt cōtradictio-
 nem à principe remoueas. B. R. A. A quo prin-
 cipe? Illustris. Alphonso Duce nostro? s. e. n. 25
 Nō, sed à medicorum principe. B. R. A. Quem
 appellas tu principem medicorū? Ego Hip-
 pocratem. s. e. n. Ego autem Auicennā. B. R. A.
 s. a. Ne Auicennam principem medicorum,

sed medicum, & principem dicas. SEN. Ergo
 medicorum principē. BRA. Vt arbitror dia-
 lectica cares, quippe à diuisis ad coniuncta
 consequētia non valet: vt, est bonus & citha-
 5 rædus, ergo bonus citharædus. æquè non va-
 let, est princeps & medicus, ergo medicorum
 princeps. Sed his sophistarū, & puerorū deli-
 ramentis omisis tuam illam contradictionē
 edisseras. SE. En in secundo libro canonū ci-
 10 tri semē calidum esse fatetur: in libro autem
 de viribus cordis, frigidum vsq; ad tertium
 ordinem facit. Fuere qui contradictionē fal-
 so remouerent, vt in secūdo libro de citro, in
 libro de viribus cordis, de aratio loqueretur.
 15 Constat autē eiusdem ferè naturæ, & gustus
 arantii semina, cū citri seminibus esse. BRA.
 Oprarem hac in re alterum Oedipum inue-
 nissēs, qui me hoc fasce leuaret. Cū autē tu
 à me petieris, cui plurima debeo, nō possum
 pro viribus tibi non satisfacere. Fuere qui ita
 20 soluerent, vt secundo libro de cortice circa
 semen, in libro de viribus cordis, de carne à
 cortice contenta loqueretur. Quam senten-
 tiam excellentiss. etiam Manardus sequitur.
 Mihi autem semper mos fuit, quoties cōtra-
 25 dictiones ad eò manifestas in authoribus vi-
 deo, multos libros consulere, & præsertim
 antiquissimos. Nō enim credere possum, vi-
 rum aliquē probū, in re tam nota ad eò stu-
 pidè

pidè hallucinari. Quamobrè omnes impres-
 sos Auicennæ codices variis in locis legi ita di-
 cètes, & sibi ipsis hac in re oppositos. Imò idè
 in plurimis manu scriptis etiã legebatur. De-
 nique contigit, me forte fortuna domi Fina- 5
 montis Bonacolli cõpatris charissimĩ, in an-
 tiquũ Auicennã incidere, in quo caput illud
 de viribus cordis aliter legebatur, quàm in
 vulgatis codicibus, eademq; penitus hic le-
 gebatur, quẽ in secũdo libro scripta erãt: ideo 10
 nõ est opus in rebus tã fatuis, & crassis fum-
 mos viros errasse, aut sibi ipsis contradicere
 putare. En quod mihi elapsis annis euenit:
 Quidã Scholasticus meus nostras interpreta-
 tiones in Porphyrii quinq; voces imprimi cu 15
 rauit: accidit autẽ cum impressoris, tũ prauĩ
 exẽplaris vitio plura videri errata, quàm ver-
 ba, vt deinceps cogar puerilia deliramenta
 corrigere, & id facere quod nunquã cogita-
 ueramus, nugas nostras impressoribus dare, 20
 vt errores illius impressiõis pinguisimĩ de-
 prehendantur, vt pessimis, ac cõspurcatis lin-
 guis ansam maledicẽdi auferamus: quanquã
 institutum sit nobis à cunis vsque maledicos
 despiciere, & si qui nos læserint, vindictã Deo 25
 committere. Nunc ad alia vertamur. S E. Iam
 sol inclinare cœpit. H E R. Imò inclinauit,
 & nox cælo præcipitat. Cœnare opportunũ
 erit, vt mox dormientes membra labore sol-

uamus. B R A. Agitè, fiat vt lubet.

DE RADICIBVS, QVARVM
apud Ferrarienses pharma-
copolas vsus est.

S E N E X. Iandudum illucescit, surgamus,
ne somno inerti cœptum opus impediatur.
B R A. Et cur non surreximus prius? nunc so-
la interula vestiari, vt suauem hanc matutinã
10 aurã aptius capescã. Quum de seminibus, fru-
ctibus, ac floribus expeditũ sit, cui hodie in-
cumbemus? S E. Rei incumbemus, quæ nõ pla-
cebit Herbario. nã radices ab imis terræ par-
tibus auellere opus erit. H E R. Promptas vi-
15 res habeo ad hunc laborem, & floridam iu-
uentã. B R A. Cur ligna, & cortices non præ-
cessere? S E. Nihil impediēbat eo ordine ince-
dere, verũ ita scribere cœpi. B R A. A pri-
ma igitur incipias, quã tua charta scriptisti.
20 S E. Pæoniæ radix primum limen occupabit.
B R A. Quum pæoniæ semina collegisti, radi-
ces etiã in peram condere iussimus. S E N. Re-
cordor nunc. B R A. Quatuor aut sex nume-
ra. S E N. Radices asparagi, petroselini, fceni-
culi, apii, althææ. B R A. De his omnibus in
25 seminibus satis superq; dictum est. S E N. Ebu-
li, chelidoniæ. B R A. De ebulo in floribus, de
chelidonia expressimus in herbis. S E N. Ca-
ryophyllatæ. B R A. In herbis etiam caryo-
phyl

phyllatam ostendimus. s E. Nenufaris. B R A.
 In floribus nymphæam collegisti, & te Fer-
 rariam remisimus, vbi huius herbæ radices
 præstant. s E N. Rhabarbari & rhapontici ra-
 dices sequuntur. B R A. Has radices statim à 5
 primo prandio edocuimus, & quomodo di-
 uersæ essent, & quibus partibus petendæ, &
 quomodo rhaponticum, centauriû, & à no-
 bis nunc vocatum rhaponticum differât. s E.
 Quod in his scire opto, est rhabarbari dosis. 10
 B R A. Mesue à duabus drachmis & semis in-
 fusione tribuit. s E. Manardus eum reprehен-
 dit, addens cuidã Pannoni nobili ob hoc ma-
 lum obtigisse. B R A. Id non fuit ratione rha-
 barbari, imò & quandoque scrupulus obesse 15
 videtur. Non verer in homine robusto an-
 ni parte commoda decem drachmas in infu-
 sione tribuere: imò frequêter tres drachmas
 in substantia præter vllam noxam dedimus,
 & deinceps dabimus, quum opus erit, ma- 20
 gno ægrorum commodo, qui ex hoc in na-
 tivam sanitatem restituuntur. Imò hi maio-
 rem dosim propinare possunt, qui vbi nasci-
 tur rhabarbarû, ortum duxere, aut ei assueti
 sunt. Vidi ego Mauritanum, qui scammonii 25
 semiunciam præter noxam comedit, quo-
 niã ita à primis vnguiculis assuetus erat. Hu-
 ius rei testis est Iacobus Colûna pharmaco-
 pola publicus, qui adhuc vitali aura fruitur,
 ne

ne videar sine teste in re tam magna loqui.
 Adde & aliud, Scatizam quendam Illustrissimi
 Principis Alphonſi Ducis Ferrariæ equi-
 ſonem, eo præſente, & reuerendo præſule Tho-
 5 ma Muſto, & magnifico Auguſtino eius fra-
 tre, & magnificis Hieronymo Guarnerio, &
 Giberto Cortilli, ac pluribus aliis, integram
 aloes lotæ libram, præter noxam comediffe.
 Omnes hi teſtes ſuperuiuūt. Medebat & ego
 10 cuidam ruſtico, qui ſancti Georgii fratribus
 inferniebat, Gallica ſcabie correpto, iuſſi qua-
 tuor drachmas pilularum Alexandri Trallia-
 ni præparari, quas in capite de morbo comi-
 tiali deſcribit, inquiring nullas eſſe fortiores
 15 iſtis. Iuſſeram autem vt ſingulis diebus vnã
 vnus ſcrupuli pondere deglutiret: hic autem
 omnes vnã vice vorauit, quæ equum interfi-
 cere debuiffent, tamen nec ſemel ſoluere. Ar-
 bitror naturam, tam magnã quantitatem
 20 aggredi non auſam eſſe: aliis tamen diebus
 ab vnã ſola vnus ſcrupuli mirè ſoluebatur.
 Religioſi omnes illius ſacratiffimi loci teſtes
 ſunt, & ſimul excellentiffimi, ac doctiffimi iu-
 uenes Frãciſcus Bruſantinus, Maurelius San-
 25 ctus, Ioannes Leo, & Ioannes Franciſcus Ro-
 ſus compater chariſſimus, qui tunc pro actu
 practico exercendo mecum verſabantur. Sed
 quid opus eſt exempla exemplis exaggerare?
 quum certè conſtet mirum non eſſe, ſi decem
 rhab

rhabarbari drachmæ in infusione propinari
 possint, præsertim in robustissimo viro rha-
 barbaro etiam assueto. Aliàs tamen Mesuen
 alio modo intelligebam, à drachmis duabus
 & semis, ad decem rhabarbari infusionem exhibe
 ri, & non rhabarbarum infusum: sed tunc errabam,
 quia triginta etiam, & quadraginta infusionis
 rhabarbari drachmæ propinantur, non tamem
 rhabarbari infusi. In alio autem de hoc viro
 miror, quia Mesue rhabarbarum purgare scri- 10
 ptum reliquit. At ille reprehendit, quoniam
 antiqui à suo rhabarbaro vim purgatiuam de-
 munt. Verum antiqui de nostro vocato rha-
 barbaro nusquam tractarunt, de quo Mesue
 loquitur. Imò & hoc ipsum Manardus fate- 15
 tur, aliud esse nostrum rhabarbarum, & anti-
 quorum. Soluere autem rhabarbarum adeo
 certum est, ut nullus, qui sumat, ambigere pos-
 sit. Id tamen comprimendo facit, propterea
 stypticus aluos reddit. Sed hæc commodius, & 20
 per rationes suo loco differetur. *SE.* Dic prius
 si nihil in intestinis contineretur, quomodo
 rhabarbarum comprimendo educeret. *B. R. A.*
 Tunc nihil penitus educeret: sed hoc modo
 intellige, rhabarbarum prius à propinquis par 25
 tibus attrahere, postea exprimere: & ita si
 quid propinquum sit, attrahit, & quod in vis
 est, simul cum attracta materia ad intestina
 comprimendo eiicit. *S. E.* Igitur & rhabarba-

rum attrahet? **R.** Quis ambigit? Cur dicitur
 bilem educere crassam, & pituitam, nisi quia
 hos humores attrahit? Nunc institutum no-
 strum prosequamur. **S E.** Zingiberis radices se-
 5 quuntur. **BR A.** In Arabia, & apud Troglody-
 tas plurimum nascitur zingiber. Alexandria
 Aegypti affertur, & Alexandria Venetias. Pu-
 tarunt multi radicem esse piperis, quos Dio-
 scorides reprehendit. Est autem repentis her-
 10 bæ radix in morem graminis. Folium arun-
 dinaceum habet. Quæ emere volueris, ut me-
 lius teredines videre possis, ne zingiber bolo
 Armeno, aut rubra quadam terra delibutum
 emas: nam eo foramina tegunt, & ponderi
 15 addunt. Arabes recens zingiber saccharo cõ-
 diunt ad stomachi frigiditates præcipuum.
 Alexandria portant, & Venetias recto cursu.
 Tamen pharmacopolæ (ut pleraq; alia) adul-
 terant. Nam veteres radices per multos dies
 20 aqua macerant, alii aqua calcis, ut tenellæ eua-
 dant, postea condiunt: sed facillè deprehendun-
 tur, quoniã ex recenti zingibere conditum mi-
 nus acre est, & gustu delectabile. Ex veteri au-
 tem mordicat, nec ita gustum fatiat, & cum
 25 adulteratum masticatur, in fine nonnihil ve-
 luti filamentum in ore relinquitur. A Lusita-
 nis gengeure, à Gallis gingembre, à Germa-
 nis inguuer, à Cretensibus vulgò zizauro, à
 Polonis vulgò ymbier appellatur. **S E N.** Zin-
 gib

giberis qualitates edoceas. **BR A.** Dissident inter se authores. Nam Auerrois v. *Collectio-*
num, in tertio ordine calidum esse dicit cum
 stypticitate multa, & in primo humidum. A-
 uicenna autem calidum esse in fine tertii ordi-
 nis censet, & siccum in secundo. Galenus ordi-
 nē non exprimit, sed inquit calefacere, nō ta-
 men primo occurfu. Hoc verò est, non quia
 calidū non sit ordine tertio, sed quoniam est
 crassarum partiū: docetq; Galenus humida-
 tem quandam habere. Idque deprehenditur,
 quoniam carie conficitur: sed ob illam humi-
 dum non dicitur, imò corpori applicatū ex-
 iccare deprehenditur: vnde in secundo erit
 exiccantiū ordine, & non in primo, vt Auer-
 rois testatus est. **S E.** Costi radix sequitur. **BR A.**
 A nostris pharmacopolis radix quædam pro
 costo venditur, imò & ab omnibus per totā
 Italiam: quæ ita costum est, vt musca elephan-
 tus. Nam costus radix est candida, leuis, plu-
 rimo & eximio odore: quam verò ostendunt
 ipsi, nec candida, nec leuis, nec odorata est. In
 Arabia nascitur. Non multū difficile est A-
 lexandriam vehi, si illuc mittantur qui none-
 rint: sed qui mittuntur, ignari sunt alienis di-
 ctis credentes. Miror non haberi saltem In-
 dicum per Hispanorum navigationes. Est au-
 tem nigrum, speciosum, leue, vt ferula: sed
 quod magis mirū est, quū singulis annis Ve-
 neti

- neti in Syriam nauigent, Syriacū non haberi, hoc est ponderosum, colore buxi, odore fen-
sum tentans. Spero Illustrissimi Alphonfi Du-
cis Ferrariæ opera breui verum costū assecu-
 5 turū. Sola radix in re medica probatur, cæte-
 ræ partes à nullo authore expetuntur. SEN.
 Quibus nominibus ab aliis gentibus nuncu-
 patur costus? B R A. A communi nomine nulli
 dissentiant. S E. Cuius est ergo qualitatis? B R.
 10 Auicenna inquit esse calidum in tertio, siccū
 in secundo. Auerrois calidū, & siccū in secun-
 do. Apud Galenum verò vii. de simplicū me-
 dicamentorum facultatibus, colligitur esse in
 tertio ordine, & etiam inteso calido, quoniā
 15 habet plurimam acrem qualitatem, adeò vt
 exulceret. Non ita autem inficias, aliquid ha-
 bere humiditatis flatuosæ, at humano corpo-
 ri applicatū id exiccat, velut ea, quæ in secun-
 do ordine existunt. S E. Valerianæ radix offer-
 20 tur. B R A. Si phu Dioscoridis cum vocata à no-
 bis Valeriana conferamus, (loquor autem de
 ea valeriana, quæ in Italia nascitur) eadem in-
 dicia habere certum erit, vno solū dempto,
 quia nostra valeriana multò minor est, quàm
 25 à Dioscoride suū plu describatur. Dicit etiā
 caulem habere cubitalem, & aliquando ma-
 iorem, tenerum, cui læuor sit, & color in pur-
 pura albicans, eundemq; geniculatum, & in
 medio concauum, flores figura ad narcissum

accedentes, maiores tantùm, tenerioresq; co-
 lore in albido per medium purpureo. Radix
 illi est in superiore sui parte minimi digiti
 crassitudine, habetq; a nascentes illi exiguas
 radices alias, quæ ex transuerso feruntur, odo- 5
 rati rotundi iunci, aut nigri veratri modo si-
 bi ipsis implicitas, colore subrufo, & nardi o-
 dore, cum virosa grauitate aliqua odoratas.
 Omnia hæc indicia in nostra valeriana sunt,
 magnitudine dempta: quoniam scimus apud 10
 alias nationes eandem valerianam nõ sumi.
 Quippe Germanorum valeriana phu Dio-
 scoridis esse non potest, sed apud ipsos herba
 est thriackskraut dicta, quasi theriacaria,
 quæ nostræ valerianæ simillima est. Hanc pro 15
 Dioscoridis phu sumere oportet, non eam,
 quæ ab ipsis baldrion appellatur. Quippe ve-
 rum phu folia oleri atro, aut cerui ocello, si-
 millima habet, vt nostravaleriana, & thriacksk-
 kraut Germanorum: quanquam & nonnul- 20
 li apud nos alia herba pro valeriana vtan-
 tur, quàm communis nostra sit. Eam in his
 montibus collige, quanuis à Dioscoride in
 Ponto nasci dicatur. Verùm pro theriacæ cõ-
 positione Illustrissimus Alphonsus Ferrariæ 25
 Dux in Pontum mittere spondit, vt phu
 Ponti afferatur. Galli eodem modo, vt nos,
 vocant valeriane. Poloni kozlek valerianam
 nuncupant. SEN. De valerianæ qualitatibus

differas. **BRA.** Recentiores illam in tertio ordine calidam & siccam esse arbitrantur. Ex Galeno autem id colligitur, quòd est nardo viribus similis. Nardus verò in primo ordine calefacit, in secundo exiecat iam còpleto: unde & valeriana in primo ordine calida erit, & in secundo sicca. Verùm cùm idem Galenus statim de nardo Gallica agens dicat, esse imbecilliorẽ nardo Indica, & Syriaca, præterquam ad prouocãdam vrinam: & rationẽ reddit, quoniam illis calidior est, propterea in secundo ordine calida erit, & non in primo. Imò arbitror esse in secundo completo: nempe idem Galenus dicit phu radicẽ habere nardo similem viribus, sed tamen ad pleraq; infirmior. postea sequitur: Vrinam mouet plus quàm aut Indica, aut Syriaca nardus, perinde vt Gallica: igitur & phu caliditatem habebit Celticæ nardi, quæ est secundi ordinis completo caliditas: aliter vrinam vehemẽtius non prouocaret, quàm nardus Indica, vel Syriaca. Sola radice contentus sis. **SE.** Cur Leonicensis, qui de hac differuit, id non cognouit? **BRA S.** Quoniã non omnia possumus omnes, neq; eius tempore phu copia Ferrarix habebatur. Veneti ex Patauinis montibus illam habent. **SE.** Mei radices accedunt. **BRA S.** Itali pharmacopole radicem quandam albicantẽ pro Meo ostendunt, quam si masticaueris, quodã modo

modo pastinacæ gustum habet. Ex hoc autē Meum non esse deprehenditur: quippe Meū radices graciles habet, odoratas, lōgas, & gustum feruidum habentes. Quum in Hispania, & Macedonia nascatur, miror admodum nō 5 haberi. Vt habeatur Illustrissimi Ducis nostri opera curabimus, qui ad iuuandas bonas artes adeò animum applicuit, vt nihil pro earum cōmodo, & amplitudine intentatum relinquat. Vnū est, Italiā iandiu verum Meū nō 10 vidissē, breui autem videbit. SE. Quæ radix est ea, quam pro Meo sumebamus? B. R. A. Pastinacæ odorem habet. Veneti ex Creta aduehūt, vt faciliē coniectari possim daucum Creticum esse, præsertim quū Venetiis integram plan- 15 tam viderim, quæ omnes dauci Cretensis notas habebat. SE. Interim pro Meo, qua re vtar? B. R. A. Nulla. Nam Illustrissimus Princeps in Hispaniam scribi iussit, vt habeatur. rei particeps eris. Nunc radices quædam pro Meo 20 ex Gargano monte Ferrariam aduehunt, & ex Nursia: an verò sint, cūm semina iecerimus, quæ nunc recepimus, aperiemus. Galenus VII. de simplicium medicamentorum facultatibus, Mei radices tertio ordine calidas, 25 & secundo siccas esse fatetur. A Polonis olesznick, à Cretensiu vulgo agre agnitho vocatur. SE N. Igitur brusci radices colligamus. B. R. A. Per bruscum quid intelligis? SE N. Fru-

tex est grana quædã parua, rubraq; faciēs. Ma-
 gnus vsus est his, qui mingere nequeunt, &
 calculis infeltantur. **BR A.** Quid sit accipi. Ru-
 scus dicere oportebat. Barbari vocabulũ cor-
 5 rupere, & bruscum pro rusco dicunt. Vel nõ
 à rusco per corruptionem dicatur, sed à sapo-
 re quem habet: nos enim acerbum saporem
 vulgò bruscum appellamus, quo rusci gra-
 na insigniuntur, vel potius sapor ille à fruti-
 10 ce nomẽ accepit. Agrestis etiã myrtus à Dio-
 scoride nuncupatur. Aberrant, qui cubebas à
 nobis vocatas (de quibus supra) agrestis myr-
 ti fructus esse putarũt. Qui præterea berber-
 rim ruscum esse arbitrantur, adhuc magis er-
 15 rant: quia inter colligenda semina Serapionis
 berberim apud Dioscoridẽ oxyacanthã esse
 docuimus. Ruscus verò, vel myrsine agria, a-
 liud est: herba aut frutex notus, quo Venetiis,
 & pluribus aliis Italiæ locis, scopas ad verren-
 20 das domos parant, eodẽ nomine vulgò appel-
 latur brusco. Leonicens Pliniũ taxat, qui de
 oxymyr sine loquens, eam à rusco distinctam
 fecit, lib. xxiii. tamen idem sunt, imò & easdẽ
 vires brusco attribuit, quas oxymyr sine attri-
 25 buerat. At Plinius eo loco Castorem adducit
 authorem quendam, qui idem esse apud La-
 tinos ruscũ, quod apud Græcos oxymyr sine
 putauit. Noster igitur bruscus, est antiquorũ
 ruscus, & oxymyr sine, cuius nõ solũ radices,
 sed

sed & fructum, & folia seruato, & aquã per resolutionẽ vi ignis exceptã habere studeas. s. e. Reperiturne apud Arabes ruscus? B. R. A. Serapio magno errore arborem ferẽtem cubebas esse apud Dioscoridem oxymyrsinen 5 arbitratur, & recẽtes, vt Pandectarius, & alii cum Serapione carpesium oxymyrsinen esse putant, vt suprã edocuimus: quoniã de oxymyr sine nunquam Galenus, & Dioscorides nunquam de cubebis tractauit. Idem igitur 10 hæc duo esse fatentur. Sed errorẽ suprã in cubebis ostendimus. Cubebe enim oxymyr sine esse non potest, si ambarũ arbuscularum formam, & fructum cõsideres. Carpesium verò (si Galeno credamus, vt dignũ est, in primo 15 de antidotis libro) est tenues festucæ ramusculi cinamomi similes, quæ sunt similes. secundum genus vocato phu, & eius gustũ habet: vt hinc Auicẽnæ interpretis error deprehendi possit, qui quum interpretari debuisset 20 vires phu habere, rubex interpretatus est. Quippe hic error Auicẽnæ attribuẽdus non est, sed pessimo interpreti. Nam id vocabulum, quod ibi Auicenna scribit, phu sua lingua, & non rubeam significat. Ad carpesium 25 autẽ reuertẽtes, Quintus antiquus medicus, quem Galenus magnificat, pro cinamomo carpesium sumebat, vtpote quod ab optima casia viribus nõ dissideat. Inuenit autem Ga-

- lenus magnam carpesii copiam in Sida Pamphylia, ideo eo loco carpesii vilitas est: propterea laudant exinde colligi, & seruari. Cuius duas species facit à locis denominatas, alterā Laerciū, alteram Ponticū: hæcque melior putatur, quæ odorē, & gustū aromatis habet. Aliter carpesium ab antiquis inexplicatū est. Tu cætera prosequaris. s E. Quibus nominibus apud varias gentes insignitur ruscensia R.
- 10 A Cretensium vulgo exacantha, vel xangathæa vocatur. Recentes illam calidam, & siccā ordine secundo fatentur: alii temperati caloris esse voluerunt: nos verò calidum cum primis authoribus potius esse iudicamus. s E. Cy-
- 15 claminis radix occurrit. B R A. De hac in herbis expeditam est. Verum temperare non possum, quin Auicennæ errorem ostendam. Nam ubi de Artamita loquitur, quæ cyclaminus est, & ipsi Arabes buthormariem vocant, quā
- 20 primam speciem cyclamini Dioscoridis perperam etiam descripsisset, inquires sibi & suo tempore ignotam, mox notam speciem suo tempore docet, inquires esse spinam spissam, breuem, quæ radicem habet, qua lana lauat-
- 25 tur. Si verò Dioscoridem in capite Struthii cōsideremus, quod ante caput cyclamini scriptum est, inquit eius radice lanas lauari: ut hinc arbitrari oporteat, Auicennam secundam quidem speciem cyclamini nō posuisse, sed

sed de struthio tractare: cuius rei causam arbitramur Auicenna Dioscoridem fuisse, qui à pessimo librario scriptus struthium cum cyclamino cōfuderit. Serapio autem, qui iustum codicē habuit, nullo errore ducitur in his speciebus assignandis. Tamen de Plinio mirandum magis est, viro Græca lingua, & Latina disertissimo, qui (si Leoniceno credamus) cyclaminū cum aristolochia cōfuderit, ut rerū similitudine deceptus videatur: nam utriunq; à rotunditate nominatur. Cyclaminus rapum terræ: aristolochia verò rotunda etiam dicitur. Vnde in hac rotunditate deceptus est: quia xxv. libro inquit, aristolochiæ radice simul cum calce piscatores in Campania uti, ad quam aduolent pisces, qui statim exanimati fluitant. At Leonicenus Campaniæ piscatores audiuit, ad hoc negotiū peragendum radice cyclamini uti. Propterea aut duas radices necandis piscibus aptas assignare oportet, quod nusquam apud authores aliquos reperitur, aut cyclaminum speciem aristolochiæ dicendum: quod ei ex hoc repugnat, quoniã aristolochia ita appellatur, quia prægnatibus succurrat, Plinio teste, & etiam puerperis, secūdum Dioscoridem. Cyclaminus verò nō solūm prægnatibus aduersatur, sed fertur, si prægnans hanc radicē transcendit, abortum pati. Ego (ut ingenuè fatear)

Plinio potius, quàm Leoniceno cōsentirem,
 duas esse radices, quibus pisces capiantur, &
 aristolochiæ, & cyclamini. quod ab aliquo
 authore nobis incognito accepit Plinius. Nō
 5 enim opus est quæque falsa arbitrari, quæ à
 summis viris dicantur, etiam si ab aliis scripta
 non sint. Scimus etiam & ipsum tertiã quan-
 dam cyclamini speciem cognomine chama-
 cisson vno tantùm folio, radice ramosa po-
 10 suisse, qua pisces necantur. Hanc Hermolaus
 ichthyoteram propriè vocari censuit, quãuis
 hoc nomé primæ speciei cyclamini à Diosco-
 ride tribuatur. sed hæc aliàs. Miror etiam de
 quodam excellentissimo viro, qui Mesuen
 15 reprehendere conetur dicentem, & eleuatur
 super radices frondes. & parũ infrà, sine ele-
 uatione stipitis. hic Mesuen reprehendit ille,
 quia caulem fert quatuor digitorum, sed nu-
 dum, Dioscoride, & ipsa experiẽtia testibus.
 20 Sed potius errat ipse, quia per caule, scapum
 intelligit, à quo folia emanare debet: verùm
 omnes à radice fluunt tenui filo: vnde scapum
 verè nō habet, cui folia inhæreant, sed vnum-
 quodq; ab radice suo proprio caule proue-
 25 nit, tanquam pediculo, cui folium inhæreat.
 Addit etiam Mesue calidæ, & siccæ comple-
 xionis in tertio ordine esse. Ab eodem repre-
 henditur, Galenum, & Auicennam huic gra-
 dum non assignasse. Ac si longè errauerit
 Mes

Mesue, qui in hoc voluit iuuare mortales, in quo Galenus, & Auicenna non iuuere. Adde ex Galeno colligi posse v. 11. de simplicium medic. facult. Ad alia autem pertransire opportunum erit, ne his futilibus occupati bonas horas in colligendis herbis omittamus. Germani erdtzvviel vocant, ac si cæpam terræ exprimere voluerint. SEN. Aristolochiæ longæ & rotundæ radices sequuntur. BRA. Tria aristolochiæ genera apud Dioscoridē inueniuntur, rotunda, longa, & clematis, quæ farmentosa dicitur, ob radices in modum farmenti complicatas. Plinius verò quatuor species adinuenit. Longa mas existimatur, rotunda fœmina. Ita appellatā volunt, quoniam puerperis opitulatur: quanuis Plinius, grauidis, dicat. Duo genera notissima sunt, quibus in officinis vtimini. SEN. Et hæc duo seruare statui. BRAS. Longam Ferrariæ habebis, rotundam minimè, nisi aliquo statuto loco vireat. Id tamen laudo, vt ambas species in his montibus colligas: quoniam rotunda in vulneribus efficacior existet. magis enim exiccabit. Fructus autem & radices seruabis, quæ in rotunda ad rotundum, in longa ad longum vergunt. Si tertiam speciem habere placeat, quæ ramulos tenues habet, foliis modicè rotundis, minori sedo similibus, plenos, habet hæc rutæ flores, radices longissimas,

tenues, crasso, & odorato cortice vestitas,
 Tibi locū indicabo, quo mirū in modum cre-
 scit. SEN. Satis mihi est has colligere, quibus
 in nostra vrbe medici vtuntur. Clematidem
 5 vnguentarii ad sua vnguēta spissanda seruet.
 BRA. Germani quidam rotundam aristolo-
 chiam holvvurtz appellant, aliis reclamanti-
 bus, quoniam holvvurtz herba fit in Germa-
 nia, quæ potius rutę folia habeat, quàm hede-
 10 ræ, qualia Aristolochia rotunda habere de-
 bet: alii bibervvurtz, alii hinschkraut vocāt:
 longā verò aristolochiā cum additione die
 lang, vt holvvurtz die lang proferunt. SEN.
 Quid per holvvurtz intelligunt? BRA. Idem
 15 ac si radicem concuam dixerint. SEN. Hoc
 meo iudicio aristolochiæ non quadrat. Sed
 aliarum gentium nomenclaturas edocere ne-
 pigeat. BRA. A Cretēium vulgo tulagu tau-
 cia, id est, leporis auris, à Polonis kokorzik
 20 vocatur, alii kokornak dicunt, & ita aristo-
 lochiam rotundam nominant, longam verò
 poil lasczkt. SEN. Cuius est qualitatis? BRA.
 Calidam in primo, & siccam in secundo esse
 contendunt. Auerrois quinto collectionū in
 25 secundo ordine calidas & siccas facit vtrasq;
 aristolochias, rotunda tamen vehementior
 est. At Galenus oblongam calefactione for-
 tiorē esse dicit rotunda. Auicenna arbitratus
 est omnes eius species ad tertium caliditatis
 ordi

ordinē & ad secūdū siccitatis peruenire: nos
 in secundo ordine solā calidas esse cense-
 mus, totū tamē in intensiori parte est. SE.
 Glycyrrhiza sequitur. BRA. Notissima ra-
 dix glycyrrhiza, quæ pluribus locis Ferrariæ &
 scaturit: in Cappadocia tamen, & Ponto lauda-
 tissima, sed in Italia copiose viret. Radix tan-
 tum in vsu medico est. A Grecis glycyrrhiza,
 à Latinis dulcis radix appellatur. Theophra-
 sti tempore nōdum erat in vsu fortè hoc no- 10
 men glycyrrhiza, propterea Scythicam radi-
 cem appellauit nono de plantarum historia,
 quoniam in Scythia plurimūm proueniat.
 Duo ex ipsa seruāda, radix, & succus ex ipsa
 radice expressus. Colorem buxum habet: 15
 melior tamen est, qui in nigrum vergit. Dete-
 rior radix, quæ fragilis, quā quæ lenta. De
 hac tam nota herba, ac radice nihil amplius.
 SE. Si Ferrarię glycyrrhizam habere potero,
 sumne eius gratia ad alias partes profectu- 20
 rus? BRA. Non equidem, imò si tāta copia,
 quæ satis sit, in nostra patria colligatur, quū
 humidior locus sit, hanc pro optima serua.
 Nullibi enim crassiores radices, aut dulcior-
 es inueni, quā quæ Ferrariensī solo nascun- 25
 tur. Tamē equinum fimū, aut bubulum mirē
 odit: nos autē hoc fimo solū nostrū stercora-
 mus, ideo Ferrariæ diu perdurare nō potest.
 Ab Hispanis alcanix, à Gallis recliffe, à Ger-
 manis

manis sies holtz, ac si dixerint dulce lignū, à Venetis legno dolce, à Cretensibus vulgò gli corizi, à Polonis lakritia, ab Hispanis regalia vocatur. SEN. Glycyrrhizæ qualitates sci-

5 re percipio. BRAS. Auerrois primo Collectionum, illam in primo ordine humidam, in qualitatibus actiuis temperatam esse dicit. Galenus & ipse in VI. de simplic. medicam. facult. illam in caliditatem temperatam esse

10 dicit, quia dulcis: tamen quia parum adstringit, ob id esse tepidæ caliditatis. Additq; esse temperamento humano familiarem: tamen frigidior est humana natura, & humida, propterea sitim sedat. Ex his dici potest esse in

15 primo ordine remisso calida, & humida in eodem primo intenso. SEN. Gentianæ radix sequitur. BRA. Hac radice nostri chirurgici in strictis & cauis vlceribus vtuntur, vt latiora euadant, nec cæcas cavernas parturiant:

20 Premunt radicem ad vlceris quantitatem, & imponūt. Notissima herba. In montibus, & montium crepidinibus altis nascitur. Illuc ergo accedamus, & iugum præaltum ascendamus, vbi vides folia ferè plantagini similia. SEN. Mihi potius nuci iuglandi assimilari videntur. BRASA. Et illis quoq; conferri possunt: imò Dioscorides ita confert. Radices legito, & ex radicibus hoc modo succum parato: Radice tusa, & diebus quinq; mada-

facta

facta in aqua, postea decocta, quousque radi-
ces supersint, deinde aqua refrigeratur, &
linteolo percolata iterum coquitur ad crassa-
mentum mellis: demum in fictile conditur ad
implenda ulcera. Radix lenta est, sine odore, 5
aquosa, que in sese pressa constringitur: ideo
apta ad stricta ulcera amplianda. Huius herbae
inuentor fuit Gentius Illyriorum rex, qui in
bello primus eius vires demonstravit. Cali-
dam & siccam esse in tertio ordine omnes ferè 10
censent: quamvis Auicenna in secundo tantum
exiccare prodiderit. Amarissima autem est,
Galeno teste. A Germanis entzian appella-
tur, à Cretensibus vulgò gendiegui, à Polo-
nis goriczka. s. e. Radix irios occurrit. B. R. A. 15
Quum de iride (ita enim dici debet iris, non
irios) sermo fit, caeteris semper Illyrica præ-
fertur, & ea, quæ mediterranea parte nasci-
tur, & maximè quæ septentrionalibus expo-
sita est. Decipiuntur pharmacopolæ plures, 20
qui Ferrariæ gladiolum pro iride accipiunt,
quæ corrupto vocabulo, giaciolo, quasi gla-
diolum nominant. Vnde iris Illyrica non est
vna species iridis ab aliis distincta: sed ob
perfectiorem regionis, in qua nascitur, inte- 25
rioribus viribus, propterea hoc nomen iris
Illyrica sortita est, & præsertim quia ibi co-
piosissimè viret, & passim reperitur. Osten-
dunt verò Ferrariæ florè quendam pulchrum,
&

& odoratū ferè odore præmaturi pruni, aut
 perfici, quod nucem vulgò dicimus, & variis
 coloribus pictum, quem irim Illyricam vo-
 cant: sed irim nō esse ex hoc liquet, quoniam
 5 Dioscorides irim dicit gladioli folia habere,
 maiora duntaxat, latioraq;, atq; pinguiora.
 Verūm quam ipsi irim Illyricā appellant, mi-
 nora folia, strictiora, & minus pinguia gla-
 diolo habet. Nolo vt in his mōtibus occupa-
 10 ris. Singulis diebus Veneti in Illyrium nau-
 gant, & ego fortassis hoc anno cum Illustri-
 simo Alphonso illuc appellā. Illinc iris aspor-
 tabitur, quæ verè Illyrica erit. Ex loco enim,
 in quo perfectissima, & copiosissima nasci-
 15 tur, nomē sortita est. Iris verò à multis colo-
 ribus nūcupatur, qui vel in tota specie, vel in
 vno flore sunt. Quū verò annis elapsis cum
 Illustrissimo Alphonso duce nostro in Illy-
 rio essem, irim plures colores habentē quæ-
 20 siui, & inueni. Erant quidem in diuersis indi-
 uiduis variū, in aliquibus candidi, in aliis pal-
 lidi, in aliis lutei, in diuersis purpurei, vt plu-
 rimūm verò cærulei visebantur. Erat autem
 vnus, & idē flos variis coloribus insignitus:
 25 vt inde arbitratus sim, irim dici nō ob diuer-
 sitatem colorum in specie, sed in individuo.
 Tamen species non ex floribus, sed ex radice
 distinguūtur. Alia enim colorem rufum, alia
 candicantē habet. Libyca est hæc, prima Illy-
 rica.

rica. At colorum diuersitas nõ est in summi-
 tate floris, sed in infima parte, vt in his vide-
 tur, quæ nunc Ferrariæ virent. Sunt enim alii
 flores, qui species distinctas per colores ha-
 bent, vt eamet ratione irides nũcupari oportet. 5
 In Illyrio duæ species nascuntur: rha-
 phanitis, dicta ob similitudinem, quam cum
 raphanite habet, & melior est: & rizoto-
 mos, quæ subrufa visitur, & minus bona. Fa-
 cillimum est ex Illyrio huc afferri, & sine vlla 10
 ferè expensa. SEN. Egomet illuc accedam.
 Mesue etiam irim appellari dicit non ex va-
 rietate colorũ in variis indiuidis, sed in vno
 tantũm purpureo, in quo magis & minus in
 eodem folio visitur. BRA. In iride finem fe- 15
 cissim, nisi cuiusdam excellentissimi viri lo-
 cus occurrisset, in quo Mesuen reprehendit,
 qui inquit melius tempus collectionis iridis
 esse ver. Ille reprehendit, quoniam Dioscori-
 des docet legendas radices quum incipit fo- 20
 liorum defluuũ herbis. hoc non est in iride,
 sed est generale præceptum Dioscoridis in
 præfatione sui libri de radicibus omnibus.
 Tamen Mesue defendi potest, vt de floribus
 loquatur, quos iubet colligi antequam de- 25
 fluant. Adde in radicibus euellendis Dioscori-
 dis regulã intelligendam esse, quoties illarum
 herbarũ, quarũ radices sunt, folia autumnò
 defluunt: verũm iridis folia cõtinuè virent, &
 nunq

- nunquam decidunt. A Polonis fiolkoui korzon, ab Hispanis lirio, à Neapolitanis giglio celeste vocatur. Auicenna calidum esse dicit, & siccum in fine tertii. An ita sit considerato.
- 5 Nos potius Mesuen sequeremur, qui frigidū & siccū in tertio simpliciter dicit: nos in media intelligimus parte. *S E.* Vtriusq; cōsolidæ radix sequitur. *B R A.* Duo symphyti genera apud authores inueniuntur: Petræū, & quod
- 10 Romani solidaginem dicunt. Idem enim est symphyton dicere, & consolidam: ac si dicatur, simul nasci faciens. Secunda species Alo etiam dicitur, Ferrariæ notissima, quo loco abundat etiā plurima. Nostrū vulgus lugane
- 15 go appellat, quia ex Lucania fortassis asportatum, vel ob similitudinē, quam radices habent cum lucanicæ frustis. Nos enim lucanicam appellamus farcimē quoddam ex suilla carne minutim pinfa, sale, ac pipere, in tenuius suis intestinū infarcta. Romani solidaginem à cōsolidandis carnibus appellant. Primam verò symphyti speciē nondum agnouimus. Nam hi decipiuntur, qui eam herbā esse putarunt, quam pharmacopolæ pro eupatorio
- 25 accipiūt. Sed longè aberrāt, quoniam falsum eupatoriū origani ramulos nō habet, nec capillamēta thymi, nec gustu dulce est, quē admodū symphytū petræum: nec istud eupatoriū in saxis nascitur, vt petræū dici mereatur,
- sed

sed in foueis potius, & inter vineta. Symphy-
 tum hoc petraeum recentiores cōsolidam mi-
 norem appellant, quid verò sit ignorant: &
 ego adhuc nō recordor me vidissē, quāquam
 radicem quandam pro eo ostendant, & mi- 5
 nus symphytum dicāt. Habent autē & prāter
 has duas radices, alias quas dā, quibus pro cō-
 solidandis vtūtur hi agyrtae. Vnam regalem
 cōsolidā vocant, quē à Germanis Rittersporē
 dicitur, alterā mediā consolidam. Sed illas 10
 ipsis omittamus, quoniā viri sunt absque ra-
 tione experimēta tentantes. Symphytū aliud
 apud nos vulgō Iuganigo dictū maiorē con-
 solidam vocant, quanquā & in aliis Italiae lo-
 cis Ala, quasi Alo appelletur. Poloni consoli- 15
 dam kofzthual, & Hispani suoldam, ac con-
 suoldam nuncupant. In Ferrariensi agro co-
 piosissimē emergit, ibi colligere nihil impe-
 diet: imò statutā quædā vetulæ harum radi-
 cum fasciculos gratia vendēdi in forum por- 20
 tant, & mirus est apud nostras mulierculas in
 contusionibus prāsertim intrinsecis, harum
 radicum in melle coctarū vsus, & extrinsecus
 emplastri modo apponūt. Tu autem radicē
 illam proiice, quum domi eris, quam pro mi- 25
 nori consolida vendis, quē ita cōsolida est, vt
 tu es elephas. Nam est radix lignosa, superua-
 cua, quæ nullum odorē habet, nec dulcis est,
 aut saliuam cit. quæ conditiones in minorē

consolida, id est, symphyto petraeo inuenire opus est. Nomen commune habent Germani, quo consolidam vocant, scilicet vvalvurtz, nomen à cruribus deductum: quanuis hi, qui
 5 in inferiori Germania habitant, & apud Saxones, à loco, in quo nascitur, & ab eius qualitatibus, schmer vurtz appelletur. quod idem est, ac si dixerint, nigra radix, vnctuosas, & in aggeribus nascens: ab aliis bein vuel, ab aliis
 10 autem schvurtz vurtz nuncupatur. Galli verò confunde vocarunt. Vnù hic animaduersione dignum est, & si Dioscorides luteum floré, maiori symphyto faciat, tamé & album vidimus, & intensiori colore, quàm luteum habere.
 25 re, quandoq; animaduertimus, nec perpetuò caulem habet angulosum, vel leuè, sed modò hoc, modò illud habere cernes. **SEN.** Reperiturne apud Auicénam? **BR.** Equidem reperitur, & id esse arbitror, quod ipse secundo libro
 20 succutum vocat, cõparatis succuti proprietatibus ad illas symphyti. Tamen aded confusus est, vt quid dicat, apertè deprehendi nõ possit, præsertim quum eius interpret, vbi symphytũ interpretari debebat, semper
 25 uiua interpretatus sit. Calidam esse in ordine secundo, atq; humidam arbitror, quãuis Auicéna frigidã dicat. Galenus verò illud diuersarum partium, & contrariarum esse fateretur. **SEN.** Serpentariæ radices occurrunt. **BR.** Cu-

ius serpentariæ? SE. Maioris: quum enim absolute serpentaria dicitur, maior intelligitur, cuius radices cōsueuimus singulis annis pro officina colligere. BR. Hoc anno minoris etiā radices seruato, quæ ad plura valēt, & Mesue 5 maioris ac minoris vires simul confundit: quippe earū vires describit nulla præfatione facta, quòd minoris, aut maioris sint, & adeò simul ambas miscet, vt qui nō nouerit, maioris vires minori, & minoris maiori applicare 10 necesse sit. Apud authores plures huius herbe species inueniūtur, quàm Dioscorid. sub hoc nomine Dracunculus tractet, in maiorē, atque minorem distinguēs. Post duo dracunculi capita aliam herbam pingit Aron voca- 15 tam, quauis & nomen Aron maiori dracunculo conueniat: tamen quicquid sit, quum aro eadem vires sint, quæ dracunculo, satis erit duas dracunculi species seruare, quas Ferraria, & notissimas habemus. Dracunculus ab 20 Arabibus luph, à nostris mulieribus, qui maior est, absoluto vocabulo serpentaria nuncupatur, minor herba bissara, quoniā anguibus, quos vulgò bissas vocamus, placet: aut in locis nascatur, vbi angues versantur, vel 25 quia dracunculos bissas dicimus. Maior in foueis frequentissima est, & minor etiā, tamen peculiariter sepes, & senticeta, ac loca umbrosa amat. Ex ambabus speciebus priuatim her

bam, & radices serua, quas perforare opus
 est, inde fone ligatas in umbra suspendere, vt
 exiccantur. Semina etiã habere studeas, & ex
 maiori succum ex herba, & radice: ex minori
 § verò ex seminibus exprimito, quæ in modũ
 vnae collectæ sunt, vt inquit Diosco. Ferrariz
 copiosæ, & efficaciores hæ herbæ profluunt.
 Fuere tamé, qui à nobis vocatã serpétariam
 aron proprio nomine appellarét: quoniam
 10 & Dioscorides à Syris lupha nominari cen-
 feat, ob id Arabes, qui Syris propinqui sunt,
 vocabulum parũ contrahentes luph dicunt.
 Alii etiam bistortã esse volunt, quam serpen-
 tariam dicimus. Sed longè decipiũtur, quo-
 15 niam radicem bistortam non habet serpéta-
 ria, sed vt Diosco. pingit in maiori dracuncu-
 lo, ita reperitur in nostra serpentaria, cãdida,
 rotunda, cortice tenui. Videtur tamé in aro
 Plinius à Dioscoride varius, quippe ipse libr.
 20 xxiiiij. cap. xvj. ari radicem nigram pingit, at
 Dioscorides candidam, dracuntio similẽ. s. a.
 Soluitne serpétariæ radix? B R. Soluit. s. E. Me-
 sue à celeberrimo viro reprehẽditur. nã Me-
 sue soluere cẽset. Ille reprehendit, quoniã ab
 25 antiquis inter purgãtia nõ numeratur, quæ
 ipsi cathartica vocant. B R. Galenus, & Paulus
 soluere omnino innuũt, & Plinius eius folia
 fale, & aceto soluere innuit: & Dioscorides
 inquit, minoris semina tosta exceptaque ficu
 sicca,

sicca, aut si edatur, alium emolliet. Arabes au-
 tem, vel Arabum interpretes quum soluere di-
 cunt, vocabula confundunt: imò & Aetius ita
 inquit primo libro: Draculi radix omnia
 viscera expurgat. Denique experientia ipsa 5
 hanc radicem soluere ostendit (non dico au-
 tem cathartica) & ideo in re tam vera non est
 culpandus Mesue. Minus culpa dignus esset,
 si non nihil noui edoceret, ab antiquis indi-
 ctum. Germani varia nomina habent, sed bis- 10
 tortae applicata potius, quae tamen ex dracu-
 tio sunt, ut drachenvvurtz, alii nottervvurtz,
 aron tamen magis peculiari nomine, & pfa-
 fenspint nominant. sE. Ad serpentinae qualita-
 tes accedamus. B R. Te de maiore verba face- 15
 re arbitramur. Galenus vj. de simpli. medica.
 facultatibus, inquit dracuntium esse calidius
 arum: Arum vero iudicauit calidum, & siccum
 ordine primo, & ideo dracuntium in secundo
 ordine calidum erit. quod & Mesue ex Gale- 20
 no collegisse fatetur: ut fateri cogamur ma-
 ius in secundo ordine calidum & siccum esse,
 minus in primo. sE. Enulae radices sequun-
 tur. B R A S A. Inulae potius dicitur. Helenium à
 Graecis & Dioscoride appellatur, quoniam 25
 ex Helenae lacrymis in Helena insula genita
 fit, ut Homerus testatur: cuius radicem si quis
 comederit, omnium dolorum obliuiscitur.
 sE N. Hanc radicem sexcenties comedi, at hoc

percipere nunquam datum est. BR. A. Poetica
 illa sunt: à nostris mulieribus expetitur, & in
 quotidiano ferè vsu hyeme habetur, pro con-
 ficiendis pastillis, quos Aiolos, quasi Inulos ab
 5 Inula vocat. Radix est & herba apud Ferrari-
 enses notissima, & frequentissima. In his mon-
 tibus queras, locis opacis, & siticulosis, vbi ef-
 ficacior existit. Radices in assulas diuidere, &
 ficcare debes: imò & ipsa herba seruanda, pas-
 10 so conditur, aut defruto, vt Dioscorides in-
 quit, qui etiã bene odoratũ esse censet, quum
 eius odor omnibus non placeat. quippe mul-
 ti sunt, qui pastillos edere nõ possunt ex he-
 lenio factos: vt hinc conicere liceat, quũ anti-
 15 qui rem odoratam & *ivóðn*, id est, bene odo-
 rata dicunt, non esse intelligendos in exquisi-
 to odore, vt multi sentiũt, quia in Inulæ odo-
 re, quid bonum odorem esse cõtebant, osten-
 dunt. In odoribus enim vsu venit, vt aliqui-
 20 bus nonnulla bene oleat, quæ foetet aliis. A
 Gallis lione, à Germanis alant, à Venetis le-
 uola, à Polonis oman vocatur. SEN. Helenii
 qualitates edoceto. BR. Auerrois v. Collectio
 num calidam & siccam ordine secundo esse
 25 dicit. Recentes calidam in secũdo, humidam
 in primo. Auicenna eadem cum Auerroe sen-
 tentiam habet. Tamen si Galenum conside-
 remus vj. de simplicium medicamentorum fa-
 cultatibus, in tertio ordine calida, & sicca es-

se videbitur, & etiam intenso: tum quia partes ea affricata rubrificantur: tum quia illam nigro piperi, & albo comparat, quoniã non statim primo occurſu excaſcit, vt iſta: vt ferè hanc facere videatur cum nigro pipere, & albo in caliditate concertare. s. E. Rubiæ tinctorum radices ſequuntur. B. R. Notiſſima eſt rubia, adeò vt etiam infantes Ferrariæ in præptu eam habeant: qua ſingulis annis noſtræ mulieres in feſto paſchæ reſurrectionis oua tingant. Duas habet ſpecies, ſylueſtrè, et ſatiuã. Satiua vtilis eſt, ſylueſtris nullius momenti. Abundat Ferrariæ ſylueſtris: ſatiua ob ruſticorum ignauia rara. nam magno quæſtu per totam Aemyliam ſeminatur. Rauennæ ingès copia habetur. Erythrodanum à Dioſcoride, & ab antiquioribus appellata eſt, à nobis rubia ſatiua: quãquam in Dioſcoridis textu paſina legatur: ſed cum Marcello ſatiuam corrigendum puto. Decepti ſunt, qui herbam, quam vulgò pedochi de louo appellamus, ſylueſtrem rubiam eſſe exiſtimarunt. Nã ſylueſtris rubia, ea potius eſt, quæ vulgò ſtellaria dicitur. Hos autem decepit, quia & ipſa inheret. Imò & Dioſcorides a parina aſſimilat, quia inheret, & rubia etiam inheret. Tota Italia hanc optimè cognoscit, & pro tingendis lanis ea vtitur, & aptandis pelibus. Tria ſeruare oportet, ſemina, radices,

& folia, quæ priuatim aliquibus ægritudinibus cōferunt: imò si foliorum simul & radicem succus feruetur, ab re nō erit. In sepibus nascitur & vmbrosis locis. Quemadmodum
 5 apud nos à colore radicis rubia: ita apud Græcos erythrodanū à rubore appellatur. Nam erythron ruborem dicūt. Curabo deinceps, vt Ferrariæ rusculo meo seminetur: tamen laudo vt altioribus locis, atq; vmbrosis pro
 10 re medica colligas. A Germanis rœte nuncupatur. Galli nostrum nomē imitantur, à Cretensum vulgò risari, à Venetis ruba, à Polonis czeruone korzenye, ab Hispanis rubeia, à Neapolitanis rugia vocatur. s. E. Cuius est
 15 qualitatis? B. R. Galenus ex his, quæ agit, calidam & siccam esse testatur, sed ordinem non exprimit. Ab Auicenna v. Collectionū, in secūdo ordine calida, & in tertio sicca dicitur. s. E. Peucedani radices sequūtur. B. R. Si peucedanum, quem Ferrarienses, & Veneti pharmacopolæ ostendunt, cōsideremus, idē cum antiquorum peucedano esse deprehēdetur. Nam radix est crassa, liquore plena, qui niger est: & quāuis nostra graui odore careat,
 25 nec multū nigra sit, id ob seniū accidisse arbitror: eo enim graueolentiam amisit, & succum. s. E. Non videtur simplex aliquod odoris grauitate præditū, ætate reddi iucūdam. Adde quòd syncera peucedani radix, & succus

cus ad nos referri possunt. BRA. Video te ca-
 uillis, & non rei veritate delectari: quis vn-
 quam dixit iucundum reddi in odore peuce-
 danum? Est ne idē dicere graueolentiā amit-
 tere, & incūdo odore insigniri? Profectō non
 his, qui hominum sermones intelligunt: imō
 non penitus abest odor grauis. Romæ vidi-
 mus, & euulsimus peucedanū grauiter olen-
 tem, simul cum excellētissimo, & doctissimo
 Giliberto Germano, qui Romæ medicam ar-
 tem feliciter exercet, potestq; recēs ad nos af-
 ferri, & facillē curare possum vt afferatur: tūc
 quidem grauiter olet, quæ graueolētia ætate
 remittitur, vt in multis aliis, atas odoris gra-
 uitatē remittit, vt in vocato zibetto videre li-
 cet. Verūm facile est Genuā mittere Liguriæ
 metropolim, inde singulis ferē diebus naues
 in Sardiniam soluunt, vt curetur recens peuce-
 danū haberi. In opacis montibus nascitur.
 Tria ex peucedano habere oportet, liquorē, 20
 succum, & radices: liquor fit sectis cultro ra-
 dicibus, tenellis: quod ex his fluit, liquor ap-
 pellatur: postea expressis radicibus succus
 colligitur, qui liquore ineptior est: ex cauli-
 bus etiā succus fit adhuc ineptior, vt citō ef- 25
 flatis viribus ignauus reddatur. Adde pro-
 pterea inter peucedani radices, vel etiam cau-
 les, inherētē lacrymam, in morē thuris inue-
 niri. Hanc quoq; habere cōueniet, sed omnia

ex Sardinia perēda, aut Samothracia. nā pe-
 culiaria sunt hęc, & propinquiora, & ad quę
 sit facilis aditus: quanuis Theophrastus, &
 Plinius laudatissimum peucedanū in Arca-
 5 dia nasci voluerint. **SE.** Acori radix occurrit.
BR. Quum frequenter pharmacopolarū ra-
 dices perscrutatus sū, illud censere fuit opus:
 radicem eam, quam galangā appellatis, aco-
 rum esse, quod sæpe ab excellentissimo Leo-
 10 niceno dictum memini: habet enim folia iri-
 dis, angustiora tātū, nec radices absimiles,
 implicatas tamen, neque in rectum, altūmve
 actas, gustu acres, odore non ingratas. Si eam
 radicem consideres, quę à nobis galanga di-
 15 citur, omnes has cōditiones habere deprehe-
 des. **S B.** Id me ambigere facit, acorū non esse
 galangam, quoniam à Dioscoride scriptum
 est, acori radicem esse subalbidam, quanuis
 Plinius nigram esse censaerit: verūm galan-
 20 gę radix est rufa ad fuscum inclinans. Adde
 acorū esse amarum, galanga verò amara nō
 est. **B R.** Galanga, quę antiqua non sit, colorē
 habet *ὑπολευκόν*, id est, subalbidū, si rectē cō-
 sideres: nescioq; vbi inueneris acorū esse gu-
 25 stu amarum. Dioscorides inquit esse gustu a-
 crem, & nulla sit amaritudinis mentio. A Ga-
 leno præterea dicitur gustu acri, & non ama-
 ro: sed inquit, & modicē amaro. Si galāgam
 gustabis, percipies cū acredine nō nihil inesse
ama

amaroris, sed adeò vincit a credo, vt id pau-
 lum amari vix persentiat. s. E. Ea autem ra-
 dix, quam pro acoro vendimus, quid erit?
 BRA. Dicisne illam, quæ rubra est, vt coctus
 camarus quum recēs est videatur, cuius sum- 5
 ma copia Ferrarię habetur, in agro Sammar-
 tina dicto? s. E. N. Illam inquam. BRA s. Quid
 esset, diu consideravi, & quãdoq; animus in-
 clinabat iridis speciem esse: postea quo nomi-
 mine appellatur inquirens in xiridem incli- 10
 nabam, quam aliqui irim syluestrem dicunt.
 habet enim iridis folia, verùm latiora, & in
 cacumine cuspidata, caule intra folia cubita-
 li admodum crasso, triquetras valvulas feren- 15
 te, in quibus flores purpurei emicant medio
 rubētes. Semē in folliculis fabarū modo con-
 ditur, rotundū, rubrū, acre. Radix prædensa
 geniculis, rubicūda, longa. Nostrā vocatam
 acori radicem aliàs arbitrabar, nunc anceps
 sum. alii iudicēt: quippe acorus noster florem 20
 luteum habet, sed xiris purpureū. Tamē quic-
 quid sit, gladioli speciē nostrū acorum arbi-
 tror: quam verò galāgam vos putatis, verus
 Dioscoridis acorus est. s. E. Ostende igitur mi-
 hi Serapionis galangam. BRA s. Quid sit in- 25
 certum est, nec à Dioscoride, aut altero anti-
 quo Græco pertractatur. Soli Arabes suam
 galangam pingunt. Pro acoro Venetias mit-
 tes, vbi vocatam galangam loco eius eme-

re studeas, quæ verus acorus est, qui calore, &
 siccitate viget: noster autem vocatus acorus
 frigiditate, & siccitate insignitur, & insipidū
 quendam saporem habet. **SEN.** Pro galanga
 5 quid emam? **BRAS.** Nihil, quia galangam ad
 hoc vsque tempus ignoro. Et illi aberrant,
 qui radicem, calamum aromaticum apud
 nos dictam, veram galangam iudicant. Nam
 hic communis odoratus calamus rufus est,
 10 & frequens geniculis, & qui cōfractus in as-
 fulas multas disiliat, fistulis plenis araneo,
 subalbidus, in commandacando glutinosus,
 adstringens linguam, gustu subacri. Hæc om-
 nia in nostro aromático calamo ad vngue
 15 inueniuntur: & præsertim de araneolo illo,
 qui in vocata à nobis galāga esse nō potest.
 Qui verò galangā à vobis dictam calamum
 aromaticū arbitrantur, ex eo id volūt, quòd
 præcipua bonitas calami, est esse rufum, ge-
 20 niculis frequētibus, ac si calamus aromaticus
 quem habemus, rufus non sit, & geniculis
 careat. **SEN.** Quid ergo putas calamum aro-
 maticum, quem habemus? **BRAS.** Verum cala-
 mum odoratū arbitror, ex India per rubrū
 25 mare, id est, sinum Arabicum, postea terre-
 stri itinere per camelorū garuanas (vt eo-
 rum more loquar) Alexādrinæ Aegypti ma-
 gnum emporiū, denique Venetias cōuehūt.
 Acorus verò in Colchide nascitur: ideo Ve-
 neti

neti quandoque ex nauigatione in Propon-
 tidem, Hellespontum, Euxinum mare ga-
 langam aduehunt, quod acorum esse, iter te-
 stimoniũ esse potest: tamen facilius ex Gala-
 tia habetur, in qua etiã exuberat. s. Venetiis
 ergo calamũ aromaticum, & galangã, id est, s
 verum acorum quæram, veram autẽ galan-
 gam minimẽ. B. R. A. Ita fiet. Ego enim veram
 galangã ab Arabibus tantũ descriptam in-
 ueni. Scribit enim Serapio esse venã in gros-
 situdine castæ lignæ, & cortex eius est ru- 10
 beus, & interius eius est puluerulentum. Pan-
 dectarius apud Dioscoridem inuenisse pu-
 tauit, quum tamen absit. Germani acorum
 schvvertẽ, galangã verò gel lilgen appellãt.
 At Galli galangam galingal potius nuncu 15
 pare voluerunt, à Polonis acorus myeczik,
 & galanga gangal, & calamus aromaticus ta-
 tarskie ziele nũcupatur, ab Hispanis verò a-
 corus spatagna, & à Neapolitanis spatella di-
 citur, at de vulgari acoro potius loquuntur. 20
 s. E. Incertũ videtur quid Dioscorides descri-
 bat, in aromático calamo, an radicem scili-
 cet, an calamũ. B. R. A. De hac re quid ambigis?
 Nomen hoc calamus, de qua re sermo fiat, o-
 stendit, nẽpe de calamo. s. E. Mihi potius radix 25
 videtur, quàm calamus is, qui passim veditur.
 B. R. A. Decimus igitur annus, quòd Venetias
 verus calamus aromaticus affertur, qui cala-
 mus.

- mus est, & non radix: at communis aromaticus calamus, qui passim venditur, radix est, & nō calamus. Id verò, de quo impræsentiarum loquor, calamus est, non radix, qui & folia
- 5 habet circumcirca in aliquibus calamis, quæ nostrorum calamorum foliis assimilatur: & nisi putassem galangam esse acorum, nō potuissē non arbitrari, vulgarem calamū aromaticum, qui passim venditur, esse acorum.
- 10 Et fortè radix hæc, quæ calamus aromaticus vocatur, est odorati calami radix. Calamus verus odoratus in officina cāpanæ Venetiis vendebatur. Vbiq; autem radix illa veditur, quæ calamus odoratus vocatur: unde & calamus odoratus calamum verum significat, &
- 15 radicem, quæ nunc venditur. SEN. Quæ sunt acori, & calami aromatici qualitates? B. R. A. Per acorum, galangam intelligo. Auerrois quinto Collectionum facit acorum calidum
- 20 & siccum ordine tertio, & Serapio in eodem ordine galangam ponit. Arbitror Auicennæ contextum deprauatum esse, & vbi galangam calidam & siccam legit ordine secundo, legendum sit, ordine tertio: Cū Galenus
- 25 primus omnium vj. de simplicium medicam. facultatibus, ordine tertio calidum & siccum esse acorum fateatur. Tamen arbitramur Auicennam de alia re loqui, quàm de hac radice, quæ galanga passim vocatur: quippe ab illa

illa facit distinctum acorum. Deceptusque est, cum Galeni verba adducit de acoro, quibus inquit calidum & siccum esse in principio secundi vsq; ad medium, Galenus vero tertium ordinem nominat. At de aromatico calamo Galenus putat esse in secundo ordine calefacientium, & exiccantium, verum magis exiccare, ut dici possit in medio secundi ordinis calidus, & in fine secundi ordinis siccus. Avicenna vero calidum & siccum esse vsq; ad secundum censuit. Quæ verba innuere videtur solum in principio secundi has qualitates habere. **SE.** Polypodium sequitur. **BR. A.** Ex similitudine, quam cum cirris polypi piscis habet, polypodium quasi parvus polypus appellatur. **IS** Hanc herbam Latini ex similitudine foliorum cum filice, filiculam nuncuparunt: non ut in Theophrasto Theodorus, qui fidiculum interpretatus est. Recentes quoties ordinant, dicere solent: Recipe polypodii quercini. **EX** hoc ne putes in aliis arboribus non nasci, sed in quercu efficacius: quippe arboribus inhaeret, & in muscosis locis nascitur. Circa montanas quercus polypodium quaras. **SE.** Quid de his sentis, quibus nonnulli Mesuen reprehendunt? **BR. A.** Est id Auerroin Mesue comparare, quoniam Mesue polypodium in tertio ordine calidum facit, Auerrois autem caliditate ferè temperatum esse dicit, quod eius

eius genus ostendit. In gustu mihi videtur caliditate præ se ferre, & esse secundi ordinis. Cùm verò secundum Galenũ sit facultatis admodũ deficcãtis, erit in tertio ordine siccam:

5 tamẽ etiã à Galeno regulã horũ ordinũ inueniendorũ tribuantur, non sunt bilances adeo exacte, quin si vir diligens non sit, errare non possit. A Gallis polypode, ab Hispanis, vt nos polypodo, à Cretensibus vulgò polipodi, à Po-

10 lonis paprotka, à Neapolitanis cerquegnua nũcupatur. s. e. Thapsiæ radix sequitur. B. R. Radix, quam vos pro thapsia veditis, thapsia esse ab effectu demonstratur: Nam in puluerem redacta soluit, & præsertim corticis pul-

15 uis, vt Dioscorides inquit. Vnũ tamen obstare videtur, quòd à Dioscoride, & omnibus aliis intus candida, extrã nigra dicitur: quibus notis thapsia nostra caret. Nam extrã nigra non est, tamen in nigrum vergit, vel sub-

20 nigrum: intus verò alba est. Vt putãdum sit, quũ ab authoribus herba aut radix nigra dicitur, non esse intelligẽdam perfectam nigredinem, modò in nigrũ inclinet. Verũm Dioscorides solet parum nigrũ subnigrũ appel-

25 lare: ideo arbitror illam, qua pro thapsia vtũtur pharmacopolẽ Ferrariã, veram thapsiam non esse: quia rufã est, nec gustum eius habet. Nos veram thapsiam in Apennini alpi-

bus vidimus, vbi vulgò dicitur craffegnua,

quã

quæ pars ab Illustrissimo Alphōso Duce Fer-
 rariæ, & nostro inclyto patrono possidetur.
 Est enim similis ferulæ in specie, folia fœni-
 culo similia habet, umbellas in singulis ger-
 minibus in summo habens anetho similes, in 5
 quibus luteus flos est. Semen modicè latū ha-
 bebat, ferulæ semini simile, veruntamen mi-
 nus. Radix grandis, intus candida, foris ni-
 gra, crassiori cortice vestita, & acris. Tamen
 & eam vidimus in officina Vincentii Celati 10
 compatriis charissimi, Laurētii Augusti phar-
 macopolæ solertissimi opera. Thapsia dici-
 tur, quoniã in Thapso insula vna ex Sporadi-
 bus potissimū prouenit. Illã per Hispanorū
 nauigationem ad Sporadas insulas habere 15
 poteris. Interim in his montibus collige, &
 tria ex ipsa serua: liquoré, qui per abscisionē
 corticis emanat: succum ex expressa radice,
 quæ in picato fictili crasso in sole siccat: &
 ipsam radicē. Errant, q̄ ex foliis succū seruāt: 20
 quoniã, vt inquit Dioscorides, nullius momē-
 ti est. Cùm valēter calefaciat, secūdū Galenū,
 erit in tertio ordine calida, & in secundo hu-
 mida, quoniã larga humiditate plena est, vt
 inquit Galenus: licet hoc referri nō possit ad 25
 ordinem humiditatis. Auerrois in primo so-
 lūm ordine humidam esse dicit, à Cretēlibus
 vulgò agriartichas dicitur. SEN. Cyperus se-
 quitur. B. R. A. Quo loco herbæ nascantur, plu-

rimùm refert, imò & quo bruta, lapides, æta,
 & homines: quippe qui in montibus nascun-
 tur, rudes sunt, absq; moribus, non facilè pa-
 tientes à qualibet leui causa. E contrario, qui
 5 in amplis vrbibus ortum ducunt, morigera-
 ti, vafri, & facilè patientes sunt. Ita qui humi-
 do cœlo, albi & molles: nigri, qui sicco, &
 præduri. In cypero idè euenire sentimus: qui
 si in Orientalibus partibus nascatur, odora-
 10 tior euadit, & efficacior. In hæc prorupi, quo-
 niã Ferrariæ cyperi ingēs copia habetur, in
 cōuallibus præfertim, tamè intenso odore ca-
 ret. Ob hoc verò cyperum esse non dubita-
 mus, quia omnes cyperi notas habet, quas il-
 15 li attribuūt authores: quippe illi porri folia
 insunt, longiora tantùm, gracilioraq;, caulis
 cubitalis, & aliquando maior, angulosus, in
 cuius summo cacumine minuta folia se profe-
 runt, inter quæ semen est: radices oblongas oli-
 20 nis similes habet, & rotundas aliquando, ni-
 grasq;, & cū amaritudine aliqua odoratas.
 Nascitur cultis, & aquosis locis. Si eã radicè,
 quam nostri pharmacopœ pro cypero su-
 munt, cōsiderabis, omnes prædictas conditio-
 25 nes illi ad vnguè quadrare percipies. Et quã-
 uis amaritudo illa nō persentiat, est ob ni-
 miã locorū humiditatē, tamen in subamarū
 quodã modo inclinat. Cornelius Celsus lib.
 iij. cap. xxj. Iuncū quadratū, Plinius verò lib.

xxj. cap. xviii. Iuncum triangularé appellat, sed in processu simpliciter angularé iuncum nuncupauit. Re vera in nostro solo vt plurimū triāgularis est, quadrāgularis rarò, quāuis nonnunquā quadrangularem viderim, & Thomas Lucensis pharmacopola egregius in officina habuerit. Dioscorides propterea cautius, nec triangularé, nec quadrangulare, sed angulosum appellauit. Consueuimus autem res angulosas, in quocunque numero sint anguli, quadrangulares vocare. Triangularium iuncorum & odoratorum ingens copia in Ferrariensī agro habetur locis aquosis, tā cultis, quàm non cultis. Verùm tria hæc nomina apud authores plerunq; inueniuntur, cyperus, cypirus, & cyperis: Cyperus est iuncus, de quo nūc sermo factus est. Cyperus pro gladiolo in Theophrasto interpretatur Theodorus, quāuis cyperus, & nō cypirus legatur. quod librariorum culpa factū arbitror, qui i, in e, transmutarunt. Cyperis autem genitiuo cyperidis, & scēminini generis, prædicti angulosi iunci radix. In Ferrariensī agro colligere nihil impedit: tamen in Cilicia, & Syria efficacior prouenit. At ab Alexandria Aegypti, Cilicia & Syria nō multū distāt: ideo curandū, vt ex illis locis afferatur, imò recto cursu Veneti singulis annis in Syriam nauigant. Radices solū ab authoribus pro-

bantur, quanuis nec caulē prætermittē: in-
 terim Ferrariēsi cyperide vtaris. s. e. In postre-
 ma parte capitis de cypero apud Dioscoridē
 habetur, in India alteram radicem nasci an-
 5 gulosi iunci, vel cyperi, quæ zingiberis simili-
 tudinem habet. nam commanducata amare-
 fcit, & luteum croci colorem reddit. Libenter
 hanc radicē noscerem. B. R. A. Suspiciatus sum,
 & adhuc à suspitione non dimoueor, radicē
 10 illam, quam vos curcumam appellatis, hanc
 esse, de qua Dioscorides in cypero. Nam simi-
 lis zingiberi est, imò ipsam inter zingiberis
 radices Veneti pharmacopolæ inueniūt: quæ
 si mandatur, amaritudinem quandam, licet
 15 paruam, præ se fert, & croci colorem reddit.
 Vnū tantū deest, quòd hæc radix statim ap-
 plicata non depilat, sed in multis depilato-
 riis recentes ea vtuntur. Tamen videto inter
 recentes oppugnantiam. nam Serapio curcu-
 20 mam chelidoniū esse putauit: imò ita esse cer-
 tus sum, scilicet quòd hoc vocabulum curcu-
 ma apud Serapionem idē sit, quod apud Dio-
 scoridē chelidoniū. Vel potius fuit interpret
 Serapionis, qui vbi Serapio sua lingua kau-
 25 rach dicit, interpret curcuma exponit. At
 kaurach descriptione considerata, id est, cur-
 cuma, secundum interpretem, idem est cum
 chelidonio Dioscoridis, vt tibi videre licebit.
 Erat autem Pandectarius, qui summā curcu-
 mam

mam chelidonium esse putavit, & duplici er-
 rore peccat: primò quia non magis chelido-
 nium minus, quàm maius apud Serapionem
 curcuma est. Præterea eam radicē, quam vos
 pro curcuma venditis, curcumam esse arbi- 5
 tratur, quæ in zingibere inuenitur, cōstat nō
 esse chelidoniū minus. Vnde non assero Sera-
 pionem errare, qui chelidonium curcumam
 appellat: sed fateor eam radicē, quam Vene-
 tiis, & Ferrariæ curcumam dicūt, Serapionis 10
 curcumam non esse. Nam ipsa potius est In-
 dicus cyperus, si quid sit. Errat & Pandecta-
 rius, qui aperta fronte dicit Plinium his ver-
 bis vti: Minor chelidonia est memith. At mul-
 tiplici errore deprehenditur: primò quia me 15
 mith succus est, non herba. Præterea Plinius
 loco à Pādectario citato xxv. libro, ca. viij. in
 medio ferè nihil huius memith meminit, imò
 nec vsquam alio in loco. Verum tamen est, Se-
 rapionē chelidoniū minus secundū aliquos 20
 memithē appellare, ita eius interprete expo-
 nēte. Nā caput de memithe distinctū facit à
 chelidonio minori, & apud ipsum idē ferè vi-
 detur apud istos memithi, quod apud Dio-
 scoridem is succus, quē othonnā vocat: quā- 25
 uis Serapionis memithe apud Dioscoridem
 glaucium sit, & non othonna, de quo suo lo-
 co differetur. Vnum est, Serapionē & ipsum
 de Indo cypero loqui eodem modo quo Dio

scorides. Vnde aliam curcumam nō inuenio
 apud Serapionē. Decepti verò sunt in cheli-
 donii radice, quoniam & ipsa crocea existit.
 Vnde nisi cyperus Indus ea radix sit, quam
 5 curcumā nuncupatis, nusquā apud Serapio-
 nē: aut Dioscoridē quid sit inueni: quia Sera-
 pionis curcuma chelidoniū minus est. Obid
 etiam chelidonium minus curcumā esse mul-
 ti putarunt, quia depilat: sed decepti. Cer-
 10 tus enim sis, quā nos curcumā dicimus, che-
 lidoniū non esse, vt eius figura, & proprieta-
 tes ostendunt: quanuis hoc vocabulū curcu-
 ma apud Serapionis interpretem chelido-
 nium significet. Galli cyperum sonchet vo-
 15 cant, Hispani raiz de iunca, Lusitani auela-
 da, ab aliis Hispanis iuncia dicitur. s e. Cype-
 ri qualitates edoceas. B R A. Galenus ordinem
 nō exprimit, sed inquit calefacere, & exicca-
 re absq; mordicatione. Auerrois in secundo
 20 ordine calidum & siccū esse dicit. s e. Esulæ
 radix succedit. B R. In hac herba tot ambigui-
 tates sunt, vt Arabes inter se dissidentes vi-
 deantur, & bis de eadem re absque ratione lo-
 quētes. Hæc ab excellentissimo Leonicensi in
 25 Epistola ad Menochium diffuse pertractata
 sunt: nos concise expediemus, ne ea repete-
 re videamur, quæ à tanto viro scripta sunt.
 s e n. Audiri esulæ radicem turbit esse: imò
 apud Dioscoridem in capite pityusæ legi,
 quia

quia Dioscoridis pityusa apud Arabes, præfertim Serapioné, esula est, quæ radicé habet, quam appellant turbet, albã, crassam, & madidam succo. B R A. Plura sunt, quæ hoc loco ambiguitatem faciunt: esula in primis apud Arabes & Latinos diuersa, & deinde turbit. Si esulæ Serapionis, & pityusæ Dioscoridis picturæ considerétur, idé penitus esse deprehendatur: sed quam Mesue Alsebram vocat, & à recentibus esula interpretatur, non est Serapionis, aut Dioscoridis esula: quoniã ambo radicé candidã habere fatétur, sed Mesue suã alsebrã rubrã radicé habere, vt casia, scribit. Auicenna in capite sebram, idem cum Mesue sentit, ad rubedinem tēdere. Leoniceno auté videtur Auicenna bis de eadē re loqui, semel in capite de sebram, & deinde in mezeheregi. Sed re vera duo diuersa sunt: quoniam Mesue duplex sebram, magnum & paruū describit: ita Auicenna de paruo in cap. de sebram, de magno in mezeheregi: arbitrorque sebram paruū apud Mesuen, & sebram absolutè apud Auicennam, idem esse cūm tithymalo paraliis apud Dioscoridem, qui radices in summo rubétes habet, quales sebram insunt. Maior auté Mesue sebram, idem est cum Auicennæ mezeheregi, & vtrunq; idem est cum tithymalo platyphyllos Dioscoridis, qui tusus in aqua pisces necat. Et ego quandoque

suspicatus sum hunc tithymalum id semen
 parere quod nucem vomicam nuncupamus.
 At Auicenna non dicit pisces necare, sed po-
 tius inebriare. Quod verò suspicatur Leonice
 5 nus illud mezeheregi Dioscoridis pityusam
 esse, ego non suspicor, quāuis multos nodos
 soluere oportuisset, quos aliis relinquere sta-
 tuimus, ne in re hac tam incerta tempus con-
 teratur. Certus tamen sum Serapionē bis de
 10 pityusa Dioscoridis tractasse. Primus locus
 est post septē tithymali Dioscoridis species,
 nam ipse alteram addit, quam pthiam appel-
 lat. nomen corruptū est, legi debet pityusam:
 quippe eodem loco scribitur, quo à Dioasco-
 15 ride, scilicet post tithymali species, & eadem
 effigie, atq; eisdē proprietatibus. Secundus lo-
 cus est, cū de esula tractat, quam sebram vo-
 cauit: tūc pityusæ Dioscoridis meminit, quip-
 pe eadem cum ipso dicit, fortē ob lac statim
 20 post lactinia pertractauit, deinde voluit ite-
 rum per se loqui. Verūm non arbitror hanc
 esse causam, quia sub alio nomine de ea tra-
 ctat. Quam ob rem Serapionem deceptū esse
 certus sum, nisi & ipse maiorē sebram, & mi-
 25 norem prosequatur. s. B. Hæc nihil ad rem. Se-
 rapionem, & alios Arabes in hac re nihili fa-
 cio: id tantūm noscere cupio, quid sit hæc ra-
 dix, quam nūc esulā vocamus, id est, an apud
 antiquos reperiat, quicquid Arabes de ipsa
 loquan

loquatur. **B R A.** Radicē illam, quam vos pharmacopolæ loco esulæ vtimini, ostendit mihi (sed tunc mentem non adhibebam) Genuæ quidam pharmacopola. hic eruit, & radices ostendit, quæ eādem omnino similitudinem habebāt cum nostra vocata esula: quippe in superficie subrubræ erant, & folia stricta oblonga; habebat. Circa maritima ortum ducebat: quam ob rem vestrā esulam apud Mesuēn minorē febram esse arbitror, apud Aui-
 cennam absolutē febram, apud Dioscoridem illam tithymali speciem, quæ paralios, quasi maritima, nuncupatur, eō quod in locis maritimis, vt plurimum nascatur. Apud Serapionem nostra esula est tertia tithymali species, quam ipse corrupto vocabulo peralios pro paralios, sua autem lingua minghat vocat: quam verò ipse febrā nuncupauit, & eius interpretis esula interpretatur, non est vestra esula, nec etiam tithymalus paralios, sed est Dioscoridis pityusa, quam tamen post species tithymali iterum tractat. Res ita confusa est apud hos Arabes, vt difficile sit omnia ad vnguem perscrutari: nempe Arabicā linguam callere opus esset, si quis vellet omnia hæc probe distinguere. Scio autem plures species herbarū lac ferentiū me vidisse, quàm à Dioscoride pertractētur. Cū verò de radice pityuse dubitabas, quæ à Dioscoride turbet dici-

tur, nunquid verū turbit fit: respondeo excel-
 lentiss. Leonicenū eam particulā in Dioscori
 de *ἡμικαλῶσιμ τέρπειτ*, id est, quam appellant
 turpet, nō esse à Dioscoride positam arbitra-
 57 ri: quia nomē barbarū est, sed potius tāquam
 glossēma fuisse additū ab aliquo, ita putāte.
 Nam plures Græci id credidere, & inter alios
 Actuarius, qui eūm Arabū medicinas nume-
 rat, inquit turbit à Barbaris vocitatum esse
 10 radicē plantæ, quæ à Græcis pityusa voca-
 tur. forte Actuarius per Barbaros, alios quā
 Serapionem intelligit. Nam cōstat Serapio-
 nis turbit, non esse pityusam Dioscoridis, vt
 mox ostendemus. Marcellus etiā cum Leoni-
 ceno illam particulā adiunctam esse suscipia-
 15 tur. Hermolaus nihil meminit, nec id caput
 commentatur. Ego autē in omnibus Græcis
 exēplaribus (quæ ad manus meas peruenere)
 eam particulā inueni: sed fortē ab vno exem-
 20 plari ducta, & transcripta, in quo ita legeba-
 tur. Idq; vanū est dictū, à Dioscoride scriptū
 non esse, quia nomen Barbarū: ac si Dioscori-
 des Barbara nomina prætereat. Cōstat tamen
 posteriores Græcos pityusæ radicē, Barbaro-
 rum turbit esse putasse. Quod si in Serapio-
 25 ne intellexerint, aberrant: si in aliquo altero,
 quem non viderim, fortē verum est. Tamen
 hic non est rei nodus: sed quid sit ea radix,
 quam vulgò Turbit appellamus, discernere
 oportet

oportet: postea nunquid turbit ab Arabibus
 descriptū aliquo in loco à Dioscoride pertra-
 ctetur. s. e. Hoc est, quod peto. Nam de hac re
 excellentiss. Leoniceum differentem legi, sed
 ambiguè, & timidè proponētem. Tu mihi in 5
 hac places, qui simpliciter quid sentis aperis.
 B. R. A. Nunc duæ radices Ferrariam cōpor-
 tantur: altera subrubra, vel subnigra, aut ci-
 neritia: altera alba, quæ ex monte Gargano
 Apuliæ feruntur, & maritimis potissimum lo- 10
 cis. Radix illa subrubra quandoq; aliàs cine-
 ricia, qua vtimur, gūmosa, est Mesuæ turbit:
 ideo potissimum in officinis turbit Mesuæ ha-
 betis, quod intus album, extrà subrubrū, aut
 subnigrū, aut cinericū existit. Vidi ego plan- 15
 tam, quæ folia ferulæ non habebat, vt illi Me-
 sue attribuit, sed myrti, maiora tamen. Ideo
 Mesuæ codicē corruptū esse arbitror, & myr-
 ti, non ferulæ legi debere. Est autē apud Dio-
 scoridem myrsinite, id est, secunda species ti- 20
 thymali, qui foemina est: quoniā & ipse folia
 myrti, maiora tamen, habet. Quauis in no-
 stro antiquo Mesuæ in margine loco ferulæ
 scriptū sit, aliàs sceniculi. Quicquid tamē sit,
 pro constanti habeo, Mesuæ turbit secūdam 25
 speciem tithymali apud Dioscoridem, & Se-
 rapionē esse. Serapio autē de turbit alio mo-
 do pertractat, quippe inquit: Caricamon (le-
 gi debet canumaris, quia ita à Romanis ap-
 pel

pellatur) est planta, quæ nascitur in litoribus maris, in locis scilicet, quos mare cooperit quando crescit, quâdo verò est quietum, non tangit ea: non enim nascitur intra aquâ maris, nec est multum longè ab ea, & nisi quâdo mare turbatur, & crescit nō tãgit ea, & habet folia similia plãte, quæ dicitur arafatis. Codex corruptus est, legi debet isatidis, vt Dioscorides inquit, nisi quia sunt grossiora. Et dicunt
 5 quidam quòd flos eius mutat colorem ter in die, quia mane est albus, & in meridie declinat ad colorem purpureum, in vesperis verò fit rubeus. Radix verò eius est odorifera, alba: quæ quando masticator, calefacit linguam, &
 15 reliqua. Tu modò Dioscoridem in capite tripolii legas eadè cum Serapione dicentè, nempe inquit: Tripolium nascitur in maritimis, vbi allidit vnda, iterumq; retro cõmeat, neq; in mari, neq; in sicco plane: folia isatis habet
 20 arentia, longioraq;, caulem palmo altum, in mucroneq; diuidentè se. Huius in flore colorem tradunt mutari ter die, candidum mane, purpureũ meridie, sanguineũ sole occidente aspici, radice alba, odorata, calidi gustus. Ex
 25 his vides, quod Serapio turbit appellat, Dioscoridem tripolium nuncupasse. Videtur tamen Mesue in viribus cum Serapione, & tripolio Dioscoridis conuenire: quod tamen vniuersim nō est, sed in aliquibus. Propterea
 contin

contingere potest, vt radix illa Mesuæ easdē vires habeat, quas Serapio suo turbit attribuit. Imò si secundā speciem tithymali Dioscoridis legamus, quæ est Mesuæ turbit, statim plures vires habere deprehēdetur, quæ in idem ferè vergunt. Ideo non mirum si Mesuæ turbit plures vires habeat, quæ Serapionis turbit insunt. Hoc tamē Serapionis turbit, quod est Dioscoridis tripoliū, nec in vsu est, nec à nostris pharmacopolis cognoscitur. Ea verò radix alba, crassa, quæ ex monte Gargano ad nos affertur, est turbit Dioscoridis, id est, pityusæ radix. Est enim alba, crassa, & succo madida, & ex herba habēte folia minuta exacta similia piceæ sumitur. Multi verò putarunt esse turbit Serapionis, propter candorē. decepti tamen: quia turbit Serapionis odoratum est, sed hæc radix est inodora, præter id, quòd herbae folia Dioscoridis pityusam esse ostendūt. **S E.** In summa collige, quicquid de turbit præcitātū constat. **B R A.** Lubentissimè agā: Mesuæ turbit est secunda species tithymali apud Dioscoridē, & Serapionem: Aui-cennæ, & Serapionis turbit, Dioscoridis tripoliū est. Dioscoridis turbit (nisi textus mendosus, aut superflus sit in capite pityusæ) pityusa est, de qua bis Serapio, & in vltima specie tithymali post septē Dioscoridis, & in capite de sebram. Vnde vides quantum res oculatē

culatè noscatur, & quomodo quæq; herba
 hoc modo facillè cognosci possit. Nam voca-
 bulū turbit, ad hæc tria æquiuocū est, ad Me-
 sine scilicet, Dioscoridis, Serapionis, & Aui-
 5 cennæ simul turbit. Deniq; quòd Pande-
 rius duo capita fecerit, vnū tripolii, aliud tur-
 bit, etiā secundū Serapionem: & Simon Ge-
 nuensis an tripoliū, trifolium esset, dubitate
 rit, & de errore Plinii in tripolio, & polio, &
 10 quomodo Plinii causa Theodorus errauerit,
 qui in Theophrasto, vbi dicit poliū, tripoliū
 verterit, plura dicta sunt ab excellentissimo
 præceptore Nicolao Leonicensi: ideo opus
 non est, absq; aliqua vtilitate, hæc iterū repe-
 15 tere, quæ tu in illius viri Epistolis facillè intue-
 ri poteris. Quam ob rem ad alia potius trās-
 ire opportunū erit, si in primis te animaduer-
 tero, à Germanis plurimis esulā vvolfsmilch
 appellari. quod vocabulū lac lupi significat:
 20 fortè quia ineptū lac, aut exedit, vt animalū
 lupus voracissimus est, susuka à Polonis voca-
 tur, & calida, ac sicca est ordine tertio. s. E. Py-
 rethron sequitur. B. R. A. Herba apud nos in
 hortis frequentissima est, quam rustici drago
 25 appellant. Dracontea Latine dici potest. Hæc
 grauissimi viri pyrethrū esse arbitrati sunt:
 sed ita decepti, vt rari sint grauioribus erroribus,
 quippe & folio, & sapore, & vsu differunt. A
 Romanis pyrethrum herba saluaris appel-
 latur,

datur, quoniam saliuam excitet. Et cum multa sint nature calidæ, & attrahētis, magis etiã, quàm pyrethron, nihil tamen æquè bonũ reperitur ad saliuam excitandã, vt pyrethron: quam peculiarem proprietatem Latini cõsiderantes saliuarem herbam nuncuparũt. Ob caliditatis feruorem à Græcis pyrethron dicitur. Hæc herba in Apénini alpibus frequẽs habetur, folia pastinacæ syluestris, vel fœniculi habet, vt authores referunt: sed mihi etiam apio cõparari posse videntur. Feruet quidẽ, quod ex his mōtibus affertur, & magis si aridum, quàm viride: tamen quod ex Græcia, magis feruet, & crassiores sunt Græcæ radices nostris. A Gallis pie dalisandræ, à Germanis pertron, à Cretenſibus vulgò pilatro, ab Hispanis piletro nũcupatur. Causticam vim habet, inquit Galenus, propterea calidũ erit ordine quarto. Tamen recentes calidũ & siccum in tertio iudicarũt. SE. Zedoaria occurrit. BRA. Et nomen, & res ipsa Barbara esse ostendunt: nusquam enim apud Græcos zedoariam inueni, nec quid esset illa radix, quã zedoariam dicimus, quæ Alexandria Aegypti Venetias portatur. Scimus autem recẽtes, & Arabes in ipsa confusissimos esse. Nam Serapio de zurumbet tractans zedoariã intelligit. Auicenna autem primò de zedoaria eodem modo, quo Serapio de zurũbet scribit:

postea

postea aliud caput de zurubet facit, tanquam
 de re à zedoaria distincta. Et Simon Gentuen
 sis se vidisse fatetur. Et zurumbet radicē ha
 bet similem cypero, sed radix zedoariæ est si
 5 milis aristolochiæ rotundæ. Tertiò Auicen
 na capite de zeduar, à prædictis duobus di
 stinctum facit: Simon verò per zeduar, zedua
 riam exponit: tamen Auicenna veluti distin
 ctam scribit, & Dioscoridem in zeduar addu
 10 cit. Nos locū inuenire nequiuimus. Imò Auicenna rem offuscatur, propterea Auicennam,
 Dioscoridem nunquam vidisse arbitramur,
 præsertim in hoc loco, sed potius Paulū Aegi
 netam, quem adeò imitatur, vt nōnunquam
 15 integrū caput, & integra remedia sumat. Nō
 nulli verò etiam sunt, qui Auicennæ zarnabū,
 & zeduariā idem esse putarint. A quibus dis
 sentimus: nam zarnabū (si rectè coniector) id
 est, quod apud Paulū v. 1. lib. & Aetiū arna
 20 bo nuncupatur, quod in odoramentorū cen
 sū est, cuius rei gratia vnguentis subinde in
 feritur ab vnguentariis, tertii calefacientium &
 arefcentium ordinis, casæ, carpesioq; simile.
 Quam ob rem in eius penuria Possidonius
 25 cinamomum in ipsius locum substituendum
 esse censuit. Auicenna & ipse suū zarnabum,
 quasi arnabū inter odorata numerat, & pro
 cinamomo poni fatetur, quanuis Paulus ci
 namomum pro ipso poni fateatur. Ad rem
 nostram

nostram redeunt, Serapio etiã aliud caput
 facit de zurûbet: sed vnũ est, quod in his re-
 bus errare facit, Arabicorũ nominũ incitiam,
 & præsertim orthographiã: quoniam vna di-
 ctio aspiratè scribitur, altera non: quum au- 5
 tem ea lingua careamus, rectè iudicare non
 possumus. Vnde Arabes meritò ægrè ferre
 possent Latinos suũ idioma omisisse, quũ ta-
 men summi in ipso scripserint viri, qui si ita
 commodè, & fideliter interpretati essent, vt 10
 Græci authores, multa præcipua nobis offen-
 deret, & in pluribus eos laudarem, in qui-
 bus contēnimus. Putare enim oportet zurû-
 bet, de quo isti diuersis locis tractant, vario
 modo scribi, quũ res alia sit. Nã zurûbet pri- 15
 mo loco scriptũ à Serapiõe v. cap. C L X X I I.
 ab eo diuersum est, quod capite C C L X X. scri-
 ptum reperitur. Primũ enim radix est vocata
 zedoaria, vt eius interpretes exponit, & etiam
 Auicēnæ interpretes: aliud verò res altera est, 20
 & nos suspicamur esse arnabo Græcorũ. Nã
 Serapio eo cap. C C L X X I. de zurûbet tractãs
 Galenum adducit, in trãslatione Arabica se-
 cundum Tarich. Verũm nihil est apud Gale-
 num, quod huic zurumbet correspõdeat: pu 25
 to illum Tarich deceptum esse, & voluisse
 adducere Paulum, non Galenũ. Nã Paulus in
 arnabo eadem præcise dicit, quæ à Serapione
 adducuntur secundum Galenũ in translatio-

- ne Tarich, imò & ipse Serapio dicit Paulum eadē cum Galeno scripſiſſe, vt nec vna litera differant. Propterea arbitror illum Tarich pro Paulo Galenum adduxiſſe, vel in Galeno ſuo addidiſſe hoc, quod à Paulo, nō à Galeno ſcriptū reperitur. Quod autem idem ſit præciſe cum arnabo Pauli zurumbet ducētēſimi ſeptuageſimiprimi capitis Serapionis, manifeſtum eſt authorē authori comparando. In-
- 10 quit enim Serapio: Zurūbet eſt ex ſpeciebus odoriferis, & propter hoc admixcetur confectionibus aromaticis, & eſt calidum, & ficcū prope tertium gradum, & eſt in virtute ſua ſimile caſiæ lignæ, & cubebis. Si modò Paulum in arnabo legeris, eadem ferè dicentem inuenies: Arnabo in odoramentorum cenſu eſt, cuius rei gratia vnguentis ſubinde inferitur ab vnguentariis, tertii calefacientium, & areſcentium ordinis, caſiæ, carpeſioq; ſimile.
- 20 Hinc vides zurūbet iſtud Serapionis idē eſſe cum arnabo Pauli, & Serapionis zurūbet idē cum zarnabo Auicennæ, ſi Auicennam legas, & cōpares ipſum Serapioni, in authoritate Iſaach, Eben, Abrahā, & in authoritate Meſeah, & Meſarugiæ. quod etiam à Serapione dicitur: & dixit Conſodonius, ſi nō habes cinamomum, pone pro eo zurumbet: à Paulo per oppoſitū refertur. Arbitror Serapionis interpretem in cauſa fuiſſe erroris.

Ita enim Paulus inquit: Quam ob rem in eius penuria Possidonius (non Consodonius, ut in Serapione legitur) cinamomum in ipsius locum constituendum esse censuit. non autem dicit quòd arnabo pro cinamomo ponatur, sed ecòtrario. Vnumq; animaduersione dignũ est, Paulus arnabo carpesio comparat, & cassiæ, Serapio cassiæ lignex, & cubebis. Hinc elicere oportet cassiam ligneam Serapionis esse Græcorum cassiam, & Serapionis cubebas esse antiquorum carpesium. Tamẽ propriũ caput facit Serapio de cubebis, quæ idem facit cum myrto syluestri Dioscoridis. Vnde errores arbitror ex interpretibus accidere, qui Latina nomina Arabicis accommodare nesciuerint: nã si per cubebas hic intelligat myrtum syluestrem, errat, quia carpesiũ est. Si verò carpesium intellexit, cur deinde syluestrem myrtum cubebas nuncupauit? Non possum nõ addiscere Arabicam linguam, ut tot dissidia in nostra arte conciliẽ. Quòd verò zedoaria, & zurubet diuersa sint, illud testimonium esse potest, quia Mesue in descriptione electuarii de gemmis zeduariã primò sub vno pondere, postea zurubet sub altero ponit: ut inde ad libellam deprehendatur zedoariã, quæ zurumbet dicitur, & zurumbet diuersa esse. Nõnulli recetes radicẽ eam, quæ à nostris pharmacopolis ben album appel-

latur, antiquorum zedoariã esse existimariũt:
 qui summè errant: nam zedoaria, vt Arabes
 referunt, radicẽ rotundam habet, ben album
 longam. Quid autem sit radix hæc apud an-
 5 tiquos, quam vos zedoariã nuncupatis, non-
 dum mihi constat, sed breui inuẽtuos spera-
 mus, & iam cõiecturas habemus. Galli zedo-
 riam cretonart, Germani zvvitten, Poloni
 czikavvar appellant. Aben Mesuai apud Se-
 10 rapionem zedoariam in secũdo ordine cali-
 dam, & siccam facit: recentes verò calidam in
 tertio & siccam in secundo esse fatentur. s. e.
 Eryngii radix sequitur. B R A. Nullus ferè est
 apud nos huius radicis in re medica vsus.
 15 Pharmacopolæ eas zuccharo condiunt, & ad
 virile membrum erigendum, & hyeme, vt
 ventriculus caleseat, vtuntur. Notissima her-
 ba est, quæ in maritimis Illustrissimi Ducis
 nostri locis vbertim nascitur: quãuis Diosco-
 20 rides in asperis, & campestribus prodire cen-
 seat, nec Dioscorides alterius speciei memi-
 nit, quàm radicem extrà nigram, intus candi-
 dam habẽtis. Extat tamen & eryngium radi-
 cem extrà albam habens, quam omnes Italix
 25 pharmacopolæ zuccharo, vel melle condiũt.
 Vulgò rinzo dicitur, quasi eryngiũ, & condi-
 tum ex ipsis rinzata, quasi eryngiata, id est, ex
 eryngio factum nũcupatur. Dioscorides vnã
 tantũm speciem nouisse videtur. Plinius li-
 bro

broxxii. capite vii. & viii. & albam radicem extrà habentem nouit, quam centumcapita vocat. quod vocabulum Hispanum est, vt inquit Dioscorides. Sed ipse absolute suo eryngio applicat, Plinius verò tantum albo: 5
 imò & satiuam facit Plinius, & quæ sponte nascatur in asperis, & saxosis, & in litoribus maris, in quo loco nos semper eam vidimus. Vnde cētumcapita eryngium est, præsertim album: tamé id nomen in nigro Dioscorides 10
 scribit. s e. Loquuntur ne de eryngio Arabes? B R A. Loquuntur quidem, sed confuse. Nam Serapio capite Lxxxi. de secacul tractat, quod recētes aliqui eryngiū esse putāt, quauis ab aliis polygonatū, id est, fraxinella à no 15
 bis dicta existimetur. Sed hæc aliàs. Postea capite xcvi. de astarico (vt eius nominibus vtar) quod dicit esse centūcapita, & iringi, id est, eryngium, tractat. quo in loco duo simul cōfundit Serapio. Vnū est asteraticū, alterum 20
 eryngiū: appellatq; asteraticū centumcapita. quod nusquā ab antiquis factū apparet. Corruptum verò nomen est apud Serapionem, quod ipse legit astaricon, asteriscū legi oportet. Nam ita à Dioscoride etiam nūcupatur. 25
 Et quod dicit Serapio ab aliquibus bionion dici, buboniū legere conuenit, ita Dioscoride appellante. Ibi Serapione considerato certè deprehenditur astaricum suū, vel centum-

capita esse asteraticū Dioscoridis. Postea de
 iringo eodē capite tractat, quod cētum capi-
 ta album vocat. Ex te ipso considera, quoniā
 simul eryngium, & asteraticum miscet, fortē
 5 vitio interpretis hæc sequuntur, qui vocabu-
 lum hoc centumcapita asteratico, & eryn-
 gio attribuerit. Quicquid tamen sit, Dioseo-
 ridem adducit Serapio in centumcapita ra-
 dicem albam habente, de qua tamen nusquā
 10 à Dioscoride scriptum reperitur: & illi pro-
 prietates attribuit, quas suo centumcapita ni-
 gro apponit. Dissidentes videntur Germani
 in eryngio. Sunt qui herbam putant, quam
 vvalen disteln appellāt, eryngiō arbitrātur,
 15 ac si dixerint carduum aggerariū. Alii aduer-
 santur, quoniam inodora sūt eius radix, eryn-
 gii verò odorata, propterea alteram herbā
 esse existimarint ab ipsis eber vvurtz dictam,
 alii schvverten appellant. Quicquid sit, hoc
 20 dissidium ipsis relinquatur: sat est apud nos
 circa maritima illustris. Ducis nostri vtran-
 que speciē frequentem inueniri, quas simpli-
 ci nomine rinzi, quasi eryngium vocamus.
 Sed vnum est, pro quo valde doleo, à nobis
 25 Arabicam linguam ignorari, imò coget nos
 quandoque addiscere, & breui, modò præce-
 ptorem enancisci possim. Nam Serapio de
 eryngio tractans sub nomine astaricon pro-
 ponit, tamen aliud nomē, pro eryngio in ca-
 pite

pite nardi scribit. Nam Dioscoridē adducit
 qui nardū montanā eryngio cōparat: ipse
 verò non eryngio, sed karfahane, vel secun-
 dum alium textum darfahane. Vnde opus est
 per hoc vocabulū karfahane eryngiū intelli- 5
 gat: alioqui Dioscoridē non imitaretur. Sed
 quod magis est, Avicenna comparat monta-
 nā nardū foliis croci hortulani. Arbitror
 interpretū malè fidorū vitio hæc omnia con-
 tingere, qui vocabulū pro vocabulo cōfude- 10
 rint, & capita capitibus immiscuerint, vt
 apud Serapionē de asteratico, & eryngio di-
 ctū est. Fortè est vnū nomē Arabicū centum-
 capita significans, quod asteraticum, & eryn-
 gium complectitur. Hæc aliàs discutiēda re- 15
 linquamus, vt deniq; de eryngio expeditum
 sit. A Cretensibus vulgò aphtaston eryngiū
 vocatur, à Polonis mikolajek. Galenus putat
 eryngium in actiuis qualitatibus temperatū,
 & valde siccum, vnde in tertio ordine siccum 20
 erit. Tu considera an potius in secundo ordi-
 ne calidum sit SEN. Hermodactyli ad lineam
 venire. BRA. Plures in pentaphyllo errarūt
 hermodactylum esse arbitantes, id est, Mer-
 curii digitū: quoniam hoc nomine Diosco- 25
 rides etiā pentaphyllon vocet. Verūm penta-
 phylli radix ita à nostris hermodactylis dif-
 fert, vt nox à die. SE. Quid ergo sunt hermo-
 dactyli nostri apud antiquos? BRA. Arabes,

præsertim Serapio, sub hoc nomine hermo-
 dactylus duo cõplectitur, Dioscoridis colchi-
 con, & ephemeron, vt ex eo apparet, hæc de-
 scribete: quãuis nomẽ corruerit, & vbi achi-
 3 meron legitur, ephemerõ scribendũ sit. Nec
 mirum, quoniã & apud antiquos eodẽ nomi-
 ne significatur: quippe apud ipsos per hoc vo-
 cabulum ephemeron inuenio, tam Colchi-
 cum interficientẽ, quã ephemeron non in-
 10 terficientẽ significari. Hoc cõstat, si quis Pau-
 lum Aeginetã de ephemero loquẽtem legat,
 vbi dicit: Ephemeron, nõ quod lethale est, &
 noxiũ, sed quod iris syluestris appellatur: vt
 ostendat per ephemeron etiã id, quod leth-
 15 le est, intelligi. Adde in Alexipharmacis Ni-
 candrũ de ephemero loqui, quem in Colcho
 infestũ censet: vt ferẽ hanc differentiã innuat
 ephemerõ, aliud Colchicũ, id est, ex Colcho
 esse, aliud alterius generis. Hoc præterea Pau-
 20 lus Aegineta lib. v. cap. XLVIII. clarius osten-
 dit, in quo libro de venenis agit dicẽs: Si quis
 ephemeron, quod Colchicũ aliqui, & sylue-
 stem bulbum appellant (Romani nanq; bul-
 bum syluestrem nominãt.) His verbis mani-
 25 festẽ deprehenditur, per ephemerum etiã
 Colchicum intelligi: imò & Dioscorides idẽ
 testatur, qui in capite Colchici, ephemerum
 etiã nuncupat, ac si innuat duplex epheme-
 ron inueniri: Colchicum, de quo prius tra-
 ctat,

Etat, & quod peculiariter ephemerū nuncu-
 patur. Vnde etsi ephemeron Colchicū signifi-
 cet, tamē præcipuo nomine id ephemerō est,
 quod veneno caret: quanquam hoc nomen
 ephemerō à venenoso deductū sit, verūm per
 excellentiā loci, in quo nascitur, & ob facino-
 ra Medæ ex Colcho, nomen ephemeron ad
 non venenosum relictum est, & venenoso ea
 excellētia tributa est, vt Colchicū dicatur: di-
 ctum verò est ephemerū, quoniā vna die in-
 terficiat. Eiusdē rei Galenus testis est, qui de
 ephemero loquens inquit se non de Colchi-
 co, quod venenū est, sed de eo, quod iris agre-
 stis dicitur. Vnde ephemeron idem significat,
 quod apud Arabes surugem, & apud recētes
 hermodactylus. At sub ephemero Colchicū
 comprehenditur, quod venenū est, ita peculia-
 riter appellatū, vt Plinius libro xxviii. capi-
 te decimo, ipsum vocat, & in id, quod pecu-
 liari nomine ephemeron dicitur, de quo idē
 Plinius lib. xxv. capite vndecimo. Ex his vi-
 des nō esse damnādos Arabes, qui cū Græcis
 idem sentiunt, licet sub variis nominibus: nec
 etiam rem esse incertam, vt nonnulli arbi-
 trantur. Serui eo antiquitus utebantur, quod
 Colchicum dicitur, tanquam refugium in
 desperatione. SEN. Id, quo utimur, quid est?
 BRA. Colchicū est, si Dioscoridis notas con-
 siderabimus. SE. Est ergo venenū? BRA. Ve-

nenum penitus, propterea soluit vsq; ad san-
 guinem quandoq; natura non ferente. SEN.
 Quare eo vtimur? BRA. Ego nunquã vtor,
 ne quempiam volens interficiam, quum pre-
 sentaneũ venenum esse noscã. Opus esset nos
 5 ephemeron accipere: eo autẽ caremus, ideo
 vsu venit, vt ephemerico loco Colchicũ sume-
 retur. Certus sum in quercetis me vidisse, &
 sexcenties ephemeron excauasse, quũ essem
 10 Comachi apud Illustrissimum, & excellẽtis-
 simum patronum meum Hercule Estensem,
 & satyrionis radices quærerem, herbæ occur-
 rebant, quæ lili folia, teneriora tamen, & flo-
 res candidos, amarosque habebant. Vno au-
 15 tem moueor, vt præter ephemerõ, & Colchi-
 cum aliud esse hermodactylũ putẽ: quoniam
 Paulus Aegineta libro septimo de hermoda-
 ctulo scribit, quod dicit peculiariter, & pri-
 uatim articulorũ doloribus valere: tamen de
 20 Colchico, & ephemero diuersa capita fece-
 rat: ideo arbitror, & ita est, aliũ hermodacty-
 lum esse præter numeratos, quod articulorũ
 morbos sanat: quoniam nec in ephemero,
 aut Colchico Dioscorides, Plinius, Galenus,
 25 Paulus, Aëtius, quicquam de articulorũ mor-
 bis loquuntur, nisi velimus Paulum per her-
 modactylum, Colchicum intelligere, quum
 de Colchico, tanquam de re simplici, locutus
 nõ sit, sed vt res venenosa est, libro quinto: &

tunc cū Arabibus conueniet, præsertim Mesue, qui rotundum perfectiorem esse censuit, quod ad ea, ad quæ valet, intelligendum est, vt puta ad articulos. Si verò altera res sit Pauli hermodactylus, mirum est cur non pinxerit, quum à nullo altero (quem viderim) pictus sit: & quāuis Serapio Galenum adducat, apud ipsum nunquam inueni. Arbitror à Paulo accepisse, vt multa alia, in quibus tamē Galenum adducit. At si res altera à Colchico sit, Arabes huius hermodactyli vires cum ephemero confuderunt. Nos quandoq; Colchicū gustare tentauimus, castaneę saporem habet, sed paulò post stricturā quandam circa asperam arteriā perfenſi, ac si manu stringeretur: mox vaccinū lac bibētes, nihil incōmodi sensimus. Fortè apud nos ita venenosum nō est, vt in Colcho. Nā ex Gargano Apuleiæ monte ad nos conferitur. Nō tunc noxa soluit: folia elleboro similia habet. A Gallis hermodantes, à Germanis zeitlos nuncupātur, quam & alii aliis nominibus vtantur: à Polonis czaytloss dicitur. Omnes ferè calidum & siccū in secūdo ordine hermodactylū faciūt, quāuis nonnulli apud Serapionem calidissimum esse dixerint. Mesue in principio solū ordinis secundi esse fatetur, quāuis in medio sit, & superflua abundat humiditate. s. e. Di-
ctamni radices offeruntur. BRASAVO. Her-
bary

bam quandā in Apennino prope Bononiam,
 aut in Veronenſibus montibus pharmaco-
 polæ erunt, quam dictānum vocāt, quæ nec
 ipſa eſt, nec etiā pseudodictamnus, quia am-
 5 bo pulegii folia habent, quadam lana parum
 obducta, ſed in pseudodictamno rami breuior
 res ſunt. Nascitur vera dictamnus ſolū in
 Creta, imò in aſperis tātūm, & mōtuofis Cre-
 te locis. Alibi degenerat, & pseudodictamnus
 10 efficitur: imò & in locis Crete non aſperis ha-
 betur, ſed in pseudodictamnū & ibi dege-
 neravit. Cognoscitur & guſtu, quia guſtu a-
 cris eſt. Vidi Murani Venetiarum plantam in
 ædibus pharmacopolæ campanæ, quem fata
 15 impia nobis ſuſtulere immeritò, vt qui iuuan-
 dis mortalibus, plurima nulli parcens impen-
 ſæ procurabat, & noua ſemper moliebatur:
 mirorq; de Hermolao, qui dicat Patauii di-
 ctamnū vidiffe, veram tamen non credidiſ-
 20 ſe, quia in Creta ſolū nascatur. Tamen hæc,
 quam vidi, erat vera dictamnus è Creta Vene-
 tias allata, quæ nondū degeneraſſe potuerat
 ob breue ſpatiū. Quam verò noſtri pharmaco-
 polæ vendunt, nec dictamnus eſt, nec pseu-
 25 dodictamnus, quia eorū indiciis caret: nec ter-
 tia dictamni ſpecies huic noſtro accommodari
 poteſt. Quid verò ſit hæc noſtra herba, igno-
 ramus: tamen pulchra eſt, & pulcherrimū flo-
 rem, & odoratū fert. Verūm, vt Dioſcorides
 de

de origano, pulegio, & dictamno successiue
 pertractat, quæ sunt ferè eiusdè virtutis her-
 be, ita Serapio vno capite de fandanagi eas cõ-
 prehedit, de dictamno tanquam de specie pu-
 legii pertractans. Quod perperam expo- 5
 nens Pandectarius, fecit vt multi Serapionem
 eo capite confusum existimarent, quum tamè
 non sit. Dictamnũ habere mihi ita facilè vide-
 tur, vt lactucam: quũ singulis annis Veneto-
 rum naues, & Illustrissimi Ducis nostri ad 10
 Cretæ litora appellèt. Folia, & radices habere
 conuenit: nec flores, nec semina facit. Imò
 procurabimus, vt tota plãta habeatur. Sed de
 Vergilio fortè mirandũ, qui duodecimo Ae-
 neidos flores habere in hunc modũ cecinit. 15

Hic Venus indigno nati concussa dolore
 Dictamnũ genitrix Cretæa carpit ab Ida,
 Puberibus caulem foliis, & flore comantè
 Purpureo: non illa feris incognita capris.
 Gramina, cùm tergo volucres læsere sa- 20
 gitæ.

Putandum est summum poëtam non veram
 dictamnũ intellexisse, sed tertiam illam spe-
 ciem, quæ à Theophrasto nono de plantarũ
 historia, solo nomine dictamnũ nuncupa- 25
 tur, quam Dioscorides florem, agresti origa-
 no similem habere dicit, nigrum, & folia sua-
 uissimum odorem spirare. Quod nigrum
 scribit, in purpureum inclinantem accipias:
 quip

quippe nullus flos niger penitus inuenitur.
 Eandem tertiam speciem à Statio intelligiar
 bitror, quum flores habere & ipse fateatur.
 Tamé superioribus mensibus dictamnus ve-
 5 ra è Creta ad nos allata est, quæ flores habet,
 & illos seruamus, vt vnicuiq; ostendere possi-
 mus dictamni flores. Qui nisi sint plantæ te-
 nuia cacumina, Vergilio potius, quàm Dio-
 scoridi credédum erit. s E. Ergo vera dictāno
 10 caremus. BR. Caremus, sed facile erit è Creta
 singulis annis habere. A Cretésibus vulgo &
 diptamo, & calochimitea. pseudodictamnus
 à Polonis diptam, nuncupatur. Cùm Galenus
 dictamnū pulegii vires habere fateatur, & pu-
 15 legium valde exalfaciat, & extenuet, pro-
 pterea in tertio ordine intenso calidum erit,
 atq; siccum. s E. Satyrionis radices quaramus.
 BR. Non est opus in edocendo satyrione mul-
 tùm immorari, quippe notissimæ sunt vtræq;
 20 satyrionis species, & in Bononiésibus, ac Mu-
 tinensibus montibus vbertim & crassâ radice
 nascuntur. Bulbus ferè videtur, qui & in Fer-
 rariensi solo apricis locis nascitur, estq; vnus
 tantùm bulbus: hi enim decipiuntur, qui or-
 25 chim, vel orchim serapiadem, id est, testiculū,
 vel testiculum serapiadem pro satyrione acci-
 piunt. Nam orchis duos bulbos habet, maio-
 rem, & minorem, qui testiculi videtur, vnde
 nomen sortiti sunt: tamen si vel orchis radi-
 cem,

cem, aut satyrionis acceperis, ad Venerem iri-
 tandam conuenient. At satyrionis radix effi-
 caciore, utpote cui etiam nomen à satyriasi, vel
 à satyris animantibus procacibus inditum sit.
 Mira naturæ diuersitas in coloribus florum
 harum herbarum: nunquam vidi naturam ma-
 gis colludentem, quam in istis. Magis varii
 sunt, quam irides: quandoque varietates spectas
 Comachi in sabulosis, tot erant, ut vix expedi-
 re possem contemplas, quin prandium amitte-
 rem, & ferè in meridiem perducerer. Theo-
 phrastus cuiusdam herbæ meminit ex India,
 cuius cōtactu homines ad septuagesimum coi-
 tum durare fatetur, quæ ex horum genere
 fortè est. Meminit Hermolaus in corollario
 radicis cuiusdam herbæ, quæ nunc bucheidè no-
 minatur ad illū vsum. Quid verò bucheidem
 sit, non exponit. Nos sedulo perquirentes in-
 uenimus esse genus orchis, habens similitudi-
 nem in radice, cum humana palma: propter
 ea ab herbariis palma Christi nuncupatur. A
 qua palma modò quinq;, modò quatuor, mo-
 dò sex radices prodeunt, ut digitos ferè imi-
 tarivideatur. De hoc autè orchis palmam imitā-
 te nusquam Græci, aut Plinius. Folia habet sa-
 tyrionis similia, præsertim primæ speciei, ta-
 men non adeò crassa sunt, & punctis quibus-
 dam veluti stigmatibus decoratur. De ipsa
 Auicenna secundo canone pertractat, capite
 duc

- ducentesimo octauo, sub hoc nomine digiti citrini. Nos plerunq; excavauimus in fabulosis, circa maritima. Sed mirum est de Serapione, qui id attribuat Italis mulieribus, quod
- 5 Dioscorides Thessalicis, & demū omnes Serapionē imitari videātur, quū tamen Italæ mulieres huius radice vires ignorent, quanuis frequentissimā habeāt. In prima enim orchis specie inquit in Thessalia ad incitandam Ve-
- 10 nerē mulieres ex lacte caprino radice illa uti. Hoc autem Italis mulieribus Serapio, & eius affeclæ attribuunt. A Gallis faterion, à Germanis vario modo orchim cū satyrione confundentibus: quippe hæc nomina habēt, qui-
- 15 bus orchis species significant, stendelvurtz, ragvvurtz, kreutzblumen: tamen satyrioni magis cōuenit stendelvurtz, quàm aliquod alterum. A Venetis testiculi di volpe, à Polonis popit iayka, à Neapolitanis coioni de vol-
- 20 pe nuncupatur. Galenus inquit humidum, & calidū temperatura esse, & ideo gustu dulce est: & quoniam recrementitiam habet humiditatem, propterea ad coitum excitat. Est verò in secundo ordine calidum, & humidū. SE.
- 25 Vitis albæ radices prodeunt, B R A. Vtinam & in hoc loco prodirent, ne quærere cogemur: hîc enim efficaciores sunt, quàm Ferrariæ, quanquam Ferrariæ, non desunt. Græci ampeloleucen & bryoniam, Latini albam vi-

tem appellant, non quòd vitis sit, sed quia similitudinem cum vite habet. A Latinis etiam pfilothrum nuncupatur, quia ex ipsius acinis pelles confici possint, & depilari, vel etiã quia depilatoria vnguenta ingreditur: imò ipsa ¶ per se sola, & sapone (agre autem) depilat. In nostris sepibus, & senticetis, ita crescit, vt nõ- nunquam alicuius foueæ spinas vniuersas te- gat, & arbores scandat, & sepes tanquam stragula vestis exornet. Duæ sunt huius vitis spe- 10
cies: alba, quam nunc colligis: & nigra, quæ & ipsa priuatim ad multa valet. Nigra in Fer- rariensi agro frequens non est, quũ alba nul- lo non in loco sit, & nostrum vulgus bryoniã appellat, quanuis frequẽtius hoc nomine zu- 15
cha saluatica vtatur, ob similitudinem, quam cum cucurbita habet, repedi. Alii viticellam, ob similitudinem, quam cum vite habet, vel ob nomen dixerunt. Ex ipsa asparagos, folia, radicẽ, & fructũ seruato. Nec vitem nigram 20
omitterem, quæ propriè bryonia est, & vua taminia. Differunt hæ vites, quoniam alba ra- dicem albam, fructũ racemosum, rubentem, & folia similia vitibus habet: nigra verò hede- 25
ræ foliis propriè smilacis, fructu racemoso in principio viridi, postea nigro, radice foris nigra, intus buxei coloris insignitur. In offi- cina tua & hanc nigram habere nihil impe- diet, tamen ne albam deseras. s E N. Nunc al-

bam seruabo, de nigra aliàs loquemur. Id autem scire voluerim, quid de hac vite Arabes sentiant. **BR.** Quū Galenus vitam nigrā albæ vires habere, inefficaciores tamē fateatur, ea
 5 carere nihil erit incōmodi. De Arabibus modò quid sentiam enucleabimus. Serapio has duas vires optimè distinxit, & edocuit, quauis à Barbaro interprete expositus sit. Auicenna quoq; de fesira, id est, vite alba prius, post-
 10 ea de fesiresim, id est, vite nigra pertractat, & egregiè, nisi essent plures corruptiones in codice: nam principio calidam in tertio dicit, postea temperatè calefacere cēset. quod aptè calefacere legendū arbitror: nisi dicamus tūc
 15 sequi Galenum, qui eius radicem moderatè calidam esse dicit. Mesue etiam (si fidū interpretem habuisset) rem optimè pertractasset.
SE. Propter quid Manardus illum reprehendit? **BR.** Quoniam ita sibi instituit, ne quis in
 20 Mesue decipiatur, qui vno capite de alba & nigra vite pertractat, ideo non mirum si modò albam modò nigram edoceat, præsertim quū eisdem viribus insigniantur, quæ tamen in nigra hebetiores sunt. **SE.** Ellebori albi, & nigri
 25 radices sequuntur. **BRAS.** Veratrum album hoc, & illud nigrum dicitur, quoniam radices illis coloribus insignitæ sunt. Qui radice tantum differre arbitrantur, aberrant: quoniam & foliis etiam differunt, vt picturæ ostendūt,
 &

& ipsæmet herbæ. Ferrariæ in pluribus hortis vtrunq; veratrum habetur, non tamen ita efficax sicut alibi: tamen vehementissimè etiã soluit Ferrariense, vt experientia rerum magistra edocuit. Herbæ sunt apud multos poetas decantatæ, & quæ in prouerbum apud antiquos iuerint, quoniam fatuis, & insanis medentur. Nostri pharmacopolæ vtrunque genus ex Mutinentibus montibus, Bononensibus, & nonnunquam Veronensibus petunt. Olim veratrum album in vsu erat frequentissimum apud Hippocratem, & Galenum: quia molestè educit, relictum est, & nigro solùm vtimur: nunc iterum album in vsum venit. Correctum enim mirè educit. Ego drachmã albi sumens, nunquam minus molestam euacuationem habui, & quibusdam insanis non correctum exhibui, & mirè profecit. Ex albo radices, ex nigro radices & semina seruato. Nigrum peculiariter in Anticyra, album in Cyrenaica, & Sicilia apud Aetnam montem nascitur. Arida loca amat. Tamen nec quod apud nos nascitur Italum spernerem. Mesue dicit album veratrum corporibus nostri temporis esse molestum, imò eis esse venenum. Manardus eum reprehendit, quoniam Pauli tempore elleborismo per album utebantur, & hoc etiam tempore bonum non puto venenosum. BRAS. Nos autem ali.

ter sentimus & bonum, & malum esse venenofum, quoniã Dioscorides venenum esse testatur, quia strangulare dicit: fortè de malo intelligere monebit. Nos autè, & de bono loqui probamus. quippe primū locū Cyrenai-
 5 qui elargitur. addit postea, quod in Galatia, & Cappadocia est, candidius, puluerulentum, & maiore strāgulandi vi est. ac si dicat: Omne album veratrū strangulat, sed Galatū, & Cappa-
 10 docū præcipuè. Nec Plinius hoc inficiatur. Imò v. l. lib. Dioscorides, cap. x x i i. de eo tāquam de veneno tractat. Nec putes albū dici, quia cādorē habeat, sed quia quodā modo in albū inclinat, & illud iunceū habet (de quo
 15 Dioscorides) albū. Albo elleboro vti cœpi-
 mus, qui mitior redditus arte, atra bile laborantes, & scabie Gallica affectos mirè sanat, vt quotidiana experiētia demōstrat: sed optimè corrigēdus est. s. e. Cur dedisti etiā absque
 20 correctione nōnullis? B. R. A. Quoniã ita antiqui vtebātur, tamē correctū tutius educit. s. e. Mihi potius videretur ab his abstinendū, quæ venena sunt, cū alia habeantur. B. R. A. Nulla habentur tam efficacia, præsertim cū medi-
 25 camenti copiam cupiam fatuo exhibere non poteris, hoc in modica copia id efficit, quod aliu in maiori efficere nō potest. A Galeno v. l. de simplicium medicamentorum facultatibus, in tertio ordine calefacientium & exci-
 cant

rantium existimatur, & niger gustu est calidior, albus amarior. Auerrois deceptus est, qui album in quarto ordine calidum esse dicit, atq; siccum, tamen superius in tertio ordine vtrunq; calidum, & siccum fecerat. Fortè 5
 fuit interpretis error, qui interpretatus est condisi, id est, albus elleborus. SE. Quibus mediis corrigitur? BR. Ferraria te docebo. Germanis nies vvurtz dicitur, id est, radix sternutationis, à Polonis elleborus vocatur czic- 10
 myczicza: & cum album significare volunt, biala addūt, cum verò nigrum, czarna. SE. Interim agaricum quæramus. BR. A. Cur agaricum inter radices numerasti? SE. Quoniam & Dioscorides numerat. BR. A. Non dicit radicē 15
 esse, sed ita ferri. Nam & Galenus radicē autumat, quæ in ilice sit. Plinius verò melius sentit fungum esse, candidum, odoratum, nocte relucentem, ideo noctu colligitur. Dioscorides incertus videtur, quippe qui modò secundum 20
 aliquos radicem, secundum alios fungū in arboribus fateatur. Sed verè fungum esse docet Plinius, in glandiferis arboribus præsertim innascentem. Ilignam syluam habet illustri- 25
 sissimus Dux noster Alphonsus prope Comachum: sæpius illac spatians, circa ilicum radices veluti fungos inueni, pro agarico accepi: sed uti non audebam, quoniam nigrescebant, & subrusi erant. Tãdem vno albo in-

uento, eo vsus sum, & pituitosam materiam
 educere vidi. quam ob rem & in Italia nasci-
 tur, & apud nos, & in Gallia frequēter per syl-
 uas equitantes, circa quercuum radices vidi-
 5 mus. Verūm ex Sarmatia per Illyrium Vene-
 tias affertur, etiā ex Galatia, & Cilicia Alexā-
 driam, & Alexandria Venetias. Nostri phar-
 macopolæ vnum bonitatis indicium, esse fria-
 bile, censent: Dioscorides negat, vtpote qui
 10 Galatū, & ex Cilicia infirmū dicit, quia fria-
 bile. In mare, & fœmina assignādis Mesue, &
 Dioscorides conueniunt: quippe Dioscōri-
 des masculum in se ipsum conuolutū, rotun-
 dumq; , & vndiq; cōcretum fatetur. Fœmina
 15 rectas habet intus, pectinū modo, venas, &
 diuisiones, masculumq; non laudatum, fœmi-
 nam bonitate antecedere. Eodē modo Me-
 sue fœminam masculo præfert. s E. Vnde for-
 titum est hoc nomen agaricus? B R A. Quid
 20 hoc ad rem? Emes tu Venetiis hūc fungum:
 tamen ne huius nominis rationem subterfu-
 gere videar, Ptolemæus Agarum urbem, &
 amnem in Sarmatia scribit, in Sarmatia verò
 optimus agaricus nascitur, eo præsertim lo-
 25 co, qui Agarum appellatur, ideo Agaricus à
 loco nomen sumpsit. Prius zizibere præpara-
 re solebant, nunc etiā absq; noxa eius puluis
 cum saccharo sumitur. Medicina familiæ ab
 antiquis dicebatur, vel quia omnibus mēbris
 vale

valeat, vel ita salubris est, vt cuicumq; ex fami-
 lia nō seruata atate, sine delectu dari possit.
 Ventriculū offendere dicitur, & caput opti-
 mē iuuare. A Gallis agaric, ab Hispanis nostro
 nomine agarico, à Germanis danschvun, 5
 à Polonis modrzeuyoua gamloka nuncupa-
 tur. Auerrois agaricum in primo ordine ca-
 lidum esse iudicauit, & siccum in fine secūdi.
 notatq; à Galeno non esse positum Agarici
 ordinē. Auicenna præterea, Mesue, Serapio, 10
 & recentiores omnes agaricū in primo ordi-
 ne calidū posuere, & in secundo siccū: tamen
 cum secūdo ordine calidus esse deprehenda-
 tur, erit in secūdo ordine calidum, & in prin-
 cipio tertii siccū, neq; in his qualitatibus esse 15
 dubito. S E. Dic, ni refugis, Dioscorides friabi-
 le agaricū damnare videtur: Paulus autem
 illud probat. B R A. Neq; friabile dānat Dio-
 scorides, neq; Paulus probat: sed Dioscori-
 des illud damnat, quod in Galatia Asiæ, & Ci 20
 licia ἐν τῶν κίδρων, id est, in cedris, vel arbo-
 ribus nascitur. quod tamē friabile est, sed illi
 absunt aliæ perfectiones. Paulus verò inquit
 esse radicem laxi corporis, & friabilem. S E N.
 Affodili radices sequuntur. B R A. Asphode- 25
 li proferre oportet. S E N. Nomina negligo,
 modò rem ipsam nouerim. B R A S A. Imò ne
 quibusque rusticis, & malè feriatis viris simi-
 les sumus, nomina negligenda nō sunt, præ-

fertim quum in promptu habeantur nostro
 hoc tempore idiomata, & candidiores literæ
 floruerint, & perseverent. Latinis hastula re-
 gia dicitur. Antiquitus hac radice vesceban-
 5 tur. Romani etiã albucum nominãt. Radices
 illi assignat Dioscorides plures, oblongas,
 teretes, glandibus similes. Mihi videtur radi-
 cem vnã habere, à qua plures prodeunt, qua-
 rum quælibet præoniæ radicem imitari vide-
 10 tur. Sunt enim longæ, & rotundæ, sed, si tra-
 ctentur, molles. iam cœpit passim haberi in
 hortis Ferrariæ, vt nullus sit, qui asphodelum
 ignoret. Ex Bononiensibus montibus, & Ve-
 ronensibus Ferrariam portatur. Quandoq;
 15 digitales radículas, vel bulbos, qui ex cras-
 siore radice prodeunt, sexagenarium nume-
 rum excedere vidimus. Plinius fatetur quan-
 doq; autumno colligi asphodelum, à cuius
 radice octuaginta adnati bulbuli in aceruũ
 20 visi sunt. Ex hoc in his mōtibus semina, & ra-
 dices habeto. Nec id te lateat, quãuis albucus
 appelleretur, Plinius tamẽ eius caulem albucũ,
 ipsum verò totũ hastulam regiã dici mauult.
 Fuere tamẽ, qui duo genera facerent, per al-
 25 bucum candidum intelligẽtes scapum paulò
 ampliorẽ habens, purũ & leuem: asphodelus
 verò, aut hastula regia, acinosum caulem ha-
 bet. Nec defuere, qui in marem, & sceminam
 partirentur. Vnũ animaduersione dignũ est,
 in

in Gallia me vidisse pro asphodelo alteram
herbam vèdi, quæ bulbos quidem habet, sed
breuis est herba, quum asphodelus inter bul-
bosas herbas maximus sit, propterea id no-
men hastula regia sortitus est. Imò & hunc 75
errorè quidam pharmacopola noster fecit,
sed admonitus, verù asphodelum habere cu-
rauit. Eius enim bulbosæ herbæ radices co-
piose in Ferrariensi agro habentur, loco qui
Sammartina nuncupatur. Galli afrondiles, 10
Hispani gamones, aut gamonites, Cretenses
vulgò asphediglia, Poloni zlotogloro, Nea-
politani porastro vocāt. s e. Quæ sunt aspho-
deli qualitates? B R A. Est calidus in secundo
ordine atq; siccus: tamen, vt à Galeno nota- 15
tur v I. de simplic. medic. facult. cinis radice
vsti calidior est, propterea in secundo ordine
intenso calidior erit, & siccior, vel in princi-
pio tertii. s e n. Tormentillæ radices sequun-
tur. B R A s. Nisi hæc herba pentaphyllon sit, 20
nusquam apud antiquos, vel iota vnū inueni-
re potui. Vt plurimùm in Italia septem folia
habet, tamè & quãdoq; quinq;, vt duo parua
foliola pro foliis cõputanda non sint. Nostri
pharmacopolæ in Bononiensibus montibus 25
eam inueniūt: sed iam cœpit in hortis Ferra-
riæ passim plantari. Herba cubitalis est, flo-
rem purpureum habens, paruū: cœspitè quo-
dam modo facit, à quo cauliculi emanāt, su-

pra quos folia in septem partes diuifa, aut
 quinq; visuntur. Nonnulli apud Dioscoridem
 taxifragam esse censuerunt. Decepti tamen,
 quoniã nec eius vires habet, nec illi pictura
 5 cõuenit. Pandectarius bistortã vocat, quum
 bistorta altera radix sit, nisi ita in suo natali
 solo vocetur. Rubeã præterea ex colore, quẽ
 radix habet, nũcupat. Cui Genuẽsis assentire
 videtur. Et re vera, præsertim in summa par-
 10 te, radix eo colore insignitur. Nos radicem
 domi habemus, quæ videtur serpens cõvolu-
 tus. Veneti pharmacopolæ nonnulli ex hac
 herba trochiscos theriacos pro viperarũ car-
 ne faciũt. Quod & Hermolaus in pẽtaphyllo
 15 fatetur, rationẽ addens, quoniã viperæ mo-
 do (vt ipsi putant) nunquam visuntur. Qui
 quantum aberrent, tu ipse iudex esto. In his
 montibus radices solũm colliges, nisi penta-
 phyllon sit, herba noua erit, id est, antiquis
 20 incognita. Nonnulli apud Germanos tor-
 mentill. alii rotvvurtz, blutvvurtz alii nuncu-
 pant, à Polonis pyanczlisto v̄v dicitur. Sicca
 est ordine tertio hæc radix secũdum Galenũ,
 & minimum habet euidentis caliditatis, pro-
 25 pterea in primo ordine intẽso, vel in secũdo
 remisso calida erit. S E. Ad saxifragæ radices
 veniamus. B R A. In hac etiã herba varix am-
 bages sunt: quoniã multæ sunt herbæ, quas
 nostrum vulgus saxifragas nuncupat. Fuere
 qui

qui vocatam pimpinellam pro saxifraga su-
 merent, alii herbam alterā pimpinellæ simi-
 lem, alii similem tritico, alii nostro vocato
 caryophyllo, alii tormentillam accipiunt, alii
 herbam tormētillæ similem dicunt, alii quam 5
 vocamus euphragiā sumunt, alii cretano ma-
 rino similem, alii cretanū ipsum, alii à nobis
 vocatā sancti Petri herbam. Verū nullam
 harum saxifragiam esse ex hoc apparet, quia
 Dioscorides epithymo simile esse dicit: sed 10
 harum nulla cum epithymo similitudinē ha-
 bet, nec furculosa est aliqua prædictarum, ut
 saxifraga pingitur. Quam verò vos pharma-
 copolæ in officinis habetis, quæ est radix
 subrubra, cuius herbæ folia pimpinellæ as- 15
 milantur, nō modò hæc non esse illam osten-
 dunt, sed nec sapor, qui omnino adstringens
 est, si mādatur. Nos saxifragam Dioscoridis
 nūquam vidimus, quod meminimus: em-
 petron verò frequēter in Liguriæ montibus, 20
 mare versus. Dioscorides duo capita facit:
 vnū de saxifraga, quam tamen empetron ap-
 pellari dicit: aliud de empetro, quod etiā pha-
 cois vocat: sed alias vires empetro, alias saxi-
 fragæ tribuit. Vnde Marcellus caput de saxi- 25
 frago superfluum esse suspicatur, tum quia
 Dioscorides nō incepisset suū caput à Lati-
 no nomine: tū quia empetron ipsam vocat:
 tū quia à Paulo, qui breuibus omnia pertra-
 ctat,

stat, quæ à Dioscoride scribuntur, de saxifra-
 ga sermo nō fit, sed tātūm de empetro. Quic-
 quid sit, quum diuersam figuram, & diuersas
 vires saxifragæ, & empetro tribuat, diuersas
 5 herbas esse arbitror, nec caput superfluum
 esse. Nō moueor autē quòd Latino nomine
 incipiat, quia ita appellari audiuit: et si Pau-
 lus tamen omiserit, non mirū, quia pauciora
 scribit, quàm Dioscorides fecerit: imò & nō.
 10 nulla, de quibus nunquam Dioscorides tra-
 ctat, vt de arnabo suprā dictū est. At quū sa-
 xifraga ab effectu appelletur, quia saxa fran-
 git, intra quæ nascitur, & eodem modo empe-
 tron: propterea herbam in montibus quere-
 15 rem, quæ dum oritur saxa scinderet, & per
 scissuras exiret, & epithymi figurā haberet.
 Hermolaus in suo Dioscoride herbæ figurā
 deesse tradit. Marcellus in antiquissimo suo
 reperiri inquit, *ἐπιθύμω ἰμφίγης*, id est, epi-
 20 thymo similis, quum tamē epithymus herbæ
 figurā nō habeat. Quicquid sit, si huius com-
 munitis saxifragæ radices, & herbā colligere
 placeat, colligito. Sin minus, eam relinquere
 poteris, vtpote antiquis, & recētibus ignotā.
 25 Nam Simon Genuēsis inter recentes quosdā
 refert vnā herbam accipientes, alios alteram
 pro saxifraga. Idem etiam Pandectarius. Et
 nostri recentes in hortis varias herbas osten-
 dunt, ac seminant, quas omnes saxifragas
 nunc

nancupant, & pro frangendo lapide impendunt. Aliàs determinatè omnes recentiorum species assignare statuimus, & quid sint ostèdere. Nunc satis habeas, illam radicè, quam in Bononiensibus montibus, & Veronèsibus colligitis, non esse Dioscoridis saxifragā, aut empetron didicisse, imò & recentes in ea dubitant. s. e. Quum hic nostræ saxifragæ radices præsto sint, colligere non desinā, ne quandoq; ab aliquo imperito medico expeterentur, ego autem carerem. B. R. A. S. A Germanis steinbrech appellatur. quod nomē saxifragis impositū est. Nam & alia quædam peculiaria nomina habent speciebus saxifragæ recentiorū, vt kryenkraut, quia ischiadicis potissimum medeatur, & meerhirs, & schlutten, quorum differentiam ipsis relinquere statuimus. A Polonis fralod dicitur. Calida & sicca ordine tertio existimatur, vel est in secundo înteso. s. e. Ideo ad spodium ex cannis secundum Auicennā descendamus. B. R. A. Non ab re secundum Auicennæ sententiam addidisti. nam ipse tali spodio utitur, quum verum spodium fortè nō habuerit. Nos verum spodium habemus, ideo ex cannis, & fictitiū despiciere oportet. Non defuere tamen recentes, qui nō solum Auicennam reprehendunt, verum ex nulla altera re spodium fieri posse cēsant, quàm in fornacibus mineralibus. Hi autem
maxi

maximè decipiuntur, quoniã Dioscorides v.
 lib. & Galenus vbi de spodio, & Plinius multa,
 quæ pro spodio poni possunt, & quibus
 modis cinis fiat, qui antisporidii vocatur, edo
 5 cent. Fit enim ex oleastro, vt v. libro, & vbi de
 oleastro tractat Dioscorides monet. Sumi-
 tur autè oleastri, aut oleæ coliculus, fit ex ma-
 lis cotoneis exossatis, ex cannis, ex linteorū
 laciniis, ex candidis moris immaturis, ex len-
 10 tisco, ex terebintho, ex floribus labruscæ, ex
 floribus tenerioribus rubi, ex coma buxi, ex
 pseudocypero, id est, falso quadrato iunco
 cum suis floribus, ex germine fici in sole sic-
 cati, ex glutino taurino, quod nos collā gara
 15 uellā vocamus, ex lana aspera succida, pice,
 aut melle madida. Deficiente spodio, ordi-
 bus his vti possumus loco eius, & ideo anti-
 spodia, ac si dictū sit, pro spodio, nūcupātur.
 Et ideo Auicēna reprehendi nō debet, si can-
 20 narū radices adustas, & ante ipsum Serapio,
 spodium dixerint. Nempe certū est, de mine-
 rali spodio, id est, fornacibus inuento, nō lo-
 qui, sed de antisporidio, id est, de eo, quo loco
 spodii vti possumus. Constat autè, & ipsum
 25 radicum cannarum cinerem pro antisporidio
 poni posse. Quod autem Auicenna & Sera-
 pio Dioscoridis antisporidii nouerint, caput
 de tutia apud ipsos leges. Nam eos de vero
 antiquorū spodio loqui à caminis accepto
 perci

percipies. Quamobrē malus interpres in cau-
 sa fuit, qui cōmodè vocabula nō reddidit. Et
 ideo hi authores non erant ita temere explo-
 dendi, vt quidam recentes explodunt, sed po-
 tius corrigendi: vt in eo lemmate, quo de spo- 5
 dio scriptum est, de antisporio legatur: fuit
 error interpretis spodiū pro antisporio in-
 terpretātis. vbi postea de tutia in inscriptio-
 ne posuit: de pompholyge & spodio legen-
 dum erat. SEN. Ne vltius procedas, sed ad 10
 interrogata respōdeto: Auicenna, non anti-
 sporium, sed spodiū ipsum describere tenta-
 bat. Nempe si dixeris ibi pro spodio antispo-
 dium legēdum, aberras: quoniā Auicenna de
 simplicibus alphabetico more procedit. Vn- 15
 de in litera s, in qua de spodio agit, simplex
 aliquod poni nō debet, quod per a, incipiat.
 BRAS. Equidem etiā ingeniose satis locutus
 es: tamē non aduertis, Auicēnam nō posuisse
 sporium in litera s, quoniam ipse lingua sua 20
 posuit in litera a, quippe sua lingua Abaisir
 vocat. Et id vocabulum tam verum spodiū,
 quā antisporiū significat. Interpres verò,
 qui in Latinū vertit, sporium interpretatus
 est, & ad s, literam posuit, cū interpretari 25
 debuisset antisporium, & in litera a, cum re-
 liquis ordinare. Vnde fuit Auicennæ inter-
 pres, qui secundum Latina, vel tunc vsitata
 nomina simplicia ordinauit, cū alter sit
 apud

apud Auicennā in literis ordo. **SEN.** Ambigē
 præterea quare in antispodii descriptione,
 Dioscorides non dixit illud fieri ex cannarū
 radicibus cōbustis, sed ex multis adstringen-
 5 tibus rebus, quæ in hoc capite ab Auicenna
 numeratæ nō sunt. **BR. A.** Miror profectō de
 tua hac sapiētia, optime senex, qui ad eō argu-
 tē hac de re differas: At quid opus erat Au-
 cennā omnia recensere, ex quibus antispodia
 10 fieri possunt, cum id tantū emineret quod
 apud ipsum in vsu erat, & apud suos? Neque
 sequitur, Auicennā aberrare, quare à Diosco-
 ride nō est hoc antispodiiū numeratū. Quip-
 pe multa sunt alia, quæ à Dioscoride nō scri-
 15 buntur, tamen exusta pro antispodio poni
 possunt: neq; omnia vsta antispodia nuncu-
 panda sunt, sed illa solūm, quæ spodii loco
 poni cōuenit. Multaq; adstringentia Diosco-
 rides numerat, sed plura sunt alia, quæ nō nu-
 20 merat. **SE.** Non video quomodo poterit esse
 tutus antispodii ex cannis vsus. Nam Auicen-
 na ad cor instaurandum frequentissimē spo-
 dio vtitur. Cannis autē nullæ huius generis
 vires ab optimis authoribus attributæ sunt,
 25 imò potius cordi aduersæ sunt. **BR. A.** Nescio
 vnde colligere possis cordi aduersas esse can-
 nas: frigidas tamen esse constat, propterea
 supercalefacto cordi conuenient. Et quāuis
 ab authoribus hoc expressum non sit quòd
 cordi

cordi conferant cannæ, tamen neque oppositum exprimitur, sed primas qualitates habet, quæ conferre possunt. Et fortè Auicēna de genere quodā cannæ intelligit, quod sua in patria huic rei aptū nascebatur. Propterea certus esto, speciem vnā antispodii annumerasse Auicennam, quæ apud viros suæ nationis in vsu erat: neq; amplius rixari velis, sed negotiis tuis attēde, si quæ habes. Nam spodium apud Diosc. Plinium, Galenū, Paulum, Serapionem, & Auicennā, & cæteros omnes fidos authores tale est, quoties æs purificare contendunt, in fornaces imponentes, fumus eleuatur subtilior, & leuior, qui fornacis culmini inhæret. Hic pompholyx dicitur à nostris recentibus, & ab Arabibus tutia nuncupatur: vnde pompholyx est æris, & cadmiæ fauilla, vel bulla (vt nomen ipsum indicat) spodium verò est pars fumi ponderosa, & nigrior, quæ fauillas simul mistas habet, & quæ doq; carbones. Hoc est verum spodium, quo in officinis vti deberemus. Tamen quū opus sit spodio vti, pompholygem semper, id est, tutiam accipito. Nam hoc edocet Galenus, qui nunquam spodio vsus est, quia pompholygem habebat: ideò & nos spodiū dimittimus, quia pōpholygē habemus. Si pōpholyge careremus, spodio vti oporteret. Quod si haberi non possēt ex ære spodium, aut ex ar-

gento, vel auro (nam & spodium argenti, &
 auri fit, quod Plinius lauritim appellat, & o-
 culis aptius est) ex plumbo accipi iubet Pli-
 nius. Si ex nullo metallo haberi posset, ex re-
 5 bus præcitatatis fieri oporteret. Et hoc antispo-
 dium esset. Nec illud Auicēnæ ex cannarum
 radicibus despiceré, aut ex animalium ossi-
 bus, vt quidam ex elephātum dētibus, alii ex
 collo parāt. Quum ergo spodio indigemus,
 10 pompholyge vtamur. Si pompholyx, id est,
 tutia desit, spodium sumatur. Deficiente spo-
 dio, in primis aureo, argenteo, æreo, deniq;
 plūbeo antispodio vtamur, quod vel ex re-
 bus à Dioscoride dictis, vel ex cannarum ra-
 15 dicibus fiat. Verūm pompholyge carere non
 possumus: quū in Italia, & in propinquissi-
 ma Germaniæ parte, plures metallorū fodi-
 næ non desint, vbi & vili pretio emitur. Mul-
 ti verò spodiū, & pompholygē confundunt,
 20 quū manifestissimis indiciis distingui depre-
 hendantur: at ex radicibus ad metalla transi-
 uisse videmur, s. E. Non equidem trāsui-
 mus, quia de spodio cannarum, quod radix est, lo-
 quebamur. Tu verò ad ampliorem doctri-
 25 nā de spodio ex metallis tractasti: præfertim
 quia immeritò Auicēna in antispodio suo ex
 cannarum radicibus, vel adustarum confri-
 ctione, aut data opera igne taxabatur. Ve-
 rūm hæc aliàs, vt ad rem nostrā reuertamur.

BRAS. Frigidum & siccum in tertio ordine existimatur à Serapione, & recētioribus. Tamen cum Auicenna potius sentio, in secundo ordine frigidum esse, & in tertio siccum. Nonnulli Germani tutiam, vel spodium nix 5 vocant, alii nil, quod & Latinum nomen est. Ideò cauillari solent æquiuoco argumento, dicentes: Si nil valet oculis, non sanabuntur: sed nil valet oculis: igitur non sanabuntur. Vides equiuocationem esse in verbo nil. Cau 10 sa autem apparentiæ in paralogismo, identitas nominis est. SENEX. Hæc dialecticis ommittantur, & ad bistortæ radicem veniamus. BRASAV. Imò sophistarum munus est, hæc tractare. Ad tuam bistortam accedentes: plu 15 res herbarii hanc herbam, quam vos ob radicem bistortam dicitis, apud Dioscoridem catanancem esse censuere, præsertim secundam speciẽ. quod & Hermolaus testatur. At eam non esse facilè deprehendi potest, quo 20 niam Dioscoridis catanance radicem paruum ceu oliuam habet, & folia oleæ figura, & colore: vestra autem bistorta nõ habet radicẽ vt oliua, sed multò maiorem, & nigram, & geniculatam, nec folia bistortæ, oleæ folia, 25 figura, & colore imitantur, sed potius figurã lapathi acuti habent, vt quandoque speciem lapathi esse suspicatus sim: tamen in nulla quatuor specierũ reperitur. Equidem folia

acuti lapathi habet, quæ ex vno latere quodam modo cærulea sunt ex altero herbacea. Radicem habet extrâ nigram, intus rubram, vel in quendam ruborem tendentem. Radicem adstringentem esse constat, propterea ab his recentibus in menstruorum abundantia accipitur. In his montibus eam collige. Herbarii nostri ex Bononiensibus montibus petunt, & radicem solam seruant. s. b. Habent aliud nomen, quàm bistorta, vel bitorta? B. R. A radice bistorta dicitur. Aliqui minoré lappam appellant: alii bardanam minorem. Sed nomina sunt potius ad placitū, quàm aliqua ratione imposita. Illos autē deceptos esse constat, qui bistortæ radicem, behé rubrum esse putarunt. quippe rubrum behen, & foliis, & viribus, & radice aliud est à vocata bistorta. Nihil deniq; de his loqui oportet, qui bistortam tormentillam faciūt, adeò fatuè, & absq; sensu loquūtur, quum bistorta rumicis folia habeat, tormentilla in septem partes distincta. s. e. n. Nihil habes apud antiquos certi de bistorta? B. R. Quandoq; britanicam Dioscoridis bistortam esse suspicatus sum, quia foliū habet rumici syluestri simile: postea alia non respondebant. Quippe britannica foliū habet nigrius, pilosiusq; rumice, & radicem breuem, & tenuē. At bistorta rumicis quidē folium habet, sed nec nigrum, nec pilosum, imò

imò valde læuigatum, & radicem magnam,
 rationeque herbæ crassam, continet. Illi præ-
 terea decipiuntur, qui bistortam astragalum
 esse arbitrâtur: quoniam & si astragalus radi- 5
 cem rotundam habeat, raphani modo præ-
 longam, nigris aliis agnascētibus præduris,
 & implicatis vt cornua gustu spissante: tamē
 bistortæ radix alia forma visitur, nec habet
 ramos, & folia ciceris bistorta, vt astragalus.
 Propterea hanc bistortā antiquis incognitā 10
 censeo. Quam & Galli bistortæ vocāt. A Ger-
 manis verò pro serpentaria sumitur magno
 errore, vt qui frigidū pro calido ponāt. Imò
 & bistortam herbam nonnulli in Germania
 drachenvvurtz, & nottervurtz (nomina à 15
 serpentibus ducta) appellant. Quanquā non
 desint, & qui bistortā, schlipé vocent. A Po-
 lonis pſzia lobada dicitur. Frigida in secūdo
 est, & sicca in tertio, quanuis nonnulli frigi-
 dam & ipsam in tertio iudicauerint. s. e. Car- 20
 linæ radices sequuntur. B. R. In Bononiésibus
 montibus chamæleonta duplicem inueni, al-
 bum, & nigrum. Idem in Mutinensibus ple-
 runq; me vidisse accidit: sed præter hos duos,
 quidam papus aderat, tanquam cardui echi- 25
 nus latus, purpureus in summo, aculeatus vn-
 diq; qui sine foliis è radice supra caulem exi-
 bat. Hunc illi herbarii carlinam vocabant,
 & locorum accolæ. Tunc carlinam chamæ-

leonten album nō esse suspicatus sum: nempe antea continuō carlinam, & chamæleontem idem esse putaueram, & nomen corruptum esse, vt carlina, quasi chamæleon diceretur. vnde herba noua carlina erit, de qua nusquam antiqui. Nescio an folia duabus, vel tribus carlinis, quas videram, arrepta essent. Id tamē scio vos pro carlina chamæleontis albi radices sumere. Vbiq; nascuntur chamæleon albus, & niger, & omnibus notissimæ sunt herbæ. Vnde carlina à chamæleōte altera erit: finguntq; herbarii, quia in medio tanquā sagittæ vulnus habere videtur, Angelū de cælo missum id fecisse, sagitta tangens, vt Carolo Magno eam ostenderet, qua eius exercitum à pestilenti morbo liberaret. Hæc puerilia sunt: tamē quousq; rem tibi oculata fide ostendā, pro carlina, huius chamæleontis radices, & in his montibus, potius quàm alibi, colliges. Chamæleon dicitur ex similitudine, quam cum chamæleonte animali in serpendo, & in mutatione colorū, penes varios terræ affectus habet. A Germanis viedistel, & mariendistel chamæleontes appellantur. Sed quæ ita à Germanis dicuntur, potius cardui species sunt, quàm chamæleontes. Ideo pro chamæleonte carduum sumunt. Vulgus Cretensium hunc vocat collam, quoniā ex eo glutini genus fit. In secundo ordine calefacit, &

in tertio siccat. s e. Sigilli sanctæ Mariæ radices sequuntur. b r. Nunquam legi gloriosam virginem sigillum habuisse, aut literas misisse: minus imaginari possum, sigillum radices habere. s e. Est herba, quæ ita nūcupatur. b r. 5
 Non habet aliud nomen? Quomodo appellabatur antequam virgo Maria in lucē prodissit? s e. Id ignoro, tamen aliis etiā nominibus appellatur, vt à geniculo radice, genicularis, & fraxinella. b r. Optimum est plura 10
 nomina nouisse. Iam intelligere cœpi, quid per sigillum sanctæ mariæ velis. Ea herba est, qua mulieres sibi faciem extergūt, & fucāt. Etiam sigillum Salomonis dicitur. s e. Ea inquam, sed & radix ad rem Venereā saccharo 15
 conditur. b r. Hęc apud Dioscoridem, & antiquos polygonatum est, quæ candidam radicem habet, pluribus geniculis plenam: cuius saporem Galenus, & Paulus explicare nescuerūt. Recentes nonnulli crassissimo errore 20
 detinētur, putantes apud Serapionē secacul polygonatū esse: quū secacul non eryngium (vt interpret dicit) sed altera radix sit. Rectè ab aliquibus genicularis dicitur, nomen Græcū polygonatū, scilicet exprimētes: à po 25
 lygonio mare, & fœmina differt, quod nos vulgò corrigiolam vocamus. A Gallis seu nostre Dame, à Germanis ex colore vveisz yvurtz, id est, radix alba nūcupatur, à Venetis

zenochielli, à Polonis yfziōka vocatur. Ventriculum roborat melle condita, sed saccharo gustu perfectior, & suauior redditur. Calida est ordine tertio, atque sicca, & ob quamdam superfluam humiditatē Venerem accedit. *SE.* Cynoglossæ radices prodeunt. *BR. A.* Quam pharmacopolarum turba caninam linguā putauit, è solo eleuatā, canina lingua non est: quia per terram sternitur canina lingua, & plantaginem in foliis imitatur: sed ob scabritiem, caninæ linguæ assimilatur. Ferratiæ habetur, in sabulosis locis abundat. Ibi eam colligeré, vtpote efficacior é: herbanq; & radices seruaré. Ab Hispanis lingua deperit, à Germanis hūdtzung nūcupatur: quanius Germani herbam à terra eleuatā, surculo samq; pro cynoglossā sumāt. Alteram tamen ab ea, quam nostri herbarii sumunt, nostrum vulgus eam nullo nomine insigniuit. Imò iam cet despecta, & sine ratione calcata. A Polonis psziciaziczki nūcupatur. Amoenissimum locum habet Illustris Princeps noster, & alterum tempe, Pado circumdatum, quem Beluedere, id est, caliopticam vocat, ibi cynoglossa pulchrior, quàm alibi viderim, mirè viret. Est frigida, & sicca ordine secundo. *SE.* Duronoci sequitur. *BR.* Dronicum à Græco nomen est, tamen apud Græcos nunquam dronicum reperi (nisi tu Barbare droni-

go, vel durūgo proferre malueris, ne à Græ-
 co desumas) minus à Latinis pertractatur. A-
 rabes foli nobis hæc dora, id est, dona tri-
 buere, quibus in variis simplicibus debemus:
 Serapio de his pertractat. Sunt enim radices 5
 parua, dulces, in formam (vt inquit) calami
 aromatici, quæ plures medicinarum compo-
 sitiones ingrediuntur, vt electuarium de aro-
 matibus. Aliàs quot sint apud antiquos, ex-
 plicare conabimur. Nondū compertum no- 10
 bis est ad hoc vsq; tēpus doricū. Audiui-
 mus folium habere in morem violarum. Ca-
 lidam, & siccū esse ordine tertio testatur Se-
 rapio, & Auicēna, & ita esse constat. Ex Apu-
 lia Venetias feruntur. s. e. Behen albi, & rubri 15
 radices occurrūt. B. R. Recentes inter ben sim-
 plici e, scriptū, & been duplici e, differētiam
 faciunt. primum est fructus quidam, secun-
 dū radix. Re vera hæc nomina barbara sunt
 ben, been, vel behem: suo modo tractent illi, 20
 & scribant. Nam vt in rebus recētes, ita in or-
 thographia cōfusi sunt. Quicquid tamen sit,
 apud Arabes ben, vel been, granū est angu-
 losum, magnū, vt auellana, à Diosc. iij. libr.
 Balanum myrsificen, à Latinis glandem vn- 25
 guentariam appellatū. Plinius vno nomine
 myrobalanos vocat. Apud nobiles mulieres
 Ferrariēses notissima est hæc glans, qua oleū
 inodorum, id est, omni odore carens expri-

munt, tamen ad omnes suscipiēdos aptū. Au-
 thores in folio dissident: nam Plinius helio-
 tropii foliū habere censet. Theophrastus *iiij.*
 de plantarū historia, myrti: Dioscorides, my-
 5 rix: Theophrastus etiam, fructum cappari,
 Dioscorides auellanae cōparat. Nec mirum,
 quia res eadem mihi sub vna forma, illi sub
 altera praesentatur, praesertim si non multūm
 differant formae. Et licet Plinii folium longē
 10 ab aliis distare videatur: propterea non inte-
 grum fortē intellexit, sed partem vnam ex fo-
 lio. Hoc been, id est, myrobalanū in tua offi-
 cina habeas, nō solum ad odores, sed ad rem
 medicā. Venetiis emito. Ex Aethiopia, Aegy-
 15 pto, Arabia, & Iudaea Alexādrīā fertur, post-
 ea Venetias. Sed istud beē, potius inter semi-
 na numerandum erat. Quicquid autē sit, nō
 pauci recentes decipiuntur, qui pro been bac-
 cas cici, id est, herbae, vulgō dictae mirasole,
 20 accipiunt, & ex eis oleum parant, quod pro
 oleo de been vendunt. Quā tamen à Diosco-
 ride primolib. oleū cicinum, & ab Arabibus
 oleum de cherua dictū sit, quod ab oleo bala-
 nino, id est (vt more ipsorū loquar) oleo de
 25 been separati: imō si nunquam de his Diosco-
 rides tractasset, constat aliud esse, myrobalan-
 num, aliud cicū. At ad rem nostrā redeuntes,
 vos duas radices in officinis seruatis, quarū
 altera ben albū, altera ben rubrum appella-
 tis:

tis: ben album in Bononiensibus, & Veronen-
 sibus montibus frequens est: foliū habet ma-
 gnitudine foliorū oleæ, sed in acutū tendit.
 Radix ferè per terrā serpit, è qua multi ramu-
 li hinc inde crescūt, vt in gylcyrrhiza fit: flo- 5
 rem veluti stellam albam habet: Been verò ru-
 brū circa maritima nascitur. Ad nos ex mon-
 te Gargano, id est, sancti Angeli defertur: vt
 coniectari possim, apud Arabes non ben, sed
 behē, proferendū est. de quibus Serapio cap. 10
 cccxxv. Quid verò sint, nō possumus, vel ex
 Serapione, aut Auicēna colligere, qui eorum
 colorem tantū edocent. Ideo an sint istæ ra-
 dices, quæ ad nos afferuntur, incerti sumus.
 Græci (quod sciuerim) hæc nunquam scripse- 15
 re. At quia hominum animis ita receptū est,
 ideo & tu behem albū hic collige. Rubrum
 ex aliis locis habebis. Balanū myrespicā cali-
 dam ordine tertio, & siccam in secundo Aui-
 cenna iudicauit: tamē & humiditatem habe. 20
 re constat, & oleagineosa est. Radices verò,
 quæ been nuncupantur, calidæ, & siccæ sunt
 ordine secūdo. Serapio verò secūdam Aben
 Mesuai inquit radices has esse calidas, & hu-
 midas: verūm in hac re Auicēne potius cōsen- 25
 tiendū est, & si radices hæ virides aliquā ha-
 beant humiditatem. A Polonis been dicitur,
 sed addunt biali, & czeruoni, id est, album, &
 rubrū. sE. Corallina sequitur. B R A. Inter ra-
 dices

dices corallinam numeras? s E. Radix nō est, sed quia terræ inhæret, propterea radicū loco ipsam disposui. Dubitabā, an inter herbas numerarē. Verūm nihil cum herba com-
 5 mune habere videbatur, nec cum radice. De his autem nihil ad nos, modò ipsius copiam in officinam portē. B R. Hic non habetur, sed circa mare in lapidibus, & ostrearum testis. Græcè βρύον θαλάσσιον, Latinè muscus mari-
 10 nus dicitur. De eo Dioscorides li. iij. pertrahat. Pādectarius, & Genuésis, lichenē herbā cum musco marino confundere vidētur: sed grauius Pādectarius, quàm Genuésis, quippe q̄ omnia absq; ordine simul misceat, quæ
 15 bryon nuncupātur, & præsertim in hoc marino bryo & lichene. Sed de his viris nihil ad nos, qui muscū falso & vsnē cōparant, & Dioscori. pessimè adducūt. Quod si apud ipsos videre lubeat, caput de aiinech legito. Vnde
 20 breuibus, quam corallinā vocamus, & in frequenti vsu pro puerorum verminibus est, à Dioscoride, Galeno, & aliis muscus marinus nūcupatur. Sed hāc vim ignorarūt antiquiores, quòd vermes interficiat, quā posteriores
 25 ita esse cōprobarūt, & amara est, & nunctota Græcia eo pro vermibus vtitur. Imò sunt qui per plateas & vicos attritam corallinam vendant: ita ferè clamantes σχολιτοβέτανον, σχολιτοβέτανον, ac si dixerint, vermes inter-
 ficiens,

ficiens, vermes interficiens. quanuis suo vul-
 gari idiomate verba in i, potius finiant dicē-
 tes, *χολιτοβότανι*. Mulieres pro vermibus
 puerorum vili pretio emunt. Herba est omni-
 no, & herba à Dioscoride dicitur. Vno tantū
 perturbor, Pliniū eadē ferē de musco mari-
 no scripsisse, quæ Dioscorides, vno dempto:
 quia Plinius lactucæ folium habere dicit,
 sed crispus. Constat autem nostram voca-
 tam corallinam, lactucæ folio carere, imò si-
 milis est musco, imò muscus. Vnde Hermo-
 laus, qui Dioscoridem per Plinium interpre-
 tatur, Lactucæ folium habere dicit, quoniam
 & Plinius cap. viij. libri xxvij. ita scriptum re-
 liquerat. Marcellus verò capillata herba in-
 terpretatur. Nā codex Dioscoridis Græcus
τριχῶδες legit, quasi in modum tricharū, &
 capillorum. Hermolaus autē interpretatur,
 ac si scripserit *τριδραχῶδες*, id est, in morem
 lactucæ: non autem *τριχῶδες*. Vterq; verum
 dicere potest. Plinius folia quædam serpen-
 tia latiora considerans, quæ formam lactu-
 cæ habent, & ferē muscum concomitantur:
 Dioscorides capillamenta illa, quæ propriē
 muscus sunt: vt de vna re Plinius, de altera
 Dioscorides loquatur, sed eodē loco nascan-
 tur. Nobiscum Marcellus est, aut nos potius
 cum Marcello. Nec moueor quòd eisdem vi-
 ribus Plinii bryon, & Dioscoridis insignian-
 tur.

- tur: quoniã non ab re est, duas herbas eodem præcise loco natas easdẽ vires habere. Hæ autem circa mare, inter lapides, atq; saxa nascuntur. s. e. Mirum est, Plinium de corallina nunquam pertractasse, si hæc non sit. B. R. A. Quid hoc ad rem facit? Multa præterit Plinius in re herbaria longè potiora. s. e. Est ne aliquis ex antiquioribus, qui ad puerorum vermes corallinã valere scribat? B. R. A. Nullus (quem sciuerim) sed nõ est opus omnia ab antiquis scribi, & nos ab eisdem omnia petere. Nuper inuentũ est hoc, & ita esse nemo non scit, imò corallina soluit, vt experientia oculata fide demõstrat, quam tamen inter constringentes res antiquiores enumerant. s. e. Nonnulli tamẽ reperiuntur, qui solũ antiquos sectari volunt, nullis aliis credentes. B. R. A. Hi eorum ingenia abiecta, vilia, & absq; iudicio existimant, quæ noua quædam inuenire non possint, id nescientes, facillimum esse inuentis addere, & duce experientia multa inuenire. Nam & antiqui homines fuere, & in multis plurimi errarunt. Nos multa in dies via regia inuenimus, & experientia, quæ fortè ab aliis inuenta fuere, sed à nullo scripta, quem nouerim. Nihil enim est, quod non efficiat humanus animus, modò velit. s. e. n. e. x. Vnde sumptum est hoc nomen corallina? B. R. A. S. A. Quia vt corallius in aqua nascatur, & vbi
- cora

corallii nascuntur, etiam inuenitur: propter-
 ea non pauci decepti sunt, coralliorum folia
 esse putantes, & hi peius sentiunt, qui coral-
 linam, & corallium idem fecere: quanquam
 & corallium puerorum vermes necet, & eo-
 rum comitalem morbum, quem brutā vo-
 camus, tollat. A Neapolitanis herba de mare
 nuncupatur, à Gallis barbontina. A Galeno
 sexto de simplicibus frigida & sicca existima-
 tur. Verùm tu id rectè considera, quoniam & ¹⁰
 amara est, & acridinè quandā habet, & deii-
 cere facit, vt secundi ordinis saltem calidita-
 tem habere videatur. s. Zenestræ radices oc-
 currunt, tamen non sunt in magno vsu. v. r.
 Non zenestram, sed genistā proferre debes, ¹⁵
 à Dioscoride *σπάγτιον*, & à Galeno *σπάγτρον*
 appellatur. Flores, radicem atque herbam ser-
 uato. Mesue inquit genistam siliquas facere
 in modum lengibi. Interpres pro lengibi, o-
 robū vertit, quum fasellū significet. Ideo in-
 terpres dedit ansam Manardo reprehenden-
 di Mesuen, non ipse Mesue, qui siliquas geni-
 stæ fasello comparat, quanuis non sit ingens
 differentia ab orobi siliquis. Genista calida
 & sicca ordine secundo existimatur. s. n. Im. ²⁰
 peratorix radix, & endiuix sequuntur: sed
 endiuiam in Ferrariensi agro habere stude-
 bimus. v. r. a s a v o. Cur in tua officina impe-
 ratoriā habere studes? Ingriditurne compo-
 sitio

- fitiones aliquas? s e. Non equidē, sed ethologis, & pseudo medicis nonnullis eam vendit.
- B R A.** Quam herbā imperatoriā putas? Quippe Leonicensis visum est, Ligurum imperatoriam, verum Ligusticum esse: tamen multæ herbæ variis in locis imperatoriæ dicuntur.
- s e n.** De illa nunc loquor, quam ita Ferrariæ appellamus, tria folia habēte, quorū mediū in tres partes distinctum est: quæ è lateribus
- 10** sunt, in duas, vt medium folium coronā ferè imitari videatur. **B R A.** Herbā noui, sed nusquam a quod antiquos (quod sciuerim) eā reperi. Contra quartanas valere certum est, & ad eruendos partus, ac faciles reddendos
- 15** perta: cerebrum expurgat, & à superflua humiditate liberat. **s e n.** Quam qualitatem habere putas? **B R.** Experimento, & via regia Galeni, calida & sicca esse deprehenditur, & ordine secūdo. In montibus Bononiensibus copiose prouenit. Reliqua prosequaris. **s e n.** In calceradicum sumus: cortices sequuntur, quos prosequi incipiemus, si dulci quiete, & gratis obsoniis ventriculum, & membra donauerimus. **B R.** Vt lubet agatur.
- 25** **DE CORTICIBVS, QVORVM IN FERRARIENSIBUS PHARMACOPOLARUM officinis vsus est.**
- B R.** Eia expediāmus, cortices numerā, quos herbarius in hunc sacculum colligens serua-bit.

bit. **HER.** Operi accinctus sum. **SEN.** Granatorum cortices aliis corticibus ianuā recludunt. **HER.** Diebus elapsis sacculum horum corticum collegi. **BR.** Verum est, vbi de floribus sermo incidit, malicorium ab antiquis dici ostendimus. **SENE X.** Citri cortex sequitur. **BRASA VOL.** Et hunc corticem in fructibus tractauimus, quem nunc saccharo cōdientes ventriculo roborando paramus: & ars in summo est, vt nihil addi possit. **SENE X.** 10
 Ergo ad sambuci cortices accedamus. **BRASA VO.** Et de sambuco in herbis expeditum reliquimus. **SEN.** Cinamomi cortex sequitur. **BR.** Cinamomum nostri pharmacopœ non habent, sed loco eius casia syringe 5
 vtuntur. A Dioscoride mosylicum (ex Mosylo Aethiopiæ promōtorio, in quo est harū rerā emporiū) collaudatur. Id etiā probat Dioscorides, quod nigrū colorē habeat, & quod cum vino diluitur, in cinericium colorem 10
 trāsit, quod habet virgulta tenuia cum læuore, quod habet nodos per totum continuos, & quod odoratissimum est. Quod autem animaduersione dignum est, id est quod inquit, colorem nigrum habere, & quod quum 25
 vino diluitur, in cinericium colorem transit. nā hoc modo interpretatus est Marcellus. Hermolaus aliter exponit, scilicet aritudine cineris fuluū. Serapio autē Dioscoridem hoc

loco refert, ac si dicat, cinericium colorem
 habere cum rubore. Re vera à Serapione dis-
 sentire non possum, quum hæc sint Dioscori
 dis verba: τῆ χροία μέλαν, τερρῖζον ἢ τῆ εἰ-
 5 πώλει. id est, colore nigrum. Verum quia ni-
 grum exquisitè non est, addit, tanquam cine-
 ricium in vino. ac si dicat, cinericium in ru-
 bro, vt Serapio refert. Et Galenus optimum
 cinamomum cinericium esse in theriaca ad Pi-
 10 sonem fatetur. ibi enim cinamomi nota se-
 docens, inquit: τερρῖζος τῆ χροία. id est, cine-
 ricium colore. In libro etiã de Antidotis, vbi
 probatissimum cinamomum describit, talem
 colorem habere inquit, tanquam si lacti phæum,
 15 & parum cyanei misceatur. Si autem hæc tria
 simul iuncta sint: album, phæum, id est, fuscum,
 & cyaneus, fit ille color cinericus cum vino,
 id est, cinericus cum rubore, vt in pluribus
 20 rebus, & coloribus ipsis, dum hæc scribere-
 mus, experti sumus. Erat autem talis rubor,
 vt potius in subcinericium inclinaret: quam
 ob rem Serapioni potius inhæreo, quam Mar-
 cello sibi suam interpretationem fingenti, &
 Hermolao. Ad rem nostram redeuntes, cina-
 25 momo caremus, præsertim perfecto, quod
 mosylicum dicitur, & à Galeno in libro de An-
 tidotis odorem, qui dici non potest, habere
 iudicatur, & gustum calefacientem, sed non ita
 valide vt mordicet, & tristitiam faciat. Colo-
 rem

rem habet, qualem suprâ diximus. Additq; in libro de theriaca ad Pisonem, id probatissimum esse, quod virgulta gracilia habet, & frequentes nodos, odorem longè optimum, suauissimumq;: & gustu acre nobis apparet, mordax admodum. Postea addit: *Διαμαστόμωρον πρυγυρίσηρ δονεί*. id est, mansum rutæ similitudinem præ se ferre videtur. Qui Galeni locus ostendit Manardū celeberrimum immeritò Marcellum taxare, qui in probatis codicibus se inuenisse, rutæ odorem spirare, fatetur. Nam & hoc Galenus proculdubio censet. Nec refert quòd grauis sit rutæ odor, & à Galeno cinamomū odoratissimū prius dicatur: quia simul cōsentit, aliquid odoratissimū esse, & quodā modo in rutæ odorem spirare. Quod in Dioscoridē intelligendum esse, Serapionis testimoniū probat, inquietis: Et melius eo etiā est, quod cum odore optimo suo, trahit odorē rutæ, & cordumeni. Ad rem igitur, qui volūt vocatā canellam esse cinamomū, decipiuntur, cū ob alia multa, tum ob hoc præcipuè, quia canella nō habet frequētes nodos, & canella est tanquā cutis, vt Plinius, & Theophrastus testantur, cinamomum tanquam cortex: quanuis Dioscorides in hoc illis aduersetur. Etiam canella coralliorum colorem habet, nō autem cinamomum, sed prædictum. Tamen quum

sex species cinamomi inueniantur, vt Gale-
 nus lociscitatis, Dioscorides Theophrastus,
 & Plinius censet, imò inter optimum, & pessi-
 mum genus sit maxima distantia, & differen-
 5 tia. Nò dubito nos aliquam speciem habere,
 & vidimus album cinamomū, & nigrum, id
 est, quod in hos colores inclinabat, & quod
 est simile casia rubenti: sed mosylico care-
 mus, quod inenarrabilem odorem habet. Et
 10 si accidat nos optimo cinamomo vti debe-
 re, duplum casia accipere possumus, id est, du-
 plū probatissimæ canellæ. Nec argumentum
 Quinti, quod Galenus in libro de antidotis
 refert, alicuius momēti est, si deberemus bi-
 15 bere cyathum vini Cretici, & desit, nos debe-
 re duos cyathos loræ bibere: & si desit panis
 ex similigine, duplū furfuracei edere debea-
 mus. Argumentū hoc ad rem nihil facit. Nā
 quod de cinamomo, & casia dicitur, idem est
 20 ac si ad ferendum pondus viro forti indige-
 remus: at ipso forti viro carentes duos debi-
 liores accipiamus. Canella autem, quæ pro
 cinamomo sumi debet, ea est, quæ gizir, vel
 gizi nuncupatur. Difficile autem est, & o-
 25 ptimum cinamomum, & optimam canel-
 lam nosse, nisi sapius experti simus, vt Gale-
 nus testatur. Nam pseudocinamomum, &
 pseudocanella habentur: tamen si quis exper-
 tus est (vt Galenus in libro de Antidotis tra-
 dit)

dit) facillimum est optimum cinamomū cognoscere, quod quātō magis bonum est, tantō diutius durat. Et hi summē delirant, qui cinamomum senio non affici cōtendunt: imō, ut præcitato loco inquit Galenus, non seruat ad trigessimū annū synceras suas vires. s e. Si nostra canella cinamomum nō sit, quid igitur esse iudicas? BR A. Cōstat apud antiquos, quod canellam appellamus, casiam esse, & casiam syringa. Casiā verō nunc à nobis ita appellatam, quæ ab Arabibus fistula vocatur, alia res est, de qua (ut in fructibus prædiximus) antiqui nunquam tractarūt. Ut autem ad rei summam accedamus: Tria sunt apud Ferrarienses, & Venetos pharmacopolas, quæ cortices sunt: vnum, casiam ligneam ad differentiam casiae quæ soluit, appellant: aliud, canellam: tertium, scauezonū dicunt. Scauezonū sunt canellæ frusta, & ineptiores partes, & in horum genere quandoq; cinamoni frusta inueni, odorata valde, colorem mistum ex albo, lacteo, fusco, & cyaneo, & nodos frequentes habentia: quam appellatis casiam ligneam, est pseudocasia Dioscoridis: quæ etsi cum casia similitudinem habeat, gustu tamen deprehenditur, nec odorata est aliquo modo. Quam verō canellam dicitis, est vera casia Dioscoridis, non cinamomum: tamen quia inter casias, id est, nostras canellas, ali-

qua frustra inueniuntur, quæ cannas longas, angustas, crassas, & fistulis plenas habent, gustu erodentes, & adstringentes cum aliquo feruore odoratas, & odorem vini referentes.

- 5 Hæc est prima species à Dioscoride descripta, quæ à Barbaris dicitur lada, & in fasciculis nostræ casiæ aliqua nigrescens inuenitur, quam Dioscorides $\zeta\iota\gamma\iota\theta$, appellari dicit, quauis Galenus in libro de Antidotis duas
- 10 syllabas habere fateatur, quarum prima est ex γ & ι , secunda est ex ζ & θ , vt $\zeta\iota\gamma\iota\theta$ dicatur: propterea Hermolaus à Manardo reprehenditur, qui dixerit à Galeno $\gamma\iota\zeta\theta$ appellari, quum Galenus etiam literas enumerans $\zeta\iota\gamma\iota\theta$
- 15 scriptum reliquerit. Non vidit autem Galenum aliis in locis vario modo proferentem. Nam in Theriaca ad Pisonem probatissimam casiam laudans, ab incolis inquit, $\zeta\iota\gamma\iota\beta\theta$ appellari: propterea in his barbaris nominibus nemo reprehendendus est. Id autem
- 20 addam inter fasciculos casiæ nos frequenter cinamomum vidisse, & non, vt Hermolaus dicit, quòd casia ad nos non veniat, sed in xylocinamomo inueniatur, multa genera, & ca-
- 25 siæ, & cinamomi ab authoribus ponuntur. Tu ipse Dioscoridem, Theophrastum, Plinium, & Galenum, præsertim in libro de Antidotis, legere poteris, vbi horum species exactè tractantur. Mihi nunc satis fuit, no-
- stram

stram canellam speciē casiaē esse demonstrasse, & quam dicunt casiam ligneam esse pseudocasia, & cinamomum quandoque inter frustra casiaē, scauezonos appellata inueniunt. SEN. Tecum sentiam, quousque meliora discere poterō. BRA. Nūquam meliora disces, nisi hoc verum esse confirmes, quempiā per Venetorum navigationes Alexandriam mittens, qui in felicem Arabiam equitet: is poterit verum cinamomum, aut veram casiam afferre: quanquam hic idem Alexandria, dextrorsum iter petens in Aethiopiam ad Mosylicum promontorium accedere possit. Hæc de cinamomo, & casia lignea, casia syringa, & canella dicta, quam eodem nomine Galli, & Hispani vocant canella, Germani verò zimmet: non desunt tamen qui rinden addāt, id est, corticem. Poloni cinamon vocant cinamomū, & casiam. Galenus in VII. de simplicium medicamentorum facultatibus, calidā & siccam ordine tertio esse fatetur. Et in eodem ordine suam casiam ligneam esse censet Auerrois. SB. Mandagoræ cortices sequuntur. BRA. In mandagora plura sunt, quæ cortices nūcupari possunt, & in fructu, & in radice, & in foliorum costis. Quem corticem accipitis vos? an radiceis corticem, quem Dioscorides filo suspendi, & seruari dicit? SEN. Illum, inquam. BRAS. Et solum cortex apud

vos in vfu est: SEN. In somniferis quandoq;
 fructibus vtimur. Tamen ex mādragora plu-
 ra à Dioscoride feruare iubemur, quæ singu-
 latim explicare tentabimus. In primis autem
 5 duo mandragoræ genera ab authoribus po-
 ni scito, præsertim Dioscoride. Secundum ge-
 nus morion dicitur. Hermolæus id pomum
 esse putat, quod vulgò desdegnofo nuncupa-
 mus, in fictili supra fenestras nascens. Argu-
 10 mentum habet, si quis ex hoc pomum comede-
 rit, insanus fit: ex hoc, inquam, quod morion
 dicitur. Nostra autem hæc poma Ferrariæ su-
 pra fenestra frequentia, melanzana (à Neapo-
 litanis præsertim, à quibus in summo honore
 15 habentur, & in magno vfu sunt, & etiā Vene-
 tiis) appellantur, quasi mala insana, vt Hermo-
 laus interpretatur. Hæc autē potius coniectu-
 ra est nullius momenti, quàm argumentum.
 nam illustrissimas Isabellam, & Iuliam Tara-
 20 conenses per totam ætatem eiusmodi poma
 melanzana comedentes vidimus, & singulis
 annis in pulariis decocta, & quandoq; fricta,
 ex oleo, sale, pipere, & quādoq; aceto. Tamen
 nunquam insanæ visæ sunt, sed in dies sapien-
 25 tiores euasere. Nec ego ab illis abstinui, imò
 & ipsæ illustrissimæ sorores ad me cocta mi-
 serūt, cūm Ferrariæ habitaret. Expulso enim
 patre Federico rege Neapolitano exules, per
 Gallias cum patre, matre, & duobus fratribus
 iuere.

iuere. Alterum fratrem apud Hispaniarū Re-
gem habebant, qui captiuus custodiebatur.
Patre vita functo, mater illustrissima, & fan-
ctissima in Italiam venit, & Ferrariam petiit,
millesimo quingentesimo septimo, vbi vsque
ad millesimum quingentesimum trigelimum
tertium annum, infelicissimā vitam, sed fan-
ctissimam duxit: quippe omnia incommoda,
omnia sinistra, omnes infelicitates, & calami-
tates illi accidere, quas humanus animus fer-
re potest: quo anno infelicissimā illam vitam
cum vera, & sempiterna cōmutauit illustri-
sima Isabella Bautia (hoc enim nomine voca-
batur.) Post matris obitum duæ pudicissimæ
sorores millesimo quingentesimo trigesimo-
quarto Ferraria discedentes, maximo omniū
dolore, & ploratu, Valentiam petiere Hispa-
niæ Taraconensis urbem, vbi frater olim ca-
ptiuus, nūc prorex effectus, inoratur. Interim
dum mater vitali aura fruebatur, duo fratres
obierant, vnus in Gallia, alter Ferrariæ Cæsar
illustris. Sed his omisis ad mādragoram ve-
niamus: quippe secundam mandragoræ spe-
ciem à Dioscoride positam melāzanum esse
inficiamur, vel (vt nos dicimus) desdegno-
sum pomum. Primam verò speciem lata folia
habentem in his montibus colligere poteris:
eam etiam in Bononiensibus montibus fre-
quentem vidimus. Sed ex monte Gargano ad

- nos potissimum affertur: ex ipsa sequentes partes serua, ex mare præsertim, non ex fœmina: quia in marem & fœminam partitur Dioscorides, & fœmina multo minora folia habet,
- 5 & pomū in duplo minus, quā in mas. Primum igitur ex cortice virentis radicis succū serua. Radices tunde, postea prelo exprime, & infolatus sit: cum densatus concreuerit in vitreatum vas, aut picatum serua. A Dioscoride poma colorem vitelli oni habere dicuntur, à
- 10 Theophrasto, & Plinio nigra. Re vera nec nigra dici possunt, nec lutea: tamen in luteū potius colorem inclinare videtur. Præterea radicis corticem funiculo suspensum serua. S E N.
- 15 Hoc est, quod seruamus. B R A. Imò radices in vino ad tertias coque, & pro grauissimis doloribus, & membris secandis serua. Nec folia despicio, quæ sale seruantur: etiam vinum ex cortice radicū sine coctura fit. Si vini dulcis
- 20 cadum acceperis, & corticis pondo tria conieceris, pro his, qui secari, & vri debent, poma & ipsa conserua, & liquorem ex radice incisa manantem. S E. Omnia seruabo. Sed quid est, quod Dioscorides caule carere tradit? B R A.
- 25 Theophrastus, & Plinius, hic lib. xx v. cap. x l. ille v r. de plantarum historia, caulem habere censet. Dioscorides aduersatur caulem habere. Sed res ipsa iudex sit, breuem habet caulem: ideo non mirum, si absque caule à Dioscoride

de pingatur. Illi verò caulem habere voluerunt: quia breuissimum saltem habet. Sed hæc aliàs. Nunc id tantùm addam, in postores circunforaneos inueniri, qui radices humana effigie insignitas ferant, quas mādregoras esse testantur. Sunt autē fictitiæ, & manufactæ radices ex cannarum radicibus, humana effigie sculptis, postea plantatis nascuntur radiculæ parvæ, quæ rapræsentant capillos, barbã, pectinis pilos, & ex terra eum colorem acquirunt, vt radix esse videatur. Fabulantur verò adeò altè clamare hos homunculos, vt obturatis auribus erui oporteat, quod faciunt hac radice canis caudæ adalligata: & plura alia fabulamenta, vt nummos extorqueant à miseris ignaris, fingunt. Si verò Columellã in hortu adducas mandragoram semihominem vocantem, vel deceptus est hic author, vulgi opinionem secutus, vel (quod magis probo) ita scripsit: quia eius radix in duas fibras, veluti in duo crura diuiditur. Hispani, vt nos, Germani alraum, Poloni pokrzak, mandragorã vocant. Galenus vti. de simplicium medicamentorum facultatibus libro, calefacere inquit ordine tertio. quem Auerrois ad verbũ ferè secutus est. Cùm verò exsiccet, ordinem non exprimunt prædicti authores. At recentes tertium ordinem exprimunt. Serapioque illam enumerat inter ea, quæ frigida sunt, & sicca

- ficca ordine tertio. Auicenna verò humidam esse fatetur. Et ratio in promptu est, quare caphora, id est, dilatio in somnum, & profunditas ab humido fiunt. Galenus verò sentit, &
- 5 in radice aliquid adesse caliditatis, & in pomis humiditatis, vt manifestè apud Galenum ficca esse deprehendatur. s E. Cortices mediū castaneorum sequuntur. B R A. Per mediū corticem, intelligisne illum, qui inter echinum,
- 10 & subtile hymen castanæ carnem tegens cernitur, qui immediatè echinum sequitur? s E. Non: sed hymen intimum, id est, pelliculam illam intimam, quæ castanæ carni inhæret. B R A. Nihil ferè aliud ex castanea Dioscori.
- 15 deslaudat, quàm pelliculā illam. Eam enim magis adstringere censet, quàm alia superiora coria, cum tamen & ipsa constrictiua sint. His autem & castanæ carnem exhibent, qui ephemeron, id est, hermodactylum Colchi.
- 20 cum biberint, quod venenum est. s E. Cortex ille varias cōpositiones ingreditur, eam præfertim, quæ in frequenti vsu est, vnguētum de comitissa nuncupatum. B R A. A Græcis balanus, & lous glans nuncupatur. In Sardinia
- 25 optimè nascuntur: sed & apud nos in Regiensi, & Mutinensi agro sapidissimæ, verùm minores. A Germanis castanæ kesten appellantur. Cortex ille frigidus, & siccus est ordine secundo. s E N. Raphani cortices sequuntur.

BRA. Ne in æquiuoco versemur, tres radices
 nosco, quæ raphani nomine insigniuntur.
 Vna, quæ vulgò raphanus propriè dicitur,
 acerrimum saporem habens, adeò vt caput
 tentet, & lacrymas incitet. Altera radix est, 5
 quam in quotidiano vsu habemus: semina-
 turq;, & colitur. hanc raphanello appellamus,
 qui inter olera à cultoribus numeratur: & ab
 aliis Italiæ gentibus, præsertim Romanis, ar-
 morazzo nūcupatur. Est & tertia radix, quæ 10
 sine cultu nascitur, quam syluestrem rapha-
 nellum dicimus. Tu cuius radices corticem
 quæris? s. E. Illius acutioris, absoluto vocabu-
 lo nostra lingua raphano appellati. Nescio
 tamen cur potius cortices, quàm totam radi- 15
 cem habere studeamus. BRA. Quoniam me-
 ditullium sub cortice existens minori calidi-
 tate afficitur, quàm cortex: præterea faciliè
 putresceret: cortex verò facilius exiccatur.
 Nos raphanellum nostrum, apud Dioscori- 20
 dem raphanum, & à Latinis radiculam appel-
 lari iudicamus: quanuis & sub raphani gene-
 re noster vocatus raphanus contineri possit,
 qui tamen à multis creditur esse lepidion: hi
 verò non obseruant lepidion à Dioscoride 25
 herbulam dici: noster autem raphanus ma-
 gna herba est. Adde Plinium nostri raphani
 folia, lauri foliis similia facere, & mollia esse
 censere, quæ postea gladioli retusi formā ac-
 cipiunt.

- cipiunt. Verùm raphanus noster ampla fo-
 lia habet, lapathi acuti foliis similia, & multò
 latiora. Noster igitur raphanus in raphani
 genere poni videtur, nō autē in lepidio: quia
 5 idem videtur Dioscoridis lepidion, & seita-
 ragi Serapionis, præsertim si seitaragi herbā
 intelligamus. In his montibus tui raphani ra-
 dices collige. Aliās hæc omnia ad sensum o-
 stendemus. s. E. De lepidio plura audire cu-
 10 pinus, quàm à te dicta sint. B. R. A. Nostrū de
 pilulis libellū legito, vbi de lepidio integrā
 historiam habes, atque hiberide. Callidus est
 ordine tertio, & ficcus in secūdo. Hispani ra-
 banos, Germani rattich, Poloni v̄zodkieru,
 15 Neapolitani raucatarā raphanū vocant. s. E.
 Capparorū cortices sequuntur, B. R. A. Te etiā
 in his radices quærere arbitror. s. E. Radices,
 inquam. B. R. A. De his sermo fiet, si in primis
 tibi ostendam Pandectariū in raphano sum-
 20 moperè errare, vtpote qui à Galeno scandicē
 vocari censeat: cū scandix alia herba peni-
 tus sit, inter olera ineptissima, quæ quidem
 apud Plautum dānatur. Nam quendā expo-
 brat, vtpote scandicis venditorem. Et matri
 25 Euripidis exprobratum est, quod neq; legiti-
 mum olus, id est, scandicē vendiderit. Ad cap-
 pares redeūtes, notissimi sunt, & nūc frequen-
 tes, & optimi Ferrariæ nascuntur, in asperis,
 & gracilibus locis, & in ruderibus: imò, nisi
 imped

impediantur, adeò vagè incedunt, vt proximum solum impleant, & arescere faciant. Semen ipsum, folia, & radicum cortices seruare oportebit. Plinius Arabicum pestilètem esse tradit. In quam sententiã venit etiã Galenus. 5
 Africanus, Apulus, & Marmaricus quondã infesti fuere, nunc probati euaserunt. Imò nos ex Apulia præcipuè habemus, quanuis in multis locis nunc Ferrariæ vireant. Antiquitus etiam caulis & fructus sale seruabantur, sed 10
 nunc & aceto: mirum est de eo, quòd omnes medici pro cõperto suscipiunt, ad ventriculum roborandum valere, & agris appetentiam facere credètes. Tamen Dioscorides certissimis verbis ita scriptum reliquit, aluũ turbare, siticulosum esse, & stomacho noxium: 15
 tamen minus noxium esse stomacho coctum quàm crudum: omnes tamen pro ventriculo tribuũt, vt magis vigeat. Sed nõ miror: quia & coriandrum pro roborando capite exhibent, cui tamen, vt Dioscorides fatetur, obstat, nisi capitis vitium sit ratione ventriculi. 20
 De capparibus fortè id credunt, quoniam à Paulo Aegineta lib. 1. cap. LXXIIII. appetentiam facere dicitur, & in principio cœnæ edidum & nos vtimur: verùm, & si ita conditus appetentiam affert, non tamen ob hoc ventriculo conuenit: quia id est pro eo tempore 25
 ratione

ratione condimenti. Alioqui Dioscoridi op-
 poneretur Paulus, quem tamen imitari i sum-
 mè studeat. Tu Ferrariae radicum cortices ha-
 bere poteris, in viridario præsertim Ioannis
 5 Brasauoli patruī, qui cura Hieronymi Bra-
 uoli affinis strenuissimī, ibi virent. Sed cum
 efficaciores vires in mōtibus habere putem,
 propterea hic collige, & serua. Hispani cap-
 pares, & alcaparas nuncupant. Recentes, qui
 10 Auicennam imitati sunt, calidos, & siccos or-
 dine secundo cappares esse fatentur. Tamen
 Galenus inquit, non segniter desiccare, pro-
 priè de radicū cortice loquens. Vnde & Auer-
 rois, qui Galenum imitatur, calidos esse ordi-
 15 ne secundo, & in tertio siccos dicit. Auicenna
 fortè de fructu intelligit, & nō de radice. *SE.*
 Thuris cortices occurrunt. *BR A.* Thus corti-
 ce caret: sed cortex, qui à Dioscoride thus di-
 citur, est arboris thus gignētis cortex. Habe-
 20 tīsne vos alium thuris corticem distinctum?
SE NEX. Non habemus: sed cum opus est eo
 vti, inter grana thuris inuenimus. *BR AS.* Ta-
 men si thus optimum esset, in eo corticem ha-
 bere non possētis. *SE N.* At omnia grana pro-
 25 batissima non sunt, nec omnia alba, aut ro-
 tunda sunt: nigra etiam inueniuntur plena
 cortice. *BR AS A VO.* Tamen quenque phar-
 macopolam pro viribus probatissimum ha-
 bere conari oporteret. *SE N.* Nos in vnguētis
 hoc

hoc nigro vitimur. **BRA.** O execrabilis error: id facitis, ac si vnguenta ad humanam vitam nihil faciant: quum ex ignauiori vnguento (nunc vnguenti nomine abutor, vt recetiores faciunt, ad emplastra ampliātes) nūquam ad cicatricē vulnera perueniāt, & causa putredinis sint. Vnde opus est exquisita simplicia medicamēta vnguenta etiā ingredi. Ex thure quatuor in officina tua seruato: Thus ipsū, quod est arboris lacryma ad quinq; ferē cubita altē, folio pyri, secundū aliquos, secundū alios lauri, secundum alios salicis, secundum alios terebinthi. Theophrastus tamen, ac Plinius illis cōsentiūt, qui lauri folia habere inquit. Nos incerti sumus propter incertos authores: miror tamē rem hanc adeò incertā esse: sed certiores futuros breui speramus. A Græcis libanus dicitur. In Arabia nascitur, tanquā lacryma ex cortice suæ arboris emanat, vt apud nos in prunis, & malis Armenia cis gūmi fit, grungo appellatū. Mas in thure, rotūda lacryma, & quæ alba sit, dicitur, quod cæteris præfertur. Alii colores, vt rufus, & niger ineptiores sunt. Rotunda grana arte faciunt auari mercatores, ea in primis quadrantes: postea per vas fictile ducentes, quoad in rotundum tendant. Iidem pessimi homines thus resina pini, & gummi arte quadam simul miscentes adulterant. Adulterium igne

deprehéditur, nempe thus accéditur, & cōfe-
stim ardet: gummi verò non accenditur, id
est, flammam nō emittit: resina in fumū eua-
nescit. Ideo adulteratū, fumū potius, quàm

5 flammā emittit. Ex India etiā affertur, sed pe-
ius quàm Arabū. Curabo, vt saltē arboris fo-
lia, ramusculusve afferatur, quum Illustrissi-
mi Principis nostri nauis Alexandriae litora
appellet: facile enim est ex Arabia, vel India

10 Alexādiam ferri. Venetiis hæc emes, verūm
opus est arboris corticem habeas, nō thuris,
vt quidam ignari putarunt, quia thus cortice
caret. Est autem cortex ad varias ægritudi-
nes, ad quas priuatim valet, necessarius: nec

15 thuris manna, vel pollinem omittas. Est autē
manna mica parua (vt inquit Plinius) ex con-
cussu elisa, sicut in tritico id subtile, quod fe-
rè volat, pollinem appellamus: ita hic, quod
valde subtile est, per contractum, vel per mo-

20 tum, pollinem dicunt, vel manna. Tamē quū
easdem vires habeat cum thure, imò & in-
eptiores, an pollinem haberes, nihili facerem
tamen. Cū enim à Galeno dictum sit, thu-
ris mannam, ad aliqua priuatim valere, ad

25 quæ non adeò efficaciter thus valet, propter-
ea & distinctum pollinem habeas, quāquam
vnum pro altero sumi possit, Galeno in quin-
to methodi medendi libro teste. Nonnulli
verò in thuris manna decepti sunt, eam esse

man

mannam, quæ soluit, & quæ è cælo descendit
 arbitantes. Non est auté opus thuris fuligi-
 nem omittere, quia ad multa priuatim in re
 medica valet. Arte autem paratur, vt apud
 Dioscoridè & Pliniũ, quum domi eris, vide- 5
 re nihil impedit. Nos vulgò thus incéso ab
 accendendo dicimus, Galli encens, Hispani
 encentio, Germani vveirauch appellāt. Est ca-
 lidum in secundo ordine, & siccum in pri-
 mo. quod & Auicenna testatur. s E. Macis se- 10
 quitur, qui inter cortices numerari debet.
 B R A. Aut Dioscorides de mace nusquam lo-
 cutus est, aut quid sit macis ignorare videtur.
 Primo enim libro de macere pertractat, in-
 quiens ita appellari à Romanis corticè, qui à 15
 barbaris affertur, crassus, colore subrufo, qui
 vehemētissimè in gustu adstringit, quia à bar-
 baris afferri dicit. Marcellus caput de ma-
 cere Dioscoridi adiunctum esse putauit, &
 quia rem concise tractat, & extra aromata 20
 ponit. Nobis autem proprium Dioscoridis
 caput esse videtur, quoniam à nullo Diosco-
 ridis codice abest, & Paulus Aegineta, qui
 Dioscoridem concise refert, de macere tra-
 ctat. Dioscorides autem corticem esse cēset: 25
 cuius verò arboris, nec ipse, nec Galenus, nec
 Paulus ostendunt. Plinius octauo capite li-
 bri duodecimi corticè esse inquit magnæ ra-
 dicis, nomine suæ arboris appellatæ, quæ ex

India vehitur. Et quanuis ipse machir appel-
 let, & Dioscorides, Galenus, & Paulus, ma-
 cer, re tamé considerata quo ad colorem, sa-
 porem, & vires, idem esse constabit. Apud Pli-
 5 nium quid sit, incompertū est, vt ipse refert.
 Græci corticem quidē esse testātur, sed cuius
 sit, prætermisere. Serapio quum de mace tra-
 ctat, Dioscoridem, & Galenū in macere ad-
 ducit, ideo quod macis vocamus, & Serapio
 10 gisbese, idem sunt cum Dioscoridis macer.
 Est autem macer, vel macis, vel macir, vel ma-
 chir, superior nucis myristicæ cortex, vt etiā
 Serapio ex sententia Isaac dicit. Et Auicen-
 na ipse testatur. Quod si non sentirent, ab
 15 illis sponte dissentiremus: quia re vera ma-
 cis est superior nucis myristicæ cortex. Quip-
 pe corticem habet, veluti tenellum iuglandis
 putamen, quo nux myristica tegitur. Supra
 hunc corticem, cortex alter visitur, qui to-
 20 tam nucem non tegit, sed veluti cancellus per
 nucem discurret, quanuis in aliquibus, sed ra-
 ris, tegat, qui est subrufus, & hoc macis ap-
 pellatur. Vnde sine dubio macis est supre-
 mus cortex nucis myristicæ. Nec istud peri-
 25 tioribus relinquimus, vt Marcellus facit, sed
 ita certum esse affirmamus: quia sexcenties
 oculis vidimus, & nuces myristicas domi cū
 cortice habemus. Nonnulla tamen sunt, quæ
 me mouent, vt existinem aliud per macerem
 intel

intellexisse Dioscoridem, quàm sit hic noster macis. Primò quia de myristica nucenuscquã locutus est. Fortè dices ignorasse, quòd nucis myristicæ cortex esset, de eo autem tanquam de re ignota scripserit, quam etiam, & Galenus, & Plinius, & Paulus, & omnium recentissimus Aëtius ignorarunt, imò Plinius ipse, quid sit, ignorare fatetur, vel de altera re loquitur, quia inquit, corticem esse radicis arboris eiusdem nominis. Adde Dioscoridè dicere esse corticem crassum. Constat autem macim tenuem corticem esse. Præterea Dioscorides vehemèter in gustu adstringere inquit. Quod Galenus gustu multum acerbo fatetur, hoc in nostro mace non percipitur. Præterea Galenus siccum in tertio, & in caliditate, & frigiditate suum macerem æqualem facit. Constat autem nostrum macim in gustu caliditatem quãdam præ se ferre. Vnde cum Auicenna sentio, qui calidum & siccum in secundo macim facit, quanuis Auerrois quinto Collectionum, in primo siccum ponat. Sed arbitror in Auerrois errorem esse, & in tertio legi debere. Nam eo loco Galenum imitari videtur: imò & ipse quid sit, non exponit. Quamobrem ex his incertus sum, an cortex, quem Dioscorides, & Galenus macer appellat, noster macis sit. Si enim esset, Græci quid esset sine dubio ignorassent: & præ-

terea Auicennæ potius assentirer in secundo
 calidum, & siccum ponēti, quàm Galeno. Nā
 amicus Socrates, amicus Plato, sed magis
 amica veritas. Non enim stypticitatē illam
 5 persentio, quā siccitas in tertio gradu exigit,
 & quam Dioscorides excellentē in gustu tra-
 dit. Etiam manifestē persentitur caliditas, &
 operationes id ostendunt, quæ caliditas pri-
 mum gradum excedit. Hoc deprehenditur, si
 10 quis res calidas vno gradu in ægritudine fri-
 gida applicuerit, & macim, manifestē concipiet,
 macim intensius calefacere, quàm sim-
 plex aliud vno gradu calidū: experietur præ-
 terea nō tantū exiccare, vt ea quæ tertio gra-
 15 du sicca sunt. Quamobrem aut altera res est
 Græcorū macer, vel si idē sit cum nostro ma-
 ce, quod esset ignorarūt. Et quāuis Auicēna,
 & Serapio macim nucis moschatae corticē di-
 cant, timidē quodā modo, & ex aliorū senten-
 20 tia potius loquantur, quàm ita aperta fronte
 sentire videantur. Vnde nos macim nostrum,
 extremam nucis myristicæ corticem esse do-
 cemur. Et qui dubitat, rei ignarus est. Et cali-
 dum ac siccum in secūdo ordine iudicamus.
 25 Macim in his montibus non habebis, sed Ve-
 netiis emere oportet. Ex India Alexandriam
 fertur, postea Venetias. Lusitanorum nauigatio
 in insulis nuper repertis nucum myri-
 sticarū sylvas inuenit, ex quibus ingentissimam
 mam

mani macis copiã, præter nuces asportarūt. E' longinquo autem odorem spirare sentiebant. Hispani nostro nomine vtūtur. Cretenfes vulgò mace, Poloni muskatouii kruiat. Germani muscatblust nuncupāt. Tu reliqua 5
 prosequaris. **SEN.** De corticibus, quibus vtimur, satis dictū est. Prædicti solū in vsu habētur. Opportunū erit quiescere, & in hac vi
 renti herba prandere: postea meridiabimur, quoad radii Solis inclinātes intentissimū ca- 10
 lorem fregerint: Vespertina hora opus cœptum prosequemur. **BR A.** Non ab re sentis, quippe in illa vmbra apud illius riuuli murmur meridiei æstum fugiemus. Interim herbarie mappam sterne. **SE.** Iam cōmeatus defici- 15
 cit, qui tamen pro hoc prandio satis erit, interrim Deus aliquis providebit.

DE LIGNIS, QVORVM APVD
 pharmacopolas vsus est.

SEN. Nescio an hoc potius sit vesperscere- 20
 re, quàm meridiari, quippe sol inclinare iam cœpit. **BR A.** Vesperscere dici oporteret, si hoc verbū vesperi dormire significaret. Quæ igitur in tua scheda sunt prosequaris. **SE.** Ligna sequuntur, inter quæ primum locū aloes 25
 lignum occupat. **BR A.** Quidam ignari aloen huius arboris liquorem esse putarunt, quum aloes herbæ potius liquor sit, quàm arboris, vt suo loco ostēdemus. De hoc ligno nus-

quam à Galeno (quod sciuerim) scribitur, à
 Dioscoride, & Paulo agallochon lignū appel
 latur. Serapio Galenū adducit de hoc ligno
 loquentē, locum non indicās : nobis nunquā
 5 inuenire licuit, nisi quis librū Galeno adscri
 ptum adducat, cui titulus est, medicinalis ex
 perimentatio. in quo de huius ligni viribus,
 & vsu agit. Nūc optima suffumigia, & odo
 ratissima ex illo fiūt simul cum gummi à no
 10 stris belzuinum appellato. Fiunt & coronæ,
 id est, indices ad numerādas Deo mulierum
 preculas, quos indices torno parāt, perforāt,
 & lineæ inferunt sexaginta, centam, vel cen
 tumquingenta. Ramēta vendūt, etiā caro
 15 pretio pro suffumigiis parādis. Sed alia secū
 miscntes, & in puluerem reddētes, pastillos
 in longū & acutum conformāt, quibus igne
 approximato sine flamma in cinerē vertitur,
 solum per cubicula odoratum fumum spar
 20 gens. Hoc autem facit, quo ad in cinerem ver
 sum sit. Odoratissima, qualia nunquā per sen
 serim, Illustrissimus Dux Alphonfus parat.
 Duo à Pandectario mirè fatua scribuntur,
 Vnum, neminem vnquam vidisse huius arbo
 25 ris ortū, & quòd per flumina Paradisi terre
 stris, quum aliqui rami franguntur, defertur.
 De terrestri Paradiso idem sentit Serapio ex
 sententia Chendfetebeni. Quod quantum à
 vero dissentiat, Lusitanorū nauigatio osten
 dit.

dit. Nam plures harū arborū sylvas ingressi
 sunt Lusitani, & ingentes truncos in Hispan-
 nam portarūt. Gentes illarū partium etiam
 hoc lignum in honore habent, ideo non mi-
 rum si ad nos copia nō veniat. In insula, quæ 5
 Sumatra nunc dicitur, vbertim crescit, quam
 plures optimi authores, Taprobanam existi-
 mant. Verūm vltra æquinoctialē Sumatra à
 Lusitanis inuenta est. Ptolemæus autem sub
 æquinoctiali Taprobanam ponit. Quicquid 10
 fit, vnū genus est huius ligni cæteris odora-
 tius, quod illi suo nomine calāpat vocāt: cu-
 ius si festucā per quartam horæ partē manu
 clauseris, mirū odorē persenties. Ad nos non
 affertur hoc genus, sed ad regnum Cathai, ad 15
 regnum Cini, ad regnum Macini, ad Sarnau,
 & Granay portantur, regna ab antiquis cos-
 mographis non descripta. Ibi ditissimi reges
 sunt, & qui plurimū odore gaudeant, con-
 geries horum lignorum in Dei honorē vren 20
 tes. Fortè hæc insula Sumatra ea est, quam Se-
 rapio ex sententia Aboanifa Simua vocat, in
 qua probatissimum agallochum nascitur,
 quàm alio in loco. Certus autem sum, quod
 ad nos defertur, ex probatissimo genere nō 25
 esse: quoniam & si per horam manu clau-
 seris, eximius ille odor nō persentitur. Vnde
 hæc est ratio, exquisitissimum agallochum
 in insula Sumatra, vel Taprobana proban-

di, vt referunt, qui per Lusitanorum nauiga-
 tiones illuc accesserūt, manu claudere, vrre-
 doleat. Nos autem aliter probamus, supra
 ignem ponentes. Optimum lacrymam facit,
 5 & bonum odorem spirat, diuq; perdurat an-
 tequam comburatur. Aliud vanum à Pande-
 ctario scribitur, sepeliri sub terra, vt odora-
 tius fiat. Quod à Serapione accepit, ita ex sen-
 tentia Chedfetebeni dicēte, sed per annū con-
 10 di tradit. Cuius oppositum Lusitani oculata
 fide demonstrant. Hi recentes chamælaæ ra-
 dicibus adulterari fatentur. Quod fieri non
 posse certus eris, si crassiora ligna emeris.
 Imò facillimè deprehenduntur ramenta, an
 15 ex agallocho sit prædicto modo. Nec Lusita-
 ni dicūt ebulliri, postea vendi, vt de rheubar-
 baro etiā multi fabulantur. Græci postero-
 res, vt Aëtius, lignum aloes appellarūt. Nam
 hic vir speciatim de xylo aloes tractat. Vene-
 20 ti vnū tantum genus cognoscunt, quod Ale-
 xandria Aegypti habent, illuc ex Arabia alla-
 tū. Quod enim ex India affertur, ad Venetos
 nō fertur, præsertim ex Sumatra insula, quā-
 uis ex India per mare rubrum, & per deser-
 25 tam Arabiam mercatores Alexandriam ten-
 dere soleant. Lusitani tres species cognoscūt,
 quas etiā tractant: fortè ex sunt, de qui-
 bus Serapio. Tu Venetiis id emes, quod ha-
 beri potest, quoniam in Italia nō oritur. Ab
 Hispa

Hispanis ligno aleos, à Polonis drzeuo aloes-
 foue nuncupatur. Calidum & siccum ordine
 secundo. SE. Xylobalsamum secūdo loco scri-
 ptum est: at quia de eo in fructibus tractau-
 imus, ideo qui tertio loco sequuntur, sanda- 5
 los proponam. BRAS. Tria ligna in officinis
 habentis, quæ sandali nomē habēt: albū quod-
 dam, id est, communem ligni colorem habēs:
 album verò ad alia comparatum dicitur, ru-
 brum & luteum. Hoc recentes citrinū dicunt, 10
 cæteris odoratius, imò solum inter alia odo-
 ratum. SE. Ita certè habemus. BRAS. Decepti
 sunt plures, sandalos rubros aspalathum pu-
 tantes. Quippe sandalus arbor est, aspalathus
 arbuscula. Sandalus non est amarus, sed ama- 15
 rescit aspalathus. Sandalus ruber non est odo-
 ratus, sed est odoratus aspalathus. Quamob-
 rem qui rubros sandalos aspalathum puta-
 runt, longè decepti sunt, cūm propter dicta,
 tum propter alia multa. In his sandalis Ara- 20
 bibus debemus. hi enim sandalos nobis osten-
 derunt. Dioscoridem enim, Galenum, Pli-
 nium, Theophrastum, de his nunquam scri-
 psisse constat. Venetiis hæc tria genera sanda-
 lorum emes, albos, rubros, & luteos. Cæteris 25
 præstant lutci, mox rubri, denique albi. In
 India potissimū nascuntur. Lusitani nautæ
 harum arborum syluas inuenere. Maxima
 copia in agro Calechut, quod est totius In-
 diæ

diæ emporiū, prouenit. In terra etiam Cubæ
 viget, & variis aliis locis, de quibus nusquam
 antiqui pertractarunt: sed nuper diebus no-
 stris à Lusitanis inuenta sunt. Ad rem igitur,
 5 antiquiores de sandalis nusquam recorda-
 tionem fecere, sed Arabum inuentū est. Con-
 stat autem frigida, & sicca naturæ hanc ar-
 borem esse, & in secundo ordine intenso fri-
 gidam, in secūdo autem remisso sicca. Deci-
 10 piūtur qui verzinū, rubrum sandalū esse ar-
 britantur. nam diuersæ sunt arborū species,
 quarum copiam Lusitanorū triremes, & ce-
 locales in Hispaniā portarunt. Apud Tarnasa-
 rim Indiæ urbem verzinum nascitur. De hoc
 15 apud antiquos non habeo quid certi dicam:
 sed de sandalis, quidam libellus falso Galeno
 inscriptus circumfertur, qui de secretis Gale-
 ni inscribitur, vbi in eo de icteritia sermo fit,
 sandalorum meminit: tamen nō dicit sanda-
 20 lum, sed mahazari. Recentiores sandalos ci-
 trinos interpretati sunt: his autem nulla ex-
 hibenda fides. nam ab Arabe collectus est li-
 ber, Galeno inscriptus est. Hispani sandales,
 Germani sandel, Poloni sandal, sandalos vo-
 25 cant, postea addunt biali, czeruonii, & zolti,
 id est, album, rubrum, & citrinum. SENEX.
 Tamarix accedit. BRASAVOL. Ferrarię pro
 his, quibus lien tumet, dolia & pateræ fieri
 ceperunt ex myrice, vt his vasis vinum ser-
 uetur,

uetur, quod hi, qui malè affecti sunt liene, bi-
 bere possint. De ipso in herbis satis dictum
 est, vbi ostēdimus ab antiquis myricē appella-
 ri. s. E. Guaiacum ergo sequitur. BRA. De hoc
 ligno plures frustra conati sunt apud anti- 5
 quos aliquid inuenire. Constat enim Diosco-
 ridem, Theophrastum, Plinium, Galenum,
 Paulum, Aetium hoc lignum ignorasse: sed
 non mirum, quoniam Ptolemæus, Pompo-
 nius, & cæteri cosmographi eas partes igno- 10
 rarunt, in quibus nascitur. Nemo enim præ-
 ter Lusitanos in nouis nauigationibus illuc
 accessit. Equidem in insulis nuper repertis,
 potissimùm oritur, in ea, quæ Corterati ap-
 pellatur, & Hispaniola, quæ ab æquinoctiali 15
 parū distat, & in aliis plurimis, vbi nascitur,
 similem morbum habent, vt is est, qui Gallica
 scabies vocatur, pro recuperāda sanitate, fru-
 ctu vescuntur: & quibus fructus desunt, ligni
 decocto vtuntur. Quod Hispani videntes li- 20
 gnum in Hispaniam portarunt, quod deinde
 per totam Italiam diuulgatum est. Fructus ci-
 tō putrescunt, ideo ferri non possunt. De hoc
 aliās diffuse scriptum reliquimus in consilio
 (vt dicunt) quod pro reuerendis. & doctissī 25
 mo Laurentio Cardinali Campegio fecimus,
 omnium Cardinalium splendidissimo lumi-
 ne, magnifico Rodulfo Campegio doctore
 strenuissimo, & viro nunquam satis laudato,
 proc

procurate. Vt autē noscas (si accideret) quid
 empturus sis, nūc breuibus expediemus. Tria
 huius ligni genera nouimus. Vnū, quod vbiq;
 nunc per totam Italiam vagatur, meditulliu
 5 ferè nigricans habens, & circumcirca albicās,
 quod odore, pondere, & pinguedine proba-
 tur, & quum in micās redigitur, præ pingue-
 dine in globum sibi iungūtur. Est aliud ligni
 genus, quod similiter pharmacopolę lignum
 10 sanctum appellāt, quoniam & primum lignū
 sanctum, vel palum sanctum dicebatur, quod
 meditullium paruum, lucidum, & magis albū
 est, quàm prius, tamen in colorem luteū ten-
 dit. Multiq; decepti sunt, hoc esse ramos gua-
 15 iaci putantes, quum tamen arbor sit secundū
 se à guaiaco distincta, vt præcitato consilio
 docuimus. Quandoq; annis superioribus ma-
 gna copia in Italia fuit. Nunc quinq;, aut sex
 anni sunt, quod ipsum Italia non vidit: tamen
 20 nobiles multi Genuā misere, vbi prius copio-
 sissimè habebatur, vt emerēt. Tertium genus
 contigit me videre Venetiis in pharmacopo-
 læ campanæ officina, quod in ruborem ten-
 debat. deinceps nunquam videre potui. Tu
 25 Genuæ, non Venetiis, primum genus emas, &
 secundum, si inuenire dabitur. De tertio nul-
 lum experimentum habeo, tamen si aliquo
 Italiæ loco haberi contingat, ne à tua officina
 abesse sinas. Quādoq; hebeni speciem esse
 ful

suspicabamur: sed postea authores confide-
 rantes, à suspicione liberati sumus, & experti
 sumus hoc lignum in fine primi ordinis, vel
 in principio secundi calidum est, in secundi
 verò medio siccum. Tu ergo alia ligna pro- 5
 sequaris. SEN. Iam extrema manus lignis im-
 posita est, nisi ea numeremus, quibus etiã py-
 xides fiunt. BRA. Nec istud ab re est, scire quo
 loculo vnumquodq; exquisitius seruaretur.
 SEN. At quia non modò vmbrae maximæ ca- 10
 dunt, sed ferè ob Solis occasum sub orizonte
 inclinantis euanescent, vt vna sola terræ um-
 bra præualeat, expedientius erit ab incepto
 opere quiescere. BRASAVOLVS. Imò nihil
 æquè commodum, quàm eos cibo, & potu 15
 saturos fieri, qui iugilabore occupantur. Id
 tugurium petamus, quod ex monte pende-
 re videtur. SEN. Petamus. HER. Quis ad eò
 audax hoc præcipitium inhabitat, à quo de-
 spiciendo tremunt membra, & crura vacil- 20
 lant? Rusticus: Ego, sed tutius est hoc præ-
 cipiti saxo inhabitare, quàm prope mon-
 tis pedem, quo ingentia saxa plerunque de-
 uoluuntur, domus, & turres obruenti. SEN.
 NEX. Mi frater, cœna indigemus, & quiete. 25
 Si nos hospites benignè receperis, vt dignum
 est, liberè persoluemus. RV. Nihil æquè
 gratum mihi est, quàm bonis placere: do-
 mus hæc vestra est. Non deerūt molles casta-
 nez

nex, non mitia poma, non caseus, & affam ca-
 preoli partem habebitis. Vino caremus, nisi
 ex syluestribus prunis: nec panis adeò albus
 est, vt vos deceret. **SE.** Opiparam cœnā nacti
 5 sumus. Lymphas manibus demus. Tu hîc di-
 scumbe. **BR.** Potius è regione ostii sedebo, vt
 spirâti aura fruar. **SE.** Vinum hoc ex syluestri-
 bus prunis non displicet. **BR.** Nec mihi, nisi
 stypticitatem quandam persentirem. **SE.** Post-
 10 ea quàm cœnati sumus, ne statim à cibo dor-
 miamus, sed spatari parumper conueniet.
HER. Satis hodie spatatus sum. Impleant va-
 pores, quantum lubet, caput: hac etiam nocte
 resoluentur. **BR.** Dormiat ipse, nos interim
 15 perambulemus. **SEN.** Dic mihi Antoni Musa:
 Hieronymum Brasanolum auum tuum virû
 integerrimum noui, qui tres natos genera-
 rat, Franciscum patrem tuum, Ludouicum, &
 Procurium: extântne patruorû aliqua pro-
 20 les? **BR.** Ludouicus cœlebs obiit, quum adhuc
 infans esset. Procurius & ipse cœlebs, quum
 M. D. XXI I. in Hispaniam ad Adrianum Pon-
 tificem nuper electum, ab Illustrissimo Duce
 nostro mitteretur, in Macra flumine, prope
 25 Lunæ desertâ urbē suffocatus est. Solus Frâci-
 scus sobolem peperit, nec raram: cuius ego so-
 lus superstes sum. **SE.** Doctissimus fuit, & ex-
 cellentissimus medicus pater tuus, & inter a-
 lios, comes facundissimus. Noui etiam Pro-
 lea

lemæum fratrem tuum, qui in summum virū
 euasurus erat, si fata permisissent. **BRA.** Puer
 adhuc eram, quum **M. D. V.** vita functus est:
 sed ex altera matre ortum duxit. **SE.** Scio. Tu
 ex Margareta Brixienſi muliere digna decan- 5
 tari, quæ vidua à tenellis annis vsq; in virilem
 ætatem maximo studio, & labore vos duxit.
BRA. Ex ea autem præter me, Hieronymus,
 & Ioannes Baptista prodire. **SE.** Ioannem Ba-
 ptistam ignoro. **BR.** Non mirum, quia trium 10
 annorum puer in cœlum euolauerit. **SE.** Hie-
 ronymus iam vir excellentissimus euaserat,
 & nunc inter optimos Ferrarienses medicos
 computaretur. **BRA.** Multis laboribus me le-
 uasset, nisi vitam cum morte millesimo quin- 15
 gentesimo vigesimo octavo cōmutasset, sed
 nullus contra impia fata potest. Eo anno per
 totam Italiam pestilens morbus euagatus est.
SE. Tu quot annorum es? **BRA.** Nunc trigesi-
 mum quartum annum impleui: Nam in lucē 20
 prodii millesimo quingētesimo anno à Chri-
 sti ortu, decima sexta Ianuarii luce, hora sexta
 noctis cum dimidia, ante diui Antonii festū
 diem. **SE.** Quum infans esses, te frequenter in-
 ter vlnas portabam. Nam mihi summa fami- 25
 liaritas erat cum excellentissimo patre tuo.
 Dic autem, duxistine adhuc vxorem? **BRA.** S.
 Multi iam aguntur anni, quum statim è Gal-
 lia reuersus sum, Cassandram præstantissimi

- Hieronymi de Robertis filiam duxi, quæ multos natos mihi peperit, Renatum, inquam, Herculem, Hieronymum, Franciscum, Ioan- nem franciscum, & Hippolytum, & puellas,
- 5 Margaretam, Elleonoram, Lucretiã, Bernardinam, Lauram, Elleonoram alterã, & alteram Lauram, atq; Violantam. s E. Superviuunt omnes? B R A. Vndecim solùm nunc superviuunt. s E. Ergo immunis es ab omni onere ci-
- 10 uili? B R A. Sum, inquam, immunis, & amplo priuilegio me decorauit Illustrissimus, & excellentissimus Hercules Dux Ferrariæ quartus. s E. Hora dormiendi instat: nam stellæ frequentes sunt, & vndique cælum occuparunt.
- 15 B R A. In frondeum torum & hac nocte dormire opus erit: sed nihil mihi iucundius, vt antiquorum philosophorum toros contem- pler.

- DE LIQVIDIS SVCCIS, ET
- 20 liquoribus, quorum in phar- macopolarum officinis vsus est.

HERBARIVS. Hora iam est de somno surgere, vt cœptum laborem perficiamus. Heus, surgite. s E. Quoniam heri tempestinius

25 accubuisti, ab re non fuit & hoc mane tempestinius surgere. Te præpara ad liquidos succos, & liquores parandos. Succo bletæ in primis, & violarum indigenus. B R A. De bleta in herbis, de violis in floribus disertum est. s E.

Diff

Dissernisti quidem, sed etiam succo absinthii
 indigemus, sceniculi, solatri, semperuique, ebu-
 li, iridis, celidoniae, rutae, eupatorii, corticum
 mediorum sambuci, hos Galli escorce du my-
 lieu du surean vocant, quos in herbis expressi- 5
 mus. B R. Parasti certe: ideo non est opus iterum
 repetere. S E. Balsamus, succus granatorum, suc-
 cus cotoneorum sequuntur. Cotoneum vero
 coniungit Gallis, membrilles ab Hispanis, kutté
 à Germanis nuncupatur. B R. De his etiam in 10
 fructibus, & de granatis in floribus sermonem
 habuimus, quando balaustra colligere iube-
 bas. Arbitror te per balsamum, liquorem ipsum,
 id est, opobalsamum intelligere. S E. Ita quidem
 est: sed rosarum succus ac oleum sequuntur. 15
 B R A S. De oleo in fructibus, de rosarum suc-
 co in floribus dictum est. Tamen oleum ex
 immaturis oliuis, & maturis habere oportet.
 Ex maturis autem primae expressionis
 oleum, & ex integris oliuis, & aliarum expres- 20
 sionum. A Gallis huille, ab Hispanis azeite, à
 Germanis oel, à Polonis oleii, oleum appel-
 latur. S E N. Vinum etiam in officinis habere
 oportet. B R A S A. Imò in cellis in vinariis po-
 tius. De vino seorsum vno libello illustrissi- 25
 mo Alphonso Duci Ferrarix dicato, vber-
 tim scripsimus. Vbi sapidiora apud antiquos
 vina, & quot species haberent, & quibus sta-
 tibus bibenda, & quomodo, & quando dege-

nerant, & de optimis nostri temporis vinis,
 deq; medicatis differuimus. Hunc libellum
 Ferrariæ habebis, ex quo, quæ vina in officina
 habere oporteat, disces. Nunc enim tem-
 5 pus non est vina colligēdi. Præsertim in tua
 officina Creticum habeas, & purum Creticū,
 non adulteratum, quod Maluasiam à loco, in
 quo nascitur, appellant: alii monombasiam
 dicunt. A Gallis vin, ab Hispanis, vt nos, à Ger-
 10 manis vvein, à Polonis vine nuncupatur. s. e.
 Nec aceto carere debemus. B R. De aceto etiã
 seorsum scripsimus in libello Illustri Iulio
 Tassono Duci strenuissimo inscripto, vbi de
 variis aceti generibus, & eius qualitatibus dif-
 15 feruimus, & quibus modis fiat, & quomodo
 breui acerrimum euadat. Frigidum & siccum
 essenulli hoc tempore dubitant. A Gallis vin
 aigre, ab Hispanis vin agre, à Germanis es-
 sig, à Polonis eazet dicitur. Tu in officina ex
 20 rosis rosatum acetum præpara, & ex Cretico
 vino puro ad epithemata, & plura alia habe-
 to. s. e. n. e. x. Agreste sequitur. B R A S A V O L.
 Vinum omphacium vocatur: succus est vua
 immaturæ, quæ & ipsa vua omphacia nuncu-
 25 patur. Ex vua Thasia, & Aminæa Dioscori-
 des v. lib. fieri docet. Tu ex hac nostra præpa-
 ra, & præsertim in agro Ferrariensi, nam vi-
 num hoc frigida naturæ est, atq; sicca. Quo
 autem modo fiat, in principio ferè quintili-
 bri

bri Dioscorides docet. A Gallis verius, ab Hispanis agrazo, à Germanis & Polonis agrest vocatur. s. e. Eo modo præparabo, quum Ferrariæ erimus. Mel sequitur. B R A S. Mellis genera ex locis distincta fecere authores, potissimum, & pretiosissimum Atticum, postea Siculum, præsertim quod ab Hybla vrbe Siciliæ Hyblæum appellatur, ex thymi abundantia. In Creta apud Carinam montem huius generis nascitur, quod muscæ non attingunt. Ideo pro medicamentis eligunt. Non desunt tamen, qui Siculum cæteris præferant, ut Varro, quia mellificium ex thymi floribus potissimum fiat. In Sicilia verò maxima thymi copia habetur. Nos autem Hyblæo melle non indigenus, quoniam Ferrariæ satis laudatum fit. Mel verò Sardoum, & Ponticum abiicienda, utpote nocua. Probatur mel, quod dulcissimum, odoratum, & gustu compungente, subrutilum, nec succo liquidum, sed ponderosum, tactu prætenuia fila mittens, atque validum, & quum trahatur, neque abruptibus se, neque resilientibus guttis, sed digitum versus, quasi reciprocantibus. hoc est purissimum mel, & eligendum. Nos duo genera Ferrariæ habemus, subrutilum, & album. Sunt qui album probent: ego subrutilum, utpote magis concoctum, quàm album. Calidum est, & siccum ordine secundo. Pro melle, ne

alium locum quæras, quàm patriam nostrã,
 vbi apes, & florum copia, & aquarum exube-
 rantia habetur. Hispani, & Galli eodem mo-
 do appellât miel. Germani verò honik, & Po-
 5 loni myod. **SE.** In meo hoc indice, scillæ succus
 consequitur. **BRA.** Notissimæ sunt scillæ, quæ
 & à Varrone, squillæ nuncupantur, quem o-
 mnes recentes medici secuti sunt, alba, & ni-
 gra, id est, rubra, in nigrum vergens, reperi-
 10 tur. Prima masculus, secūda fœmina dicitur.
 Non solùm succus seruandus, sed & ipsa scil-
 la, quæ tanquam cæpa est, & cortices filo infi-
 xi, & interstincti fœniculo, & oleum scilliti-
 cum, vinum, & acetum, fieri debent. Vos scilli-
 15 tico aceto vtimini, vino minimè. **SE.** Quan-
 doq; etiam oleum parauit, & scillam in pastil-
 los redegit. **BRA.** Imò ad trochiscos scilliticos,
 qui theriacen ingrediuntur, scilla indigemus,
 quæ pasta circumdata in clibano decoquetur.
 20 Hæc de scilla, quam Poloni zamoska czebala
 vocant. Secundum Galenum in secundo or-
 dine calida est, & sicca. Tamen quære tuan
 fit in secūdo ordine, vel in tertio: verùm pro-
 fectò in tertio calida, & sicca esse videtur. Tu
 25 alia prosequaris. **SE.** Non sunt alii liquidi suc-
 ci, quibus in officinis vtimur, & hora adhuc
 operi conuenit: ideo condensatos succos, &
 concretos liquores ante prandium colligere
 poterimus. **BRA.** Vt lubet.

DE SVCCIS PRAEDENSIS, ET
concretis liquoribus, quorum in
officinis vsus est.

SENEX. Inter praedensos succos, liqui-
tia expressum choream ducit. BRA. De ipso 5
in radicibus egimus. SEN. Ita constat. Man-
na sequitur. BRA. Mannam rorem conden-
satū, nemo dubitare audeat. Hoc autē adeo
constat, vt nonnunquam in Ferrariensi agro
descenderit, sed raro fit. Tamen in statis qui 10
busdam locis frequentius accidit: quemad-
modum superioribus annis Ferrariæ in hor-
to excellentissimi medici Sigismondi Nigri.
soli cecidisse deprehensum est. Ipse vir doctis-
simus copia collecta expertus est, atque pro 15
bavit. Est autem statutus locus in Oenotria,
in quem singulis æstatibus descendit, & ab
omnibus passim colligitur. Neapolitani re-
ges occlusere locū, ne quis sine vectigali colli-
geret. Dum locus occlusus fuit, non descen- 20
dit, eo recluso, & vectigali remoto, iterū de-
scendere coepit. Sed & iterum clauso loco, &
tertiò recluso, & clauso cessauit: vt necessa-
rium fuerit reges quibusq; permittere, vt col-
ligere possint. Hoc mihi retulit Illustrissima 25
& sanctissima Isabella Neapolis Regina, Illu-
strissimi Federici regis Neapolitani dignissi-
ma vxor, quæ M. D. XXXIII. Ferrariæ obiit,
dum illam ingrauescenti ætate, & febre acu-

tissima laborantem curaremus : quam inter
 Christi martyres collocatam putamus. Sunt
 autē tria mānæ genera, in Calabro solo colle
 cta. Vnū supra folia, quod perfectissimū est,
 5 & ita vulgò apud Calabros appellatū manna
 de folio. Quippe rustici folia aptāt, & veluti
 tegete extendunt, plantātq; latiorum folio-
 rum arbores, vt aptius colligatur, & parum
 supra aliam rem cadat. Alterū genus primo
 10 deterius est, quod in lignum colligitur, & su-
 pra arborum caudices: hoc manna ligni, vel
 trunci vocāt. Tertium genus, in terrā cadit,
 cæteris deterius, quod manna terræ dicitur.
 Eadem igitur res supra diuersa cadens varia
 15 nomina, & variū genus (si hæc differentia
 generis dici possint) sortitur. An verò hæc
 eadē manna sit, qua Hebræi quadraginta an-
 nis in deserto nutriti sunt, suspicamur, quia
 coriādrorum grana habuisse fertur. Quum
 20 autem supra naturā id sit, quod singulis die-
 bus plueret manna, & in sufficienti copia vt
 nutrentur tot hominum millia, & si quis-
 piam magis quàm pro vno die, aut duobus
 diebus festis colligeret, putrescebat: propter-
 25 ea alteram rem fuisse Hebræorum mannam
 suspicamur. Quanquam dici possit, Deum
 rebus naturæ semper miracula facere, vel
 quantò magis naturæ propria fieri possunt:
 ideo illam Hebræorū fuisse verā mannam in
 gran

granula concretā, vt Calabra est, videtur, sed miraculum in quantitate fuit, & in eo quòd singulis diebus pluebat, & ob mādātū putrescebat, quū in maiori copia, quā esset mensura data, seruaretur. Ex partibus etiā orientalibus ad nos defertur, & præsertim ex monte Libano. Venetiis magna copia habetur. Tamē ego semper Calabrā mannam cæteris præfero, & si nonnullos aduersari sciuerim. An verò Dioscorides de manna locutus sit, multi dubitarunt. Hermolaus sub elæomeli comprehendit. Nam etsi primò dubitet, an elæomeli, aeromeli sit: infert tamen se in hoc esse perpensissimū, vt idem sint. Quod nos sentire nō possumus: quia elæomeli ex arboribus sponte manat, veluti oleum, ideo & elæomeli dicitur. manna vero è cælo, id est, aere descendit, nō ab arboribus. Nos tamen elæomeli nūquam vidimus: at nō esse mannā scimus. nec iudicare possumus, quisnam melius loquatur, Dioscorides, an Plinius, qui secus de elæomelite sentit. Tamē quū Plinius de re ferè incerta loqui videatur, Dioscorides de sibi certissima, ideo potius Dioscoridi quā Plinio credere suaderé: adderéq; de mōna nusquam à Dioscoride tractatū, id est, de mōna quæ ros est. Nam mannā thuris primo libro describit. Oribasius etiā, Galenus, & Paulus de sola mōna thuris loquūtur, ideo

nusquam manna apud hos authores reperi-
 tur. Propterea Auerrois rectè censet, mānam
 vnum ex his esse, quæ à Galeno scripta non
 sunt: quanuis vnus sit Galeni locus, vt infra
 5 edocebimus, in quo mannā designare videa-
 tar. De Serapione autē miror, qui Hibix sen-
 tentiam de manna ita dicentē scribit: Adstrin-
 git ventrem, & est siccæ naturæ māna. Vnde
 arbitror de māna thuris Hibix esse locutum:
 10 Serapionem verò mannā thuris simul cum
 manna roris cōfudisse. Nam ex eiusdem sen-
 tentia addit, mannā compositiones medi-
 cinarum magnas ingredi. Constat autem ad
 reprimendam intensam medicamentorum
 15 vim, & mānā thuris, & gummi (vt ipsemet
 fatetur) in magnas compositiones misceri.
 Ideo certus sum Hibix de manna thuris lo-
 qui. At quia aliquis putare posset eo capite
 Serapionē de manna thuris loqui, de manna
 20 roris tractasse ostēdo. Quippe inquit, secun-
 dum arbores, super quas cadit, diuersas vires
 habere. Vnde si cadat supra tamariscum, ad-
 tussim valet. Quæ de manna roris loqui de-
 monstrant. Quippe māna thuris, quū puluis
 25 sit ex concussu thuris factus, supra arbores
 aliquas nō cadit. Aliud est, de quo miror Ara-
 bes duo capita facere, alterū de māna, alterū
 de tereniabim, describentes tereniabim rorē
 esse de cælo cadentem, qui supra lapides, &
 supra

supra terram coagulatur, & granuloso melli
similis efficitur: vnde tereniabim est nostra
māna granulosa, quæ ex Oenotria affertur.
Verūm ex oriētalibus partibus, & meridio-
nalibus alterū genus manne portatur, sicut 5
mel liquidum, præter aliud albicās granulo-
sum, hæc est māna Arabū: quare tereniabim,
& māna rores sunt, sed tereniabim est in gra-
nula cōdensatus, manna apud ipsos tanquam
liquor melle densior. Nicolaus Nicolucius à 10
Mauro quodā huius liquida mānæ pyxidem
emit, quæ mirōs effectus faciebat. Quod autē
Hibix de manna thuris suprā locutus sit, quū
eam adstringere dixit, ex hoc etiam ostendi-
tur, quia Serapionē in capite de tereniabim 15
adducit, vbi tereniabim ventrem emollire fa-
tetur, & bilim educere. Non defuere tamen,
qui Arabum tereniabim Dioscoridis saccha-
rum esse existimarint. Hoc verò absurdū est:
quoniā Serapio vbi de saccharo pertractat, 20
id præcise scribit, quod à Dioscoride de suo
saccharo prius dictum erat. Adde supra can-
nas saccharum colligi, sed tereniabim supra
omnes arbores. Quare Serapionis terenia-
bim, id est, manna nostra, alia res ab anti- 25
quorum saccharo, & idem cum melle, de
quo Auicēna, quod supra lapides, & arbores
sine apum auxilio condensatur. Mesue visus
est tria illa genera, quæ separatim in arbo-
re,

re, foliis, & terra colliguntur, agnouisse. At
 Galeni sententiã affert, nusquam apud Gale-
 num de manna (nisi vno loco) & quomodo
 cū aliis rebus misceatur, inuenire licuit. Arbi-
 5 tror hos Arabes alios libros habuisse, quàm
 ad nostras manus peruenerint, Galeno falso
 inscriptos, in quibus multa reperirẽtur, quæ
 adducunt, ab ipsis tamẽ nunquam scripta inue-
 niuntur. Nõ possum id credere, Arabes adeò
 10 temerarios esse, vt rem adducant, quam vel in
 fronte nõ viderint, aut ab aliquo adductam
 non cõpererint. Constat autem eos in pluri-
 bus Græcos adducere, de quibus nusquam lo-
 cuti sunt. Quare apud Dioscoridem manna
 15 non reperitur, quoniam saccharum non est:
 quippe saccharum in arundinibus cõcrescit
 modo salis: mânia verò supra omnes arbores
 descendit. Nunc verò quæ Neapoli viderim
 M. D. XXXV. cùm illuc accessisset illustrissi-
 20 mus & excellentissimus patronus meus Her-
 cules Ferrariæ Dux, vt Carolum Imperato-
 rem Quintũ inuiseret. Vidi autẽ seplasiarios
 mânia supra peponum & cucurbitarũ folia
 colligentes, quæ liquida est & nigra: sapa vi-
 25 detur, est tamẽ dulcis, sed non soluit, pectori
 conuenit. Ingentem quantitatem colligunt
 & seruãt, in clysteribus adhiber. Vidimus &
 aliud mannæ genus, quod supra summitates
 cuiusdam generis papyri, vel iunci in æstate

concrefcit. Hanc plantam Neapolitani chioduno vocant, vel baula. Album eft genus hoc mannae & dulce, atq; fragile vt zuccharum, quo ad folas oculorum aegritudines vtuntur. Iudicant eſſe Arabicum zuccharum alufar, & antiquorum faccharum. Adeſt & tertium mannae genus Neapoli, de quo ſuperius egimus, in mannam folii, mannam trunci, & mannam terrae diſtinctum. Ineptior eſt manna cum cadere incipit, & magis liquida eſt, atq; humida. Probator eſt in Auguſto, cum granula facit parua, atq; conglobata. haec Neapoli habetur. Nunc ad Graecos authores redeamus. Galeni locus extat quo mannam adumbrare videtur, quum de melle, tertio de alimento. facult. agit, ſed de ipſa tanquam de re incognita ſermonem fecit, & raro ſuis partibus facta inquit. Fit enim in plantarum foliis, neq; ſucus earum, neq; fructus, neq; pars, villo pacto dici poteſt, ſed eiufdem cum rore generis eſt: non ita tamen aſſiduò, nec copioſe prouenit. Memini aliquando aetate ſuper arborum herbarumq; folia mellis quam plurimum reperiſſe, vt gaudio exultantes ruſtici cantarent, Iuppiter melle pluit. Sed his non contentus Galenus cauſam addidit inquiens: Praeſſerat autem nox, vt per aetatem ſatis frigida (nam tum anni aetiuum tempus erat) pridieq; calida & ſicca fuerat aeris conſtitutio:
quam

quamobrem peritis naturæ interpretibus ha-
 litus è terra, atq; aquis prodeuntes, Solis ca-
 lore exactè attenuati, ac cocti à frigore secu-
 ræ noctis in vnū coacti, ac condensati fuiffe
 5 videbantur. Sed apud nos rarò id accidit: in
 monte auté Libano quotannis per sæpe, adèd
 vt expansis super terrā velleribus, mel à con-
 cussis arboribus decidens, excipientes ollas,
 ac fictilia plena referāt: vocantq; id rosidum
 10 mel, aut aereum. Hactenus Galenus. Constat
 autem mannā illam, quam ex Calabria habe-
 mus, talem esse. Nec mirū si à Galeno ita præ-
 tereatur, vt nihil de eius viribus scribat: quo-
 niam apud ipsos non extabat, sicut apud nos
 15 rarò etiā fit. Ex eadem materia fit mel. Nam
 apes rorem supra folia, & flores colligentes,
 mel parant. Verū & si singulis annis Ferratiæ
 mel fiat, tamē māna nō cadat, ratio est illius
 dispositionis aeris defectus. Propterea nō ab
 20 re ab Arabibus constellationes, quibus fiat,
 id est, aeris dispositiones, quæ per astrorum
 motus fiunt, edocentur. Idem sentit Plinius
 lib. xi. cap. xii. ex aere, & maximè syderum
 exortu fieri, præsertimq; in ipso Syrio splen-
 25 dente. Itaq; prima aurora folia arborū melle
 roscida inueniuntur, ac si qui matutino sub
 diuo fuere, vinctas liquore vestes, capillumq;
 concretum sentiant: siue ille est cœli sudor,
 siue quædam syderum saliuæ, siue purgantis
 se

se aeris succus : vtinamq; esset, & purus, ac li-
 quidus, & suæ naturæ, qualis defluit primò,
 vt ex his constet Pliniũ etiam hoc loco man-
 nam tangere. Nam mel id sponte factum in
 arboribus manna est. Saccharũ verò non esse 5
 mannam, nõ solũ prædicta ostendunt, sed
 & ipse Plinius lib. x i i. cap. v i i i. vbi inquit
 amplissimum saccharum nucis auellanæ ma-
 gnitudine esse. Est verò mel in arundinibus
 collectum. Manna autẽ est potius liquida, & 10
 quæ concreuerit, nucis auellanæ amplitudi-
 nem non habet, nec manna dentibus fragilis
 est, sed est valde tenella. Voluit enim duri-
 tiem ostendere Plinius per id, quòd dentibus
 fragilis sit. Nam manna digitis etiã frangi po 15
 test, non antiquorũ saccharum. Constat igitur
 nos Arabibus debere, qui mannam exquisi-
 sitè edocuerunt, & eius vires in duas species
 dissecantes in mannã, & tereniabim. Manna
 liquida est vt mel, densatur autẽ. Tereniabim 20
 est manna coagulata. Verũm hoc nomine
 manna, in omnibus abutuntur, quod apud
 Hebræos, quid est hoc, significat : quanquam
 ipsi man, non manna proferant. Hæc que de
 manna satis, & super. s e n. Nondum satis de 25
 manna dictum esse arbitrabor prius quàm
 ab hoc onere me leuaueris. b r a. Quodnam
 onus hoc est? s e n. Vt coniiicio tu Galenum
 mannam non cognouisse arbitraris : tamen
 ex

ex hoc mannā cognouisse constat, quia illam
 descripsit, & exactè, imò & illam se vidisse fa-
 tetur. **BRA.** Erat mannæ cognitio apud Ga-
 lenum confusa, quippe semel tantum illam
 5 vidit. Et præterea eius vires ignorauit, quas
 debebat, & in tertio de alimentorum faculta-
 tibus, & in libro de simplic. medic. facult. vbi
 de melle egit, prosequi, & ideo paruam ha-
 buit, atq; exiguam mannæ cognitionem, &
 10 eius virium. **SEN.** Videtur & eius vires no-
 uisse, cum dicat vires diuersas acquirere ex
 rebus, supra quas cadit. **BRA S.** Galeni verba
 non intelligis, quia eo in loco de melle lo-
 quitur, & inquit: Videtur autè & ex plantis,
 15 in quarū foliis mel colligitur, boni vel mali
 quidpiā acquirere posse. De melle, inquam,
 loquitur: quoniam apes mel colligunt, id
 est, roris guttas, ex quibus mel fit, & in aluea-
 ria portant. Lege quæ nos amplè in nostris,
 20 in librum de ratione victus in acutis, com-
 mentariis de melle scriptum reliquimus. Et
 Galenum de melle loqui, id est, rore, qui ab
 apibus colligitur, ex eo constat, quare lau-
 datissimum ait esse mel in locis vbi sit thy-
 25 mus, & herbæ sicci temperamenti. Et ideo
 ratio, qua probare niteris Galenum, mannæ
 vires nouisse, nullius momenti est: quoniam
 de melle loquitur, id est, rore, quo apes mel
 conficiunt. Et licet Galenus mannā oculis
 vide

viderit, id semel fuit, neque ex hoc eius vires sci-
 uisse deprehendi potest. s. B. Rationem tamé,
 quomodo fiat, egregiè docet. B. R. Et si ratio
 illa Galeni sua in regione & eo tempore vera
 esse potuerit, tamen in omnibus locis vera nõ 5
 est: quippe in Oenotria sub cane, cùm dies
 ardent, & noctes, fit manna: neque præcedit
 nox frigida aliqua ante mannæ casum, præ-
 terquam noctis æstiuæ frigiditas, tamé plu-
 ribus continuatis diebus descendit. s. B. In eo 10
 præterea dubito, cùm probas mannã saccha-
 rum non esse. Inquis ideò non esse, quoniam
 manna liquida est. At superius granulofam il-
 lam esse dixisti. B. R. Tu solùm in cauillis, &
 tenuibus argutiolis versaris. Nõne audiui 15
 sti adesse & liquidã & granulofam mannã?
 Tamé & granulosa respectu sacchari satis li-
 quida est: quare non dura, sed valde tenella,
 & mollis. s. B. Te etiam audiui ex Dioscoride
 dicentem saccharũ supra cannas concresece 20
 re: tamen non magis supra cannas, quàm in
 cannis dixit Dioscorides. nempe ait: *ἐπι τῶν
 καλάμων*. Præpositio autem *ἐπι*, si genitiuo
 iungatur, tam supra, quàm in, significare po-
 test. B. R. In puerilibus nugis mihi versari vi- 25
 deris. Sit supra cannas, vel in cannis, in exti-
 ma sit cannarum parte, & est conglobatus
 succus vi Solis è cannis expressus. Fortè erat
 in cannarum geniculis: inò ita esse certus

fum, & in aliquibus erat geniculis eadem in
 canna, in aliis non erat. s e. Mirum est, anti-
 quiores non cognouisse mannam. B R A. Imò
 & apud Vergilium mellis aerei métió facta
 5 est: sed eius vires ignorabāt. Et Galenus præ-
 citato loco dicit, ex monte Olibano frequen-
 tissimè haberi, & in ollas coaptari. A Vergi-
 lio autem j. Georg. versu cxxxj. fit eius men-
 tio, vbi ostendit Iouem homini laboré impo-
 10 sisse omnibus in rebus, & canit: Mellaq; de-
 cussit foliis, ignemq; remouit. Nam supra fo-
 lia mel inueniebant. De qua re in nostris su-
 pra librū de rat. victus in acutis, commenta-
 riis, abundè egimus. s e. Cuius est qualitis
 15 manna? B R. Fuere ex recentibus, qui mānam
 in secundo ordine calidā, & siccam facerent,
 sicuti & mel. Nos verò in præcitatís cōmen-
 tariis, id impossibile probauimus, quia ros
 est condensatus. Mel verò à floribus, ex qui-
 20 bus fiunt faui, caliditatem ac siccitatē acqui-
 rit. Ros verò simplex, & conglobatus manna
 dicitur, propterea tantam caliditatē habere
 non potest, sed eius caliditas est ferè tempe-
 rata. Vnde & apud Serapionē mesarogię ca-
 25 lidam in primo ordine esse dicit, & in passi-
 uis qualitatibus temperatam. Verùm secun-
 dum eundem authorem ex sententia Abix,
 calida, & sicca est, ordine secundo intēso. At
 de manna thuris locutus est, & non de mau-
 na

naroris, vt superius annotauimus. SEN. Sac-
 charum mannam consequitur. BRASSA VO.
 Non minorem difficultatem moues, quàm
 quæ de manna pertractata est: quippe no-
 strum saccharum aliam rem esse ab antiquo-
 rum saccharo constat. Antiquorum enim
 saccharum, vt Dioscorides, & Plinius testan-
 tur, genus mellis est supra cannas concreti.
 Nostrium verò saccharū ex expressione can-
 narum fit. Hoc non modò re ipsa patet con-
 sideratis authoribus, sed Hermolaus clarè
 sentit antiquorum saccharū, & hoc nostrum
 diuersa esse, & ante Hermolaum Genuens.
 Ex eo etiam accipitur, quòd omnia antiquo-
 rum cōdimenta, melle fiebāt. Imò & nūc ad-
 do, Serapionē nostrum saccharum ignoras-
 se. Nam quū de saccharo loquitur, Dioscori-
 dem, & Galenum adducit, qui de saccharo,
 quod mel cannæ est, loquuntur. Tamē de ra-
 berzet mox loqui videtur, ac si vnà confun-
 dat. Vnde à Serapi. de nostro saccharo nihil
 habetur. Auicēna autē penultimo cap. secūdi
 lib. ipsum distinctè pertractat. Quæ verò ab
 Auicēna dicātur, in epistola ad Frānciscū Tro-
 tū Lucēsē, apud Leonicensū legere poteris,
 quia non arbitror nostri ū saccharum sub an-
 tiquorū authorū mellibus comprehendī. Ta-
 men dici posset extra cannas vi Solis exire, &
 postea in modum salis conglobari: hocq; nos

saccharum candidū appellamus, quanuis Ve-
 netiis saccharum candidū arte fiat. Quod ve-
 rō ex canna refudet, Dioscoridis verba insi-
 nuare videntur, quibus inquit inueniri in a-
 5 rundinibus cōcretionē sua sali simile, vt hæc
 concretio per guttā, quæ ex canna exeat, fiat:
 tuncq; eiusdem materiæ erit cum nostro sac-
 charo, sed non eodem modo factū. s. B. Arbi-
 10 tror ego antiquiores saccharum nostrū no-
 uisse, sed nouerūt iam arte paratum, non au-
 tem dum in cānis adhuc esset: sicuti alia mul-
 ta cognouerunt, tamen nec quo loco nasce-
 rentur, edocuerunt: nec quomodo fierent scie-
 15 bant: & tunc nostro saccharo omnia conue-
 niunt, quæ ab authoribus scripta sunt. B. R. A.
 En, ostēdis te potius animo mordēdi loqui,
 quàm discēdi. Nam eodem argumēto ad op-
 posita vteris: quippe si aliquid dixerim ab
 antiquis prætermisum, statim respondes, id
 20 neq; à Dioscoride, neq; à Galeno dictū esse.
 Si verō aliquid spōte prætermiserim, arguis
 alia ab authoribus dicta esse, ac si omnia scri-
 ptis mandare teneat, quæ ab aliis dicta sunt:
 nūc quoq; vis antiquos authores saccharum
 25 nouisse, cum tamē nulla ab ipsis sacchari no-
 stri mentio facta sit. Nam authores tantūmo-
 do sacchari supra cannas, vel in cannis cōcre-
 ti, non quidē intus, sed in geniculis mentio-
 nem faciunt. Neq; aliud apud ipsos inueni-
 tur:

tur: an verò nouerint, certè credendum est: si
 nouissent, etiã si conficiendi modũ ignoras-
 sent, non dixissent supra cannas concretũ, &
 formã eius enodassent. Verũm ad alia te con-
 feras: nempe indignum mihi videtur de hac
 tam manifesta regarrire. Tu quicquid lubet
 sentias, nobis id curæ non erit. SEN. Tamen
 tuam sententiã nulla ratione probas. BR. Ipsa
 se ipsam probat ex authorum verbis nihil de
 nostro saccharo loquentiũ. Et hoc est egre-
 gius probare, quàm tu tuã sententiã proba-
 ueris. Cannæ sacchari plenæ sunt, nõ vacuæ,
 & inanes, vt nostræ cannae sunt, papyri for-
 mam habent. SE. Non sunt cãnæ, quia plenæ
 sunt, non inanes. BR. O delirũ caput, cannae
 appellantur, etiã si baculi essent, nec opus est
 vacuas esse. Quũ essem puer cannas sacchari
 libenter exugebã, quas in foro emebã, quo-
 dam Hispano mercatore portante: pro vnica
 canna obolus vnus expendebatur. Spero no-
 stram patriam, præsertim Illustris. Ducis no-
 stri montẽ, cannas quandoq; producturum,
 ex quibus saccharũ nostrum per ebullitionẽ
 liquatur. Antiqui suũ saccharũ salem Indum
 vocarunt, & mel arundineum. De excellẽtis-
 simo Leonicensi hĩc miror, qui salem Indum
 aliud esse à saccharo taberzet probare vo-
 luit, & Herculanium, ac Gentilem reprehẽ-
 dit Auicennæ interpretes, qui in capitulo de

asperitate linguæ, sal Indū, id est, saccharum
 candum exponunt. Verba autem Auicennæ
 in iij. canone, in cap. de asperitate linguæ fe-
 bricitantiū, talia sunt: Sal qui asportatur ex
 5 India, est in colore salis, & dulcedine mellis.
 Leonicensus Auicennā reprehendit, quia (in-
 quit) hoc remediū à Paulo accepit. ideo opus
 est more Pauli, salem intelligere. At Paulus
 pro sale albo eum intellexit, qui pro condi-
 10 mento cibus admiscetur. Addit saccharū can-
 dum non esse album, sed potius colore sublu-
 teum. Re vera Leoniceno multa debeo, quo
 semper præceptore usus sum. sed plura veri-
 tati, quam semper incorruptam seruare stu-
 15 demus. Itaq; Paulum Aeginetā considerātes
 ij. lib. cap. liij. vbi de scabritie linguæ pertra-
 ctat, expresse idē sentit eum Auicenna, salem
 Indum, id est, saccharū illud sumi debere, nō
 salem nostrum cōmunem albū. Cuius verba
 20 sua lingua subscribere visum est. Inquit ille:
*καὶ ἄλλο ὀψιθιτικὸς χροία ἢ καὶ συστάσει ὁμοί-
 τῳ κοινῷ ἀλλ', γίνουσι δὲ μελιτῆρός.* Quem si
 ad verbum referamus, hæc dicit: Et sal Indi-
 cus colore quidem, & cōcretionē similis com-
 25 muni sali, sapore autem melleo. Vt ex his ma-
 nifestè deprehendatur salē Indum Diosco-
 ridis saccharum esse, quod candum appella-
 ri potest, quanuis arte factum non sit, vt no-
 strum. Multi verò, præsertim Venetis, & Ge-
 nuæ,

nuæ, vt superlucrentur, naturam imitantes,
 arte parant. Ideo Herculanus & Gentilis per
 Indum salein, saccharum cādum interpreta-
 ri voluerunt, nec sublateū est, sed quantò ex-
 quisitius, tantò magis albicat, præsertim na- 5
 tura constans. Nisi dicere velimus Leonicenū
 intellexisse salein Indum similem nostro esse
 substātia, & colore, solo differre sapore. Sed
 tūc Herculanus, & Auicēna in re nullius mo-
 menti reprehenduntur. Tu Venetiis saccha- 10
 rum nostrū emes, & ex eo plures species. Illud
 in primis eme, quod rubrū vocatur ex prima
 coctura factū, vel secunda imperfectum, vel
 quod in secūda coctura degenerauit, quo in
 enematibus vtimur, quanuis perfectius vti 15
 deberemus. Etiam emas quod secūda coctu-
 ra perfectū, & de madera, vel saccharū cras-
 sum nuncupatur: & etiam finum vocatū ha-
 beas, quod ex tertia, quarta, vel quinta coctu-
 ra fit. Nec à saccharo cādo abstineas: quod si 20
 naturale habere poteris supra canas sponte
 concretum, cōueniens erit. Sin minus, Vene-
 tiis arte paratum emes. Candum verò natu-
 rale vocatur id, quod supra cānas concreuit,
 ex similitudine quā habet cum arte facto can- 25
 do. Si uiderē verò, vt Genuæ saccharū ex ma-
 dera emerēs, quoniā viliori pretio tibi vēdi-
 tur: Nam facillimè ex Hispania, & Sicilia in
 Liguriā defertur. Cætera sacchari genera, vt

candum, finū, viliori pretio Venetiis vëduntur. De saccharo autem cando, an fiti conueniat, suo loco disputare decreuimus: quia plura à Leoniceno contra recētiores dicta sunt,
 5 quæ mihi veritati quadrare non videtur. sE. Galenus saccharum non cognouit? BR. Non, sed tantum Dioscoridis saccharum. sE. Fiebatne Galeni tempore cannarum expressio?
 BR A. Si fiebat, ostendit se ignorasse, quia de
 10 ipso nūquam locutus est, vel de expressione, vel de ipsis cannis. Id tantum tractat, quod dicit Dioscorides in cannis concrefcere. sE. Arbitrandum igitur Galeni tempore inuentum non esse? BR. Hoc arbitrari non possum, imò
 15 certus sum ante Galeni tēpora cānas expressas fuisse, & saccharū confectū fuisse: sed forte Galenus ipse ignorauit, quia non omnia possumus omnes: nec valde frequens erat. Quippe extant Marci Varronis Narbonen-
 20 sis carmina, expressiōnem harum cannarum in hunc modum dicentia:

Indica, non magna ninis arbore, crescit arundo,

Illius & lentus premitur radicibus humor,

25 Dulcia cui nequeant succo cōtendere mella.

Constat autem Varronem ante Galeni tempora extitisse, quia vixit ante Christi aduentum, quum Cæsar Imperium occupauit. Galenus autem post Christi incarnationem vi-

xit

xit tempore Marci Antonii Imperatoris, & tempore Adriani, in cuius gratiam Theriacam præparauit, vt ipsemet in primo libro de Antidotis scribit, vbi de cinamomo verba facit. **S E N.** Hoc non est paruum testimonium ante Galenum illarum cannarum saltem radices exprimi solere. **B R A.** Sed & Statius Papinius, qui tempore Neruæ Imperatoris fuit, id est, ante Galeni tempora, licet paruum, tamē in Syluis harum cannarum meminuit dicens:

Et quas præcoquit Ebusita cannas.

Vbi Hermolaus Hypasita legendū corrigit, à fluuio Hypasi, à quo etiā populi Indiæ vocantur. **S E.** Nec istud paruum testimonium est. **B R.** Alia etiam addam: Nam Strabo in India non solum ex canis, sed ex radicibus exprimi docet: & Solinus de India pertractās, ex radicibus quarundā cannarum inquit succū exprimi ad dulcedinē mellis. Vnde certum est, ex radicibus posse fieri nostrū saccharum, & abundantius, quā ex ipsa herba, sed ad generationem reseruatur. Nullus verò dubitat Strabonē ante Galeni tēpora fuisse, quia ante Christi aduentū scripsit sub Imperio Octauiani, & in ipso aduentu. Galenus verò post Octauiani tēpora, & aduentum Christi in lucem prodiit. Quā ob rem si hunc liquorē antiquiores Galeno nouerunt, miror cur illum

virtutem habere. Id autem est rhus obsonio-
 rum, id est, sumachium, quod frequens est
 apud nos. Ideo quia acacia indigeo, foliis rhu-
 obsoniorum vtor, & nostra vulgari acacia
 5 in his, in quibus opus sit infrigidare, cōstrin-
 gere, & repercutere. Tamen laudarem, vt no-
 stram acaciam ex prunis maturis, & immatu-
 ris seruares: minus adstringit ex maturis quā
 do opus sit vti. Nec alibi pruna syluestria
 10 quæterē, quā in Ferrariæ. Nam in foveis ferē
 sponte nascuntur. A Germanis schlehen, à Po-
 lonis tarukoue ponidla nuncupatur acacia.
 A Galeno sicca ordine tertio existimatur: &
 cum abluta est, in secundo ordine frigida est,
 15 non abluta verò in primo. s. e. Ipoquistidos
 sequitur: tamen in primis scire percipio, nū-
 quid Arabicum gummi ex spina acaciæ pro-
 deat, vt inquit Serapio, qui tamē in aliis Dio-
 scoridi consentit. B. R. De hac re suo loco dis-
 20 seremus. Tu interim hypocisthis, nō hypoqui-
 stidos dicito pro recto, genitiuo vtens. s. e. Vt
 à cunis didiceram profero, & plurium con-
 suetudinem sequor. B. R. A. Vt inā vt pauciores,
 scaperes: quia in his recentiorū errata cogno-
 25 sceres, à Leonicensi pro parte detecta. Cisthos
 apud Dioscoridē frutex est, q̄ in saxis proue-
 nit (hoc vt in pluribus intelligas) plures ra-
 mos habet, multa folia (quod ratione fruticis
 intelligere oportet) non multū altus, folia
 sunt

sunt in orbem circinnata, hirsutum est folium,
 acerbo gustu, in marem & foemina distingui-
 tur. Mas florem punici habet, foemina albe-
 scit: sub hoc frutice nascitur hypocisthis. Est
 autem hypocisthis veluti fungus ad pedem
 cisthi nascens, forma cytini, ideo aliqui cyti-
 num vocarunt. Est autem ac si multi cytini
 supra positi sint. Ita enim in Lucensibus, atq;
 Senensibus montibus copiose habetur, in re-
 liquo Apennino non ita frequens. Frutex il-
 le vulgo lingua canina appellatur apud Se-
 nensium, & Lucensium rusticos, Arabum interpre-
 tes hunc fruticem barbam hircinam interpre-
 tati sunt. Exprimitur hypocisthis, & succus
 etiam hypocisthis appellatur: eandem virtu-
 tem cum acacia habet, tamen magis adstringit.
 Avicenna hoc ignorasse demonstratur, quo-
 niam tria capita distincta facit, primo de bar-
 ba hircina, quam cisthon esse apparet, his, ad
 quae valet consideratis, & etiam ex Serapione,
 qui eadem in barba hircina dicit, quae a Dio-
 scoride in cistho. Aliud caput Avicenna de hy-
 pocisthide facit, appellatq; ipse, vel malus in-
 terpres suo vocabulo, hirsutides: & per hoc
 succum intelligit. Postea aliud caput facit de ta-
 ratith ab aliis distinctum, ac si taratith alia res
 sit, quam tamen verum hypocisthidem esse in con-
 fesso habeatur, ut ex Serapione apparet in
 eo capite, quo de herba hircina pertractat.

Sed,

Sed, quod grauius est, cisthon cum cisso confundit, adeò vt cisthon hederam esse putet, & ex hedera ladanū fieri. Deceptus autē est nomine, quia cisson hederam significat. Ipse
 5 autem cisthon accepit, ac si cisson dictum sit. Fit equidem ladanum ex altero cisthi genere in Cypro, quū enim mane cisthos cœli rorem susceperit, oues, & capræ illorum flores comedentes, & hirci succum roris villis bar-
 10 barū & femori insidentem abstergunt, qui natura tenax, & lentus facile sequitur ad contactum, vt viscum: detractus hic succus purgatur, & in offas conuolutus reponitur. Alter modus faciendi est, attractis funiculis vbi
 25 sunt syluæ pingue quod his adhærescit, depectitur, & in panes diuiditur, qui ladanū appellantur: quia & hic frutex ladon, vel ledon nūcupatur. Hypocisthidē in Lucēsis montibus & Senēsis potissimū habebis. Ladanū verò non fit in propiniori parte quā in
 20 Cypro. Venetiis pro ladano, quendam succum vendunt, qui an sit ladanum ignoramus: tamen vidimus vt plurimum non habere colorem subviridem, qualem illi Dioscorides tribuit, nec statim tactu mollescere. Id
 25 eo aut alteram rem, aut adulteratum esse putamus: quāuis & verū ladanū Venetiis etiam viderimus. Disputatum est nō solū de Auicenna, qui in cisso & cistho similitudine nomi-
 mi

minum deceptus errauerit: sed de Plinio Ni-
 colaus Leonicensus in Epistola ad Angelum
 Politianum disputat, in nomine cisson & ci-
 sthon deceptū esse probās, vt cisthon, id est,
 plantā ita appellatā acceperit, ac si cisson, id 5
 est hedera dictū sit. Pro Plinio in altera Epi-
 stola Angel. Politianus certat. inter hos sum-
 mos viros iudiciū feras. s. e. Cui potius innite-
 ris? B. A. R. Re vera non possum non assentire
 veritati, quam Leonicensus integrè detexit. 10
 Interim ne diu in hoc negotio versemur, ad
 alia pedē cōferas. s. e. Hypocisthidis qualitates
 prius enarrato? B. R. Est in tertio ordine sicca,
 in primo calida, vel in actiōis qualitatibus tē-
 perata, vt recentiores sentiunt. Tamen hypo 15
 cisthidem frigidā esse primo ordine potius
 censemus: quare multò magis adstrictoria
 erit, quàm cisthi folia. Quæ folia, & frutex ci-
 sthos dictus à Galeno adeò frigidus dicitur,
 vt tepidi caloris sit particeps. Hinc Serapio 20
 accepit de hypocisthide, quòd esset frigida
 in quātitate, & caliditas eius sit tepida. Cisthū
 verò in secundo ordine siccum dixit Gale-
 nus: verum cum hypocisthis magis sicca sit,
 in tertio ordine sicca erit. Cretenfes vulgò ly 25
 cum tu achisaru, id est, lupum achisari hypo-
 cisthidem vocant. s. e. n. Elaterium sequitur.
 B. R. A. S. Res est, quam potius latere optarim,
 quàm sciri, nisi à summis & antiquissimis
 medic

medicis inter remedia poneretur. In cucume-
 rum genere, augustinus cucumis numeratur:
 alii syluestrem cucumerē, alii erraticū vocāt.
 Hic exprimitur, cuius expressum siccatur, &
 5 in pastillos autumnō cōformatur, qui pastil-
 li elateriam appellantur. Modus exprimen-
 di à Dioscoride quarto libro docetur. Theo-
 phrastus author est, eius vīm vsque ad duce-
 tos annos perdurare, & melius esse, quò vetu-
 10 stius: vnde Plinius dixerit, nullum esse medi-
 camentum, quod diutius perduret. Lucernas
 vsq; ad quinquagesimū annū extinguit. Pro-
 batur, si prius quā restinguat, sursum scin-
 tillet, & deorsū cogat. A trimatu suā expres-
 15 sionis vires habere incipit secundū Plinium,
 ita vt eo vti possimus. Dioscorides à bima-
 tu, vultq; ad decēnium esse optimum. Maxi-
 ma dosis vnus obolus, minima semiobolus
 apud Dioscoridem. Pueris dantur duo chal-
 20 ci, id est, quatuor grana. nocet enim maior
 mēsurā. Vbiq; nascitur, & etiā in nostro Fer-
 rariēsi solo mirificè soluit. Vulgò asininū cu-
 cumerem vocamus, vt Arabes faciunt. In his
 montibus colligerē, & elateriū pararem. En
 25 quomodo pulchri sunt in his rudibus, & in
 illis sabulosis cucumeres. Verūm & succū fo-
 liorum, & radicū habere studeas: imò & fo-
 lia seorsum ac radices seruarē & radicis cor-
 ticem, qui ad multa valet, si Dioscoridem
 legas,

legas, & omnes aliæ partes. Caue dum cucumeres accipis, ne in oculos permingant. SE. Hoc meo magno incommodo iandiu didici: quum essem puer, huius generis cucumerem rei ignarus euellere tētavi: ille succus, quem §
emittit, oculos meos attigit, per tres aut quatuor horas, præ oculorū dolore, in maximo discrimine fui: tamen contulit postea, quoniam à caligine quadam liber euasi. BR. Ita casu plura medicamenta inuenta sunt. Vide. 10
tur ferè vindictam sumere, quum euellitur. Est autem probatissimū elateriū (vt Dioscorides inquit) quod candido colore humescit, & leuitatem habet, ac læuorem. Viride pessimum est, adulteratur amylo. SEN. Plerunque 15
cucumerem expressi, nunquam albus succus exiuit, vel per exiccationem factus est. BRA. Hoc sæpe considerans, ex radicibus fieri oportere dubitavi: quas si expresseris, albus continuò emanabit liquor, vel in album ten- 20
dens. Tamen ex hoc nō infero esse ex radicibus faciendum. Nā qui alia in patria nascuntur, fortè candido colore insigniuntur: & nūc ex his Ferrariensibus cucumeribus album liquorem fecimus. A Polonis suk odpolnich 25
ogurkoro vocatur. Auicenna calidū & siccū in tertio esse censuit: at Galenus in secundo solū ordine calidū dicit. SEN. Cera occurrit. BRA. De cera in melle dici oportebat: vt

autem nostro commodo satis est, animaduert-
 tas, ex apibus duo illa haberi, mel primò,
 postea cera, quæ fauis occluditur, per expres-
 sionem educitur. Plinius exprimendi ordi-
 nem indicat. Duo ex cera seruare oportet,
 cerā ipsam, quā colore fuluo sumito, subpin-
 guem, odoratā, modicè referentem halitum
 mellis, & purā. Aliud, quod in officina habe-
 re debes, est propolis. Propolim vulgus no-
 strū appellat, circa verzene: quo nomine tan-
 quam Latino multi recētiore vtuntur, Cera
 virgo, dicētes. Ea est, quæ ad foramen aluea-
 riū fit, vt inquit Varro. Ferrariēsem ceram, &
 propolim habeas si fieri poterit. Ipsa enim
 experiētia cōprobauit, si nō antiquorum au-
 thoritas. Si Ferrariæ, quantū satis erit, habere
 nō poteris, eā Venetiis eme, quæ ex Creta, af-
 fertur: nec alibi, quàm Venetiis, albā quæres,
 vbi ingentissima copia noctibus roscidis fit.
 Artē Dioscorides ostēdit quomodo alba e-
 uadat. Quin Ferrariæ etiā sine aqua marina
 albissima fit. At opus non est tantū expende-
 re sumptus, & laboris pro tam paucō lucro.
 Rubram ceram mista anchusa, aut pseudomi-
 nio Ferrariæ parabis: viridē viridis æris mi-
 sto, nigrā atramento, vel vsta charta mistis.
 Resina iuncta optima fit, veluti gluten res
 iungat, & cancellariis inseruit. Vna tantū in
 officina Venetiis albam concinnabat Her-
 mola

molai patris tempore. Nunc nullus est phar-
 macopola, etiam minimus, qui non dealbet.
 De cera satis, quã etiam nostri nobiles Prin-
 cipes iunitati, nolint nisi alba cera uti. Sed re-
 vera eadẽ est expẽsa, quia nõ alba cera citius 9
 quã altera consumitur, ut id quod p̄dere
 æquatur, & pretio superatur, duratione pre-
 ualeat. Hispani, ut nos cera, Galli cire, Germa-
 ni vuachs, Cretẽses vulgò cheri, Poloni nosk
 nuncupant. Temperata à Galeno iudicatur, 10
 nõ tamen adeò quin caliditatẽ, & humidita-
 tẽ habeat, & est plurimum rerũ subiectũ. s. e. O-
 pium sequitur. B. R. Nigrum papauer Ferrar-
 iẽ habemus, quo opium fit, sed adeò rarum,
 & paruos fructus habens, ut copia haberi 15
 non possit. Ideo Venetiis emere suadeo, si
 folia, & calyces terantur, exprimanturque, &
 succus in pastillos redigatur. Meconiũ dici-
 tur, quod est ignavius opio. Nam opiũ ex ni-
 gro papauere hoc modo colligitur: quũ ma- 20
 nẽ rores exaruerint, ex obliquo summa cute
 cultello incidere oportet, ut lacryma exeat,
 quæ in vas deriuanda est, & cortex ita incidẽ-
 dus, ut non penetret intus cultellus, & ita se-
 quenti die faciendum. Diagoras vult id fie-
 ri quum turgescit, Iollas, quum deflorescit. 25
 Primum nunc sequuntur opium parantes:
 succus vngue, vel gosopio excipitur, & in vas
 colligitur, exiccaturque: & hoc opium est

quod emanat, & lac. Nā meconiū fit per ex-
 pressionē, ideo & succus appellatur, sicut o-
 piū etiā lacryma dicitur: ex papauere nigro
 5 propriē fit. Tamen opiū, quo vtimur, ex albo
 est papauere. Ex Apulia ad nos affertur. Ita
 papauer albū incidunt. Nam in Apulia cras-
 sos cortices habent, & lacrymā seruant, quam
 pro opio nostris pharmacopolis, & Venetis
 10 ritar. Seminarē ego nigrum papauer in Fer-
 rariensi agro, vbi tamen & sponte nasci repe-
 ritur: sed eò seminare, vt maior copia habe-
 retur, quo opium multis præferēdum para-
 15 rem. Adde Apulos vt plurimum ad nos me-
 conium afferre, non opium, id est, succū, non
 lacrymā: propterea apud nos seminandum,
 & parandum, quum solum ad hoc gignen-
 dum propensissimū habeamus. Frigidum est
 20 ordine quarto, & humidum in tertio, vel in
 secundo intenso. s. e. Aloe sequitur. B. R. Aloe,
 & herba est, & eiusdem herbæ succus, quam
 passim in fictilibus habemus, etiam hyeme vi-
 rentem, tamen apud nos degenerat: nam &
 amaritudinē amittit. In reliquis verò omnes
 25 notas habet, quas illi Dioscorides tribuit.
 Nos Ferrariæ succum exiccauimus, nihil illi
 deest ex his, quæ ab antiquioribus dicuntur,
 dempta amaritudine, saltem, quam illi impo-
 nunt Galenus & Dioscorides, insigni. Solut
 etiam

etiam nostra aloë, sed agré. Ideo aloën esse non dubito, quæ degenerauerit: quippe hi decipiuntur, qui aloën esse inficiantur. Nam idem est, ac si quis neget idem esse idem, quia alio loco natû, & vna sola qualitate deficiēs. 5
Ideo non erat negādum aloën nostram esse aloën, sed inefficacem esse dicendum, & degenerasse. Succus in terra collectus, quādoque terra plenus est, propter id lauatur. Septimo libro de arte curatiua Galenus diuersitatem 10 lotæ, & non lotæ aloës tribuit. His notis bona aloë deprehenditur, pinguis, nitida, sine arenis, colore rufo, friabilis, iecinoris modo concreta. Inde recentes, quum optimam aloën insinuare volunt, aloën hepaticam pro- 15 ferunt facilè se diluens, & liquefcens, amaritudine vehemēti. Ideo nostra aloë inepta est: quæ nigra, & frāgi nō potest, pessima. Quomodo adulteretur, & adulteriū cognoscatur, à Dioscoride docemur. Eam Venetiis emes, 20 quæ ex India asportatur. S B N. Quid sentis tu de quodā celeberrimo viro Mesuē reprehendente, quæ ora venarū aperire admonuit? B R. Nunc istud discutere opus non est. Nam de hac re aliàs copiose scripturus sum. Tamen 25 ita simplicissimis verbis nūc animū meū aperiri. Cū Mesue & Serapiōe aperire ora venarū censeo, ex quadā insita virtute, cuius causam ignoramus, fortè ex eadē qualitate, qua ex-

trema amaritudine prodiit. Experientia du-
 cor, vt id sentiã. Nã qui hæmorrhoidas pati
 cõsueuere, aloë magnopere offendũtur, vt in
 hoc statim incurrant, ea vorata. Nobilis, &
 5 magnificus Nicolaus Tasson⁹ inter alios hoc
 magno suo incõmodo exptus est, quoties a-
 loen sumebat, semper venarũ ora aperiebantur.
 Quibuscũq; aliis pharmacis sumptis, ni-
 hil molestabatur, tamẽ pharmaca erant, quæ
 10 eandẽ materiã cũ aloë educerẽt. Nec opus est
 infinitos alios adducere, q̃ hoc p̃pessi sunt,
 vt ratio ex parte pharmaci, potius q̃ materiæ
 motæ exhibẽda sit. Non tamen inficior, hoc
 etiã à materia fieri. At malã aloë magis ape-
 15 rire iudico. & quãuis Galenus vj. aphorismo-
 rũ aphorismo XLVII. a credinẽ humorũ hæ-
 morrhoidas aperire censeat: non inficiamur,
 imò addimus multa alia id facere præter a-
 loen. Vnde & cæpx, & alliũ aperiunt, si non-
 20 nũquam vescamur: tamen aloë hoc priuatim
 habet. Non possum enim huic tentetiæ teme-
 re repugnare sine certa ratione, quam omnes
 imbibere, & experientia dicat. Et quãuis ali-
 bi vulnera consolidare & adstringere dica-
 25 tur (quod recentes per exteriora applicatam
 intelligunt, non per interiora) non mirum:
 quoniam Galenus in libro de theriaca ad Pi-
 sonem, antequam Andromachi carmina scri-
 bit, de plurimis tractat, quæ vno modo sum-
 pta

pta effectum faciunt, alio modo oppositū. Et
 præsertim de aloë exemplum scribit, dicens
 per exteriora aloë supererescentes vlcerum
 carnes adstringere, & humores, qui sub ipsis
 nascuntur, subinde exiccare. Si verò per os
 matur, vniuersum corpus purgare, quod ape-
 rire est. Vt manifestè deprehendatur, venarū
 ora aperire, quod est quidā purgationis mo-
 dus. Propterea nō ab re, à Mesue, & Serapio-
 ne venarum ora aperire scriptum est. Quod 10
 per os sumptū intelligitur, nam per extrinse-
 ca applicata claudit, & præsertim sedis, & pu-
 dendi vlcera, vt Aetius docet. Verū hāc rem
 philosophicis rationibus suo loco munie-
 mus: nunc satis est per transfennā adombrasse 15
 potius, quā ratione aperuisse. s. e. Mihi certè
 videtur, si aloë venarum ora aperiat, id casu
 fieri, quia exiccat, & adstringit, & vulnera cō-
 glutinat, secundū Galenum. Et quanuis mea-
 tus expurgare possit, qui multis obstructi 20
 sint humoribus, sed ob hoc venarum ora nō
 aperit, quoniam differunt aperire, & expur-
 gare: neq; plurimis ora venarū aperit, quod
 facere deberet, si venarum ora aperiret. Et
 medici inscitæ, ac indiligentiæ computan- 25
 dum est, cū ad cæcas, & incognitas vires cō-
 fugit. B. R. A. iam video te morbo animi labo-
 rare, cū rem hanc hostiliter trahes potius,
 quā humanè, fingisq; te esse ouem, cū m. l. s.

lupus rapax, & gloriolæ cupidus. Quomodo
 actio aliquo casu fieri potest, quæ in maiori
 hominû parte fit? At in maiori hominû par-
 te, aloë vsus hæmorrhoidas prouocat, nõ qui-
 5 dem perpetuò aperit, sed nonnũquam intu-
 mescere facit, dolores excitat, sanguinem ma-
 nare cogit: imò, vt vniuersalem quandã pro-
 positionem enuntiem, In omnibus ad hæmor-
 rhoidas propensis ex vsu aloë excitantur, ta-
 10 men ex aliorum medicamentorũ vsu nõ exci-
 tantur, nisi rarò. Si quis sit huic propositioni
 aduersus, in seipso experiatur, potissimùm si
 ad illas propensus sit, breui, an hoc verum sit,
 per sentiet: si propensus non sit, longiori vsu
 15 indigebit. Neq; id erit ex humoribus, qui edu-
 centur, quoniã ex alio medicamento eosdem
 humores educente non excitantur. Et quan-
 quam exiccet, & adstringat, Galeno sexto de
 simplic. medic. facult. teste, id extrinsecè im-
 20 positum facit, quippe in vulneribus hoc effi-
 cere docet. Adde quicquid expurgat aperire.
 Tamen aperire, & expurgare differunt: sicuti
 quicquid est homo, est animal, tamen homo
 & animal differunt. Et maiori hominû par-
 25 ti venarum ora aperit. Et si medicum inscitia
 plenum iudicas, & indiligétia, qui ad multas
 qualitates confugiat: iudica & Galenũ igna-
 rum, ac indiligétem, qui in multis lapidibus,
 nono de simplic. medica. facult. ad occultas
 qualit

qualitates confugit, & de his occultis qualita-
 tibus libellum scripsit. Cum quo malim esse
 ignarus, quàm tecum nimis sciolus. Sed hæc à
 nobis abundè aliàs tractanda sunt, quo in lo-
 co ostendemus ex qualitatibus etiam manife- 5
 stis id efficere. Verùm impræsentiarum, quæ
 iam animo concepimus, in medium prodire
 non placet, cùm alter sit nobis statutus locus
 de hac re loquendi. Nunc autem veluti per
 transfennam hæc effari volumus. SEN. In eo 10
 etiam Mesuen reprehendit, dicentem frigidis
 temporibus euitandam esse aloen. At ipse in-
 quit, potius in calidis euitandam, quia cali-
 da, & sicca est. quid in hoc sentis? BRA. Nihil
 aliud, quàm Mesuen certissima edocere: si 15
 ipsemet Mesue mastix in seipso experiatur, id
 persentiet. Quod mihi in profunda hyeme
 accidit aloen sumentem, per integram hebdo-
 madam sedere non potui. Nec quicquam va-
 let ratio, quòd calida, & sicca sit aloë, quia vé- 20
 tres hyeme, & vere natura calidissimi sunt:
 ideo magis hyeme, quàm æstate (quia calor
 maior) nocebit. Vnde si eius ratio per manife-
 stas qualitates facta, quicquã valet, & nostra
 hæc: quoniam id aloë tribuimus ob qualita- 25
 tem insitam, cuius causam ignoramus. Nempe
 fieri potest, & continuè ita esse deprehen-
 dimus, proprietatem aliquam, & aliquem ef-
 fectum nobis certum esse, causam verò incertam,

& incognitam: & licet ad temporis rationem
 confugere posset, tamen nulla erit ratio, cur
 non calefaciat intrinsecas partes. sed hæc aliàs
 diffusius agentur: nunc satis est viam osten-
 disse. Aloe est in prima parte secundi ordinis
 calida, vel in primo ordine intense, & in ter-
 tio sicca. Auerrois in secundo siccam esse di-
 cit. à Polonis czarna alena vocatur. SEN. Ad
 scāmonium veniamus. BRA. Optarim & hoc
 10 nunquam ad hominum manus peruenisse,
 quoniam plus mali, quàm boni afferat. Nam
 & si alicui rei profit, pluribus officit. Succus
 est radicis herbæ, quæ scāmonia nuncupatur:
 quanuis & hoc nomen scāmonium herbam,
 15 & succū, vel lacrymam significet. A Romanis
 colophonium dicitur: quia in Colophonia
 optimum nascatur. Tamen Veneti Alexan-
 dria Aegypti Venetias ducunt. E Mysia
 autem Alexandriani portāt, sed potissimum
 20 quod Venetias affertur, pessimum est, quia ex
 Syria, & Iudæa facillimè Alexandriam por-
 tatur: hoc verò Iudaicum, & Syriacum deter-
 rimum, & ponderosum est. Ideo non mirum
 si fumentes valde perturbet. Accidit enim me-
 25 rarò bonum vidisse ex Mysia Asiae adductū,
 quod has notas habet: translucidum est, solu-
 tum, sine pōdere, taurini glutinis colore præ-
 tenuibus fistulis, fungosum. Hæ autem notæ
 rarò in Veneto reperiuntur, sed præcipuè
 ponde

ponderosum est, vt inde ex Iudæa, & Syria al-
 latum cognouerim. Modum vitiandi, & co-
 gnoscendi Dioscorides, & Plinius ostendūt.
 In Apulia & hanc plantam nasci tradant, &
 nos Apulum habuimus (si verè Apulū erat) 5
 omnibus notis insignitū, & efficacissimum.
 In morbo Gallico semidrachmā quandoque
 exhibui, & mirè profuit. Ioanni Baptistæ To-
 xico hydropen patienti scrupulum exhibui,
 nihil eduxit: inde & duos scrupulos, qui & ni- 10
 hil eduxere: tertio integram drachmam Vin-
 centio Celato cōpatri charissimo, & Lauren-
 tio Augusto amico nunquā pœnitēdo, phar-
 macopolis admirantibus, tamen nihil in tam
 magna copia eduxit. Deinceps tentare no- 15
 lui, & nihil aliud exhibere statui, quàm leuia
 pharmaca. Testes sunt excellētissimi iuuenes
 Franciscus Brusantinus prædicti patientis af-
 finis, & illustrissimi Ducis Ferrariæ curialis
 medicus Maurelius Sanctus illustrissimi Hip 20
 polyti Mediolanēsis archiepiscopi physicus,
 & Ioannes Franciscus Rossus chirurgus do-
 ctissimus, & Ioannes Leo Vercellensis, qui tūc
 mecum in praxi versabantur. Alia causa assi-
 gnari non poterat, quàm vel scāimonium ine 25
 ptum, vel ventriculum aqua, vel multa pitui-
 ta plenum fuisse, quæ pharmaci vim compe-
 scebant. Non enim dici oportet, naturā non
 esse ausam aggredi, quia saltem scrupulū ag-
 gressā

gressa esset. Vidi etiã in officina Iacobi à Columna pharmacopolæ, quendam, qui duas scammonii drachmas præter noxã comedit, quater, aut quinquies solùm eiiciēs. Is autem
 5 scammonio assuetus erat, in partibus Orientalibus natus, vt testis etiam est Antonius Discalcius simplicium medicamentorum studiosissimus. Frequentissimè scrupulum sine noxa exhibui ex zingibere, sale, aut pipere, vt Paulus
 10 Aegineta iubet, ne ventriculum offendat, nam sine his maximè offendit. Ex scāmonio, si libebit, diagridium parare poteris, aut communi modo in cotoneo malo, & pasta, aut antiquissimo in dulcium amygdalarum oleo.
 15 Pasta, qua circumdatur, canes dysenteria interficiuntur, si quotidie frustulū detur, quoad occumbant. Quandoq; vicini rustici canē interfeci hoc pane, qui gallinas meas absque delectu vicinæ comedebat: hoc effectū est
 20 tribus diebus, quotidie frustulum exhiberi iubebam. Nullus autē prænoscere potuit, quoniam modo obiisset, nisi ego dixissem. Putabant enim dysenteria occubuisse. Vt autem rusticos deterrerem, ne prædiolum meū
 25 tinuis furtis depilarent, modum interficendi canem ostendi, comminatus idem ipsis me facturum nisi à furto abstinerent. Hispani, vt nos, scammonia, & Galli, ac Poloni appellāt. Calidum est, & siccum ordine tertio, sed calidum

dum intente, sicum in prima parte eiusdem
 ordinis. s. B. Lycium sequitur. B. R. A. Pro lycio,
 quid pharmacopolæ vendant ignoro, tamen
 lycium non esse certus sum: quoniam nõ cre-
 matur, nec rubentem spumam (dum extin- 5
 guitur) facit: extrinsecus quidẽ niger est, sed
 intrinsecus nõ rufus, imò etiam niger. Ex Bo-
 noniensibus montibus potissimum lycium
 sumunt nostri pharmacopolæ. Id vario mo-
 do faciunt. Sunt qui ex ligustro, & qui ex her- 10
 ba, quæ caprifolium nuncupatur, faciunt. Ha-
 bet enim herba illa, vel frutex grana, ex quo-
 rum expressione lycium fit: tamen vera lycia
 nõ sunt. Plinius & ipse capite XIIII. XXI III.
 lib. verum lycium ex pyxacantha solùm fieri 15
 censet. Lycium dicitur, quia in Lycia potissi-
 mum abundat. Cùm Venetę naues Ierusalem
 petent, ex Cappadocia, & Lycia habere nihil
 impedit, quanuis & in aliis locis nascatur.
 Hoc modo fit: Arbuscula lycium nominata, 20
 accepta, & radicibus, ac ramis sumptis, & plu-
 ribus diebus in aqua maceratis, coquuntur se-
 mel, iterumque ligno exempto, donec mellis
 crassitudo fiat: tunc spumam seruare oportet,
 & florem innatantem, & reliquum etiam cre- 25
 morem, quoniam particulatim ad diuersa va-
 lent. Imò & semen exprime, & succum in sole
 pone, postea serua. Nihil etiã impedit in his
 mōtibus lycium inuenire. Vides illam arbo-
 rem

- rem aculeatam, quæ ramos habet trium cubi-
torum, & maiores, ac minores, densa folia ha-
bentem, buxo similia, & fructum piperis ni-
grum? s. E. Video. B. R. A. Gustemus an amaru-
5 lentus sit. s. E. Est omnino amarulētus. B. R. A.
Leuis etiam est & densus, & arbor pallidum
corticem habet. Excaua radicem, Herbarie.
H. E. R. Adeo multiplex est, & obliqua radix,
vt vix absq; magna scrobe euelli possit. s. E. Bu-
10 xus mihi videtur. B. R. A. Et buxus certè est, sed
spinosa, vt nomē ipsum ostendit: nam pyxia-
cantha appellatur. Ex hac verum, & propriū
lycium fit. Collige, & pro tua officina serua,
& lycia ex aliis rebus facta dimitte. Equitavi
15 per innumeras pyxiacanthas, dum Liguriæ
in montes cum illustrissimo patrono Hercule
Estensi peragrarem. s. E. Nonne & ex lonchi-
te lycium fit? B. R. A. Fit quidē in India, vt Dio-
scorides tradit. s. E. Quæ arbuscula est lonchi-
20 tis? B. R. A. Multi eam esse putarunt, quam nos
vulgò sanguanum appellamus: est enim ge-
nus seutis, virgas subrectas habēs, tricubita-
les, aut eo etiam ampliores, protinus ab radi-
ce multas, crassioresq; rubo, cortex abscedēs
25 cruentus: propterea à nostris sanguanus di-
citur, quo religiosi baculos parant, in quorū
summo rasuræ in modū umbellæ arte colle-
ctæ sunt: hoc ad aspergenda templa, & homi-
nes benedicta aqua vtuntur. Tamen ego syl-
uestrem

nestrem rhamnū esse arbitror, ex quo lycium
 fieri Plinius xxi. lib. cap. xiiii. censet.
 Tu autem ex pyxiacantha lycium tantū ha-
 bere studeas, tamen Galenus Indicū aliis præ-
 fert. Nos verò in India nō sumus, & agrè ha-
 betur. Ideo illo contentus sis: quinetiam si ex
 rhamno sylvestri parare libuerit, præpara-
 se. Vidi etiam, qui ex sylvestribus prunis pa-
 rarent. B R A. Parent, omnino vim stypticam
 habent, vt ex ipsis etiam acaciam faciant: ta-
 men melius est rem certam habere, cūm faci-
 le possit, quān per tot res modò huc, modò
 illuc vagari: verūm tamen, quod ex his prunis
 fit, minus adstringit. Scito etiam Lycii nomi-
 mine apud quosdam authores, omne id ven-
 tre (ex quocunque sit frutice) quod vim con-
 strictiuam habet, & more lycii fit. Lycium in
 secundo ordine, & intenso siccum est, in acti-
 nis qualitatibus mediū, secundum Galenum:
 tamen ad frigiditatem inclinare magis arbi-
 tror. S B N. Sanguis draconis sequitur. B R A.
 Cur inter liquores hūc sanguinem ponis, qui
 potius gummi est? S B N. Est etiam & lacry-
 ma, sed hoc nihil impedit: modò rem ipsam
 cognoscam. B R A S. Esto, verus draconis san-
 guis ex serpente est, de quo Plinius cap. xii.
 lib. viii. qui ex elephantis auris totum san-
 guinem exhaurit, vt moriatur, postea cadens
 serpentem interficit: sanguis ille exiens Dra-
 conis

conis sanguis appellatur, qui terra mistus colligitur, & in pastillos, ac rotundos orbes conformatur. s. b. Non possum arbitrari nostrū draconis sanguinem ex eo genere esse. B. R. A.

- 5 Imò non esse certus sis: quin & Serapio Genuensi, Pandectario, & reliquis recētibus ansam errandi dedit, cū tamen ipse non erraret. Quippe sanguinē draconis Serapio describens, quem hemalocoen vocat, eodē modo
- 10 describit, quo Dioscorides quartam sideritis speciem, & easdem proprietates illi attribuit, quas sideriti Dioscorides elargitus erat, vt nullus sit tam cæcus, qui non videat. Et Galenū adducit Serapio, ea recēsens, quæ ab illo
- 15 de siderite dicuntur, vt constet sanguinē draconis Serapionis, nō esse nostrū, quo vtimur, sed esse quartā speciem sideritis Dioscoridis, cuius succus vulnera sanat, & adstringit, quā multi millefolium putant: & re vera vna species est millefolii, qua rustici nostri ad bo-
- 20 ues, & equos vulneratos, sanandos vtuntur. Recentes autē de sanguine draconis loquentes, de hoc Serapionis, & siderite Dioscoridis tractant, ac si eius succus sit sanguis draconis,
- 25 ita nuncupatus, quem in officinis habetis magno errore. Vnum est, vestrum draconis sanguinem, sideritis succum non esse, qui etiam non est viridis. Sed esse triplicem apud vos draconis sanguinem constat. Vnus est in rotulas

tulas circumuolutus, qui ex pseudobolo Ar-
 meno, & terra fit, res fictitia, & adulterata,
 que iam à Ferrariensibus pharmacopolis abii-
 ci cœpit, nisi pro ornanda officina appensum
 habeant. Alius sanguis est cuiusdã arboris la-
 cryma. Tertius est eiusdẽ arboris gummi. In
 gumi cortices arboris manifestè videntur, in
 lacryma absunt: si gustu sentiantur, styptici-
 tatẽ quandã præferunt. Hinc igitur vides dra-
 conis sanguinem, quo vtimur, nõ esse draco- 10
 nis ab elephãte interfecti, nec esse sanguinem
 draconis Serapionis, quanuis ab omnibus re-
 centibus, ac si sanguis draconis Serapionis in
 vsu sit, quũ tamen sanguis draconis Serapio- 15
 nis sit quarta species sideritis apud Dioscori-
 dem, & Galenũ. Ego igitur in officina succo
 quartæ speciei sideritis potius habere volue-
 rim, quàm gummi hoc, quod vos habetis: &
 herbã habere facilius est, quàm gumi, quoniã
 apud nos viret. s E. Quid est ille sanguis dra- 20
 conis, qui verè sanguis est? B R A. Nonne tibi
 dictum est ex sanguine draconis esse ab ele-
 phãte collisi, vt Plinius lib. xxxiii. cap. vii.
 scribit, qui ab antiquioribus cinnabaris voca-
 tur, vt Dioscorides etiã lib. v. testatur. Qui au 25
 tem pro cinnabari minium sumũt, id est, no-
 strum vocatum minium, (vt plures medici fa-
 ciũt) pro re medica, veneno vtũtur. Nã cinna-
 baris, qui est sanguis draconis, rei medicę plu-

- rimum prodest, & nullus color magis fingit
 sanguinè illo, vt Plinius testatur. Nunquam
 hunc cinnabarim vidimus vel draconis san-
 guinè, sed bene adulteratū, vt suprà ex falso
 5 bolo Armeno, vel sorbis tritis, & caprino san-
 guine. Tamen si Dioscoridè cōsiderabis, ocu-
 lāta fide deprehendes sanguinè draconis nō
 esse cinnabarim, sed duo esse distincta. Pro
 Plinio autē nihil impediēbat, & sanguinè dra-
 10 conis suo tempore cinnabarim appellari. S. E.
 Id abs te scire peto, quo nomine apud anti-
 quos gummi hoc appelletur, quod sanguis
 draconis dicitur. B. R. A. Nondū legi apud ali-
 quē authorē, cuius generis gummi sit, vel ex
 15 qua arbore lacryma emanet: scimus autē ex
 Libya ferri, & ex Aegypto Venetias, quid ve-
 rō sit ignoramus. Vnū est, recētes summè er-
 rare, qui hoc gūmi, ac si sit sanguis draconis
 Serapionis, accipiūt, & Dioscoridis, ac Gale-
 20 ni fideritis, quum tamen non esse constet. Ab
 omnibus eodem ferè nomine dicitur. Galli
 sang de dragon, ab Hispanis sangre de dra-
 go, à Germanis dracken bluor, ac si sanguis
 draconis dicerēt, appellatur, à Polonis smoc-
 25 zak yeru dicitur. Temperatus est in aëstiuis,
 quāuis ab aliquibus calidus, ab aliis frigidus
 existimetur, & in secūdo ordine desiccatur. S. E.
 Camphora vltimū locū in his occupat. B. R. A.
 Nusquam Dioscorides, Plinius, Galenus, aut
 Paul

Paulus de camphora locuti sunt, aut eam, vel
 á longe (quod sciuerim) ostenderunt. Soli Ara-
 bes ipsius meminerunt. Gumi arboris esse cer-
 tum est. Serapio ex Pázor, Fafella, & aliis re-
 gionibus adduci tradit. Quæ sunt istæ regiões, 5
 ignoramus. Nomina Mauritana sunt hæc, nõ
 Latina, neq; Græca. Res ipsa, id est, cãphora,
 omnibus nota est, eius arbor ignota, nec à
 Mauris rectè descripta. quippe nihil de foliis
 arboris camphorã ferentis Serapio, aut Aui- 10
 cenna loquuntur. Dicunt autè illis annis maxi-
 mè profluere, quã multa tonitrua, & multa
 fulgura fiunt. Nec propriè gummi est, quod
 exeat, sed in intima parte arboris inuenitur,
 ac si medullæ locũ occupet. Lusitani, qui me- 15
 ridionale pelagus nauigarunt in Insula Burnei
 camphorã inueniri tradunt, & qui in regio-
 ne sunt, gummi arboris esse censesent. In regno
 etiam Fanfur, vt Marcus Paulus Venetus re-
 fert, optima cãphora prodiit. Fortè ea pars 20
 est, quæ à Serapione ex sentetia Isaac Fafella
 nuncupatur. de hac re incertus sum. Dispu-
 tant recentes an calida, vel frigida sit: multi
 effectus supra caliditatem arguunt, & gustus,
 & odor: alii frigiditatè. Hæc aliàs disputan- 25
 da sunt: quia hic locus non est pro ambabus
 partibus rationes instruere. SEN. Nullus est
 apud antiquos, qui camphoræ meminèrit?
 B R A. Nullus, nisi Aëtius, q multò posterior

est. Hic camphoræ meminit sub nomine caphura. In eo vnguento, quod falca appellat, pro axillis, & auribus fœminarû compositio: quâuis in codicibus qui passim habentur absit, vt primo libro videre licet. **SEN.** Habétne eundẽ colorem album perpetuó? **BR A.** Non. prius enim maculis rubris insignitur, postea calore Solis, aut vi ignis dealbescit. Galli cãphre, Hispani camphora, Germani camphur

5
10
15
20
25

appellant. Tu cætera, venerãdesenex, prosequaris. **SE.** De prædensis liquoribus expeditû est. Gummi genera sequuntur. **BR A.** Cur inter gummi camphoram non numerasti? **SE.** Quia an gummi esset ignorabam, quum in arborum meditullio inueniatur. **BR A.** Hoc nihil refert, modò rem ipsam habeas. Venetiis emes, quoniam ab his montibus, imò & à tota Italia abest. Sed prius quàm ad gummi genera veniamus, prædere opportunus erit.

20
25

SE. Non ab re dictum est, quia interim Solis æstum euitabimus. **HER.** Hodie ad hanc vsq; horã viribus vigeo. Nam paucissimis in hoc monte occupatus fui, sed omnia ferè aliunde quæsitã sunt. **SEN.** Deinceps (vt arbitror) modicè occupaberis, quoniam pauca admodum colligemus, sed collecta emere opus erit. Ad litus illius riuuli descendamus, vbi quiescemus, & per compendium in aliquam villam peruenire poterimus. **BR A.** Vt lubet, fiet.

fiet. SE. Inter eundū, vt via breuior videatur, quibus moribus, Illustrissimi Ducis nostri Alphonſi filii inſigniantur edoceas. BRA. Nil vnquam mihi gratius contingit, quā quum trium horum maximorū luminum, & splendētium aſtrorum ſermo incidērit, quos intus & in cute noui. Hercules primogenitus adeò cumulatiffimis virtutibus pollet, vt nullus in Italia non modò princeps, ſed nec religioſus eum æquet, in publicis rebus gerendis 10 dexterrimus, in armis fortiffimus, in literis adeò egregius, vt ex inſperato probatiffima carmina effundat. Nō potui diu cogitans aliquid culpatum in Hercule inuenire. Hippolytus ſecūdò genitus eum apprimè imitatur, 15 qui nō Archiepiſcopali inſula, ſed triplici corona dignus eſt. Hic vniuerſam Cyclopædiā, & omnes bonas artes adeò naſtus eſt, vt nihil ad virtutū cumulum deſit. At quomodo potuit Franciſcus tertio genitus tantorum 20 fratrum exemplo non contendere, vt æquet: quos nullus, qui homo ſit, ſuperare poteſt? SE. O felicem patrem. BRA. Certus ſum in vniuerſo orbe patrē non eſſe, qui filios adeò probos, adeò obſequentes, adeò non moroſos 25 naſtus ſit: nullus vnquam ciuis horum cauſa conqueſtus eſt, quum cæteri Principes his ætatibus ſtupris, & aliorum diuitiis capiēdis incumbant. Diis equidem comparan-

di sunt hi tres virtutum soles, & tria incluta sydera. Nihil aliud cordi habent, quam omnibus inferire, & nemine lædere. Sed iam ad statutum locum peruenimus: in hac virenti herba ad specus umbram sedeamus.

DE GUMMI, QVORVM VSVS
est apud pharmacopolas.

SENEC. Institutum opus progredi expedit. Thus primum locum inter gummi habet: sed quam de ipso inter cortices egerimus, ad secundum, quod myrrha est, veniamus. BRA. Myrrha, qua vtimur, à nonnullis bdellium esse creditur. SE. Quomodo bdellium, quum longè distincta sint myrrha, & bdelliū? BRA. Scito gummi, quo vtimur, myrrha nuncupatū, myrrham non esse. SE. O mira res, myrrha nō est myrrha. BRA. Esto bono animo, in myrrha ostendam quod in aliis pluribus feci, eam non esse, saltem optimam, quæ ab antiquis pingeretur. Nam Dioscorides myrrham ex omni parte concolorē esse ostendit, & odoratā, & quæ contracta candidas vnguium modo, leuesq; venas intus habeat, amaro gustu, acri. Hæc in nostra myrrha non sunt. Nos Venetiis verā myrrhā vidimus talem, qualem à Dioscoride pictam audiisti, sed raram. Id tamen scito, odorem quidē suauem, non suauissimū habuisse, sed potius erat cū quadā grauitate. Adde in nostra

stra myrrha, quādoq; veræ myrrhæ frustula
 inueniri, subuiridia, & quæ vnguium modo
 candorē habent. Ex Troglodytica regione,
 quæ est Africæ pars, probatissima myrrha
 Alexādrīā fertur. Myrrha, quā nos habemus, 5
 ea est, quæ secūdo loco à Dioscoride scribi-
 tur, & caucalis vocatur, quæ cū tertia specie
 partim mista est, quæ ergasine dicitur, minus
 matura est, & colore atro. Hæ duæ species
 mistæ sunt, quæ bdellii odorē habēt. Alexan- 10
 driā feruntur, postea Venetias. Quum emes,
 optimā habere cures, aut saltē quæ plurimas
 partes cādidas vt vngues habere studeas. Est
 autē Arabicæ arboris lacryma. Corticem pla-
 ga laxant, exit spuma, quam colligūt, & circa 15
 corticem addensatur, tanquam gummi reli-
 quū. Sed nō myrrha solūm contētus sis, imō
 & stacten, id est, recentis myrrhæ expressam
 pinguitudinē habere studeas. SEN. Quid sta-
 cte est? B R A. Plures styracem liquidam à no 20
 bis vocatam, stacten arbitrati sunt. Nempe
 myrrhæ odorem ferè habet, & cætera, quæ
 à Dioscoride numerari videntur. An verò
 sit, infrā edocebimus. Si quandoque veram
 myrrham assequi contingat, quæ colorem 25
 subuiridem habeat, & mordax sit, ac perlu-
 cida, odorata, aspero situ obducta, recens,
 leuis, ex omni parte concolor, & quæ confra-
 cta cādidas vnguiū modo, leuesq; venas ha-

beat, hanc leui expressione exprimes. Quod
 exhibit stacte erit, quāuis ex recenti magis fieri
 conueniet, tamen & stacten habebis, & pro
 eo stacte uti poteris. Hi verò summè aber-
 5 rant, qui stacten speciem myrrhæ cōtra alias
 distinctam arbitrantur. SEN. Huius sententiæ
 semper fui. BRA. Nunc sententiam muta ad-
 monitus: quoniam ex omni specie myrrhæ
 stacten fieri nihil impedit, præsertim ex pin-
 10 guissima, ut ea est, quæ pediaimos à Diosco-
 ride nūcupatur. Re vera stacte ea res est, quā
 nos liquidam styracem vocamus. SEN. Gau-
 deo nouisse liquidam styracem, stacten esse.
 BRA. Compertius scies, quum de styrace ser-
 15 mo inciderit. SEN. lucidat nunc. BRA. Fiat,
 Odoratus hic liquor, qui styrax liquida nun-
 cupatur, nomē hoc habet, quia ab Arabibus
 impositū est, quos recētes postea secuti sunt.
 Nunc autem speculemur, quam rem Arabes
 20 styracē liquidā appellent, tunc statim depre-
 hensum erit, quid sit liquida styrax. Serapio
 in capite styracis, quum eam edocuisset, quā
 calamitam nuncupamus, liquidam styracem
 pertractat, & Dioscoridem in hac re addu-
 25 cit, ita (secundum ipsum) dicentem: Styrax
 liquida est pinguedo myrrhæ recentis, & ex-
 trahitur à myrrha, quia terūt eam, cum aqua
 pauca, & premunt cum torno, & est bovi
 odoris, & ingreditur in confectionibus, &

sola etiam sine aliqua admistione est bona,
 & melior ex ea est, quæ non habet admistio-
 nem alicuius olei, & purum ex ea est multæ
 virtutis, & calefacit, & est calefactio similis
 calefactioni myrrhæ, & oleorum calidorum 5
 siccorum. Si modò legas, quæ à Dioscoride
 de stacte dicantur, manifestè deprehèdes sty-
 racem liquidam Serapionis, esse Dioscoridis
 stacten: quoniam idem oculata fide Diosco-
 rides de sua stacte dicit, quæ à Serapione de 10
 styrace dicuntur. Inquit enim Dioscorides:
 Est pinguitudo recentis myrrhæ: tunditur
 hæc cum modica aqua, dein per machinas
 aqua foras exprimitur. Odoratissima hæc, &
 pretiosa impendio est, & per se vnguentū fa- 15
 cit sine oleo, stacten vocatum. Commenda-
 tissima verò, quæ impromiscua & libera oleo
 sit, & quæ minima portione plurimum cale-
 faciat, similèq; vim, tum myrrhæ, tū vnguen-
 torum ex calefactoriis obtinent. Si hæc spe- 20
 culari têtes, Serapionis liquidam styracé, sta-
 cten Dioscoridis esse deprehèdes, nisi spon-
 te hallucinari volueris. Quod si in aliqui-
 bus diuersi videantur, id potius est interpre-
 tis Serapionis causa, qui etiam quum styrax 25
 liquida interpretatus est, Stacte interpreta-
 ri debuisset. Ita enim Græcè, & Latine dici-
 tur. Storax verò liquida (vt interpres apud
 Serapionem vitur) nec Latinum, nec Græ-

cum nomen est. Myrrhā Galli mierre, Hispani, & Germani, vt nos ferè, illi myra, hi myrrhe dicunt. SEN. Liquidam ergo styracem, stacten esse iudicas? BRA. Equidem iudico, sed ex myrrha, quam habemus factam, non ex exquisita myrrha. Calefacit secundo ordine, & myrrha, & stacte, & exiccat: verùm stacte hæc agit vehementius. Sicuti autem myrrha, quæ passim venditur, myrrha non est, ita nec styrax liquida verum stacte. SEN. Euphorbium sequitur. BRA. An id sit euphorbium quod habemus, non sum anceps: tamen antiquum quandoque emitis, quod eo ardore caret, quæ illi authores tribuunt. Quippe in-
 15 quiuat colligentes valde timere, adeò vt supra contum vtriculo hædi ligato succum arboris ferulaceæ à longe colligāt. Gustavi ego non semel antiquum euphorbium, mirum illum ardorem nō persensi, nec hi persensere,
 20 quibus gustandum tribui. Nonnunquam in recens magno meo periculo incidi. nam per integram diem intēssimum in ore ardorem habui, qui nec frigidissimis aquis extingui posset. Venetiis habetur, sed Genuæ magis.
 25 In Aphrica nascitur, monte Tmolo in Mauritaniæ parte, è regione Hispaniæ. Facile est Hispanum illuc navigare, nisi Mauritanæ naues piratarum interturbarent, & intercluderent iter. Tamen Imperator Carolus mul-

ta nunc Africa possidet, & Deo duce possidebit, Mediterraneum mare, ea parte, qua Tyrrhenum dicitur, ab infidelium incurfionibus liberans. Genuæ igitur & translucidū, ac perspicuum emas. Adulteratum frequen-
 tissimè venditur. Nomen habuit ab Euphorbio Antonii Musæ fratre eius inuentore, qui Iubæ regi Mauritanix inserviebat. Duo celebratissimi fratres in nostra inclyta, & salutari arte fuere, Euphorbius, & Antonius Musa, cuius nomen patri meo Francisco Brasavolo imitari placuit, quum ab vnda baptismatis attollerer: sed vtinam doctrina, nō solum nomine, antiquum illum Antoniū Musam Augusti medicum imitarer. Ita etiam ab Hispanis nominatur euphorbio, à Gallis euphorbe. Cùm causticæ sit virtutis, calidum, & siccum erit ordine quarto. s. e. Serapiū sequitur. **BRASAVA.** Sagapenum dicas. **SEN.** De nominibus cura nō sit, deinceps sagapenum dicemus. **BRASAVA.** Est succus fruticis ferulacei, vt Dioscorides inquit. In Media nascitur, Alexādrīam Aegypti portatur, quæ vniuersale emporium est illarum partium, inde Venetias. Foris translucidum esse debet, colore rufō, & quum frangitur, candido intus, odore medio inter laterpitii succū, & galbanum, gustu acre. Quæ omnia indicia in nostro vocato sagapeno sunt. Plinius capite decimo

Serapiū
Seu Sagapenum
Pinus

cimooctauo vigesimi libri in Italia nasci asse
 uerat, vbi inquit: Sagapenum, quod apud nos
 gignitur, in totum transmarino alienatur.
 Etiam libro decimonono, capite septimo, in
 5 hortis feri dicit ad rem medicam solum. At
 nec arborem, nec folia Plinius docet, ac si de
 re nota loqueretur. In Apulia nunc proue-
 nit. Tamen quum Medum habeamus Vene-
 tias per Alexandriæ navigationem allatum,
 10 hoc potius emerem. Est enim verum sagape-
 num illud, & efficacius, quod, vt inquit Me-
 sue, porri odoré habet: qui eo loco à quodā
 excellenti viro immeritò reprehéditur, dicen-
 te quasi per calumniam, vnde ipse odoraue-
 15 rit. At si doctissimus hic vir, vt nos fecimus,
 gustasset, porri, & ferè alii odorem persen-
 sisset, quem à mane ad vesperam etiam pran-
 dens in ore habui. Ideo non est quisquam te-
 mere culpādus, præsertim in res gustus, prius
 20 quàm gustu tentatum sit. Calidum est ordine
 tertio, & siccum in secundo. s e. Opoponacū
 sequitur. B R A. Et nunc opopanax dicere o-
 portet. Succus est herbæ, quæ panaces hera-
 clion dicitur. Est autem prima in ordine pa-
 25 nacum Dioscoridis. Dicitur autem opopa-
 nax, id est, succus panacis. In Bœotia, & Arca-
 dia, præsertim Phocis habetur, & in Syria, ex
 Syria Alexandriam, & postea Venetias affer-
 tur. Olitorum industria magna copia parari
 pot

Opopanax
 120

potest. Hoc vnū est ex his, quæ Illustrissimus
 Dux noster, ex Syria, vel Arcadia habere cu-
 rabit. Tamen in Italia, & in monte Apennino
 nascitur, & in Gargano Apuliæ. Folia habet
 ficulnea quinquepartita, & per ambitum lan- 5
 cinata, quæ in terra iacent, & insigniter viri-
 dia sunt. Caulem ferulaceum habet, & altissi-
 mum, lanuginem candidam habentem, & fo-
 lia circum se minuscula, vmbraclū sustinen-
 tem, vt anethū, flore luteo, semine odorato, 10
 feruentiq; in ore, pluribus ab vno principio
 radicibus candidis, graueolentibus, multi, sal-
 siq; corticis. In Apulia nascitur vbertim, & in
 Apennino monte variis locis. Nos supra Mu- 15
 tinenses alpes vidimus, & in orto fratrum san-
 cti Hieronymi Ferrariæ. Non emerem Vene-
 tiis, nisi ob id, quòd ex calidioribus, & siccio-
 ribus partibus venit. Curarem tamen, vt ex
 Apulia radice incisa, lacryma exciperetur:
 substratis enim eius foliis in terra excauata 20
 colligitur. Quū autē opopanacē probare in-
 stitueris, amarissimū saporē habere debet, in-
 terius candidū, & subrufum, extrā luteū, leuē,
 pingue, friabile, tenerum. Nostrium, quod ha-
 bemus, aliqua amaritudine insignitur. non ta 25
 men amarissimum est, & graui odore senti-
 tur: propterea cum nostro aliquid mistum ar-
 bitror, quod intensam amaritudinem tollit,
 vel opus est quantitatem notatu dignā man-
 dere.

- dere, si intēsa amaritudo sentiri debeat: in reliquis notis penitus conuenit. **SEN.** In hac re quid Arabes sentiūt? **BRA.** Serapio cum Dioscoride eodem modo scribit. Mesue autem
- 5 tria panacis genera cōfundit, Heracliū, Asclepium, & Chironium, id docere volens ex quo opopanax fiat. Cur autem opopanax inter gummi genera posuisti: quum potius cōden-
- 10 set? **SE.** Ne curæ sit, modò ex his simplicibus, quibus in officinis vtimur, nullum omittatur. **BRA.** Gallis opopanax vocatur. **SE.** Ammoniacum sequitur. **BRA.** Et hic succus est ex frutice eiusdem nominis sumpto, quāuis no-
- 15 men hoc ammoniacū, & genus salis, & succi significet. Ambo in Libya apud Cyrenē inueniuntur: sed ammoniacū appellatur, quia in arenosa Libya, apud Iouis Ammonis templū prodiit. Sal ex terra sumitur: gutta (ita enim
- 20 Romani succū illius arboris vocant) ammoniaca ex arbore manat. Miror ego de Paulo Aegineta, qui inter odoramēta numerauerit. Vnde colligere potes, quæ apud ipsos p̄ odoribus existimarentur. Nā & Dioscorides am-
- 25 moniacū thymiama vocat: tamen eius odor grauis est. Nec verū ammoniacū nobis deest, quāuis antiquū fortè sit, & quandoq; adulteratum. Venetiis emes, quāuis Genuæ melius esset: quoniā ex Afrīca mercatores Genuā
- fac

Ammoniacum

facillimè transeunt, tamen & Alexandriam
 portant, ac Venetias. Ita probatur quod est
 maximè coloratum, non lignosum, sine are-
 nis, & ad thuris masculi similitudinem in gra-
 mos concreuit, quale non semper esse cōstat, 5
 purum, prædēsūm, liberum sordibus, & odo-
 re castorei, gustus amarulenti. Nescio cur Ga-
 lenus odorem coriandri habere fateatur, &
 cur Paulus ad odorem ammoniacū accēdat.
 Fortè diuersum est id Pauli, & Galeni, ab eo 10
 Dioscoridis, qui grauē odorē, vt castoreū ha-
 bet. Et quòd de re diuersa loquantur, hoc si-
 gnum est: quia in simpliciū medic. facultati-
 bus, ea dicūt, quæ à Dioscoride in ammonia-
 co tractantur. Ammoniacū supra descriptū 15
 thrausma nūcupatur. Est aliud terrosum, &
 lapidosum, quod phyrama dicitur. Nos fre-
 quenter hoc habemus: nec primū deest. quan-
 doq; ab Hispanis, vt nos vulgò facimus, à Gal-
 lis armonia vocatur. Apud Auerroim calidū 20
 est in prima parte tertii ordinis, & siccum in
 primo. Auicenna autem calidum in fine tertii
 ordinis censet. Auerroi potius fauere statui-
 mus. SEN. Sarcocolla occurrit. BRASAVO. *Sarcoco*
 A glutinandis carnibus nomen inuenit. Gum 25 *Ha*
 mi est arboris in Perside thuris pollini simi-
 le, colore subrufo, gustanti amarum. Si no-
 stram sarcocollā gustaueris, nonnulla granu-
 la amara sunt, alia minimè, vt quæ à Diosco-
 ride

ride dicuntur, vera esse deprehendam: adul-
 terari scilicet gummi permisto. Nā pura gra-
 na amaritudine afficiuntur, impura nequa-
 quam. Nec illos probo, qui sarcocollam esse
 5 inficiātur, quia pollini similis nō sit. Imò pro
 maiori parte, adeò tenuia grana sunt, vt polli-
 nem imitari videantur: quanuis aliqua etiam
 crassiora sint, quæ tamen non impediūt esse
 pollini similia. Quod autē à Mesue corpora
 10 impinguare dicitur, & à quodā meo præce-
 ptore reprehenditur, quia si soluit, impingua-
 re nō potest: nō est dignū reprehensione: quo-
 niam multa soluere possunt, quæ impedinen-
 ta remouendo, impinguationis causa fiunt,
 15 qualitātē quandā vētriculo condonātes, præ-
 ter id quod euacuent, qua facilius digerere
 possint, & in nutriti substantiā cibum verte-
 re. Quam ob rem idem euacuare, & nutrire
 potest, id est, causa esse cur nutriatur corpus.
 20 s E. Videtur Mesue voluisse ex se corpus im-
 pinguare, & non ab euentu: quia inquit, eius
 vsū corpora impinguare, neq; Dioscorides
 hoc dixit. B R. Mesue excusandus est, vt nos di-
 ximus: neq; opus est, omnia à Dioscoride di-
 25 ci. Si excusatio placet, illā accipito: sin minus,
 tu exquisitiore inuenito. A Gallis etiā sarco-
 colle nuncupatur. s E. Styrax vtriusq; generis
 sequitur. B R. A. Intelligi sine liquidam, & quam
 siccā vocamus? s E. Nihil aliud. B R. Liquidam,
 esse

Styrax
Utriusq;

esse Dioscoridis stacten, id est, primum myr-
 rhæ expressum, supra edocuimus: tamē par-
 uam amaritudinē habet, vt ego adulterari pu-
 tarim. Vnde myrrhæ fragrantia nosci posset,
 si purū stacten haberemus. Arabes decipiun- 5
 tur, qui ex eadē arbore styracē liquidā, & ca-
 lamitim haberi iudicāt: imò addunt, huius ar-
 boris fructū in magnitudine auellanæ esse, &
 exprimi: quod exprimitur, styrax liquida
 est: cortices styrax sicca sunt. Hæc autem ar- 10
 bor gummi habet, quod est ambra. Hæc Se-
 rapio ex sententia Isaac. Hoc errare fecit Pan-
 dectarium, vt tres styracis species esse arbi-
 traretur, liquidam, siccam, & calamitim. Re-
 vera id vocabulum styrax, solū eam signifi- 15
 cat, quæ à probis authoribus calamitis nūcu-
 patur, de qua Serapio post prædicta ex senten-
 tia Dioscoridis tractat. De fructus expressio-
 ne nihil apud authores fide dignos scriptū re-
 peri: vnde vel de alia re tractabat Isaac quàm 20
 de styrace, vel, vt cōtingebat, locutus est. Ve-
 rū quia sub eo vocabulo scripserat Serapio
 ad caput miha, id est, styracis duxerat. Styrax
 autē Isaac, alia res est. Nūc igitur de Dioscori-
 dis, Plinii, Galeni, & aliorū bonorū authorū 25
 styrace loquemur. Hi omnino distinctū styra-
 cem habēt, non per liquidū, & siccū, sed p̄ pro-
 prias quasdā qualitates, vt hic à calamo, cala-
 mitis, ille chrymatias, alter a spros, id est, albi-

cans nūcuparetur. Hæc autē nomina in diuer-
fis antiquorū cōpositionibus inueniūtur, nec
species enariāt. Ad rē verò accedētes, styrax la-
cryma est arboris cotoneo malo similis. Ex

- 5 Cilicia Alexādriā, & Venetias defertur: quā-
quā, & in aliis pluribus locis nascatur. Nā ex
Cypro, & Creta habetur, sed ex Creta illauda-
bilis, quē frequētius habemus. Nō est opus du-
bitare, an verū styracē habeamus: quia verissi-
10 mus est, & si ineptior sit, habet simul scobē sui
ligni. Globi quādoq; in modū gūmi inter sty-
racis massas inueniūtur. Si optimū styracem
quæris, eū accipe, qui rufus sit, resinofus, pin-
guis, & grumos habet albicātes, q̄ diu sui co-
15 loris bonitatē seruet, & quū subigitur lētorē
mellis habeat. Talē Venetiis eme, & præser-
tim in quo lacrymæ gūmi similes appareant.
Nec styracinū vnguentū prætereundū esset,
si haberi posset. In Syria fit. Singulis annis Ve-
20 netonū nauiſ, quæ Ierusalemi litora appellit,
in Syriā puenit. Fuliginē eo modo para, quo
Dioscorides thuris fuliginē fieri docuit. Hi-
spani storaque nūcupāt. Calidus est in secūdo
ordine, & ficcus in primo. SE. Vtraq; pix sequi-
25 tur. BR. Per vtrāq; picē quid intelligis? S. Hi-
spanā vocatā, & navalē: dubitas etiā in picibus?
BR. Maximè dubitabā, quoniā pix sicca,
& liquida inueniuntur. Pix navalis notissima
est, ex pinu, & picea fit, pinguisimis harū ar-
bor

de picib.

borū assulis acceptis resina plenis in struem
 congerūtur, & igne appposito in fictitiū cana-
 lem fluit resina accēsa, quæ extincta pix voca-
 tur, & nigredinem ab igne acquisiuit: à nobis
 pix naualis, ab antiquis liquida nūcupatur, ad 5
 differētiā alterius per alterā cocturam factæ,
 quæ pix sicca dicitur. Ambarū vsus est in offi-
 cinis. SE. Et ambas habeo. Ex Germanicis par-
 tibus ad nos conuehūtur, præsertim ex Tri-
 dēto. BR. Imò & ex plurimis Italicis. SE. Pix igitur
 ex resina fit? BR. Equidē ex resina in teda
 occulta, qua exusta, pix exudat. Nec putes ex
 his duobus tantūm picē fieri, quoniā in Syria
 terebinthi teda exusta fit, quia ibi pinus abest,
 aut rara inuenitur. Si etiā ex picea fiat, maior 15
 pars ex pinu est. Laudatur pix nitida, leuis, pu-
 ra. Etiam ex cedro in Græcia habetur, præter
 duo picis genera, liquida, & sicca, quā palim
 pīssā dicūt, quæ & ipsa in aridū, & viscosum di-
 uiditur. Oleū picinū habere studeas, quod fit 20
 parte aquosa picis separata: id enatat, vt in la-
 ste serū. Dū pix coq̄tur, puris velleribus exci-
 pitur supra eius halitū expāsis, & quū perma-
 duerint in vas expressis: & hoc semper fit dū
 pix coq̄tur. Nec picis fuliginē in tua officina 25
 omittas, quā eo modo facias, vt primo li. Dio-
 scorides tradit. Nec zopissam despexeris, quæ
 est derafa à nauibus resina cum cera: quā ob-
 rem pix ex resina fit, id est, pingui teda cōbu-

sta, resina plena. s e. De pice Hispana prosequaris. BR. Hæc & pix Græca vocatur, qua picata vina fiūt: accepto enim pugillo, vel duobus, aut tribus huius picis in vas vino plenum
 5 proiciūt, ne marcescat, & vinū potētius euadat: hinc Græca vina ferè omnia, quæ ad nos ferūtur (Cretico dēpto, Maluasia nūcupato) picis odorē habēt, & ea præsertim, quæ Romania vulgò dicūtur. Est autē res fictitia: nā
 10 ex omni resina fit, sed præsertim ex pini resina, quoties per decoctionem ad id ducitur, vt in puluerē redigi possit. Hinc est quòd pix Hispana varios colores habet: quādoq; fuluū, & aureū, si ex laricis resina fiat: quādoq; albicās,
 15 si ex pini, vel piceæ resina. At nomen picis sortita est, quū fit resina cocta, propter cocturā, quā nō habet resina, sed spōte à natura profiliit. Vnde pices pignē fiūt: resinę spōte ex suis arboribus prōdeūt. Hispana nūcupatur, quoniam
 20 niā ex Galliæ, & Hispaniē mōtibus ad nos magna copia cōportatur, quanuis & in Italia sit plurima. Eadē ratione & Græca dicitur, quia ex Græcia affertur: & Colophonia, quoniam Colophone inuehebatur. In his resinis diuersos
 25 auctores cōperio. Nā Plinius ex pinu, & picea ficas esse: Dioscorides autem ex omnibus arboribus resinā emittentibus, humidās, & ficas haberi tradit. Quicquid sit, nos ea tantū prosequemur, quæ in officinis habentur,
 aliàs

aliàs determinatè de his rebus tractaturi. Tu
 in officina Hispanā picē ex resina pini habere
 studeas : quanuis & ex aliis resinis seruari ni-
 hil impediēt. s E. Ré mirā edocuiſti. haſtenus
 Hispanā picē gūmi alicuius arboris eſſe arbi-
 trabar. B R. Deinceps intelliges Hispanā picē
 per decoctionē resinæ, vt in puluerē redigi
 poſſit, fieri, & lōgè à gūmi differre. s E. Qui-
 bus notis resina à gummi differt? B R. A. Re-
 sina oleagina quodā modo eſt gūmi aqueū, 10
 quod experientia maximè demonſtrat: quo-
 niam resina igne accēditur, gummi crepitat.
 Difficile præterea eſt, resinas & aquā miſce-
 re, facillimū gummi & aquam: difficillimum
 gummi & oleum, facillimū resinā & oleum. 15
 Quæ experientia, resinæ naturā oleaginam,
 gummi verò aqueam eſſe oſtendit. Ideo no-
 ſtri temporis inepti quidam medici rerū na-
 turas neſcientes, in variis compositionibus
 gummi & oleum miſcent, resinas & aquam, 20
 quæ non ſe cōpatiuntur, magno pharmaco-
 polarum clamore. s E N. Tamen miſcentur.
 B R. A. Miſcētur quidem, ſed difficulter. s E N.
 O quoties hoc mihi accidiffe memoria ha-
 beo. De resina autem proſequaris. B R. A. Di- 25
 ctum iam eſt, te pini resinā ſeruare oportere,
 de qua Plinius de pinu minimū colligi ſen-
 tit, quum tamen experientia oppoſitū oſten-
 dat: fortè quia Plinius à Theophrasto ſumit,

apud Theophrastum verò pinus larix est, ita ipse acceperit. Omnium verò optima terebinthina est. **SEN.** Tu ergo inter resinas terebinthinam numeras? **BR.** Equidè, & ab authoribus
 5 inter resinas numeratur. At ne putes illam esse terebinthinam, quæ pro terebinthina passim veditur, flauæ coloris, quia ex larice resina est: ideo laricina potius nuncupari deberet. Vnde Veneti, & plures Italiae gentes, non terebinthi-
 10 na, sed larga, quasi larica ex larice vocant. Nam habet mellis Attici colorem: terebinthina autem alba esse debet, perlucida, in modum coloris vitri caerulea, odorata, sed potissimum odore terebinthi. Ex Cypro Venetias affertur nunc ve-
 15 ra terebinthina: aliàs laricina pro terebinthina utebatur, nunc error detectus est, & veram terebinthinam portant: sed ut commodius vehatur eam coquunt, & in massas rotundas, veluti placentas congerunt. **SE.** Ut conicere possum ex
 20 his, quæ dixisti, pix terebinthi nuncupari potest, quoniam per cocturam fit, ut alia pices. **BR.** A. Poterit, & nihil impedit, nisi diuersam esse terebinthine cocturam ab aliis picibus dicamus quoniam terebinthina in aqua, aliè sicca, & per
 25 assationem potius densantur. Chiam summè laudat Galenus in li. de Antidotis primo. Andromachus Libycam præfert. Satis est, nos Cypriam habere. Venetiis etiam non coctam vidimus, quæ duritiem quandam præ se ferebat.

SEN. Gaudeo meis temporibus inuentā esse
 terebinthinā, id est, ad nos allatam, quæ prius
 non afferebatur. BRA S. Ex Africa etiam,
 & Cycladibus insulis Venetias comporta-
 tur. Verūm ex multis aliis locis & multis ar- 5
 boribus resina fit. SEN. Mastichen quid esse
 arbitraris? BRA. Inter resinas à Dioscoride
 numeratur, & ita sentiunt Theophrastus, &
 Plinius: quippe resina lentisci est. SEN. Legi
 medicos quosdam recētes, qui suo quodam 10
 libello Auicennam reprehendunt, qui igno-
 rauerit lentiscū esse arborem ferentē masti-
 chen. BRA. Et si Auicenna de Romana ma-
 stiche loqui videatur, quam in rerum natura
 nō esse recētes quidam scioli profitētur: nos 15
 ex opposito Romanā mastichē, id est, Italā
 esse scimus. vnde Plinius, præter Chiam, Ita-
 lam etiam scribit, & Cicero rusticæ plebi ne-
 cessariam esse pro variis temporibus cogno-
 scendis tradit. Circūferuntur de hac arbore 20
 Ciceronis versiculi, ex libro de diuinatione:
 Iam verò semper viridis, semperq; grauata
 Lētiscus, triplici solita est grādescere fructu,
 Ter fruges fundens, tria tempora monstrat
 arandi. 25

Vt apud Romanos in honore fuisse lentiscū
 deprehendatur. Recētes ergo immeritò Aui-
 cennam reprehendūt, qui de Romana masti-
 che loquatur. Imò & si non dicat arbore fe-

- rentem mastichen lentiscum esse, id tamē in-
 nuit, quum inquit ex ea fieri dentifricia. In
 hoc autem erat apud antiquos laudatissima
 lentiscus, & in hoc opere dentiscalpio à Dio-
 5 scoride collaudatur. Imò Auicēna idem cum
 Dioscoride dicit in lentisco, quod arbor in
 vsu acaciæ, & hypocisthidis respōdet: quāuis
 ille vocabulo barbaro vtatur, heriūstides.
 Vnde de his recentibus apprimē mirandum,
 10 qui ita temere sine culpa Arabes reprehē-
 dant, & Mauritanos accusent, qui è sua lin-
 gua in Latinā peruerse interpretati sunt: for-
 tē si tot haberent Mauritani literarum secta-
 tores, quot Græci, mendis carere in pluribus
 15 perciperemus. Adest in agro Romano &
 Neapolitano lentisci maxima copia. s. e. Ha-
 bētne duritiem illam mastiche, quum in arbo-
 re sumitur? B. R. A. Non, sed resinæ duritiem
 solūm, postea magis ac magis exiccatur. s. e.
 20 Resinarum ordinē secūdum perfectionem,
 & imperfectionē libenter addiscerem. B. R. A.
 Id libēter agam, de his præfertim, de quibus
 antiqui meminere. Inter alios Galenus lib. de
 simpli. medic. facult. v. i. i. per adstrictionem
 25 resinas scribens, hunc ordinem obseruat:
 Prima, lentiscina, id est, mastiche.
 Secunda, terebinthina
 Tertia, strobilina
 Quarta, pinea

Quinta, picea
 Sexta, abietina
 Septima, aliæ.

In digerendo resinarum ordo.

Prima, terebinthina 9
 Secunda, lentiscina
 Tertia, aliæ, quæ parum differunt in maiori,
 aut minori digerendi actione.

In abstergendo resinarum ordo.

Prima, terebinthina 10
 Secunda, aliæ, quæ non differunt in abster-
 gendo sensibili aliqua differentia.
 Tertia, lentiscina, quæ minus aliis abstergit.

In attrahendo resinarum ordo.

Prima, terebinthina 15
 Secunda, aliæ, quæ in attrahendo eadem vi
 insigniuntur.
 Tertia, lentiscina, quæ cæteris minus attrahit.

In emolliendo resinarum ordo.

Prima, terebinthina 20
 Secunda, lentiscina
 Tertia, cyparissina

Quarta, aliæ, quæ æquo modo molliunt,
 quanquam & exiccandi vim quandã habeant,
 & nõnullis in emolliendo quãdoq; vti nõ de- 25
 beamus. Possemus & secũdum acrimoniam
 eas comparare. Sed Dioscorides nos vocat,
 qui omnes resinas alio ordine disponit, abso-
 lutam perfectionem resinarum considerans,

quæ in hunc ordinem disponi possunt:

Prima, terebinthina

Secunda, lentiscina

Tertia, picea

5 Quarta, abiegna

Quinta, strobilina

Sexta, pinea.

Venetis pro officina tua, veram terebinthinam, & matlichen emere poteris. Et præter
 10 hæc, ex omni resina fuliginè para, vt Dioscorides primo libro scriptū reliquit, & ad medicos vsus serua. s E. Suntne aliæ resinæ? nam tu in exarandis Galeni ordinibus cyparissinè meministi. B R A. Imò & acerna, vel zigia re-
 15 peritur. Est autem tertium genus aceris zigia, & multæ aliæ ex variis arboribus: sed quæ in vsu potissimum sunt, ex prædictis fluunt. s E. Vnum solum aduerto, quum resinam absolutè dicimus, illam pini intelligimus, quam
 20 rasa, nulla determinatione addita vocamus. B R A. Ita vsus fecit. Nam & si apud antiquos resinam inueniamus, terebinthinā ob excellentiā intelligere oportet, nisi alioqui appellare consueuissent, vt in nostro vsu est. Nunc
 25 reliqua prosequaris. s E N. Oro ne aliarū gentium nomina prætereas. B R A S A. Id libenter agā. Pix à Gallis pois, ab Hispanis Pez, à Germanis bech, à Polonis smola nūcupatur. Matlichen verò Galli matlic, Hispani ex Lusita-

nia almezaga vocāt, & Galli etiā vt nos ferē,
 & Hispani, ac Germani terebinthinā vocant:
 nam primi terebinthine, alii termentina,
 tertii terbentin proferunt. A Polonis verò
 modrzcuiova ziuicza nuncupatur. s. e. Arbi
 tror te obliuioni mādasſe, harum picium &
 refinaram qualitates referre. B. R. A. Id nunc
 efficiam. Galenus VIII. de simplic. medicam.
 facultat. picem ſiccā inquit excalefacere, &
 exiccare ordine ſecundo, & plus deſiccare to
 quā excalefacere: vnde in medio ſecūdi or
 dinis calefacit, in fine exiccat. At humida plus
 calefacit, quā exiccet. Nam eſt in medio
 ſecūdi ordinis calida, & in prima parte ſicca.
 Auerrois v. Collectionū, inquit eſſe calidā, 15
 & ſiccā ordine tertio. Arbitror mendosum
 eſſe Auerrois codicem, & legendum ordine
 ſecundo: quia in reliquis Galeni verba egre
 giè refert. Maſtiche & ipſa ſecūdam Galenū
 calefacit, & exiccat ordine ſecūdo. Auerrois 20
 à Galeno diſſentit, inquiens in ſecundo cali
 dam eſſe maſtichen, & in tertio ſiccā. Galeno
 potius inhærendum. Terebinthina & ipſa, in
 ſecūdo ordine calida & ſicca exiſtimatur. s. e.
 Gummi Arabicū ſequitur. B. R. A. Gummi ge 25
 nera tot eſſe, quot ſunt arbores, è quibus ma
 nāt, authores teſtantur: ſed hoc genus, quod
 Arabicū nominamus, & ab aliquibus Baby
 lonicum, ab aliis Saracenicū dicitur, à nullo
 antiq

antiquo authore particulari nomine donatur: quum verò hoc nomen potius sit ab Arabibus inuentum, quàm Græcis, gummi Arabicum, ideo ab Arabibus petendum est, & ex
 5 ipsis quid sit inueniendum. Serapio gummi Arabicum ex arbore acaciæ manare dicit: & Dioscorides lib. 1. ex arbore acaciæ gummi colligi scribit, aptum ad spissandum, refrigerandumq; , quod ex spina fieri monet. Vnde
 10 Plinius capite vndecimo x i i i. libri, optimū gūmi docens, ex spina Aegyptia esse inquit. Acacia verò est Aegyptia spina, vt à Dioscoride docemur. Est autē vermiculatū, colore glauco, purū, sine cortice (scilicet arboris, nō
 15 ipsius: multi quidem decepti sunt gūmi corticem habere arbitrantes) dentibus adhærens. Sed Græci nullum habent peculiare nomen, quo ipsum indicent, nisi Arabico vtamur: tamē ex spina gummi, vel acaciæ gummi di-
 20 cunt. S E. Nostrum gummi glaucum esse nō videtur. B R A. Imò quandoq; glauci coloris vidi, quādoq; albi, quādoq; aurei. In causa est arborum diuersitas, à quibus educitur. Nam ex vna arbore nō sumitur gummi nostrum,
 25 sed ex pluribus: propter id diuersos colores, & diuersas proprietates habet. Spina autem illa, quæ acaciam facit, etiam in Arabia nascitur: hinc nomen sortitum est, gummi Arabicum. Babylonium verò, quia circa Babyloniam
 niam

niam Aegypti concrefcit. At Saracenicū dicitur, quia vulgus noſtrum infideles, & præfertim Mauritanos, Saracenos appellare ſolet: propterea quod ex Africæ parte, & Mauritania venit, Saracenicū vocant: vt hoc gummi, quod Saracenicum dicitur, quia ex Africa etiã conuehatur, Latine gummi acaciæ, aut gummi Aegyptiæ ſpinæ dici deberet. Verùm aliarum arborū gummi miſta ſunt, ideo varii colores in ipſo cernuntur. s. e. 10

Quarum arborum? B. R. A. S. Amygdalarum amararum, ceraſorū, prunorum, vitiū, olearum, vlmi. s. e. n. Habentne diuerſas vires huius gummi genera? B. R. A. S. Habent, & vnum alio deterius eſt. s. e. n. Niſi ægrè tuleris, optarim vt quendam ordinem perfectionis, & imperfectionis edoceres. B. R. A. S. A. Id libenter agam, à perfectiori exordiens, & mox alia ſecundum vires ſcribentur.

Primò, gummi Arabicū ex Aegyptia ſpina. 20

Secundò, ex amygdalis amaris.

Tertiò, ex ceraſo.

Quartò, ex pruno.

Quintò, ex fructibus.

Sextò, ex vlmo. 25

Quum alia ſint gummi genera, penes ordinem prædictum perfectionis & imperfectionis, eorum firmam experientiam & ſtatum nondum habeo: ideo ad aliud tempus pertra

tractare differam, præfertim quia ad nõnula priuatim valent, vt est gummi ex vitibus, quod priuatim infantium vlceribus aptissimum est, & olearũ priuatim dentium doloribus succurrit. Nuces quoque suum gummi habet, quod eodem modo, sicut alia, ex trunco emanat. Apud Arabes electuariũ fit, quod de cineribus vocant, apud Auicennã præfertim, in quod gũmi nucis intrat. Gummi Arabicum exicat ordine primo secundum recentes, imò ad secundum peruenit, & in frigidat ordine primo: tamẽ Auicena iudicat omnes gummi species esse calidas, & Auerrois charaben excipit. Et re vera gummi Arabicum potius calidũ ordine primo, quàm frigidum esse censerem. Tamen è diuersarum partium Venetias affertur, ex Cephalonia. A Polonis dicitur gummi Arabi kie. s E. Nonne & dragagantum inter gummi species numeratur?

20 B R A. Naturam gummi habere Dioscorides prodidit. Propriè autẽ gummi nõ est, quauis recentes gummi dragaganti appellent. Est autem tragacantha (vt rectè loquar) radix lata, & surculosa, supra terram eminens,

25 è qua rami humiles, firmi, latè diffusi, folio numeroso, tenui, pusillo, intercurrẽtibus spinis, fronde sua contectis, & candidis, validis, subrectis. de qua tertio libro Dioscorides agit. Ex hac radice incisa succus emanat, qui

in lacrymam coalescit : hic etiam succus tra-
 gacantha nuncupatur. Recentes vocabulum
 corrupere, & dragantum, vel dragagantum
 dicunt. Cōglutinat ut gummi. Antiqui in Cre-
 ta solūm nasci arbitrati sunt : & re vera in 5
 Creta abundat, & ē Creta Venetias affertur.
 Imō nomen Tragio Cretam significare cer-
 tum est, quia spina sit Cretica. Tamē aliis lo-
 cis nascitur, in Arabia, in Achaia, in Media
 Asia, in Peloponneso. Quicquid sit, naturā 10
 gummi habet : secundum Dioscoridem, per
 radicis incisionē fit. At Theophrastus spon-
 te emanare censet. Ad gummi igitur redeun-
 tes, Paulus Aegineta quum de commi, id est,
 gummi pertractat, ea tantūm animaduertit, 15
 quæ à Galeno breuissimè exposita sunt. SEN.
 Notas scire optarē, quibus probatissimā tra-
 gacantham noscere possim. BRA. Ex Dio-
 scoride libentissimè aperiā: Si translucida, le-
 uis, gracilis, pura, subdulcis. A Polonis dra- 20
 gant dicitur. Desiccatur secundū Galenū ut gū-
 mi : propterea in secūdo ordine ficcū erit, &
 frigidū in primo. sunt qui iudicēt in secundo
 humidū. Ab Hispanis alquitino dicitur. SE.
 Iam noui. Ad reliqua gummiū genera acce- 25
 das. BRASA. Enumera tu quibus in officinis
 utimini. SEN. Gummi habemus, quod elemi
 nuncupamus. BRA. Cuius arboris est? SEN.
 Abs te peto. BRA. Quid sentiā, lubens edoce-
 bo.

bo. An verò nodū explicabo, iudex eris. Dio-
 scorides libro 1. de gummi oleæ Aethiopicæ
 pertractat. Hoc gūmi, Arabicū gummi esse
 putat Hermolaus. Nos ecōtra gummi spinæ
 5 Aegyptiæ acaciā ferētis esse gummi Arabicū
 arbitramur, imò ita esse debere certi sumus:
 quāuis & aliarum arborū gummi mista sint.
 Nam à Plinio id gummi cæteris perfectius
 dicitur. Nos autē perfectius gummi nō habe
 10 mus Arabico dicto: quamobrē & ex his, & ex
 colore non possum cum Hermolao asserere
 gummi oleæ Aethiopicæ esse gummi Arabi-
 cum, sed quandoq; inclinauimus, vt gummi
 oleæ Aethiopicæ esset gummi elemi dicti (vt
 15 inquit Hermolaus) quasi enhami. In id autē
 nunc potius inclinor, corruptū esse vocabu-
 lum oleæ, in eleæ, postea in elemi. Reperitur
 autē hoc gummi & in Italia, sed vos pharma-
 copolæ re quadam vtimini mihi valde odora
 20 ta pro gummi elemi, quam resinam potius,
 quàm gūmi, existimo. Quid verò sit nōdum
 cōperi: satis tibi nunc sit, ex olea Aethiopica,
 & etiā Italica gummi oleæ haberi, vel, vt vos
 dicitis, gummi elemi, quod Plinius dentibus
 25 valere ostēdit. Quin & ex oleastro habetur,
 quod his notis deprehēditur: simile est scam-
 monio, sed rufiusculum, & exiguis stillicidiis
 cōcretū, gustu mordaci, nec gummi aspectū
 habens. Id enim damnatur, quod gūmi aspe-
 ctum

stum præ se fert. Quam verò vos pro elemi,
 id est, oleæ lacryma accipitis, cum scammo-
 nio similitudinè non habet, nec rufa est, con-
 creta exiguis stillicidiis, nec gustu mordaci:
 imò potius quandoq; dubitavi quod gum-
 mi hederæ nuncupatis, gummi elemi esse, si
 mordacem illum gustum habuisset. **S E N.** Ne-
 scis igitur quid ea res sit, quam gummi elemi
 appellamus? **B R.** Ad hoc vsq; tēpus quid sit,
 quo vtimini, ignoro: sed breui spero rem hāc
 assēcuturum. Satis nunc sit, gummi elemi ve-
 rum, esse gummi oleæ: nō dico Aethiopicæ,
 sed cuiuscunq; loci, modò olea lacrymā ha-
 beat. **B R.** Oblitus es aliarū gentium in præ-
 dictis gummi nomina edocere: his tamē ma-
 ximè oblector. **B R A.** Ne herbarium nostrum
 suo desiderio frustrari videar, à Gallis gum-
 mi Arabicū, gōme Arabic, & Hispanos gom-
 ma Arabica nuncupare scias. Dragagantum
 verò Galli, gōme dragāt, Hispani gōma dra-
 gante, Germani driant vocant. **S E.** Gūmi he-
 deræ prosequaris. **B R.** Ex hederā libro tertio
 fieri lacrymam Dioscorides cēset. Vos phar-
 macopolæ gūmi quoddam circunfertis hoc
 nomine appellatum gūmi hederæ, quod nō
 esse gūmi hederæ, id testimoniū est, Diosco-
 ridem lacrymam hederæ psilothron esse di-
 cētem: sed gummi illud vestrum, non solūm
 psilothron non est, imò nec mordicantē gu-

stum habet, aut qui calorem ostendat. Vnde
 & Galenus lib. septimo de simpl. medi. facult.
 de cisso, id est, hedera tractans, inquit, lacry-
 mam eius pilis nudare, & esse vsque adeo po-
 5 testatis calidæ, vt obscure adurat. Quamob-
 rem non est gūmi hederæ, vel lacryma hede-
 ræ, quam vos pro ea circumfertis. S E. Quid er-
 go est? B R. Gūmi alterius arboris, quam igno-
 ramus. Nam & experientia hedera confide-
 10 rata, verū gummi, id est, lacryma hederæ, co-
 gnosci potest. Ego quandoq; hāc lacrymam
 supra hederæ truncum concretam vidi, ab ea
 quam habetis, lōgè diuersam. A Gallis gom-
 me de lierre nuncupatur. Fit incidēdo hede-
 15 ræ truncū, succus, qui exit, hederæ gūmi vo-
 catur, qui potius liquor nuncupari deberet.
 Quandoq; de se fluit, sed rarō. S B N. Putāsne
 sandaracham inter gūmi numerandā? Nam
 gummi videtur, si proprietates eius contem-
 20 plor, & gustum, & corticem arboris quādoq;
 coniunctum. B R A. Apud probos authores,
 duo nomine sandarachæ intelliguntur. Vnū
 est, quod cherantemum dicitur, vel rhitaces,
 quo in apomeli Dioscorides quarto libr. &
 25 Hermolaus in corollario capite D. xliij. in li-
 lio. Sed hæc vestra sandaracha, quam à ver-
 no rore vernicem dicunt, nihil ad rem medi-
 cam. Est alia sandaracha, de qua Dioscori-
 des v. libro quæ cum auro, & argento inue-
 nitur,

nitur, & argenti fodinis flammeo colore ad
 satietatem rufescit, fragilis, puraq;, & habens
 quodā modo cinnabaris colorem, & reddēs
 virus sulphuris. Nec est vera sandaracha, quā
 in officinis haberi oportet. De qua Gale- 5
 nus, Paulus, & Dioscorides medicas vires tra-
 dunt. Cuius vice auripigmēto vti possumus,
 quoniam easdem vires habet. Inter auripi-
 gmenti massas sandaracha inuenitur. Et nūc
 ego domi habeo veram sandaracham, auri- 10
 pigmento nexam. eadem enim fodina colli-
 guntur. Fit etiam adulterina sandaracha ex
 cerussa decocta, vt Vitruuius septimo archi-
 tecturæ libro docet. Illud autem casu inuen-
 tum est, facto incendio, vbi erat cerussa. Hæc 15
 sandaracha pictoribus magis apta est: natu-
 ralis verò medicis. SEN. Sandaracham liben-
 ter cognoscerem, qua omnes ferè medici vs-
 tuntur, & paucissimi, imò nulli cognoscere
 videntur. BRASAV. Tibi in tua officina san- 20
 daracham ostendam. SEN. In mea officina?
 fortè illam portabis. BRASAVO. Imò in tuis
 pyxidibus inueniam. Considera auripigmen-
 tum tuum, videbis aliqua parte rubescere,
 vt ferè in minii colorem vergat. SENEX. Id 25
 frequentissimè video, imò auripigmentum
 ita rubrum superioribus mensibus à luteo
 discreui. BRASAVO L. Illud rubrum sanda-
 racha est. Eadem enim fodina, & sandara-

cha, & auripigmentum effodiuntur: imò si-
 mul mista sunt. Sed quod maius est, audias:
 auripigmentum, & sandaracha idem re sunt:
 differūt tamē per maiorem, & minorem de-
 5 coctionem naturæ. Nam & idem ab arte fieri
 percepī, & tu ipse experiri poteris. Sume au-
 ripigmentū, & vitreato vase impone suppo-
 sito igne, vt liquefcat, & accēdatur, accēditur
 ferē vt sulphur: si per aliquod spatiū combuf-
 10 feris, inde frigescat, videbis oculata fide per
 hanc decoctionē auripigmentum sandara-
 cham euasisse. Si etiam auripigmento pinxe-
 ris, & sandaracha, eundem ferē colorem fa-
 ciunt, nisi quod in sandaracha intensior est,
 15 quā luteus, in auripigmento magis flori-
 dus. Nam sandarachæ color in eum, qui vul-
 gò ranzo appellatur, inclinat, in quē etiam is
 dependet, qui ab auripigmēto vsto fit, vt au-
 ripigmētum vstum in sandarachæ naturam
 20 transiisse deprehendi possit. Nec mouearis,
 quòd sandaracha rubra dicatur: quoniam ru-
 bra quidem est visu, sed quū teritur, & aqua
 miscetur, hoc est, aptatur ad picturæ opus,
 hunc colorem luteum intēsum facit, non ru-
 25 brū. vnde minio similis est visu sandaracha,
 non autē opere, quum ea picturæ fiunt: vt ma-
 nifestè cognoscas sandarachā veram, esse au-
 ripigmētum à natura magis coctū. Quod si
 arte coxeris, eundē colorem insigniri videbis.

Tu ipse experiaris, quemadmodum & ego
 pronoscendis exquisitissimè sapius expertus
 sum. Imò & quod risagalū vos nūcupatis, ex
 auripigmenti genere est. Qui verò inquit
 Venetiis auripigmentū liquefieri, & arte in
 læuigatas assulas parari, quas risagalū postea
 nuncupant, decipiūtur: nam in fodinis auri-
 pigmenti arsinagal reperitur, & eiusdem ge-
 neris est, sed vilius. Ideo & viliori pretio ven-
 ditur, in quo reperitur etiā sandaracha: color
 enim sandarachæ magis ignitus est, & aliqua
 parte cinnabarim refert, redoletq; sulphuris
 odorem. Recētes chymistæ arsenici nomine
 tria intelligunt, auripigmentum, risagalum,
 & quod particulari nomine arsenicū vulgò
 dicimus. Chymistarum nomina hæc sunt, ar-
 senicum croceum, quod est auripigmentum,
 arsenicum rubrum, quod est sandaracha, ar-
 senicum album, quod ita simplici nomine à
 nobis vulgò dicitur. Sed in vno decipiuntur,
 quia arsenicum album non esse minerale ar-
 bitrantur, sed inquit Venetiis esse, qui vi-
 gnis ita parēt, & arte ex auripigmēto faciūt.
 quod falsissimum esse, & inexpertes agyræ
 noscūt. Nam ex minera defoditur nostrū ar-
 senicum. Sed chymistæ suam hanc distinctio-
 nem ab Auicēna accepere, ita innuēte: Sera-
 pio autē sub cap. Narneth, quod est cccclxxxj.
 id est, auripigmēti, sandarachā etiam intelli-

git & arsenicum album. Quod verò sub au-
 ripigmento sandaracham accipiat, ex eo de-
 prehenditur: quoniam ex sententia Dioscori-
 dis inquit in eisdem fodinis auripigmentum
 5 citrinū inueniri, in quibus inuenitur auripi-
 gmentum rubrum: hoc autem à Dioscoride
 dicitur sandaracha, & in calce verborū Dio-
 scoridis à Serapione adductorum, caput de
 sandaracha Dioscoridis ponitur, & suas pro-
 10 prietates assignat sub nomine auripigmenti
 rubri, vt certū sit apud Serap. sandaracham
 esse auripigmentum rubrum: vnde frequen-
 tissimè in auripigmento sandaracha inueni-
 tur, & in dicto risagalo, quod & ipsum in au-
 15 ripigmenti genere cēsendum est. Risagalum
 verò, & nonnulli arsenicum vocāt: sandara-
 cha à Serapione auripigmentum rubrum ap-
 pellatur. s. b. Gaudeo senescens semper pluri-
 ma discere. Sandaracham habeo, habere au-
 20 tem ignorabam. Verū quum venenum sit
 præsentissimū, quomodo à Dioscorid. in vsu
 medico valere iudicatur? s. r. Non mirū, quo-
 niam nō multa venenata aliis mista, mitiora
 fiunt, & apta medelæ. Nam Dioscorides vj.
 25 lib. sandaracham inter venena numeravit, &
 quibus remediis eius noxa aboleatur. Miror
 de Rodulpho Agricola, qui in suo Bermano
 sandarachā non olere virus sulphuris scripse-
 rit. Si ipse tractasset, & manibus fricuisset,
 sulphu

sulphuris odorem euitare non potuisset. Imò
 si (vt nos fecimus) accendisset, oculis fumum
 sulphuris vidisset, & nidoré naribus perfen-
 sisset. Adde eundé authorem admirari Dio-
 scoridem, qui cinnabaris coloré habere dixit. §
 Tamen à Diosco. nusquam hoc dicitur,
 sed quod aliqué colorem cinnabaris habet,
 id est, aliquo modo inclinatur: in rubrū enim
 vergit. At mista aqua, & optimè trita luteum
 coloré facit parū intensioré colore simplicis
 auripigmēti, sed eiudē apparentiæ cum co-
 lore auripigmēti vsti. Quū ergo in antiquo-
 rum descriptionibus sandarachā scriptā in-
 ueneris, partē rubram auripigmēti accipito,
 aut rubrā partem risagali dicti. Si verò desit
 pars rubra, eā partē arsenici, aut auripigmē-
 ti sumas, quæ in rubrū magis inclinatur. SE. Id
 autē, quo pro sandaracha vtimur, & gummi
 videtur, quid est? R. Est gūmi iuniperi: nam
 Arabes sandaracham appellāt gummi iuni- 20
 peri, ex quo puluis fit, quem vernicem vulgò
 nuncupamus ad delinendas chartas, ne bibu-
 læ sint, & pictores eo vtuntur in quadā com-
 positione vernicem appellata, ex oleo nucū,
 aut lini, aloë (vt lucé coloribus tribuant) & 25
 hoc gummi. Miror cur in vsum medicū vene-
 rit hoc gūmi, quoniā Plinius libr. xiiij. cap. xj.
 gummi iuniperi ad nihil vtile censuerit. S. R.
 Qua re ducti recentes hoc gummi sandara-

cham putarūt? B R. Decepti sunt in nomine:
 quia apud Serapionē sandarax scriptū inue-
 nere, ipsi sandarachā putarunt: tamē Arabes,
 quos Serapio adducit, multas vires huic gum-
 5 mi attribuere vidētur, quales Dioscorides,
 & authores veræ sandarachæ attribuunt. Sed
 vnum est præfidiū, à quo abstinere, fumum,
 scilicet sandarachæ per os recipere, licet à
 Dioscoride præcipiatur. s B. Cur vernix dici-
 10 tur? B R. Aliud coniectari non possum, quàm
 cum Hermolao dici quasi vernus ros. Gūmi
 enim vere potissimū fit, & æstate perficitur,
 præsertim ex rorida substantia. Galli, vt nos,
 vernix, Hispani verniz, Germani virnisappel-
 15 lant. Calida est & sicca apud Serapionem, or-
 dine primo: nobis autem videtur secundum
 attingere. Si vratur, iuniperi odorē spirat. s B.
 Aliud gummi sequitur, quod charabe nūcu-
 pant. B R. Nescio an alia simplici re incōstan-
 20 tiores sint authores tam antiqui, quàm recen-
 tes, quàm in hoc vocato charabe. Omnes ele-
 ctrū, vel succinū esse putant, tam qui nuper,
 quàm qui antiquitus scripsere. Tu Plinium
 lege cap. ij libr. xxx vij. vbi Græcorū poetarū
 25 fatuitates aperit, qui putarunt lacrymas esse
 sororum Phaethontis in populos conuersas
 circa Eridanum, vt hinc etiam collectum sit
 charabe, aut electrum gummi esse populi ni-
 græ. quod Serapio, & Auicenna sentire visi-
 sunt

sunt. Ipsi enim caput faciunt de haur romu, id
 est, populo, & omnia scribunt, quæ à Diosco-
 ride in populo nigra traduntur. Duo autem
 capita ab Auicena fiunt, in quibus idem præ-
 cise scribit. Vnū quod est cccxliij. in quo de
 lauro Romano differit: aliud quod est d. x.
 vbi de nucẽ Romana percurrit. Sunt autem
 duo capita, vbi de eadem re, & eodem modo
 scriptum est. Capite autem cccclxxiiij. de cha-
 rabe loquitur, quod nucis Romanæ gummi
 esse dicit: appellat autẽ charabe lingua Per-
 sica, quasi paleam rapiẽs. Non est autẽ hic lo-
 cus contrarietate tractandi in horum ca-
 pitum qualitatibus: quia nostrũ institutum
 est rem tantũ aperire. Quod autẽ Auicen-
 na de gummi nigræ populi loquatur, tum ex
 proprietatibus apparet, tũ ex nomine ipso:
 inquit enim haur Romanũ appellari achiro-
 sa. Græci autẽ, vt Dioscorides, & Galenus, po-
 pulum nigram, *ἀχίρωσα* appellat, vt mani-
 festẽ apparet, Auicennæ interpretẽ corru-
 pisse vocabulũ, & pro *ἀχίρωσα*, achiro-
 sa scripsisse. Vel fortẽ librarii fuere ita per vices de-
 scribentes corruerint. Ad rem igitur, video
 antiquos authores in hac re adeo diuersos,
 vt quid dicendum sit, ambigam. Plinius cap.
 ij. & iij. vltimi libri de hac re incertẽ tractat.
 Dioscorides electrum gũmi esse nigræ popu-
 li in Eridanũ defluens sentit primo libro, in

nigræ populi capite: postea secundo lib. lyncurium, id est, ex vrina lyncis factū lapidem, electrū esse indicauit. Hæc tamē incertè proponit, vt de re ipsa incertus esse videatur. Galenus, & Paulus de gummi albæ populi pertractant, tamē electrū, vel succinum esse non dicunt. Res adeò incōstans est, vt ferè me explicare non sciā. Hoc tamē certè deprehēdo Genuensem, Pandectariū, & cæteros recentiores aberrare, putantes rem illam, quam nos ambro appellamus, esse Arabū charabe. Error autem est, quia charabe Arabum est gummi populi nigræ, & etiam albæ, quam Græci simpliciter *λίυκκμ* appellant, nos populum
 15 albam Latinè, nostra materna lingua Græcos imitatur: quia albaro quasi albū appellamus, vt Græci *λίυκκμ*. Ex his duobus populi generibus, gūmi fieri certum est, quod ab Arabibus charabe vocatur, à Græcis albæ populi resina, vel gūmi, à Latinis eodem modo
 20 dici debet. Causa autē erroris fuit, quia Dioscorides hoc gūmi electrum appellari monet, & chrysochoron. Sed Dioscoridis verba pensitāda sunt, qui ita esse simpliciter nō dicit, sed ab aliquibus ita apellari: tamē non est
 25 verum electrum, id est, nostrum vocatū ambro, quāuis ab aliquibus tali nomine ob similitudinē appellatur. Vnde in hoc me resoluo: Charabe Arabū, & gūmi populi albæ Græcorum

corum idem sunt, & non sunt nostrum ele-
 ctum, vel ambrum, vt recentes putant. SEN.
 Duo abs te scire percipio, quid sit res ea, qua
 pro charabe vtimur: præterea, quid apud an-
 tiquos sit res ea, quam ambro vocamus, quo
 indices fiunt, quibus mulieres numerat præ-
 ces, quas Deo singulis diebus fundunt. BR. Id,
 quod in officinis pro charabe habetur, idem
 est penitus cum ambro, quo indices fiunt. Tu
 experimentum sumere poteris, vt ego frequen-
 ter expertus sum. Accenditur charabe, & am-
 brum, & eodem odore redolent, eandem gut-
 tam faciunt, eandem flammam. Sume fructum
 eius rei, quam vocas charabe, & vnum indi-
 cem ambri, & accensæ candelæ admoueas, ac
 eodem modo, & eisdem omnibus no-
 tis præscriptis. Imò in visu, colore, & splen-
 dore conueniunt, & ex eodem loco ad nos de-
 feruntur: ex mari Dantisci ad nos fertur, &
 ambrum, & charabe. Est autem Dantiscum mare
 in Germanico Oceano: ea autem pars, quæ nunc
 Dantiscus dicitur, ab antiquis Cosmographis
 Prussia nuncupatur. vnde ex Prussia habetur.
 Quid verò sit, nesciunt se explicare, qui illinc
 veniunt. A Germanis ex Prussia in Pannoniam,
 mox (vt inquit Plinius) Prouinciam (est au-
 tem Prouincia ea pars Gallie, que nunc Pro-
 uenza vocatur) inde Genuam affertur, &
 nonnulli mercatores Venetias contendunt.

Quæ

Quæ à Plinio dicuntur c. iij. lib. xxxvij. certissima sunt. Nasci in insulis Septentrionalis Oceani, defluente medulla pinei generis arboribus, vt gummi in cerasis, resina pineis:

5 erumpit humoris abundantia, densatur rigore, vel tepore, aut mari, quum intumescens æstus rapuit ex insulis, certè in litora expellitur, ita volubile, vt pèdere videatur, atq; cõsistere in vado. Quod arboris succum esse, etiam pri-

10 sci nostri crediderunt, ob id succinum appellantes. Pineæ autè arboris esse, indicium est pineum in attritu odor, & quod accensum tedæ modo, ac nidore fragret. Qui in Prussia prope mare Dantiscum habitant, colligunt circa maris

15 litora ambrum, charabe, vel succinum, sed ipsi vnde veniant, nesciunt. Quod verò distillet, hoc argumèto notat Plinius, quia sunt quedam intus translucètia, vt formicæ, aut culices, lacertèq;, quas adhesisse musteo nõ est du-

20 biu, & inclusas indurescèti. Hoc nos frequentissimè vidimus ambrum apes, muscas, formicas, festucas inclusas habentem. Imò & domi habemus, in quo adeò mirè formica, & integrè inest, vt nec minimu crus desit. Et indicè

25 vidimus apud Blasium Epidaurensem, in cuius singulo globulo animans adest. Ex his paruis nostræ mulieres sibi parant indices ad salutationes angelicas numerandas, & ad ornanda colla. Sed tempore Plinii, erat agrestium foemina

fœminarum Transpadanarum ornamentum,
 monilium vice, succina gestantium, maximè
 decoris gratia. Etiam & nostro hoc tempore
 solæ populares, & agrestiores succino pro
 ornamento vtuntur. Succinū igitur, & chara
 be idem sunt, & gummi est pinæ. Nos in pi-
 netis Rauennatibus gummi vidimus simile
 succino, & accédimus eodem odore quo suc-
 cinū, sed non ita durum, fortè quia alio cœ-
 lo, quàm septentrionali ortū. Cōstat autem
 & ex India conuehi. Vnus tantū est succi-
 ni color, sed differt per magis, & minus: A-
 liud enim est candidū, aliud colore ceræ no-
 uæ. s. e. Hic est color charabe, quod habemus
 passim in officinis. B. R. Aliud est fuluū, aliud
 tanquā mel coctū. s. e. Et etiam nostrū chara-
 be hunc colorem habet. B. R. Nunc mulieres
 nostræ nōnullæ flagrantē probāt, aliæ turbi-
 dum. Tempore Plinierat maxima authori-
 tas translucentibus, præterquam si nimio ar-
 dore flagrant: imaginemq; igneam inesse,
 non ignem esse placebat. A Germanis gelber
 nid stean uūcupatur, ac si dicant, crocei colo-
 ris lapis: quanuis Plinius referat suo tempo-
 re, à Germanis glessum dici, & propterea in-
 sulam Glessariam in mari Oceano dictam. A
 Polonis bierstyn vocatur, ab Hispanis am-
 ber. Martialis & ipse nouit in succino formi-
 cas occultari, inquiens:

Cūm

Cùm Phaethontæa formica vagatur in um-
bra,

Implicuit tenuem succina gutta feram.

- Sed ipse postea veluti poeta ex sororib. Phae-
thotis plorantibus succinū prodire arbitra-
tur. Decipiūtur, qui è terra veluti bitumē cō-
crescere dicūt. Præter dictos colores, nos ni-
grū ambrū habemus, sed arte factū est, nā tin-
gitur omni colore, præsertim Plinii tēpore,
10 seu hædino, & radice anchusæ tingebatur,
quippe etiam conchylio inficiebātur, quū sit
ambrū tinctū: an verū ambrū sit, id est, succi-
nū, vel electrū, igne deprehēdes, quoniā verū
ambrū flāmescit, odorē pineæ spirās. Si verò
15 ex re dicta smaltū sit, nō flāmescit, nec odorē
pineæ habet, quanuis succinū alio colore in-
fectum ægrius flammescat, quàm purum, ta-
men non possunt nō habere etiā succina tin-
cta proprietatē eam festucas, paleas, & sicca
20 folia ad se trahendi, quū attritu digitorum,
aut vestis calescunt. Hoc etiam vnū indicium
est cognoscendi verum ambrū tinctū à non
vero: & hæc proprietas fecit, vt Arabes cha-
rabe nūcuparent, quod lingua Persica signi-
25 ficat paleas ad se trahere. Vnde & Diosco. in
lyncurio ipsum pterygophorō, quia in se tra-
hit floccos, & stramēta vocat. Tamē multa a-
lia sunt præter ambrū, quæ ita trahunt: quā-
obrem succinū, yestrum charabe, & electrū
idem

idem sunt: & gummi pineæ induratum esse
 credendum, imò certè asserendū est: quanuis
 hoc vocabulum, electrū, ad multa alia signi-
 ficanda ab antiquioribus accipiat. Nam vo-
 cabulum electrū succinum significat, & la- 5
 pidè ex vrina lycis factū, & naturale quod-
 dam habens quintam partem argenti in au-
 ro, & arte factum, ex tribus partibus auri, &
 vna argenti. Hoc autem tertium electrū
 aurum, & argentum mistū habens à Chymi- 10
 stis Phaethon nuncupatur. A Neapolitanis
 populus alba, alano vocatur. Putant quidam
 cū putrescit, partim in agaricum transire,
 partim in charabe, magno errore. Charabe
 autem apud Auicēnam in libello de viribus 15
 cordis, est calidum ordine primo, & siccū in
 secundo: quanquā nōnulli frigidum esse cen-
 suerint, qui errore detinentur. Quid verò sit
 ambraca dictum, apud nullū antiquorū in-
 uenire potui: quanquam arbitratus sim anti- 20
 quos aliquos sub succino hoc ambracum no-
 strum intellexisse, eo argumento, quia non-
 nulli odoratissimū ipsum fecere, & ex terra
 veluti bitumen prodire: tamè incertus sum.
 Tria genera ambracæ apud recentes inue- 25
 niuntur. Vnum, rufum, & pingue, quod cete-
 ris præfertur, quod Selachiticū à loco Indiæ
 vbi nascitur, appellatur: Aliud, subalbidū, quod
 sechra dicitur, ex Arabia felici asportatum.

- tertium nigrū, quod cæteris ineptius est. Primum vidimus Genuæ, vbi manicæ odoratiores fiūt, quàm in loco altero Italiae. Secundū, & tertiuū frequētissima sunt Venetiis. Avicenna & ipse in capite de ambra, tria genera numerat. Intelligit autē p ambra, ambracā. Laudat & ipse primū genus, quod (suis vocabulis) ipse dicit esse grisei coloris. Nigrum vū pendit, quod fuisse in vētre piscis asserit.)
- 5
10 Serapio de ambra, id est, re illa odorata, quā ambracam nūcupamus. Nullus est antiquus (quem legerim) qui de hac ambraca loquatur. Apud Aetiū reperiri ambar, scribit Hermolaus, hoc intelligens, vt putat. Nos autem
- 15 non ambar, sed ambram inuenimus libro decimosexto c. c xxxiiii. An verò de ambraca loquatur, vel de succino, aut altera re, incerti sumus. Suspiciamur tamen loqui de ambraca, tum quia illud, nomen habet propriū
- 20 succinum, & electrum, de quibus secundo libro agit sub illis nominibus: quanuis simul, & semel lyncurium scribat, vt visus sit succinum verum ignorare: tum quia ponit ambram in compositionem suffumigii muscati,
- 25 in quam potius ambraca, quàm ambrum, id est, succinum interserendum erat. Quanquam & succinum non careat odore, præsertim quum aduritur, & ad suffumigia aptum est, quia ignem recipit. Hermolaus ta-

men nomen inuenit nostræ ambracæ, quip-
 pe iubet succinū orientale appellari primus
 omnium. Fabulantur qui sperma ceti esse cō-
 tendunt, & qui fructū cuiusdam arboris sub
 mari existentis, & qui iecur piscis, aut piscis
 stercus esse putant. Cōstat enim scaturire va-
 riis locis, sicut bitumen, & sulphur in India,
 & Arabia. s. E. Reperiturne apud Serapionem
 nostrum ambrum, quo indices fiunt? BR. For-
 tē est in cap. XLVI. apud Serapionem, ubi de
 styrace pertractat, inquit (de quadam re lo-
 quens) vocari styracē eremitarū, qui est am-
 bar, & lubne eremitarū: nisi hoc sit nostrum
 ambrum, vel simul confundat in charabe (vt
 videtur) nūquam apud Arabes inuenire po-
 tui. Tu alia prosequaris, quoniam in chara-
 be, id est, succino immodicus videor, licet nō
 innecessarius. s. E. Gummi pini consequitur.
 BR. A. Præter resinam in pini truncis, gummi
 albicans concreuit, quod à nobis pini gum-
 mi, à Gallis gomme de pin nuncupatur: sed
 ob resinam in raro vsu est. s. E. Ergo ad asam
 fœtidam veniamus. BR. Quod nos laser, Ara-
 bes corrupto vocabulo asa dicunt, σίλφιου à
 Græcis nuncupatur. Vnū tantū genus apud
 Dioscoridem, & probos authores inuenio:
 vos autē pharmacopolæ, & recentes duplex
 genus asæ facitis, fœtidū, & odoratū. Opus
 est apud antiquos experiri, an hæc duo ge-

nera inueniantur. **S E N.** Ego frequenter aſam
 odoriferam, & aſam dulcem inueni, ſed nun
 quam videre contigit. **B R A.** Recentes in aſa
 dolci decepti ſunt. Nihil enim apud probos
 5 auctores, etiam Arabes, reperitur, quod dul-
 cis aſa nuncupetur: ideo illi recentes aber-
 rant, qui glycyrrhizæ ſuccum arbitrantur,
 & perperam Rhaſim interpretantur in capi-
 te de diminutione coitus, vbi inq̄ Altit, ipſi
 10 interpretantur aſa dulcis, quum potius gum-
 mi aſe interpretari debuiffent. ſed hæc aliàs.
 Tu (vt inquis) fœtidam aſam vidiffi, odora-
 tam autem nunquã videre contigit. **S E.** Equi-
 dem. **B R A.** Et ego odoratam aſam apud anni-
 15 quos inuenio, ſed ipſam oſtendere non poſ-
 ſum. Fœtidam verò apud eosdem inuenire,
 difficile eſt. **S E.** Abs te quid hæc ſint, libenter
 addiſcam. **B R.** Aliàs putabam quod à Dioſco-
 ride ſilphium, à Latinis laſerpitium appella-
 20 tur, duo complecti, veſtram dictam aſam fœ-
 tidam, & belzuinum. Itaq; à pueritia ferè im-
 biberam. Auicēna in cauſa fuerat, qui aſam
 in fœtidam, & odoratam diſtinguit. Ipſe Al-
 tit, ſua lingua dicit. Interpretes, barbarus, non
 25 Latinus, laſerpitium ſcribere voluit, & aſam
 dixit, hoc nomen corrupens, ſicut cætera
 alia corrumpere aſſuetus erat. Tamen Dio-
 ſcoridem, Pliniũ, Galenum, Paulumq; cõſide-
 rans, laſerpitiũ non eſſe noſtram aſam fœti-
 dam,

dam, multis testimoniis probari potest. Si Plin-
 nium lib. xxvj. cap. xxij. legeris, manifestè de-
 prehendes silphium, aut laserpitium in medi-
 cina, & coquina valere: nostra autè asa foeti-
 da in coquina nihil valet, imò omnes dapes
 corrumpet. Et quanuis plura genera distin-
 guat, id est, per varias prouincias, in quibus
 perfectius, & imperfectius nascitur. Idè facit
 lib. xix. capi. tertio, vbi laserpitium inter ea,
 quæ comeduntur, enumerat, & in vtroq; lo-
 co magnam existimationem ostendit, in qua
 laserpitium fuit, & ingens ipsius pretium. At
 vestra asa foetida in nulla existimatione vn-
 quam fuit, & nunc non est, vtpote cuius vna
 libra decem Ferrariensibus solidis ematur, qui
 sunt viginti Veneti. Dioscorides quoque in-
 quit, radicem eius commèdari sapore ad in-
 tinctus, & insculèta, & garum. Idem sentit ad
 cibaria esse vtile laserpitium, Theophrastus
 libro sexto de plantarum historia: vt hæc o-
 mnia ostendere videantur vestram asam foe-
 tidam non posse laserpitium, aut silphiū an-
 tiquorū esse. Adde laserpitium colorè modi-
 cè rufum habere, translucentem, & redolere
 myrrham, habereq; intèsum odorem: sed no-
 stra asa foetida, omnia in oppositum habet:
 quare asa foetida laserpitium esse nō potest.
 Belzuin verò ita à nobis vocatū, antiquorū
 laserpitium esse videtur. Nam commendare

tur inter cibaria, & credendū est, arboris radicē, ex qua colligitur, odoratas dapes reddere posse: vnde animus inclinatur ad serpitiū, lacrymam illam esse à nobis belzuinum appellatum. Hi enim qui triremes, & Lusitanorum celoces ascenderunt, arborem, ex qua belzuinum colligunt, describentes, laserpitiū Dioscoridis, aut silphium exquisitè describunt, præter id, quòd ipsumet ab ipsa veritate coacti belzuinum laserpitium appellant. Serapio etiam inter Arabes laserpitium sub nomine Aniudem, id est, asæ tradens, ea tantum dicit, quæ à Dioscoride, & Galeno de ipso scripta relinquuntur. s. v. Ergo de nostra asæ fœtida antiqui nusquā locuti sunt? v. r. Dum tecum loquor, in ipsam incidere videor, & quid sit apud antiquos, præsentatur. Vnde quum laserpitium ex Syria, Armenia, Media, Aphrica, & India conuehatur, quod ex Aphrica, Armenia, & India affertur, suauissimum odorē habet, præsertim Cyrenaicū: unde & opos Cyrenaicus, id est, succus Cyrenai cus appellatur. Medicū verò & Syriacū, id est, quod ex Media, & Syria affertur (vt Dioscorides inquit) virosū odorem habet, & putrilaginem resipit: hoc est nostra asæ fœtida: quoniam ex Syria Alexandriam, & Alexandria Venetias fertur. Obscurū verò colorem habet, quoniā adulteratur etiā addito Sagapen

peno, antequã arefcatur, & fimul etiam terra. Vnde fi rectè odoraueris, ſagapeni odorem perfèties: ſapit enim (vt optime dicebat Meſue, & falſo à quodam viro reprehenditur) porri quadantenus odorem: & à Dioſcori- ſ
de etiam dicitur Sagapenum medium odorem habere inter laſerpitiũ, & galbanũ. Ideo opus erat laſerpitium Syriacũ ſagapeno adulteratum, ſagapeni odorem habere, & ſuũ viroſum. Propterea non mirũ, ſi adeò fœteat. 10
Aſa igitur ab Auicèna nõ ab re in fœtidã, & odoratã diſtinguitur. Vnde & laſerpitiũ duo complectetur ſecundũ varias vrbes, & vt diuerſis locis naſcitur. Quod nos belzuinum vocamus, ex Aphrica, & Armenia fertur, 15
vt Dioſcorides inquit. Adde tu, & ex India: veſtram autem aſam fœtidam ex Media, & Syria comportant: tamen vtraq; laſerpitiũ dicitur. Nam laſerpitium lacryma eſt ex inciſa radice, & caule ſilphii. Primum ad vſum 20
menſarum eſt, ſecundum minimè. Succus, qui eſt è caule (vt Plinius inquit) caulias dicitur: qui autem à radice, rhizias. Inſpiſſatur furfure & farina: propterea in belzuino frequenter quaſi grana furfuris viden- 25
tur. Cyrenaicum ſummè laudatur, ideo abſolutè opos Cyrenaicus dicitur, vel ſimpliciter opos, aut ſimpliciter Cyrenaicus. In tua officina folia, radices, caulem, & lacrymam

habere studeas. Primum vocant maspeton, secundum magydarim, tertium sulphium. Lacryma verò laferpitium & sulphii succus, vel lacryma appellatur. s. b. Hæc ne certè tenes?

- 3 BRAS. Inclinator nunc, aliàs hanc rem ad oculum tractaturus. Nec admiratione afficiaris, rem fœtidam inter intinctus, & cibaria ad saporem gratiorem accommodari, quãdoquidem & nos allium, cæpas, porrum, inter cibaria delectamèti gratia miscemus, quæ tamen re vera fœtent. Nec omnia antiquorum, quæ odorata dicuntur, grato odore redolêt, aut omnia sãpida ab ipsis laudata. Quãdoq; Vergilianum Moretum parari iussi: impossibile
- 15 erat, etiam maximè rusticum, comedere. Nõ nunquam etiam aliqua Plinii vnguenta paravi, quæ graui odore offendebant potius, quàm delectarêt. Ideo non virũ, si laferpitium Syrium inter cibaria pro delectamèto ponetur, præsertim radix, quæ aliũ odorẽ habere debet, quàm illa lacryma fortè stercore adulterata. Imò & à stercore nomẽ illi dedere Germani, teufelz dreck dicentes, id est, sterco diabolici, quo nomine nos vulgò sole
- 20 mus appellare petroleũ. Poloni benxoin vocant, & aãm fœtidam czarzie. Calida est in principio quarti ordinis, secundum Auicennam, sicca in secundo. s. e. n. Galbanum sequitur. s. r. a. Ab albedine nomen sumpsit galban

banum. Quod autem nos habemus, mistum est, ut putarim adulteratum esse. Tantò verò purius est, quantò magis albicans. Similitudinem thuris habere debet, aut ammoniaci. In Dioscoridis codicibus thuris solùm legitur: 5
 à Plinio additur, & ammoniaci. In Dioscoridis codice ammoniaci deesse arbitror, nō ob hoc, quia Plinius illā particulā addiderit, sed quia Serapio Dioscoridis verba in galbano adducēs, ammoniaci addit, & res ipsa ita esse 10
 ostēdit. Rarò enim thuris similitudinē habere vidi, frequentius ammoniaci: quanquā & ammoniacū thuris similitudinē habeat, quia ita concretum sit. Hæc igitur optimi galbani indicia sunt, non eius, quo utimur, quod vel 15
 adulteratū, vel fax boni est: Similitudinem thuris habeat, vel ammoniaci, grumosum sit, purum, pingue, minimè lignosum, & in quo non nihil seminis ferulæ admistum sit, odore graui, non multum liquidū, nec multum ari- 20
 dum. Quod autē nos habemus, lignosum est. Ex Syria Alexandriam, postea Venetias portatur. Venetiis quandoque pulcherrimū videntur. Miror autem cum habeat grauem odorem, cur ab antiquis inter vnguenta numere 25
 tur, ut Plinius primo capite libri xii. testatur. Verum id fortè fecere, ut grauia acutioribus miscentes, tertium quoddam perfectum, odoratumq; inuenirēt: nam, ut eo etiā loco

manifestum est, cōpositionem odoratam ex
 fœnugræco parabant, quod grauē odorem
 habere nemo dubitat. Aut igitur (vt prædixi-
 mus) graua acutis permiscētes, medios quos-
 5 dam odores fingebāt, aut quæ nobis graueo-
 lentia, antiquioribus bene odorata videban-
 tur. A Polonis galban dicitur, à Cretensibus
 vulgò galbani. Calidū in principio tertii or-
 dinis, siccū in principio secundi apud Auer-
 10 roim. Auicenna oppositū dicit, calidū in se-
 cundo, siccū in tertio. Auerrois cum Galeno
 est, qui inquit esse ex tertio ordine calefacien-
 tium incipiēte, aut secundo cōpleto: in exie-
 cando verò ex secūdo incipiēte. & ita esse ex-
 15 perientia ostendit. s E. Bdelliū sequitur. B R A.
 Bdelliū apud Græcos vnum est, per regiones,
 quibus innascitur secundū perfectius, & im-
 perfectius distinctum. Apud Arabes duplex,
 molechil, id est, bdelliū reperitur, de quibus
 20 tanquā de diuersis rebus Serapio cap. c x v i i,
 & cap. c c x c i i i i. pertractauit, quāuis Aui-
 cenna eodē capite vtrunq; cōfundat. Cū ta-
 men bdellium primū Serapionis genus fru-
 ctus sit, qui maturatur in Mecha, in Hispania
 25 minime, nō est idē cum bdellio Dioscoridis,
 sed secundū Serapionis bdellium cum Dio-
 scoridis bdellio idē sunt. Primum enim Sera-
 pionis bdellium est genus palmæ. Auicenna
 bdelliū antiquorū in Arabicum, & Iudaicum
 distin

distinguit. Dioscorides tria genera facit per
 regiones, & colores diuersa. Primū genus Sa-
 racenicum est, id est, ex Libya allatū: ea enim
 parte homines Saraceni vocātur. At quia hoc
 vocabulum Saracenicum Hermolao, Diosco 5
 ridis tempore extasse non videtur, propterea
 Sembracenicum legit: quoniam Africani, qui
 versus Aethiopiam habitant, nōdum Sarace-
 ni dicebātur. Marcello placuit vt Scythicū, &
 Arabicum legeretur. Tamen nomen hoc Sa- 10
 racenicū antiquissimū est, & antiquior Dio-
 scoride Saraca vrbs est. Imò duæ sunt hoc no-
 mine insignite vrbes, vt apud cosmographos
 patet: vna in Media, altera in felici Arabia:
 Adest & Saraca post Nabathæos, vnde Sara- 15
 ceni. Quod verò fingit Hermolaus Afros nō-
 dum dici Saracenos, voluntarium potius est,
 quàm certa ratione dictū. Tamen ego in Dio-
 scoride Bactrianum legendum putauī, quod
 à Plinio cap. i x. duodecimi libri dicitur. Se- 20
 rapio Arabicum in Dioscoride legit, hoc est,
 perfectius: propterea non ab re legendū for-
 tē est Saracenicum, à Saraca vrbe felicis Ara-
 biæ, non à Libya, vt fingit Hermolaus. Proba-
 tur verò his indiciis verum bdellium, quod 25
 amarum sit, trāsucidum, glutini taurino si-
 mile, in profundo pingue, & cū tractatur
 lentescens, sine ligno, sine sordibus, cū in-
 cenditur odoratū odore marini vnguis. Hic

locus interpretes perturbauit, quia Hermo-
 laus odore marini vnguis in Dioscoride in-
 terpretatur. Marcellus autem humano vngui
 colore simile exponit. Græcus codex, quem
 5 habeo, & plures alii, quos legere volui, dicunt
ἀρώδης ἰπὴρ δυμίλασσι ἰσικος ὄνυχι. id est, bo-
 no odore, cum accenditur, simile vngui. Duo
 me mouent, vt potius Hermolao cōsentiam,
 quàm Marcello. Vnum est, quia vnguis colo-
 10 rem habere non debet bdellium, nec Diosco-
 rides de vnguis colore quicquam dicit. Alio-
 qui idem cum myrrha videretur. Nec Plinius
 hoc animaduertit de colore vnguis. quod
 erat summoperè obseruandū. Aliud est, quia
 15 Serapio in pluribus Dioscoridis interpretis
 eius verba referens, inquit: Accensum lactæ
 Byzantiæ odorem habere. Sunt autem marini
 vngues. Nos hoc genere bdellii caremus, quia
 nostrum amarum nō est. Vnde frequēter in-
 20 clinavi animum, vt gummī, quo pro myrrha
 vtimur, hoc bdellii genus sit, ex Africa Ale-
 xandriā, & Venetias cōportatum, quia ama-
 ra est, & alias notas habet. Noui postea illud
 esse, quod ex Arabia Petræa, & quandoque
 25 India affertur. Quo verò nos pro bdellio vt-
 mur, adulteratū est. Ita deprehenditur, quia
 non est amarum: & si accendatur, gūmi odo-
 rem redolet. Contingit tamen mihi semel ve-
 rum bdellium, & verā myrrham videre Venetiis
 tiis

tiis in officina Campanæ, id est, hæc duo ex-
 quitita. Quòd si arguas, nostrā myrrhā bdel-
 lium esse non posse, quia odorata non sit: di-
 cemus Indicum, & ex Arabia Petraea peti-
 tum graue odorem habere, qualem habet nostra 5
 myrrha. Sed hæc aliàs. Hispani bdelliū, Cre-
 tentes vulgò vdegli vocant. In bdellii qualita-
 tibus confusi sunt authores. Et in causa fuere
 diuersi bdellii species secundū nationes diuer-
 sas, qui dicant Iudaicū calidum in secūdo, hu- 10
 midum in primo: alii volunt calidū, & ficcū
 in primo. Nostrū, quod nunc habemus, bdel-
 lium calidum est in secundo, quia absq; ratio-
 ne, sed solo sensu calidum esse deprehēditur.
 De qualitatibus passiuis sum anceps, quia in 15
 aliquibus exiccare video, in aliis humectare:
 tamen exiccare potius crediderim, quàm hu-
 mectare. s. b. Lacha sequitur. B R A. Duplici c,
 potius scribendū censeo, quanuis hoc ad rem
 cognoscendā nihil faciat. Si caput Serapionis 20
 de lacca perlegeris, idem esse cum cancamo
 Dioscoridis, & antiquorum iudicabis. Inquit
 enim esse gūmi arboris, quæ nascitur in ter-
 ris Arabum, & est in ea simile myrrhæ, & sty-
 raci: habet virtutem extenuandi, seu macrefa 25
 ciendi pingues. eadē de cancamo ferè à Dio-
 scoride dicuntur. Inquit enim: Cancamum est
 gummi Arabicæ arboris, myrrhæ quadante-
 nus proximū, & viroso, in gustu, odore senti-

tur

tur (hoc à Serapione prætermittitur.) Eã ad
 odoré incendunt, & vaporant vestes additis
 myrrha, & styrace, eiusdem fumo etiã vapo-
 rant. Serapio autem nõ scripsit vaporare ve-
 5 stes, sed in ea esse simile myrrhæ, & styraci.
 Nescio an fuerit Serapionis interpres, aut li-
 brarius, vel ipsemet Serapio, qui imperfectè
 Dioscoridem adducat. Additq; Dioscorides:
 Naturam eius narrant corpus obesum leuan-
 10 di onere, & ad maciem reducendi. In reliquis
 ita etiam conueniunt, vt nullus sanæ mētis du-
 bitare debeat cancamum Dioscoridis, apud
 Serapionem laccam esse. Postea Serapio Ga-
 lenum adducit de cancamo secundum inter-
 15 pretationē Athabarith. At ego nusquam Ga-
 lenum reperi de cancamo ita loquentē. Cum
 autem verba, quæ adducuntur, Pauli Aegine-
 tæ præcise sint, ob id arbitror, quod alias co-
 gitaram, & animaduertērã verū esse, vbi Sera-
 20 pio adducit Athabarith, Pauli Aeginetæ ver-
 ba esse, non autē Galeni. Sed ille Athabarith
 interpretatus est Paulum, ac si Galenus fue-
 rit, & ita à Serapione receptum est. Tu ipse
 Paulum de cancamo, & Serapionem de laccā
 25 scribentes si legeris, eadem præcise verba ab
 ipsis dici animaduertes. Verūm gummi il-
 lud, quod vos habetis, non esse laccā Serapio-
 nis, aut Dioscoridis cancamū, ex hoc depre-
 henditur, quia odore caret: & si ad suffitus
 vtamur,

vtamur, non redolet. Imò styracè, & myrrha
 additis, si vestes suffumigentur, in odorè nihil
 addit, nec aliquam habet cum myrrha affini-
 tatem. Si autem cancamum esset, vetus, ino-
 dorum, & fæcem potius cancami, quàm can- 5
 camum dici oporteret. Scito autem tria hoc
 nomine lacca nūcupari. Vnum est, verū Dio-
 scoridis cancamum. Alterum, grana quædam
 arte facta, quæ Venetiis virgino parātur, aut
 cocco, & aliis nonnullis: hac pictores vtūtur. 10
 Est & tertia lacca, ex qua ruber color fit, qui
 vulgò charmesinus appellatur. Ex his Sera-
 pionis error detegitur, qui simul cum lacca,
 quæ gūmi est, & cancamū apud Dioscoridē,
 laccam, quæ chermesim vulgò dicitur, cōfun- 15
 dit, ex qua floridus ruber fit, qui charmesinus
 nuncupatur. Quippe Dioscoridē, & Galenū
 adducit de prima lacca loquētes: postea eodē
 capite, Rhasim, Athabarith, Isaacq; adducit,
 qui de altera lacca, quam è cœlo venire in- 20
 quunt, & qua tingitur, loquūtur. s. e. Alii Ara-
 bes deceptine sunt? B. R. A. Auicenna grauiori
 lapsu cadit: nam de lacca caput facit, quam
 gummi esse fatetur, & præcise Paulam Aegi-
 netam ad verbū ferè adducit. Postea aliud ca 25
 put facit de Cheichen, vbi oculata fide depre-
 henditur cancamum describere, & eius pro-
 prietates assignare, quāuis per alia verba in-
 cedat, quàm ab authoribus cancamū descri-
 batur.

- batur. Re autem vera idē sunt, Iusquiamus, & ammoniacū, si in aqua ebullierint, & in hoc decocto laccam addideris, mirus ruber color efficitur. s. B. Gummi cedri sequitur. B. R. A. Ex
- 5 cedro ingentissima arbore plurima habetur. Cedria (vt inquit Plinius) est pix, vel resina, vel lacryma cedri. Quod circa stipitem induruerit gummi est: dum tenella est, resina dicitur: pix vocatur, cum ē teda eius accensa fluxerit. Multæ gētes cedria vi ignis ē teda sumpta pro pice vtuntur, quando pix paratur. Primus succus, qui fluit in canalem, & est veluti aqua, cedrium dicitur. Alter liquor, qui mox fit, pix appellatur. Venetiis & gūmi cedri,
- 15 & cedriā emere poteris, & fructus cedri conditos, qui cedrides vocantur. Cedria etiam dicitur oleū cedrinū, quo antiquitus ad perpetuandas res inunctas vtebatur. Vnde carmina, & sapientum cōsulta digna cedro. Oleum hoc in lucernis positum, lucē magis splendenter, & fulgidā cæteris præbet. Sed eius fumo capitis dolorem mouet, fructus eius in myrti magnitudinem crescit. A Galeno existimatur quartum ordinem accedere caliditatis, &
- 25 tertium siccitatis, VII. de simplic. medic. facult. libro. A Polonis gummi cedrone vocatur. s. E. N. Viscum sequitur. B. R. A. Apud recentes hæc nomina reperio: Viscum quercinum, viscum aquæ aptum, viscum foli aptū, viscum

Romanum, & viscū absolutē. Viscum Romanam compositionem catapotiorum de colocynthide ingreditur. Recentes, quid sit, interpretari conantur, dicētes esse gluten Romanum, id est, mastichen. Qui magnoperè aberrant: quia nusquam apud aliquē probatum authorē, viscū Romanum inuenitur: & quod mastichen significet, & in cōpositione Mesuæ intret, errant. Nam in aliis codicibus, & antiquissimo Mesuæ legitur, Absinthium Romanum, nō viscum Romanum. Nescio ergo (nisi gratia librariorum fuerit) vnde tam supinus error emanauerit. Sed ad viscorum genera accedamus: Viscum aquæ aptum, arte paratum est, aucupes eo vtuntur. Melle aliqui parant, alii oleo nucū, alii oliarum. Ita nuncupatur, quoniam & si pluerit, non impeditur, quin aues irretiantur, & quoniā sub aqua eo vtuntur, vt nonnulli ad capiendos pisces vsi sint. Fit hoc viscū ex sebesten in Syria, deinde aut recto cursu Venetias, aut prius Alexandria, postea Venetias fertur, sed rarò bonum inuenitur. Quæ autem nos sebesten vocamus, illi myxa dicunt: & ita ab antiquis sebesten myxa dicebatur. Tamen & ad vsum aquæ viscum cōmune parant, vel pro aquatilibus auibus. Nam visco Damasceno dicto vtuntur aucupes, ad omnes aues, aquatilibus demptis. Sed factō ex sebesten, etiā ad aquatiles

riles aues vtuntur : Viscum verò soli aptum à nobis ita vocatum, ab aliis Damascenū ex acinis viridibus fruticis cuiusdam fit, qui supra arbores nascitur, à Græcis ἰξϞ dicitur, vt à
 5 poeta in hunc modum decantatum sit:
 Quale solet syluis brumali frigore viscum
 Fronde virere noua, quod non sua seminat
 arbos.

Semper etenim viscum buxi folio, supra alie-
 10 nas arbores viret. Ingens copia in Italia est, in
 Gallia, & Germania. Vnde non possum non
 mirari pro visco Damascum petere, cum hic
 propè sit. Acini virides nascuntur, hos aliqui
 ore sumentes, quia dulces, cortice nudant,
 15 mox excoquunt & pinsunt adeò, vt id cor-
 pus reddatur, quod viscum dicimus. Hoc etiā
 aucupes ad aues omnes capiendas vtuntur,
 aquatilibus demptis : & ideo vulgo viscum
 foli aptum dicitur, & ab aliquibus Damasce-
 20 num. SEN. Fit potius ex myxis hoc viscum,
 quàm ex visco vocato : quoniam nec acrimo-
 niam, nec amaritudinem vllam habere vn-
 quam Galenus, & Dioscorides suo vsui tri-
 buunt. BRAS. Et de eo loquuntur quod su-
 25 pra robur nascitur, & præterea de toto fruti-
 ce loquuntur. Si gustes, vt ego sæpius, visci gra-
 num dulce est. Plinius lib. x vi. cap. vlti. Viscū
 supra quinque arbores tantum nasci censet,
 quercum, robur, ilicem, prunum syluestrem,
 terebin

Terebinthum. Dioscorides duos addit, ma-
lum, & pyrum. Nos verò addimus mespilū,
cotoneū, & salicem, quod summo studio ob-
seruauī, quum M. D. XXVIII. in Galliam cum
Illustrissimo Principe, ac patrono meo Her- 5
cule Estensi proficiscerer, vt Illustrissimā Re-
natā coniugio sibi iungeret, supra omnes fe-
rē arbores viscum obseruauī, imò, & supra
vitem, vt inde coniectatus sim supra omnem
arborem nasci posse. Qui autem viscum, ster- 10
cus esse turdellæ subactum arbitrantur, quia
apud authores reperitur, turdellam sibi vi-
scum cacare, & sibi pedicas, ac mortē parare,
longè decipiuntur: quippe viscū nusquam na-
scitur seminatum, aut plantatū, sed hoc mo- 15
do frequēs fit: Turdellæ, vel turtur es, vel tur-
di (est autem in genere turdi turdella) visci
acinos comedūt, mox cacāt. Viscū supra eas
arbores nascitur, supra quas cacarint: vnde
nasci non potest, nisi digestionem quandam 20
in huius auis ventriculo nactū sit. Quum ve-
rò supra omnes arbores excernere possint,
etiam supra omnes viscum crescere, nihil im-
pediet. At supra quercum frequenter inue-
nitur. Imò hoc supra quercum inuentū apud 25
Gallos in honore erat. Quam ob rem ob ex-
cellentiam etiam absolute, quernum viscum
nuncupatum est. Secundum arbores, supra
quas nascitur, differentiam habet. E' robore,

amarum est: dryos hyphear vocant, quod è
 quercu est. Aliqui per duodecim dies grana
 aqua macerant, postea pinsunt. Decipiuntur,
 qui putant homines grana visci comedere, &
 5 eius stercus viscum effici. Nascitur & supra
 radices arborum, vt Dioscorides tradit, & nos
 vidimus frequenter, sed detectæ sunt, vt vice
 trunci fungantur. Fit tamen & viscum ex ra-
 dicibus quibusdam maceratis, vt ex hibisco:
 10 nos vulgò, maluaueschiu nuncupamus. Pro-
 pterea à poëta dictu est, aues fallere hibisco.
 Reperitur & apud Plinium, viscum radicem
 quandam esse venenosam, à Græcis *ἰξία* nun-
 cupatam, vt in vocabulo deceptus videatur
 15 Plinius. Nā Græci viscu *ἰξὸν* appellat. *ἰξία* ve-
 rò affine huic voci *ἰξὸν* est. Ideo vel in nomi-
 ne deceptus est ob similitudinē, vel sibi pla-
 cuit, id etiā interpretari viscum, quia nomen
 Græcu similitudinē habet cum visco. Leoni-
 20 cenus in epistola ad Monochium, Plinii erro-
 rem in hoc nomine ostēdit *ἰξίας*. Aut nō er-
 ravit Plinius, quoniā pro eo nomine *ἰξίας*,
 viscum interpretari voluit, quia omnino no-
 men est à visco, quod *ἰξίς* dicunt, deductum.
 25 quo loco etiam ostēdit *ἰξίαν*, diuersam rem
 esse à chamæleontis nigri radice. Vnde Pli-
 nius excusari potest. Auicēna præterea de vi-
 sco IIII. canone agens, tanquā de veneno ea
 dicit, quæ de *ixia* à Dioscoride scripta sunt:

& hoc in re ipsa, & remediis. Sed recētes tur-
 pi errore detinētur, putantes viscū, quo aues
 fallimus, venenum esse, & id esse, quod à Pli-
 nio & Auicenna inter venena tractatur. Sed
 hæc omittātur, vtpote à Leonicensio præcita- 5
 ta epistola diffuse scripta. A` Gallis viscū, guy
 de chesne, à Germanis vogelleim, id est, auiū
 gluten dicitur, & ita absolutè viscum vocant.
 Habent autem aliud nomen, Eichel mispen,
 quo viscum quernum significant. A` Creten- 10
 sibus vulgò oxon, à Polonis, dam boua ye-
 miola, vocatur quercinus ille viscus, sed Ro-
 manus rzimskilep, & Damascenus, Damaſce-
 nus lep dicitur, ab Hispanis viscū liza nūcupa-
 tur. SEN. De visci qualitate si parumper disse 15
 ras, gratū mihi feceris. BRA. A` Galeno cali-
 dus existimatur, & humidus humiditate su-
 perflua: vnde calidus est ordine tertio, & in
 eo quod tardè excalefacit, quia est crassarum
 partium, tempus requirit vt tapsia. Auerrois 20
 hæc Galeni verba refert, ac si dicat esse cali-
 dum, vt tapsia, Melius ab Auicenna Galeni
 verba referuntur. SEN. Colla piscis sequitur,
 & gluten. BRASA. Hæc duo non ab re si-
 mul copulasti. Quod enim Græci colla, nos 25
 glutinum appellamus. Fit ex corio piscis col-
 la: alii ex ventre fieri dicunt, & Ichthyocolla
 vocatur, quasi piscis glutinum, apud nos
 vulgo colla de pesce nūcupatur. Accidit enim

plerunq; in nostro vulgari idiomate Græcū
 nomē notius esse Latino, vt in vrina, & lotio
 deprehendi potest. Si verò ex coriis, & tau-
 5 rorum auribus fiat, gluten taurinum dicitur,
 & glutinorum plura genera, vt ex pellibus
 anguillarū, ex pellibus hœdorū, ex caseo, ex
 piscibus pluribus, per decoctionem talem
 quousq; ferè liquefcāt, & glutina sunt. Tamē
 10 excellentissimum est ex taurorum, & bouum
 pellibus ac auribus. Quod Aristoteles libro
 de animalibus tertio animaduertit, vbi in-
 quit, in omnibus coriis esse mucosum quen-
 dam lentorē, sed in aliquibus minor est, in ali-
 15 quibus maior, vt in bubus fit maior lentor,
 propter id colla fit. Sunt & alia genera apud
 nos ex farina & aqua, ex farina, aqua, aceto &
 oleo, ex farina, caseo & aqua, ex tragacātho,
 & aliis pluribus, quæ omittere decreui, ne in
 20 immensum crescat opus. Tu in tua officina
 duo genera habere studeas, quæ ad rem me-
 dicam proficiunt, Gluten pisciū ichthyocol-
 la à Græcis dictum, & gluten absolutè, quod
 glutē taurinum ab authoribus, à nobis colla
 25 grauella nuncupatur, qua nihil tenacius. Tu
 hoc genus taurinū parare poteris Ferrariæ,
 & facile. At ichthyocollam Venetiis emes,
 vbi magna copia est. SEN. Audiui ex pisciū
 intestinis collā piscis fieri. Id ne putas? BRA.

A quib

A quibusdam recentibus asseueratur. Ego autē ex corio dorsi, & ventre fieri vidi: quam & ex intestinis etiam parari nihil impediatur. SEN. Quo nomine piscis ille appellatur? BRA. Ichthyocollā nominari supra docuimus, cuius corium, venter, & omnes ferē partes glutinosæ sunt. Verūm ex aliis pluribus piscibus fieri potest, imò ex omnibus, sed non ita tenax: quin & ex vitulorum, & taurorum, & maximē suum pedibus à nostris 10 quandoque colla quædam satis tenax fit. Sed hæc aliās dicuntur. A Germanis gluten leim, ab Hispanis grudes, à Gallis colle nūcupatur. Ichthyocollam verò Galli colle de poisson, Germani fischleim, id est, piscis collā vocant. 15 Quæ vulgò colla garauella dicitur, à Cretēsis vulgò pezo collo vocatur. At piscis colla à Polonis iefzietrzy kliy nuncupatur. Glutina omnia vim siccam habere vidētur: calida autem, vel frigida sunt vt substantia, ex quibus 20 fiūt. Alia prosequaris. SE. De his gummi satis iam dictum est. Mihi summē placeret, prius quàm cœnæ hora incūbat, ossa percurrere, quibus in mea officina indigeo. BRA. Et ossa in officinis habetis? SE. Equidem, & 25 quæ varias compositiones ingrediātur. BRA. Eia, tua hæc ossa exerant. SEN. Ossa mea in me sint, & diutius tecta carne perseuerent. Alia solūm prosequar.

DE OSSIBVS, QVORVM IN
officinis vsus est.

- SENEC. Os dactylorū primum locū sibi
vendicauit. **BR A.** Quid est os dactylorum?
- 5 Ego nunquā in palmulis os inueniri didici.
S E. Anima dactylorū. **BR A.** Adhuc grauius
erras. Semen potius dicito. Nescio vnde ve-
nerit quòd vulgus nostrum omnia semina
animas vocat: fortè quia in medio fructus
10 sunt, sicut animā in medio corporis esse arbi-
trantur, aut quia semine progenerantur ar-
bores. Quāuis autem in aliis semen dici pos-
sit, in palmis nucleum dicere consueuerunt
authores: de quo in fructibus plenè edocui-
15 mus. **S E.** Deinceps non os, sed dactylorū nu-
cleum vocabo. **BR A.** Probè egeris: sed me-
liora ossa interim prosequaris. À Gallis os
de dantes, ab Hispanis vuesses de Tamaras,
A Germanis Dattelkern. Eadem significatio-
20 ne, à Cretensibus vulgò phinicocudo, à Po-
lonis kostki, dactylóve nuncupatur. Siccum
esse ordine secundo constat, & in qualitati-
bus actiuis simile. **S E.** Os de cornu cerui se-
quitur. **BR A.** Et hoc æquè os est sicut primū.
- 25 Nam cornua ab ossibus distincta sunt: quan-
uis ceruinum ita solidum sit, vt ferè ossis na-
turam habere videatur. Sed ne in hoc osse so-
licitus sis: nam quū Illustriss. Princeps Hercu-
les Estensis, venatorū optimus ceruos figet,
mih

mihi cornua impartiri curabo, quæ tua erūt.
 Illa autem habere ne cupias, quæ nonnullis
 annis mutant, quoniam nusquam & nunquā
 ab aliquo inuēta sunt, vt in prouerbium ces-
 ferit pro his rebus, quæ nunquam inuenire
 liceat. A Gallis os de corne de cerf, ab Hispa-
 nis yuessles de cuerno de cieruo, à Polonis ro-
 gu yebemyzo roscz, à Cretensibus vulgò ela-
 phu cherata appellatur. Frigidum est in pri-
 mo, siccū in secundo. s. e. Illustrissimo Princi-
 pi, & tibi semper debebo. Os de corde cerui
 sequitur, quod si ab Illustrissimo Principe
 enancisci potero, tibi, & illi immortales gra-
 tias semper habebō. B. R. A. Nec istud os est,
 sed ossea quædā cartilago. Prius quàm verò
 de hac edisserā, opus est cornu cerui vstum in
 officina habeas, vt Dioscorides secundo li-
 bro docet, sectum sit in assulas, & in ollam
 operculatā positum, luto circumlitam, donec
 albescat vri debet, postea vt cadmia lauan-
 dum. Multi hoc agentes pro spodio vendūt.
 Ad os in corde cerui redeuntes, Venetiis bu-
 bulū, aut vaccinū os quoddā venditur, quod
 verè os est, etiam ingenti pretio, pro osse de
 corde cerui. Ego duo corda cerui aperui,
 vnū statim eo mortuo. Nerus quidam, aut
 cartilago neruea apparuit, nō multū dura,
 in crucis modum, quæ nerui duritiem præse-
 ferebat: iterum aliud cor aperui per sex die-

rum spatium interfecti. Neruea illa cartilago durior valde erat, & tesa, tali ferè figura, quali Venetiis, os de corde cerui venditur, id est, os illud bubulum, vel vaccinũ, quod pro illo
 5 vendũt. Illius nerui vis apud antiquos nõ reperitur, minusq; in cõfortando, & roborãdo corde valere arbitror. A Gallis os de cueur de cerf, à Cretésibus vulgò cocalo tis cardias tu laphiu, à Polonis kosciszierzca iclenyego
 10 nũcupatur. SEN. Blattæ bifantiæ sequuntur. BRA. Nomen hoc blattæ bifantiæ, nec Arabum, nec Græcũ, nec Latinũ est: nescio vnde Serapionis interpres illud inuenerit. Quippe blatta eum vermiculũ significat, qui à nobis
 15 tarma dicitur, pannos, & res alias corrodes: & blatta pro purpura accipitur, vnde blatteus color medius inter album, & purpureũ. fortè Byzantiæ dictæ sunt, quia apud Byzantiũ, id est, Cõstantinopolim colligãtur: tamè
 20 quæ ibi nascũtur probatæ non sunt, sed tantũ quæ in India circa paludes, vbi nardus oritur, & ostreæ illa nardo pascuntur. Quæ etiã à rubro mari aduehuntur, præcipuã auctoritatẽ habent: quin & Babylonia afferũtur.
 25 Apud Dioscoridẽ vnguis odoratus est, de quo secũdo libro agit, capite decimo. sunt conchyliorum crustæ, & cochæ, colore subcandido, quæ ad nos afferuntur, albescentes quidem aliquas habent venas, sed & nigras.

Ratio est, quia Babylone Alexādrīam, & Venetias portantur. Nigricant Babylonicī vngues, vt Dioscorides cēset. Quos nostri pharmacopolæ Venetiis emunt vngues, ex fossa Clodia inuenta conchylia arbitror: quæ non solum non redolent accensa, sed plurimum fœtēt. Græci simplici nomine ὄνυξ, id est, vnguis vocant. Latini ostracū vel vnguem odoratū. Laudarē vt non emerēs, nisi odore probares: quia aliqui vngues Venetias afferūtur 10 probati. Calidi, & ficci sunt ordine secundo. A Cretensibus vulgò Mathia tu cochilia dicitur. Alia ossa prosequaris. Nam hoc ita os est, sicuti caro os. s e. Nihil refert ex duritie ossa appellari. Iamq; ossium finis est. B R A. 15 Tam paucis ossibus vtimini? s e. Non pluribus. B R A. Expediet in propinquum illud castrum proficisci, vt tutè, & quietè pernoctemus. s e. Citò proficiscamur, vt cras summo mane surgentes ad fodinas properemus pro 20 legendis metallis, vbi cuiuslibet generis portionem nobis necessariam sumemus.

DE METALLIS, QUORVM IN
officinis pro re medica
vsus est.

25

HER. Meo labore frustrari videor, quoties herbas, radices, aut semina prætereo. Nunc gestit animus, quoniā vt metalla effodiam, illius montis cacumen ascensurus sum.

B R A. Arbitraris forsan ita euelli metallo si-
 cut herbæ? H E R. Ignoro. Audiui tamen ho-
 mines diu excavare, quoad ipsa inuenerint?
 B R A. Inueniunt quidem excavantes, sed ter-
 5 ræ mista, mox igne probantur, & à sordibus
 diuelluntur. Senex noster adhuc dormit. s E.
 Imò nuper experrectus quid cum Herbario
 loquebaris, audiebam. Citius quàm fieri pos-
 sit, illius montis cacumē superemus, ne sola-
 20 ribus radiis perculsi vramur. H E R. O quot
 instrumenta, quot machinas, quot caminos,
 quot homines, qui labori incumbunt? B R A.
 Omnia pro metallis parata sunt. Hic aurum
 euellitur. s E. Et hic purū, & defecatum reddi-
 15 tur. B R A. Tibi purū aurum hic emas. Quo-
 niam principū ignauia, & innata quadā ho-
 minū auaritia nunc obryzū illud, id est, defe-
 catissimū non habetur: sed omnes monetas
 adulterāt, vt nulla nunc sit præter fraudē. Ve-
 20 neti etiā, quorū moneta probatissima erat,
 Scutos (ita enim appellatur impuri auri mo-
 neta) cudere cœperūt, & omnes Italiæ Princi-
 pes secuti sunt. Tibi ergo obryzū, id est, defe-
 catissimum hic emas, ne ardētium aquarum
 25 vi, & ignitarū ab aliis metallis segregare co-
 garis, quanuis rarissimus sit apud antiquos
 eius in re medica vsus. Solus Plinius inter
 antiquos ad puerorum vulnera valere cēset,
 vt minus noceat. Quippe multa sunt ad vul-
 nera

nera magis efficacia, sed aurum minus mordicat, fistulas sanat, & lychenas. Serapio, & Avicenna ad melancholicas ægritudines exhibent, in puluere redactum. quos recentes ferè omnes imitantur. Arbitror ego vt melancholicis gaudium inferatur, pelui aurearum monetarũ donãdos esse. Ita melancolico humore potius priuabũtur, quàm auri puluere deglutito. Nempe de quibusdam medicis summo-
 perè miror, qui vt vires animales ægris au- 10
 geant, & cor (vt dicunt) confortent, & exhilarèt, aureas monetas inter capones decoqui iubèt: ex quibus nihil aliud absumitur, quàm multarum manuum sudor, quæ ipsas tracta-
 runt, inhærès. Arbitrarer potius aurum per- 15
 niciosam naturam habere, vt cætera metalla: quia nihil aliud est aurum, quàm argentum viuũ purum condensatũ, purissimam sulphuris partem actu recipiès: quam ob rem aurum in honore habetur, quia gaudemus possiden- 20
 tes, ad eò stolidi effecti, vt rubram terram existimemus, & albam. Nam argentum, & aurum nihil aliud sunt, quàm terra rubra, & alba. Argentum enim est viuum argëtum purum, condensatum sulphur potentia mistum 25
 habens. Quod ex hoc deprehenditur, quia si tractetur, sulphuris odorem spirat. Non est autem actu: alioqui auricolorem habuisset. Et hoc etiam purũ, hïc enies: quoniam maxi-

ma Italiae Principum discordia, argenteas monetas adulterari fecit, & aere ad quandam normam miscentur. Quod etiam Veneti in suis perfectissimis monetis fecere. Haec autem alia
 5 deploranda sunt. Futurum autem speramus, ut monetae in puram metallorum perfectionem reuertantur, ut sub diuersis Imperatoribus factum esse annales testantur. Aurum a Gal
 lis or, ab Hispanis oro, a Germanis gold, a Po
 10 lonis zloto, a Cretensibus vulgo chrisaphi nuncupatur. Germani vero argentum silber, Galli argent, Hispani plata, Poloni szrebro, Cretenses vulgo afsii vocant. Et aurum, & argentum frigida, ac sicca existimantur aquae natura.
 15 turae. Aurum tamen minus frigidum est, ob sulphur quod actu mistum habet. SE. Calceum non sequitur. BR. Quid illud est, quod calceum non dicis? SE. Aesustum. BR. Voculi corruptio fecit, ut intelligere non possem.
 20 Quippe dicendum erat chalcos cecaumenos, id est, aesustum, de quo Galenus prope finem noni libri de simplicium medicamentorum facultati. tractat, & Dioscorides quinto libr. Aes notissima res est, & quomodo aduratur,
 25 norunt omnes. Ex eo adustum serua, & quam vos aëris batituram nuncupatis. Graecè λεπίς χαλκός, Latinè squamma aëris dicitur. Squamma ex malleorum percussione decutitur, quae duplex est, lota, & non lota. Lauandi modum

dum Dioscorides quinto libro ostendit. Pari
 modo & ferri squammam, & chalybis squam
 mam, & æris, ferri, atq; chalybis scoriā in of
 ficina habere oportet. Est autem scoria Lati
 nē recrementum, vulgò cacaturam appella. 5
 tis. Decipiuntur qui scoriā dictam putant
 quasi corium, vt squammulæ sint, quæ ex per
 cussione eleuātur: quoniā illæ propriè squā
 mæ dicuntur, & Græcè *καπίdis*. Nec plumbi
 scoriā despicio: imò & vstum, & non vstū 10
 plumbum seruato, & vstum ablutū partim,
 partim non ablutum sit. Quomodo hæc fiāt,
 à Dioscoride luce clarius edocemur. Inter
 squammas, partem squammæ æris subtiliorē,
 quæ in superficie est, & crassiorē serua. Cras- 15
 sior pars propriè squamma dicitur, subtilior
 stomoma dici potest. Et adde æris stomoma
 tis squammas, esse squammas æris iam labo
 rati, acrobati, & densati. Nomen etenim
 hoc stomoma, & de ferro, & de ære dicitur, 20
 vt apud Dioscoridem videre licet. At rarius
 de ære, frequētissimè de ferro, ob metalli den
 sitatem scriptum reperitur. Squammæ, quæ
 ab his abducuntur, cum prius vel in mucro
 nē, vel in aliud instrumentū elaborata sunt, 25
 dicuntur squammæ stomomatis æris, vel sto
 momatis ferri, id est, æris laborati, vel labora
 ti ferri. Præter hæc æris florē habere curabis.
 Græcè *χαλκὸς αἴθρ* dicitur. Decipiūtur, qui
 ærug

æruginem æris, florem æris putāt. Qui error
 plurimum est pharmacopolarum: sed nihil
 hoc referret, nisi & probatissimi vulgò medi-
 ci cum eisdem sentirent, maximo ægrorum
 5 incōmodo. Est autē flos æris, vt Dioscorides
 inquit, & Plinius li. xxxiiii. cap. i. id, quod
 sponte fuso ære, & in alias fornaces compor-
 tato, cū flatu crebriore excutitur veluti squā-
 ma, sed videtur tanquam granula: differt ve-
 10 rō à squamma, quia ipsa fit dum æs percuti-
 tur, sed sponte profilit flos. Optimus est flos
 friabilis, & qui rufescit in attritu, & exiguis
 granulis, veluti grana milii, constat. Ex ære
 præterea æruginem habere studeas, quæ à re-
 15 ceteribus viride æris appellatur. Apud Diosco-
 ridem & Plinium præcitatæ locis quomodo
 fiat, variis etiam modis edocemur, & de natu-
 rali, & de æruginē rasili, & scoletia, & vsta, &
 non vsta. Tu hos authores cōsidera, ni pigue-
 20 rit: non enim opus est, quæ ab illis exquisitè
 dicuntur, enarrare. Præter æris æruginem, quæ
 à Græcis dicitur *ἰσὸς ἔνυδρος*, à nostris vulgari-
 bus viride æris. Præterea ferri æruginem ha-
 bere studeas, & chalybis: quanuis nihil aliud
 25 chalybs sit, quàm depuratum, & defæcatum
 ferrum. Arte fit, si natura perfectum non sit.
 Eos etiam derideas, qui æruginem plumbi
 haberi volunt, vt quidam amicus noster in fo-
 ro absque ratione contendens. Nam plum-
 bum

dum (vt philosophi docent) ærugine penitus
 caret. Reliqua prosequaris. SEN. Ex his, quæ
 meo ordine in hac schedula digesta sunt, plu-
 ra inter loquendum enumerasti, quæ ab Her-
 bario prætermiſſa non sunt. HER. Nihil ego §
 prætermiſi, sed ipse aliarum gentium nomi-
 na edocere deſiit. BRASA. Mente exciderat,
 tot simul confuderamus: tamen ne laborem
 ſubterfugere videar, Plumbum vſum, à Ger-
 manis bleigebraad, à Gallis plong brûlé, à 10
 Cretenſibus vulgò moliui caimenan, à Polo-
 nis palonii oloru nuncupatur. Germani verò
 kupfer ſchlag batiturâ æris, & Poloni troski
 miiedziant vocant. Flos æris à Gallis verd de
 gris, ab Hiſpanis cardenillo dicitur, à Polo- 15
 nis flos æris grmsz pau vocatur. SEN. Argen-
 tum viuum ſequitur. BRAS. Hydrargyron à
 Græcis, quaſi aqueum argentum dicitur, à
 Romanis ex motu viuum argentum. Nunc
 in maximo vſu eſt pro Gallica ſcabiæ ſanan- 20
 da. De eo prius dicendum erat, quoniam fo-
 mes, & materia omnium metallorum ſit. In
 Herimolai Barbari ſententiam inclino, quòd
 argentum viuum minerale, & naturale ſit,
 hydrargyrum arte factum. Tamen apud 25
 authores tam Græcos, quàm Latinos no-
 mina confundi inuenio. An calidum, vel fri-
 gidum ſit, adhuc certant authores, & liſ ſub
 iudice eſt. Nos ré probè ſuo loco aperiemus,
 Quod

Quod etiam venenum sit, contendunt Re-
 centes ex Dioscoridis, & Plinii sententia, nō
 animaduertentes dici venenum esse suo pon-
 dere, non aliqua lethali qualitate. Nos infan-
 5 tibus vi vermiū semimortuis exhibuimus, &
 illico sanati sunt, idq; in vltima desperatio-
 ne. SE. Absurdū videtur per os viuū argentum
 exhibere, quia lethale venenū est: nam omnia
 exedit, quę illū ingrediuntur, & illa in quibus
 10 continetur, demptis argento, vitro, & plum-
 bo. Et errant, qui per os dant in scabie Gal-
 lica graui sumentiuū periculo. Et eadē sequun-
 tur symptomata ad viuū argētum, quę ad
 lithargyrium, vt antiqui testantur. Quę ple-
 15 na sunt magni timoris. Et si aurū prohibes,
 cur potius viuū argentū non prohibes? Et
 Galenus recenset hydrargyriū inter venena,
 quorū modica pars necat. Nosq; vidimus ex
 hoc argento viuo non esse curatos homines,
 20 sed in sese incurrisse symptomata. BR. Inge-
 nium tuum laudo, quod per simplicia medi-
 camenta, ita discurrere didicerit. At tibi re-
 spondemus, non esse lethale medicamētum,
 si in paucissima copia sumatur, in qua tamen
 25 agit: sed per ventriculum, & intestina, facillimē
 discurrit. Neq; dandum est, nisi in vltima
 desperatione, cum alia omnia non contule-
 rint. Nos in deploratis iā puerulis dedimus,
 patribus, ac matribus annuentibus, & ex vo-

to semper successit. An tu exhibeas, vel non exhibeas, neq; suademus, neq; magni facimus. Adde carnem humanam non exedere, neq; intestina, sicuti neq; argentum, neq; plumbū exedit: imò neq; lignum, neq; coriū, per quod 5 tamen transit, & eliquatur. Adde in parua copia sumptum lithargyrium non lædere. Et aliquam inter ipsam, & lithargyrium differētiā inueniri. Neq; aurum prohibeo, sed dico ex coctura in iure nihil accipi, & vires cor 10 dis non roborare. Præterea Galenus experimentum lithargyrii non fecit, vt ipsemet nono de simplicium medicamentorum facultatibus, notat. Et quanuis de fictitio loqui videatur, tamen neq; vnquam de naturali me- 15 minit se experimentum fecisse. Nos verò experti sumus, non interficere: & si videris homines ex viuo argento non esse curatos, fuit error præbentis, qui & corrigere, & administrare nesciuit, quando opus erat. Pulchrū id 20 est, si quid referamus, quod experientia comprobatū nouerimus, statim alienis experimētis non credis, visq; alios his, quæ vidisti, acquiescere. In summa igitur in vermibus experiatur, cui multa experiri cura est, idq; (si lu 25 bet) in belluis experiatur, vt nos in Illustrissimi Ducis nostri equis, cum ex vermibus integra armēta morerentur, illico cum per os hydrargyrium præbebatur, vermes necabat, &

equi, qui iam iam expirare videbantur, in san-
 tatem reducebat. Quatuor argenti vini gene-
 ra apud authores, & re ipsa, quam sequor, in-
 uenio. Vnum, scaturiens sicut ex fontibus a-
 5 quæ, quod à Plinio cap. vi. lib. xxxiii. perpe-
 tua vomica dicitur: & hoc est in frequentissi-
 mo vsu. Aliud, quod inter metalla reperitur.
 Tertiū, quod ex minio fit. Dioscorides mo-
 dum quo fiat v. lib. ostēdit, & Plinius lib. cita-
 10 to ca. viii. Quartum, quod ex marmore fit, vt
 Vitruuius lib. vii. suæ Architecturæ demon-
 strat. Ex minio factō, aliāve re, nō vterer, sed
 naturali tantūm, quod est perpetua vomica.
 Mira in scabie Gallica videntur, totus mor-
 15 bus ad os repercutitur: & qui deplorati ferē
 sunt, sanantur. Modò is, qui medetur, parare
 sciat, vt patientis cōstitutioni, ærati, morbo,
 & viriū intēsiōni, & anni tēporibus quadret.
 Sed improbi quidā tōsores nūc prodeūt, qui
 20 similes illi sunt, qui omnes vno calceo calcea-
 re instituerat. Ita hi vno medicamēto omnes
 sanare cōtendunt, magno ægorū discrimine
 nempe plures interficiūt, quā sanent, quum
 nullus ferē non scaberetur. Sed ad rem nostram
 25 redeūtes, purgat ab omnibus metallis aurū,
 & omnia præter aurū illi innatant. Aurū de-
 scendit, vt pote grauius, & statim liquefcit. Ni-
 hil mirabilius eo opere, quū aurifices pateras,
 lances, aut maluua inaurant, argentū viuum
 auro

auro miscent, corpus veluti pasta redditur, vt
 facîle supra paterã, aut maluiũ extendatur:
 mox igne appposito, argentũ viniũ evanescit.
 Aurũ a deo inherere inuenitur, vt nulla ratio
 ne seiungi possit, nisi compositione altera, 5
 quam fortem aquã vulgò appellant, vel aqua
 da partire. Ea enim nummularii, & aurifices
 ad segregãdum aurũ ab argento, & aliis me-
 tallis vtuntur. s. e. His multa symptomata con-
 tingunt, qui ex hydrargyrio inungũtur. B. R. A. 10
 Arbitror, aut te nuũquam vidisse ex hoc lini-
 mento inunctos, aut prauè inunctos tibi vi-
 dere contigisse. A tempore, quo hanc artem
 exercere cœpi, quod fuit M. D. x x. iussi, vt ex
 hydrargyrio plus quàm mille quingenti ho- 15
 mines delinirẽtur, neq; de tam magno nume-
 ro mireris. s. e. Nõ miror, cum sciuerim quan-
 tam virorum copiã sub medica tutela Ferrar-
 iæ habeas. B. R. Tamen neq; vnũ referre scirẽ,
 qui sanitati restitutus non sit, vno symptoma 20
 te solo deprehendebantur, oris scilicet exesio-
 nem. Verũm impræsentiarum nostra indu-
 stria (absit iactãtia) modũ inuenimus, vt inun-
 gantur, & os nulla offensa corripatur. Cũ
 Ferrariæ erimus, si ad agros curandos mecũ 25
 accesseris, mira tibi ostendere potero in de-
 ploratis ex hoc morbo, cum linimento ex hy-
 drargyrio secundum varias temperies, immu-
 tato. Et, nõne venena sunt scammoniũ, colo-

cynthis, peplion, & alia multa, quibus tamen
 utebantur antiqui, & præparatis? inuēris sem-
 per uti non habes. Sed miserrimi ingenii est
 apud Boethium semper uti inuentis, & nun-
 5 quam inueniendis. Antiquos perpetuò obser-
 uare statuimus, noua tamen non despiciamus.
 Ex Germania facilè argētum viuum ex per-
 petua vomica habere poteris, vel etiam inter
 metalla inuentū. Quæ autē arte fiūt, omittas.
 10 In hoc autē verū mihi spōte aperias: Qui plu-
 ri viuo argēto vtūtur, medici, an aurifices? SE.
 Hos alchimistæ superāt in immēsū. BR. Dii
 boni, adhuc suū Mercuriū congelare querūt?
 SE. Et nunquam deerūt, adeò ingens auaritia,
 15 & dira habēdi cupido hominū mentes pertur-
 bat. BR. Galli argent vis, Hispani azogne, Ger-
 mani queck silber, id est, viuum argentum, Po-
 loni vzhacz, Cretenses vulgò diargyron vo-
 cant. SE. Cerussa sequitur. BR. A. Et hanc inter
 20 venena numerāt: fictitia res est cerussa, à Dio-
 scoride lib. v. & Plinio li. xxxiii. cap. xviii.
 & Viētruuio vii. suæ Architecturæ, modus
 conficiēdi edocetur. Præ omnibus autem Se-
 rapio ad vnguem conficiendi modum osten-
 25 dit, cap. c c l x v i i i. Nos vulgò biancā ab
 albedine vocamus. Decipiūtur, qui cerussam
 æruginem plumbi faciunt, quoniam plumbū
 æruginē caret, tamen ex plumbo, & aceto fit:
 propterea à Germanis plei vveis, id est, albu-
 go

go plumbi, à Gallis Latinè ceruse nuncupatur. Ex cocta, & cruda vnguentum paratur. Olim Rhodia probatur & Corinthiaca, nunc opus non est Germaniam transire, imò sunt, qui Venetijs parent: ita parandi modus aptè ab authoribus ostenditur. Mulieres Italæ plures pro fuco cerussa vtentes, halitus fœtorem incurrunt, & dentiũ putredines, & ante tempus facies vniuersa rugis aratur. A Cretenſibus vulgò blagetto, à Polonis blaiiuass dicitur. Frigida & sicca est ordine secundo. *se.* Lithargyriũ sequitur. *B R.* Apud recètes authores duplex lithargyriũ inuenitur, auri scilicet & argēti. Auri lithargyriũ dicitur ex colore, què habet: à Latinis spuma argenti vocatur, vt Plinium legenti cap. v. i. lib. x x x i i i. apparet, qui eadem sub spuma argenti, quæ hic à Dioscoride sub lithargyrio scribit. Tres lithargyrii species apud authores inuenio. Vnā, ex molybdite arena, id est, plūbari: alteram ex argento: tertiā ex plūbo. Modũ faciendi Plinius præcitato loco, & Dioscorides v. lib. docent. Nos flauam speciem frequentè habemus, quæ à Dioscoride chryſitis ex colore nuncupatur, & omnibus præstat. Habemus & albam ex Sicilia allatam, quæ ob colorem argyritis dicitur: non quia ex argento sit. Nā ea, quæ ex argento est, cælauritis appellatur. Vnde frequentissimas habemus has duas spe-

cies, albam, & auream: sed potissimum aurea
 abundamus. In qua multi decipiuntur, ex auro
 fieri putantes. Nam aurea dicitur ob colo-
 rem, quæ habet, auro fuso, & in globum du-
 5 cto, similem. Propterea à Dioscoride chrysi-
 tis dicitur. Nos vulgò lithargyrū auri, nomē
 ferè Græcū imitantes. Differunt tamē lithar-
 gyrū, & argyrolithon, quāuis nomina idem
 significare videantur: quia vnū, lapidem ar-
 10 genteum: alterū, argenteum lapidem impor-
 tat: tamē primum spuma argēti est, alterum
 lapis, qui & à chymistis aphroselenon nūcu-
 patur. Probatissimū est aureū lithargyrū, &
 cætera viribus antecellit. Nō mihi tempero,
 15 quin laudem illos Arabes, qui lithargyrū fa-
 ciunt plumbum in argētariis fodinis vstum.
 Dicant quodcunq; alii authores. quod vidi-
 mus, ita est. Laminis plumbeis tegunt argen-
 tum in fornacibus, postea ignē frequentant:
 20 nō nihil veluti spuma fit liquefactis plumbi la-
 minis, quod ferreo quodam baculo in vnum
 colligunt. Id lithargyrum est, quo vtimur, &
 chrysitim dictū. Vnde nō ab re spuma plumbi,
 à quibusdam Arabibus dicitur. Galli liter-
 25 ge, Hispani albayalde, Germani glet, Poloni
 gleyth vocant. BRA. Galenus in actiuis illud
 temperatū facit; & ordine secūdo desiccans.
 SEN. Marchasita sequitur. BRA. Pyriten la-
 pidem Plinius libro xxxvi. cap. xlix. eam
 appel

appellat, & v. lib. Dioscorides. Duplex repe-
 ritur: vna colore aureo, altera argento. Quæ
 argenteo colore est, à nobis frequētissimè ha-
 betur. Alterā quandoq; etiā habemus. Lapis
 est, ex quo æs extruditor. Probat, qui facilè
 percussus scintillat, & æri maxime similis. 5
 Modus cremādi apud Dioscoridem, & Pli-
 niū idem est. Ad discutiendum, & exiccādum
 maximè valet, vt nōnunquam pānos aliquos
 ex vi morbi Gallici in inguinibus factos per 10
 totū corpus discutiatur, imperitis medicis ap-
 plicantibus, vt exiccent: quū potius materia
 Gallici morbi extrahēda sit, vt exeat. Pyrites
 dicitur, nō quia alii lapides non sint ita voca-
 ti, & igniarii, sed ob excellētiā celeritatis scin 15
 tillandi. Imò & corallium pyritis dictus est,
 Plinio eodē loco teste. Quandoq; frustra aliis
 densiora, & ponderosiora inueniuntur, hoc
 maximè ignē emittit. Magnificus Comes Ga-
 leazus Tallonus, in Apennini alpibus mon- 20
 tem habet, in quo huius lapidis ingens copia
 reperitur. Certus sum ibi mineras aliquas
 subesse, si quis profundē defodiat. Ad rem no-
 stram, Pyrites quādoq; argentū habet, quan-
 doq; æs, quādoq; vtrūq;, quandoq; nihil ha- 25
 bet, & adeò sterile est, vt nullum metallū ex
 se admittat. Scitoq; eū pyriten, ex quo fit æs,
 aureum appellari: album verò argentū, quia
 ex ipso argentum fit. SEN. Argentum ergo

ex marchasita excuditur? BRAS. Excuditur
 omnino. s E. Nullus antiquorū hoc monuit.
 BRA. Nullus, quem nouerim. De qua re mul-
 tū miror, vt id credere coactus sim, aut an-
 5 tiquos ignorasse, aut de hac re scribere no-
 luisse, vtpote quæ sensu cōstare videatur. hoc
 autē in Germanicis fodinis manifestè depre-
 henditur, & Pannonicis. quod etiam in suo
 Bermano Agricola scriptū reliquit. Imò ad-
 10 dit pyriten inueniri aurei penitus coloris, è
 quo aurū detruditur. Nos huius frustum ha-
 bemus. Inuenitur & similis Galenę pyritis, &
 cinericius, quę tria genera multū solida nō
 sunt. In Silesia variis partibus inueniūtur. Mi-
 15 ror autem de Alberto, qui è marchasita nul-
 lum metallū detrudi posse fateatur. Ipse for-
 tē in sterili pyrite expertus est: propterea in
 omni ita esse arbitratus est. Nam apud Ara-
 bes ex marchasita, apud Græcos ex pyrite,
 20 quę idem sunt, æs detruditur. Vnū est, in quo
 Serapionis codicem corrigere oportet. Dio-
 scoridem adducit hęc verba proferentē: Eli-
 gendam esse marchasitā, quæ quādo ponitur
 in ignē, saliunt ex eo scintillæ facillē. Dioscori-
 25 des autē id nō dicit, sed *ἡ χερσὶς διὰ σπινθίρας*
ἀφίενται, id est, qui facillē percussus scintillat.
 Non autem puto deceptū esse Serapionē, sed
 interpretem errasse. Ibiq; legendum, & quan-
 do percutitur, saliunt ex eo scintillæ facillē.

Mesue hūc lapidem stellatū vocat, quoniam
 vt stellæ radiat, præsertim si ante solem po-
 natur, aut aliā lucē: & lapidis stellati duas spe-
 cies enumerat. Altera est marchasita argenti,
 altera lapis lazuli. Adeò clarè loquitur, vt de 5
 excellentissimo quodā viro mirer, qui chaos
 esse dicat, præsertim quia in eadem minera,
 quādoq; lapis lazuli, & marchasita inueniun-
 tur, & ex radiorū emissionē, hoc nomen stel-
 latum sortiti sunt: quoniā & lapis lazuli au- 10
 reas maculas habet, apprimè splendentes, vt
 viderim Ferrariensem sculptorem celeberrī-
 mum Franciscum Anedinum, qui in lapide
 lazuli cicindellam finxerat miro artificio, vt
 cauda accensa in fine videretur: nam in macu 15
 lam auream terminabatur, mirum artificis
 ingenium. At quia hoc nomen Aster, Græcè
 stellam significat, & Samiæ terræ speciē com-
 prehēdit: propterea Mesuæ mastigi placuit,
 Mesuen de Astro loqui, qui est Samia terra, 20
 ac si nihil aliud, quàm Samia terra Aster ap-
 pelletur: quum tamen Plinius capite xiiii.
 libri xxxvii. de gemma stellata pertractat,
 quæ Ponticarum gemmarū vnum genus est,
 & quæ nunc sanguineis, nunc atris guttis 25
 aspergitur, & inter sacras habetur. Quum
 verò Mesue lapidem stellatum dicit, vel in
 Hebræo Mesue legimus, lapidem splenden-
 tem, fortè suo Idiomate illos duos intelligit,

maculas habentes, quæ splendorem faciunt:
 propterea non erat adeò temere culpandus
 Meſue, quia conſtet (vt dicit) lapidem lazuli,
 & marchafitam diuerſa eſſe. Imò ſi tu rectè
 5 perpendas in eo ſplendore idem ſunt. Minus
 credendum eſt recentibus, vt Pandectario,
 qui marchafitã marmor eſſe cõtendit. Quò
 in Meſue legitur eſſe de genere marmorum,
 legendum eſt de genere lapidum, & non de
 10 genere metallorũ (vt quidam dixerunt) & hoc
 propter marchafitam, quæ inter lapides nu-
 merari debet, quum metallum eſſe videatur.
 Ideo non cõtentus quòd ipſam ſplendentem
 lapidem, aut ſtellatum vocauerit, ad plenio-
 15 rem efficaciam addit eſſe de genere marmorũ,
 id eſt, lapidum. A Polonis mar kezit vocatur.
 Auicenna calidam in ſecundo, & ficcã in ter-
 tio illam facit. Et Galenus profectò calidas
 actiones illi attribuit: ſed an calida ſit, tu con-
 20 ſidera. SEN. Lapis lazuli inueniturne apud
 antiquos? BRA. In re tam certa tamque ex-
 plorata dubitas? Quis neſcit adeò pulcherri-
 mum lapidem antiquioribus notiſſimũ fuiſ-
 ſe? A Dioſcoride v. lib. & Galeno 1 x. de ſim-
 25 plicium pharmacorum viribus, Cyaneus ap-
 pellatur, à Latinis autem cæruleus. Sed qui-
 dam Leonardus, qui de lapidibus agit, ita
 hunc lapidem nouit, ſicut omnes alios: ne-
 ſcio an aliquis ineptius de aliqua materia
 ſcrip

scripserit. Hic bonus vir Cyaneū, & cæruleū
 duos lapides esse arbitratur: tamen eisdem
 verbis in vtrisque enarrandis, utitur. Plinius ca-
 pite vltimo libri xxxiii. cæruleum arenam
 esse scribit. Tamē & lapis est, Dioscoride te- 5
 ste. Theophrastus animaduertit quum teri-
 tur, in quatuor colores immutari (quod &
 Plinius refert) candidiorē, nigriorē, crassio-
 rem, tenuiorē. Deniq; Arabum lapis lazuli,
 est cyaneus Græcorū, & Latinorū cæruleus. 10
 Recētes in marem & fœminam distinguunt.
 Antiqui in perfectius, & in imperfectius. Se-
 rapio perfectissimum colorem cyaneum ha-
 bentem probat, & guttas aureas admistas,
 quiq; alterū lapidem mistum non habet, nec 15
 facilē frangitur. Vos pharmacopolæ hunc
 lapidem imperfectissimum habetis, quippe
 cui eius color desit. Dioscorides enim pro-
 bat saturatū colore sui nominis. Additq; in
 Cypro ex ærariis metallis fodi, & esse perfe- 20
 ctius, quod ex arena litorali. Tu an in his fo-
 dinis habere poteris, experiaris. Ex ipso co-
 lor ille exquisitissimus fit cyaneus, quē vul-
 gò azurum vltamarinū nuncupamus, id est
 (vt arbitror) magis intesum quàm color ma 25
 rinæ aquæ: tamen & ille color ex terra etiam
 ita appellata fit: sed qui ex hoc lapide, cæte-
 ris magis floridus est. Miror & hic de excel-
 lentissimo quodam viro, qui Mesuen legens
 diceu

dicentem hunc lapidem melancholiam educere, eò reprehendat, quia hoc à Græcis non dicitur: ac si necessarium sit, nihil noui inueniri, nisi à Græcis prius dictum sit. Verùm

5 quum lapis lazuli easdem vires habeat cum Armeno, in lapide lazuli autē fortiores sint: propterea Serapio de lapide lazuli tractans, lazuli vires, id est, cærulei Galeni, & Armeni vnà cōmiscuit, vt vtrisque easdem vires inesse

10 ostēderet, quum & colores in idem inclinare videantur. S E N. Quum de hoc lapide sermo inciderit, nō erit ab re ipsum quærere. B R A. Ne conteras tempus, quia in Armenia solum inuenitur. Mihi frequentissimè virides lapides pro Armeno Pharmacopolæ ostenderunt, qui Armeni non erant: quem tamen potius habere optarim, quàm cyaneum. Nullus est Ferrariæ, aut Venetiis, qui verum habeat. Leuis esse debet, cæruleus, quàm planissimus, friabilis, sine arena. Plinius viridem in cyaneum inclinantem esse monet. Nonnulla lapidis lazuli frustra Armenū esse arbitraret, si friabilia inuenirentur. Inter floridos colores numeratur, quos dominus fingenti præstat. Plinii tempore terra inuenta erat in Hispania, & nunc quoq; habetur, quæ eundem colorem repræsentat, & vili pretio venditur. Optarim vt haberetur: tamen eius loco chrysocola (vt Dioscorides inquit) uti possumus.

mus. Marchasitā & Galli marchasites nuncupant, Lapidem verò lazuli, pierre d'asur. At Germani pyriten, vt marchasitam kifiz vocant: sed suis nominibus postea distinguunt, argenteam, & auream. Nunc Armenum lapidem habemus, & ex Armenia allatum, & ex Germania, & partim chryfocollæ mistum. Non est ad eò verendus vsus lapidis lazuli, vt Auicēna veretur. Nam in cōpositiones redactus, modestissimè, & absq; aliqua noxa educit, nisi quis copiā voraret. SEN. Argentum sublimatum sequitur. BRA. Nusquam apud antiquos sublimatum reperi, quod nunc sciverim. Albucasis inter recentes, quē tu optimè nosti, ex chalcātho, argēto viuo, & aceto fieri docet. Nunc vt vehementius fiat, salem Armoniacū addūt. Venetiis paratur, ibi emere poteris: quanquam & tu ipse pro tua officina Ferrariæ parare nihil impediet: sed à fumo cauendum est, quo multi incauti interempti sunt, alii mutilati, alii attonito morbo, quem apoplexiam vocāt, correpti. Vtinā hoc venenū in lucē nunquam prodissset: plura facit incommoda, quàm commoda. Nihil est æquè inter simplicia venenosum, quod semihora, & minori spatio exedendo interficit. nam omnia intrinseca, & præsertim præcordia velut ignis vrit. Lingue apice quādoq; sublimatū tangens, vt eius gustum sentirem, intu

- intumuit protinus lingua, vt extremè refrigerantibus vti opus fuerit. Casu inuentū est. Eo mulieres Italæ nōnullæ se fucant, colorē albū reddentes, sed maximo dispēdio, vtpote
- 5 quibus breui dentes marcescāt, halitus malè oleat, oculi caligent, rugosæ efficiantur, morbo attonito corripiantur, & in repentinā mortem festinent. Olim ad morbi Gallici medellam in magno erat vsu, nunc desuit, & vitium
- 10 argentum eius loco receptum est. Eius decoctum in modica etiā quātitate scabiem præter noxā tertia die sanat. Alphonfinus Trotus eques magnificus eius rei testimoniū exhibere potest, qui, vt vir est ingenii sagax, ita
- 15 multa experiri in dies tentat. Smegma etiam odoratum, id est, saponem parare soleo, quo præter suspicionē aliquam, qui eo delinunt à scabie tertia die ad summū liberantur. Hoc experti sunt nō semel magnifici nobiles Al-
- 20 phonfus Ziliolus, & Andreas Archius comes facundissimus. Ab Hispanis solimam nuncupatur, sicut & à nostris mulieribus sulima, à Gallis argent sulimé, à Cretésibus vulgò suluma, à Polonis rztexcz biala palona. SEN.
- 25 Minium sequitur. BRA. Res pluribus ignota, etiam celeberrimis viris, qui de ipso scribunt, quum nihil viderint, aut experientia didicerint. Plures miniū, & cinnabarim confundunt, quum à Dioscoride plurimū dif-
- ferre

ferre ostendatur. Minium duplex est: natiuum
 florido colore insignitum, & factitium, in viui
 argenti venis gleba *ἀργυρᾶ* nuncupata effo-
 ditur, subrufo colore, quæ circa se rubrum pul-
 verem habet: hic puluis verum minium est, & 5
 fortè apud antiquos in magno honore, quo
 Iouem miniabant diebus festis, & triumphan-
 tes. Solus Vitruuius VII. libro suæ Archite-
 cturæ huius meminisse videtur, quum Dio-
 scorides, & Plinius minium fieri tradant, ex 10
 lapide argentariæ arenæ misto: quanuis Pli-
 nius natiuum quodam modo adumbrare vi-
 deatur, rubinos (quos carbunculos vocat)
 eodem loco fieri dicens. Sed hæc aliud tem-
 pus expetunt. Tu hæc pro veris, ratisq; ha- 15
 beto, Minium natiuum & factitium inueniri.
 Natiuum in vsu videtur, fortè quia paucum,
 & in magno pretio: factitium id est, quod in
 officinis habetis. SEN. Natiuum arbitrar, 20
 quod vendimus. BRAS. Factitium est ex ac-
 censa arena coccinea argentiariæ arenæ mista.
 In primis autem pluribus loturis lauant, &
 aliis rubris adulterant. Probatissimum mi-
 nium, quod igne fit, guttas argenti viui mi-
 stas habet, antequam colorem per vim ignis 25
 acquirat. Hæc ex visu dicta sunt nobis, & nõ
 auditu. Vidimusq; Venetiis adulterati rubri-
 ca quadam simul mista. Optimum minium
 ita deprehenditur, si supra candens ferrum
 posi

positum ignescat quidem, sed nō vratur (nisi pro minima parte) nec colorē amittat. Ferrarix ex variis generibus periculum fecimus. Nonnulla minii genera nō vrebantur, & suū
 5 colorē seruabāt, alia nigra efficiebantur, quibus erat admista rubrica. *SEN.* Audiui cinnabarim apud antiquos idem esse cum minio, *BRA.* Surda aure audire debebas, quoniā diuersa sunt, vt Dioscorides cēset. *SEN.* Quod
 10 nos vulgò cinaprium appellamus, nōne est antiquorū cinnabaris? *BRA.* S. Nequaquam. Cinaprium etenim nostrum ex sulphure, & argento viuo arte fit Venetiis: antiquorum verò cinnabaris apud Pliniū capite *VI* *libri*
 15 *trigesimitertii*, est sanguis draconis ab elephante elisi, cuius Dioscorides in metallis meminit: nō asserit autē, sed ita ferri dicit. Pliniusq; eūdem sanguinē ab illa gente appellari cinnabarim tradit. Nec admiratione affi-
 20 cior, quāuis cinnabarim idē cum minio esse censueris: quoniā & Plinii tempore medici decipiebantur, minium cinnabarim esse arbitantes, quia eo nomine tunc appellabatur. At cinnabaris in multo medico vsu erat, quū
 25 minium venenum sit. *SEN.* Ex his nondum accepi cinnabarim. *BRA.* Quid sentiā, vno verbo expediā: Et si ab authoribus cinnabaris inter metalla numeretur, tamē de ipso tāquam de re ignota loquūtur: ideo non possum

sum aliud agere, quin suspicer cinnabarim
 esse sanguinē draconis à nobis nunc appel-
 latum, id est, guttā illam, vel lacrymā, quam
 in officinis habetis, & sanguis draconis dici-
 tur, non id, quod in rotulas cōficiunt. Quod
 me in hanc suspicionem duxit, est eius color,
 qui in nostro hoc sanguine draconis profun-
 dus est, vt de colore cinnabaris Dioscorides
 scribit, & eo pictores vtūtur ad fingēdū san-
 guinē, nec in vili pretio est. Nō diu est, quōd
 Venetias portatur. Nec dico esse draconis
 elisū sanguinē, sed lacrymam arboris, Plinius
 incertē illū tractat. Nos hoc nouimus, & ex-
 perimentis cōprobauimus. Adde id nō esse,
 quod ab Arabibus describitur, succum scili-
 cet quartæ speciei sideritis, quæ à nostris ru-
 sticis millefolium dicitur. Apud medicos, &
 pictores, & hæc, & factitia cinnabaris in ma-
 gno vsu sunt, & præfertim sanguis draconis
 vocatus, qui lacryma est, nec multa copia
 Venetias affertur. **S E N.** Gaudeo prius quàm
 moriar plurima discere. **B R.** Minium ab Hī-
 spanis, & Gallis nostro nomine, à Germanis
 menig vocatur. Cinnabarim verò Galli ver-
 milon, Germani cinober, Polonī cinobr, Cre-
 tentes vulgò cochinauari appellāt. **S E.** De his,
 quibus in officinis vtimur ad mineras spectā-
 tibus, satis dictum est. Lapidēs sequuntur in
 meo ordine, quorum vsus est in variis com-

positionibus apud medicos. Venetiis mihi
 emā cinnabarim. Miniū hīc vtrunq; colligā,
 & factitium, & natium, quanuis exiguū vi-
 deatur. **BR.** Non erit ab re lapides recensere,
 5 prius quā prādij hora incumbat, quorum
 partem in mineris, partē in his montibus in-
 uenies. **SE.** Et tempestiua hora adhuc est, nec
 Herbarius lassitudine premitur. **HERB.** Per
 duas horas adhuc vobis inseruiam, postea
 10 prandendum erit: quippe os ventriculi iam
 fame titillare cœpit.

DE LAPIDIBVS, QVORVM
 apud Ferrarienses pharma-
 copolas vsus est.

15 **SEN.** Nunc lapides enumerare incipiam.
HER. Quid moraris? **SE.** Nondum locū inue-
 ni, vbi ordine digesti sunt. **HER.** Pone conspi-
 cilia. **SE.** Heri nescio quo loco amisi. **HER.** Et
 visum simul amisisti? En sinistra pagina la-
 20 pides sunt. **SE.** Non possum absq; vitreis ocu-
 lis legere. Tu hunc libellum, Herbarie, sume,
 & meo munere fungaris. **HER.** Et tu bipal-
 lium, sacculum, atque peram humeris appo-
 nito. **SE.** Id a fello condonetur. **HER.** En tuos
 25 emissitios oculos in herba reperi, atque ser-
 uauit. **SE.** Nihil mihi gratius: nūc lapides opti-
 mē intueor. **HER.** Quomodo prius ambula-
 bas, si lapides videre non licebat? Miror cur
 frequenter non cœspitaueris. **SE.** Iocaris? Ego
 scrip

scriptos lapides intelligo. HERB. Pinguntur potius, quàm scribantur lapides. SE. Cauillari definas : primus lapis qui occurrit, Perlæ sunt. HER. De lapidibus tractaturus à re, quæ lapis non est, incœpisti. BR. Fortè non ab re, 5 quum ab Arabibus inter lapides numerètur. SE. Non multùm refert quo genere disponantur, modò quid sint addiscamus. BR. Græci in re medica rarò margaritis vtuntur. Ita enim appellant, non perlæ, & à Latinis vniones di. 10 cuntur, non vt aliqui opinantur, quia vna in vna concha tantùm sit, sed vt inquit Plin. libr. ix. cap. xxxv. quia nulli duo reperiuntur indiscreti. Quippe Albertus magnus plures vna cõcha inuenisse fatetur. Et qui per Indi 15 cam navigationè fecere Lusitani, centum triginta vniones vna cõcha capi testantur. Nos Venetiis vna cõcha septem inclusos vidimus. Cõchæ carne modicum exiccata, margaritæ suam maturitatè habent, & senio crescunt: an. 20 tequam maturæ sint, si à cõchis eximantur, breui corrupuntur. Maturæ facilè defluunt, quinque notis probantur, candore, magnitudine, orbe, læuore, pondere, vt nihil æquè sit indignius homine, si margarita nūcupetur. Nempe v. 25 naquæque illarum proprietatum ab homine quicquam demit, & in ipso imperfectionè significat nostro vulgato idiomate. Tamè mulieres nostræ aliis blandiri solent hoc nomi-

- ne Margarita, aliquem aut aliquam perlam
 vocantes. Ex Indico mari ad nos afferuntur
 probatissimæ, & etiã ex Britãico, quod nũc
 vulgò Anglicum, & Flandricũ vocatur. Di-
 5 uersitas colorum, & turbulentia in ipsis ros
 est, vt Plinius refert, quæ capiunt, quando in
 Venerem accéduntur suo anni tempore. Hoc
 genus conchæ, ex quo margaritæ sumuntur,
 ab incolis berberion, & berberi appellatur.
- 10 Inter epulas gratissima est illarũ caro. Ara-
 bes cor à margaritis confortari, & roborari
 prodidere: quippe Arabes medicinarum ex
 vnionibus inuentiones sunt: quãuis & Plinius
 nõ nihil meminerit. Venetiis pro tua officina
- 15 integras margaritas emes. Nam in puluerem
 redactæ, & vires amittunt, & faciliè adulterari
 possunt. s. e. Quum in receptis (vt inquit)
 perforatæ, & non perforatæ margaritæ scri-
 buntur, quid intelligendum est? B. R. A. Aliquæ
- 20 margaritæ sunt, quæ natura perforatæ inue-
 niuntur, aliæ arte. Quando perforatæ despi-
 ciuntur, ex sunt, quæ natura foramẽ habent:
 nam aliquo malo affectu acquisiuerunt. Tamen
 non perforatæ simpliciter probatiores sunt:
- 25 quãuis quæ arte perforatæ sunt, despiciere nõ
 oporteat. Hanc distinctionẽ nullus Græcus,
 aut Arabũ posuit (quam legerim) sed recen-
 tes in causa fũere, qui in ordinãdis apud phar-
 macopolas rebus ad suos agros spectanti-
 bus,

bus, vt apud vulgus in admirationem ducantur, in hunc modū altiori voce intonant: Recipe margaritarū non perforatarum. quum satis fuisset probò pharmacopolæ, margaritarum simpliciter protulisse. Omnibus ferè 5
 gentibus hoc nomē Perla commune videtur: ab eo enim parū dissentiunt. Nam Galli perles, Hispani perlas, Germani perlen, Neapolitani perne, Poloni perla nuncupāt. Ab aliis Hispanis aliofar, à Cretésibus vulgò marga- 10
 ritari dicuntur. Sunt frigida, & sicca ordine secūdo apud Serapionē, & Rasim. s. e. Corallia sequuntur. B R. Gratissimū est corallium, & meritò inter gēmas numerari deberet. Gestantiū animos lætificat. An lapis corallium, 15
 de quo Plinius lib. xxxvj. cap. xix. loquitur, altera res sit à nostro corallio, ambigimus. Antiqui authores duorum generum tātūm meminere, rubri, & nigri. Nigrū appellari Antipathes, Dioscorides tradit. Plinius in rubro 20
 mari nigrius nasci, cap. ij. lib. xxxij. censet. nō tamen purè nigrū, sed nigrius nasci dicitur, quicquid ab authoribus scriptum sit. Nos Genuæ totius Liguriæ emporio tria coralliorū genera vidimus, quæ ramos amplos habebāt, 25
 nigrum, rubrum, & album. Imò adde subrubrum, & modicè viride, quod & Genuenses pro nigro habebant. Nos subrubrum vulgò incarnatum vocamus, tamen idē cum rubro

est, sed imperfectè rubrum: est enim medium inter album, & perfectè rubrū. Ideo Auicenna aliis exquisitius in album, nigrū, & rubrū distinguit. Alba imperfecta esse, & immatura
 5 arbitror, ideo magis adstringunt: subrubra, id est, incarnata, magis matura albis, & rubris minus: rubra colore florido in maturitatis symmetria sunt: viridia magis matura, quàm opus sit, nigra adhuc magis. Ad hoc
 10 moueor, quoniā in vna plāta omnes has differentias vidimus, imò in vnomet ramo. Et Ferrariæ reuerendissimæ sacri ccenobii diui Antonii initiate, Lucretia Malaspina egregia & probatissima mulier, & Bonifacia Biuila-
 15 qua probitatis speculū, crucē ex corallio habent suo lapidi innixā, & natura ita factā, cui ars modica addit, & duas latronum cruces à latere, ita à natura factas, quæ suo lapidi tanquam radici inhærēt, in quibus nonnullæ co-
 20 ralliorum differētiae videri possunt. Quū autē de corallio apud authores simpliciter sermo fit, rubrum intelligere oportet, quo puerorū colla, & manus ornamus, effascinationes, & atrā bilem, quam brutam vocamus, &
 25 epilepsiam, atq; apoplexiā euitare arbitrantur. Nunc in magno pretio sunt, vt ferè haberi non possint, sed probandus esset in pueris vsus, nisi & mulieres pro ornamento vterentur: videtur enim comes esse albedinis, & eā
 flori

floridam magis reddere. Dioscorides suū ni-
 grum coralliū à rubro specie distinguit. Nos
 quæ vidimus perhibemus, in vnamet planta
 album, & nigrum esse. Imò vnusmet ramus,
 parte vna ruber floridus, altera niger videba
 tur. Rubrū probatur, quàm maximè rubens
 colore florido, frangibile, odorem terræ, mu-
 sci, & algæ habens, ramosissimum. Damnan-
 dum lapideū, scabiosum, scabrum, & inane.
 Vos pharmacopœcæ continuè pessimum ge-
 nus habetis, quod scabiosum est, petrosū,
 & totum inane. Albū probatur, quod maxi-
 mè album, & nigrum similiter, ac lucidum,
 quum nigrum & ad eadē valeat, ad quæ ru-
 brum, sed ægrius. Ideo pro nigro rubrū ha-
 bere satis erit. Albū verò seorsum emito, sed
 Genuā mittes, non Venetias, aut in Siciliam.
 Nam Syracusis apud Pachinū promontoriū
 copiosissimè nascitur, & apud Drepanum
 eiusdē Siciliæ vrbe, quā nunc Trapani vocāt.
 Quin & in Gallico sinu, circa Orchadas, &
 in Ligustico mari, & ante Corniculū, & Nea-
 polim oritur. Omitto nunc rubrum mare,
 & Persicum sinum. Quando sub aqua est, vi-
 ride apparet, & tenellum est, quū euellitur ex
 circumstante aere durefcit, & color ruber fit,
 si ad eò maturuerit. s. e. Est ne arbor? B. R. A. Fo-
 lia non habet, propterea substantiam quan-
 dam terream esse arbitror, quæ potissimū

circa montuosa loca sit, ob caliditatē, & sic-
 citatem loci & maris adeò exiccatam, vt in
 lapidem versa sit, quæ prius ob eius lētorem
 extendi poterat, & in varios ramos diduci, vt
 5 arbor videatur. Vnde & Græci dendritin,
 quasi arboreum vocāt, Dioscorides lithodē-
 dron, id est, arboreum lapidē nuncupauit. A
 Cretenſibus vulgò coragha, ab Hispanis co-
 ralos, à Gallis coral, à Germanis coralen dici
 10 tur. Nos domi pulchrū ramusculū habemus
 nigri corallii. **S E N.** Lapis Armenus occurrit.
B R. In pyrite lapide, Armenum edocuimus,
 quem viridem in cyaneum vergētem esse o-
 ftendimus, quo pictores pro cyaneo, id est, la-
 15 pide lazuli, quandoque vsi sint. Armeniacus
 etiā vocatur. Optarim vt Armenum potius
 haberemus, quàm cyaneum, tamen nec cy-
 neus, vel cæruleus omittēdus, quoniā, & ipse
 atrē bili mirè aduersatur. **S E.** Lapis hematites
 20 sequitur. **B R.** Notissimus est hic lapis, vt sim-
 plici nomine, p̄ excellentiam lapis, dicatur,
 hæma Græcè sanguinem significat. Hic lapis,
 vel ita appellatur, quia sanguinis colorē imi-
 tatur, vel quia fluentem sistit. In metallis inue-
 25 nitur, quē si vras, minii colorē habet. Plinius
 cap. xx. lib. xxxv. quinque genera distinguit.
 Sed tibi satis est, hoc genus vulgare habere,
 quod friabile sit, rubrū vel nigrum, durum,
 atq; planum, sine sordibus, nec lineas quibus
 varie

varietur, habeat: ineptior enim est, qui lineas
 habet. **S E N.** Aut Venetiis emam, aut rusticos
 quosdam expectabo, qui singulis annis in fo-
 rum portat, & vendunt. A Gallis ematistes, à
 Germanis pluet stein, id est, lapis sanguinis
 nuncupatur, à Polonis kamyen hæmatites di-
 citur. **S E.** Lapis Iudaicus sequitur. **B R A. A** Iu-
 dexa, in qua nascitur, nomē sortitus est hic la-
 pis. Nam ex Palestina Syriæ Alexandriam, &
 post Venetias affertur. Marmoreis frustulis
 adulteratur: adulterium deprehenditur, quia
 arte facti in omnibus æquales sunt, & lineas
 semper æquales habent, sed naturales in vno
 latere quandoq; euariāt. Nec putandum est
 lineas illas, naturales lineas esse, sed veluti
 puncta sunt per quēdam ordinem distincta,
 quæ simul ordinata linea quadam seiūgi vi-
 dentur. Antiqui medici eo ad vesicæ lapidem
 utebantur: ideò illi nomen imposuere, **Teco**
lithos, id est, calculos absumentis lapis. quod
 nono de simplic. medic. facult. Galeno displicere
 videtur, quanuis in lib. Galeni adscripto
 de vitiiis renum dignotione, & medicatione
 scriptum sit, vesicæ lapides frangere: quic-
 quid tamē sit, ego in lapide renū frequenter
 vsus sum, & optimè profecit. Venetiis eme-
 re poteris: sed ab adulteratis caueto. Hoc so-
 lo reuerēdissimum Thomam Mustū Cano-
 nicum Ferrariensem à sua renū ægritudine

- liberaui. s. E. Lapis lyncis sequitur. B. R. Ab antiquis lyncurium vocatur: ex vrina lyncis esse fabulantur. Vnde sit, apud authores non constat: tamen multi de eo loquuntur, arbitantes quum lynx ocolatissimum animal, & obliuiosissimū mingit, ex terra, & vrina lapidem generari, qui lyncurium, vel lapis lyncis dicitur. Ego hoc obseruaui in lyncibus duobus, quos magnificus, & generosus Comes
- 10 Nicolaus Tassonus nutriti faciebat, in terris mingebāt, frequētissimè obseruaui, terramque perminctam, & siccā seruauī, mirè foetebat, sed nihil vnqua concreuit: fabulamenta sunt quæ de hoc lapide circunferuntur. Constat
- 15 tamen lyncurium esse ipsam lyncis vrinam, quam in officina habere poteris. Lapidē verò cum Plinio cap. iij. libr. xxxvij. non inueniri censeo, vbi Theophrasti, & Dioscoridis verbis nō credit. Ostendūt verò nostri pharmaco-
- 20 polæ, & Veneti, lapidem quendam spongiosum, subnigrū, aliqua parte cinericium, quem pro lyncurio vendunt: adeò omnia in præceptis iere. Consulo vt hic lapis à tua officina absit: vrinam verò lyncis, si habere poteris, seruato. s. E. Vnde hanc vrinam emam? B. R.
- 25 Lyncem potius emas, ac nutrias, sed magna iactura hoc facies: propterea omittenda potius hæc vrina paucissimis rebus utilis, quàm tam magno dispēdio cōparanda. s. E. Ita agere de

re decreui. **B R.** Neapoli imaginatur esse tartufelam, quæ Latinè tuber dicitur, quæ in lapidem vertitur, postea in fungû: & tûc lapis lyncis vocatur. A Polonis canyen ostrâ vidzoui dicitur. **S E.** Crystallus sequitur. **B R.** Notissima est crystallus. Gelu est vehementius concretû: ideo nûquam, nisi in frigidissimis, & niuosis locis inuenitur. Hæc vera crystallus est: sunt enim multæ aliæ imperfectiores species, vt ea, qua vos vtimini, in Italiæ alpibus, inueta. Venenû esse crystallum pistâ in famâ venit, quum tamé non sit, sed potius veneno aduersetur. Nullus est, qui posset non minutissimè pistâ bibere: ita verò non sentitur. Si auté in maiores micas redderetur, fortè ven- 15 tricoli parietibus inhxerent. Illud verò non fit, quia natura omnia ad intestina dirigit per hûc modû infesta. Quam ob rem nescio vnde emanarit hoc, quod vulgò ita fixè receptû in hominû animis, vt nullus non credat 20 perniciosissimû venenû esse crystallû: quû sit veneni antidotû, de quo Plinius lib. xxxvij. c. iij. diffuse pertractat. Nomen cõmune habet Galli, Hispani, Poloni, & Germani, crystal, vt nec vna litera differant, à Cretenfibus vulgò 25 crystagli dicitur. **S E.** Magnes sequitur. **B R. A.** Lapis hic ob effectum, quem facit in trahendo ferrû, notissimus est. Imò, vt inquit Dioscorides, eò perfectior est, quò magis trahit.

Ab inuētore eo nomine insignitus: probatq;
 Dioscorides magnetem, qui in cæruleum co-
 lorem magis inclinet. Tamen quem nos ha-
 bemus, optimè ferrum trahit: cæruleus verò
 5 non est, sed potius ferrugineus. Sed ea parte,
 qua in cæruleū inclinat, vehementius trahit,
 vt Dioscoridem verè loqui, manifestum sit.
 Fabulantur ex magnete integrū montē esse,
 quū in mineris inueniatur. In Hispania, atq;
 10 Germania potissimū in venis ferri colligi-
 tur, sub principatu Illustrissimi Saxonie Du-
 cis Suacembergi, & Eibensoci. Quauis Pli-
 nius lib. xxxvj. ca. xvj. varia loca assignet, vbi
 inueniatur, & quinque ipsius species enume-
 15 rat. Tu, si lubeat, domi omnes species legas:
 sed satis est hanc speciē habere, quæ ex Ger-
 mania affertur, & Hispania, quāuis ex Aegy-
 pto Venetias etiam cōportetur. Albertus Ma-
 gnus in Amatoriis deliramenta de hoc lapi-
 20 de fabulatur. Inuētus est ob naues maria sul-
 cātes circa horū lapidū mineras (vt ferūt) vn-
 de tractis clauis, omnes periere: vel, vt inquit
 Plinius, ex clauis crepidarū, & cuspidē baculi
 ferrata harētibus, quū armēta pasceret quis-
 25 piā. Qui nauigationē Indicā in Calechut fe-
 cere, naues clauiculis ligneis cōpaginatas, ob
 magnetem, se vidisse testātur, ne ferreis cla-
 uis à magnete tractis submergerentur. Aliis
 pluribus nominibus insignitur, Lapis Hera-
 clius

elius, lapis Hercules, Sideritis. Diogenianus
 author est, verum magneté a deò argento si-
 milem, vt decipiat. Hunc autem lapidé, quem
 magnetem appellamus Heracleotem nuncu-
 pandú, quicquid Diogenianus dixerit, nos
 alioqui apud authores, & re ipsa comperi-
 mus. Venetiis emes, aut Genuæ, vel in Germa-
 niã mitas. Sunt qui pro veneficiis, & incãta-
 tionibus album magnetem quærât. Si adura-
 tur, rubrum coloré enanciscitur, vt pro hæ-
 matite vti possimus. A Germanis maneth, ab
 Hispanis aymane, vel piedra iman, à Creten-
 sibus vulgò petra calamita magnes appella-
 tur. s. e. Lapis aquilæ sequitur. B. R. O quot su-
 perstitiones, & infinitæ vanitates, & propè
 puerorú deliraméta in hoc lapide fiunt: hoc
 volunt furta detegi, hoc non possunt etiã o-
 ptima cibaria edi: hoc futura prædicere ten-
 tant: hoc deprehendútur vxorum furta. Sed
 hæc ab instituto nostro aliena. Plinius libro
 xxxvj. ca. xxj. quatuor Aetitis genera descri-
 bit: quippe idé sunt lapis ætites, & lapis a-
 quilæ. In aquilarú nidis duos inueniri arbitran-
 tur, nec aquilam oua parere, nisi hos lapides
 in nidú comportauerit. Apud nos duo gene-
 ra sunt: album vnum, marmoris coloré & ef-
 figiè habens. Nigrú, subnigrú, vel cinericium
 alterum. Etiam prægnantes lapides vocant,
 quasi intus alterú lapidem albú habeant, qui
 sona

sonet, si quatiatur. Colorem non distinguit Dioscorides, sed cuiusq; sit modo prægnas læuo brachio suspensus fœtum continere, coxæ parere facit. Plinius & recentiores id fieri arbitrantur, quoties in aquilarum nidis inuenti sunt, quod nunquam accidere iudicamus nec Dioscorides hoc sentit. In Apulia frequens inuenitur in monte Gargano, & in Appennino mōte variis locis. Qui albus est, in fluminibus inuenitur. Si per hos mōtes quæras, vbi scaturiunt riuuli, & magnorū fluminū initia sunt, fortassis inuenies. Ex Apulia ferri iubeas, aut Venetiis emas: quia ex Armenia Alexandriam, post Venetias fertur. Si officina tua hoc lapide careat, non multum curæ sit. A Gallis pierre de l'aigle, à Germanis adler stein, à Polonis orlouï kamyen, ab Hispanis piedra de l'agla nuncupatur. s e. Antimonium sequitur. B R. Ex lapidibus ad mineralia iterum transire videris: sed hoc nihil impedit, quoniam & lapides mineralium naturam sapere videntur. Plinius lib. trigesimo tertio, capi. sexto, Antimonium à recentibus dictum quattuor nominibus appellat: Stimmi, stibium, alabastrū, larbason: sed hoc nomen, stibium, potissimum seruat, & stimmi. Mox nomen à Dioscoride positū addit, Platyophthalmos, quia oculum dilatat, & in oculorum medicinis plurimum valet, vt Galenus

lenus nono de simplic. medicam. facultat. testatur. Gynæceum præterea appellatur, quia eo mulieres fucantur, eliquata aqua nunc in aliqua Italiæ parte. Dioscoridis autem & Plinii tempore aptabant sibi oculorū superci-
 lia antimonio, præsertim mulieres Hispanæ, quibus nullæ in luxum magis pronæ. In metallis argenti inuenitur. Est spumæ candidæ lapis, nitet, & nõ transluet: si cõburatur, odorem sulphuris habet. In hoc à plũbo differt, quia teritur, & non funditur: plumbũ funditur, & non teritur. Tamen arte quadam antimonium fundi potest, sed non faciliẽ vt plumbum. Sunt qui putent in prima fusura esse antimonium, in secunda plumbum. In marem & sceminam distinguunt, mas horridior, scabrior, & minus pöderosus ac minus radians, & arenosior scemina. Ex Germania ad nos affertur, licet adulterinum quoddam Venetiis fiat. s. B. Ergo quod nos antimonium vocamus, sibi est apud antiquos authores? & stimmi, de quo chymistæ magna sibi promittunt ex lapide argentum exprimere? B. R. A. Illud est. Galli Latino nomine vtuntur, Germani spiegelglas, Poloni szpisklass appellat. Est frigidum ordine primo, siccum in secundo. Alia prosequaris. s. E. De lapidibus nihil amplius habeo, quorum in mea officina usus sit. De lapide lazuli exequi superesset, nisi in marchasita illum tractauisses.

- ses. HER. Non possum deinceps effodere, nisi prandeamus. SE. Prandebimus, si ad hanc offam coquendam te accinxis. HER. Ignem ex hoc filice excutiam, & in fungum illum sic-
- 5 cum excipiam. SE. Age citissime. BRASAV. Interim dum prandium paratur, alia nonnulla prosequi conueniet, ne tempus spectatibus offam, cōteratur: quum melioribus inrenti esse possimus. SE. Pretiosa fragmenta
- 10 sequuntur, quæ quum paucissima sint, interim breui expediri incipiemus. BRA. In montibus inueniuntur, non tamē istis: sed cur inter lapides non enumerasti? SEN. Quoniā ita consuetum est nobis fragmenta appellare, &
- 15 à lapidibus distinguere. BRASAV. Esto, tu hæc pretiosa fragmenta recenseas, id est, si Latine loqui velimus, tuas gemmas, aut gemmarum partes.

DE GEMMARVM FRAGMENTIS, quorum in pharmacopolarum officinis vsus est.

- SE. Primum fragmentum Zaphirus est. BR. Sapphirus dicunt authores. Ita Sapphiri sunt,
- 25 quos pro Sapphitis veditis, vt tu ipse sapphirus es. Qui gemmas aptant, atque tractant, gemmarii Latine dicti, inter Iaspidū genera sapphiros numerant. Cæruleū colorē habent, id est, simile cœlesti in perfecta serenitate, quem
- nostra

postea vulgari lingua azurro chiaro pfecto
 nūcupare possumus, nomē autē hoc, azurro,
 corruptum est à lazulo. Sapphiri tanē perlu-
 cidi non sunt, nec possunt faciliē sculpturam
 admittere, ob centra crySTALLINA aduenien- 5
 tia, & lapidis duritiem: quæ verò scalpuntur,
 suo colore saturata esse debent. Si sole percu-
 tiantur, fulgorem ferē ardentē emittunt. Ex
 India optimi conuehuntur, ex aliis partibus 10
 non probati. Suaderem vt omnes sapphiros
 paruos, nigros, quos in officina habes, proii-
 ceres, quoniam sapphiri non sunt, & Venetiis
 præsegmina eorum, quā aptantur, à gemma-
 riis emas: imò id in causā est, cur fragmenta 15
 appellatis, quia frustula sunt in aptandis fra-
 cta, quæ pro ornandis digitis, aut mulierum
 collis inepta sunt. Deinde cōpositiones tuas
 pro expensæ portione venderes. s. B. Empto-
 res pretio dererretur, & à mea officina abi-
 gerentur. B. R. Ergo eligis decipere potius, & 20
 in tam magno hominum dispendio, vita sci-
 licet, fallere, quàm vnū, vel alterū emptorē a-
 mittere? Suadeas emptori sapphiros, hyacin-
 thos, smaragdos, & alios pretiosos lapides fi-
 ctitia vitra esse, quæ veneni naturam sapiūt:
 postea quæ lubent agat ille. Aut verorū sap- 25
 phirorum fragmēta habeas, & emptoribus
 pretium indicato, quod ingens non erit, si
 fragmēta illa emeris, quæ aptantes abradunt.

Deinceps ita agam, ne quis à me defraudetur. **B R.** Ab Hispanis zaphira, à Gallis saphis, à Polonis szaher nuncupatur. **S E N.** Smaragdi sequuntur. **B R.** Et hi quoque, quos habetis in aliqua officina vitra sunt, in alia viridis mar moris frustra. Venetiis apud gemmarios vera fragmenta, & minutissimas micæ ad ornatum ineptas emas. De smaragdo Plinius libro trigesimo septimo capite quinto diffusissimè scribit. Pulchriorem viriditatem habet, quàm haberi possit, omnes etiam herbas viriditate vincit. Soli gemmarum (ut Plinius inquit) contuitu oculos implent, nec satiant. Duodecim genera enumerat. Qui ex Scythia afferuntur, cæteris præstant. Genus vas amplius habetur ex smaragdo, pulcherrimum quidem, & pretio carens, si ex smaragdo sit. Contigit me semel videre cum Illustrissimo Hercule Estensi: nunquàm viriditatem pulchriorem, aut floridam magis videre licuit: sed an smaragdus sit ignoro, non ex eo quia magnus vas sit, nam multò ampliorum smaragdorum Plinius præcitato loco meminit. Fabulatur ipsi paropsidè esse, in qua Dominus noster Iesus Christus cum Iuda intingebat manus: quod an verum sit, aliis indicandum relinquo. Satis est, Plinium prædicto loco magnos smaragdos, & aptos ad vas parandum enumerare. In aliquibus officinis iaspidem viridem

dem pro smaragdo vidimus, idq; minori æ-
 grorum iactura, quoniam viridis iaspis in re
 medica plurimum valet, præfertim qui ex In-
 dia affertur, & æquas ferè vires smaragdo ha-
 bet, vt Galenus nono de simplicium medica 5
 mentorũ facultatibus, & Dioscorides quin-
 to libro referunt. A Gallis emeraudes, ab
 Hispanis smeralda, à Germanis smerald, à
 Polonis smarogot nuncupatur. s. e. Hyacin-
 thus sequitur. B. R. Mira in diuersis pharma- 10
 copolarũ officinis videre cõtiguit. Sunt enim
 qui pro rubino, id est, carbunculo, lapidem
 quendam sumant, & qui eodẽmet lapide pro
 hyacintho vtantur. Veros hyacinthos habent
 aliqui vestrũm, alii vitra illius coloris trãspa- 15
 rentia, ex quibus fenestræ in templis sunt. Fa-
 cillimũ est hyacinthos habere, & Venetiis fru-
 stula à gemmariis vili pretio emere. Gẽma est
 hyacinthus, in qua fulgor violaceus dilatus
 est. Plinio teste, tria genera inueniũtur, vt etiã 20
 Serapio c c c x c v i i i. c. fatetur, & Albertus
 lib. de lapidibus, & re vera ita est. Aliqui sunt
 citrini, inquit, id est, colore citri. Alii colo-
 ris antimonii, id est, in cæruleum, & cæli co-
 lorem inclinant. Vnde apud Poetas, Cælum 25
 hyacinthino colore aspersum dici reperitur,
 & nonnulli ex hyacintho factum arbitrãtur.
 Alii rubri sunt, id est, fulgore rubro splēden-
 tes, cæteris ad rem medicã aptiores. Tu po-

tius omittas, quàm vitra sumere, vt multifaciunt. Apud nos ruborem habentes frequentiores sunt. A Gallis iacintes, ab Hispanis iacinta, à Polonis iacinct, vocantur. s. E. Rubini sequuntur. B. R. A. S. Eundem lapidem (vt diximus) aut idem vitrum pro rubino, id est, carbunculo, & hyacintho plures accipiunt, imò omnes pharmacopolę tã Ferrarienses, quàm Veneti. Huius etiam carbunculi Venetiis micas à gemmariis non magno pretio emes. Pli-
 10 nium lege capite septimo libri trigesimalitertii, si de carbunculo plura videre animo sit. Anthrax, altero nomine dicitur: nosq; non sine ratione rubinum à rubore appellamus,
 15 nihil patitur ab igne. Authores duodecim species enumerant. Multi sunt, qui rubino à nobis de rocha vocato vtantur, qui minus ægrè agunt, quam in carbunculorum genere sit rubinus de rocha, à nobis dictus. Hispa-
 20 ni, Galli, & Germani vna tantùm litera differunt in hoc nomine. Nã primi rubi, alii rubis, Germani, & Poloni rubin, vt nos ferè appellant. s. E. Granatæ sequuntur. B. R. A. S. In hacre pharmacopolas pudere deberet, qui pro gra-
 25 natis vitra seruent, & vendant, quum copiose, & vili pretio granatę habeantur. Et de eo magis mirandum, cur pro carbunculis granatas non somant, quæ in eodem genere continentur. Tres species habent granatæ,
 aut

aut tribus distinguuntur. Vna species est, que
 ruborem in modū floris mali granati habet.
 Propterea granata nuncupatur, & inde no-
 men à nostris vulgaribus accepit. Antiquum
 nomen non est: quia antiqui carbunculum §
 vocant. Altera species est, quæ ruborē habet,
 sed in hyacinthi colorem inclinatum. Tertia
 species rubra est, in violæ colorem tendens:
 hanc cæteris perfectiorem arbitrantur, & ru-
 binum de rocha vocant. Apud nos in vilissi- 10
 mo pretio sunt: ideo veris granatis carere nō
 debes. Et si rubini defint, pro ipsis granatis
 vtaris. Grenas à Gallis, ab Hispanis granada,
 à Polonis granat nuncupatur. s E. Sardius se-
 quitur. B R A. Quem colorem habet? s E. Al- 15
 bum, nigro, rubro, aut nubilo commistum.
 B R A. Ergo sardonix proferre oportebat, à
 loco, in quo potissimū nascitur, appellatus,
 de quo Plinius libro trigesimo septimo, capi-
 te sexto agit. Antiquitus in summo honore 20
 erat. Veluti vnguis est, sub quo rubor, aut ni-
 gredo videatur, vt duo lapides appareant.
 Propterea Albertus onychem, & sardum si-
 mul esse putauit. Quod ante ipsum diu Pli-
 nius animaduertent iniquis habere cau- 25
 dorem in Sarda. In hoc etiā lapide idē quod
 in aliis vsu venit. Vitro quodam vtimini ru-
 bro colore supposito. Idem in hoc agerem
 quod in aliis, vel hos lapides à mea officina

- abigerem : tum quia rarus est eorum vsus:
 tum quia proprietates, quas illis vniversim
 tribuunt authores, vanas esse arbitror, in ali-
 quibus saltem. De qua re suo loco differe-
 5 mus. A Polonis sardyn vocatur. Tu interim
 alias gemmas enumera. *S. B.* Nullas alias habe-
 mus, quibus vtamur. *H. E. R.* Offa cocta est, &
 omnia in promptu sunt. Instat prandendi
 hora. *B. R.* Et nos pretiosa fragmenta (vt di-
 10 cunt) exigimus. *S. E. N.* Da manibus lymphas.
H. E. R. Ex hoc riuulo sinistrorsum scaturiente
 laua. *B. R.* Imò ex hoc fonte potius, qui rusti-
 corum opera per lignū descendit, quo vice
 gutturnii fungemur. *S. E. N.* Vrit adhuc offa.
 15 *H. E. R.* Inspira vehementer, vt frigescat, & mi-
 nutim incide. *B. R.* Prandium hoc omnes re-
 gum dapes exuperat, quoniam vehementi fa-
 me detenti comedimus. *H. E. R.* Diui Bernardi
 intinctum (vt aiunt) ore gero. *S. E. N.* Quid est
 20 Diui Bernardi intinctus? *H. E. R.* Fames. *B. R. A. S.*
 Intinctu profectò non egent ad iritandam
 famem, qui famefcūt. *S. E.* Iam hora est ad alia
 animum vertere, vt omnibus peractis in pa-
 triam regredi liceat. *B. R. A.* Quid impedit sche-
 25 dam sumere, & quæ sequuntur profequi? *H. E. R.*
 Sine parum, vt cibus ventriculo aptetur. *S. E.*
 Satis accommodatus est. Varia terræ genera
 consequuntur, quibus in officina vtimur.
B. R. A. A prima terra initium sume.

TERRARVM GENERA SECVNDVM
recentes, quorum apud pharma-
copolas vsus est.

SENEC. Sulphur primas partes in nostro
inordinato ordine seruat. BRAS. De hoc vt §
Dioscorides, & Galenus agédum erat, vbi de
mineralibus sermo factus est. A Græcis *δαρυ*
dicitur. In duas species Dioscorides separat,
in viuum, & in eum, qui expertus sit ignem.
Plinius capite decimoquinto libri xxxv. in 10
quatuor species dissecat, sed quæ sub duabus
Dioscoridis contineantur: viuum a pyron di-
citur, id est, ignis nõ expertum, vt Cornelius
Celsus, cap. xviii. v. libri docet, & Plinius
præcitato loco, quem, si lubet, legas, per di- 15
stincta nomina has species appellantē, & per
loca, in quibus nascatur assignat. Notissima
res est. Illud tantùm addam, in medicinæ vsu
potissimum esse viuum, id est, quod ex vena
sua sine aliqua coctura sumitur: tamen vos 20
pharmacopolæ hoc non sumitis, sed id quod
ignem expertū sit. De Hermolao miror, qui
dixerit tam firmam confusionem partiū ha-
bere, vt eius oleum arte nulla separari possit
in rebus cæteris, cū tamen cōstet apud nos 25
fieri oleum sulphuris, & nos artē habemus à
sulphure id oleum educendi. Cura igitur vt
viuum sulphur habeas. In omni minera inue-
niri potest. Philosophi cōpositionem metal-

lorum ingredi, veluti formam quandam putant. Argentum viuum veluti materia in auri, & eris cōpositionem actu ingreditur, in argenti, & stanni, ac plumbi potentia. De eius caliditate disputandū esset, quo gradu intelligatur. Galenus calidum quidē dicit, sed gradum prætermisit. Auicenna, & Arabes, quos recentes imitantur, in quarto gradu calidū & siccum facit: re vera aberrantes, cum venena sint, quæ quarto gradu calida existimantur. Nos tamen sulphur quotidie propinandum exhibemus. Dioscorides in ouo suspiriosis tribuit quātitate cochlearis: quæ duos homines interficeret, si in quarto gradu calidum esset. In ouo etiā sorbili fellis suffusiones habenti exhibet, & Plinius per os sulphur deglutendū tradit. Nosq; in ouo sorbili quotidie scabiosis danus, & sanatur: quam ob rem in tertio gradu calidū tantū iudicamus. Nærefert quòd ardeat, quoniā alia tertio, imò secundo gradu calida facillimè igne admittūt. Viuum probatur, splendens, lucidū, nec calculosum: quod verò nō est viuū, viride & pinguisimum esse debet. Apud Baias pulcherri-
 25 mus inuisitur locus à Neapoli octo millibus passuū distās plus minus, qui Solphatā nuncupatur, in quo è mōtibus sulphur eliquatur, & à lapidibus exudat, tanta dulcedine, vt ego ex pane, & sulphure illo exudante, ac si flos è lapide

lapide egrederetur, prædere cōtentus fuerim:
 pane recipiebā quod exudabat, & comedebā:
 dulcissimū erat. Hæc de re tam nota sufficiūt.
 Venetiis emere poteris, aut eos expectato, qui
 in Teloneum portant Ferrariā, vt vendant. §
 A Gallis soufre, à Germanis schvvebel, à Lu-
 sitanis enxufre, & azuphre, à Polonis szia ka,
 à Cretensibus vulgò apyri nuncupatur. s. n.
 Asphaltū sequitur. B. R. A. De asphalto, id est,
 bitumine tractaturus nescio an aliis cōfenta- 10
 neus ero, vera tamen referam. Græci asphal-
 ton dicunt, Latini bitumen generali vocabu-
 lo, omnem materiā crassā, lentā, quæ spon-
 te, vel ex montibus, & lapidibus, vel ex terra
 scaturit, vel in lacū, vel in terrā ipsam descen- 15
 dat. In densum & molle diuiditur. In variis
 Mūdi partibus nascitur, & vt inquit Plinius
 cap. x v. lib. x x v. alibi limus est, alibi terra.
 Nos verò ita separemus: Asphaltus aliquo lo-
 co liquidus est, aliquo vt limus, aliquo vt ter- 20
 ra, aliquo vt cera: vt terra nascitur in Cœle-
 syria, id est, caua Syria circa Sidonem oppi-
 dum maritimū, vt Plinius inquit. Limus à la-
 cu Iudææ emergit: & ideo Gale. primo eius
 meminuit, quod in Apollonia Epiri vrbesit, 25
 sub quo etiam Iudaicum intelligit. Postea id
 quod est in Cauasyria tractat: hoc autē in ma-
 ri mortuo nasci inquit. Mare autē mortuum
 nūcupatur lacus ille: Mare ob falsedinē, mor-

tuum ob minimū motum. Qui nuper terram
 sanctam descripsere, Iudææ lacum, & Cœlesy-
 riæ idem faciūt. Strabo lib. xvi. suæ geogra-
 phiæ, Sirbonis lacum vocat, ambitu mille sta-
 5 diorum, longitudine ducentorū stadiorum.
 Hoc loco nostri theologi Sodomam & cæte-
 ras vrbes, ob nefandum illud Sodomæ vitium
 submersas esse tradunt, & eum lacū in earum
 urbium locis situm esse. Nonnulli deinde fa-
 10 bulantur bitumen illud è lacu, virorū semen
 esse: propterea adeò glutinosum est, vt non
 possit absq; mulieris menstruo seiungi, cuius
 oppositū experientia ostendit. Sed hoc prius
 animaduertit Solinus cap. xxxi. sui libri de
 15 mirabilibus mundi. Idem Strabo xvi. lib. vbi
 tredecim vrbes eo loco sitas olim ostendit,
 quarum Metropolis Sodoma nuncuparetur.
 Additq; omnes in eum lacū esse cōsumptas,
 præter Sodomā, & spatium sexaginta stadio-
 20 rum. Ipse verò vt philosophus, causam non
 in Deum, qui de probris illorū vlcisci volue-
 rit, sed inquit ex terræ motibus, & ignis affla-
 tu, & aquis calidis, & bituminosis, ac sulphu-
 reis lacum erupisse. Eratosthenes verò sentit,
 25 cū ea regio stagnis abūdet, ex excrementia
 vrbes illas exundasse. Volunt autē bitumen
 esse terræ glebā liquefactam, postea vi aquæ
 induratā. Popsidonius, qui in hoc fabulosus
 author est, illius regionis homines, magos
 esse

esse censet, qui incantationes faciunt, lotium
 & foetida inspergētes, ex quibus bitumen fit.
 Quod autem vanè sentiat, ex hoc liquet, quia
 perpetuò non duraret, nisi spōte scaturiret,
 vel ex mōtibus descēderet. In Iudæa Asphal- 5
 tites lacus vocatur, in quem Iordanis influit.
 Est autē liquidū bitumē in Sicilia, & in agro
 Mutinēsi in Italia, & in regno Neapolitano,
 quodam loco, qui dicitur, il Tocho, & supra
 Gaietam in loco, qui dicitur Scaole. Et supra 10
 Scholium in Castro amaro, Scholiū vocatur,
 Loncino: distat à Neapoli quindecim milli-
 bus passuum, plus minus. Tui pharmacopo-
 læ pro asphalto, id est, bitumine Iudaico,
 quod cætera præcellit, Dioscoride teste quā 15
 doque pice sicca vtuntur. Alii vocatū ab ipsis
 petroleum densatum, aut vi ignis, aut sponte,
 habent: cū tamen & hoc in genere bitumi-
 nis censendum sit, tamen non est asphaltum
 Iudaicum. s E. Quid est ergo Iudaicū asphal- 20
 tum? B R A S. Tibi vno verbo quid sentiam
 enarrare decreui: quod vos mumiam nuncu-
 patis, asphaltū Iudaicum esse, certus sum. s E.
 Quomodo hoc probas, quia exiccati Mauri-
 tani nostra mumia sunt. B R A S. Dicas potius 25
 Syriaci, quàm Mauritani. Sed hoc nihil ad rē.
 Mumia non est Maurus exiccatus, vel Syri-
 acus, sed cōpositio quædam ex myrrha, aloe,
 croco, balsamo, & aliis huius generibus plu-
 ribus

ribus, vel paucioribus cum humana pinguedine. Ita sentiunt Arabes, & ita verè est. Nam Syriaci (Hebræorum adhuc morè seruantes) suos mortuos velant, & re aliqua cõseruante
 5 implent, vt pretiosiora, & viliora emere possint. Ditissimi, aloe, myrrha, croco, & balsamo implentur. Minus diuites balsamum relinquunt: quãuis nostro communi sermone eam cõpositionem balsamum appellemus, &
 10 ita agere, Imbalsamare vulgò dicimus. Pauperes autè asphalto implentur. quod nõ solum mores earum partium scribentes aduertunt: sed & qui illuc singulis annis nauigant Veneti. Imò & Strabo xvi. lib. vbi de bitumine, &
 15 Sodoma tractat, inquit: Bitumine illo ad mortuorum cõdituras Aegyptii vtuntur. Cùm autem ad nos affertur mumia, integri homines bitumine pleni afferuntur, & præsertim Iudaico, & Babylonico. SEN. Ergo nostra mumia est bitumen Iudaicũ, vel asphaltũ? BRA.
 20 Mumia nomẽ Arabicũ est, quod omnẽ mortuorũ conditurã cum sua pinguedine significat. Diuites Syriæ, & mediocres propria habent sepulcra, quare pauperes solum habentur,
 25 qui ex more regionis bitumine pleni sunt. Decipiuntur, qui aloe plenos existimarunt. Nã si gustetur, nulla amaritudo sentitur, quam seruat aloe, & etiam myrrha, quæ compositiones illas ingreditur. Adde picis odorẽ habere,

habere, quem odorē bitumen Iudaicum seruat, vt Auicenna inquit, & veritas ita est. Si enim mumiā nostrā masticaueris, picis odorem senties, quod in asphalto persentiri Auicenna tradit. Cū igitur asphaltu vti cōtingat, mumiā fume, id est, liquorē in corporibus mortuorū inuentū. Nam asphaltu, id est, bitumine pleni sunt apud Syros defuncti. s. e. Quando mumiā vti voluero, hōcne vtar? B. R. Si ex mortuis aloe, myrrha, croco, & balsamo plenis habere posses, probatissimū esset: cū verò hi haberi nequeant, hoc bitumine pro mumiā vtaris. Telas autē illas, & ossium frustra, & carnē exiccatā abiicito, & eum liquorē tantū habeto, qui in aliqua cavitāte collectus sit. s. e. Est ne hoc, quod Arabes mumiā vocant? B. R. A. Est. s. e. Reperitur ne apud Græcos mumiā? B. R. A. Reperitur. Nam & si Serapio mumiā dixerit, myrrham & aloen esse, & quod admiscetur illi ex corporibus mortuorum, etiā cōpositio ipsa mumiā vocatur. Imò non vna sola cōpositio mumiā est, sed plures. Intellego autē cōpositionem, antequam corpus ingressa sit. Quod ex hoc colligitur: quia Serapio vbi de mumiā scribit, cap. CXCIII. Dioscoridem adducit, ac si ipse de mumiā, id est, cōpositione loquatur. Locus verò citatus primo libro est, vbi de pissasphaltu, id est, picibitumine tractat. Est autē pissasphaltū duplex:

plex: arte factū, vt si quis picē, & bitumen simul iungat: aliud naturale. Quod verò Serapio Dioscoridē in pissasphalto adducat, eius verba ostendunt. Inquit enim ex Dioscoridis

5 sententia: Est in terris, quę dicuntur a coloniae. Vbi codex errore interpretis corruptus est. Legi enim debet est in terra, quę dicitur Apollonia. subsequitur: Descendit ex mōtibus, qui dicuntur fulmina. Ingens error interpretis

10 ostenditur. nam illi mōtes, à quibus in Epiro descendit, Ceraunii appellantur: *κεραυνία* verò Græcè fulmen dicitur: ideo interpretes, qui nomē montiū ignorabat, fulmina dixit, cū legendum esset, Ceraunii montes. Vnde Dioscorides fluminū impetū ex Cerauniis montibus descēdere testatur. Mox sequitur in Serapione: Et eiicit eam aquam fluminis in ripis. Ita Dioscorides: Fluminum impetu delatum in litora eructatur. Deinde in Serapione

20 sequitur: Et est coagulata, & fit sicut cera. Dioscorides loco cerę, dicit *βωλοειδής*, id est, glebarum modo. Sed & bitumina aliqua cerę formā habent. In Pannonia bitumen est, quo funalia parāt, & mirum in modū ardet,

25 Sequitur: Et habet odorem picis mistę cum asphalto. quod Dioscorides inquit odore picis bitumini mistę. Deniq; Serapio addit, quę à Dioscoride nō dicuntur, fortè in suo erant codice: Cum aliquo fœtore, & virtus eius est,

sicut

sicut virtus picis, & asphalti mistorū. vt hinc
 colligere possis mumiā non solū esse cōpo-
 sitionem illam, cum aliqua mortuorum par-
 te, sed cōpositionem per se solam, quæ natu-
 ralis est in Apollonia-Epiri. Artificio autē fit 5
 pice, & asphalto mistis, aut alijs etiā. Nam ali-
 qui in mortuorum condituris solo asphalto
 non vtuntur, sed picē addunt. Alii myrrham,
 aloen, crocum, alii vsq; ad opobalsamum ve-
 niunt. Tu igitur pro asphalto mumiā sume, 10
 quæ ex Aegypto affertur nunc, & quam tu ha-
 bes, & cæteri pharmacopolæ Venetiis: sed eā
 sume, quæ in aliqua cavitare collecta sit. Idem
 igitur erit mumiā Serapionis (eam intelligo,
 quæ mortuorum cadauera, nōdum ingressā, 15
 & hoc in vna specie, & generaliori mumiæ)
 & pissasphaltum Dioscoridis. quod etiam ex
 Auicenna colligi potest, dicente, mumiā esse
 in virtute picis, & asphalti cōmistorum, & na-
 turis vtrorunq; . Ideō nō sunt adeō temere re- 20
 prehendi Arabes, sed ab eis quandoq; di-
 scendum, quādo opus sit. Nullus enim ex Gre-
 cis asphalti odorem tradidit, quippe Diosco-
 rides *ἀστράχου* τῆς ὀσμῆς dicit, Marcellus inter-
 pretatur, firmo odore. Hermolaus odoris cō- 25
 tenti: sed Auicenna odorē picis habere, cum
 masticator, inquit. Quod verum esse, quisq;
 qui experiatur, statim primo gustu noscet.
 s. e. Quid est id, de quo Dioscorides inquit,
 vbi

vbi de pissalphaltō tractat, Gigni in Sicilia
 agro Agrigentinarum liquidū bitumen fon-
 tibus supernatans, quo incolæ ad lucerna-
 rum lumina vice olei vtūtur, Siculum oleum
 5 falso appellantes, si quidem liquidi bitumi-
 nis genus? **BR A.** Quid sit hoc petis? si aliquid
 persoluis, edocebo. **SEN.** Quicquid lubet, so-
 luturus sum. **BR A.** Et ego gratis elargiri vo-
 lo: quod vos petroleum vocatis, fœtens adeò,
 10 vt promeruerit sterco Diaboli nuncupari,
 & ab Hispanis azeyte de minera vocatur, par-
 tim ex Sicilia agro illo Agrigentino, partim
 ex Liguria, partim ex loco in Neapolitano a-
 gro, vbi vulgò dicitur, il Tocho, & ex aliis fu-
 15 præ dictis, & potissimū ex hoc loco ad nos
 affertur: hoc est quod Dioscorides in fine pis-
 salphalti edocuit. Quod ex Sicilia portatur,
 non adeò nigrum est, & minus fœtet. **SE.** Hoc
 frequenter obseruaui, aliquod petroleum mi-
 20 nus alio fœtere. **BR A.** Hoc ex Sicilia affertur.
SE. Petroleum dicitur, quoniam ex petra or-
 tum ducit, sed istud fontibus innatat, de quo
 Dioscorides. Quomodo igitur petroleum, id
 est, ex petra oleum erit? **BR A S.** Ne dubites,
 25 quoniam ex petris, & montibus in fontes eli-
 quatur, & per aquæ impetum trahitur. In ali-
 quibus locis ex saxo ipso eruitur. **SEN.** Quæ
 res ea est, qua nos pro asphaltō vtimur? **BR A.**
 Petroleum est, id est, bitumen liquidū, igne,
 aut

aut senio induratum : sed errorem alterum
 priore maiorem detegam. Petroleum indu-
 ratum, asphaltum, id est, bitumen est, non ta-
 men Iudaicum. Aliqui autem pharmacopole
 eo pro pice dura utuntur, id est, rem natura-
 lem accipiunt pro re arte facta. *SE.* Hoc equi-
 dem est, de quo frequentissimè admiratus
 sum : Asphaltum nostrū, quo scilicet utimur
 pro vero Iudaico, petrolei odorem habere.
 Admiratio nūc cessat, quia eius odorē habet, *IO*
 cuius est. Dic autē, nōne multis locis petro-
 leū nascitur? *BRA.* Omne veluti oleum, è pe-
 tris fluens, petroleū, quasi petræ oleum dici-
 tur. Vnde id oleū, quod apud nos oleū mon-
 tis Zibi, aut oleum saxi, quod in Mutinensi *IS*
 agro scaturit, petroleū dici potest, & debet, à
 Dioscoride naphtha, & bitumen, vel asphal-
 tum liquidum nuncupatur, ad se ignes mirè
 trahit. Authores fabulantur pauca aqua non
 extinguī, propterea bitumen liquidum, & *20*
 naphtha erit oleum montis Zibi dictum, &
 petroleū. De quo Plinius lib. 11. cap. CCV 111.
 Nec mirum quòd in fontes Siculum petro-
 leum colligatur, quoniā prima origo è saxi
 est, quemadmodum omne bitumen è saxi *25*
 oritur : nam à subterraneis partibus, aut ex
 montibus defluit. *SE.* Quid est quod ab Avi-
 cenna scribitur, nigrum petroleum esse picis
 Babylonicę colamentū? *BRA.* Codex peruer-

sus est: quippe legi debet: nigrum petroleum
 esse colamentū, nō picis, sed bituminis Baby-
 lonici. Interpres fuit, qui loco bituminis picē
 vertit. nam bitumen circa Babylonē indura-
 5 tur. Apud Auicennā quod eliquatur petro-
 leum erit. s e. Ab his dissentire non possum.
 B R A. Hæc variis locis emenda: Siciliae aut Ve-
 netiis bitumen liquidū, quod petroleū voca-
 tur, Ligusticum Genuæ: asphaltum ex Iudæa
 10 portari feceris, aut ex cadauerū cauis sume,
 si purū habere nō contingat: de quo tamē mi-
 ror, quū singulis annis Veneti in Iudæā nau-
 gent. Idemq; sit tibi mumia, cuius nō est vsus,
 nisi apud Arabes, eius præsertim quæ cadaue-
 15 rum pinguedinem simul habet, vel si opus
 sit mumia, à Dioscoride secundum Serapio-
 nem descripta uti, quæ est pissasphaltū ipsius,
 ex pice, & bitumine præpara: Germani ali-
 qui petroleum teufels dreck, id est, Diaboli
 20 merdam vocant. Alii hoc nomen asæ foetide
 attribuunt, alii asphalto. Calidum & sic. ū est
 ordine secundo, quanuis Auicenna in tertio
 scriptum reliquerit. s e n. Non possum hoc
 asphaltum probare quādo habet aliquid pu-
 25 trilaginosū mistū, pinguedo scilicet illa mor-
 tuorum, ideo ab officinis arcendum. B R A.
 Si purum haberi posset, laudarem potius:
 at cum purum non habeatur, aliis vtamur, il-
 lius loco, vt sicca pice. Tamen in mortuorum
 cauit

cauitatibus sunt globi satis magni, in quorū medio nō potuit pinguedo aliqua penetrasse, aut aliquid putrilaginosum, id erit purum asphaltum absque alterius rei miscella, quod ad ea, ad quæ valet, omnia alia excellit. SEN. 5
 Alumen sequitur. BRA. Quod Alumen? Nā multa aluminis genera existunt. SEN. Omne genus, quo vtimur, intelligo. BRA. Ea numerata, quibus vtimini. SEN. Alumen rochæ, alumen zuccharinum, alumen plumæ, alu- 10
 men scaiolæ. BRA. Mihi visus es quatuor genera enumerasse. SE. Ita est. BRA. Forsan in his montibus aliquod genus inuenies. SEN. Experiar, modò tu edocere tentes. BRA. Nihil aliud est alumen, vt Plinius libro xxxvi. 15
 cap. xv. censet, quàm sulfugo terræ. Est enim veluti terræ exudantis natura, hyeme corruatum, æstiuis solibus maturatur: ex aqua & limo fit: hoc modo lapides accipiunt, & aqua macerant per aliquot dies: deinceps ad 20
 mensuram quandam ebullire faciunt, aquam illam in vasa coniiciunt, & alumen fit liquidum. Illi autem lapides variorum sunt colorum, sed pro maiori parte subrubri. Duobus in locis fieri vidimus, apud Centumcel- 25
 las à Roma distans xl. millibus passuū, plus minus, qui locus nūc dicitur la Tolfa. Et prope Baias in loco, qui nunc dicitur, la Lumiera: hoc in loco in plano fit sulphur, in mon-

tibus alumé. Est ergo aquæ naturæ, & aqua
 alumen, in qua lapides illi sint macerati, &
 ebullierint. Pluribus aliis locis nascitur, vt
 præcitato Plinii libro habetur, & à Diosco-
 5 ride quinto libro. Nos ex Germanis fodinis
 accipimus. Quippe vbi fodinæ sunt, ibi alu-
 men, aut prope reperitur. Verùm apud anti-
 quos, aluminû genera inuenire oportet, quæ
 vos diuersis nominibus appellatis. Marcellus
 10 putauit Dioscoridé tria tantùm aluminis ge-
 nera nouisse, quoniam inquit ab aliis Græcis
 plura alia genera edoceri, quàm à Dioscori-
 de scripta sunt. Galenus enim tria genera
 edocuit: sed non animaduertit vir ille, multa
 15 genera esse Dioscoridé fateri, sed tantùm tria
 in vsum medicû venire. Hæc autem aliàs. Tu
 species tuas singulatim enumera, vt eas parti-
 culatim edocere possim. SEN. Alumé catinæ.
 BRA. Fictitiû est hoc alumen, & nõ spõte na-
 20 scens, quo vitrum purgatur, & purius effici-
 tur. Ex catino in quo fit, quod est genus va-
 fis, catinæ alumen dicitur: vel cathinum dici-
 tur, quasi catharon, quia purû reddat vitrû.
 SE. Quomodo fiat, enarra. BRA. Herba est,
 25 quam Arabes cali vocant, in litoribus ma-
 ris sponte nascens, & ab aliquibus gentibus
 seminatur, vt in Gallia fit. Ad nos enim ex
 Nursia & Gallia alumen catinum defertur.
 Herbam cali exiccatam accipiunt, & combu-
 runt,

runt, postea ex illo cinere lixiuium fit, quod si aut vi ignis, aut Solis induruerit, quū subtiliores partes exhalarint, id sal alcali appellatur. Cinis verò ille induratus alumen catinū dicitur: fortè catinum dictū, quasi ex cali factum. quandoq; & sal, & cinis mista sunt. s. e. 5

Quæ herba est apud Græcos ea, quam cali Arabes vocant? B. R. A. Apud Serapionē cap. c c l i i i. vsnæ species dicitur. Nam & vsnæ, & cali similes sunt: quippe cali formam vsnæ 10 habet, sed folia in cali longiora sunt, aizoi minoris, id est, à nobis vocati digitelli similia. Leonicens in libro de morbo Gallico, cali apud antiquos telephion esse putauit. Triplex autem telephion apud Dioscoridem in- 15 uenitur. Vnum secundo libro sub nomine andrachnis syluestris. Aliud in fine secundi libri sub nomine telephii. Tertiū quarto libro sub nomine aizoi leptophyllon: quanquam hoc tertium cum primo idem sit. Si verò hæc 20 tria telephii genera cōsiderentur, nullam similitudinem cum vsnæ, vel cali habere apprehendes. Nam in omni telephio Dioscorides portulacæ folia habere tradit. Cōstat autem, cali, vel vsnæ longè diuersa habere, quàm 25 portulaca folia. Nos quandoque suspicati sumus genus anthyllidis esse, quod ibiga vocatur: nā folia ferè similia ibigæ, id est, à nobis vocatæ iugè habet, sed adhuc incerti sumus. s. e.

Serapio vsneæ muscum esse censere videtur, imò Dioscoridem, vbi de musco tractat, adducit. **B R A.** Nescis vocabula rectè distinguere, quæ, & si barbara sint, tamen nota aliqua
 5 inuicè separātur, quia vsneæ est bryon, id est, muscus: sed vsne est herba cali. Quicquid ergo sit, alumen catinū factitiū est, ex herba cali, quæ vsneæ species est, quam nos frequētissime Comacii vidimus circa falsarum aqua-
 10 rū riuos. Mirorq; nostros vitrearios alumen catinū aliunde quærere, quū propè fieri possit, & eadē ratione sal alcali, quo & frequenter chymistæ vtuntur, salem & impēsā per-
 15 cupatur, fieri potest, ad pannos nitidos reddendos optimum: imò vt Serapio inquit: Herba est, qua panni lauantur. est enim multum abstergens, vtpote qua mulieres ad fucandas facies vtantur. **S E N.** Alumen zuccharinū se-
 20 quitur. **B R A.** Vos hoc alumen facitis, & ipsi nomina imposuistis: sed factitium est, ex alumine liquido, aqua rosacea, & albumine oui, massas quasdam turbinatas in modum globorum sacchari fingitis, ex cuius forma zuc-
 25 charinum alumen nuncupatur: tamen nec saccharo inest illa forma, quam habet, à natura, sed ab arte datur. Habet etiam miram albedinē, vt exquisitum saccharū, quod vulgò finum vocamus, imitari videatur. Mulie-
 res

res ad dealbandas, & abstergendas facies eo
 vtuntur. s. e. Alumen plumæ sequitur. B. R. A.
 Prædicta duo aluminis genera ab antiquis
 non tractantur, nec à longe ostéduntur: hoc
 autem quod nuper enumerasti, à Plinio, & 5
 Dioscoride alumen scissile vocatur, à Græcis
 schiston, & trichitim, quoniã in capillamen-
 ta diuiditur. Hoc genus ab omnibus, præfer-
 tim Dioscoride, cæteris præfertur. Ex lapide
 etiã fit, propterea dicitur chalcitis. Vnde (vt 10
 Plinius inquit) est sudor quidam eius lapidis
 in spumã coagulati. Quantò minus commi-
 stos lapides habet, tantò exquisitius putatur.
 Pruritû maximè causat, si inter humeros ali-
 cuius imponatur. Nonnullæ mulieres eo sibi 15
 fricant genas, vt rubescãt, qui rubor ad tertiu
 vsq; idè perdurat, adeò intensus, vt ignem in
 genis habere videantur. Imò ipsi pulchrum
 nomen inuenere mulieres ex natura rei for-
 tẽ magis aptum, quàm Latinum & Græcum, 20
 florem lapidis appellãtes. Nam propriè qui-
 dam canus flos ex lapide exiens videtur. Ad-
 de nos perfectionem rei florem appellare.
 Nec nomẽ, quo vtimini vos, ineptum est, alu-
 men plumæ: quia si frangatur, capillamenta 25
 illa veluti pluma esse videntur. Propterea ab
 antiquis alumẽ schistõ dicitur, scissile, trichi-
 tis, chalcitis. Sed duo potissimùm nomina
 in vsu sunt, schiston, & scissile. Sunt qui alu-

men scissile pro lapide amiantho sumāt, quū
 nō sit. Tamē & hoc alumen inflāmatum qui-
 dem, & non vritur, sed paulatim cōsumitur.
 quod non facit amianthus lapis. In maiori-
 5 bus frustulis lapidis amianthi venæ quædam
 sunt in modū ligni, vt multi lignum esse pu-
 tarint: imò ad eā res incalluit, vt plures pro li-
 gno crucis, supra quam Saluator noster infi-
 xus fuit, accipiant, ducti hoc experimento,
 10 quia nō vritur: ac si necessarium sit, lignum,
 ex quo crux facta est, non vri. Nobis frustulū
 à quibusdam religiosis magna veneratione
 datū est, pro ligno crucis, sed eos admonen-
 tes lapidem esse ostendimus, non lignū, cuius
 15 natura sit inflammari quidem, sed non vri.
 Eos quoque Christiana charitate exorau-
 mus, ne deinceps quenquā fallerent, suadētes
 lignum Crucis non esse, quum sit lapis. Illi ve-
 rō, vt probi rem agnoscentes paruere. A Gal-
 20 lis alun de plume nuncupatur. Arabes alumē
 iamenum appellare videntur. Pandectarius
 Sciptereum vocat, in nomine deceptus: nam
 stypteria dicendū erat, quia ita Græci appel-
 lant *στυπτήρια* ex stypticitate sua. Errat præ-
 25 terea, quia id vocabulum, est vocabulū gene-
 ris: ipse autem pro vna specie tantūm vritur.
 SEN. Alumen rochæ sequitur. BRA. Hoc &
 Liparinum nuncupatur, ex Lipara è qua con-
 uchitur, sed recēti nomine potius quàm an-
 tiquo.

tiquo. nam & si ex Lipara Dioscorides & Plinius haberi censeant, tamen Liparinum dici non aduertunt. apud ipsos alumen liquidum est. s. E. Igitur alumé rochæ, liquidum alumé appellare oportet? B. R. A. Equidém: ná ex lapidibus fit, tantum tribus diebus maceratis, deinceps aqua illa ebullit, & postea durefcit. Huiusrei experimentum sumere poteris: si igni admoueas, statim liquefcit. Si frustum aluminis rochæ tuę lucernę admoueris, statim ebullire, & dissolui videbis. Quare alumé rochæ à loco, in quo nascitur ita vocatum, ab antiquis alumen liquidum dicitur: quod integrum non reperitur, sed arte fit. A Gallis alun de roche nuncupatur. Germani nomen commune omnibus aluminibus habent alaun, Hispani alumbre, Poloni alum vocant. Calidum & siccum tertio ordine existimatur, quantum & nonnulli quartum attingere fateantur. Deficitate in tertio quidem ordine esse fatemur, sed de caliditate ambigendum censemus. Tu rem hanc æquo animo considera: quoniam in scissili fortè verum est, non tamen in liquido. s. E. N. Alumen scaiolę sequitur. B. R. A. S. A. Hęc tria alumen schistum, de pluma, & scaiolę, à Pandectario idem esse existimatur. quod res ipsa falsum ostendit. Nam quod scaiolę alumen dicimus, lucens sicuti vitrum, in capillamenta non dissoluitur, sed ex gypsi mine-

- ra defoditur: imò in gypsi massis, quæ Ferrariam portantur, alumen hoc pellucet. Est enim gypsi exquisitissima pars, vnde & ab antiquis flos gypsi appellari videtur. Fortè
- 5 genus illud gypsi est, quod à Galeno 1 x. de simplic. medicament. facult. libro, Plinthitis vocatur, hoc est, latercularium, ex similitudine quam habet: quæ nisi satisfecerint, perfectiorem partem crudi gypsi esse iudicato. s. e.
- 10 In gypso inueniri certū est, & ego frequēter ex gypso alumen scaiolæ collegi: tamen vnū aliud genus apud Dioscoridem, & Plinium inuenio, quod ipsi alumen rotundum vocant, quid autem sit ignoro. B R A S A. Pande
- 15 ctarius alumen zuccharinum esse arbitratur magno errore, quia zuccharinum artificiale est. At ipsi nominibus vtantur, vt lubet, & hoc rotundum zuccharinum vocent, hoc nihil ad nos, modò id noscamus, alumen ro-
- 20 tundum non esse apud nos frequens. Formā rotundam habet, qualem multi calculi, qui in montibus reperiuntur. Nonnunquam alumen rotundum inter figulorum lapides vidimus, quibus vstis, & plumbo mistis vitrum
- 25 paterarum, & lancium parant. Hoc etiam genus rotundum, astragalotem à Galeno vocatum, id est, talare cōprehendit. Hæc de aluminum generibus dicta supersint. s. e. Arsenicum sequitur. B R A. Græci auripigmentum
arsen

arsenicum vocant, vt in metallis dictū est: sed vos arsenicum appellatis albū, quod per vim ignis factum, & in laminas Venetiis arte concretum ab aliquibus falso existimatur, qui arsenicum etiam in laminas redactum, sed breui coctura, & arte risagalo à nobis dictum, ab Arabibus arsinagal, putarunt magno errore, quum hæc ex minera effodiantur, & sponte nascantur. Sed de his plura dicta sunt à nobis.

SEN. Vitriolum sequitur. BR. Duplex vitriolum apud pharmacopolas inuenitur Romanum, & absolutè vitriolum appellatum: ita nuncupatū arbitror, quia vitro assimilatur. Apud recentes magnæ sunt nominum ambages, & plura confundunt. Vitriolum à nobis dictum corrupto vocabulo cholcothar vocant, quum potius dicendum esset chalcanthum. Hoc vsu venit in omnibus ferè rebus, vt nomina corrumpant, postea errores multi sequantur, ex nominū inscitia. Constat apud Dioscoridem, Plinium lib. x x x i i i. cap. xii. & Galenum i x. de simplicium medic. facult. libro, chalcanthum appellari, & corrupto vocabulo à recentibus cholcothar, non tamen ab Arabibus. Ex eo oleum fit, adeò vrens, vt pro igne potenciali vtamur. Est enim causticæ naturæ, & cum paucis dolore incidit membra, si ex olea cultro inuncto tangatur. Dum oleum paratur, fumum cauere oportet:

tet: quoniã non solùm hominẽ interficit, sed
 & vicinas arbores exiccare cogit. Cuius expe-
 rimentum nouit Franciscus de monte, fra-
 ctorum oisium, & dislocatorum reparator
 5 egregius, cui omnes arbores viridarii præ vi-
 trioli fumo periere, dum eius oleũ pararet.
 Nunc ad authores redeuntẽs Pandectarius
 id, quod à Serapione zeg dicitur, vitriolum
 esse putauit. Et Serapionis interpres zeg, id
 10 est, vitriolũ exposuit, quos recẽtes omnes fe-
 rẽsequũtur: tamẽ re vera, ita non esse consta-
 bit. Nã quod nos vitriolũ, ab antiquis autho-
 ribus chalcantũ, & à Latinis atramẽtum fu-
 toriũ appellatur, quia ad pelles denigrandas,
 15 & aptandas vitriolo vtuntur, quæ postea in
 vsum futoriũ veniũt. Quod autẽ à Serapione
 zeg dicitur, non est chalcantũ, sed antiquo-
 rum misy. Hoc luce clarius deprehẽdes, si an-
 tiquos Serapioni conferamus. Nam Serapio
 20 Galenum adducit in hunc modum de zeg lo-
 quentem: Vidimus in mineris venas tres ex-
 tensas vnã super aliam, per longum spatiũ,
 & vna inferior erat zeg, rubrum, & secunda,
 quæ erat super eam cholcothar, & tertia su-
 25 perior erat zeg viride, & hoc est quod zeg
 rubrũ conuertitur, & fit cholcothar, & chol-
 cothar fit zeg viride. Si modò Galenum no-
 no de simplicium medicamẽtorum faculta-
 tibus, legamus, manifestẽ deprehẽdes, Misy,
 de

de quo tractat, id esse, quod à Serapione zeg
nuncupatur. Inquit enim (quū ingressus esset
minerarū loca) quasdā cōspexi in longissimū
porrectas veluti zonas, alias super alias, nu-
mero tres: infima erat ipsius foreas, supra quā
erat altera chalciteos, suprema misyos. Mox
Galenus historiam quandam interponit, &
omnia scribit, quæ à Serapione referūtur, de
crassitie, subtilitate, & eius viribus: vt hinc
colligas zeg rubrum Serapionis, antiquorū
sory: cholcothar Serapiōis, antiquorū chalti-
tim: & zeg viride Serapionis, antiquorū misy
esse. Viride autem intelligere oportet, vt vul-
gò dicimus viride clarum, Latine flauum, aut
aureum dicendum: quia Serapionis interpres
Latinam linguam ignorabat, ideo viride pro
flauo, aut aureo interpretatus est. SEN. Habe-
mūsne hoc misy, quod sexcenties audiui, nun-
quam noscere datum est? B R A. Imò maximè
habetis. Quod enim vos vitriolum Romanū
appellatis, antiquorum misy est. nam auri spe-
ciem habet, & durum est: & quum friatur, au-
reas scintillas emittit, & stellarū modo splen-
det. En Romanum vestrum vitriolū omnes
has notas habet. SE. Frequenter expertus sum.
B R A S. Constat igitur recentes aberrare, vt
Herculanus in capite de sebel, & Nicolaus
cholcothar vitriolum esse contendentes. Nā
vt ex Serapione ostensum est, cholcothar est
Gal

Galeni chalcitis, Dioscoridis, & Plinii, quę in
 album colorem : at vitriolum Romanum in
 aureum vergit. Vnde vides summę aberrare
 recentes ipſarum rerum ignaros, & per alio-
 5 rum ſcripta perperam intellecta loquentes,
 quamobrem antiquorum miſy, eſt vitriolum
 Romanum, vel flauum. Ad rem igitur primã
 redeunt, quod zeg Serapionis miſy anti-
 quorum ſit, eum lege, qui Dioscoridem ad-
 10 ducit dicentem, zeg aliud Babylonicum, aliud
 Cyprenſe. vbi certa fide cognoscitur eum ad-
 ducere in capite miſy, ita in Cyprium, & Aę-
 gyptam diſtinguēt. Pro Serapionis recto
 intellectu ſcito, Dioscoridis codicem, quem
 15 habebat Serapio, hæc verba adiuncta habere,
 quibus in Babylonicum & Cyprium diſtin-
 guit: tamen in fine capitis Dioscorides Baby-
 lonici meminit, ſed ſub nomine Aęgyptiũ.
 Moſ autem eſt Serapionis, quum Dioscori-
 20 des aliquod Aęgyptiũ nominat, in ſuã linguã
 Babylonicum vertere: in reliquis optimẽ qua-
 drant, vt in eo quod colorem aureum habet,
 quod lucet veluti ſtella, quod eandẽ vim cum
 cholcothar habet. Sed addit Serapio in aliqui-
 25 bus codicibus legi calcadis: cuius loco ſcribẽ-
 dum eſt chalcitis. Idem verò ſunt cholcothar,
 & chalcitis apud Serapionẽ: ſed apud varias
 interpretationes, diuerſum erat nomen, res
 eadem. Nec mirum ſi vbi Dioscorides Aęgy-
 pti

ptium, Serapio Babylonicum dicat: quia Babylonia est primaria Aegypti vrbs. Omnia alia viribus excedit Aegyptium: tamē in medicinis oculorum, à Cyprio superatur. Ex his etiam constat, multos recentes aberrare, qui chalcanthum cholcothar vocant, & ferè omnes pharmacopolæ pro cholcothar chalcanthum intelligunt, quum potius chalcitim intelligere debuissent. Nā cholcothar, à Chalcitide, & non à chalcantho perperam efficitur. **SE.** Dic obsecro, nōne & chalcanthū, chalcitis appellatur? **BRA.** Nō, imò duo diuersa sunt, & ita recentes decipiuntur, inter quos Pandectarius, qui chalcitim, & chalcanthum confundit, & alia plura præter rationem. **Tamen,** vt Galenus admonuit, chalcāthum post longum tempus chalcitis efficitur. **SEN.** Nos quotidie hoc deprehendimus, partem exteriorem chalcāthi, id est, vitrioli ex Germania allati dealbescere, & albedinem ad aliquam vsq; crassitudinem transire. **BR.** Id est chalcitis ex chalcantho facta. **SEN.** Quid intelligit Serapio per ea verba, quod defertur ex Babylonia, non est bonum ad faciendū absoricū? **BRA.** Corruptus est codex, legi debet, vt Dioscorides scriptum reliquit: Aegyptium quidē crematur, sed psoricum ex eo non conficitur. Est enim psoricum medicamentū quoddam, à Dioscoride libro v. contra scabrities, &

- & cutis asperitates descriptū. Scabiē quoq; mirifice sanat. Fit autē ex duabus chalcitidis partibus, & vna cadmiæ ex aceto tēperatis, quæ in fictile posita Soli ardētissimo per quadraginta dies fimo obruta permittuntur. Tu (si lubet) alios conficiēdi modos ex Dioscoride v. lib. & Plinio lib. xxxiii. cap. xii. discas, Vocabulū corruptū in Serapione manifestū est, vt pforicon, non ab icoricon, legi oporteat. s. e.
- 9 Serapio loquitur ne de nostro vocato vitriolo, aut aliquis alter Arabs? B R. Et Serapio, & Auicenna de nostro vitriolo loquūtur, quæ sigillatim à Dioscoride, & Galeno proposita sunt, & vno capite hæc cōplectuntur. Ne autē
- 15 quicquā inexplicatū trāsigamus, zeg apud Arabes idē significat, quod apud recentes atramentū. Nā apud antiquos ab atro colore dicitur, apud recētes verò præter nigrū, adest album, rubrū, & flauū atramentū. Ideo Auicennæ
- 20 interpres pro zeg, absolutè atramentum: Serapionis autē interpres pro zeg, vitriolum interpretatus est. Propterea necessariū erit his duobus vocabulis vitriolū, & atramentū, quæ vno nomine Arabico zeg, dicuntur, hæc
- 25 omnia significari, misy, sory, chalcitim, chalcanthū, melāteriā, vt hæc duo nomina apud recentes in significato conuertantur, vitriolū, & atramentum: postea in species dissecantur. Ideo idē sunt caput Serapionis de vitriolo, in
- quo

quo hæc omnia cõplectitur, licet in fine nõ vi
deatur chalcãthũ sub zeg ponere, & caput a-
tramenti Auicennæ, in quo ex defectu inter-
pretis multi errores scatēt, vt patet alterã in-
terpretationẽ legēti. Ea verò atramenta nun
cupãtur, quæ in aqua dissolui possũt. Nã quæ
lapidibus iuncta sunt, aqua dissolui nequeũt.
Sed vt normã habeas, qua Latina nomina Ara-
bib⁹ cõferre possis, i hũc ordinẽ tibi disponã.
Vitriolum, Zeg, Atramentum, cõmunia sunt ¹⁰
nomina, Sory, Zeg, Rubeum.

Chalcitis, Cholcothar. Errant recentes, qui
cholcothar appellãt vitriolum vstum, quum
potius chalcitim appellare debuissent.

Misy, zeg viride, vitriolum Romanum, sed ¹⁵
etiam ex Germania, magis durum, & colore
magis flauo affertur.

Melanteria, bities, atramentum metallicum.

Chalcãthum, atramentũ sutorium, vitriolũ.

Nomina ita sibi respondent, vt hoc modo er
rare nõ possis. Si vitriolũ vras, albũ efficitur,
vt chalcitis esse videatur. Tamẽ si aqua dissol-
uas, in vitriolum reuertitur: imò si ex ætate
chalcãthũ, id est, vitriolũ in chalcitim trãseat:
dissoluta chalcitis, vitriolum efficitur. quod ²⁵
non animaduertit Galenus, quũ ex chalcan-
tho per tempus chalcitim fieri monuit. Ta-
men animaduersione dignum erat, quia ex
hoc facilẽ excipitur chalcitis ex chalcantho

facta, chalcitidis perfectionem non habere,
 alioqui per solam aquæ abluitionem non re-
 uerteretur in chalcanthum. Vnde arbitror
 potius calcanthū ob seniam glaucedinē suā
 5 amittere, & album videri, quā proprias vi-
 res perdere, & chalcanthi proprietates dese-
 rere: remittuntur potius, quia omnia tempo-
 re corrumpuntur. Quam ob rem eo pro chal-
 citide non vterer, salua semper Galeni reue-
 10 rentia, nisi aliquo loco essem, vbi deficeret
 chalcitis. nā in easdē vires ferē inclinant: sed
 in chalcantho sunt intensiores. Ob hoc cum
 non desit chalcanthum, eo semper potius vte-
 rer, quā chalcitide. Calidum & siccū ordine
 15 tertio existimatur. Venetiis vitriolum emas,
 & id quod Romanū appellatur, nō quia Ro-
 ma ad nos conuehatur, sed ex Cypro. Est au-
 tem antiquorū misy: quod autē ex Germania
 affertur, negligendū esse censerem. SEN. Sicut
 20 atramentum sutorium chalcanthum dicitur,
 nōne adest & scriptorium? BR. Adest quidē,
 & ab antiquis in vsu erat, ex fuligine tedarū
 factum, temperaturq; in librami gummi, qua-
 drante addito fuliginis: fit & de fuligine resi-
 25 narum, & pistoria, huius pōdo, gummi pon-
 do semis, taurini glutinis denarius semis, atra-
 menti sutorii tantundem. Hæc Dioscorides
 in vltimo vi. li. cap. Apud nos varia sunt atra-
 mentorum scripteriorum genera, id est, à di-
 uer

uersis pharmacopolis diuersa fiunt atramenta. Vnum est valde cōmune, ex gallis, vitriolo, gummi, & vino. Quam compositionem nescio, quis duobus carminibus perpulchrè complexus est: quæ si noscere volueris, hæc sunt:

Vitrioli quarta, media sit vncia gummi,
 Integra sit gallæ, superaddas octo phalerni.
 SE. Non displicent hæc carmina. BRA. Fit &
 atramentum chalcographorum ex picis fuli- 10
 gine, & oleo, cuius Dioscorides meminit, ap-
 pellatq; pictorium atramentū, quāuis adhuc
 non sit octuagesimus annus, quod modus im-
 primēdi literarū characteres inuentus est. SE.
 Quomodo ostendere poteris atramentum 15
 scriptoriū aliud esse, à melantheria, vel atra-
 mento sutorio apud antiquos? BRA. Id facilè
 demōstrari potest: quoniā Galenus ix. de sim-
 plicium medic. facul. & Dioscorides, de atra-
 mento sutorio seorsum, & de melantheria, ab 20
 atramento scriptorio. Adde atramentum scri-
 ptorium compositionem quandam esse, nō
 terram mineralem nigram, qua atramen-
 tum ad scribendum fiat. Hispani vitriolum,
 coparosa, Galli couperose, Germani kup 25
 fer vasser, id est, aqua cupri, Poloni ko-
 peruasser, Veneti veriolo vocant. Et re vera
 cōdēsatur quod absoluto vocabulo vitriolū
 nos dicimus, & ab authoribus chalcanthum.

SE. Terra sigillata sequitur. BR. In Lemno insula rubrica nascitur seorsum, & sigillata terra, quæ duo diuersa esse Leonicens aduersus Pliniũ ostēdit, qui cap. vi. lib. xxxv. terrā sigillatā, & rubricā Lemniā idē esse censuit, vbi & ipsam inter natuos colores annumerat. Sed excusandus erat Plinius, quoniā Galenus & ipse eam rubricā prius appellat. Quicquid tamen sit (quoniā hæc ad nostrũ institutũ nihil faciunt) constat non fieri eodem modo apud Galenũ, vt Dioscorides incolas loci facere arbitratu est: Inquit enim per miscellā hircini sanguinis fieri, & signo capræ insigniri: sed Galenus, qui illuc nauigauit data opera visendi gratia, scribit, nec sanguine misceri, nec signo capræ, sed Dianæ insigniri: imò incolas loci derisisse Galenũ, qui de sanguine interrogabat. Sunt autē tria terræ genera in Lemno insula. Vna sacra, quæ in colle nascitur, qui totus colore fuluus est, in quo nec arbor, nec saxũ est, vt collis adustus videatur. Hinc poetæ Vulcanum è cælo in eum locum cecidisse fabulantur. Hæc terra est, & terra nuncupari debet, non rubrica. Hanc lauant, & crassam partem abiiciunt, & aquam supernatantem: mediam verò in pastillos diuidunt, & sigillo Dianæ imprimunt: vnde terra sphragis propter sigillum nuncupatur. Nunc ad nos affertur sigillo Turchico munita, ex Turchicis literis

teris confecto. Turcharum Imperator arce facta eo loco, principes hac terra donat. Primus, qui nostris temporibus in Italiam ferri curauit, fuit Carolus pharmacopola Campanæ Venetus, qui suis expensis in Lemnum misit. Adest & rubrica in Lemno, qua fabri vtuntur. Adest & terra, quæ extergit: hac vtuntur, qui lintea, & vestes lauant vice saponis: vt hi retulerunt, qui per aliquot menses in Lemno habitauerunt: terram habebant: experti sumus optimè lintea abstergere. Superioribus autè annis, imò & multi nunc rubrica quadam fictitia pro terra sigillata vtuntur, quæ huius naturæ nihil habet. Veram emas Venetiis: sed ne decipiaris, rectè perpendas: quoniã & hæc (quæstus gratia) adulterare cœperunt, simul & terram ipsam sigillatam, & bolus Armenum miscentes. Hi verò decipiuntur, qui in Lemno veluti tumulū esse putant, è quo semper emanet, vel tanquam bitumē crescat: sed terra est, quæ lauatur, in lutumq; ducitur, exiccatur deinde: superior pars aquea, & inferior terrea abiiciuntur: media pars, quæ luto sa est, in pastillos vnus drachmæ plus, minusve distribuuntur, & Turchico sigillo munitur. *se.* Bolus Armenus sequitur. *B. R. A.* Hactenus in publicis officinis rotundos quosdam globos in medio pressos pro Armeno luto vendebant, & adhuc multi vendunt, factitios

& illos: nunc terram Armenicam, vel Armenicum lutum habemus. Bolus ex forma dicebatur, vt Galenus i x. de simplic. medic. facult. suo tempore fieri monet, vbi de terræ samie
 5 lotione sermone cœperat. Decepti verò sunt & nostro æuo, qui terram Armenam, vel bolum Armenum, lapidem Armenum esse putarunt. Nam lapis Armenus verè lapis est inter colores floridos numeratus: viridis autè
 10 est in cæruleum inclinans, de quo suprâ egimus, & Plinius lib. xxxv. ca. vi. in fine, & Dioscorides v. li. pertractat: quin & Galenus præcitato loco dicit, à quodâ fuisse donatū terra Armena, & ille, qui donauit, vocauit eam lapidem. Vnde non mirum sit, si nostro hoc tempore, nonnulli lapidem, alii terram appellēt: quoniam & Galeni tempestate à nonnullis lapis vocabatur. Terra adstringens est, & pro qua aliàs pharmacopole terra quadam utebantur, quam ex Germania portabant. SEN.
 20 Nunc veram Armenam terram, lutū, vel bolum (si mauis appellare) habemus, quæ ex Armenia affertur. Nam masticata, veluti butyrū liquescere videtur: & si apice linguæ tetigeris, adstrictionē manifestè senties. BR. A quo didicisti hanc terram liquescere debere veluti butyrum, si masticeretur? SEN. Hoc à pueritia imbibi, non à certo authore, sed à præceptore meo pharmacopola viro egregio, cui
 25 men

mendacia credidissim. **BRAS.** Ni pigeat, no-
 tas illas edoceas, quibus præceptor ille tuus
 bolum Armenū cognoscebat. **SEN.** Hæ sunt:
 Rubrum esse debet, in citrinū inclinans, fra-
 gile, vinctuosum, & quod si masticeatur, in mo- 5
 dum butyri liquefcere videatur. **BRAS.** Quod
 de colore sentiebat, ex Serapione, & Auicen-
 na colligere potuit: quod fragile ex Galeno:
 de assimilatione autē butyro, si masticeatur,
 & de vinctuositate, quæ animaduertēda erāt, 10
 nihil ab aliquo authore scriptum reperitur.
SEN. Igitur in ea terra, quam nunc habemus,
 an Armena sit dubitas? **BRAS.** Imò in hoc in-
 clinor, vt ea terra, quam nunc bolum Arme-
 num vocatis, nuper cōportata (non illa, quæ 15
 ex Germanicis mineris olim portabatur) ter-
 ra Lemnia sit. **SE.** Quomodo terra Lemnia?
 stupeo nunc. **BRAS.** Ne stupefcas, quoniam
 tibi certè ostendam, terram, quam vos Arme-
 nam vocatis, Armenam non esse. Imò nec 20
 prope Armeniam sumptam. **SEN.** Rem mi-
 ram ostendes. **BRAS.** Nisi audire grauaberis,
 optimè demonstrabo. **SEN.** Imò nihil vehe-
 mentius opto. En totus in aures abeo. **BRAS.**
 Eam terram non esse Armenam, quam vos 25
 Armenam dicitis, hoc argumentum est, quia
 Galenus 1x. de simplic. medic. facultat. dicit
 terrā Armenam pallidam esse, hæc autē palli-
 da nō est. Et ne fugias, dicēs Galeni codicem

ibi esse mendosum: ita etiã suo Idiomaticè ha-
 betur: *τὸ κρόεον ὠχρὰ*, id est, colore pallido.
 quod si fugias, quia id vocabulum, *ὠχρὰ*, cro-
 ceum significet: vnde & ochra, quæ in mineris
 5 inuenitur, flaua est, & quū vritur, rubra: saltè
 hoc habeo, luteum interpretari debere. Sed
 manifestum est, hunc nostrū bolum Armenū
 colorē luteum nō habere. Vnde Hermolaus
 Barbarus v. sui corollarii, vbi de terra in com-
 10 muni tractat, hæc verba Galeni interpreta-
 tur, *πὺ κρόεον ὠχρὰ*, luteo colore, aut palli-
 do, volens duo significata huius vocabuli
ὠχρὰ ponere, quæ in vnum vergunt. Optimi
 autem, & probatissimi interpretes *ὠχρὰ* pro
 15 pallido semper interpretari vidētur: Arabes
 tamen colorem croceum interpretati sunt.
 Nam Serapio Galeni verba adducēs, croceo
 colore ad rubedinem vergente, interpretari
 videtur, & Auicenna rubro colore inquit ad
 20 cinericium vergente: tamē vocabulum *ὠχρὰ*
 non interpretantur ad vnguem, sed opus est
 pro ipso vel pallidum, aut luteum exponere.
 Constat autem nec pallidam, nec luteam esse
 quam vocatis nūc veram terram Armenam.
 25 Præterea addidit eo loco Galenus facilè teri
 Armenum bolum, sicut calx, vel lapis coctus:
 propterea quū in puluerē pistillo redigitur,
 veluti calx est. At in nostro nūc inuēto bolo,
 hoc reperiri nō potest: nam & si in puluerem
 teri

teri possit, non tamen aptè sicut calx, ob v-
 stuositatem illam, quam habet. Comparatq;
 ipsam in læuore Samio astro, quī albus est,
 vel pallidus. Imò calcē in colore bolus Arme-
 nus imitatur. Vidi ego, & nunc domi habeo, 5
 terrā quādam ex Armenia allatā à religioso
 diui Frācisca, qui eam dono dedit Illustrissi-
 mæ Lucretiæ Borgiæ, Illustrissimi patroni
 mei Herculis Carnutum Ducis genitrici. Est
 autē pallida, & veluti sicca calx: quæ si teratur 10
 in puluerē, vt calx redigi potest. Hanc Arme-
 num bolum à Galeno descriptum suspicor.
 Deniq; viliori pretio bolus hic Armenus ven-
 ditur, quàm terra sigillata. At in duplo ma-
 gis Armenia Venetiis distat, quàm Venetiæ 15
 Lemno. Vnde viliori pretio terra sigillata vē-
 di deberet, quàm bolus Armenus. Nec opus
 est fugere in maiori copia bolum Armenum
 haberi, quàm terra Lemnia: quoniā mons est
 in Lemno, vt Galenus docet, non locus parti- 20
 cularis, & paruus, qui deficere possit. Illudq;
 superaddere nō grauabor, eadem nauigatio-
 ne mercatores terrā sigillatam, & bolum Ar-
 menum Venetias ferre: quod indicium esse
 potest ab eodem loco, vel propinquis habe- 25
 ri. Nec opus est tergiversari, hanc ex nauiga-
 tione Alexandriæ ferri. At prius ex Armenia
 Alexandriam delata sit, quia breuior est, &
 commodior via per mare Euxinum. Adde

qui hunc bolum Armenum portant, non
 transire Aegeū mare, in quo est Lemnus in-
 sula, vt in nona Europæ tabula Ptolemæus
 describit. At si in Armeniam irent, opus esset
 5 fauces illas maris transire, quæ vulgò strictus
 Garipoli nūcupatur. Vbi Galipolis vrbs sita
 est, Latine Hellespontus dicitur. Postea Bo-
 sphorū Thraciæ, & Propontidem pertrans-
 ire. Deniq; totum Euxinum mare, quousq;
 10 in Armeniā Cappadociæ conterminam per-
 uentum sit, vbi terra Armena colligitur. Sed
 non est satis naui huc appellere quum & ter-
 restri itinere egeant, si in statutū boli locum
 peruenire voluerint. Tamen qui bolum Ar-
 15 menum quærunt, & Venetias portant, breui
 reuertuntur, nec mare Aegeum transeunt.
 SEN. Quid ergo est hæc terra, quam bolum
 Armenū certè arbitrabar? BRA. Terrā sigil-
 latā esse arbitror. Mastica nuper ex Lemno
 20 allatam terram. SEN. Mastico. BRA. Mastica
 & bolum Armenum nuper inuentum. SEN.
 Masticaui. BRA S. Quo differunt hæc? SEN.
 Nullo altero, quàm quòd in sigillata terra
 quædam granula tanquam sabulum per sen-
 25 tio, quæ in bolo nō sunt, imò bolus penitus
 liquefcit, & nihil palato occurrit, aut in ore
 moratur. Terra sigillata & ipsa liquefcit, ve-
 rùm granula quædam veluti terræ micæ, &
 arenæ relinquuntur, quæ solui non possunt.

BR A. Hoc ideo est, quia idem sunt bolus nūc
 vocatus Armenus, & terra sigillata: etiam si
 gustes, eadem adstrictione inigniuntur. SE.
 Optimè noui. BR AS. Addam & aliud, terra
 illa, quæ sigillum Turchicū habet, adultera- 5
 ta est, & veluti albū sabulum illi addidere, vt
 commodius sigillum recipiat: ideo minus ru-
 bra efficitur, & in pallorem vergit. Quod au-
 tem hic color, quem habet bolus iste Arme-
 nus, sit terræ Lemniæ color, facillimè proba- 10
 ri potest, ex hoc in primis testimonio, quo-
 niam Poetæ fingūt è cœlū Vulcanū cecidisse,
 & suo cruore terrā eo loco cōspersisse, ideo
 sanguinis colorē habere dicitur, qui in dicto
 bolo Armeno videtur. Plinius etiā de rubri- 15
 cis tractās, id est, rubris terris, inquit Lemniæ
 rubricæ palmam dari, quia sit minio proxi-
 ma, lib. x x v. cap. v i i. Terra autem sigil-
 lata rubricæ colorē habet, quē præcise in hoc
 bolo videmus. Nam nulla terra est magis 20
 proxima vero minio hoc bolo Armeno. Nō
 intelligo hic per minium nostrū fictitiū, quo
 nūc vtimur, sed antiquū, quo sanguinē picto-
 res fingebāt. Imò quendā hoc Armeno bolo
 dicto pingere iussimus: omnino color ru- 25
 ber floridus visebatur, vt quisq; poterit per
 seipsum experimento cōprobare. Adde hac
 minium sublinere, & adulterare: quod facilè
 hoc bolo Armeno fieri potest. Veteres etiam

ea vtebantur ad splendorem: sed mirū splen-
 dorē hic bolus Armenus picturis facit. Non
 possum abstinere, quin & tu experimento
 probes. SEN. Imò summopere cupio, sed de
 5 rubrica Lemnia, non de terra sigillata, fieri
 scripsere. BRA. Idem de terra sigillata fecif-
 sent, sed ob minorē copiam rubrica vteban-
 tur. Imò adde Cornelium Celsum eam appel-
 lare minii glebam. Nam xv. cap. IIII. libri
 10 inquit, minii glebam ad cancrum intestino-
 rum valere. Dioscorides & Galenus ad dysen-
 teriam proficere censent, & Hermolaus Bar-
 barus eo loco v. libro Celsum exponit minii
 glebam, id est, Lemniam terrā. Nulla autē est
 15 magis propinqua minii glebæ isto bolo Ar-
 meno, quanuis aliquid propriè de minii gle-
 ba posset Celsum exponere. Vnde arbitror,
 bolum Armenū à vobis dictum esse terram
 Lemniam, quia ex Lemno affertur, nō ex Ar-
 20 menia. Et Galenus vbi de Samix terræ lotio-
 ne scribit, terram Lemniam esse tenacem, &
 paululū viscosam docuit, qualem esse bo-
 lum hunc Armenum constat. Deniq; sume
 tu hanc terram Armenam, & in aqua macē-
 25 ra, vt docet Galenus ix. de simplic. medicam.
 facult. vbi de differentiis nominatarum pas-
 sim terræ scribit, videbis ablata aqua quum
 exiccatur, in mollitiem ceræ deuenire. Tu
 mox eam tuo sigillo imprime, & deprehen-
 des

des pro terra sigillata vendi posse, præsertim si illi sabulum miscueris albū. SE. Nusquam à Galeno vel altero authore dictum inuenitur sigillatam terrā sabulo adulterari. BRA. Omnia ab omnibus scripta non sunt: neque 5 opus est vt omnia scripserit Galenus, alioqui hoc mihi scribendum nō reliquisset. Ad rem nostram redeuntes, vnū solum obstat, quod est, Galenum dixisse colorē fuluum habere, quanuis & hic boli Armeni dicti, fuluus nun 10 cupari possit, quo modo fuluum leonem vocamus, qui similem colorē habet. Hoc saltem habeas, si nō sit sigillata terra, esse rubricam Lemniam, quoniam ex Lemno affertur: & id argumentum esse potest, rubram esse, quia 15 Dioscoridēs sanguine hœdino, vel caprino conformari credidit. quod sibi persuaserat etiā Galenus, antequam vidisset. Ideo ruborem talem habere debet, qualem faceret sanguis terræ mistus, præsertim etiā ipsa rubo- 20 rem habente. Alioqui hi summi viri non putassent sanguine hœdino parari: hic autem noster bolus Armenus eiusmodi colorē habet. Imò Galenus eo loco addit colorem habere cōbusto similem, qualem habet hic nos- 25 ter bolus, nuper inuētus. Ex his certus sum, bolum Armenū nunc vocatū. non illum, qui ex Germania habetur, esse terrā Lemniā. vel rubricā Lemniam, & illam fortè, ex qua terra
figil

figillata dicta fit per dissolutionem, & abiectionem supremæ, & infimæ partis. SE. Hæc me in admirationem, & cupidinem trahunt visendi illa loca, nisi senio cōfectus essem, & nisi à Barbaris, & infidelibus nationibus posiderentur illæ partes. Nam facillimū est senio cōfectum nauali itinere peregrinari. Si hunc vigenti ætate essem, & iter tutum præstaretur, illuc omnino, & ad alia plura loca proficiscerer. BR A. Si Principes liberalitate præditi essent, multi reperirētur, qui orbem perlustrarent, vt Galenus fecit, noua semper experiendo, & discendo: vel si diuites literis operam nauarent. Sed vsu venit vt nullus simplicium medicamentorū facultates, res ipsas consideret, nisi medicus fit. Medici verò nostro æuo, vt plurimum pauperes sunt, quia diuites non dignantur medicam artem addiscere: adeò inepti sunt ad propria bona noscenda. Putant enim idem esse medicam artem scire, & ea uti. Medici verò paupertate ducti, lucris incumbūt, & accumulandis opibus intenti sunt, quid hoc, vel illud sit discere spernentes. SEN. Imò ignorant an pharmacopolæ eiusmodi simplicia habeant, quibus in dies vtuntur. BR A S. Oportebat equidem Aristotelem summū philosophum imitari, & eius præceptis parere, qui prius ditari vtile esse censet, quàm philosophari: sed quum diuites

uites effecti sunt, tunc philosophandum erat.
 Nam alibi edocuerat, Philosophos acqui-
 sitis necessariis, coepisse philosophari, non so-
 phistico modo & apparenti, vt multi nunc
 faciunt, sed reru causas inquirentes, & abdita
 naturæ arcana detegentes. At ex nostris plu-
 rimi quantò magis diuites efficiuntur, tantò
 minus philosophiæ præceptis incumbunt, &
 indagandarù rerum sciētia. Hæc autem aliàs
 deploranda sunt: nunc ad institutum nostrum ¹⁰
 reuertamur. Ego id intra me decreui, natos
 meos bonis literis primùm instituere, dein-
 de per diuersas Mûdi partes relegare, vt per
 varia regna, & prouincias euagati sapientio-
 res reuertantur. **SEN.** Optarem vt de terra ¹⁵
 Lemnia distinctius locutus esses, atque ex-
 actius: nam ea, quæ terræ Lemniæ cõueniunt,
 rubricæ attribuisti. **BRA.** Distinctissimè lo-
 cuti sumus, & ex vnus cum altero affinitate
 satis probabilibus argumentis probauimus, ²⁰
 bolum Armenû, nunc orientalem vocatum,
 Lemniam terrã esse. **SEN.** Quas habet quali-
 tates Lemnia hæc terra? **BRA.** In actiuis qua-
 litatibus temperata est: quanuis nonnulli di-
 gladientur, & dicant esse in primo ordine cali-
 dam, alii frigidam. In passiuis qualitatibus
 secundû ferè attingit exiccandi ordinẽ, quip-
 pe, Galeno teste, absq; mordicatione exiccatur.
SEN. Boracis sequitur. **BRA.** s. Lapidem bo-
 racem

racem Albertus in capite buffonis inuētum
 arbitratur, quem omnes fere recētes sequun-
 tur. hic tamen non est, quem vos in officinis
 habetis. Ego ex buffonis capite eū lapidem,
 5 vel potius os eduxi, in nigrū colorem incli-
 nat. Sed nunc de illo sermo fieri non debet,
 sed de illo, quo aurifices vtūtur: imò aurum
 cōglutinare nō possent, si deesset borax, s. e.
 Reperitūrne apud antiquos? B R A. Equidem
 10 à Dioscoride, Plinio, Galeno, chryfocolla
 nuncupatur, quasi auri colla, & gluten dica-
 tur: propterea ab Auicenna, capistrum auri
 nūcupatur. s. e. n. Ergo & Arabes de illo per-
 tractant? B R A. Omnino, & tincar vocāt suū
 15 idiomate. Serapioq; inter species salis nume-
 rat: de quo mirandum est, qui nihil memine-
 rit Galeni, aut Dioscoridis, quos tamen in
 omnibus refert, earum rerum, quæ ab ipsis
 tractantur. Vno autem remoror, vt arbi-
 20 trer Serapionem non intellexisse quid esset
 borax apud antiquos: quia scribit Mesuen
 dicere, radicem boracis artificialis vrinam
 infantis esse. Si autem antiquorum boracem
 nouisset, non fuisset sibi mirum hoc, nec
 25 veluti magnum quid adduxisset, quia omnes
 artificialem hunc lapidem ex vrina consta-
 re monent. Nascitur autem naturalis in fo-
 dinis auri, argenti, æris, & plumbi. Ad nos
 defertur chryfocolla varios colores habens,
 alba

alba, flava, viridis, subnigra. Conqueruntur aurifices quia à pharmacopolis ementes, non assequuntur plerunque suum finē, quia falsa est chryfocolla, vel alter lapis pro ipsa. Plinius colorem chryfocollæ esse herbæ segetis lætè virentis scribit. Nero arenam chryfocolla sterni fecit, quum & ipse, & sui eodem colore induerentur. vt deprehendatur, antiquos eas fatuitates in colorum distinctionibus seruasse, quas nostrum vulgus imprefas, & leureas vocat. Dioscorides dicit: *τῆ χρῶα κατανόησις πρῶσιςσα*. Marcellus interpretatur, Colore vsq; ad satietatem virente. Hermolaus Barbarus Dioscoridē per Plinii verba interpretatur inquiring, Quæ colorem herbæ segetis lætè virētis reddat. Interpretari possemus, colore omni parte virēte. Quam pharmacopolæ nunc habent, virenti colore infecta est, sed non omni parte, nec lætæ segetis, nec vsque ad satietatem virente: ideo imperfecta est. Venetiis nōnūquam vidimus blondo colore. Et domi habemus pulcherrimam, simul cum lapide Armeno iunctam. Nostri aurifices eam probant, quæ maximè colore aureo assimilatur. Nam & si exquisitè viridis esse debeat, in nostra tamen alba & flava, & subnigra reperitur. Flava ad aurum ferruminādum apta potissimū est. Quamquam & chryfocollam faciāt pue-

rorum vrina in æreo mortario, & æreo pi-
 stillo. Conficiendi modum Dioscorides lib.
 quinto, Plinius libro trigesimo tertio, capite
 quinto, & Galenus nono de simplicium me-
 5 dicamentorum facultatibus libro, designât.
 Hac etiam aurifices ad aurum glutinandum,
 & ferruminandum vtuntur, quippe diuersa
 metalla variis rebus iungunt aurifices: Chry-
 focolla, aurum (vt Plinius docet) argilla, fer-
 10 ro, cadmia æris massis, alamen laminis, resi-
 na, plumbo, & marmore. Plumbum nigrum
 iūgitur albo, & ipsum album sibi oleo, stan-
 num æramentis, stanno argentū. Sed hæc ad
 nostrum propositū nihil: quia nos alios plu-
 15 res modos hæc ferruminandi scimus, quàm
 hi, qui à Plinio traduntur, arte inuentis sem-
 per addente. Ex Germania chryfocolla affer-
 tur, inepta tamen. Nostri etiam eam habent,
 quæ ex puerorum vrina fit. odora. s. e. Odo-
 20 rari, vrinam persentio. B. R. A Gallis bourax,
 ab Hispanis esclarimento, à Polonis puriss
 nuncupatur. s. e. Talchum sequitur. B. R. Sunt
 qui Arabicè talk nuncupari volunt. Alii stel-
 lam terræ, ex luce quam habet, & splendētes
 25 radios nuncupant: quanuis & nonnulli stel-
 lam terræ herbam vocent, quæ vulgò luna-
 ria dicitur, folliculum rotūdum habentem,
 in quo semina conduntur, qui folliculus no-
 cturno tempore aperitur, & ad eò radios lu-
 næ

næ recipit, vt lucens stella videatur. Loci in-
 colæ ubi vident, diabolum esse putantes au-
 fugiunt, hac veneficia parant, hac dæmones
 iritant, hac Chymistæ suum mercurium fi-
 xum, stabilemque reddunt. Tamen hoc no- 5
 men stella terræ, in maiori vsu est, vt Talchū
 significet, quàm aliquod alterum: nec imme-
 ritò, quoniam ab antiquis aster, id est, stella
 vocatur. s. e. Reperitur ergo apud antiquos?
 BRASAVO. Suspicio astrum Samium à Plin- 10
 io dictum libro xxxv. cap. xvj. & Dioscori-
 de v. libro, & Galeno ix. de simplicium phar-
 macorum facultatibus libro hanc rem esse,
 quam vos Talchum in publicis officinis
 nuncupati. Quippe duas terras Samias po- 15
 nunt auctores, ambas albas. Prima à Diosco-
 ride collyrion dicitur, à Plinio syropicon. Al-
 tera aster Samius, quam Dioscorides crustæ
 similem dicit, & désam, vt coticula, & quam
 Galenus non indigere lotionem testatur: hanc 20
 puto Talchū esse. Vim adstrictoriā habet, &
 nomine stellæ ab antiquis dicitur. Lapidē Sa-
 miū esse aliàs arbitratus sum, nūc in astrū Sa-
 miū inclinor. Ad nos ex Germania affertur.
 Supra mōtes, præsertim post pluvias, inueni- 25
 tur, à lōge splendescere videtur, vt stella. Ided
 stella terræ à nobis, & aster ab antiquis appel-
 latur. In Samo perfectissimum nascitur Tal-
 chum: propterea Samius aster dictū est. Ad-

stringit adeò, vt mihi gustare volenti, os cor-
 rugauerit. Sunt qui talchum cæruleum, qui
 viridem, atq; croceū quærant, præsertim Chy-
 mistæ, vt id quæretes, quod inueniri non po-
 5 test, tēpus vitæ suæ in falsis nugis conterant.
 Vfus in medicina, crematio, & lotura etiam
 nunc est, vt Dioscorides de Samiâ terra dicit,
 sed præsertim crematio, quia pauca lotura
 indiget, propterea Galenus nō lauari, id est,
 10 q̄ breui lotura tradit. Hoc Venetiis emere
 poteris, vel ex Germania petere. Nascitur &
 propenos in Apēninis alpibus inter Regiū,
 & Mutinā è regione Herberix arcis Illustris-
 simi Ducis nostri munitissimæ. Locus autē,
 15 in quo inuenitur, vulgò nūcupatur il zello, à
 magnifico Iulio Scadiano possessus, potissi-
 mū vbi gypsum est, reperitur. Gypsum verò
 alumen scaiolæ est, quando nondum coctū
 fit: quum veræ decoquitur hoc alumē, in gy-
 20 psum vertitur. Galli gypsum plastre vocant,
 Hispani yello, Germani gips, à Polonis pan-
 ny mariey lodek. Mulierū animi discrucian-
 tur, vt aquam talchi habeāt, quæ è talcho edu-
 ci non potest, nisi alia simul misceātur. Existi-
 25 māt hac aqua futuras esse pulchriores. Aui-
 cenna frigidū in primo esse iudicat, siccū in
 secundo: putamus nos ad tertiū attingere, &
 aliquid caloris participare. Ad alia te vertas.
 30 EN. Nullæ supersunt terræ, quibus vtamur.

BRA. Multò plures à Dioscoride, Plinio, Galeno describuntur, quàm ex sint, quas suprà enumerasti. At quum de his solùm, quarum vsus est nobis, tractare instituerimus, prædicta supersint, quoniam & hora in aliquod diuersi foriũ proficiscendi imminet. **SE.** Imminet profectò, id castrũ versus proficiscamur. Nã Ferrariam eũdum est, quum omnia ferè collegerimus, quæ ad nostram officinam reparandam his locis haberi potuere. Inter eundũ verò, vt cœna sapidior sit, de salibus loquamur. **BRA S.** Imò hoc sermone via breuior reddetur.

DE SALIBVS, QVORVM IN
officinis vsus est.

15

SEN. Sal communis aliis salibus initiũ facit. **BR.** In diuersis Mundi partibus varij sunt salis vsus. In Italia marino vtimur, qui partim arte factis areis, vt aqua Solis feruore exiccari possit, partim spõte innascitur. Fertilissimæ sunt Illustrissimi Ducis nostri salinæ, quæ in conuallibus Comaciensibus patent, vt ferè tota Hetruria, Insubria & Flaminia eo vescantur. Spissum esse oportet, candidum & planũ. In Germaniæ aliquibus partibus, Pannoniæque fossili sale, atque metallico vescuntur. Montes vsque ad duo miliaria in profundum excauant, sursum ingentes salis massas funibus trahentes. Saxeus dicitur hic

25

25

fal, & marmoreus: ferreis pistillis teritur, &
 optimè salit. Probat in hoc genere, qui
 candidus, perlucidus, & densus. At qui can-
 didissimus in hoc genere, valde lucidus, &
 5 densus inuenitur; Salem gemmæ vocant,
 quoniam veluti gemma nitet. In Germania,
 vbi salem effodiunt, & Pannonia, quando-
 que inter globos salis ingentes, aliqua sa-
 lis gemmæ portio, sex, octo, & quindecim
 10 librarum, plus minus, inuenitur. Hic verò
 est perfectissimus sal fossilis, & veluti flos
 eius, qui rarus, & paucus in tam magnis,
 & frequentibus massis inuenitur, propter
 ea gemma dicitur. Ex Germania Vene-
 15 tias comportatur. Nihil tamen impedit, vt
 Ferrariam deferatur, curare. De marino
 sale nihil in præsentem dicemus, quia notior
 est, quàm vt de illo tractemus. Sal à Creten-
 sibus vulgò dicitur alaci, à Polonis solpro-
 20 sta. At sal gemmæ, ab Hispanis sal piedra,
 à Polonis sol oczkouata nuncupatur. Est
 calidus, & siccus ordine secundo. SENEX.
 Armeniacus sal defoditurne & ipse? BRA-
 SAVOLVS. Dicendum est, Ammoniacus,
 25 quasi arenarius. SENEX. A Pandectario Ar-
 meniacum dici legeram, quoniam ex Arme-
 nia portetur. BRASAVOLVS. Nunc altero
 labore indiges, dediscere scilicet, & eius no-
 minis obliuisci. Ammoniacus appellatur,
 quia

quia sub arena inuenitur in Aphrica apud Ammonis oraculum, vbi loca siccissima sunt, & in Cyrenaica regione. Ibi arena defossa, frusta salis oblonga, extrà nigra, vel eruginosa, intus alba, & ad similitudinem a-
 luminis scissilis. Non multum lucet, & adeò falsus est, vt ingrato sapore gustetur. Tamen medicinae utilis pro balanis fingendis in difficilioribus morbis, quibus opus est, ad opposita deriuare. Venetiis emes, quanuis ex Ger-
 mania simile genus salis portetur, qui sapore ingrato adeò salit, vt eo pro Ammoniaco vtamur. Adeò falsus est hic sal, vt mihi fastidium pepererit inter loquendum, nisi de sapidiore sale tractemus. Poloni sal Ammonia
 cum salmyak, à Cretensibus vulgò zapanico nuncupatur. Calidus est, & siccus in fine ordinis tertii. Commune nomen salibus Germani habent saltz, Hispani sal, Galli sel. s
 N E X. Si hic sal ob falsedinem fastidio fuerit: 20
 dulcem salelem inueniamus. B A A S A V. Quo-
 modo sal, si dulcis est? s E N. Nihil impedit idem æquè falsum & dulce esse. B R A S A V O.
 Equidem. s E N. Sal, de quo loquor, Indus sal dicitur. B R A S A. De hoc in saccharo expedi- 25
 tum est. In India nascitur, in cannarum extremitates: nã calore Solis exudat, & extra cannas duratur, & nostro saccharo cando similis videtur, vocatur etiam mel supra cannas

inuentum. Ad nos non defertur, & eius vice
 saccharo dicto cando vitimur, arte parato:
 quanuis nostri pharmacopolæ, nescio quid,
 extrâ nigro, pro hoc sale vtantur: quid verò
 5 fit, incompertū habeo. s. E. Sal nitrū sequitur.
 B. R. Nitrū & litrū à Græcis dicitur: vos nitro
 caretis, & antiqui veltrū non habebāt. Nitrū
 nunc terra, & scrobibus circa parietes inue-
 tis paratur. Antiquum nitrū sponte in aqua
 10 fit, & illac transeuntes, aquæ nitrosæ efficiun-
 tur. Antiquorū nitrum colore rosæ, aut can-
 dido erat. Nostrum verò aut candidum est, si
 perfectum sit: aut subnigrū, si perfectionem
 non sumpserit, & nondū exquisitè ebullierit.
 15 Antiquum nitrum, à Germanis saltz peter,
 ab Hispanis salitre, à Polonis saletra nuncu-
 patur. Antiqui pro sanādis hominibus, & in
 vita seruandis vtebantur: nos pro necandis,
 pro eruendis vrbibus, depopulādis gētibus
 20 nostrum nitrū paramus. Ex tenuitate, & esse
 spongioso, ac fistuloso antiqui suum nitrum
 probabant: nos quod parum crepitet. In ma-
 chinis bellicis bombardas vocatis, bombum
 facit nitrum, nec vehemēs esset ictus, nisi ni-
 25 trum adderetur. Iamque puluis inuentus est,
 qui glandem sine bombo proiicit, non tamē
 vehemēter, vt vel pullum interficere posset.
 Illustrissimus Alphōsus Ferrariæ Dux inely-
 tus in omnibus rebus diligentissimus, hunc
 pulu

pulverem inuenit, qui sine bombo glandem emitteret. Fit nitrum hoc modo impræsentiarum in Oenotria: in antris caprarum ster-
 cus colligunt, & per tres dies in aqua mace-
 rant, postea ebulliūt, quousq; digitis resiliat, 5
 quod residet sal nitrum est. Præter nitrum,
 quod fluminibus innatabat, etiã nitri spumã
 habebant, à Græcis aphronitrum, ab Arabi-
 bus baurach appellatur: quanuis baurach, &
 nitrum confundant Arabũ sectatores, & ipsi 10
 Arabes, vt Mesue facit: tamẽ re vera apud A-
 rabes baurach est nitri spuma. In salibus etiã
 opus erat te halofachné, id est, salis spumam
 habere, & florem salis, quẽ halofanthos vo-
 cant. Est autem fauilla salis. De his omnibus 15
 Plinius capitibus vij. viij. ix. & x. lib. xiiij. agit,
 & Dioscorides v. lib. Galenusq; xj. de simpli.
 medic. facultat. prope finem. Calidum & sic-
 cum existimatur ordine secundo. s E. Sal na-
 phricus sequitur. B R. Quis meminit huius sa 20
 lis? s E. Mesue. tamen scire optarim, an apud
 antiquiores inuentretur. B R A. Inuenitur qui-
 dem, sed vos eum non habetis. Plinius lib. su-
 præ citato, Salem in Babylonia fieri ex aqua
 bitumine ablato docet; & Galenus xj. de sim- 25
 plicium medicamentorum facultatibus, in
 mari mortuo salem fieri monet, quem Sodo-
 miũ vocãt: Ibi enim Sodoma est, vbi asphal-
 tum colligitur. Vt hoc sale caretis: nec opus

est expendere, vt habeatur, quoniam facillimū est sine hoc sale viuere, & ab omni aegritudine liberari. Naphthicus appellari debet, non naphricus. Peius proferūt, qui nauticus

5 legunt. s. B. Sal alcali sequitur. B. R. A. De hoc in aluminibus locuti sumus. Arte fit ex herba cali cōbusta, quæ dictæ vsnæ assimilatur. Vitricinus etiā nūcupatur. Cinis hic emollitur, & in furnū ponitur: postea additur arena alba,

10 quæ ex Sicilia affertur, & iterum ad ignē ponitur: postea fit sal alcali dictum, quod veluti aqua est: deinceps vocatur maxacāna, quæ est viride nitrum: post additur lapis, qui ex Genua affertur. Et vitrum album fit. Si autē

15 aqua illa sit, ex vitro macerato fit, Vitrum crystallinum nuncupatum. Tamen ex pluribus aliis herbis, & carbonibus, ac lignis, varia salis genera fieri possunt pro diuersarum gentium moribus. s. B. N. Id scio, verūm prædictis

20 tantūm in officinis vtimur. B. R. Naphthiciū habere non poteris: Ammoniacum præterea, verū Ammoniacū non est, sed aliqui fictitium parant. Alii ex Germania cōportatum habent. Salem Indū habere ne magnificias,

25 quoniam in illo nō sibi constāt Arabes. Nam Auicenna eius proprium colorem nigrū esse cēset ij. libr. sed iij. libro inquit esse in colore salis, & in dulcedine mellis. Quo autē pro illo vos vtimini, ex Germania defertur. Alios

sales

sales prosequaris. s. e. Nullus est alter sal, quo
 utamur. Iam ad hospitium peruenimus. Her-
 barie, cœnam para: interim de nonnullis lo-
 quemur, quæ ad nullam seriem deducere no-
 ui. B. R. A. Age quàm breuius fieri poterit, quo- 5
 niam fame, siti que ingentibus corripior.

NONNULLA, QUÆ AD CA-
 put nesciunt pharmaco-
 polæ deducere.

S. e. Ex his vnum est tutia, & spodiū, non qui 10
 dem illud Auicēnæ ex cannis. B. R. Hæc ad me-
 tallā, aut terræ species adducenda erant, de
 ipsisq; in radicibus egimus. Nam tutia à Dio-
 scoride, Plinio, & Galeno pompholyx dici-
 tur. Spodiū verò pars crassior existit: vnde in 15
 fodinis ærariis quum cadmia, vel clinia in ca-
 mino perficiuntur, fumus subtilior camino
 inhærens pompholyx, & tutia est. Crassior
 verò, & quandoque carbonibus mistus, spo-
 dium. Vnde Galenus, quum pompholygem 20
 habebat, nūquam spodio: quū verò spodium,
 nunquam antispodio. Quod ex cannis Aui-
 cenna facit, antispodium est. Tu quum pom-
 pholygem, id est, tutiā facillimè habere pos-
 sis, antispodium, & spodium abiicias. s. e. n. Si 25
 quispiam medicus spodium ordinaret, quid
 agendum? B. R. A. Pompholyge pro spodio v-
 taris, vt Galenus faciebat. Nam pompholyx,
 id est, tutia, est perfectissima pars spodii. Ideo
 à Germ

à Germanis vtrunq; Nix appellatur: quanuis
 & nōnulli sint, qui nil Latino vocabulo vtan-
 tur. Frigida in primo ordine existimatur pō-
 pohlyx, sicca in secundo. s B. Rasura eboris se-
 5 quitur. B R. Ex elephantum ossibus ebur fit.
 Imò ossa ipsa ebur sunt. Et quanuis Græcie,
 ebur elephantū appellent, omnia tamen eius
 ossa ebur dici possunt. Ex dentibus autem,
 vel, dicas, cornibus pulchrius fit. Sobe ebo-
 10 ris paronychia tolli Dioscorides cēset, & Pli-
 nius lib. xxviij. tamen Paulus Aegineta ex vii
 guibus etiam fieri monuit. A Polonis eboris
 rasura estrozinii szlonyouey koszecz voca-
 tur. Sed & vnicornis, vel monocerotis cornu
 15 habebis: non autem falsum. nam multi lapi-
 dem vice cornu monocerotis habent. Imò
 omnes ferē. Subniger est color, aut subcine-
 ricus. Duo integra cornua Venetiis in ara-
 rio diui Marci reconduntur, omnium, quæ
 20 viderim, pulcherrima, & maxima. Si hoc cor-
 nu aliubi habere poteris, cura: quippe vene-
 no aduersatur, & puerorum vermes interfici-
 cit, vt publico consensu receptum est, quod
 à nullo vnquam antiquiore dictū est. Verūm
 25 si cerui cornua in hoc vsu sunt, cur & illa mo-
 nocerotis in eodem vsu esse non possunt? At
 à nullo proditum est, vel ratione comproba-
 tum. Poloni iednorozecz vocāt. s B. Nec cor-
 nua cerui omittenda. B R A. Vt habeas cura-
 bo,

bo, quū illustrissimus Princeps, & patronus
 meus Hercules Estensis aliquē ceruū insecu-
 tus defiget. A Gallis cerui cornua, corne de
 cerf, à Germanis hirtzenhorn dicuntur.
 Monocerotis autē cornu, à nobis alicornio, &
 ab Hispanis cuorno de licornio, à Germanis
 eodē modo sua lingua einhorn, id est, cornu
 vnicornis dicitur. Germani verò ebur, ele-
 phant dicunt, cuius rasurā Galli rasclure d'i-
 uoire vocant. s. B. Copulæ glandiū sequuntur. 10
 B. R. In Ferrariēsi agro copiose proueniūt, in
 Mutinēsi copiosius: ego è mōtanis glādibus
 potius seruarē. Scutellæ illæ, quibus integuntur,
 & ferè pileola adstringūt: propterea Germa-
 ni nomē inuenere eichel hueteil, id est, glādus 15
 pileolū. In his rebus natura prouidit, in qui-
 bus nō est opus, nisi occulta aliqua necessita-
 te factū sit. Sunt frigidæ, & siccæ ordine secū-
 do. A Polonis skorki zolox dzioucz vocan-
 tur. s. B. Tegname sequitur. B. R. Hoc inter li- 20
 gna numerare oportebat. s. B. Ad me nihil re-
 fert, modò apud antiquos agnoscā. B. R. Nihil
 equidem refert, tamē cōgenera cōgeneribus
 prope esse oportet. Scito tegname vocari,
 quasi thymiana, à suffumigio: eo nempe do 25
 mus suffumigātur, vt redoleāt. Id enim no-
 mē thymiana multis odoratis rebus cōmu-
 ne est suffumigio aptis, modò ex floribus nō
 sint. Nos duplex genus corticis habemus,
 quæ

quæ pro thymiamate pharmacopolæ ven-
 dunt. Vnum crassum nigrum, & cõbustæ rei
 faciem habens, cui nigra frustula connexa
 sunt, ac si cõglobatæ arboris succus sit. Alte-
 5 rum subtile, & rubrũ. Si hoc suffumigaueris,
 redolet magis quàm primum: imò pluribus
 primus ille cortex malè olet, quem paisim vé-
 ditis. s. e. Quid est apud antiquos? B. R. Diosco-
 rides primo lib. de nascaphtho pertractat,
 10 quod vestrũ tegname, aut thymiamata esse ar-
 bitror. Ex India defertur nascaphthõ. Natu-
 ra corticosum est, & additur ad suffimenta,
 sed ingrato odore. Recentes Nastatimon le-
 gũt, quũ nascaphthõ legere oporteat. s. e. Lo-
 15 quuntur de ipso Arabes? B. R. Loquuntur
 quidẽ. Nam Serapio capite centesimo octua-
 gesimo sexto, sub nomine Lasahatem, de na-
 scaphtho pertractat. Genuẽsis decipitur, qui
 nabach Serapionis esse arbitratur: & errandi
 20 ansam Pandectario præstitit, qui ex aliorum
 dictis, & non ex ipso fonte colligit. Quippe
 nabach, fructus arboris est, vt de illo Auicen-
 na quoque scribit, sed lasahatem, Dioscori-
 dis nascaphthon verè est. Interpres aut libra-
 25 rius aliquis deceptus est, qui in Serapione na-
 bach posuit, quum lasahatẽ scribere debuif-
 set. Hæc autem nihil ad rem, modò noscas ve-
 strum tegname, vel thymiamata, id est, corti-
 cem illum apud nos in suspicionẽ venisse, vt

Dioscorides nascaphthon, & Serapionis la-
 sabatem dici oporteat. Comparato enim la-
 sabatem Serapionis, nascaphtho Dioscori-
 dis, idem esse pictura demonstrat imò à Sera-
 pione exquisita Dioscoridis verba adducun-
 tur. Sed vnus est in Genuensi, & Pandectario
 adeò supinus error, vt dissimulari non pos-
 sit: vbi Dioscorides corticosum dicit, ipsi si-
 ne cortice legūt, quū tamen cortex sit. De eo
 Galenus, & Paulus eodem ferè modo pertra-
 ctant, vt Serapio Pauli verba adducens, eadē
 scripsisse Paulum fateatur, quæ Galenus an-
 tea edocuerat. s. B. Certum est nostri thymia-
 matis odorē multis displicere. Aliorum fortē
 miscella gratus efficitur. BR. In compositioni-
 bus etiam ingratisimum odorem spirat, vt
 diebus proximis in variis miscellis, quas illu-
 strissimus, & excellentissimus Ferrariæ Dux
 Alphonsus suis manibus me præsentē para-
 bat, vt vir erat nouarū rerum sitientissimus,
 expertus som, quē nuper mors impia, crude-
 les paræ nobis abstulere. O incertæ, & incō-
 stantes Mundi res, ò curas hominum, quan-
 tū est in rebus inane. Clemens Pontifex septi-
 mus intestino odio Alphōsum Illustrissimū
 Principē prosequabatur. Septimo kalendas
 Octobris obiit Pontifex, Anno à Christi or-
 tu milleno quingenteno xxxiiij. Quinto ka-
 lendas Octobris vigesima prima hora illu-
 strissim

strissimo Duci relatū est Clementem obli-
 se: hora prima noctis Illustrissimus Dux æ-
 grotare cœpit, pridie kalendas Nouēbris ho-
 ra sexta noctis, sexta decima horæ parte dem-
 5 pta, immortalī Deo animam reddidit, rebus
 suis Christianissimo more dispositis. O ini-
 qua fata. O Sirenes vsq; in exitiū dulces hu-
 manas res, quæ quū blandiri incipiunt, mox
 necant. Non potuit hic generosissimus Prin-
 10 ceps res sua pacatas vnquā videre. Nā ab ini-
 tio principatus vsq; in vitæ calcē omnia ad-
 uersa, quæ Principi contingere possunt, ha-
 buit, & egregiè superauit. Potētissimi hostes
 eum nō modò pungere, sed vorare, & deglu-
 15 tire tentarunt. Ipse dimicans, & sapientia om-
 nes expulit, vicit, & triumphauit. Toties ei
 factæ sunt insidiæ, vt pigeat, ac pudeat à qui-
 bus, & quoties, referre. His omnibus deniq;
 superatis, quum tempus quietis instaret, mor-
 20 te præuētus, dum excogitabat ipse reliquum
 vitæ in noscendis rerum causis, in variis ex-
 periūdis transire. O quoties mecum loquens
 dum ægrotabat, in hæc verba prorupit: Mi
 Antoni, si à præsentī ægritudine euadā, in-
 25 gens viridariū tibi decreui, & nuntios quor-
 sum iusseris mittam, vt herbæ, quæ apud nos
 non sunt, afferantur. adeò simplicium medi-
 camentorum notione delectabatur: vt inte-
 grè Andromachi Theriaca fieri posset, spo-
 pond.

ponderat' nuntios ad omnes Mundi partes
mittere, in quibus simplicia medicamēta effi-
caciōra inueniuntur. quod infectum non re-
linquet illustris. & excellētis. patronus Her-
cules Estensis, eiusdem Illustrissimi Alphon- 5
si primogenitus, qui post dulcissimi, & sapiēt-
tissimi genitoris obitum, magno omnium
gaudio, & plausu in festo omniū sanctorum
dux creatus est: quem video integerrima pae-
ce, & quiete diu victurū, nempe omnia plau- 10
ferenōo Duci. Nec cœlum potuit ingenti-
bus pluuiis prius patris mortē deplorāns, nō
ostendere lætitiā. A summo Olympo risit A-
pollo, & nubes fugauit, vt diem lætam nouo
Principi daret, & quietem perpetuam osten- 15
deret, cum quo Deus est, qui in bonorū ani-
mis insidet. s. E. Audiui de hoc Principe talia,
qualia à iuuenum animis abesse soleant, vt
diuinus potius, quàm humanus dici mereat-
tur. BR A. Multa quidem de illo digna circū- 20
feruntur, sed non talia vt eius benignitas ex-
peteret, vt eius frugalitas, & clementia expo-
stulant. Pius est, mitis, iustus, Dei Præcepto-
rum summus custos, & quod nunc rarum in
Principe est, liberalis. Cuius testis sum ego, 25
quem amplo prædio in Carpenfi agro dona-
uit. Vt deinceps mihi nec succida, nec panis
(vt Ciceronis parcœmia vtar) deesse possit.
Nō est autem hic locus Herculis Illustrissimi

Ferrariæ Ducis encomiū canere, sed aliās ple-
 nius (vt dignū est tanto principe) aggrediar.
 Interim alia prosequaris. Calidum & siccum
 est ordine secundo intenso, vel in principio
 5 tertii. s. Tartarum sequitur. B. R. A. Nec aliū
 de quæras quàm Ferrariæ, ad quam præpo-
 tentia vina confluunt, quāuis mediocria na-
 scantur: separatim ex nigro, & albo vino, ex
 præpotenti, & debili tartara serua. Tartari
 10 drachma in iure bibita ter, aut quater, præ-
 ter noxam soluit. Hispani Latinum nomen
 sequuntur, alii rasura de botas, Germani
 vvein stein appellant, id est, lapidē vini, Nea-
 politani nitro de bota, Poloni vaystyn, Cre-
 15 tenses vulgò groppe da, Veneti grepola. S. E. N.
 Antale, & dentale sequuntur. B. R. Tot ab an-
 tiquis authoribus testarum genera in vsu me-
 dico recepta sunt, vt difficile sit species inter-
 20 re: nūc tamē conabimur has duas species (si
 possibile erit) apud antiquos inuenire. Non-
 nulli quod vos dentale appellatis, dentes esse
 illius optimi piscis, quē vulgò dentale voca-
 mus, putarūt, sed falso: nā dentale piscis aura
 25 tē assimilatur, sed magnitudine eam excellit.
 Constat autem dentale vestrum, citrinum vn-
 guentum ingrediens, piscis dentes non esse,
 sed inter conchas numerādum, de quibus ab
 antiquis sermo fit. Dentale, & antale in pur-
 pur

purarum genere à Plinio libro nono, capite
 xxxvj. & Dioscoride libro secundo numera-
 ri videntur, & à Plinio eodem loco dentale
 buccinum dicitur, à Galeno buccinum mari-
 num, quia similitudinē habet cum buccino, 5
 quo sonus editur. Antale à Plinio purpura
 vocatur: tamen & in genere buccini quoque
 est. Galenus in emplastro albo Ariobazanio
 inter alia, buccinorum cinerem addit. Cery-
 ces à Græcis buccina vocantur. nam idem est 10
 ceryx, quod præco apud Græcos: propterea
 buccinū dicimus, quod ipsi cerycē nūcupāt.
 Recentes dentale appellāt, quia cū dentibus
 similitudinē habere videtur. Vivunt hæc, sed
 an sensum habeāt, immeritò multi dubitant, 15
 quū sensu vigere oculata fide cōstet. Post ma-
 rinos æstus supra maris litora inveniuntur.
 Sūt qui hæc cocta, & qui cruda edūt, sicut alia
 conchylia. Antale diuersis inuolucris circun-
 gyratur, tamen buccinum est. Accidit quan- 20
 doq; flante vento, per antalis anfractus sibi-
 lum emitti, vt tuba videatur. Hæc Venetiis
 emas, aut circa mare quæras, quum in Mala-
 ciam, post ingentes æstus venit. Optarem vt
 buccina carnem habentia emereres, quoniam 25
 (vt Paulus inquit) oleo decocta auriū dolori
 bus proficiunt. Quamobrē detale buccinum
 est: antale apud antiquos, purpura: ideo Ga-
 lenus vndecimo libro de simplicium medica

- mentorū facultatibus, eodē capite de buccino & purpura tractat, & Dioscorides primò de purpura, mox de buccino, tanquam de cōgeneribus expediuit. Tamē marex plura amplectitur, quàm buccinū faciat. Qui verò tellinas ex nominis vicinitate dentales esse arbitrati sunt, aberrarunt: quoniam tellinæ albæ sunt in genere concharum, lenes & perpolitæ, nullo modo striatæ, & sunt tellinæ, quas nostrū vulgus peuerazze, & peueracinas nuncupāt. Exiccāt omnia ordine secundo. Et ferè téperata sunt in actiuis, vel ad frigiditatē inclinant. Ad alia te conferas. HER. Cœna parata est, & iam frigescent pularia.
- 15 SE. Umbilici marini supersunt, qui nos paululūm remorantur. BRAS. Pulchrum nomen est à re ipsa sumptū, quoniā hominis umbilico similes spectantur: ab antiquis in genere cochlearum marinarum numerari solent.
- 20 Vnūverò in genere admonendū, omnes has testas exiccare. Propterea Galenus in buccino de omnibus vnā pertractat, & in genere. Ab Hispanis beligoli vocantur, emblici marini, & à Cretēsisibus vulgò amathias thalassas, id est, oculus marinus. Ad imagines suspendunt, dicentes oculis succurrere. SE. Lauemus manus, & è regione huius ostii sedeamus, vbi suavis aura spirat. HER. Et ego in hunc angulum secedam, ne sudans laterali morbo capiar.

capiar. **BR.** Considerare oportet, nunquid alia sint in his montibus quæreda, aut aliò eundum vt habeantur. **SE.** Nihil amplius, est quod hic desiderem. Cras Ferrariam reuertemur, ea conditione, vt comes sis, & alia nonnulla
 meæ officinæ commoda necessariaq; tractemus. **BRASA VOLVS.** Non possum tibi non obtéperare, quanuis mihi aliò eundum erat. Nunc autem tempus quietem exigit potius, quàm verba, & dulcis sopor influit per mem
 bra. **HER.** Dormiamus igitur, vt summo mane surgentes, magnam itineris partem perficiamus. **SE.** Iam somno capiebar, nisi tuis verbis interturbasses, Herbarie.

DE PINGVEDINIBVS, QUARVM 15
 in officinis pharmacopolarum
 rum vsuse est.

HER. Surgite, iam diluculum instat. en Venus iterum eradiare cœpit. **BR.** Lucifer mane appellatur. **SE.** Inter eundum alia simplicia excogitare, & peribrare oportet, quibus
 in dies vtimur. **BR.** Quæ sunt hæc? **SE.** Primò pinguedines occurrunt. **BR.** Quorū animalium? **SE.** Gallinæ, anatis, anseris, **BR.** Ferrariæ eiuscemodi pinguedines perquam com-
 modè habentur. Tamen glorientes gallinas euitare oportet, & antiquas. Anserum verò, atq; anatum syluestriū pinguedinē seorsum à domesticis serua. Nam syluestriū pinguedo

calidior, & subtilior existit, debentq; citra fa-
 lem inueterari, vt Dioscorides secundo libro,
 & Galenus vndecimo de simplic. medic. facul.
 ostendant. Tu si seruare cupies, hos authores
 5 considera, qui plures modos seruandi secun-
 dum diuersas etiam pinguedines docent. Ad
 nonnulla etiam recens valet, ad quæ non in-
 ueterata, & econtrario. Nec te prætereat ma-
 rium pinguedinem calidior, & sicciorem
 10 fœminarum pinguedine esse: ideo seorsum
 marium & fœminarum pinguedines serua.
 Differunt pinguedo, & adeps, quoniã adeps
 in valde obesis animalibus pinguedo est, pin-
 guedo verò subtilior: propterea obesa ani-
 15 malia etiam vulgò adipem habere dicimus.
 Animalia verò, quæ macilenta non sunt, &
 integra sanitate fruuntur, pinguedinem ha-
 bere, & pingua esse fatemur, nõ tamen adi-
 pem habere: ideo pinguedo intra carnem,
 20 adeps in fine carnis existit. S E N. Seuum quid
 est? B R A. Seuum, vel sepum in ruminantibus
 adeps est, in fine carnis: in sue sepum, sed ine-
 ptum etiam ad candelas, & axungia seruan-
 tur. In renibus sumenda esse Dioscorides se-
 25 cundo libro animaduertit. Seuum, & adeps
 facillè gelantur, non gelatur facillè pinguedo.
 Tamen inter loquendũ quãdoq; pinguedi-
 ne pro adipe, & adipe pro pinguedine vtat,
 vt ferè recentes faciunt. At tu in officina pin-
 guedi

guedinem ab adipe separatam habeas: quoniam pinguedo calidior, & minus humida est. Vbi autem magis humectare opus sit, adipem sume: vbi minus, pinguedinem. Nunc in usum venit vitulinam pinguedinem seruare 5 ad circumlinenda catapotia, ne amaritudo sentiat. Pinguedo ab Hispanis bordura, à Polonis eboštofscziak, à Cretésibus vulgò pachi nuncupatur. Galli verò gallinam poule, Poloni kokossi, Cretenses ornitha, Germani 10 henn, Hispani, vt nos, vocāt. Sed anas à Gallis canart, ab Hispanis anade, à Polonis kaczk, Cretenses vulgò papices, à Germanis ent, dicitur. Appellant verò Hispani anserem, anseron, Galli oye, Poloni goxszzi, Neapolita 15 ni papare, Cretenses vulgò chines, Germani bans. quod nomen apud Germanos antiquissimum est. Nam Plinius capite vigesimo secundo libro x i. banzam vocari apud Germanos. anserem scriptum reliquit, ac si Pli- 20 nius Germanum nomen declinaret à bans. quod quum ipsi proferunt, adeò asperè referunt, vt s. π. sonare videantur. SEN. Tassi, vrsi, ceruique pinguedines sequuntur. BRA. Non parum etiam refert an pinguedo ex iu- 25 niore, vel seniore animante sit. In his montibus taxorum, vrsorumque pinguedines à rusticis emes, prius quàm discedamus. Vereor autem ne decipiaris, & aliam pinguedinem

pro vrsi pinguedine vendant rustici hi mon-
 tani, omnium rusticorum perditissimi, qui
 continuis factionibus sese mutuis necibus in-
 terficiunt. Sed en occasio offertur, qualem vo-
 5 lebamus. Ab hoc rustico vrsus interfectus
 est, pinguedinem emere quid prohibet? vt ex
 vrso sumptam certi sumus. Deinde Ferrariz
 Dioscoridis more aptabimus, seruabimusq;
 Nec taxum illum viuum prætermittamus,
 10 quem mulier funiculo ligatum habet: eum
 Ferrariz vnà comedemus, & pinguedinem
 seruabis. Dioscorides, Galenus, & Paulus hu-
 ius animalis pinguedinem prætereunt. Con-
 stat autem plurimùm emollire. Cerui pingue-
 15 dinem vt habeas curabo, cùm illustrissimus
 patronus Hercules Estensis nunc nouus Fer-
 rariæ Dux creatus, cui fata secudent, ceruos
 venatione defiget. Taxus animal est ferè in
 murium alpinorum genere, à quo Ferrariz
 20 nobilissima Taxonorum familia nomen for-
 tita est, in quo sunt duo ingentia virtutis lu-
 mina, Galeaceus patruus, & Nicolaus nepos,
 quorum minora non sunt, Hercules, Camil-
 lus, & Alphonfus, de quibus aliàs. Galli vrsum
 25 ours, Hispani, vt nos, Germani beer, Poloni
 myedxuiedzie, Cretenses vulgò arcuda vo-
 cant. Ceruū verò Germani hirtz, Galli cerf,
 Hispani ciero, Poloni zelenij, Cretenses vul-
 gò laphi nuncupare solent. s e. Equi pingue-
 do

do sequitur. **BR A.** Curabo vt hanc pinguedinem à magnifico Petro Manfredo Mauro cognominato habeas, qui ea frequenter ad equorum agritudines vtitur. Tamen ipse pinguedinem comarum equi appellat: quia ex collo potissimum eliquat, è quo comæ prodeunt. Germani equum pfert, Galli cheual, Cretenses vulgò alogu, Poloni konskie, Hispani, vt nos, cauallo nuncupant. **SEN.** Hirci pinguedo sequitur. **BR A S.** Et hanc Ferrariæ habebis. Est enim hircus caprarum maritus, quem vulgò becho nuncupamus: & per similitudinem eos homines bechos appellare consueuimus, qui sponte eorum vxores ab aliis vitari sinunt: quippe omnia animalia agrè ferunt, si compares suæ aliis iungantur, & pro hoc actu dimicant, præter hircum. Quam ob ré inter Ferrarienses institutiones sancitum est, si quis patiatur sciens, & volens vxorem eius ab alio vitari, supra currum ligatus, caput hircinis cornibus redimitum habens per totam urbem ducatur, vt hoc probro vilescat. A Gallicis hircus bouc, ab Hispanis cabron, à Germanis bock, à Polonis kozloue dicitur. **SE.** Castrati pinguedo præter dictas habeda. **BR A.** Hanc etiam ne aliunde quæras, quam Ferrariæ. Agnus est, dum puerescit: cum creuerit, aries efficitur, ouium maritus. Si castratur, veruex dicitur; vos autem castratum nomi-

natis. Dioscorides modum seruādi lib. 11. docet: quanuis & alii sint modi post Dioscoridē inuenti. Galli castratū mouton, Hispani carnero, Germani hemmel, Poloni skopoue, Cre
 5 tenses vulgò munucho appellant. s. e. Hominis pinguedo sequitur. B. R. A. De humana pinguedine exordiar, si in primis animaduertero, castratorum pinguedinem à Galeno fœminæ assimilari, vt eandē ferè qualitatem ha
 10 beant pinguedo fœminæ, & castrati in suo genere. Ad eò ingentes vires nobis tribuunt testiculi, qui in causa sunt, vt tauri nunquam aratro assuescant, nisi castrati. Pro humana autem pinguedine seruāda, cū suspensi ali
 15 cuius sectio fiet, vt assequaris curabo. Quippe illi displicent, qui his detrahunt, qui ex homine medicinas parant, vt Alexander Benedictus: quoniam apud antiquos medicos cū Græcos, tum Arabes, ex homine plures ad ar
 20 tem medicam spectantes compositiones fieri colligitur. Et Galenus ex humano stercore quosdam affectus leuari docet, & ex aurium forde, atq; totius corporis. Adde hominē homini magis assimilari, quàm aliquod aliud
 25 animal. Sed hæc aliàs disputanda sunt, & diffusis ac certis argumētis cōprobanda. Nunc etiam Ioannes Sinapius Germanus vir omni bonarum literarum genere refertissimus, & noster in naturali philosophia discipulus, libellum

bellum ostendit veluti Enchiridion Botanologicum inscriptum, quem veluti per transennam non quidem legi, sed vna nocte voravi. In quo libelli author eos taxare videtur, qui ex hominum partibus quicquam in re medica faciunt. Sed ipsius pace dixerim, cum humanæ partes per notas qualitates alicui egritudini succurrunt, in his præsertim, quæ exterius applicantur, humanis partibus potius utor, quàm alterius animalis: & ita cuiusq; agendū suadeo. Nomen authoris libelli, Euritius Cordus est, Simesusius, quem coràm ex facie noui, cum Ferrariæ literis incumberet, in contubernio excellentissimi Vincentii Caprillis, Euritius verè cordatus vir longa experientia præditus. Cuius libellum antequam ad hanc vsq; nostri laboris partem peruenissem, legisse optarim: quippe maximo mihi adiumento fuisset, præsertim in Germanis nominibus agnoscendis. Et quanuis Galenus x. de simplic. medic. facult. illos reprehendere videatur, qui partibus humanis utuntur, intelligendus est, cum alia potiora habeantur: neque aliis in locis prætermittit ad quæ valerēt diuersa, quæ ad hominem spectent, edocere. Pace præterea Plinii dixerim libro xxviii. cap. i. Cum potiora non habeantur, quæ de homine haberi possint in vsu esse debent, potissimum cum extrinsecus est eorū vsus. Non enim

enim hoc abominabile est. At quid abominabilius, quàm caninū stercus exhibere in angina? tamen & Galenus hoc præsidium laudat: quāquam in genere x. de simplic. medic. facult. reprehenderit. Ad rem nostrā redeuntes, Germani hominē mensch, Hispani hombre, Galli homme, Poloni czlouiecz nuncupant. **S. E.** Serpentis pinguedo sequitur. **B. R. A.** In hac pinguedine errores innumeros faciūt,

5 & pharmacopolæ, & qui sine distinctione indicunt medici. Nam vocabulum serpens, omnia serpētia significat indiscretè, quæ innumera sunt, vt etiam Quintus Serenus, & plures alii antiqui, puerorū vermes, & terrestres,

15 serpentes appellarint. **S. E.** Rari sunt, qui hac pinguedine vtantur. Imò nunquam probos medicos ea vtī vidi, sed agyras solūm & ethologos. **B. R. A.** De pinguedine viperæ apud aucthores sermo fit: de aliorum serpentum ad-

20 pe, nihil ferè legi apud quēquam probatum, nisi apud Albertum Magnū, quem tamen nō ausing, nec volo inter probos rei medicæ aucthores numerare. Cū igitur serpentis pinguedo simpliciter quæritur, viperinum ad-

25 pem intelligendum censeo, qui per decoctionem colligitur. Bononiæ pharmacopolas vidi, qui ex quocunq; serpentis genere (puerorum vermibus, & terrestribus lumbricis demptis) indiscriminatim acciperent. Serpentem,
Galli

Galli couleure, Hispani culebra, Germani
 schlang, Poloni voxzoue, Cretenses vulgò
 ophides vocant. s. e. Sunt & qui leoninā pin-
 guedinem, in suis compositionibus, quas re-
 ceptas dicunt, accipiant: sed an leonina sit, 5
 quam Venetiis emimus, ignoramus. Ideo in
 mea officina hanc habere paruipendo. B R A.
 Nec immeritò, cùm rem ipsam, an talis sit,
 ignores. A Germanis leuuv, à Gallis, & Hispa-
 nis, vt nos, lion, vel leon nuncupatur: primi 10
 lion, Hispani leon vocant, à Polonis liuoue, à
 Cretensibus vulgò lendari. s. e. n. Nullis aliis
 pinguedinibus vtimur, sed medullæ sequun-
 tur. B R A. s. A Dioscoride autem & Galeno
 plures aliæ enumerantur rei medicæ necessa- 15
 riæ. s. e. De illis nihil ad nos. Cùm ea plantie,
 quæ in decliui videtur, potiti erimus, medul-
 las, quibus vtimur, enumerare incipiã. B R A.
 Scito interim Galenum pinguedinē omnem
 calidam, & siccam existimare: differūt tamen 20
 ratione specierū animalium, ætatum, sexuū,
 & castratorum, atque integrorum.

DE MEDVLLIS, QVARVM
 in officinis vsus est.

B R A. s. Expediit medullas, quibus vteris, 25
 enumerare. s. e. n. Id faciam, si in primis ani-
 maduertero, medullas potissimùm è cruri-
 bus accipi. B R A. Tamen Galenus x. i. de sim-
 plicium medicamentorum facultatibus, etiam
 spinalem

spinalem medullam ex brutis colligi cenſet,
 & ſeorſum à medulla crurum ſeruari. Nempe
 medulla propriè crurum dicitur. Eſt autem
 ſpinalis medulla durior, & ſiccior aliis: has
 5 ſeorſum collige, vt Galenus præcitato loco,
 & Dioſcorides ſecundo libro docent, diuer-
 ſo tamen ingenio. SEN. Prima medulla cru-
 rum oſis cervi eſt, ſecunda vituli, tertia bo-
 uis. BRA. Et meritò per hunc ordinem nu-
 10 meraſti, quoniam Galenus, & Dioſcorides
 medullæ ceruinæ primum locum tribuunt,
 ſecundum vitulinæ, tertium taurinæ, & hirci-
 næ. Sub taurina bouillam comprehendimus,
 Germani medullam marck, Hiſpani tuetano,
 15 Cretenſes vulgò emniato, Poloni mozgi vo-
 cant. Vitulus autem à Gallis veau, ab Hiſpa-
 nis bezeron, à Germanis kalb, à Polonis dzie-
 loxczia, à Cretenſibus vulgò muſchari dici-
 tur. Sed Galli bouem beuf, Hiſpani buey, Ger-
 20 mani rindt, Poloni volu, Cretenſes vulgò bu-
 di appellant. SEN. Agni medulla ſequitur.
 BRA. Ferrariæ probatiſſimam habebis, vbi
 curabo, vt ceruinā aſſequaris. Agnus ab Hi-
 ſpanis cordero, à Germanis lāb, à Polonis ba-
 25 rana, à Cretenſibus vulgò argni vocatur. SE.
 Poſt medullas pulmones ſequuntur, de qui-
 bus ſtatim agemus, ſi prius hoc flumen tra-
 nauerimus. Calefaciunt medullæ omnes, &
 humectant, ſed pro animalium ratione.

DE PVLMONIBVS, ET TESTICVLIS.

SENE X. Vno tantùm pulmone vtimur nos
 pharmacopolæ. BRAS. Ergo & vno corde?
 SE. Imò nullo corde. BRA. Fortè nulla men-
 te intelligis, SE. Rem non accepisti, intellige-
 bam nullius animalis cor nostras officinas
 ingredi. BRA. Tui autem serui animalia sunt.
 Igitur nec tuorum seruorum corda in officini-
 nis habes? SE. Vtinam mendacium esset, &
 salibus tantùm iocaremur: sed re vera medi-
 10 rum famulorum corda extra officinam sunt,
 quia amasiis, & puerilibus deliramentis va-
 cant. Ad rem verò proficiscentes, Pulmonem
 vulpis solùm medici recipiunt, & nostras cõ-
 positiones ingreditur. BRA. Hùc pulmonem 15
 siccatum, potumq; suspiriosis mederi Dio-
 scorides censet. Compositionem habetis ex
 hoc pulmone probam, & quæ suspiriosis ma-
 gnopere proficit. Dioscorides, & Galenus de
 pluribus pulmonibus vnà scribunt, quos o-
 20 mnes ad attritus calceamentorum valere iu-
 dicant. A Gallis poumon de renart, à Germa-
 nis fuchs lungen, id est, vulpis pulmo nuncu-
 patur, à Polonis verò liffziok plucze, & à
 Cretensisibus vulgò phlegmanitis alopus. SE. 25
 Vnius etiam animalis testibus vtimur. BRA.
 Cuius? SE. Castoris. BRA. Et castorium dici-
 tur ipse testiculus. Ad tot in re medica valet,
 quòd (vt Galenus x i. de simplic. medicamen-
 30

facula

facult. refert) Archigenes integrum librum
 de ipso perscripserit. Hoc animal Dioscori-
 des amphibium appellat: quoniã & in aqua,
 & terra viuat, sed potissimum in aqua mora-
 5 tur, ob pisciculos, & cancos, quos sedulo
 expiscatur, & quibus vescitur. Nos vulgò hoc
 animal biuaro nũcupamus, Poloni bobrouii
 scroii, Galli Latinũ nomen sequũtur, Castor,
 Germani à pelle, quã supra dorsum in cauda
 10 habet, vt oropygiũ in auibus, biber geil nun-
 cuparunt. Receptum est, & adeò animis homi-
 num impressum, vt nunquam dimoueri pos-
 sit, hoc animal sibi testes amputare, cum ve-
 natores eum sequuntur, cum nouerit causam
 15 cur insequantur, aut quia nobis inuidet, ne il-
 lam partem habeamus, propter quam illum
 insequimur. Fingunt autem recentes, cum eò
 deuentum est, vt fugere nequeat, sibi eam par-
 tem amputare, quæ mali causa est: vt hoc an-
 20 sam dederit pluribus amantibus, picturas ex
 hoc animali sibi fingere. Idem Plin. cap. xxx.
 octauilib. quanuis 111. cap. lib. xxxii. dicat
 medicorum vulgus id existimare: at Sextius
 medicus diligentissimus falsum esse observa-
 25 uit. Imò adeò paruos, & substrictos habere,
 & spinæ adhærentes, vt adimi non possint, ni-
 si vita animalis simul adimatur. Dioscorides
 idem sentit non posse adimi, quoniã substri-
 cti, & adhærentes sunt, quales sues habent.

Et nos hoc obseruauimus ter, aut quater in
 uiuis fibris, & mortuis: nō sunt quales ab ali-
 quibus Venetiis vēdūtur. Lutræ similitudinē
 habet, cauda solū differt, & habitu corpo-
 ris, tamē & lutrarū testes ad eadē ferē valent, 5
 ad quæ castoreū. In Ponto nascūtur, & in flu-
 minibus aliquot Hispaniæ frequētes sunt, &
 apud nos vbi Padus mari iungitur. Quū an-
 nis proximis essem cū Illustrissimo Principe
 Alphonso Duce Ferrariæ, circa loca eius ma- 10
 ritima, vbi dicitur caput Gauri, vulgò Code-
 goro, in aquis castorem cōspicatus pilosum
 piscem putabā, sed nautæ venatores eum se-
 quebātur. Vnus erat in proa contū ferratū
 habens, alii paulatim nauē ducebant versus 15
 eam partē, in qua fibrum submergi viderāt:
 quum fiber motu exterritus, caput exereret,
 hic, qui contū habebat, illum cōfixit: quē Illu-
 strissimo duci præsentarunt. Ego autem illū
 mēbratim dissecui. Deniq; testes, & paruos, 20
 & ferē dorso inherētes inuenimus. Reperiun-
 tur & eo loco lutræ, quāuis in Neapolitano
 agro frequētiore sunt. Intra pelliculā casto-
 rei liquor est, qui cerosus esse debet, odore
 graui, & redolente virus, gustu mordaci, & 25
 acri, friabilis. Ex vno principio, hi testes
 sunt. Vos autem pharmacopolæ nescio quid
 Venetiis pro castoreo ematis, quum facilē

apud nos haberi possit fiber, nec in Pontum,
 aut Hispaniã mittendũ. Eius morsum euitant
 inlequẽtes, quoniã nunquã deserat, nisi per-
 fracto mẽbro. Ad alia pedẽ cõferas. **SE.** Olea
 5 sequuntur, de quibus statim agemus, quũ Al-
 pes istas superauerimus. **BRAS.** Imò vt via
 breuior videatur, inter eundem enumera.

DE OLEIS, QUÆ EX MINERA
 sumuntur, & quæ per expressionẽ
 10 fiunt, & quæ igne parantur.

SENEC. Olea, quæ mineris innascũtur, &
 subterraneis meatibus in hoc ordine carce-
 res habent. **BRASA.** Eorum nomina edo-
 ce. **SEN.** Petroleum, oleum de monte Zibio,
 15 oleũ de saxo. **BRAS.** De his vbertim in asphal-
 to, & naphtha prædiximus, addidimusq; pe-
 troleũ ex regno Neapolitano adduci, è par-
 ticulari loco, qui vulgò nuncupatur il To-
 cho: quanquam & in aliis fiat locis. **SEN.** Ad
 20 olea igitur, quæ per expressionem fiunt, de-
 scendam, inter quæ in frequentissimo vsu
 sunt, quæ ex amygdalis amaris, & ex dolci-
 bus fiunt. **BRAS.** De his in fructibus dictum
 est. Non pigebit tamen addere, quo ad gu-
 25 stum perfectius fieri, si pellicula circundans
 dematur. Nec temperare possum, quin pin-
 guiusculum quorundã pharmacopolarũ er-
 rorẽ detegam, qui ab ethologis oleũ amyg-
 dalar

dalarum dulcium emunt in vesicis portantibus, quum tamē oleum seminum lini sit. **SE.** Id mihi diebus antè actis accidit: propterea statui deinceps nunquā emere, sed in officina expressis amygdalis parare. **BR A.** Para & alia, vt oleum seminum lini, oleum ex vitellis ouorum, quod falso nonnulli pharmacopœ cicatrices delere contēdunt, vt oua à fatuis detrahant. Nunc tamē mulierū vsus est, ex hoc oleo facies decorare, aut simpliciter, **IO** aut alumine, saleq; gemmæ additis, **SE N E X.** Itaque ex seminibus cucurbitæ oleum parabo, ex glandibus, atq; nucibus. **BR A S A V O.** Oleum ex nucibus in vsu medico non videtur. **HER B.** Saltem ad accensas lampades seruandas habendum. **SE.** Tamen & multis ægritudinibus succurrit. Quomodo fieri oporteat, Dioscorides secundo libro ostendit. **HER.** Cur aliarum nationum vocabula prætermittis? **BR A S A.** Vt tibi moré geram exarabo: Galli oleum huille, Hispani azeytes, Germani oel, vel oeuel, e supra o ponentes, & sono quodam inter o & e medio proferentes appellant. Nuces ab Hispanis nuezes, à Polonis orzech, à Gallis nois, à Germanis **25** nuss vocantur. Linum Germani, & Galli lin, vel Germani lein, Poloni len, Hispani, vt nos, lino dicūt. Ouum œuf Galli, Hispani iueues;

Germani ey, Poloni iayt, nuncupant. Oleum
 cucurbitæ, ab Hispanis azeites de pepitas de
 calabacas, à Gallis huille de courges nomi-
 natur. Glandes Hispani bellotas, Galli glans,
 5 Germani eichel, Poloni zolexcz vocant. s. e.
 Perficorū oleum, & chrysomelorum sequi-
 tur. BRASAVO. Ex horum seminibus oleū
 fit, non ex fructibus. Tamē perficorum oleo
 rarò vtimur, quoniam eius loco amygdala-
 10 rum amararum oleum sumitur, quanuis ex
 perficis oleū exiccet magis, quàm ex amyg-
 dalis amaris. Per chrysomela autem quid in-
 telligis? s. e. n. Fructus illos, quos muniacas
 appellamus. B. R. A. A Germanis amarellen
 15 vocantur. Dioscorides in cotoneorum ge-
 nere, chrysomela numerat. Colorem aureū,
 & suauissimum odorem habent, & per co-
 stas distincta sunt. Alii melimela esse à mel-
 leo sapore, quæ à Varrone mustea appellan-
 20 tur, propter celeritatem mitescendi: & reve-
 ra nullum pomum celerius mitescit nostro
 dicto Armeniaco. In perficorum genere, aut
 prunorum potius numeranda sunt, quæ Ar-
 meniaca nūcupamus, quoniam, vt inquit Pli-
 25 nius, ex Armenia delata sunt. Nos vocabulū
 corrupimus, & muniacas, quasi Armenia-
 cas vocamus, quæ Palladius inter Persica nu-
 merat. Oleum seminum horum fructuū hæ-

morrhoidum doloribus succurrit, & à vobis
 pharmacopolis in hoc vſu tantùm fit. Homi-
 num ingenium, quod nunquam deſinit no-
 ua rimari, per varias inſitiones, medias quaſ-
 dâ arborũ ſpecies, vel indiuidua inuenit, quæ
 nunquam excogitauit antiquitas: nos vulgò
 albercocco vocamus fructus inter Perſicum,
 & Armeniacum medios, cuius ſapor nõ nihil
 etiam Perſici repræſentat. Appellant Germa-
 ni Perſicum pferſin, Poloni brzoſeinya. s. e. 10
 Glandis oleum ſequitur. B. R. A. Apud autho-
 res glans vnguentaria reperitur, quam nos
 vulgò been Arabico nomine vocamus, bala-
 nus ab antiquis, & balanus myrepſica. De ba-
 lanino oleo Dioſcorides primo libro tra- 15
 ctat, quod nos vulgò oleum de been nũcupa-
 mus. s. e. Nunc de hoc oleo nõ loquor, ſed de
 oleo ex roborum glandibus factò. B. R. A. S. A.
 Eſto Ferrarię exprimes, nunc autem glandes
 in his montibus collige, ex robore tantùm, 20
 non ex ilice, aut altera arbore, quanuis ſuas
 vires, & hæ glandes habeant. A Polonis glan-
 des zoloxcz vocantur. s. e. n. Laurinũ oleum
 ſequitur. H. E. R. De hoc in herbis ſcriptum
 reliquimus, vbi omnia, quæ ex hac arbore 25
 colligi oporteat, monuimus. In his monti-
 bus baccas collige, quas ad oleum conficien-
 dum Ferrarię exprimes. Sunt enim hîc effica-

ciores quàm Ferrariæ. Tamen frequentissimè lauri Ferrariæ virent, & aliquot locis adeò Ferrariense solum amat, vt ferè sponte crescat. Vestaliù virginum pudicissimarum, 5 probatissimarumq; cœtum nostra patria habemus, inter quas nonnullas sanctas numerare possem. Corporis Christi sorores nuncupantur. Claustrum habèt, in quo adeò crescunt, pullulant & multiplicatur lauri, vt vix 10 recidentes agere possint quin vbique scaturiant, imò ipsis inuitis pullulant. SEN. Est ne claustrum illud, in quo Illustrissimi Ducis filia moratur? BRA. Illud est, in quo Eleonora Estensis virgo pudicissima, huius Mundi 15 illecebris sponte derelictis, vitam sanctissimã viuuit, & in continua Dei obsequia ducit, quæ veluti morum specimen ac speculum, aliis optimè probatissimeq; viuendi exemplar incomparabile tribuit. Ipsamet etiã à patre prius 20 inuito, qui filia vnica spoliari nolebat, sese diuinæ speculationi, & Christi obsequiis tradidit, & Domina, ac Imperatrix, aliarum imperio semet sponte subiecit. Literis diuinis operam nauat sedulè, & nulla est libera- 25 lis ars, in qua non sit exquisitè versata. Sed pro hoc oleo Dioscoridem primo libro consule. SEN. Certè (vt de ipsa audiui) semper in melius proficit. Oleum de spica sequitur.

B R A. Apud vos duplex oleum de spica reperitur. Odoratum vnum. Alterum simpliciter de spica nuncupatū. Sed apud antiquos odoratum solū de spica reperitur, quod nardium vocant. Apud nos confectum suauiter non olet, quoniam ex herba vulgò dicta lauandula, & non ex nardo fiat. Sunt nonnulli qui lauandulam nardum Gallicam credere: imò Genuæ multi ex lauandula nardium oleum magno errore parant, quū apud ipsos vera nardus sit. Alii, quum lauandula ab indigenis aliuca nuncupetur, saluincam apud antiquos esse existimarūt. Alii libanotis coronariæ speciem censent. Oleū, quod apud nos fit, viride est. Si autem ex Gallia deferatur, aut ab aliquibus Genuensium officinis, flauescit, & magis redolet. Diuersis modis conficitur, per expressionem seminum, vi Solis, aut ignis, sub terra ad statutum tempus in vitreato vase conditur, vt Nicolaus in eius antidotario præcipit. s E. Oleū myrtinum sequitur. B R A S. De hoc à Dioscoride primo libro, & myrteum vocat. s E. Sesaminum oleum sequitur. B R A. Sesamum in Græcia, & Aegypto frequentissimum est: imò nullum alterum oleum in cibus, & vsu habet Aegyptii: Græci & oliuarum oleo, & sesamino vtuntur, sed ad dulcorandum panem se-

- samum addunt. Plinius libro decimo octauo,
 capite v i i. illud tractat, & eius effigiem pin-
 git. Dioscorides vires tantum tractat. Arun-
 dinem habet, vt milium, sed ampliolem, &
 5 radicem numerosiore, quam milium. Cau-
 lis est ferulaceus: propterea solum vehemen-
 ter emacerat. Foliaceum florem habet, & gra-
 na eius in siliquis distincta sunt vt lupini. Can-
 dida grana magis probantur, & dulciora sunt,
 10 Ex his granis expressis Dioscoridis more
 primo libro oleum fit, in medico vsu, & co-
 quinario. Antiquitus in Italia ferebatur, vt
 Columella scribit, & Plinius: sed nunc non
 solum non feritur, imò nec noscitur. Non
 15 desunt autem, qui putarint grana quaedam,
 quæ in Ferrariensi agro nuper seminari cœ-
 pere, ad oleum parandum, sesamum esse: &
 re vera optimum oleum ex illis granis effi-
 citur, quo magnificus Albertus Bendedeus
 20 vtitur. Tamen nec caulem, nec florem sesa-
 mo similem habet, sed syluestri raphano po-
 tius. Promiserat Illustrissimus Alphonsus Fer-
 rariæ Dux ex Græcia sesamum haberi cura-
 re: at morte præuentus non potuit. Verum
 25 Illustrissimus Hercules Dux nuper electus pa-
 tris promissa reintegravit, sponditque in
 Bondonii campis latum agrum daturum, vt
 feratur: nam summè terram emacerat. Sed Bon-
 donii

donii campi luxuriāt magis quàm oporteat,
 & letissimè, ac fertilissimè cultoribus respon-
 dent, vt facilè exhauriri non possint. At cùm
 M. D. xxxv. Neapolim equitarem cum Illu-
 strissimo patrono meo Hercule Ferrarię Du-
 ce in Campania sesamum vidi, atque collegi,
 Ferrarię seminavi, oritur agrè. Neapoli co-
 petas mirè sãpidas faciunt ex sesamo, quem
 vocant georgeoleon, ab Hispanis alegria di-
 citur. Neapoli pro lacte mulierum augendo
 sesamum edendum præbent. **SEN.** Olea, quæ
 per expressionem fiunt, expedita sunt: ea se-
 quuntur, quæ igne paramus, & à iuniperino
 scheda nostra initium sumit. **BR A.** Ex iunipe-
 ri ligno hoc oleum dupliciter fit aduersus pe-
 stilentem morbum apprimè valens. In dupli-
 ci vase conficitur, quorum alterum perfora-
 tum in altero sit, & igne circundetur, vt re-
 centes docent. Fit etiam ex iuniperi baccis,
 sed per expressionem, vt alia, quæ ex semini-
 bus parari Dioscorides monuit. A Gallis iu-
 niperus geneure, ab Hispanis genebro, à Ger-
 manis vrachelderbeer, id est, baccæ iuniperi,
 vel krommetbeer, id est, baccæ turdorū nun-
 cupantur. **SEN.** Tartari atque sulphuris olea
 sequuntur. **BR A S A.** Et hæc vi ignis fiunt. In
 tua officina Ferrarię assequeris. Sulphur, Gal-
 li soufre, Hispani enxufre, Germani schue-

bel vocant. SE. Vitrioli oleum accedit. BR A.
 In chalcantio, oleum fieri admonuimus,
 quod non solum homines, sed & arbores in-
 terficit: ideo in secessu parandum vbi nul-
 5 lus habitet. Albucasis, & alii recetes modum
 conficiendi ostendunt. Sat est nobis veluti
 per transfennam res ipsas ostendere, & quum
 occultæ sunt, detegere. Conficiendi verò mo-
 dos à recentibus discas, ne ab ipsis eorum la-
 30 bores sumere videamur. SEN. Terebinthi
 oleum occurrit. BR A. Nos alio terebinthi-
 no oleo utimur, quàm antiqui fecerint, quip-
 pe ex terebinthina, imò potius ex laricina vi-
 ignis oleum educimus multis ægritudinibus
 35 aptum. Antiqui verò (vt Dioscorides primo
 libro ostendit) ex terebinthi seminibus para-
 bant, eo modo, quo myrti semina ad oleum
 exprimuntur. Nos terebinthi seminibus ca-
 remus: ideo illud, quod vi ignis fit, ex vera
 40 terebinthina, non ex laricina, habere cura-
 bis. SEN. De oleis expeditum est. BR A. Cur
 oleum ex maturis oliuis, & immaturis præ-
 termisisti? tamen per expressionem fit. SEN.
 Quoniã Ferrariæ copiose habeo. BR A S A.
 45 Adde in fructibus pertractatum esse: miror
 autem cur tam pauca olea seruetis. SEN. Plu-
 ra in vsu non sunt. BR A. Ad cicatrices delen-
 das, vel potius remittendas, & emolliendas
 tereb

terebinthinū oleū summè proficit, his dem-
 ptis, quas varioli reliquere. SEN. Ego autem
 singulis annis ad variolorū stigmata eius olei
 copiam vendo. BRA. Decipiuntur, qui pro
 variolis emunt, vt experiri licuit in magnifi-
 cis compatribus Renata Subisia Galla vir-
 gine pudicissima, & Comite Bonifacio Biui-
 laqua nobili egregio. Hi enim simul cum ma-
 gnifico Federico Quamo Lucretiam natam
 ad vndam baptismatis eleuarūt anno à Chri-
 sti ortu M. D. XXXI III. decimoquarto calen-
 das Octobris, quæ in lucem prodierat quin-
 to idus Septembris. Sed hæc omittamus, quæ
 ad nostram nihil faciunt. Interim alia profe-
 quaris. SEN. Nihil aliud in mea scheda repe-
 ritur ad officinam nostrā necessarium. BRA.
 Nos impræsentiarum olea ex quacunque re,
 vi ignis educere scimus, quæ odorem, & sa-
 porem rerum, ex quibus fiunt, mirè seruant.
 Vbi olea reliquisti, quæ ex floribus & her-
 bis fiunt? SEN. Hæc data opera omisi, quo-
 niam Ferrariæ in mea officina optimè paro.
 BRASAVOL. Erant & illa numeranda, ne
 quidquam hîc scriptum desideretur. SEN. Ni-
 hil antiquius mihi esset, quàm hæc tecū dul-
 ci colloquio discutere, vt nostris simplicibus
 medicamentis nihil desit inconsultum. BRA-
 SAVO. Iam vrbs moenia videri incipiunt, &
 summi

summa turris Rigibelli cacumina apparēt: pi
 lea quatiāmus, vt ab hoc ingenti puluere libe
 remur. **SE.** Domi commodius fiet: quippe de
 cet peregrinum hominem multo puluere a
 5 spersum esse, eum præsertim, qui ex horridis
 montibus descenderit. **BRA.** Cras ad te dilucu
 lo accedam, vt olea omnia ex herbis, & flori
 bus, quorum in officinis vsus est, recenseas, ne
 quidquā nostro sermoni de his, quæ in quo
 10 tidiano vsu tractatis, deesse videatur. **SEN.** Vt
 compositiones recta trutina expēderes opta
 rim. **BRA.** Hoc acturus sum, & iādiu cœpi
 tibiq; pro nostra antiqua, & recenti amicitia
 satisfacere decreui, composita omnia ad anti
 15 quorum compositiones comparare, & vbi
 recentes sunt aliquæ compositiones, eas per
 componendi normas examinare. Nuncau
 tem vale, & olea omnia, quæ in officinis ha
 betis, simul collige. **SE.** Id lubentissimè faciam,
 20 nec graueris ad me tēpestiuè accedere, quo
 niam ego expeditis nonnullis, ero tecum in
 prandio. **BRA.** Interim igitur vale.

DE OLEIS, QUAE EX FLO
 ribus & herbis fiunt.

25 **SENEX.** Saluus sis, mi Antoni Musa, su
 perior nox annus visa est, quippe vehemen
 ter opto præcitata olea enumerare, & recta
 trutina speculari. Olea in primis scripta sunt,
 quæ

quæ ex herbis, aut floribus infusis, postea
 expressis fiunt, quorum primum rosatum est.
 B R A S. Non est opus ea enodare, quæ ab aliis
 authoribus ad libellam tradita sunt. Dio-
 scorides primo libro modos conficiendi o-
 leum rosatum, vel vnguētum (vt ipse vocat) 5
 ostendit. Nam & quod vnguentum Galenus
 vocat, in his, in quibus multa non sunt mista,
 oleum vocari potest, à quo Mesue omnia fe-
 rè sumpsit. Tu hos authores insequeris, & cō- 10
 pletum Mesuæ, & non completum præpara-
 bis, nec ex omphacioparare despicias. Ad hæc
 autem agenda olea sumes graui odore mi-
 nus affecta: nam illi profectò delirant, qui ex
 amurca olea conficiunt. Tu ex perfectissimo 15
 oleo facies, quod floris, aut herbæ odoré ve-
 hemētius seruabit. Idem oleum rosaceum ex
 oleo sesamino fieri posset, & ita Aegyptii fa-
 ciunt. Verùm sesamino oleo caremus, pro-
 pterea ex oliuarum oleo paramus. Illos tamé 20
 non laudo, qui ex amygdalino facere tentāt.
 S E. Oleum violatum sequitur. B R A. Eadem
 ratione fit, nisi quia in oleo amygdalarū dul-
 cium parari conuenit: & tunc eo potissimùm
 in pectoris ægitudinibus vtimur, sed ex oleo 25
 oliuarū inflāmationibus etiam succurrit. At
 vnum ambiguum est, in quo nonnunquam
 pharmacopolas discēptantes audiui, quid ad

conficiendum oleum sumendum fit, flores
 an herba. Nos simpliciter in oleo florem po-
 ni oportere, certi sumus. Nec te prætereat, &
 si in his oleis per infusionem factis flores, &
 5 herbæ exprimantur, proiciantur, quàm nihil
 impediri etiam si in oleo continuè relinquantur.
 SENEX. Oleum de absinthio, & chamæ-
 melinum sequuntur. BRAS. De absinthio ex
 herba, Chamæmelinum ex floribus perfici-
 10 tur. Illos autem ineptè agere arbitror, qui ex
 parte lutea separatim, & ex albis foliolis o-
 lea diuersa parant, quum potius ex her-
 ba, & floribus seorsum paranda sint. SE-
 NEX. Anethinum, liliorum alborum, & ru-
 15 taceum sequuntur. BRA. Anethinum, & ruta-
 ceum ex herba fiunt, quæ perfecta sit, & præ-
 fertim cacumina sumenda. Rutaceum apud
 Mesuen fit, myrtini more. Tu Mesuen & re-
 centes legas, qui variis modis conficiunt, de
 20 quibus seorsum agemus. Sunt enim qui succū
 addant, & qui minimè, & qui igne bulliant, &
 qui feruori Solis relinquunt, & qui vtrunque
 agant, vt per aliquot dies Solis radiis cale-
 fiant, postea igne perficiant. Nos simul vno
 25 volumine modos omnes paradi olea edoce-
 re cœpimus, plures alios à chymistis inuētos
 addentes. At oleum liliorum alborum mul-
 tis modis fit. nam compositū reperitur, quod
 reci

recipit mastichen, calamum aromaticum, car-
 pobalsamum ad quantitatem vnius vnciæ,
 pro quolibet caryophylla. Cinamomum ad
 quantitatem semiunciæ. Croci ad quantitatē
 trium drachmarum, folia liliorum alborum, §
 id est, florum folia ad quātitatem nouem vn-
 ciarum. Deinde in vitreo vase condantur, &
 duas libras perfecti olei oliuarum superinfun-
 de, & è regione radiorum Solis per quadra-
 ginta dies serua. Denique exprime, & pro ex- 10
 quisito vendas. Non desunt, qui hoc vocent
 oleum liliorum ex speciebus, quum potius
 compositio sit, quàm inter simplicia medica-
 menta numerandum. Simplex autem eo mo-
 do fit, quo & alia suprā dicta, vt recentiores 15
 ostendunt: quippe qui plura antiquorum o-
 leis experientia ducti addidere. S. E. Oleum de
 mentha, & de maiorana sequuntur. B. R. A. Ex
 mentha, & menthastro seorsum fieri potest:
 & nostræ etiā mulieres ad roborandū ventri 20
 culū ex Florentina mentha conficiunt, quam
 nonnulli sifymbrium arbitrati sunt. De ama-
 racino oleo eadem ratio est, quanuis Diosco-
 rides duo vnguēta parari iubeat. Vnum ama-
 racinum, alterum sampfucinum appellans. 25
 Amaracus perfectissimam, & probatissimam
 speciem habet, quam ex Galeni sententia in
 Antidotis marum appellari cēseo. Eam autē
 effe

esse iudico, quam nos gentilem, id est, nobile
 maioranam vocamus, suauius spirantem alia.
 Ex hac igitur, & altera minus odorata olea
 seorsum parare studebis. s E. Oleum nenufa-
 5 rinum sequitur. B R A. Ex ambabus nymphæ
 speciebus, alba, inquam, & lutea, seorsum o-
 lea conficere oportet, ex omphacio potius,
 quam maturo oliuarum oleo, quoniam fri-
 gidity in eo expetitur. s E. Oleum de cheiri suc-
 10 cedit. B R A. Arabes, imò potius recentes, vo-
 cabula peruertere. nam quod Græci leucoiō,
 ipsi cheiri appellant. Est autē ad omnes vio-
 las commune nomen: tamen vsus fecit, vt ex
 luteis tantum, & albis eodem modo paretur,
 15 quo de aliis docemur, & recentes ostendunt.
 s E. Oleum de sambuco occurrit. B R A. In his
 nominibus recentiores longè aberrarūt. Sam-
 bacinum, & Sambucinum, primum oleum ex
 lasminis significare videtur, quoniam sam-
 20 bac, aut zambac apud Serapionem Ieseminū
 fit. Aliud ex sambuco. Sed de hac re in flori-
 bus exquisitius tractauimus. Nūc de sambuci-
 no, id est, ex sambuco factō, sunt qui ex flori-
 bus parent, alii ex acinis. quos non despicio,
 25 sed ex floribus potius factum eligerem. Eos
 autem non probo, qui ex interiori medulla
 conficiunt. s E. Oleum de cochiis accedit. B R.
 Pulcherrima herba est, & theca, qua semina
 con

conduntur, pulcherrima, echinus videtur: præcipuis etiam viribus insignitur. Tamen apud antiquos nusquam reperitur herba cochia: nam à vesicariæ generibus longè abest, si quis omnes rectè perpendat. Quod autem à recentibus Momordica appelletur, ad antiquam cognitionem nihil facit. Oleum variis modis paratur, & per infusionem, ut prædicta, & sub terra per multos annos defossum, & per cocturâ, fitq; ex echino foliis seorsum, & seminibus. *SE.* Quibus proficit hoc oleum? *BR A.* Quod sub terra conditur, venarum hæmorrhoidalium doloribus succurrit. In genere id oleum omnes dolores sedat. *SE.* Oleum de papauere sequitur. *BR A.* Et si multæ sint papauerum species, vna solùm potissimùm utimur, albo, inquam, papauere. Ex hoc oleum conficitur, quanuis & ex nigro dormitioni aptum parari possit. Quippe eo temporibus inunctis, naribusve sublinitis pro meconio uti poterimus. Ex seminibus fit, quum & ex floribus fieri conueniat. *SE.* Oleum Irinum sequitur. *BR A.* Ex Iride fit hoc oleum, sed vario modo: nam aliqui ex radicibus, alii ex floribus parant. At in communi ferè vsu est ex radicibus, floribus additis in dupla portione, & aqua decoctionis radicum, deinde oleum sesaminum, aut maturarum oliuarum infun-

h h

dunt: denique in vitreato vase bulliunt, itaq;
 variis vicibus permutādo faciunt, vt in oleo
 rosaceo Dioscorides, & post ipsum Mesue
 ostenderūt. s. e. Oleum de hyperico sequitur.

- ¶ BRAS. Rutam syluestrem ab antiquis etiam
 Ascyron in herbis appellari monuimus. Re-
 centes ex foraminibus, quæ in foliis videtur,
 si è regione Solis, aut lucis alterius conspici-
 tur, perforatam vocant. Id olenm variis mo-
 10 dis conficitur: sunt qui in vitreatum vas flores
 simpliciter ponant, & per se vi Solis oleum
 educi sinant. Alii sub terra condūt, alii infun-
 dendo parant: sed hi duobus modis vtuntur,
 vno ex solis floribus, altero pluribus mistis
 25 rebus in hunc ferè modum sumentes cacumi-
 na Ascyræ, id est, à nobis vocati hypericonis,
 ad quantitatem trium vnciarum, & in vinum
 odoratum infundūtur, trium dierum, & no-
 ctium curriculo. Mox duplici vase optimè ob-
 20 turato bulliat. Denique exprimantur, & ab-
 jiciantur cacumina, in eodemq; vino eadem
 quantitatem cacuminum Ascyræ infundito
 rotidem diebus, ac noctibus. Postea adde te-
 rebinthinæ vncias tres, olei veteris vncias sex,
 35 croci scrupulum vnum. Misceantur hæc, & in
 duplici vase (vt inquit) coquantur, quoad
 vinum euanescat, postea in vitreato vase, vi-
 treo ve seruato. Verùm non est opus hæc lon-

gius enarrare, quàm à Mesue, & recentibus luce clarius ostendantur. SEN. Equidem harum compositionum pleni codices sunt. BR. Imò & ad composita medicamenta potius spectant, de quibus post simplicia agere promisi, nec promissis frustraberis. Nihil enim gratius habeo, quàm bonis viris inferuire. Imò & olea, quæ simplicia sunt, id est, ex oleo & flore, vel herba, inter composita medicamenta numerabātur. SE. Olea nunc sequuntur, quæ per decoctionem, & vi ignis fiunt. BRA. Omnia per decoctionem, & vi ignis fieri possunt. SE. Verum est: at in subscribendis vsus ignis potissimum requiritur. BRA. Subscribascito. SE. Oleum de spica nardi. BRA. 15. Quod ex Gallia affertur, emere suadeo. Ex India rarò comportatur: apud nos ineptum est, & non ex nardo, sed potius ex dicta lauandula fit, quod nonnulli balsaminū vocāt, & pro opobalsamo vtuntur. SE. Oleum de cydoniis occurrit. BRA. Ex ipso pomo, & floribus etiam fieri potest. SE. Oleum de mastiche accedit. BRA. Hoc cum vino fit, & sine vino, & ex oleo sesamino, & ex rosaceo. SENEX. Oleum de scorpionibus sequitur. BRASA. 25. Et hoc duplici modo fit, ex scorpionibus, & oleo, in quo suffocati sint, & per triginta dies in sole seruati. Alter modus, Aristot-

lochiam, gentianam, cyperum, corticem ra-
 dicis capparorum, & oleum amygdalarum
 amararum recipit: quod potius compositio
 est, quàm simplex oleum, urinā mirificè pro-
 5 ritans, si pecten vngatur. Galli scorpions, Hi-
 spani scorpiones hoc animal appellant. SEN.
 Oleum vulpinum accedit. BR. Ex viua, & in-
 tegra vulpe ab aliquibus paratur, quam in o-
 leo animam reddere cogunt. Id non probo
 10 vtpote stercora, & urinam recipiens. Alii in-
 teraneis ablatis ex oleo faciunt. quos probo.
 Galli vulpeni renart, Germani fuchs vocant.
 SE. Oleum de piperibus accedit. BRA. Compo-
 sitio ampla est, non simplex medicamentum:
 15 SE. Oleum myrtinum sequitur. BRA. Myrti-
 num suprā Dioscorides ex expressione bacca-
 rum fieri admonuit: sed alter modus est per
 decoctionem, aut infusionem. SE. Oleum de
 capparibus accedit. BRA. Et hoc inter compo-
 20 sita enumera, quoniam ex corticibus radicū
 capparorum, iride, agno casto, tamarisco, vi-
 no, & oleo fit. Nuper ex capparorū floribus
 paratur: quoniam Ferrariæ plantari cœpere
 cappare, & prodeunt. Lienis durities mirifi-
 25 cè soluit. SE. Oleum de castoreo occurrit. BR.
 Per decoctionem fit. SENEX. De euphorbio
 accedit. BRASAVO. Dum fit, summoperè ca-
 uere oportet, ne euphorbii puluis os ingre-
 dia

diatur, & in ebulliendo fumus euitandus. Fit ex hoc genere cōpositum, & simplex: eadem ratione & de castoreo. SEN. De lumbricis terrestribus oleum sequitur. BRAS. Et hoc præter lumbricos alia recipit, quāuis & simplicissimè etiam paretur: quam ob rem Mesuen, & recētes in his parandis speculeris. SE. Oleum lacertarum postea occurrit. BRA. Ex lacertis simpliciter fit eo modo, quo ex scorpionibus parari nouisti. quod duplex est: 10 vnum ex cōmunibus lacertis, quæ per domos nostras, & parietes versantur. Alterum ex viridibus lacertis, quæ Latinè stelliones, vulgò leguri dicuntur. Et hoc ex viuis lacertis ab aliquibus fit: ab aliis ex mortuis, & exenteratis, ne stercorea oleo innatent. Lacertas Galli lasert, Hispani lagardixa, Germani eidox, Poloni iaszurka vocant. SEN. Costinū oleum sequitur. BRAS. Inter cōposita numerandum est, quoniam recipit costum, casiam, 20 sampuci cacumina, vinum, & oleum sesaminum. Nunc verò in tua officina hoc oleum parare desinas: quia costo caremus. Nam radix ea, quam pro costo vendunt pharmacopolæ, à Costi notis distare Dioscorides, & 25 cæteri antiquiores suis descriptionibus ostēdunt. Tamē facile est ex Arabia Venetias ferre costum, facilius ex India, facillimū ex Sy-

ria. Plurimum odorem habere oportet, & ex-
 inium, quali caret costum vestrum, nec can-
 didum est, gustive mordicat, vt verum costū
 facere oportet. His autem omisis, ad alia te
 5 conferas. SEN. De oleis expeditum est, quæ in
 officinis habemus, nisi aliquod incuria omi-
 serimus. BRAS. Plura tamen alia ab authori-
 bus scribuntur. SEN. Hæc solū in vsum ve-
 nere, quanuis & à Mesue alia quædam scri-
 10 bantur. Quicquid sit, idem ferè modus est om-
 nia componendi: & recentiores chymistæ
 novos quosdam modos inuenere, quos par-
 tim ore, partim in suis editis voluminibus di-
 dici. Verū quum hæc nocte omnia, quæ no-
 15 bis accidere perpenderem, & collecta simpli-
 cia mentis acie cōtemplarer, nōnulla in men-
 tem venire, omissa quidem, sed necessaria, vt
 scilla. BRA. De hac in succis diximus. SEN. Te-
 studines. BRA. Quadrupedia sunt nobis no-
 20 tissima, vel ex nemoribus, aut mari capiātur.
 Marina testudines pedes habent ad ambulan-
 dum ineptos, quippe alæ vidētur, quibus pro
 remis vtuntur. Quas nos marinas dicimus, al-
 bo cortice tectas, & nigris quibusdam signis
 25 vermiculatas, ex mari non sunt, sed maritimis
 nemoribus, & sabulosis. Nōstra autem nemo-
 ra, & fouearum aquæ nigras faciunt. Ma-
 rinæ rarissimè à nobis videntur, id est, quæ
 ex

ex mari, non maritimis nemoribus: quia has
 frequentissimas habemus. Annis superiori-
 bus magnifica Eleonora Flisca vnā verè ma-
 ritimam habebat, & ingentem, quæ pedes in
 modum alarum ad natandum habebat, ad
 gressum ineptam. Gallanæ à nobis, ab aliis
 Tartugellæ, à Polonis zoluie, ab Hispanis
 Gaiandre, à Cretensibus vulgò chelones, à
 nōnullis Bissæ scutellaræ vocantur. SENE X.
 Etiam leporinis pilis vtimur, quos szierzchl
 zaiaxcza Poloni, & Cretenses vulgò Maglia
 tu lagu vocant. BRASA. Quid opuse est, rem
 tam notam describere, quam Galli lieure,
 Hispaniliebte, Germani has vocant, & hasen
 hor, id est, leporis pilum. De his finiuissim, 19
 nisi in mètem venisset, summos philosophos
 scriptum reliquisse lepores promiscui gene-
 ris esse, quod etiam cuniculis, & passeribus
 adscribunt. Nos autem manifestissimè in his
 marem, & sceminā deprehendimus. Quippe 20
 institutum est nobis, omnia, quæ possumus,
 experiri, nulli sumptui, nec labori parcentes,
 in his præsertim, quæ supra humanam ratio-
 nem ab antiquioribus scribuntur. SE. Cali-
 gine etiam vtimur. BRA. In vnguentis potif- 25
 simùm fuliginis (ita enim Latine vocatur, nō
 caligo) vsus est, fumi pars est, quæ parieti in-
 hæret. Quippe fuliginem fumū crassiorem

cōdensatum vocamus, Germani ruest, Poloni sadze, Hispani holliri, Neapolitani fulinia, Cretenses vulgò capgna vocāt. s. E. Ballæ marinæ, & spongiæ etiam in mētem venere.

- 5 B R A. Idem ferè est harum rerum vsus. Marinæ ballæ, vel pilæ magis nuncupandæ, arēfacientem naturam habet: quid sint, nusquam apud antiquos reperi: in spongiarum genere eas repono, quanuis zoophyta non sint, id
- 10 est inter plantas, & animalia media, qualia spongiæ sunt, ex maris spuma ad litora collisa, & cuiusdam herbæ minutissimis festucis fit. Nōnulli ex fractis spongiis, & spuma, alii arte faciunt ex glutino, & taurinis pilis igna
- 15 ros pharmacopolas decipientes. Ita fit maris impetus in maris æstus, in minimas festucas herbā reddit, & ad litora detrudit, quæ mista spumæ cōglobantur, & ob motū supra litus ex fluctu collidente in gyrū tendunt, & pilæ
- 20 formam, à Cretensibus vulgò fochioscato, à Polonis mors kagoxbka dicunt. Ad spōgias accedamus, apud antiquos tria tantūm spongiarum genera inuenies, quæ per marem, & fœminam, per densum, & molle distinguuntur: & suis nominibus appellantur, tragos,
- 25 manæ, imauos, Achilleum. Tragos spongia est spissā, dura & aspera in marium genere. Manæ, imauos, minus spissā, & mollior est.

Achil

Achilleum, tenuis est spongia densa ad peni-
 cillos apta. Mas fistulas habet minores, fœmî-
 na latiores, quoniam per illas fistulas nutri-
 mentū sumunt. Nos varias spongiarū distin-
 ctiones habemus, quas antiqui, aut non no-
 uerē, aut data opera reliquere, utpote quæ in
 suis contineantur. Nos enim coloribus, figu-
 ra, & magnitudine distinguimus. Dioscori-
 des albam fieri arte docet libro v. Imò candi-
 dam si mollissimè inuersæ, id est, parte conca-
 ua, sursum spectatē, lanuginosa maris spuma
 aspergantur, & insolentur, etiam si nox cali-
 da sit, radiis lunæ supponitur, eadem maris
 spuma, quam ἀλὸ ἀχνομ vocāt, aut marina
 aqua conspersæ. Plinius de spongiis omnia
 ferè sumit, quæ ab Aristotele v. de animalīū
 historia scripta relinquuntur. Figura distin-
 guimus, & magnitudine, quoniam aliquæ
 oblongæ, aliquæ minus, aliquæ latæ, aliæ ro-
 tundæ, aliquæ crassæ, aliæ subtiles, aliquæ tu-
 berosæ, aliæ planæ. Subtilioribus, molliori-
 busq; spongiis ad fomēta utimur, sicuti anti-
 qui Rhodiæ ad eadem, quia molliores, &
 pro dilatandis vulneribus, his utimur, ex tere-
 binthina: ad alia verò crassioribus, & aspe-
 rioribus. Maioribus ad cisternas utimur, ut
 aqua purior descendat. Poloni gamka, Cre-
 tenses vulgò spōgari vocant. Nonnulli phar-

macopolæ pro spongia, re quadam vtuntur
 intus lanosa, quam aliqui maris spumam ar-
 bitrantur, quoniã apud Dioscoridem halos-
 achne, id est, maris spuma, sputnosa maris la-
 5 nugo dicatur. At re vera non est maris spu-
 ma, quam pro illa sumitis. Quandoque arbi-
 tratus sum, vrticam marinam esse: quoniam
 si aperiat, internæ partes manû vrunt, velu-
 ti vrtica herba. quod in antiquiori ægrius, in
 10 recenti vehementius fit, vt in vrtica herba
 etiam contingit. Facillimum est spumam ma-
 ris habere circa scopulos collisam. At read-
 libellam perpensa, quid esset id à vobis spu-
 ma maris appellatum, spongiæ figuram ha-
 15 bens præduræ, aut pumicosum inueni. Nam
 Dioscoridis, Galeni, & antiquorum alcyo-
 nium esse certè constat. SEN. Quod igitur à
 nobis spuma maris dicitur, apud antiquio-
 res alcyonium est? BRASA. Equidem. SEN.
 20 Gaudeo plurimum apud nie alcyonium la-
 tere, quod diu videre optaui. BRAS. Sed ali-
 qui vestrûm, primam speciẽ habent spongiæ
 similem, alii quintam speciẽ, quæ pumicosa
 est. At seorsum haberi debent: quoniam, vt
 25 Dioscorides refert, variis rebus accommo-
 dantur. Plinius quatuor genera solùm enu-
 merat, & in aliquibus à Dioscoride disidet.
 Illi errât (non tamẽ summè, quia hæc omnia
 exic

exiccandi vim habent) qui alcyonium anti-
 quorum, id est, ab ipsis vocatā spumam ma-
 ris, pro vera spongia sumunt. SEN. Nescio
 unde ortum sit, quod nos alcyoniū spumam
 maris appellemus. BRA S. Ego autem scio: 9
 vos pharmacopolæ barbaros potius imita-
 mini, quàm probos authores. At Serapio ca-
 pite CCC LXX XV III. de alcyonio tractat sub
 hoc nomine spuma maris, quod videre licet,
 illū Dioscoridi, & Galeno conferentes. Nam 10
 eadem species, & eadem vires à Serapione in
 spuma maris assignantur, quæ à Dioscoride,
 & Galeno in alcyonio. Propterea eius inter-
 pres in illius capituli lemmate potius de alcyo-
 nio, quàm de spuma maris inscribere debe- 15
 bat. Quippe Serapionis nomē est Zebethal-
 bahar. Fuit ergo in causa Serapionis inter-
 pres, vt verum alcyoniū spumam maris ap-
 pellaretis. Tamen Dioscorides ab indigenis
 etiā Bembici Insulæ Propontidis alcyonium 20
 ἀλκυονίδος, id est, maris spumam nuncupari
 dicit: & re vera ex spumæ collisa fit. SENEX.
 Audiueram alcyoniū cuiusdam auis nidum
 esse. BRA. Ita nuncupatur, quoniam alcyo-
 nes aues maris tranquillitatem, & summam 25
 malaciam ostendentes, earum nidos illis fer-
 ruminant: propterea & tu prius decipieba-
 ris, & alii, qui putant alcyonium nunquam
 vidif

vidisse, quod singulis diebus tractant. SEN.
 Idem igitur sunt salis spuma, aut maris spuma,
 & alcyonium, BRAS. Non idem, sed diuerfa,
 imò ab authoribus diuersis capitibus
 5 tractantur, tamen ab eodem principio nasci,
 & in viribus quodam modo conuenire cer-
 tum est. Quam verò maris spumam nunc ap-
 pellatis, & pro illa publicè venditis, alcyoniū
 est, & non maris spuma. Ad spōgiam redeun-
 10 tes, Plinius sui temporis medicos vellicat li-
 bro xxxi. capite vltimo, qui ad duo nomi-
 na spongias reddidere. Ad Aphricanas, qua-
 rum firmitus sit robur, & Rhodiacas ad fo-
 uendum molliores. Nos vehementius con-
 15 queri oportet, quoniam nostro æuo medici,
 & pharmacopolæ ad vnum nomen reddide-
 re, cōmunissimum inquam. Nam quū spon-
 giis indigent, nihil aliud instituant, quàm
 sponsia vna, aut duæ recipiātur. Nonnullos
 20 tamen demo, qui molle, & asperum addunt.
 Ex Græcia, Illyria, & orienterioribus parti-
 bus Venetias afferuntur: tamen & in nostro
 mari sponsiæ nascuntur, sed minores. Nos
 spōgias prope Comaclium paruas quidem,
 25 sed valde molles collegimus saxi inhæretes:
 non desunt, qui lanuginem quandam supra
 ostreorum conchas innatam pro sponsiis
 seruent, & ea, quum opus sit, vtantur, quum
 potius

potius musci marini genus sit, quàm spon-
gia. Imò è contrariò intra spongas altrea
pisciculi, & lapides inueniuntur. Ostreis, &
pisciculis nutriuntur. In tua officina omnes
spongiarum species habeas. A nobis plures 5
spongiarum differentia visæ sunt, quàm ab
antiquis enumerentur. Studebimus interim
species omnes oculata fide fecernere, & qui-
bus locis inueniãtur. Lapidem quoq;, qui in-
tra spongas natiuus reperitur, habere oportet: nempe vesicæ calculos minuit. Ob id Pli-
nius lib. xxxvi. cap. xix. Cysteolithos vo-
cari censet, quia vesicæ medetur. Serapio ta-
men de hoc lapide agens cap. xvi. eos repre-
hendit, qui ad lapidem vesicæ valere prodide-
runt. Imò, inquit, renû lapidi tantum occur-
rit. Tamè in calce eiusdem capituli palam sibi
aduersatur inquit: Et lapis in spongia in-
uentus, cõtra lapidem vesicæ cum vino sum-
ptus valet. Deniq; illud addam, antiquos me-
dicos affirmare, nusquam diutius spiritum
durare, quàm in spongiis: propterea qui pe-
stilenti morbo affectos curant, spongia ace-
to aspersa circa nares, & os ponunt, ne infe-
ctum aerem trahant. Et ad alia plura antiqui 25
spongia utebantur, vt ex ipsa spiritum trahe-
rent, nõ ex libero aere, ob aliquam infectio-
nem. Quod genus remedii Apospongifimon
voca

vocabant, præsertim Archigenes: & reuera
 in pestilenti morbo, & epidemico, nihil ex-
 cellentius. Reliqua prosequaris. SEN. Hacte-
 nus omnia simplicia, ad vnum vsq; enumera-
 5 uimus, quibus in officinis vtitur, nisi vnum,
 aut alterum incuria mente exciderit, aut dili-
 gentiam nostram effugerit. Ni tibi graue sit,
 mihi opportunū videretur, Composita inci-
 pere. BRAS. Nunc molestus non sis, quippe
 10 id lubentissimè agā, quod sponondi: & quod
 iandiu cœpi, paucis quibusdam negotiis ex-
 peditis, perficiam: quum enim operi manum
 dabimus, nūquam amouebitur prius quàm
 in calcem peruentum erit. SENEX. Hactenus
 15 optimus Deus te incolamem seruet. Offici-
 nam meam visitabo, & collecta medicamen-
 ta simplicia suis loculis disponam. BRA. Bo-
 nis auibus recedas. HER. Ergo perdicibus,
 & phasianis recedet? BRAS. Cur ita? HER.
 20 Quoniam bonæ aues sunt. BRAS. Eo
 intellectu turdis, & coturnicibus
 etiam recedendum erat. HER,
 Et illis. BRASAV. Igitur
 Deo comite re-
 cedatis.

FINIS.

INDEX LO-

CVPLETIS SIMVS

*omnium simplicium, quæ in hoc libro
continentur. Primus numerus
chartas significat, secun=
dus uerò lineas.*

A Baifir pagina	Acanthus	291.14. &
543.21	292.2	
Abiga 192.4	Acetosella	365.17
Abrotonum 229.24	Acorus	317.17. &
Abſinthium 30.23. &	490.5. &	491.22. &
188.19	493.6	
Abrahamsbau 381.9	Acetum	596.11
Abſinthium ſantoni-	Acacia	619.5
cum 391.9. & 391.4	Achiroſa	681.18
Abrahe arbor 381.9	Α'καλύφα	163.2
Abſinthiū ſeriphiū.	Ache	361.4
391.8. & 24	Achilleum	857.1
Abſinthiū Pōticum.	Α'κρίμονας	113.4
130.8	Αητη	107.17
Abſince 128.25	Adiantum	256.24. &
Aboberas 307.27	256.29	
Acetoſa 364.20	Adeps	322.12
Acuida 322.3	Adhil	277.14
Achio 361.5	Adlerſtein	750.17.

Acti

I N D E X.

Aetites	749.21.	Agretto	228. 7. &
Aeromeli	501.13		220.18
Aesvstum	716.18	Agrazo	597.2
Aedefina	422.28	Agrest	597.2
Aerugo æris	718.13	Aizoon	171.11
Aeris batitura	716.	Aio drauo	217.20
26		Aines	355.23
Aiyep⊙	681.20	Ainet	234.11
Afratomela	427.20	Alkakenghi	197.7
Affodilus	535.25	Alhaytis	116.14
Afrodiles	537.10	Altamisa	247.3
Agriagudoro	223.10	Alliū syluestre	216.7.
Agriostaphida	384.	& 217.11	
16		Allegretti	321.7
Agnus castus	281.7	Alectorolophon.	
Agnitho	393.13		220.28
Agreagnitho	467.27	Alexandro	359.28
Ayv⊙	380.4	Alfine	285.5
Agriocolocynthi.		Alquitino	671.24
451.5		Alcea	167.9
Agaricus	533.13	Althæa	168.7
Agriartichas	497.28	Alano	687.12
Agallochon	584.2 &	Alberas	384.9
585.28		Aliofar	741.10
Agnus	381.7	Alo	480.12
Agrimonium	207.25	Alumbre	777.17
208.20. & 258.25		Alum	777.14
Agreste	596.22	Alaci	806.19
Agrones	321.4	Albucus	536.5
		Alca	

Alcalifal	773.3.810.5	Almendras	399.5
Albaro	682.16	Almendes	399.6
Albūphæon	562.16	Allhaca	155.13
Aloe	628.20	Alant	486.21
Aloe hepatica	629.15	Alrun	571.21
Alegria	841.9	Alcaparras	576.9
Alabastrum	750.25	Almezega	667.1
Alumen	771.6	Albayalde	726.25
Alumē catinū	772.18	Alleluia	305.5
Alumen zuccharinū	774.19	Alú de roche	777.14
Alumē plumæ	775.2	Alaun	777.16
Alumē scissile	775.6	Albercocco	837.7
Alumē schistō	775.7	Alcyonium	859.4
Alumē roche	776.27	ἀλός ἀχρ	859.21
Alumē iame.	776.20	Amuschlia	417.28
Alumen Liparinum	776.28	Αμπίλ	879.111.7
Alumē liqdū	777.13	Amaracus	136.10.&
Alumen scaiolę	777.24.&804.18		246.24
Aliuca	839	Amomum	279.12.&
Almeyrorem	121.17		281.9.315.11.317.14
Alofena	128.25	Amber	685.27
Alfolfes	325.20	Amerina salix	380.5
Alcarouea	350.5	Amamelis	338.25
Alicornio	813.5	Ameos	341.12
ἀλς ἰνδνός	614.21	Amyanthus	323.16
Alsebram	503.9	Amberberis	373.14
		Amapol	105.16
		Amphibium	832.3
		Ambubeia	121.27

Amygdala	328.25	Anima dactyl.	710.6
Ambrosine	328.29	Anacardus	453.27
Ammoniacū	654.12	Antispodium	542.4.
Ambrū nigrū	686.7	& 446.5	
Ambra	657.11	Aniudem	692.12
Ambro	682.10	Anthrax	735.3.756.33
Ambracan	687.19	ἀνθραξ	735.3
Ampelopraf.	217.14	Antimoniū	750.19
Amarellen	836.14	Antale	818.16
Anthos flores	91.4	Anthera	73.6
Anguris	308.2	Androsace	150.11
Anemone	103.25.&	Andorn	214.20
312.11		Anis	355.23
Ἀνδράχνη ἄγρια		Anonium	173.9
174.14		Aopffen	266.14
Andrachne	174.14	Apollinaris	197.15
Anysz	355.24.393.12	Apistea	128.29
Anagyris	279.28	Apium	360.12
Aneldo	393.13	Apidia	431.5
Anguria	308.5	Apiū saxatile	358.7
Ἀναδιδρομαλάχνη		Aphthaston	519.17
167.18.& 169.4		Apiū satium	360.17
Anemon	103.18	Apio	361.4
Anisum	355.15	Apyri	761.8
Anthera	366.1	Apiū hortēse	360.3
Ἀνθροσάνη	152.7	Aphace	227.15
Anet	393.11	Apoispōgismō	861.28
Anemium	393.10	Apium Macedonicū	
Anima	710.9	359.18	

Apiū palustre	360.17	Argyritis	725.27
Apiū raninum	360.18	Argyrolithon	726.8
Aparine	394.12	Argen. sublim.	733.11
Appia poma	427.20	Arfinigal	677.8
Aphroselenō	726.12	Armeniaca	655.20
Apyron	759.12	Armoise	246.29
Aphronitrum	809.8	Arōsses	353.20
Apfel	428.12	Armeniac. lutū	790.1
Arnaglosson	165.12	Arnabo	512.24 & 513.
Ardilo	217.21	21. & 514.15	
Argemone	207.28. &	Armonia	655.20
258.27		Argent vis	724.16
Armuelles	353.19	Asplenon antiquo-	
Arbol de paradis.	281.5	rum	126.19
Artemisia	243.12	Asplenon	124.29
Artemise	243.12	Ascenios	128.25
Arantium	455.6	Affenzo	128.27
Artanitha	137.10	Affaron	218.23
Aristolochia	137.1	Asphediglia	567.12
Aristoloc. lōg.	473.8	Asparagus	363.15
Aristoloc. rotū. ibid.		Aspharagus	363.22
Aron	483.15. 485.18	Asphodelus	535.25
Armorazzo	573.9	Aspalathus	761.9
Arsenicum	778.28	Affa foetida	689.22
Arsenicū croceū, ru-		Asphaltū liquidum	
brum, albū	677.16	769.17	
Argentum	715.22	Asphaltum Iudaicū	
Argētū viuū	719.16	763.20	
Argētū aqueū	719.18	Astragaliotes	778.26

Aster Samius	803.10	23.&778.29
Asprella	189.9	Auripigmentum &
Aspros	657.29	Sādaracha idem re
Ascyron	222.18	sunt 676.3
Aselnus	398.1	Auftera poma 427.21
Astaricum	517.17	Aulx sauuag. 217.20
Asteraticum	518.1	Auena 258.12
Atriplex	353.10	Augentrost 277.27
Atthich	108.15	Auellanes 397.29
Atramētum sutoriū		Auelada 502.15
780.13.&786.20		Azuzenas 98.8
ἄστρον τῆς ἀγρίας καλλιμύκ		Azeuana 103.15
73	111.16	Azelgas 199.8
Atramentū pictoriū		Azarolus 338.11
787.12		Azufaifas 423.18
Atripice	353.20	Azederas 365.11
Atramētū scriptoriū		Azeitunas 424.25
786.22		Azeite 59.21
Atramentum com-		Azuquar 618.16
mune	787.2	Azogne 724.16
Atramentum chalco-		Azeites 836.2
graphorum	787.10	Azeites de pepitas de
Aurodano	229.2	calabacas 836.2
Auoglossō	88.5	B Alaufst 114.19
Auantia	275.1	Balauftiū 114.14
Auellana	397.7	Barypicron 28.23
Auricula muris	285.2	Bagny 178.16
Aurum	715.22	Batos 186.5
Auripigmētum	675.	Βαγύοσμα 92.9
		Bal

I N D E X.

Balote	173.12	Bell	108.14
Badzecz	210.1	Betonica	201.6
Baccara	218.21	Bez	108.14
Baccaris	220.5	Berbena	204.21
Bafago	255.11	Bechium	256.9
Basilicon	253.6	Berberis	373.12
Basilicō chitra.	255.12	Beligoli	820.23
Bardana	255.16. & 256.20	Been	553.16. & 555.27 & 837.12
Barfcz	294.9	Ben album	555.29
Basilica kraut	255.9	Been rubrū	ibidem
Basilicum caryophyl latum	326.2	Ben	553.16
Barbontina	559.8	Berberion	740.9
Balsamum	401.15	Berberi	ibidem
Balador	454.4	Benzoin	694.25
Balsami lignū	406.7	Belzoinum	584.10. & 692.10
Bardana min.	548.12	Belzuin	691.28
Baptisofela	273.18	Berragenis	87.27
Balanus	572.23	Bernchlele	99.7
Balan ⁹ myrepf.	553.25	Bermuet	129.1
Baptisecula	273.19	Beldroegas	174.15
Barba hircina	621.13	Betonien	202.6
Balsami liqu.	404.18	Bei fuffz	247.1
Baurach	809.9	Beer vvurtz	378.28
Ballæ marinæ	856.5	Benonien	382.18
Bappelen	167.25	Benedicta rosa	382.19
Bdellium	695.15	Bein vuel	482.9
Beta	198.16	Bech	666.28

I N D E X.

Benf	830.19	Blufzc dzreu.	290.29
Bellotas	836.4	Blum	63.1
Bibinella	238.26	Blagetto	725.10
Bipenula	239.9	Bon maestro	128.28
Biala liebiotka	132.6	Boculus rosarū	72.10
Biftorta	547.13	Bobek	177.7
Biftorta & Bitorta		Bozedrzewko	230.6
548.10		Borago	83.17. 85.14.
Biedrzyenyecz	239.11	87.26	
Bilicza	247.1	Borazena	87.28
Bitumen	761.10	Bolus Arme.	789.26.
Bylyza	247.7	795.1. 796.18. 799.21	
Biala lebyoka	298.9	Borak	87.29
Bielon	304.13	Boracis	799.29
Biala gorczicza		Bourax	802.20
337.20		Borbonaga	205.17
Bierstyn	685.27	Bourseâ paste.	380.14
Bingel kraut	200.4	Brassica	195.2
Bilsam kraut	304.9	Brassica marin.	228.23
Bissa scutellar.	855.9	Βρύση	231.25
Bilsensome	304.9	Bruscaculo	244.20. &
Biaflola	190.29	286.15. & 286.23	
Biber geil	832.10	Bryonia	529.14
Biber vvurtz	474.11	Bryon	233.25. 266.12
Blaynass	725.10	Bruscandula	266.25
Blattæ byzāt.	712.10	Brāca vrf.	291.5. 292.2
Blufzcz	920.26	Brugnoli	414.26
Blufzcz polny	290.28	Bruteus	467.28
Bluot vvurtz	251.3	Βρύση θαλάσσια	1055.6.9

Bram

Bramen beer	186.4	Calamentum	130.10.
Brandtlattich	256.13	&	132.28
Bronces	321.5	Camodri	182.19
Buglossos	86.27	Capnion	155.5
Buglossa	84.6	Cadytus	152.27
Buglossæ flores	84.5	Chamædyos	182.14
Bufiri	103.2	Calamadrina	182.17.
Bursa pastoris	268.20	&	140.13
Bufiri	103.2	Cardo de panno	
Buceras	325.17		265.7
Bukvvicza	202.7	Canda equina	188.9.
Buthormarié	470.19	&	190.5
Buccinum	819.4	Cardo santo	267.17
Buccinum mar.	819.4	Caulis	195.1
Bucheidem	527.16	Camileblum	63.1
Βυροδισφικον	418.	Canechiara	304.14
24		Capilli Vener.	256.22
Amomilla	58.1	Canchelera	304.15
Capsella	268.27	Callitrichon	256.24
Cælauritis	725.28	&	257.21
Cæpa	354.18	Calyx	72.9
Caucalis	647.7	Cannamo	334.25
Calochimitea	526.12	Cannabari	334.26
Cantuesslo	90.27	Carduus	264.10
Caputium	196.1	Cazet	596.19
Cazaputia	386.11	Carduus benedictus	
Camyenna myantha			266.20
132.6		Camyen ostra vidzo	
Calamitha	131.13	ui	747.4

I N D E X.

Capgna	856.3	Casia fistula	441.3.&
Cardamum	320.12		442.3
Cartamum	ibidem	Casia syringa	441.
Cannabis	334.8		6.& 442.2
Cardamomum	344.	Canella	441.4.442.
	13.345.26.346.21		4.565.27.567.1
Caruus	348.9	Casia lignea	441.14.
Capistrú arbo.	110.18	&	567.2
Capistrú auri	800.12	Casia	565.27
Cappares	576.9	Carpesium	444.13
Cappari	574.16	Calamus aromaticus	
Canabal vel Canabil			492.22
	392.1	Cauriola	175.23
Caros	248.14	Caricamum	507.28
Cataputia maior		Canumaris	idem
	384.22	Catanance	547.18
Carbunculus	757.5	Carlina	549.20
Carpobalsamú	399.	Cathinum	772.22
	16.& 400.7	Castaneę cort.	572.7
Caryophyllatú	276.5	Calampath	585.11
Caryophyll ^o	407.17	Camphora	642.28
Caryophyllata	273.4	Caphura	644.1
Carumfel	408.10	Calamitis	654.28
Catalonia	414.16	Calamita piedra	
Carica	419.29		749.13
Caput rosę	72.20	Caulias	793.22
Caprificus	420.23	Cancamum	699.21
Caryota	425.4	Calcecumenú	716.16
Cariõ myristi.	439.7	Chalcoscecaumenos	

716.20		Cera virgo	626.12
Calyna	149.6	Cedrides	702.16
Carbunculus	756.7	Cedria	702.6
Cali	772.25	Cedrium	702.13
Castoreum	831.27	Cezirano	344.8
Cassia oblōga	442.10	Cebella	354.27
Cappes	196.4	Cerussa	724.19
Canna fistula	443.11	Ceruleus	730.21
Cobetbagne	344.24	Ceryx	819.9
Caucalis	444.7	Cephaleune	441.2
Cannaueras	335.24	Centumcapita	517.9
Cétauriū maius	49.8	Cegua	335.23
Cerquegnola	496.11	Ceguta	335.24
Celtron	201.13	Ceguce	335.23
Celidonia	202.21	Chamæmelum	58.2
Cetharac	126.22	Χαμαϊάντη	107.17
Centunigo	231.3	Chamæmeli qualita-	
Cerogna	202.29	tes	60.27
Cepece	217.22	Charabe	685.5
Centonicum	230.11	Χαμαϊδρῖς	182.14.
Centunculum	230.13	192.18	
Centurzia	238.2	Chachilio	227.29
Centaurium maius,		Chamæpitys	191.27.
& minus	235.10	192.13	
Cebulia	354.29	Chachille	227.27
Cepole	354.29	Chamædaph.	184.22
Cedrus	455.3	Chamælxæ	252.1
Cerqueiolo	182.19	Chamæciston	472.8
Cera	625.28	Chamæleon	549.22.

I N D E X.

Chalybs	718.25	Cryſtallus	747.5
Chalcitis	775.10	Criſtagli	747.26
Chalcanthum	780.13	Chrymatias	657.29
	786.20	Chraiel	266.20
Chaphoxilla	108.14	Chryſophorō	632.23
Chardōbeniſt	267.15	Chryſitis	725.24
Chaffut	153.15	Chryſocolla	800.10
Chauenix	334.28	Chryſomela	836.12
Cheri	627.9	Cichoree	111.6
Cheiri	118.4	Κιχόριον	122.17
Checchri	327.19	Ciruellas	417.26
Chelidonium	500.23	Cichor.	120.26.121.24
Cherathalōga	441.28	Citarach	126.21.251.35
Cherabuſtolō	103.14	Cyrenaicus	695.16
Chebd	108.16	Cimarubi	186.20
Charatta	443.8	Circinal.	206.9.257.5
Chelidonia	202.21	Citriul.	308.4.306.22
Cheurefeul	248.17	Cicuta	335.4.394.7
Chiropſomon	137.13	Cicutaria	336.17
Chitrines viol.	116.22	Cici	372.18
Chifon	290.26	Cicum	115.6
Chimino	357.3	Citrin.cucum.	306.21
Chines	823.16	Cidonites	429.19
Chidonia	430.9	Cinam.noſtrū	441.8
Choule	195.28	Cinamomum	561.13
Chryſanthemū	58.29	Citrum	455.5.561.6
Chritari	327.16	Ciſthos	34.26.32.27.
Chryſolachan.	353.16		620.25
Chryſomela	428.26	Cirſion	83.18.84.21

Cina

I N D E X.

Cinnabaris	641.28.	Coriander	330.17
737.1.		Coloquintida	448.7
Cinaprium	736.16	Colocynthis	448.8.
Citri femina	394.4	450.29.	
Cinober	737.25.	Costus	463.16.464.3
Clematis	230.16.473.	Cocalo tis cardias fu	
11.		elaphiu	712.8
Clauos de fomer		Corylus	397.8
407.29		Cochinauari	737.26
Claudiana	427.27	Consolida	480.7
Clapperrosen	205.10	Cōsolida minor	481.2
Cletten	277.6	Colchicon	521.9
Cortex in rosa	77.15	Coregiola	189.28
Columbina	105.1.	Cotilla foetida	244.25
Columbaria	104.29	Colophoniū	634.16
Coioni diuolpes	528.19	Commi	671.14
Cotyledon	242.17	Commin	357.4
Corōa de Rey	100.28	Colla	550.28
Coquelordes	105.15	Colla piscis	707.23
Cocles	105.15	Colla garauella	542.
Colymbades	424.10	14.708.5	
Cotōea	428.23.429.26	Corallium	727.16
Coton	429.28	Corallia	741.12
Coriandrum	328.14	Corallum	559.4
Copithinik	219.22	Corallina	555.
Corianum	328.17	29.559.3	
Colizau	289.9	Cornu vnicorn.	813.5
Cordumeni	345.25	Cornu cerui	812.29.
Colochita	308.5	Copulæ gland.	813.16
		Collyr	

I N D E X.

Collyrium	803.17	Cromidi	354.29
Cholcothar	779.16.	Croton	372.18
	781.29	Crambe	195.9
Corn rosen	105.19	Crespina	374.10
Coronopos	176.2	Crista gallinac.	106.3
Coles	195.25	Crafsiuscule, vvenge	
Coele	195.27	nueisse	121.11
Coucou	298.4	Cromium	354.20
Concombres	307.23	Craffegnaua	496.29
Coucourges	307.26	Cretonart	516.8
Copeta	841.7	Cryftallus	747.5
Corymbus	290.18	Cristal	747.24
Composte	344.27	Cuscuta	140.29.&
Comines	357.4		148.29
Corregiola	551.27	Cunya noga	174.23
Coing	430.8.&595.9	Cubebe	443.15
Cormes	433.8	Cucurbita	307.25
Cocepece	217.21	Cucurbita fylaeftus	
Coco	454.21		446.9
Confoude	482.11	Cucumis	308.4
Colle de poiff.	709.14	Cucuza	308.6
Colle	709.13	Cudumedo	358.23
Coralos	744.8	Culb	367.21
Coraln	744.9	Cucuneria	396.24
Couperose	787.25	Cunila pulic.	379.23
Crinon	96.17	Cucunera	396.24
Crinus	98.9	Curcuma	500.21.
Croci flores	105.27		502.5
Crocus	106.11.	Cua de cauallo	188.27
		Cuc	

Cucumis ang.	624.2	Cyperus	497.28. &
Cucumis.	306.5		502.16
Cucumis errat.	624.3	Cyaneus lapis	730.25
Cucumis citri.	306.21	Cyanus	273.15
Cucumis sylue.	624.3	Cysteolithos	861.12
Cucumis alin.	624.22	Κύτθ	114.10
Cucumin	306.29	Czyruona lebothka	
Cumanum	196.2		96.6
Cunel	268.14	Czeruone lagodi	
Curage	283.11		198.11
Culatro	330.18	Czvykla	199.6
Cupressina	192.15	Czamb	268.17
Cubreas	446.2	Czurnucha	352.20
Cubebe	446.3	Czebula	354.28
Cubeb	446.2	Czyszczech	381.8
Cuorno de licornio		Czeruone korzenye	
	813.6	czikavvar	516.9
Cynoglossi	835.552.6	Czaytloss	523.23
Cytinus	113.14.114.9	Czicmyczicza	533.10
Cymbala.	155.3.242.5	Czukier	618.17
Cydonia	430.1	Czarna alena	634.8
Cyminum	356.18	Czarctie gor.	694.26
Κυκλάμιον	336.25.	Czloniecze	828.7
&	470.14	D Aphui	177.8.
Cyclamen	336.22	D Aphnides	
Cyperis	499.21		177.2
Cypress	433.28	Daćtylo fylatico	
Cypirus	499.16		441.2
Cydonites	429.19	Δαϕνείδον	184.18
		Dam	

Dābona yem. 707.11	Dill 393.12
Damascena pruna 416.3.414.6	Donaida 263.29
Daucus 376.28	Dosten 96.4
Damascēa rosa 76.22	Dracuntium 485.17
Dactylus 394.4.425.3	Dracunculus 483.13
Dantes 426.20	Dryakzachi 273.2
Datel 426.21	Drago 510.14
Danafega 423.18	Drzeuoaloeffoue 587.1
Datel kern 710.19	Dracontea 510.15
Dansch vum 535.5	Draganti 670.12
Delphinion 158.3	Dragagantum 671.3
Dendrolinanō 90.28	Dragantum ibidem
Dés caballinus 304.7	Dryos hyphear 706
Dendromalach. 168.2	Drachē vurtz 549.15
Dentritis 744.5	Drachen bluot 642.
Dentale 818.16	23
Deschl. kraut 270.14	Dulcis radix 475.9
Dermideras 313.16	Duronicum 552.27
Desdegnofo 568.8	Durongo 553.8
Dischiamo 304.14	Duronigo 552.29
Dinarella 242.14	Dzieuana 203.15
Diptamo 526.12	Dzieuiacziern. 235.9
Dipfacos 264.12	E Bulus 107.16
Diptam 526.13	E Eber vurtz 518.
Dirdar 388.18	18.
Diargyron 724.18	Ebiscus 169.14
Diacydonites 429.21	Eboris scobe 812.9
Dictamnus 523.28	Ebur 812.5
	Ecl

Eclere	204.18	Endiuie	121.18
Eichel mispen	707.9	Engelvvurtz	294.8
Einbire	431.4	Endres	393.11
Einhorn	813.7	Endrinas	417.26
Eichel hueteil	813.15	Entzian	477.13
Eichel	836.5	Encentio	579.8
Eisenkraut	205.18	Enxufre	761.7
Eleoselinon	360.10	Epithymus	140.6.
Elelisphacus	101.3		141.25
Eles	424.21.	Epithymus noster	
Elates	425.23.426.7.		142.5
Elleborusaibus	530.	Επιθυμου	144.18
24		Epithymus Diosco.	
Elleborus niger idē		ridis	141.20
Elæomeli	601.13	Epitem	148.10
Electrum	681.28	Epimelis	338.18
Elaterium	623.27	Epo	361.5
Elaphu cherata	711.8	Ephemeron	521.7
Elauo	407.28	Epimyrtus	187.14
Elephant	813.8	Eppich	361.3
Empetros	157.25	Επιλευου	165.16
Emniato	830.15	Fphev	290.25
Ematistes	745.4	Equisetum	188.12
Emeraudes	755.7	Equinalis	188.12
Encens	579.7	Equus	359.5
Endiuia	120.25.121.16	Equapium	359.10
	123.13.309.18	Eranthemum	58.26
Enebro	232.16	Eruca	337.1
Enula	485.23	Eruum	242.18.343.16
		Eryng	

Eryngiū	18.23.519.16	Farfara	256.4
Eryngiata	516.27	Fel terræ	236.3
Ergatine	647.8	Fengrik	325.21
Erdtrauch	155.9	Feneul	193.25
Erix	178.29	Feigbon	334.5
Erbfel	375.2	Fenchel	193.26
Erdtzuuiel	473.7	Feigen	420.28
Esula	324.27.502.20.	Fiolki	69.28
& 505.9		Ficus arida	420.11
Esels huff	255.24	Figatara	235.9
Esclarimento	302.21	Ficus agrestis	420.23
Escorce du milieu du		Figatella	235.10
sureau	595.4	Filicula	495.17
Estrozinii szlonyou-		Figyi	420.29
cy kofzcy	812.13	Fidicula	495.18
Elsig	596.18	Fiolkouikorzõ	480.1
Etea	181.8	Filz kraut	149.6
Eupatoria	233.21	Figues	420.27
Eupatorium	206.25	Figes	420.27
Eupatorium nostrū		Fischlein	709.15
101.11		Flos æris	719.14
Eupato. Diosc.	208.21	Flos lapidis	775.21
Eufragia	277.9	Flos gypsi	778.4
Euphorbium	650.10	Flos sanguineus	104.
Eupatoire	209.28	13	
Eufraize	277.26	Flachsz	323.10
Exacantha	470.10	Flumain	148.27
F Auilla eris, & cad		Foglia	196.6
mix	545.17	Fœniculus	362.13
		Folia	

Folia molla	199.8	Gallinaceus pes	242.
Fœnu græcum fylue-			26
stre	294.25	Garyophyllata	276.5
Fœnichel	224.25	Galāga	490.8.493.17
Folium Indū	298.10	Ganya	308.3
Fenochio	362.25	Galbanum	694.28
Fœnu Græcū	325.14	Gamenderlin	182.20
Fochiosacato	856.20	Garb	278.22
Fœniculus	193.15	Gamendrim	182.20
Fœniculum erraticū		Guelgilgen	493.14
362.19		Galingal	493.15
Fœniculum fyluestre		Gamones	537.11
362.20		Gamonites	537.11
Fortana poma	427.21	Geneſta	110.27
Froment	327.8	Geniſta	109.19.365.23
Fraga	250.7	Gelatines	429.19
Fraxinus; 88.17.389.15		Geniſta	559.15
Fragaria	250.6	Geum	275.5
Fraxinella	517.15.	Genzole	423.19
551.10		Gendiegui	477.14
Fravvenhar	258.14	Gentiana	476.16
Fumus terræ	155.3	Genicularis	551.9
Fulinia	856.2	Gelfeminos	117.2
Fulfel	409.17	Gengenſtas	88.6
Fuligo	255.26	Geneſt	110.26
Fuchs lungen	831.23	Genſter	110.27
Fuchs	852.12	Gelb	82.7
G Angal	493.17	Gellutele	100.29
G Galga	224.21	Gelviol	116.15

I N D E X.

Gelseheblum	82.13	Gluten taurinū	708.
Geranium	280.6	4.708.24	
Gersten	327.14	Gluten pisciū	708.22
Geneure	232.14	Glandis pileolū	813.15
Geneure	419.23	Gluterons	256.17
Gengeure	462.27	Glett	726.25
Gelber nid steā	685.22	Glitscen	105.12
Genebro	841.21	Gnaphalio	230.15
Giarga	223.17.224.21	Goiues	116.16
Gier	359.26	Golphano	82.17
Githone	352.22	Gorczcza	318.23
Giglio cœleste	480.2	Gomme dragāt	673.
Gith	352.23	20	
Girasole	372.14	Gorczuza	318.23
Giaciolo	477.22	Gomme dragante	
Gizir	564.23	673.20	
Tisā	564.24.566.14	Gomme de lierre	
Giroffe	407.28	674.13	
Glycyfis	281.25	Gogiglia	376.23
Glistrida	174.19	Gomme de pin	689.
Glichaniso	355.25	21	
Glans vnguentaria		Goriczka	477.15
553.25		Granatæ	756.23
Glicorizi	476.2	Gramen aculeatum	
Glycyrrhiza	475.5	175.25	
Gladiolus	477.21	Grōgus	149.5.415.14
Glaucium	501.27	Graminea	174.29
Giuten	707.24	Grano	327.11
Glutinium	707.26	Gramen	175.2
		Gran	

I N D E E X.

Granos de arragha	25.668.28.673.17	Gummi Babylonicū	
419.17		667.28	
Grapella	394.11	Gummi Saracenicum	
Grufzki	431.3	667.29	
Granata	433.14	Gummi acacia	669.7
Granatorum corti-		Gummi spinæ Aegy-	
ces	561.1	ptiæ	669.8.672.4
Grenas	757.13	Gummi iuniperi	679.
Granat	757.14	19	
Granada	757.13	Gummi pini	689.18
Groppeda	818.15	Gummi pinex	685.6
Gruogo	106.7	Gummi cedri	702.4
Grepola	818.15	Guy de chesne	707.6
Grzibenye	82.17	Gyneceum	451.2
Grimauues	167.27	Gypsum	804.17
Grungo	577.21	H Anāraz	314.16
Gras	175.18	Halicacabus	
Grien kraut	353.22	197.8	
Grudes	709.13	Hablagar	231.19
Guozdziki	408.1	Harnafel	408.11
Guaiacum	589.4	Halmades	424.11
Gummi arabskie		Hastula regia	536.3
670.18		Haur Romanū	681.18
Gummi hederæ	290	Halosachne	809.13
17.673.21		Halosanthon	809.14
Gummi elemi	424.	Harstrang.	188.23.
23.671.27		Hasel vvurtz	219.18
Gummi	646.6	Harthau	223.8
Gummi Arabicū	667.		

I N D E X.

- Herba gattara 132.19
 Herbete 199.6
 Herba di san giouanne
 205.20
 Hermipoa 199.27
 Herba della madon-
 na 247.2
 Herba sanc. Io. 222.29
 Herba Cypri 68.23
 Herba Saracéa 224.25
 Herba Alexan. 359.26
 Herba Gallica 68.23
 Hepatica 233.10
 Herba venti 242.12
 Herba orechia. 171.14
 Herba piochie. 384.15
 Herba cochia 849.3
 Helxine 284.6
 Herba de mare 559.7
 Herba vrceolaris 286.
 29
 Heliotropium 372.7
 Helix 290.6
 Hedera 290.3
 Hedera arborea 290.2
 Herpacantha 294.4
 Hemiontis 128.3
 Herba sancti Petri
 297.16
 Herba pedicula. 383.9
 Herba paralyf. 297.17
 Herba scritta 125.9
 Heupatorium 233.12
 Hepatorium 233.18
 Herba capillata 557.15
 Herba pignola 171.20
 Herba belladóna 191.
 11.
 Herba bissara 483.23
 Helenium 485.24
 Herba saliuaris 510.
 29
 Hermodactylus 519.
 22. & 521.16
 Herba casta 281.24
 Hermalochoe 640.9
 Hemmel 826.4
 Heracleotes 745.4
 Herba dalle Carpane
 de 385.23
 Herba pulicar. 379.18
 Hermodantes 522.20
 Heyde 178.28
 Hirtzézung 125.128.1
 Hirtzen horn 813.4
 Hiebe 108.15
 Hirsz 327.17
 Hirszung 296.24
 Hibisc

I N D E X.

Hibiscus	166.11	Hyoscyamus	303.10
Hippuris	188.12	Hypocisthis	620.20
Hierobotane	205.15	Hydrargyron	722.29.
Hippolapathū	359.9		709.17
Hippofelinon	359.3	Hyacinthus	755.9
Hinoio	362.24	I Azyk	88.4
Hindtleuff.	121.28	laues kraut	223.5
Horvvurtz	82.13	ladouiecz	419.29
Horstrang	82.14	lacinct	756.4
Holder	108.10	lacintes	756.3
Holtz apfel	433.9	lasminum oleum &	
Holvvurtz	474.7	vnguentum	117.24
Hordeum	327.14	layt	836.1
Honig	598.4	lacinta	756.3
Hombre	828.6	lalouiecz	232.15
Homme	828.6	laloniez	232.16
Hundtsmilt	200.7	Ibis	167.28
Hundtszung	552.15	Ibiga	192.3
Huille	595.21	Ichthyotera	472.11
Huille de courges		Ichthyocolla	707.27
	836.3	Ieleni yanzik	125.7
Hyssopus	211.17	Iednorozecz	812.28
Hyssopus hasce	213.13	Ieiole	423.20
Hyssopus montana		Ieuola	486.21
	213.8	Ieszietrzi kliy	709.18
Hypericon	222.4	Ielegner Ieliber	182.23
Hypnon asprō	313.19	Iedera	290.25
Hydropiper	281.23	Ierua buona	130.16
Hypnō maurō	313.19	Ieseminum	484.20

I N D E X.

Ieiome	423.19	Itea	181.3
Igospassos	420.28	Iua	192.3
Imoio	193.25	Iue arthetice	193.2
Imauos	856.28	Iuncia	502.16
Imperatoria	559.25	Iūcus odoratus	24.4
Intubus	120.29	Iūcus rotūdu	241.6
Inuolucrum	146.11.	Iūcus quadr.	498.29
& 425.28		Iuncus triangularis.	
Inuolucrum maius.		499.1	
247.23		Iuncus angularis.	
Inulus	486.4	499.2	
Inula	485.24	Iusquiamus	303.8
Inguer	462.28	Iuniperus	232.14.&
Incenso	579.6	132.14.& 419.19	
ιωμ	63.22	Iuiube	422.14
Iofeminus	67.28	Iuiubes	423.20
Iouis glans	572.24	Iueues	835.28
Ioubarde	171.16	Iuden doklen	198.2
ιωουβερ	188.12	Ιξία	706.15
Ipoquistidos	620.20	Ιξο	706.24.704.4
Irios	477.15	Ixopo	213.4
Iris 35.10.& 36.21.&		K Apnyēni poley.	
37.12		263.28	
Iris Illyrica	477.17.	Kamyen ematites.	
& 23		745.6	
Iringi	517.18	Kacket kraut	132.8
Ifop	213.5	Kalyna	111.16
Ifopiglio	213.6	Kayna przanalza.	
Ifchas	420.14	149.6	

I N D E X.

Kaurach	809.9	& 309.21	
Keckholter	232.15	Kupofsta	196.5
Keften	572.27	Kucklik	275.24
Kerua	362.15	Kvvavvnik	278.26
Kifz	733.3	Kupfervvaſſer	787.25
Kierz	186.5	L Abruſcæ flores.	
Kliten	395.3	110.28. & 112.2	
Kleb kraut	395.3	Lampazos	277.7
Kmin	357.3	Laurus	176.25
Kobila miathka.		Lachiugas	310.1
131.25		Laureola	184.9
Kozia	224.26	Labrum Veneris.	
Korner	386.10	264.15	
Koczenki	90.29	Lakritia	476.3
Koſchchodnyk	171.19	Lauacrum Veneris.	
Koſzisko	205.19	264.1	
Kobili ſczaroi	277.6	Lapagum	274.1
Konopii	334.27	Lagopum	274.9
Kozlek	495.28	Lapatium ſylueſtre.	
Kokorzik	474.19	276.1	
Kokornak	474.20	Lapathum	276.17. &
Koſzthiual	481.16	364.25	
Koſtki	710.21	Lactuca	310.5
Kramazber	419.24	Lacryma	368.13
Kroton flachs	325.14	Lappa	394.10
Kurbs	307.28	Latercularium	778.7
Kumell	357.2	Lathiris	386.7
Kupfer	719.13	Lanium	173.9
Kurzanoga	174.22	Lardaria	414.10

I N D E X.

Lauritis	546.2	Laserpitium	690.19
Lappa minor	548.11	Lafahate	814.23
Lada	566.6	Labaras	277.6
Ladōvel Ledō	622.17	Lazarolus	338.12
Ladanum	622.19	Leucanthemū	59.26
Laricina	662.15	Lengua de boi	88.3
Larga	662.10	Lengua di vacca	88.2
Larica	ibidem	Λαυνοῖον	64.1
Lasfer	689.23	Lentiche	341.5
Lacha	699.18	Leucoia	115.26
Lacca	699.21	Lenticchie	341.6
Lapis	744.21	Leuifstrego	362.11
Lapis stellatus	729.1	Lenticula	340.2
Lapis lazuli	744.5 & 730.20	Legno dolce	476.2
Lapis Armenus	744.11. & 790.6	Lens	240.2
Lapis hæmatites.	744.19	Lente	340.5
Lapis iudaicus	745.7	Le coupeau des ro- ses	186.3
Lapis lycis	946.1	Leucoion	117.3
Lapis herculeus.	749.1	Lepidium	574.5
Lapis aquilæ	749.14	Ledon	622.17
Lapis pregnans	749.28	Lentiscus	663.23
Larbason	750.25	Λούκη	682.17
Lauandula	262.15. & 239.11	Λεπτόκαρπον	150.2
		Λεπίσχαλη	716.26
		Λεπίδες	717.9
		Leber kraut	209.28
		Λεπτόνάριον	398.16
		Laiques	309.17
		Len	

I N D E X.

- Lentiles 341.3
 Lentellas 341.4
 Lingua de peross. 14
 Lein 323.10
 Lenisticum 361.7
 Libanum 91.25
 Libanotis 91.23
 Liliom 96.6
 Lilien 82.17. & 98.6
 Lirium 96.9
 Lirinū vnguetū 96.18
 Listindiski 300.20
 Linozostis 199.28
 Lirio 98.7. & 480.2
 Lichen 233.25
 Limus terræ 134.13
 Lissziok pluczes 31.
 24
 Liliorum alborum
 oleum 96.20
 Lilia biala 98.8
 Lingua ceruina 296.
 14
 Linum 223.9
 Lini semen 322.29
 Linum agreste 323.3.
 & 324.25
 Lithospermon 367
 19. & 369.11
 Lingua passa. 386.29
 Lisen hasaphit 387.3
 Litrum 808.6
 Linianæ 420.21
 Lithargyrum auri.
 726.6
 Liquoris & succi dif-
 ferentia 489.22
 Libanus 577.18
 Lignum aloes 583.25
 Lignū sanctū 590.9
 Lingua canina 621.11
 Lithodendrū 744.6
 Lisblanc 98.8
 Lingua bouis 82.29.
 & 387.1
 Lingua cerui 125. &
 128.1
 Lingua canis 83.2. &
 387.1
 Lingua auis 38.26. &
 388.17
 Lienen bloumen.
 248.19
 Lin 323.10
 Linum asbestinum.
 323.12
 Linosa herba 324.20
 Linaria 324.21

I N D E X.

Linoalcanabe	334.24	Αύκ [⊙] τῆ λινάρια,	
Linsen	341.4	153.13	
Liebstokel	362.10	Lygos	380.5
Lierre	390.24	Lygia	281.6
Limones	455.18	Lyncurium	682.1.&
Lione	486.21	746.7	
Ligno aloes	587.1	Ligusticum	361.8
Litarge	726.24	Lychnitis	103.7
Lorberbaum	177.9	Lycium	637.2
Lonchitis	638.19	M Acella	62.28
Louro	149.7	Mancauilla,	
Lorier	177.5	62.29	
Lopian	256.18	Maxacanna	810.12
Loge	182.20	Maiorana	133.19
Loboda	353.21	Maioran	135.5
Loreole	184.21	Malum terræ	136.29
Lotos	99.14	Mazorana	135.27
Lupulus	265.11	Malua	166.9
Lubsczek	362.11	Maczierz duffzka,	
Lupus salictarius,		164.1	
265.18		Maluauiscus	166.9.
Luuertice	261.21	& 706.10.	
Lupus vertitius	261.	Maczir zach.	164.2
21		Malahathri folium.	
Lupinum	330.20	300.15	
Luganego	480.14	Marathron	193.16
Luph	483.21	Mala affanka	193.5
Lunaria	802.26	Marrubium	213.17
Lupares	266.13	Maratha	193.27
		Mar	

I N D E X.

Maruobio	213.24	Maratha	362.25
Marthvva pokrziua.		Mala medica	455.7
214.22		Mazracaton	379.26
Marrubiū nigrum.		Mandragora	567.23
214.24		Mace	583.4
Marigal	247.5	Mala insana	568.16
Matricaria nostra.		Macer	580.10
135.25		Machir	581.12
Matricaria	243.19	Maniarona	135.16
Marella	ibidem	Maurus exiccatus,	
Mater sylua	248.18	vel syriacus	763.22
Malon	308.1	Magiricon	418.23
Malabathrum	298.15	Malicorium	561.5
Marcoli	310.1	Mastix	663.6
Margarita 297.17.&		Maspeton	694.1
739.9		Magydaris	694.2
Margarita perfora-		Marchasita	726.28
ta, non perforata.		Magnes	747.26
740.20		Marum	847.28
Mak.	313.17	Marghicherzem.	
Μάραδρον	362.17	103.9	
Malualia	422.1.&	Marie candela	ibid.
660.7		Marie rosa	103.12
Masturz	321.5	Maiorana	136.6
Mala cotonea	429.8	Maiorana gentilis.	
Malum	427.6	135.7.& 848.1	
Macedonico	350.2	Malopem	166.23
Maceroni	359.28	Mariolaine	135.16
Macis	439.9.579.10	Manues	167.23
		Man	

I N D E X.

Mangolt	199.2	Mezereon	184.11.&
Manegold	199.6		252.13
Maurruten	258.15	Mercorella	200.2
Marayes	321.3	Mercurialis	199.25
Mandel	399.6	Meurte	187.24
Macans	423.17	Mentha	130.14
Māna	604.17.618.22	Mentha Florentina.	
Manna de foglio.			294.12
	600.5	Méthā hortēsis	131.9
Manna terræ	600.13	Mentha syluestris.	
& 506.8			131.23
Manna folii	505.8	Mercuryi	200.9
Manna trunci	509.12	Mercurio schouezie	
Māna Calabra	601.8	le.	200.10
Man	607.24	Méthā gētilis	294.27
Maneth	749.11	Melati	352.21
Mastic	666.29	Melons	307.21
Mariendistel	550.24	Melo coruino	370.6
Marck	830.14	Melopepo	308.12.&
Manæ	856.28		306.7
Meminthe	501.14	Melones	308.11
Meminthe	501.24	Meconium	627.18
Melilotus	98.10	Melegette	345.29
Melissadru	103.1	Malanthium	352.1
Menthastrum	131.12	Melimela	427.18.&
Medico	128.29		836.18
Meu	466.27	Meun	378.25
Medicina familæ.		Mesarugiæ	610.24
	534.28	Melanzana	568.13
		Mel	

I N D E X.

Mel	597.4	Mefcatramefir	164.
Merchia	178.25	17	
Mel noſtrum	618.20	Menig	737.24
Melapum	618.20	Menſch	828.6
Mel roſidum	618.22	Millefolium	278.2
Mel cannæ	618.25	Miodunka	88.3
Mel arundine.	613.25	Miloterragno	137.15
Mel ſylueſtre	618.23	Milium ſolis	367.15
Melanteria	787.16	Mitrocorten	247.6
Medulla	830.3	Miraſole	372.6
Medulla ſpinalis.		Migdali	399.7
830.1		Mingath	505.17
Medulla crurum Vi-		Miniũ	641.27.734.25
tuli, Bouis, Tauri,		Mirta	419.19
Agni, Hirci	830.7	Miha	657.23
Meyran	135.16	Mikolaiek	519.17
Méte ſaunage	131.21	Minii gleba	796.9
Mentaſtres	131.25	Minz	130.15
Metran	247.4	Miftrudt	200.6
Metteren	247.5	Mille pertuis	223.4
Melon blanc	103.13	Mille ſeuilles	278.21
Melon d'aqua	307.	Milium	327.16
29		Min vven vvurtz.	
Mefpil	339.29	382.18	
Mefpila	338.1	Mirtinhes	419.16
Membrilles	430.8.&	Mirtilles	419.18
595.9		Mirobalans	438.27
Memina	62.29	Miraſolis ſemé	372.5
Meer hyrfz	370.4	Mirabelanes	438.27
		Miel	

I N D E X.

Miel	598.4	Muskatoui kruiat.	
Mierre	650.1	583.4	
Melec	309.21	Muralisherba	283.26
Monoclonon	243.15	Muscatbluoft	583.5
Molocha	167.24	Munucho	826.5
Morion	568.7	Musa	426.7
Mosylicum cinamo-		Muschardina pyra.	
mum	562.26	431.7	
Monembasia	422.2	Musonia po.	427.22
Mozocoo	309.28	Muzus	427.11
Modrzenyouna gan-		Muslea	427.19
loka	535.6	Muza	426.13
Momordica	849.6	Muscus	234.19
Modrzenouaiuicza.		Muscus marin.	556.9
667.5		Muniaca	836.13
Moliui cainenan.		Muoter kraut	247.3
719.11		Mumia	763.22.&
Mostazza	318.22	770.13	
Mozgi	830.15	Mucilago	430.3
Morelle	191.6	Myrice	178.17.&179.1
Moure	191.7	Myanthka	138.17
Moscht nus	439.22	Myrtus	186.17
Moscht	439.21	Myrteum	839.23
Mouton	826.3	Myrobalanos	414.18
Mon	313.15	Myrtyllus	187.5.&
Muscus	233.25	419.7	
Muskatoui orzech.		Myρρίνν	187.23
439.24		Myrtidanū	187.7.&
Muralium	284.4	187.8	

I N D E X.

Mugōivn	187.24	Naranzas	451.21
Myrsine	507.20	Nepeta	132.8
Myrtida	137.8	Nemicole	341.5
Myxassa	448.5	Neueda	132.19
Myriophyllon	278.6	Nenufar	80.10
Myeczik	493.16	Nenufar terrestre.	
Myofotis	285.1	256.3	
Myod	198.5	Nenufar iaulne &	
Myrabolani	436.11	blanc	82.6
Myrobalani	436.12	Nestelen	173.14
Myrobolanus	553.27	Negeles kraut	275.22
Μύξα	447.10	Nessel	322.6
Myrrha	46.12.650.1	Nespelas	339.29
Myrris	336.19	Nepfles	340.1
N Ascietio	128.26	Nelle noyre	352.16
N Narcoticū	67.3	Negelin	407.29
Nastruzo	321.8	Nigella citri.	344.28
Νάγνον	67.6	Nitro de bota	818.14
Napellum	434.15	Nigella	352.2
Napos	376.19	Nigella nigra	350.16
Nasturtium	228.6.&	Nigella subcitrina.	
320.11		350.20	
Nardus	260.1	Nitrum	808.6
Naphtha	769.17	Nitrum viride	810.13
Nastatinum	814.13	Nizzole	398.3
Nauticus sal	810.4	Nies vvurtz	533.9
Naphricus	810.3	Nosk	627.9
Nascaphthon	814.14	Noz de cipresso	433.
Nachtschaten	191.8	26	

Nos

I N D E X.

Noscrzyk	100.28	Ocimū	252.16.326.4
Noismuscada	439.22	O'niucosis	252.24
Noczferzck	100.29	Ocimastrum	252.24
Noien musca.	439.23	Ocimum aquaticū.	
Noczydzin	289.7		252.24
Nois de Inde	454.25	Oculus leporis	275.1
Noche	398.4	Ocularia	277.29
Notter vurtz	549.15	Oenanthe	III.29
Nocelle	398.4	Oel	595.12
Noys	835.25	Ogurek	308.2
Nux prænesti.	397.9	Olivvki	424.15
Nuoz della India.		Olusatrum	359.1
	454.26	Olbaum ond olbeer.	
Nux pontica	397.10		424.28
Nux auellana	397.7	Oraro	177.6
Nucleus	710.12	Oliua	422.25.424.26
Nux cypressi	433.20	Olesznik	467.26
Nux methel	434.6	Oley	595.22
Nux vomica ibidem		Oleum omphacium.	
Nux moschata	439.3		845.12
Nux myristica	439.7	Oleum de Hyperico.	
Nux regia	454.12		850.4
Nux Indica	454.9	Oleum saxi	769.15
Nufelle	398.3		834.15
Nuezes	835.24	Oleū ex vitellis ouo-	
Nuff	835.26	rum	835.6
Nymphæa	80.17	Oleū picinū	659.20
O Cimum caryo-		Oleum montis Zibi.	
phyllatū	225.15		760.14

Oleum

Oleū amygdalarum
dulcium 834.22	Oleū rosatum 66.22
Oleum amygdalarū
amararum 834.22	Oleum violarum 66.
22.& 845.22
Oleū glandiū 837.11	Oleum chamæmeli-
num 66.28.846.7
Oleum ex roborum
glandibus 837.18	Oleū ex maturis oli-
uis 842.22
Oleum chrysomelo-
rum 836.6	Oleum de cydoniis
851.20
Oleū balanin. 837.14	Oleum sesaminum
839.23
Oleū de been 837.16	Oleum de absinthio
846.7
Oleū laurinū 837.23	Oleū rutaceū 846.17
Oleum de spica nar-
di 851.15	Oleum liliorum al-
borum 846.27
Oleū nardinū 839.4	Oleū anethin. 846.14
Oleum myrtinum
752.15.839.21	Oleum de mentha
847.17
Oleū myrteū 839.23	Oleum de mentastro
847.19
Oleum sesaminum
839.27.849.27	Oleum de maiorana
847.18
Oleum juniperinum
841.14	Oleum amaracinum
847.22
Oleum tartari 841.25	Oleum sampsucinū
847.25
Oleū sulphuris ibid.	Oleum nenupharinū
848.4
Oleum vitrioli 842.1	
Oleum terebinthinū
842.1	
Oleum laricinum
842.13	

I N D E X.

Oleum de cheiri	484.9	& chrysolomorum	836.6
Oleū de been	837.13	Oleum de nucibus	835.14
Oleum sambucinum	848.15	Oleum de lacertis	853.8
Oleū sambac.	848.17	Oleū costinum	853.18
Oleum de cochiis	848.28	Oliues	424.19
Oleum de papauere	849.14	Oubelon	266.14
Oleū irinum	849.22	Oman	436.22
Oleū de spica	838.28	Omphacium	424.18
Oleum de mastiche	851.22	Opvξ	713.7. & 757.21
Oleum de scorpio-		Opium	314.23. 627.11
nibus	851.25	Opich	361.5
Oleum vulpinum	852.7	Opobalsamū	400.29
Oleum de piperibus	852.13	Opoponacū	400.29
Oleum de cappari-		Opopanax	652.22
bus	852.18	Opos Cyrenaicus	693.27
Oleum de castoreo	852.25	Ophthalmia	277.29
Oleum de euphor-		Opoponac	652.21
bio	852.26	Origan ^o	93.19. 95.16
Oleum de lumbricis		Oruga	337.21
terrestribus	853.3	Origanus heracleoti	ca
Oleum persicorum,			94.5
		Ormigobotanum	392.24
		Orecchiara herba	171.14

Orzechy	398.5	Oxon	707.12
Orobus	342.18	Oxalis	364.22
Orzech metel	436.9	Oxyakantha	374.9
Ordeum	327.14	Ovx	432.2
Orzach indyyski		Ozimú	252.25.326.4
454.26		Ozeille	365.10
Orloui kamiẽ	750.17	P Aeonia	381.22
Oreille souris	171.23	Papauer	313.21
Ortiges	173.13	Papauer rubrú	103.
Ortie	173.13.&322.6	16.103.22.312.7	
Orge	327.15	Pain de porceau	
Oranges	455.20	137.12	
Or	716.9	Panis porcin ⁹	136.23
Oro	716.9	Paia de mecha	241.19
Os dactylorú	710.3	Parthenium	243.28
Ostropelt	267.17	Paia de Camillo	
Os de corde de cerui		241.20	
719.23		Paritaria	289.10
Os de cornu cerui		Pastoris virga	264.3
710.23		Papagno	313.20
Osyris	325.4	Parietaria	283.25.
Ostracum	713.8	& 26	
Os de dātes	710.17	Pastinaca syluatica	
Os de corne de cerf		379.3.& 377.10	
711.6		Parthenium chama-	
Os de cueur de cerf		melum	284.23
712.7		Pasternak	379.4
Otthonna	501.25	Pauarina	385.2
o'ξυ	365.9	Paprotka	496.10

I N D E X.

Papauer agreste, vel papaueralida	103.20	Pelagradelino	149.7
Papauer albū	313.18	Perdiculi	289.9
Papaueris albi, & ni- gri semina	312.5	Peristereon	204.28
Papauer nigrum	313. 19. & 627.13	Perforata	222.29
Papauer erraticum	103.24. & 312.12	Petrosendolo	358.22
Pastinaca syluestris	177.10	Perfibulo	358.23
Passulæ	421.8	Periclymenō	247.12
Passarella	297.9	Pezocolla	709.17
Palū sanctum	590.11	Pentaphyllō	248.21. 537.20
Panaces heraclion	652.23	Pes leporis	274.19
Palimpissa	759.15	Pes colūbinus	279.1
Pauot rouge	105.15	Pes paipi	249.9
Papplen	165.27	Perficaria	281.11
Pappl sil	167.26	Perficaria nost.	283.11
Parellerouge	277.5	Perdicium	287.12
Paritore	288.20	Petrella	297.16
Pauot	313.14	Petroselinon	318.1. 357.14. & 360.5
Passas	422.11	Πίπερ	306.1
Passa vua	421.26	Πιπράνισον	165.17
Palmulæ	425.3	Pepo	308.11. & 306.7
Palma Christi	527.21	Pedocc. de lo.	487.21
Palma	425.28	Peucedanum	488.19
Perles	741.7	Perlæ	739.3
		Petroleū	694.25. 768. 21. 770.19. 834.14
		Peneracina	820.10
		Perfora.	221.23. 850.9
		Perf	

I N D E X.

Perlin	258.21	Phœnicobalanus	
Perrexil	358.21	436.18	
Perterfilgen	358.22	Phyrama	655.17
Peas	431.2	Phaëthon	687.11
Petron	511.16	Phu	464.20
Pez	666.27	Picris	121.2.151.20
Perlas	741.8	Piolum	128.26
Perlen	ibidem	Piola sceptia.	427.28
Pfeben	307.19	Piolin	128.27
Pflaumen	417.25	Pimpinella	238.11
Pfaffen pint	485.13	Pimpinula	239.8
Phlomis	102.1	Piperua	163.29
Phascomilea	101.27	Piper	409.16
Phenicocudo	710.20	Piper aquæ	282.11
Phlemagnitis alopus		Pipinella	239.12
831.25		Piper Hispanū	282.20
Phlomo	102.1	Pitartima	330.20
Phyllit.	127.27.151.20	Piper ex Calechut	
Phyllitis antiquorū		282.20	
296.6		Piotruszka	358.19
Phliscuni	138.9	Pinea	396.12
Phlox	297.26	Piuonia	382.21
Phacoides	157.24	Piper longū	410.29
φ.α.χ.δ.	340.2	Pimienta	413.21
Phringio	196.6	Piola poma	427.15
Philathropos	394.12	Piperitida	282.11
φυλλάρια	158.8	Pyra	430.12
Phillophyllō	278.27	Pyra sylvestria	
Phachi	341.6	430.25	

I N D E X.

Pyra muscardina		Pinguedo hirci	825.9
431.7		Pinguedo hominis	
Pyra cotonea	429.9	826.5	
Pitharides	420.29	Pinguedo serpentis	
Pyra crustumina		828.8	
430.24.		Pinguedo leonis	829.3
Pilatro	511.16	Pingel kraut	200.5
Pyra giazco.	430.24	Pimpernelle	139.10
Piletro	511.17	Pinoine	382.20
Pilæ marinae	856.6	Piren	431.2
Pistacea	451.5	Pilileporis	855.10
Pix Hispana	658.25	Pissasphaltū	767.17
Pix naualis	658.26	Pie dalsandre	511.15
Pix liquida	659.5	Pierre d'asur	733.2
Pix sicca	659.7	Pierre de legle	750.12
Pix Græca	660.2	Plomos	102.1
Pyra syluestria	330.25	Platycyminõ	367.11
Pyra muscardina		Plantago	165.6
431.7		Plumbum vstum	
Piedra iman	749.12	719.9	
Pinhones	396.23	Platyophthal.	750.28
Piedra delagla	750.18	Plinthitis	778.6
Pinguedo	822.12	Plata	716.12
Piguedo tassi	823.23	Plei vucis	724.29
Piguedo vrsi	823.24	Pluot stein	745.5
Pinguedo cerui	ibid.	Plastre	804.20
Piguedo equi	824.29	Plantain	165.22
Pinguedo comarum		Portulaca	174.10
equi	825.5	Portulaca syluestris	

V N D E X.

171.17		Poma aurea	455.8
Podrosznik	121.12	Poma ranze	455.21
Portulaca	308.26.	Pompholyx	545.35.
	311.28.	& Sir.	14
Porezolo	138.9	Polygonium	mas
Porum	113.23		189.29
Porum vineale	217.	Polezzolo	138.6
15		Poleo	138.7
Polemonium	223.24	Poleot	ibidem
Porcioli	174.19.	Porastro	537.13
	309.23.	Poley	138.8
Polytrichon	256.23	Pourpie	174.15
Polyclonon	243.16	Podagra lini	149.4
Porrachia	174.21	Porcelkraut	174.16
Porchiaca	174.22	Poyres	431.3
Polium	263.6	Polipode	496.8
Potirida	243.8	Polygonatum	517.15
Polna driakyevv		Populus alba	682.14
	273.2	Pois	666.27
Polatora	289.10	Poumon de renart	
Poma	427.4		831.22
Pokrzuie	173.13.322.7	Prasion	213.23
Pokrzuua	322.8	Primo fiore	398.10
Polypodium	495.13	Primula veris	296.29
Poirree bleta	199.1	Proffo	327.18
Popitiakia	528.19	Propolis	626.9
Poma dulcia	428.18	Pruna	414.2
Poma acerba	428.19	Pruneola	414.26
Poma austera	ibidem	Prunes	417.26

I N D E X.

Pseudocanella	564.29	Pyrites	726.28
Pseudonardus	262.19	Pyerz	413.22
Pszinki	191.10	Q	Verculaminor
Pssye visnye	198.12		182.16
Pfilothrum	529.3	Quedel	
Pszic cazicki	296.20	163.28	
Pseudocinamomum	564.28	Queue de cheual	188.26
Pseudocasia	567.2	Quecksilber	724.17
Psyllium	379.9	Quenel	268.14
Pszialoboda	395.5	Quiten	430.8
Pforicum	783.28	Quitten	595.9
Psziczaziczki	552.21	Quinquéerua	165.17
Pseudomelanthion	351.28	Quinquefoliū	248.23
Ptya	504.12	R	Adicula
Pteryx	126.25		Radicula hor-
Pterygophor.	686.26	tensis	121.20
Puriss	802.21	Radechio	121.21
Pulegiū	138.2.139.16	Raucatara	574.15
Pupina poma	427.20	Rapum terræ	136.28
Punica	433.15	Ranabaon	351.10
Purpura	819.6	Rapa sylvestris	375.18
Pyrethron	510.22	Razimillo	171.24
Pytis	192.11	Raphanus	572.29
Pyanczlistovv	538.22	Raphanellus	573.7
Pygui	430.10	Raphanellus sylue-	
Pyxacantha	638.11	stris	573.11
Pygonia	382.21	Rasa	666.20
		Rasura eboris	812.4
		Rac	

I N D E X.

Racabarant	219.21	Rhecoma	45.20
Ratten	352.17	Rhus obsoniorū	418.
Raued & reu	55.20	20. & 620.1	
Rag vvurtz	528.16	Rhus futorium	418.
Rabanos	574.13	Rhor kraut	231.4.
Rattich	573.14	Rheutzblumen	528.
Rdest	283.12	16	
Reubarbarum	29.13	Ricinus	372.19
Reubarbari dosis		Ripoile	344.9
459.10		Rizotomos	479.8
Regalitia	476.3	Rilzeliko	386.13
Reuponticum	51.15	Rinzi	518.23
Resina	661.25.666.18	Rinzo	516.26
Recrementum	24.13	Rizari	488.12
Repontic	55.23	Rinzata	516.27
Reupontic	55.24	Risagalum	678.15
Resin sauuage	111.13	Rittersporen	481.9
Relic	278.23	Romyen	63.2
Resins de Corinthe		Rosæ	70.1.
422.10		Rose	80.1
Reclisse	475.29	Roda	80.8
Renart	852.12	Rosarum partes	77.
Rhaponticum	51.14	14	
Rhapontici qualita-		Rosarum species	77.
tes	56.20	10	
Rheon	27.25	Roza	80.8
Rha	ibidem	Rosmarinus	91.14
Rhizias	693.23	Rosmarin	93.17
Rhaphanitis	479.6	Rosa canina	105.17

I N D E X.

Rosa lunonis	96.15	Rumex	276.17
Rosaceum	79.6	Rugia	488.14
Rosela	312.7	Ruchela	337.8
Roschodnik	171.18	Ruchetta	387.20
Rosa poma	427.15	Ruuione	343.17
Rhoa	433.16	Ruscus	468.3
Roui	344.9	Rubea tinctorum	
Roszes	79.28	487.6	
Rouiglione	344.9	Rubia	487.18
Ros	80.4	Rubea sylvestris	481.
<i>Ρουδία πικρα</i>	114.12	23	
Rosen	80.4	Rubinus	725.13.756.4
Rozinki	422.13	Rubini de rocha	756.
Roller vvurtz	82.14	19	
Raeda	208.5	Rubrica lemnia	797.
Robeda	186.1	29	
Rogu yehemyzo-		Rue sauvage	222.27
koz	711.7	Runrath	223.6
Romani	660.8	Rubi	756.21
Roete	488.10	Rubie	ibidem
Rot vvurtz	251.3	Rubin	756.22
Rubi cimæ	185.20	Ruest	856.1
Ruchenschess	105.14	Rue vvurtz	200.5
Ruta sylvestris	222.7	Rzezuka	321.7
Ruca	337.21	Rzepalyeszna	376.
Ruta capraria	223.15	22	
Ruba	488.12	Rzimskilep	707.13
Rumice	276.16	Rzteczzbiala palona	
Rubeia	488.13	734.24	

I N D E X.

S Aluia	101.1	rum	611.6. & 613.
Sabuco	108.13	24	
Sambucus	107.13	Saccharum nostrum	
Sampfucus	136.10	611.9	
Sauina	231.9	Saneue	318.21
Sabina	233.6	Sanguanus	638.21
Sauolezzo	267.28	Sāguis draconis	739.
Sanamunda	275.1	21.6.41 29. & 737.2	
Sardyn	758.5	Sagapenum	651.19.
Sacolla	345.7. &	693.6	
347.6		Sarcocolla	655.24.
Salpiedra	306.20	656.26	
Safar	408.12	Sandaracha	675.17.
Salmyak	307.16	678.7	
Santha	214.22	Sandaracha & auri-	
Salitre falix	180.14	pigmentum idem re-	
Sarmentosa	473.12	sunt	676.3
Saterion	528.12	Sapphirus	75.224
Sansæ	424.12	Sardius	757.14
Satyrion	526.17	Sardonyx	757.17
Sadze	856.2	Sal	807.20
Saxifraga	538.26	Sal alcali	810.5
Sandali	587.5.	Salgiero	181.5
& 588.24		Salx	181.6
Saccharum, quære		Salece	ibidem
zuecharum.		Saulge	181.7
Sal Indus	613.24	Sal fossilis	806.21
& 614.26. & 619.4		Sal communis	805.16
Saccharum antiquo.		Sal gemmæ	806.5
		Sal	

I N D E X.

Sal Armeniac. 806.23	Sambacinum 117.25
Sal Ammoniacus. 806.24	Sambucinum 117.28
Sal saxeus 805.29	Scevola 189.7
Sal marmoreus 806.1	Scolopendra 126.20
Sanicula 250.25	Sclarea 189.3
Sal arenarius 806.25	Scordion 216.5
Sal Indus 807.24	Scolopendrium ve- rum 296.6
Sal nitrum 808.5	ΣχινϞ 241.1
Sal nauticus 810.4	Scolopendra 124.24
Sal naphthicus 810.3	Scolopendrium 124. 27. & 251.17
Sal naphricus 810.4	Scolopendrium anti- quorum 126.20
Sal ben 101.25	Scadulaceum 268.26
Salix equinalis 182.1	Scarolachanō 200.10
Salmonde 275.20	Scarsella 268.27
Sanpeters kraut. 288.21	Scarselleta 268.28
Sanguinalis foemina. 189.27	Scabiosa 270.16
Saurampffer 365.12	Scariola 309.2
Saramages 376.18	Scauezzoni 567.4
Sanchel 251.1	Scillæ succus 598.5
Sandel 588.24	Scammonium 634.9
Säg de dragō 642.22	Scammonia 636.29
Saphis 754.2	Scoria 717.4
Saltz 807.18	Σχολιτόβοτανον. 556.28
Sambach 117.15	Schafzung 165.14
Sampfucinū vnguen- tum 135.2	Schlaffbecher 198.5
	Schaff

I N D E X.

Schaffthevv	188.28	Sevvbrot	137.12
Scheiffzkraut	200.6	Sertula cāpana	98.13
Schavvina	231.26	Serpol	163.28
Scheiffz milt	200.6	Seris	120.28. & 123.6
Sczotki	265.7	Serapulo	163.28
Scofzmelden	200.8	Serpollo	163.29
Scarola	309.29	Septineruia	165.16
Schelkraut	204.18	Seuclou	199.7
Scinida	365.16	Sedum	171.11
Scorodoprasson.		Senescens	267.16
217.13		Sentis	185.26
Sczavvii	365.17	Sezovvmeiky	277.7
Schulffelpluom.		Seuola	188.14
298.5		Senauro	318.24
Schvvartz vvurtz.		Selekenken	82.8
481.10		Semente de lumbri-	
Schmer vvurtz	482.7	ces	392.21
Schvverten	493.14	Seme fanto	392.22
Sclippen	149.17	Senestegi	117.13
Schlehen	620.11	Seneuezo	267.27
Schluten	541.16	Sementella	392.23
Schvvebel	661.6	Serpyllum	163.23
Scolimos	264.13	Serpyllum syluestre.	
Sciptereum	776.22	138.3	
Schuebel	841.28	Semenzina	392.23
Scorpions	852.5	Seriola	309.13
Scorpiones	852.6	Sefsile	196.2
Schebloumen	82.10	Σελινον κηπαιον.	
Seblouum	ibidem	358.15. & 360.4	

Sem

Sementina	390.4.	551.27	Sisymbrium	294.10
& 390.13. & 392.15		Sinapa	318.24	
Sericum	422.20	Σίνυς	305.19	
Selech	441.13	Silio	367.10	
Sebesten	448.5	ΣίνϞωπίων	305.29	
Sebastos	447.23	Siro montano	367.11	
Serpentaria	482.29.	Sinapis	317.27	
484.8. & 485.14		Σίλφιον	689.24	
Sebra minor	505.10	Silicia	325.16	
Serapium	651.18	Silicula	325.17	
Sechra	687.29	Siler aquaticū	367.4	
Sebesten	447.6	Sigillum sanctæ Ma-		
Seuum	822.20	riæ	551	
Sesamus	839.24	Sideritis	749.1	
Semperuiū maius.		Siliqua	443.9	
171.13		Siler montanum.		
Semperuiū minus.		366.8		
171.20		Siliquastrum	282.11	
Serpolet	163.27	Siliqua oblonga.		
Sesili	366.13	443.10		
Serratula	201.14	Sigillum Salomonis.		
Seuerbaum	221.26	551.14		
Ssenaff	157.11	Silber	716.11	
Senetbletter	157.12	Smola	666.28	
Senff	318.22	Smaragdus	754.3	
Sena	155.7	Smeralda	755.8	
Senegre	325.20	Smocza kyern.		
Seitaragi	574.5	642.24		
Seau nostre dame.				

I N D E X.

Smarald	755.8	Σπάρτιον	365.25.&c
Smaragot	755.9	559.16	
Solatrum	190.13	Σπάρτιον	363.26.&c
Soczeuicza	341.6	559.16	
Solanum	190.15	Spuma argēti	725.15
Sodominum	809.27	Spuma maris	857.13.
Soldanella	227.23	& 858.13	
Solprosta	806.19	Spodium	545.19.&c
Sorba	431.29	811.15	
Solozkouata	806.21	Spodium ex cannis.	
Solidago	480.10	541.20	
Soruas	433.8	Sponfa solis	372.15
Souchet	433.27	Spongix	856.4
Sonchet	502.14	Speckmalten	200.7
Solimam	734.21	Speckliben	248.18
Soufre	761.6	Spina	186.1
Soufre	841.28	Spinazes	352.19
Sphacelum	101.6	Spenet	352.24
Sphargi	364.4	Spiesglas	751.24
Spargus	364.4	Sprinkorner	386.8
Spatagna	493.19	Spuma plūbi	726.23
Spicatum	261.29	Squinantum	240.23
Spatella	493.19	Squilla	598.7
Spica nardi	259.18	Squamma ætis.	
Spica Celtica	ibid.	716.27	
Spinachia	352.12	Squamma	717.16
Sparagus	363.15	Saffran	107.9
Sparfi	363.23	Stabrocortho	273.1
Spathen	425.27	Stœchas	88.8

Sta

Stari	327.10	Steynsfomen	370.4
Staphisania	284.17	Stendel vvurtz	528.15
Strychnon	190.19	Storaque	658.23
Strychnon somniferum	434.18	Steinbrech	541.12
Staplide	422.72	Stypreria	776.23
Stella terræ	802.23	Succi & liquoris differentia	480.12
Σαφύλιον αγγίου.		Succinū vnguentum.	
377.10		96.18	
Staphisagria	284.18.	Susean	108.13
& 183.5		Sumacchi	417.28
Strafusario	383.6	Summachium	620.2
Struthea po.	428.24	Svvonki	243.8
Stacte	647.18	Sumacchia	417.29
Styrax liquida	648.	Svvoyski kopr.	
25. & 656.27		393.12	
Storax	849.28	Sumah	419.2
Styrax sicca	656.29	Snoldam	481.16
Styrax calamita.		Succinum	685.2
657.6		Susika	510.21
Stomoma	717.17	Sulphur	759.4
Stellaria	457.24	Suk od polnich o-	
Stimmi	750.25	gurkoro	725.25
Stibium	ibidem	Sureali	108.13
Stercus diaboli	694.	Suluma	734.23
24. & 768.10		Surich	375.2
Stryen kahrn	126.29	Suffinger kraut	251.4
Stab vvurtz	230.6	Succutum	482.20
Schaffripp	278.24	Succe	618.16
		Syl	

Sylphii succus	694.3	Talchum	802.22
Symphytum petraeū		Talch	802.23
481.1. & 480.10		Tartarum	818.5
Syropicon	803.17	Taiero de aqua	82.4
Szaffran	107.12	Taierazzo	82.5
Szfnychleb	137.13	Tausent gulde kraut	
Szliass	167.24	237.27	
Szadziecz	209.29	Taubenfuos	281.7
Szfiantego sana ziele		Tag vnd nacht	288.22
223.10		Tamaras	426.20
Szvveczki	278.1	Testiculi di volpe	
Szfnymlicz	309.22	528.18	
Szfnyya vessz	335.27	Terræ capillus	257.6
Szczaro	365.17	Testiculus castoris	
Szliua	417.27	831.28	
Szrebro	716.12	Tembul	299.5
Szpisklass	751.25	Tereniabin	503.8.
Szafier	754.3	607.19	
T Assus barbassus		Terebinthina	662.2
101.28		667.2	
Tarahay	178.26	Tecolithos	745.19
Tamariscus	187.16	Terra sigillata	788.1.
Tamarindus	440.2	795.2	
Tamarins	441.1	Terra sphragis	788.
Tamarix	588.27	27.	
Tamarisis	178.27	Terra sigillū Turki-	
Tamarich	178.27	cum habens	795.4
Tartufela	747.1	Terra lemnia	796.21.
Tarnkoue	620.12	799.22	

I N D E X.

Terra Armena		Theriackskraut	465
790.1		14	
Tellinæ	820.7	Theriacaria	465.14
Tegname	813.20	Tithymalus	384.24
Testudines	854.18	Tirlicz	386.13
Testudines marinæ		Timam	158.27
854.21		Thymiama	813.25
Termentina	667.3	Torchinaso	321.8
Terbentin	667.4	Tomillo	148.12
Teufelſi dreck		Tormentilla	249.
624.23		14. & 251. 6. & 537.	
Thymus	140.6	19	
Thymian	148.12	Tobolki	270.15
Thryalis	103.7. &	Tormentill	251.2.
238.25		538.20	
Thymi flos	141.26	Tragoriganū	94.18
Thymelæa	252.1	Trifolium	99.7
Thymum	148.13	Trifolium acidum	
Thymbra	267.19	365.5	
Thym	148.13	Trixago	182.16
Thlasphi	268.25	Trixago palustris	
Thapsia	496.11	216.26	
Thus	576.17. &	Τριχῶδες	557.17
646.9		Trichomanes	258.9
Telephion	234.24	Triticum	327.7
Thuris manna		Trepese	352.18
578.15		Tripolium Dioscori	
8109	759.7	dis	309.24
Thol kraut	198.5	Trichitis	775.7
		Trag	

Tragacantha	670.23	Vermicello	chenasce
Traumia	655.16	sopra li tetti	171.25
Trigo	327.9	Vesitaria	197.12
Tramuzes	334.5	Vetomichi	202.8
Tricoccus	318.9	Verbenaca	205.28.
Tragos	856.26	& 204.22.205.14	
Tuber	747.2	Veriol	289.8
Tuber terra	136.28	Veratrum	530.25
Tussilago	256.9	Veleno	304.15
Tuberes	422.26	Vernix	679.21.&
Turbit Mesuae	509.6	680.9	
Turbit Auicennae, &		Veriolo	787.27
Serapionis	509.7	Veil	69.26
Turbit Dioscoridis		Veruene	205.17
509.12		Vildtrauten	212.28
Tutia	545.16.811.10	Verge à pasteur	
Tuetano	830.14	265.6	
V aleriana	464.	Vesse	344.8
19		Vergiff meinit	192.21
Vaystyn	818.14	Vermicularis	171.21
Vaccolae	107.27	Verginum, vel verzi-	
Varfamus	130.17	num	588.10
Vveckholder	419.24	Verze	195.26
Vua vvurtz	482.3	Veriust	597.1
Vuallen disteln		Vermylon	737.24
518.14		Vueiffen	317.9
Vuachs	627.9	Vueisvvurtz	551.28
Vdegli	699.7	Vueirauc	579.8
Verbascum	102.1	Vuein stein	818.13

I N D E X.

Vuein	596.10	Viscum	702.27
Viola	63.21	Viscum quercinum	
Virole de Romania	68.16	705.27	
Violarum flores	63.8	Viscum aquæ	702.29
Violetes	69.24	Viscum solis	704.18
Viola	63.13	Viscum Romanum	
Violette iaulne	116.	702.29	
12		Viscum damascenum	
Violaten	69.26.&	704.2	
116.17		Virideæris	718.15
Vincetoxicum	269.	Vitrum crystallinum	
16		810.15	
Vitriolum	283.28.&	Vitriolum Romanū	
289.4.& 779.10		786.16	
Vitia	227.19	Vitricinus	810.7
Virzba	181.4	Viticella	529.17
Vilczelyca	184.22	Viedistel	550.23
Vilzelico	252.13	Vin	596.9
Vielka ozanka	182.17	Vin aigre	595.17
& 193.5		Vin agre	596.18
Vitis alba	528.25	Virnis	680.14
Vitis syluestris	111.8	Vuilt paplen	167.27
Vinum passum	422.6	Vuildt flachs	325.13
Vinum Creticum	422.3	Vueidenbaum	181.7
Vika	344.8	Vvolskirkopr	193.26
Vinum omphacium	596.24	Vuz sicca	421.20
		Vuz passæ	421.8
		Vua corinthia.	422.9
		Vuietericht	335.25
		Vuil	

- Vuiltd rieben 376.21 Vomica perpetua
 Vlmus 389.5 722.5
 Vvloski 258.21 Vuolfsmilch 510.18
 Vvloski kopf 362.26 Vorum kraut 392.27
 Vmbilicusterræ 136. Voxzoue 829.2
 28 Volu 830.20
 Vmbilicus Veneris Vrtica 173.3.&
 242.13 321.24
 Vmbilici marini 820. Vrtica mortua 173.11.
 15 & 215.6
 Vmbra noctis 191.9 Vreielas 69.27
 Vnguis in rosa 74.5 Vrtica iners 173.12
 Vndelbaum 386.3 Vrtica cania 172.29
 Vngula caballina Vrtica Herculanca
 255.18 173.2
 Vngula asinina 255. Vrne 773.9
 21 Vua canina 191.2
 Vnguentum foliatū Vua morella 191.2
 298.16 Vua omphacia 112.
 Vnguis odoratus 29.
 712.25 Vua taminia 383.
 Vnio 739.10 17. & 384.4.& 519.
 Vnser frauven bedes- 21
 stro 223.7 Vua montana 384.10
 Vonya yoaczatraua Vuassermachn 82.9
 175.20 Vvuilt kraut 103.5
 Vodney 82.17 Vvuilt mynz 131.
 Volecz 221.19.& 26
 309.21 Vvundelbaum 373.2

I N D E X.

Vuegrich	165.23	Zapharan	107.7
X Amin	352.2	Zamoska czebala.	
X Xangathea.	598.20		
470.10		Zaragatona	379.25
Xabugo	108.12	Zaparico	807.16
Xeaser	384.25	Zarnabum	512.18
Xylobalsamū	406.5	Zarzamora	186.6
Y Erua buona.		Zboze	327.10
Y 355.24		Zen	298.21
Yesso	804.21	Zedoaria	511.20
Ymozo	362.24	Zenochielli	552.1
Υπ/ι	206.11	Zenestra	109.18.&
Y mbier.	462.29	559.13	
Υπποτικύμ, idest, so-		Zeg 780.18. & 784.15	
mnificam	197.20	Zeitlos	523.21
Ysen kraut	205.18	Zebethalbahar.	
Yszionka	552.1	859.16	
Ysen hart	205.19	Zibiba	421.20
Ysoppe	213.4	Zizipha	422.15
Yuesses de tamaras.		Ziglio	98.9
710.18		Zitho	327.10
Yuesses de cuorno		Ziyig	566.8
decieruo	711.7	Zicleod glist	392.26
Z Aphirus	752.23	Ziyiβop	566.18
Z Zaphrano.		Zizauro	462.28
107.12		Zigia	666.15
Zaphira	754.2	Zimmet	567.16
Zambach	117.15	Zlothounizka	181.5
Zanagria	342.21	Zlotogloro	537.12
		Zlo	

I N D E X.

Zloto	716.10	Zuccharum ex ma-	
Zoluie	855.7	dera	615.26
Zolexcz	836.5	Zuccharū rubrum.	
Zoophthalmon.			615.12
171.18		Zuccharum candum	
Zoltefiolki	116.23	finum	616.2
Zolca basilia	25.11	Zuccharū crassum.	
Zurumbeth	511.29		615.17
Zuccha saluatica.		Zuccharum alhusar.	
529.15			605.5
Zuccharum	604.16	Zuubibel	354.27
Zucchar	618.17	Zuwitter	516.8

F I N I S.

LUGDVNI,
Excudebant Ioan-
nes & Franci-
scus Frellonii
fratres.

1 5 4 6,

Handwritten signature or scribble

...
...
...

1774

